BUHEZ
H. S. JEZUZ-KRIST

" DEUIT HOLL D'AM C'HAOUT
ME EO SKLERIJENN AR BED "
-H. S. JEZUZ - KRIST-

Nihil obstat,

L. SOUBIGOU, censor delegatus.

Kloerdi-Bras Kemper, 18 Genver 1930.

Imprimatur

29 Mezeven 1930.

Hippolyte TRÉHIOU,
eskob Gwened.

Diocèse de Quimper & Léon
Evêché de Quimper et Léon
ument numérisé en 2016

BUHEZ
H. S. JEZUZ-KRIST

hervez ar pevar aviel laket en unan

GANT

AN AOTROU UGUEN,

chaloni a enor, Person Plougastel-Daoulaz

HA DA HEUL KENTELIOU

GANT

AN TAD EUJEN,

misioner kapusin.

FI
232-
9
UGU

Embannet gant
«Kenteliou Sant Franzez», 28, avenue de la Marne, Lorient

E gwerz
Er C'hloerdi-Bras, Kemper

(Skriva da : Monsieur l'Econome du Grand-Séminaire, 14, rue Verdelet, Quimper — C. C. 177.25, Nantes)

BIBLIOTHEQUE QUIMPER

ITRON-VARIA BEG-AR-RAZ

Ar Werc'hez o rei eur Salver d'ar bed hag ar bed o c'houlenn sikour digantan.

ESKOPTI GWENED

E gouel S. Per,
d'an 29 a viz Mezeven 1930.

AOTROU PERSON,
VA ZAD,

Buhez Hor Salver Jezuz-Krist *savet a-nevez e brezoneg, pebez levenez evit eun Eskob breizat !*

O lenn eul leor ken kaer, ar Vretoned a zesko, evel ar Sent, kerzout war roudou ar Mestr, rak istor Jezuz a zo istor pep kristen hag e vuhez hor gwir vuhez. Ar c'hatekiz a vo intentet gwelloc'h gant ar vugale hag ar feiz hadet dounoc'h en o ene. Evit eul labour ken talvoudus, va mignoned ker, enor d'eoc'h ha trugarez !

An aotrou Clerc, en e « Veaj Jeruzalem », *a lavar d'eomp e kavas, e-kichen ar Gêr Santel, ar Bater skrivet e diou yez ha tregont : ar brezoneg ne oa ket bet ankounac'haet e-touez ar yezou ar muia brudet eus ar bed, ha kement-se, emezan, a lakas plijadur vras en e galon a veleg ; koulskoude, nec'het e oa bet e spered o welout pegen disneuz e oa ar geriou... Prestik goude, an Aotrou Kerjean, person Sant-Marzin Montroulez, a fellas d'ezan ober adskriva pedenn Jezuz gant lizerennou nevez-flamm hag en eur brezoneg eus ar c'houeka.*

C'houi ivez, va mignoned ker, hoc'h eus adsavet buhez Hor Salver e yez hor c'hendadou, eur yez pinvidik ha dudius. Evit eun nevezinti ken mat, enor d'eoc'h ha trugarez !

Ah ! Pe da vare e splanno an deiz a c'halvomp pell 'zo, deiz an emgleo gwirion *etre Goeloiz, Tregeriz, Leoniz, Kerneviz, Gwenediz, pa vo eun doare rik ha spis,* eun doare hepken *evit an holl Vretoned da skriva, da lenn, da gomz, da brezeg, da gana ar brezoneg ? !... Breiz-Izel n'eo ket bras a-walc'h, nag he bugale stank a-walc'h dre ar bed, evit kaout daou pe dri stumm dishenvel da reiza hor yez koz. Ma reomp a bep tu eur c'hammedig, e vo startoc'h an unvaniez ...Plijet gant santez Anna, hor Mamm garet, a gomze ken flour da Nikolazig, dastum an holl Vretoned dindan he mantell alaouret !*

Da c'hortoz, Buhez Hor Salver Jezuz-Krist *a sikouro mirout e-touez ar bobl ar giziou fur hag ar c'hredennou nerzus, rak eur bobl hep feiz hag hep yez a zo eur vag hep gwern hag hep stur. Gwechall, ar venec'h santel, Malo, Samson, Brieg, Frakan, Gwenole, Tual, Paol, Kaorantin, Iltud, Kado, Gweltaz, Armel, a zeskas an Aviel d'hon tadou koz. O veza bet unanet war o muzellou hag en o c'halon, ar brezoneg hag ar feiz a zo bepred chomet breur ha c'hoar e Breiz. Dalc'hit gant o labour, va mignoned ker, ha kasit an ero da benn ar park. Ra vo lennet, ha* dreist-holl bevet, *Buhez Hor Salver e tiegeziou Arvor ! Ra vo meulet hag enoret, dre ho leor madoberus, Jezuz hor Mestr hag hor Roue !*

D'ho leor kalz a lennerien ha d'eoc'h va gwella bennoz !

Hippolyte TREHIOU,
Eskob Gwened.

ÉVÊCHÉ
DE QUIMPER
et de Léon

14 Janvier 1930.

MON BIEN CHER PÈRE,

Vos missions bretonnes font dans mon diocèse un très grand bien.

Je crois que votre « Buhez Hor Salver Jezuz-Krist » *leur donnera un complément bienfaisant en mettant à la disposition des familles le moyen de préciser et de fixer dans leur esprit l'histoire de Notre Seigneur et sa doctrine.*

L'apostolat du livre est moins émouvant que celui de la parole. Mais il est plus durable.

Vous avez pu remarquer que, dans nos campagnes, si on lit encore la Vie des Saints, on ne lit plus aussi régulièrement l'Evangile. C'est pourtant l'Evangile qui est la grande source de la Révélation et qui renferme le secret de la sainteté. La Vie des Saints n'en est que le reflet pratique. Il ne faut pas renoncer à lire la Vie des Saints, au contraire. Mais il faut joindre à cette lecture pieuse une lecture plus sacrée encore, celle des récits évangéliques, et s'en servir pour renouveler et approfondir dans les âmes la science de la Religion.

Vous avez été bien inspiré de faire marcher de front, dans chaque chapitre de votre ouvrage, le texte divin et l'exposé méthodique des vérités religieuses qui s'y

rattachent. Aux veillées du soir, tout le catéchisme, sous une forme nouvelle, repassera ainsi sous les yeux de la famille. La mentalité catholique s'éclairera et s'affermira dans les jeunes générations groupées autour des vieux parents, et la vie chrétienne y prendra son élan quotidien, comme aux siècles de l'Eglise primitive, comme au temps des Le Nobletz et des Maunoir.

L'âme populaire y trouvera d'autant plus de charme que votre breton est facile et simple, tout en gardant une note vraiment littéraire. Je vous félicite d'avoir enrichi l'ouvrage d'illustrations choisies.

Avec ma bénédiction, veuillez agréer, mon bien cher Père, l'assurance de mon paternel et respectueux dévouement en N. S.

ADOLPHE,
Evêque de Quimper.

ÉVÊCHÉ
de
St-BRIEUC et TRÉGUIER

Le 8 Mars 1930.

MON BIEN CHER PÈRE,

J'applaudis de tout cœur à la publication de votre « Buhez Hor Salver Jezuz-Krist ». *Tel que vous l'avez compris et rédigé, ce livre ne peut manquer de produire des fruits abondants de salut parmi les fidèles de langue bretonne à qui vous l'avez destiné.*

Nos manuels de catéchisme sont l'objet de multiples critiques. Il ne se passe guère de semaine que, personnellement, je ne reçoive quelques plaintes au sujet de celui du diocèse. On les trouve trop abstraits, trop secs, d'une terminologie trop spéciale et qui déroute les enfants ; on proteste contre le négligé de leur présentation. Et voilà que tout en rappelant le texte de ces manuels, vous lui donnez le caractère concret et vivant qui lui manquait, en rattachant les principales vérités de la religion aux récits de l'Evangile. Vous aimez la personnalité de Notre-Seigneur Jésus-Christ ; vous la présentez vivante ; elles parle aux intelligences ; on la voit en action, relevant la doctrine de tout l'intérêt qui s'attache à sa séduisante physionomie. De nombreuses illustrations viennent ajouter à ces avantages la satisfaction d'un ensemble agréable aux yeux. Comment ne vous bénirait-on pas ?

Je souhaite vivement que « Buhez Hor Salver Jezuz-Krist » *ait sa place en chacun des foyers de nos paroisses bretonnes du diocèse de Saint-Brieuc et de Tréguier et qu'il y devienne le livre aimé où, chaque soir, petits et grands voudront lire ensemble quelques pages pour se pénétrer à fond de l'esprit et de l'amour du Sauveur.*

C'est sur ce souhait, que j'appuierai de mes meilleures prières, que je vous demande d'agréer, mon bien cher Père, l'assurance de mon plus religieux respect et dévouement.

François Jean-Marie,
Evêque de Saint-Brieuc.

Paris, le 7 Mars 1930.

Mon Révérend Père,

J'ignore la langue bretonne ; je ne puis donc apprécier par moi-même l'ouvrage que vous allez livrer aux presses. Mais les hautes approbations que vous avez reçues de nos Seigneurs les Evêques Bretons et les éloges motivés que vous ont décernés, tant pour le fond que pour la forme de l'œuvre, des prêtres et des laïcs distingués et d'une notoire compétence, me permettent d'applaudir à votre entreprise.

Aussi bien le travail que vous présentez au public breton sous un si avantageux patronage, se recommande de lui-même. Peut-il y avoir pour les familles chrétiennes un sujet plus instructif, plus nécessaire à connaître et à méditer que la vie de Notre Seigneur Jésus-Christ ? Si la vie des Saints, par les exemples qu'elle nous offre, excite à la vertu, enflamme notre générosité parfois jusqu'à l'héroïsme, seule la vie du Divin Rédempteur fait jaillir les sources de la sainteté, pose les principes et fournit les moyens et les secours qui font l'élévation surnaturelle.

L'enfant qui apprend le Catéchisme sous la direction vigilante de ses parents et du prêtre, grave en son âme les vérités fondamentales de sa foi et les règles de sa conduite morale ; mais ces connaissances élémentaires doivent s'éclairer à mesure qu'il grandit. La Vie de Notre Seigneur lue, étudiée, ajoute sa divine lumière à ces premières notions de la doctrine et les complète.

Paroles et faits évangéliques remettent en mémoire et fixent dans les âmes les croyances chrétiennes. Ainsi se trouvent fortifiées dans la vie individuelle et familiale la puissante vitalité de la foi et la pratique persévérante des devoirs religieux.

Pour produire de tels fruits, il faut que les chapitres qui composent votre ouvrage, soient lus respectueusement un à un, avec les réflexions, leçons qui y sont jointes et qui en découvrent le suc, en extraient la moëlle. Vous les avez disposés à dessein harmonieusement pour en tirer ce profit, et vous avez développé avec logique et méthode l'instruction qui épanouit la vie surnaturelle dans les familles.

Afin d'éveiller, de soutenir l'intérêt de tout le livre, et pour faciliter à tous la pleine intelligence de sa doctrine, vous n'avez rien négligé. Des illustrations nombreuses et artistiques enrichissent votre texte et couronnent le charme et la haute valeur de l'ouvrage.

Ai-je besoin de lui souhaiter grand succès ? Il sera vite connu, apprécié, enlevé ; il aura place d'honneur aux foyers bretons solidement établis sur le roc granitique de la foi ; il fera un bien immense aux âmes et sera béni de Dieu.

Que ce soit votre joie, juste récompense de votre ardent opostolat !

Croyez, cher Révérend Père, à ma toute paternelle affection en Notre-Seigneur et saint François.

P. ANSELME, o. m. c.,
ministre provincial.

D'al Lennerien

An anaoudegez eus ar relijion eo ar genta eus an holl skianchou. Hi eo skiant ar silvidigez, an hini a ra ar vir gristenien war an douar hag ar Sent er baradoz.

Da vare ebet marteze eus an istor, n'eus bet kement ezomm hag hirio da studia ar relijion, abalamour ma 'z eus en hor bro eun niver bras a skoliou dizoue hag abalamour d'ar c'henteliou faos a skigner dre ar bed, kenteliou hag a zo seul-noazusoc'h ma'z eus nebeutoc'h a anaoudegez eus ar gwirioneziou kristen.

Kenta tra a dleomp anaout eo an Aviel *pe* Buhez Hor Salver Jezuz-Krist. *N'eus leor ebet ken talvoudus hag hennez, rak ennan e kaver oberou ha kenteliou Mab Doue, Doue e-unan, an Hini a zo deut war an douar evit hor savetei.*

An eil dra hon eus da anaout eo ar c'hatekiz, *ha ret eo hen anaout mat ha penn-da-benn. Ar pez a vez desket d'ar vugale en tiez hag er skoliou, n'eo ket a-walc'h evit rei d'ezo an deskadurez a rankont kaout evit chom start en o feiz e-kreiz an danjeriou a gavint diwezatoc'h war o hent. Kenteliou ar c'hatekiz o deus*

ezomm da veza displeget d'ezo dre gomzou hiroc'h ha sklaeroc'h evit lakat gwirioneziou ar relijion da vont doun en o spered, pa vint deut bras.

Al leor-man a vo kavet ennan asamblez an daou dra-se a dle an holl gristenien anaout : Buhez Hor Salver Jezuz-Krist hag ar c'hatekiz displeget. Skrivet eo bet en hevelep doare ma c'hello beza lennet en tiegeziou hag er skoliou kristen, evel ma vez lennet Buhez ar Sent, da lavarout eo eul lodenn bemdez.

C'hoant hon eus bet d'ober eul leor aes da lenn ha da gompren, ha setu perak hon eus lezet a-gostez, peurvuia atao, ar geriou n'int ket anavezet mat e pep lec'h ; pa n'hellemp ket hen ober, hon eus laket e traon ar bajenn ar gomz c'hallek he deus ar memes talvoudegez hag an hini vrezonek.

Setu aman penaos eo rannet hol labour. Da genta e lakomp eur ger bennak diwar-benn ar Skritur-Sakr, evit diskouez d'al lennerien petra eo ha peseurt talvoudegez he deus ; da c'houde e tisplegomp e berr gomzou al lodenn genta anezi, da lavarout eo an Testament Koz, hag eno e tiskouezomp Jezuz-Krist gortozet evel Salver ar bed, hervez ar bromesa graet gant Doue d'ar Batriarched. Neuze e stagomp gant e vuhez, hervez ar pevar Aviel laket en unan. Evit echui, e lavaromp eur ger bennak diwar-benn Istor an Iliz, a zo bet savet gant Hor Salver evit kenderc'hel gant e labour war an douar. Goude pep lodenn eus an Testamant Koz, eus an Aviel hag eus Istor an Iliz, hon eus laket eur gentel

a sikouro al lenner da gompren kelennadurez Doue ha da anaout gwelloc'h ar relijion gristen.

Er penn diweza eus al leor e vo kavet ar pedennou diouz an noz. E-giz pedennou hon eus kemeret ar re a zo dija anavezet mat e kement parrez hag e kement eskopti a zo en hor bro.

O skriva al leor-man, n'hon eus bet ken sonj nemet labourat evit gloar Doue, silvidigez an eneou hag eürusted an tiegeziou kristen. Plijet gant Doue benniga hol labour, evit ma lakaio an dud d'e anaout, d'e garout ha d'e servija muioc'h-mui war an douar !

Post-scriptum. — *Evit skriva ar c'henteliou a vo kavet aman goude pep pennad eus an Aviel, hon eus en em servijet alies gant aotreadur an Aotrou Duparc, eskob Kemper, eus al Leor hanvet :* Leor a Gelennadurez kristen.

Trugarez a lavaromp d'an Aotrou 'n Eskob evit an aotreadur-se !

Trugarez a lavaromp ivez da gement hini o deus hor sikouret da gas hol labour da benn, ha dreist-holl d'hor Breur Diego-Jozef, eus Breuriez Trede-Urz an Oriant, en deus bet ar vadelez, en desped d'al labour en doa a-hend-all, d'ober evit al leor-man eun niver bras a skeudennou kaer. Bennoz Doue d'ezan a-greiz kalon !

Buhez Hor Salver Jezuz-Krist

Penaos eo rannet al leor-man

1° — **Eur gomz a-raok diwar-benn ar Skritur-Sakr.**

2° — **An Testamant Koz (e berr gomzou), pe Hor Salver Jezuz-Krist prometet gant Doue ha gortozet gant ar poblou.**

3° — **An Testamant Nevez, pe Buhez Hor Salver Jezuz-Krist, Mab Doue en em c'hraet den evit hor savetei.**

A. — Bugaleaj Hor Salver hag e vuhez kuzet e Nazared betek an oad a 30 vloaz.

B. — E vuhez e-pad ar bloaz kenta ma prezegas an Aviel.

C. — E vuhez e-pad an eil bloaz ma prezegas an Aviel.

D. — E vuhez e-pad an trede bloaz ma prezegas an Aviel.

E. — E Basion.

B. — E vuhez goude e Rezureksion.

4° — **Istor an Iliz, pe Hor Salver Jezuz-Krist prezeget d'ar poblou.**

5° — **Ar pedennou diouz an noz en tiegez kristen.**

Eur ger a-raok
diwar-benn ar Skritur-Sakr

(1)

Petra eo ar Skritur-Sakr ?

Ar Skritur-Sakr a zo leoriou bet skrivet dre ali an Aotrou Doue ha gant e sikour, evit rei d'an dud kelennadurez diwar-benn gwirioneziou ar relijion.

An den, gant e skiant e-unan, a c'hell anaout lod eus ar gwirioneziou-se. Anaout a c'hell ez eus eun Doue, krouer ar bed, ez eus lezennou bet savet gantan ha skrivet e koustiansou an dud, o deus an holl an dever da senti ouz al lezennou-se hag ez eus eur vuhez all e-lec'h ma vo roet da bep-hini hervez e oberou.

Lavarout a reomp e c'hell an den anaout ar gwirioneziou-se dre e nerz e-unan ; koulskoude ne lavaromp ket her grafe, rak evit-se e vefe ret d'ezan kaout tri dra ha n'en em gavont ket alies er memes den : eur spered lemm, amzer da studia ha bolontez d'hen ober.

Ar poblou pagan eus a bep amzer a zo bet a-wechou gouiziek-bras war skianchou ar bed ; diwar

-benn ar relijion avat, n'o deus ket kavet ar wirionez, ha kouezet int zoken er brasa faziou. E-giz ma lavare Bossuet : pep tra a oa Doue evito, nemet Doue e-unan. An doueed faos a veze enoret dre vezventiou ha dre bep seurt loustoniou : eur skol a zizurz e oa o relijion, ha netra ken.

Sellit breman ouz an dud fura eus an amzer goz, ar re a vez hanvet ar Filozofed. Eur spered lemm o doa, tremen a raent o amzer o studia, ha koulskoude, nag a fals-kredennou a gaver en o skridou diwar-benn an Aotrou Doue, diwar-benn deveriou an den ha buhez an ene goude ar maro !

En amzer-vreman n'eman ket an traou en eun doare dishenvel. An dud desket, pa ne fell ket d'ezo heulia kelennadurez an Iliz, ne reont nemet en em zislavarout diwar-benn ar gwirioneziou a dle an holl anaout. Lod a gomz en eun doare, lod all en eun doare all.

Setu aze eta eun dra hag a zo anat : an dud, zoken ar re a zo desket, n'hellont ket, dre o nerz o-unan, anaout buan a-walc'h ha difazi ar gwirioneziou a zo ret d'ezo evit beva mat. *Ezomm o deus da veza kelennet* gant an Hini a oar pep tra ha n'hell ket o lakat da fazia, da lavarout eo *gant an Aotrou Doue.*

Hag e gwirionez, an Aotrou Doue a zo deut d'o sikour. O c'helennet en deus meur a wech, met teir gwech dreist-holl : *er penn kenta eus ar bed, en amzer Moizez* ha da ziweza *dre Hor Salver Jezuz-Krist,* an eil Person eus an Dreinded en em c'hraet den. Desket en deus d'ezo da genta ar gwirioneziou a c'hellfe

marteze unan bennak anezo anaout gant e nerz e-unan, o kemer poan a-walc'h, met o desket en deus d'ezo en eun doare splann, evit ma c'hellje an holl gouzout hep poan ebet ha difazi eus a-belec'h e teuont, da belec'h ez eont, hag anaout mat o deveriou e-kenver o C'hrouer hag o nesa. Desket en deus d'ezo da c'houde gwirioneziou all a zo pell dreist o spered hag a vez hanvet misteriou, ha roet en deus d'ezo kelennadurez war draou a zo dreist o natur, evel ma'z eo ar sakramanchou.

Ar gelennadurez-se a zo bet roet gant an Aotrou Doue d'an dud a-hed an amzeriou, a vez kavet er Skritur-Sakr.

Ar Skritur-Sakr a zo rannet e diou lodenn : *an Testamant Koz hag an Testamant Nevez.* An Testamant Koz eo an hini a zo bet skrivet a-raok Hor Salver Jezuz-Krist, hag an Testamant Nevez, an hini a zo bet skrivet abaoe.

An Testamant Koz a zo ennan 45 *leor,* hag al leoriou-se a c'hell beza rannet ivez e tri rumm. Ar rumm kenta a gomz eus amzer genta ar bed, eus istor hag eus relijion ar bobl a Israel, an hini a dlee Mab Doue beza ganet anezan ; an eil rumm a ro d'an dud kenteliou leun a furnez evit o dougen da ren eur vuhez santel ; an trede rumm a zispleg, dre skridou ar Brofeded, ar pez a dlee c'hoarvezout diwezatoc'h, hag a verk dreist-holl, meur a gant vloaz a-raok, an traou brasa eus buhez Hor Salver Jezuz-Krist.

An Testamant Nevez a zo ennan 27 *leor :* ar pevar Aviel, Oberou an Ebestel, Lizerou pemp eus

an Ebestel, en o zouez re sant Paol, hag Apokalips sant Yann.

Evel-se ez eus 72 leor er Skritur-Sakr. Ar gentel a vez lennet er penn kenta eus an oferenn, a vez tennet pe eus an Testamant Koz pe eus lizerou eun Abostol bennak ; an Aviel a vez lennet da c'houde, a vez tennet atao eus unan eus ar pevar Aviel, hag ar Salmou a vez kanet d'ar Gousperou, eus an Testamant Koz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist : « *N'eo ket gant bara hepken e vev an den, met gant kement komz a gouez eus genou Doue.* »

---

(2)

Ar pez a zo merket er Skritur-Sakr, a zo gwir.

Pa vez klevet eun den o konta eun dra bennak, e vez goulennet outan eus a-belec'h e oar kement-se, ha, diouz e respont, e vez kredet pe ne vez ket kredet ar pez a lavar. Evit ar Skritur-Sakr, e c'hellomp ober ivez ar memes tra : ar Skritur-Sakr a zispleg d'eomp an doare ma krouas Doue ar bed, relijion hag istor ar bobl a Israel ; rei a ra d'eomp kelennadurez war hon deveriou e-kenver an Aotrou Doue hag an nesa ; diskleria a ra d'eomp buhez ha kenteliou Hor Salver Jezuz-Krist hag amzer genta an Iliz. Daoust ha gwir

eo an holl draou-se ? Ya, gwir int, ha ret-mat eo o c'hredi ; setu aman perak.

Ar pez a zo skrivet en eul leor, a zo gwir, pa gaver ennan an daou dra-man asamblez : pa 'z eo chomet evel m'eo bet skrivet da genta, hep beza bet chanjet da c'houde, ha pa 'z eo bet graet gant eun den a anavez mat an traou a zispleg hag o diskleir gant lealded. An daou dra-se a gaver asamblez e leoriou ar Skritur-Sakr, e re an Testamant Koz koulz hag e re an Testamant Nevez.

Leoriou an Testamant Koz n'eus bet chanjet enno netra a-bouez, abaoe m'int bet skrivet. Kement-se n'helle ket beza graet hep lakat freuz ha reuz e-touez ar Juzevien, rak ar re-man o doa holl eun doujans vras evit ar Skritur-Sakr. O relijion, o goueliou, o lezennou, o gouarnamant, o giziou holl a oa harpet warni.

Etre daouarn an holl edo ha bemdez e veze lennet lodenn pe lodenn anezi er sinagogou [1]. Den ebet eta n'en dije gellet chanj enni an distera tra, hep chanj war ar memes tro buhez ar Juzevien, hag ar re-man n'o dije biken gouzanvet kemend-all hep klemm. Hogen n'o deus klemmet tamm ebet, hag al leoriou eus ar Skritur-Sakr a zo hirio etre o daouarn, a zo atao ar memes re hag ar re a zo etre daouarn ar gristenien. N'eus koulz lavaret kemm ebet etrezo.

Skrivagnerien an Testamant Koz a oa gouiziek ha leal. N'o deus skrivet nemet ar pez o doa graet o-unan

(1) Iliz*ou* ar Juzevien a vez graet *sinagogou* anezo.

pe desket en eun doare sur gant o c'henvroiz pe gant an Aotrou Doue. Ken troet e oant gant ar wirionez m'o deus diskleriet meur a dra ha na roont ket enor d'ezo, pell ac'hano. Ouspenn-se, nag a wech ez eus kaoz en o skridou eus oberou fall an Israelited ? Ar re-man n'o dije biken digemeret leoriou evel-se, ma ne vije ket bet gwir ar pez a oa merket enno.

Ar pez hon eus diskleriet diwar-benn an Testamant Koz, a zo ken gwir all evit an Testamant Nevez,

Leoriou an Testamant Nevez a zo hirio evel m'int bet skrivet da genta, rak den ebet n'en dije gellet chanj enno an distera tra, ha p'en dije bet c'hoant d'hen ober. Ma vijent bet chanjet gant ar gatoliged, an eretiged o dije klemmet dioustu ; ma vijent bet chanjet gant an eretiged, ar gatoliged o dije klemmet ken buan all, rak eun doujans vras o doa holl evit komz an Aotrou Doue.

Skrivagnerien an Testamant Nevez a oa gouiziek ha leal. N'o deus skrivet nemet ar pez o doa gwelet pe klevet o-unan. Rak lod anezo o deus bevet gant Jezuz ha lod all gant e Ebestel. Skridou ar gristenien genta, re ar baganed ha re an eretiged o-unan, a zo eun testeni eus a gement-se. Ouspenn-se ma n'o dije ket ar skrivagnerien-se lavaret ar wirionez diwar-benn Hor Salver, an dud a lakas anezan d'ar maro, n'o dije ket manket d'o diskulia. Kement e talc'hent d'ar wirionez, er c'hontrol, m'o deus displeget o fec'hejou hag o zechou e-unan. Ken sur e oant eus ar pez a skrivent, m'o deus skuilhet o gwad evit rei d'ar bed eun testeni e oa gwir

ar pez a lavarent. Testou evel-se a c'hell beza kredet war an taol.

Ouspenn ma oant tud eün, leal ha gouiziek, skrivagnerien an Skritur-Sakr a oa c'hoaz *sklerijennet gant Doue*. An Iliz ha n'hell ket fazia war gement-se, he deus hen diskleriet : ar Spered-Santel a zouge skrivagnerien ar Skritur-Sakr da skriva d'an dud e hano Doue, hag e-pad ma labourent, e roe d'ezo sklerijenn evit skriva ar pez a blije gantan hag en doare ma plije gantan. Rak-se ar Skritur-Sakr n'eo ket hepken labour an dud o deus he skrivet ; bez' ez eo ivez, ha dreist-holl, *labour an Aotrou Doue*, a oa o tougen anezo da skriva hag ouz o sklerijenna, e-pad ma skrivent. Kement tra a zo merket enni diwar-benn istor ar bed, istor an Israelited hag Hor Salver Jezuz-Krist, a zo eta gwir, ha ret-mat eo d'eomp her c'hredi evel komz an Aotrou Doue e-unan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Eürus an neb a selaou komzou Doue hag a sent outo.* »

(3)

Doue en deus kelennet an dud diwar-benn ar relijion ; e gelennadurez a vez kavet er Skritur-Sakr. — Ar miraklou a zo eun testeni eus ar wirionez-se.

Ar Skritur-Sakr a zo enni eun niver bras a genteliou diwar-benn ar pez hon eus da gredi ha d'ober evit plijout da Zoue. Prezeget int bet d'an dud da genta gant ar Batriarched, Moizez hag ar Brofeded, ha da ziweza gant Jezuz-Krist.

Ar Batriarched, Moizez hag ar Brofeded a lavare e teuent eus perz an Aotrou Doue da gelenn an dud hag e komzent en e hano ha neket en o hano o-unan. Daoust ha gwir eo kement-se ?

Eur prezidant pe eur roue, pa gasont kannaded da gaout unan bennak eus o ferz, a ro d'ezo paperiou, evit ma c'hellint diskouez e komzont en o hano. Anez-se ne vefent ket kredet.

Evit ar Batriarched, Moizez hag ar Brofeded, eman an traou evel-se ivez. Pa lavaront d'eomp e teuont d'hor c'helenn eus perz an Aotrou Doue, e c'hellomp goulenn diganto rei d'eomp eun testeni eus a gement-se. Rak an Aotrou Doue, m'en deus o digaset da gomz d'eomp en e hano, en deus roet d'ezo sur-tre eur merk bennak evit ma c'hellimp o anaout. Daoust hag ar Batriarched, Moizez hag ar Brofeded a c'hell rei d'eomp merkou evel-se ?

Ar pez hon eus diskleriet diwar-benn ar Batriarched, Moizez hag ar Brofeded, a c'hellomp lavarout ivez diwar-benn Jezuz-Krist. Pa zeuas da brezeg d'ar Juzevien ...breman 'z eus tost da 2000 vloaz, e tisklerias d'ezo e oa Doue hag e oa ret senti outan evit beza salvet. Ha roet en deus d'ezo eur merk bennak e oa gwir ar pez a lavare ?

— Ya, ar Batriarched, Moizez, ar Brofeded ha Jezuz-Krist o deus roet d'an dud merkou e oa ar wirionez ganto, hag ar merkou-se eo *ar miraklou hag ar profesiou* a gaver en o buhez.

Lavaromp hirio eur ger bennak diwar-benn ar mirakl. Warc'hoaz e komzimp eus ar brofesi.

Eur mirakl a zo eun dra a c'heller anaout gant ar skianchou hag a vez graet gant Doue en diavaez eus al lezennou anavezet gant an dud hag a c'houarn traou ar bed a-hed an amzeriou. Hervez al lezennou-se, an tan a zev, an dour a red, an dud varo ne zistroont ket e buhez. Ma c'hoarvezfe gant an traou beza gouarnet en eun doare all, ma tistrofe eun den maro e buhez, ma chomfe eur ster a-sav, e-lec'h redek, ma paouezfe an tan da zevi, kement-se a vefe eur mirakl.

Daou seurt miraklou a zo.

Lod anezo n'hellont beza graet nemet dre c'halloud an Aotrou Doue, evel ma vefe, ma karit, renta ar vuhez d'eun den maro pe ar gweled d'eun den ganet dall. Doue a laka peurliesa d'ober ar miraklou-se ar re en deus c'hoant e vefe anavezet o santelez pe en deus karget eus eur gefredi bennak en e hano. Evel-se ar

brofeded Eliaz hag Elizeaz, an ebestel sant Per ha sant Paol, o deus rentet ar vuhez da dud varo. O rei d'ezo ar galloud-se, Doue a ziskoueze d'an dud e oant kaset gantan hag e oa dleet d'ezo selaou o frezegennou ha senti ouz o gourc'hemennou.

Lod all eus ar miraḳlou, ma n'emaint ket e galloud an den, n'emaint ket dreist hini an aelez vat pe hini an diaoul.

An diaoul, daoust d'ezan da veza kollet e santelez, a gendalc'h da veza galloudus, hag a-wechou, evit amproui an dud pe evit rezoniou all anavezet gantan hepken, e ro an Aotrou Doue aotre d'ezo d'ober traou souezus. Evit o c'has da benn, an diaoul en em servij neuze peurvuia eus tud fall ; oberou fall e vezont peurliesa, mat da hilligat youlou fall an den ha da boulza d'an dizurz ; pe c'hoaz, e vezont luadennou hag oberou dizoare.

Er c'hontrol, pa vez Doue pe an aelez vat o lakat ober ar miraklou-se, e tibabont peurvuia tud santel evit o c'has da benn ; oberou mat e vezont atao, hag atao e tougont da c'hloar Doue ha d'ar santelez. Seurt miraklou n'int ket diaes da anaout diouz an troiou kamm a c'hoari an diaoul a-wechou gant aotre an Aotrou Doue.

An Aotrou Doue a zo mestr war gement tra a zo, ha setu perak e c'hell, pa blij gantan, chanj lezennou ar bed ha ren an traou en eun doare all. Arabat eo kredi koulskoude e c'hoarvezfe alies kemend-all, rak an Aotrou Doue a c'houarn ar bed gant al lezennou en

deus savet er penn kenta, ha n'o lez a-gostez nemet pa vez ret evit diskouez e c'halloud ha kentelia an dud war ar relijion.

An dra-man a zo c'hoarvezet e buhez ar Batriarched, Moizez, ar Brofeded hag Hor Salver Jezuz-Krist, ha kement-se a verk d'eomp en eun doare splann e oa ar wirionez ganto, rak an Aotrou Doue, ar santelez hag al lealded memes, n'en dije biken graet miraklou evel-se evit harpa eur gelennadurez ha na vije ket bet gwir.

Eun dra eta a zo anat : m'hon eus c'hoant da c'houzout petra hon eus da gredi ha d'ober evit plijout da Zoue, n'hon eus nemet lenn ar Skritur-Sakr ha selaou kenteliou ar Batriarched, Moizez, ar Brofeded hag Hor Salver Jezuz-Krist. O c'helennadurez eo kelennadurez an Aotrou Doue e-unan. Ar miraklou a zo en o buhez, a zo eun testeni eus ar wirionez-se.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist : « *Ma ne gredit ḳet em c'homzou, ḳredit da vihana em oberou* », da lavarout eo er miraklou a ran dirazoc'h hag a verk d'eoch eman ar wirionez ganin.

(4)

Doue en deus kelennet an dud diwar-benn ar relijion ; e gelennadurez a vez kavet er Skritur-Sakr. Ar profesiou a zo eun testeni eur ar virionez-se.

An eil dra a verk d'eomp e teu eur gelennadurez eus Doue eo ar profesiou.

Ober eur profesi a zo *diskleria an amzer-da-zont en eun doare splann ha sur*, hep na vefe tamm ebet e galloud ar profed anaout ar pez e dle c'hoarvezout.

Eur medisin, pa lavar meur a zervez a-raok penaos e tle trei eur c'hlenved, ne ra ket eur brofesi, rak kement -se a c'hell anaout mat diouz stad an den klanv ha diouz al louzeier a ro d'ezan. Eun astronom, o rei da anaout an eur hag ar munud m'en em gavo al loar eün dirak an heol, ne ra ket kennebeut eur brofesi, rak kement-se a c'hell gouzout ivez gant e skiant e-unan ; met an neb a ro da anaout petra a zo e bolontez Doue hag ar pez a raio an dud gant o frankiz, a-raok ma ouezont o-unan, pe zoken pell a-raok ma vezont ganet, hennez a ra e gwirionez eur brofesi, rak n'eo tamm ebet en e c'halloud anaout an traou-se a-raok ma c'hoarvezont.

Traou evel-se, n'eus nemet Doue hag a c'hellfe o anaout. An drouk-sperejou a oar petra a raint o-unan diwezatoc'h, gant ma vint lezet gant an Aotrou Doue d'hen ober. Abalamour m'o deus eur spered lemmoc'h

eget hini an den, e c'hellont ivez, gwelloc'h egetan, anaout al lezennou a c'houarn ar bed ha peseurt traou a c'hell dont anezo ; met ar pez a raio an Aotrou Doue, pe ar pez a dle an den ober diwezatoc'h gant e frankiz, kement-se n'ouzont ket, ha setu perak, ma fell d'ezo diskleria eun dra bennak diwar-benn an traou-se, e faziont o-unan hag e lakont ar re-all da fazia. Eur wech c'hoaz, traou evel-se n'eus nemet Doue hag a c'hellfe o anaout. Hen avat o anavez mat ha penn-da-benn, rak ne c'hoarvezont morse nemet e-giz ma vezont renet gantan.

Pegwir ec'h anavez an Aotrou Doue an amzer-da-zont, e c'hell ivez hen diskleria da dud dibabet gantan, o sklerijenna o spered pe o komz d'o skianchou, hag an dud-man d'o zro, a c'hello sklerijenna ar re-all. Setu aze ar pez a zo c'hoarvezet meur a wech abaoe ar penn kenta eus ar bed.

Tud santel, hanvet Profeded, a zo deut a-hed ar c'hantvejou da brezeg d'an Israelited. Lavarout a rejont d'ezo e komzent d'ezo e hano an Aotrou Doue, hag e rojont d'ezo da anaout eun niver bras a draou diwar -benn an amzer-da-zont. Diskleria a rejont d'ezo dreist -holl pe da vare e teuje ar Salver war an douar, e vije hen ganet gant eur Werc'hez e kêr Vetleem, e vije ret d'ezan tec'hout d'an Ejipt, e raje eun niver bras a viraklou, ez aje da Jeruzalem, pignet war eun azen, e-kreiz ar meuleudiou, e vije goapaet ha laket d'ar maro war ar groaz, met, tri dervez goude, e savje eus a varo da veo. Meur a dra all a rojont c'hoaz da anaout d'an Israelited

diwar-benn Hor Salver Jezuz-Krist, hag an traou-se, evel ma welimp diwezatoc'h, a zo deut holl da wir meur a gant vloaz war-lerc'h. Kement-se a verk d'eomp e prezege ar Brofeded e hano an Aotrou Doue hag e tleomp digemer o c'helennadurez evel kelennadurez an Aotrou Doue e-unan, rak, m'o deus anavezet ken mat an amzer-da-zont, n'eo nemet abalamour ma oant skleri-jennet gantan.

Jezuz e-unan, evit startaat feiz e ziskibien, a roas d'ezo da anaout pell a-raok e vije laket d'ar maro, e savje eus a varo da veo tri dervez goude, e vije dis-mantret Jeruzalem ; ha deut eo e gomzou da wir. Ma ne vije ket bet Doue, evel ma lavare, n'en dije ket gellet evel-se anaout an traou-se pell a-raok.

Aman eta e c'hellomp adarre diskleria ar pez hon eus diskleriet dija er gentel a-raok : m'hon eus c'hoant da c'houzout petra hon eus da gredi ha d'ober evit plijout da Zoue, n'hon eus nemet lenn ar Skritur-Sakr ha selaou kenteliou ar Batriarched, Moizez, ar Brofeded hag Hor Salver Jezuz-Krist. O c'helennadurez eo kelennadurez an Aotrou Doue e-unan. O frofesiou, koulz hag o miraklou, a zo eun testeni eus ar wirionez-se.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me a lavar d'eoc'h an traou-se breman, a-raok ma c'hoarvezint, evit ma kredoc'h ennoun, pa vint c'hoarvezet.* »

KENTA LODENN

An Testamant Koz [1]

PE

H. S. JEZUZ-KRIST

PROMETET GANT DOUE

HA

GORTOZET GANT AR POBLOU

« C'houi a furch e skridou an Testamant Koz, abalamour ma sonj d'eoc'h kaout enno ar vuhez peurbadus ; hogen int eo a ro testeni ac'hanoun... Ma kredjec'h e Moizez, e kredjec'h ennoun-me ivez, rak diwar va fenn eo en deus skrivet. »

Komzou lavaret gant H. S. Jezuz-Krist d'ar Juzevien.

(1) Leoriou an Testamant Koz a zo hir-meurbet, ha n'hellomp ket o lakat aman penn-da-benn an eil war-lerc'h egile. Ar pez a vo kavet el leor-man, n'eo eta nemet an Testamant Koz e berr gomzou.

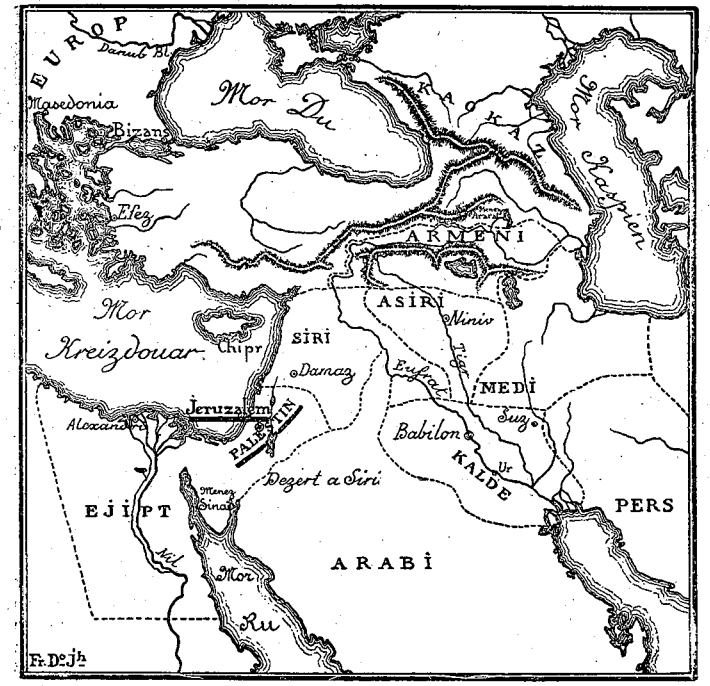

KARTENN AN TESTAMANT KOZ

Ar Balestin a vez roet d'ezi c'hoaz meur a hano all ; a-wechou e vez graet anezi : *an Douar prometet* (da lavarout eo prometet gant Doue d'an Israelited), a-wechou : *Bro Ganaan,* a-wechou all : *an Douar-Santel.*

« *Eur Werc'hez a flastro d'it da benn* »

(Komzou an Aotrou Doue d'an diaoul goude pec'hed hon tud kenta.)

(5)

Krouidigez an aelez.

Doue a oa a-holl-viskoaz, ha bez' e oa Tad, Mab ha Spered-Santel, eun Doue hepken e tri Ferson. Ne oa netra nemet Doue ; an traou a welomp breman hag ar re na welomp ket, ne oa ket anezo c'hoaz.

Doue a grouas da genta krouadurien ha n'heller ket gwelout hag a vez hanvet *aelez.* Ar re-man, pa voent krouet, a oa holl santel hag eürus eus eun eürusted dispar, o karout an Aotrou Doue hag o kana e veuleudi.

Met eul lodenn anezo en em savas enep o C'hrouer. Ar c'haera anezo, e hano Lusifer, a fellas d'ezan beza henvel ouz Doue hag a lakas re-all dre vilionou da drei gantan. Hogen Mikael, eun ael mat, a grias raktal : « Piou a zo henvel ouz Doue ? » Ha setu ma voe eur brezel bras en Nenv. Mikael hag an aelez vat dastumet en-dro d'ezan, a stourmas kalonek. Trec'het e voe an aelez fall ganto ha stlapet e tan an ifern.

KENTEL

Ar gwella doare evidomp da anaout an Aotrou Doue eo sellout ouz e oberou. An oberou-man a verk pegen bras ha pegen galloudus eo. Krouet en deus pep tra, da lavarout eo, *graet en deus pep tra eus a netra.* Kaer en defe an dud holl en em sikour evit ober eur c'heotenn pe evit rei ar vuhez d'eur gelienenn, ne zeufent ket a-benn eus a gement-se. Doue en deus krouet an Aelez hag an dud, an heol hag ar stered, ar mor, an douar, ar plant, al loened, kement tra a welomp ha kement tra na welomp ket, hag o c'hraet en deus eus a netra. Evit sevel eun ti, e rank ar mansoner kaout mein, koad, houarn ha traou all; Doue, evit kroui ar bed, n'en deus bet ezomm eus netra nag eus sikour den ebet. Gant eur gomz en deus krouet ha renket pep tra en e blas.

An Aelez eo an uhela eus ar grouadurien; bez' ez int *sperejou pur, hep korf ebet.* War an taolennou e roer d'ezo furm an den, abalamour m'int en em ziskouezet a-wechou dindan ar furm-se, ha neuze e roer d'ezo ivez diwaskell evit diskouez pegen buan ez eont eus an eil lec'h d'egile.

An Aotrou Doue en deus bet truez ouz Adam hag ouz Eva goude o fec'hed, hag en deus en em c'hraet den

evit o frena. Evit an aelez fall n'en deus ket graet kemend-all. Re vras e oa bet o fallagriez marteze, goude an holl c'hrasou a sklerijenn hag a nerz o doa bet digantan.

An aelez fall a vez hanvet *drouk-aelez, drouk-sperejou* pe *diaoulou.* Int eo enebourien vrasa hor silvidigez. Atao emaint o klask dougen ac'hanomp d'ar pec'hed evit beza mestr war hon eneou hag hor stleja ganto da dan an ifern. A-wechou zoken, gant aotre an Aotrou Doue, e teuont da veza mestr, neket hepken war an eneou dre ar pec'hed marvel, met zoken war ar c'horfou. Kement-man, evel ma lenner en Aviel, a c'hoarveze stank-ha-stank en amzer ma teuas Hor Salver Jezuz-Krist war an douar. Hirio, er broiou kristen, ne glever ket alies kaoz eus kemend-all, rak santelaet eo bet an dud dre ar sakramanchou, hag an diaoul n'en deus mui kement a c'halloud warno ; met er broiou gouez hag er c'hêriou difeiz eo c'hoaz galloudus-meurbet, ha setu perak, hirio koulz ha gwechall, e teu a-wechou da

Sant Mikael a zo trec'h da Lusifer

veza mestr, neket hepken war an eneou, met ivez war ar c'horfou.

M'eman an aelez fall oc'h ober brezel d'eomp, eman ivez ar re vat o tifenn ac'hanomp. Ar re-man a dremen o amzer o karout, o veuli hag oc'h adori an Aotrou Doue, met karget int er memes amzer d'hor blenia war hent ar baradoz. Pep-hini ac'hanomp en deus evit hen diwall eun ael hag a vez hanvet *an Ael gardian*. Heuliomp gant evez ar sonjou mat a laka en hor spered ha bezomp leun a fizians ennan evit kement tra a sell ouz hor silvidigez.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Per : « *An diaoul a zo o vont hag o tont evel eul leon kounnaret, o klask unan bennak da zispenn. Dalc'hit penn d'ezan, oc'h en em harpa mat war ar feiz.* »

(6)

Krouidigez ar bed hag an dud kenta.

Goude an aelez, Doue a grouas an Nenv hag an douar : lavarout a reas eur gomz, ha pep tra a voe graet. Gourc'hemenn a reas, ha pep tra a voe krouet ha laket en e blas. E-pad ar pemp dervez kenta e krouas ar sklerijenn, an heol, ar stered, an douar hag ar mor, ar plant hag al loened. D'ar c'houec'hvet dervez e krouas an den. Evit ober ar c'horf-se ha n'eo nemet poultrenn hag a zistro e poultrenn goude ar maro, e kemeras eun

tammig douar. Ac'hano eo deut hano *Adam*, da lavarout eo « den a zouar ». Doue a c'houezas goude-se war ar c'horf en doa graet, ha dre ar c'houezadenn c'halloudus-se e lakas buhez ennan hag e krouas eun ene henvel outan e-unan, eun ene ha na varv ket hag a zo gouest d'e anaout ha d'e garout.

Krouidigez ar bed

Doue a grouas ivez eur vaouez hanvet *Eva* ; he rei a reas da bried da Adam hag e falvezas d'ezan e teuje an holl dud eus an dimezi kenta-se.

D'ar seizvet dervez, ec'h ehanas Doue da groui hag e vennigas an dervez-se, evit ma vije implijet en e servij.

KENTEL

Ar Skritur-Sakr, o tisplega istor ar bed, ne lavar ket pe da vare eo bet krouet. Ar bed a zo koz sur-tre, met

pegen koz eo, kement-se n'ouzer ket. Ar pez a ouzomp avat, eo an dra-man : ar bed ha kement tra a zo ennan, a zo bet krouet gant Doue e seiz dervez, pe marteze, a lavar lod, e seiz pennad amzer; hag abaoe eman rannet an amzer e sunveziou a seiz dervez pep-hini hag hon eus an dever, goude beza labouret e-pad c'houec'h dervez, da lakat ar seizvet da servija hor C'hrouer. Gant ar Juzevien, ar seizvet dervez e oa ar sadorn pe ar sabad ; gant ar gristenien ez eo ar sul, abalamour da genver an deiz-man e savas Hor Salver eus a varo da veo.

An dud, e pep amzer hag e pep bro, o deus atao kredet e Doue, Krouer ar bed holl ha Mestr war gement tra a zo. Ma ne welomp ket anezan gant daoulagad hor c'horf, an traou a zo bet krouet gantan, hen diskouez mat da zaoulagad hor spered. Pa sellomp ouzomp honunan, e rankomp lavarout n'hon eus ket en em c'hraet hon-unan, rak, evit ober eun dra bennak, e ranker beza da genta. Hon tadou koz, a-hed an amzeriou, a rank lavarout ar memes tra : n'o deus ket en em c'hraet o-unan; rèt eo eta klask uheloc'h egeto.

An traou a zo en-dro d'eomp kennebeut, n'o deus ket en em c'hraet o-unan, ha ne dalv ket lavarout e teuont, en eun doare bennak, eus ar re a zo bet a-raozo, evel ma teu ar vi eus ar yar hag ar yar eus ar vi, rak an traou a zo bet penn-kaoz d'ar re-all a-hed an amzeriou, n'eus forz pegen niverus e c'hellfent beza, n'o deus kennebeut en em c'hraet o-unan ; ret eo klask uheloc'h egeto unan bennak ha n'eo bet graet gant den ebet hag en deus graet pep tra : hennez eo Doue.

Ma sellomp c'hoaz ouz an traou a zo en-dro d'eomp, e welomp emaint o vont hag o tont hag ez eus enno eun urz dispar. Kement-se a verk d'eomp ivez ez eus eun Doue.

Pa welomp an trên o tremen bemdez war al linenn-houarn d'an euriou merket d'ezan, ec'h ouzomp mat na gerz ket drezan e-unan hag ez eus unan bennak ouz e vlenia. Kement-se a intentomp mat, memes ma ne welomp ket an den. Evit an douar, al loar, ar stered hag an heol, eman an traou evel-se ivez; atao emaint o vont hag o tont d'an euriou merket d'ezo. Ne welomp den ouz o vlenia, met anat eo ez eus unan bennak : hennez eo Doue.

Pa welomp eun ti savet mat pe eur montr renket kaer, e komprenomp mat ez int bet graet gant eur micherour bennak. Eus a gement-se ez omp sur, zoken pa n'anavezomp ket ar micherour a zo bet war o zro. Ha koulskoude, an urz a zo en eun ti pe en eur montr, petra eo e-kichen an hini a welomp e kement tra a zo en-dro d'eomp hag a laka an dud desket da chom souezet -bras ? Ne welomp ket ar micherour en deus o graet, met gouzout a reomp mat ez eus anezan hag ez eo gouiziek-meurbet; hennez eo an Aotrou Doue.

Ar re a lavar : n'eus Doue ebet, a zo eta pe tud dall pe tu fall. Tud fall int peurliesa, ha ma nac'hont an Aotrou Doue, eo abalamour m'o deus aon rak e justis.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-Sakr : « *O va Doue, na kaer eo hoc'h oberou ! Na bras eo ho hano er bed holl !* »

(7)

Adam hag Eva a zisent ouz Doue hag a zo kaset kuit eus Baradoz an douar. — Eur Salver a zo prometet d'ezo.

Goude beza krouet hon tud kenta, Doue o lakas en eul liorz dudius hanvet *Baradoz an douar*, e-lec'h m'o doa frouez a bep seurt da zebri. Al liorz-man a oa roet d'ezo da labourat, met ne dleent kaout poan ebet gant o labour, ha klenved ebet n'helle staga ouz o c'horf ; al labour o doa d'ober, a oa eta eur blijadur evito. Doue o c'helennas war ar pez a oa ouz o gortoz goude ar vuhez-man ; lakat a reas enno eur spered eün hag eur volontez troet war ar mad, ha setu perak, ma karjent beza chomet sentus, e vijent aet d'an Nenv, hep tremen dre ar maro, da gemer perz en eur c'hloar hag en eun eürusted hep fin.

Met evit rei tro d'ezo da c'hounit ar c'hloar hag an eürusted-se, Doue a falvezas d'ezan gwelout ha prest e vijent atao da senti outan ha d'e anaout evit o mestr. Eur gourc'hemenn a reas d'ezo, met eur gourc'hemenn aes-meurbet da virout. Lavarout a reas d'ezo e c'hellent debri eus kement seurt frouez a oa e Baradoz an douar, nemet eus frouez ar wezenn hanvet « gwezenn anaoudegez ar mad hag an droug. »

Eus frouez ar wezenn-man o doa difenn da zebri dindan boan a varo.

An drouk-spered, c'hoant d'ezan da goll hon tud

kenta, a gemeras furm eur sarpant evit tenti Eva hag a lavaras d'ezi : « Nann, ne varvoc'h ket evit debri eus ar frouez-se ; ar c'hontrol eo ; ma karit debri anezo, e vezoc'h evel Doueed, c'houi hag Adam. » Eva en em lezas da veza touellet hag a zebras eus ar frouez difen-

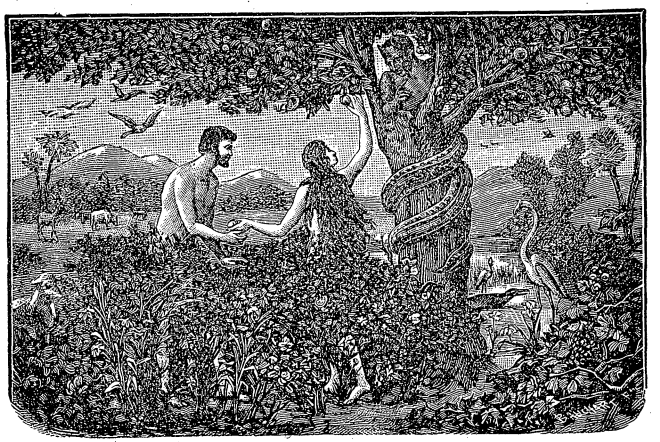

Ar pec'hed kenta : Adam hag Eva a zisent ouz Doue o tebri eus ar frouez difennet.

net. Goude-se ez eas da gas an tanva da Adam, hag heman a zebras ivez evit ober plijadur d'ezi. Evel-se e voe graet *ar pec'hed kenta*. Kerkent e tigoras daoulagad Adam hag Eva, met en eun doare dishenvel diouz an hini o doa kredet. A-raok an disentidigez, e oant e noaz ha n'o doa mez ebet evel-se, rak ne oa ket a youlou fall en o c'halon ; met, goude ar pec'hed, e voent leun a vez oc'h en em welout er stad-se hag e stagjont deliou fiez an eil ouz eben evit ober eur gouriz

anezo d'en em c'holoi. Goude-se e krogas aon enno hag ez ejont da guzat a-drenv ar gwez. Met Doue o c'halvas dirazan. Adam a daolas e bec'hed war Eva, hag Eva a daolas he hini war ar sarpant. Neuze e roas Doue e valloz d'ar sarpant hag e tisklerias d'ar vaouez he dije kalz poan o lakat bugale er bed hag e vije dindan galloud ar gwaz. Goude-se e lavaras da Adam e rankje debri e vara diouz c'houezenn e dal, e vije tenn e labour hag e vije skoet gant ar maro evit distrei eun dervez d'an douar. « N'out nemet poultrenn, emezan, ha distrei a ri e poultrenn. »

Goude beza bet digant Doue krec'hin loened evit en em wiska, hon tud kenta a voe kaset kuit eus Baradoz an douar, hag e rankjont ober eur binijenn hir ha kalet. Doue evelato n'o dilezas ket e-kreiz o foaniou. D'ar mare zoken ma touge en o enep ar setans o doa meritet dre o fec'hed, e tiskouezas e drugarez en o c'henver o lavarout d'ar sarpant e vije flastret d'ezan e benn gant ar vaouez hag e c'hanje houman eur c'hrouadur a vije Salver ar bed.

KENTEL

Ar pec'hed kenta en deus noazet, neket hepken da Adam ha da Eva, met ivez d'o holl bugale betek fin ar bed. Ma vijent chomet fidel da Zoue, o dije lezet ganeomp, en eritaj, an donezonou kaer o doa bet eus an Nenv. Met o veza m'int en em savet enep o C'hrouer, hon eus eritet ivez eus o fec'hed hag eus an holl boaniou a zo deut d'e heul. Ar pec'hed-se, hanvet *ar pec'hed orijinel*, a zeu gant pep-hini ac'hanomp war an

douar. N'eus nemet ar Werc'hez Vari hag a vefe bet diwallet dioutan, abalamour ma tlee beza Mamm da Zoue.

Ar pec'hed orijinel n'eo ket eur pec'hed graet ganeomp hon-unan, met eul loustoni staget ouz hon ene abalamour da zisentidigez hon tud kenta. Er broiou ma z eus enno sklavourien, bugale eun tad sklavour, pa zeuont er bed, a vez sklavourien o-unan; evel-se ivez, ni, bugale d'eun tad pec'her, e-lec'h beza er stad a c'hras, pa z omp ganet, a vez er stad ma oa en em laket Adam dre e zisentidigez, da lavarout eo er stad a bec'hed.

Pec'hed hon tad kenta a lamas digant e vugale ar gwir da vont d'ar baradoz, met Doue en deus bet truez ouzomp hag en deus digaset d'eomp eur Salver, e Vab d'ezan e-unan. E-pad meur a vil vloaz goude ar pec'hed kenta eo bet gortozet gant ar poblou ; dasprenet en deus an eneou o skuilha e wad evito war ar groaz, ha savet en deus eur sakramant, *sakramant ar vadeziant*, evit o netaat diouz ar pec'hed orijinel ha digeri d'ezo adarre dor ar baradoz.

Ar vadeziant a rent d'an den ar stad a c'hras, met ne ra ket muioc'h ; ar pez en deus tennet pec'hed Adam d'e heul a chom atao, da lavarout eo : an denvalijenn a chom e spered an den, e volontez a gendalc'h da veza techet d'an droug, ha betek an eur eus e varo, eo ret d'ezan gouzanv poaniou a bep seurt a gorf hag a spered.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an Aotrou Doue d'ar sarpant diwar-benn ar Werc'hez Vari : « *Eur vaouez a flastro d'it da benn ;* » o rei eur Salver d'ar bed.

(8)

Istor ar bed adalek Adam betek Abraham.

Eun nebeut bloaveziou goude ar pec'hed kenta, e voe graet eun torfed bras war an douar. Adam en doe daou vab : *Kain* hag *Abel*. Ar re-man a ginnigas o-daou sakrifisou da Zoue ; hini Kain ne voe ket kavet mat, abalamour ma oa-hen eun den fall ; hini Abel avat, a reas plijadur d'an Aotrou Doue, abalamour ma teue eus eur galon eün ha karantezus. Kain, droug ennan, a c'houlennas digant e vreur mont d'ober eun dro gantan war ar maez, hag e-pad an amzer-se e lammas warnan hag e lazas anezan. Goude-se e tec'has, met n'eus forz da belec'h ez ae, e kave atao d'e heul malloz an Aotrou Doue ha rebechou e goustians. Dont a reas da veza tad eur ouenn tud ken fall hag hen.

Bugale *Seth*, eur mab all da Adam, a voe da genta fidel da Zoue ; met diwezatoc'h, dre o dimeziou gant bugale Kain, e teujont ivez da gemer skouer diwarno.

O welout ar pec'hed vil o ren e pep lec'h, Doue a zigasas *an dour-beuz* da c'holoi an douar. Eun tiegez hepken, hini *Noe hag e vugale*, a gavas gras dirazan. Noe a oa eun den mat, ha Doue a c'hourc'hemennas d'ezan ober eun arc'h, pe eul lestr bras gant eun doenn war-c'horre, ha lakat enni eur c'houblad a bep seurt loened. An dud a voe beuzet holl, nemet an eiz a voe en arc'h. Pa zeuas Noe er-maez anezi, e kinnigas eur

ABEL A GINNIG DA ZOUE EUN OAN E SAKRIFIS.

Goude ar pec'hed kenta, an dud en em lakas da ginnig da Zoue sakrifisou evit e adori, e drugarekaat, goulenn digantan ar pardon eus o disentidigez hag ar grasou o doa ezomm. Met ar sakrifisou-se n'o doa ket talvoudegez a-walc'h, pell alese, evit paea da justis Doue an holl boan a oa dleet d'o fec'hejou. Ret e oa e teuje an Eil Person eus an Dreindeð d'en em ober den evelto ha da ginnig da Zoue evito eur sakrifis parfet, hini ar Groaz.

sakrifis da Zoue, ha Doue a roas d'ezan e c'her na vije mui goloet an douar gant an dour-beuz.

Tri mab Noe : *Sem, Kam ha Jafed*, o doe eur maread bugale. An teir lignez a greskas kement, ma teuas ar vro e-lec'h m'edont o chom, da veza re vihan evito. Dispartia a rejont neuze en eil diouz eben, goude beza kollet o foan hag o amzer o klask sevel tour Babel, eun tour hag a dlee tizout betek an Nenv. Lignez Sem a chomas en Azi ; hini Jafed a zeuas en Europ, hag hini Kam a yeas d'an Afrik. An dud, aet du-man-du-hont dre ar bed, a zeuas buan d'ankounac'haat an Aotrou Doue hag en em lakas da adori ar grouadurien e plas an Hini en doa o c'hrouet. Lod a adore idolou, da lavarout eo skeudennou savet ganto o-unan ; lod all, ar stered, ha lod all, tud hag a oa brudet en o amzer. Pep tra a voe enoret evel Doue, nemet Doue e-unan. Meur a hini evelato a chomas war an hent mat hag a viras bepred, e-kreiz dallentez ha dizurziou ar re-all, an anaoudegez eus ar gwir Doue hag eus lezenn an natur.

KENTEL

Ar Skritur-Sakr a lavar d'eomp e voe goloet an douar gant an dour-beuz. N'eus netra gwiroc'h, rak ouspenn ma 'z eo ret kredi ar Skritur-Sakr penn-da-benn, ar sonj eus an dour-beuz a zo chomet a-hed an amzeriou e-touez an holl boblou. Met, ha goloet e voe an douar a-bez gant an dour ? Kement-se n' ouzer ket. Kredi a reer koulskoude na voe goloet nemet al lodenn eus an douar e-lec'h ma oa tud o chom, rak, dre an dour

-beuz, n'en doa Doue ken c'hoant nemet da zistruja an dud abalamour d'o buhez fall.

Kain, n'eus forz da belec'h ez ae, a gleve atao eur vouez o rebech d'ezan e dorfed. Pep-hini ac'hanomp a glev ivez eur vouez evel-se. Pa reomp ar mad, e ro d'eomp meuleudi; pa reomp an droug, e ro d'eomp rebechou. Ar vouez-se eo mouez *ar goustians,* a zeu d'hor heul e pep lec'h hag e pep amzer evit diskleria d'eomp petra a zo mat ha petra a zo fall.

N'omp ket mestr war hor c'houstians. M'hon eus c'hoant, e c'hellomp lakat hon daouarn da laerez, hon treid da skei, hon teod da lavarout gevier ; ar pez na raimp biken, eo lakat hor c'houstians da lavarout e c'heller laerez, skei ha lavarout gevier. Hi eo a c'hourc'hemenn d'eomp, ha neket ni a c'hourc'hemenn d'ezi. Er bed-man holl, n'eus den ebet hag a vefe mestr warni. Den ebet, na tad, na mamm, na gouarnamant, n'hell an distera tra warni. Ma 'z int krenvoc'h egedomp, e c'hellont kas ac'hanomp da lec'h na fell ket d'eomp mont, derc'hel hon daouarn hag ober anezo ar pez a garont, tenna diganeomp hon teod ha mirout ouzomp da brezeg; eun dra ha na raint biken, eo mirout ouz hor c'houstians da gomz pe ober d'ezi komz evel ma plij ganto.

Ar goustians ne bleg da zen nemet da Zoue. He mouez eo mouez hor C'hrouer, ha laket eo bet gantan en hor c'hreiz evit digas da sonj d'eomp eus e c'hourc'hemennou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *Kement tra a vez graet enep ar goustians, a zo pec'hed.* »

(9)

Abraham hag ar Batriarched. Ar bobl a Israel a ya da chom d'an Ejipt.

(Adalek ar bloaz 2000 betek ar bloaz 1500 a- raok Jezuz-Krist.)

O welout e oa kouezet an darn-vuia eus an dud en dizurz, Doue a sonjas dibab eur bobl evit derc'hel war an douar an anaoudegez eus ar wir relijion. Ar bobl-man a vije e bobl dreist an holl boblou all, hag eus he zouez e teuje ar Salver prometet d'an dud.

Abraham, eun den santel-bras eus lignez Sem, a voe galvet gant Doue da veza tad ar bobl-se. E bro *ar Galde* edo e chom, met Doue a c'houlennas digantan kuitaat e genvroiz evit mont da vro Ganaan. Senti a reas war an taol, ha neuze e reas Doue d'ezan ar bromesa e vije tad eur bobl vras, e vije benniget ennan holl boblou an douar hag e vije roet *bro Ganaan* d'e lignez diwezatoc'h.

Abraham en doe eur mab, e hano *Izaak*, d'ar mare n'edo mui Sara, e bried, en oad da gaout bugale. Hogen Doue, evit gwelout pegen krenv e oa feiz e servijer, a c'houlennas digantan laza ar mab-se en e enor. Edo Abraham o vont da senti, pa voe miret outan gant eun ael. Raktal e reas Doue d'ezan adarre ar bromesa en doa graet d'ezan dija, hag e roas d'ezan ouspenn lezenn *ar Sirkonsizion* evel eur merk eus ar mignonaj a dlee beza da viken etre e bobl hag Hen.

Eus an daou vab en doe Izaak : *Ezaü* ha *Jakob*, an eil eo a eritas eus promesa an Aotrou Doue, abalamour m'en doa egile gwerzet d'ezan e wir a vab hena.

Jakob a voe lezhanvet *Israel* hag an dud a zeuas eus e lignez, a voe hanvet *Israelited*. Daouzek mab en doe. *Jozef*, unan anezo, a oa karet gantan muioc'h eget ar re-all. E vreudeur, droug bras enno o welout kemend -all, a werzas anezan da varc'hadourien a oa o vont d'an Ejipt ; eno e voe tamallet e gaou ha taolet er prizon, met da c'houde e teuas da veza ar c'henta er vro goude ar roue. Jakob a yeas d'e gaout diwezatoc'h gant e vugale all, hag a-raok mervel, e lavaras kementman d'e vab Juda : « Ar gouarnamant ne daio ket eus lignez Juda, ken na zeuio an Hini a dle beza digaset hag a vo an holl war c'hed anezan. »

KENTEL

Doue, goude ar pec'hed kenta, en doa prometet eur Salver d'ar bed. Er pennad-man eus an Istor Santel, e welomp anezan o renka pep tra evit derc'hel d'e c'her. Ar bed a oa kollet gant ar pec'hed hag ar relijion ankounac'haet; ret e oa koulskoude kaout eur bobl bennak evit heulia ar wir relijion, eur bobl hag a vije war c'hed eus ar Salver prometet. Doue a zibabas Abraham evit beza tad ar bobl-se. Goulenn a reas digantan kuitaat ar Galde evit dont da vro Ganaan, hanvet hirio ar Balestin pe an Douar Santel.

War-lerc'h Abraham e teuas tud santel-bras evel Izaak ha Jakob; d'ezo holl e vez roet an hano a *Batriarched*.

Lezenn ar Sirkonsizion a oa douget evit an holl

baotred eus ar bobl a Israel. Bez 'e oa eun testeni eus promesaou an Aotrou Doue d'an Israelited hag eus ar feiz o doa ar re-man er Salver a dlee dont er bed, ha dre eno e talvezas da netaat eneou ar vugale diouz ar pec'hed orijinel. Hor Salver Jezuz-Krist e-unan, daoust d'ezan da veza ar santelez memes, a falvezo gantan plega d'al lezenn-se evit rei d'an dud eus skouer a sentidigez; d'an oad a eiz dervez, e vo douget d'an Templ evit ar Sirkonsizion.

Taolomp avez mat ouz ar brofesi a reas Jakob d'e vab Juda, o tiskleria d'ezan e chomje ar gouarnamant gant e lignez, ken na zeuje an Hini a dlee beza digaset hag a vije an holl war c'hed anezan. Ar brofesi-se a zeuas da wir penn-da-benn 1900 vloaz goude Jakob ; neuze e voe tennet ar gouarnamant digant Juda ha roet d'eun divroad, hanvet Herodez, ha kerkent e teuas Hor Salver Jezuz-Krist war an douar e kêr Vetleem. Jakob, anat eo, n'helle ket gouzout dre e nerz e-unan petra a dlee c'hoarvezout 1900 vloaz goude e varo. Piou eta hen disklerias d'ezan ? Doue a-dra-sur, ha Doue hepken, rak n'eus nemetan hag a c'hellfe evel-se anaout an amzer da-zont en eun doare splann ha sur ?

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist d'ar Juzevien : « *Ma 'z oc'h bugale da Abraham, grit ar pez en deus graet Abraham.* »

(10)

An Israelited a guita an Ejipt evit mont da vro Ganaan. — Doue a ro an dek gourc'hemenn da Voizez war ar Menez Sinai.

(Adalek ar bloaz 1500 betek ar bloaz 1055 a-raok Jezuz-Krist).

Bugale Jakob a chomas ouspenn daou c'hant vloaz en Ejipt. Da genta e voe graet stad anezo abalamour da Jozef ; met diwezatoc'h e voent gwallgaset. *Faraon*, roue an Ejipt, a c'hourc'hemennas zoken lakat o holl baotred d'ar maro, kerkent ha ma vijent ganet. Met e verc'h a saveteas e vuhez da unan, a gavas eun dervez en eur baner, war an Nil, stêr vras an Ejipt, e-touez ar c'horz. Hennez e voe *Moizez*.

Moizez a voe savet e palez ar Roue. Met diwezatoc'h e kavas gwelloc'h kemer perz e poaniou e genvroiz hag e tec'has da vro Vadian. Doue en em ziskouzas d'ezan en eur vodenn a oa an tan enni ha koulskoude na zeve ket, hag e lavaras d'ezan : « It da gaout Faraon, ha lavarit d'ezan lezel va fobl da guitaat an Ejipt. »

Moizez a zeuas a-benn eus ar Roue oc'h ober miraklou evit kastiza ar vro. Ar miraklou-man a voe hanvet *dek gouli an Ejipt*. An diweza anezo a voe gwasoc'h eget ar re-all : Doue a zigasas eun ael da rei taol ar maro en eur memes nozvez da holl vibien hena an Ejipsianed ha d'ar c'henta ganet eus a gement seurt loened o doa. Met a-raok, e c'hourc'hemennas Moizez

d'an Israelited laza eun oan bloaz ha liva doriou o zi gant e wad. Kement-se a oa eur merk evit an ael ; pa dremenas heman evit rei taol ar maro, ec'h espernas an Israelited.

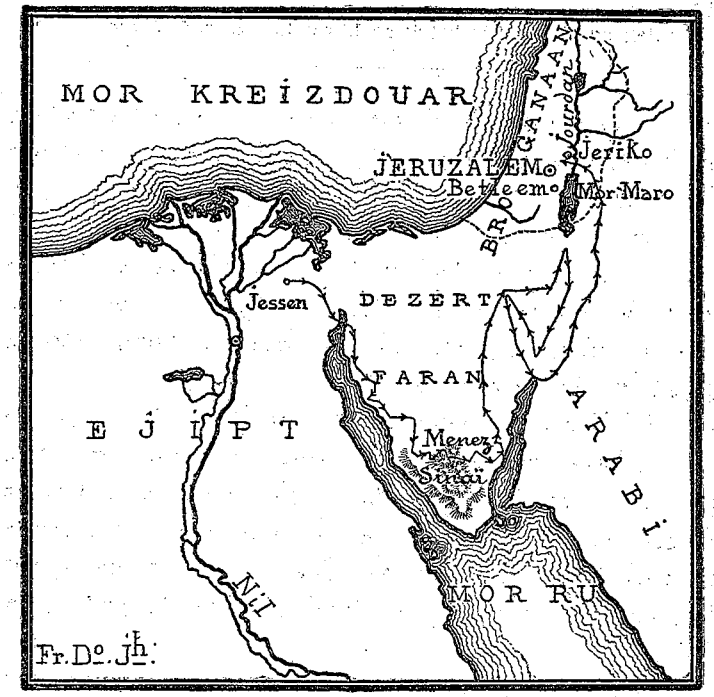

Ar gartenn-man a verk an hent heuliet gant an israelited evit distrei eus an Ejipt d'an Douar prometet d'ezo gant Dowe, da lavarout eo da Vro Ganaan (hanvet ivez ar Balestin pe an Douar Santel).

Faraon, spontet holl, a lezas neuze Moizez hag e genvroiz da vont kuit. Met hep-dale e savas keuz gantan, ha setu-hen war o lerc'h gant e arme. O faka a reas

e-kichen ar Mor Ruz. Met ar mor-man en em rannas e daou hag a chomas sounn a bep tu evit rei hent d'ar Juzevien da dremen dre-greiz, ha goude-se en em glozas adarre war Faraon hag e arme, a oa diskennet ennan ivez da heul ar Juzevien. Goude beza treuzet ar Mor Ruz, an Israelited en em gavas en eur vro noaz ha treut hanvet dezert Faran. N'o doa netra na da eva na da zebri, met Doue a reas evito a bep seurt burzudou. Eur garrek a roas dour d'ezo da derri o sec'hed, hag eur seurd bara bennak, hanvet *ar mann*, a gouezas bemdez eus an Nenv evit o maga. Ar bara burzudus-se *a verke Sakramant an Aoter*, evel m'hen disklerio Hor Salver e-unan : « Ho tadou, a lavaro-hen d'ar Juzevien, o deus debret ar mann en dezert hag a zo maro. Me eo ar bara beo diskennet eus an Nenv. An neb a zebr eus ar bara-man, a vevo da viken, hag ar bara a roin, eo va c'horf evit savetei ar bed. »

An Israelited, en desped da vadelez an Aotrou Doue en o c'henver, a c'hrozmolas alies enep d'ezan hag a zisentas outan zoken oc'h ober eur pec'hed spontus, oc'h adori eul leue aour.

Hanter kant dervez goude ma voe deut Moizez eus an Ejipt, e roas Doue e lezenn d'ezan war ar *menez Sinai. Dek gourc'hemenn* a oa enni, skrivet war diou daolenn, ha bolontez Doue a oa ma vije heuliet gant an holl a-hed o buhez.

Evit derc'hel e-touez an Israelited ar wir relijion hag o distrei diouz pec'hed an idolatri, Doue a roas c'hoaz da Voizez lezennou all a verke d'ar bobl an

doare d'e servija. Al lezennou-man a dlee padout betek ma teuje Hor Salver Jezuz-Krist e-unan war an douar da rei kelennadurez d'an dud diwar-benn ar relijion.

Moizez a reas penn-da-benn kement tra a voe gourc'hemennet d'ezan ; sevel a reas eun telt hanvet *an Tabernakl*, a oa ennan da genta eul lec'h hanvet al Lec'h-Santela, evit lakat an Arc'h alaouret ha taolennou al Lezenn, da c'houde eul lec'h all hanvet al Lech-Santel, evit aoter al louzeier-c'houez-vat, hag erfin eur porz evit ar veleien, e-lec'h m'en em gave aoter ar sakrifisou.

An Aotrou Doue a ro an dek gourc'hemenn da Voizez war ar Menez Sinai.

Ar sakrifisou a oa daou seurt anezo : lod a veze graet o skuilh gwad, o laza eul loen bennak, evel eun danvad, eur goulm ; lod all a veze graet hep skuilh

gwad, o kinnig da Zoue gwin ha kouign bara graet hep gôell.

Ar goueliou a oa ivez meur a hini anezo : 1° *Gouel Pask*, evit digas sonj d'an Israelited eus an dervez ma oant deut kuit eus an Ejipt. Da-genver ar gouel-man e tebrent eun oan d'o c'hoan, hag e-pad seiz dervez ne zebrent nemet bara graet hep gôell ; 2° *Gouel ar Pantekost*, evit derc'hel sonj eus an dervez ma oa bet embannet al Lezenn war ar menez Sinai ; 3° *Gouel an Teltou*, pe *gouel an Tabernaklou*, evit derc'hel sonj eus an 40 vloaz tremenet en dezert ; 4° *Gouel ar Binijenn*, evit paea da Zoue an dle dastumet gant ar bobl dre he fec'hejou a-hed ar bloaz.

An Israelited, eun nebeut goude ma roas Moizez al Lezenn d'ezo, en em lakas adarre d'en em glemm : n'o doa ket a zour, hag ar mann a oa divlas evito. Neuze e tigasas an Aotrou Doue naered bilimus en o zouez evit o c'hastiza. Kerkent e c'houlennjont pardon, ha Doue a lavaras da Voizez sevel *eur sarpant war beg eur peul*. Ar re a vije bet flemmet gant eun naer bennak, n'o dije nemet sellout ouz ar sarpant-se evit beza pareet. Moizez a sentas, hag an Israelited a gavas adarre ar peoc'h. Ar sarpant-se savet war beg ar peul evit rei ar yec'hed d'an holl, a verke Hor Salver Jezuz-Krist, a dlee diwezatoc'h beza savet war ar groaz evit savetei ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Evel m'en deus Moizez savet ar sarpant*

en dezert, evel-se ivez e ranko Mab an den beza savet, evit ma c'hello kement den a gred ennan, kaout ar vuhez eternel. »

(11)

An Israelited digouezet e bro Ganaan. — Ar Varnerien. — Ar Rouaned.

(Adalek ar bloaz 1100 betek ar bloaz 975 a-raok Jezuz-Krist).

An Israelited a chomas 40 vloaz o vont hag o tont e dezert Faran, ha Moizez n'hellas o c'has nemet dagichen an Douar prometet d'ezo gant Doue, da lavarout eo bro Ganaan. Hogen goude e varo, *Jozue* o c'hasas tre betek ennan, gant skoazell an Nenv, rak Doue a reas miraklou bras evitan. Mogeriou kêr Jeriko a gouezas anezo o-unan, pa sonas an trompilhou sakr, hag eur wech e reas Doue d'an heol chom a-sav evit rei amzer d'an Israelited da drec'hi da vat war o enebourien.

Bro Ganaan a voe rannet neuze etre an Israelited, met ar re-man ne voent ket atao fidel da Zoue. Pa ne sentent ket, e rae Doue d'ezo koll gant ar poblou a ziwar-dro ha beza gwallgaset ganto. Met kerkent ha ma save keuz ganto, e lame Doue ar bec'h diwarno hag e lake tud da denna anezo adarre eus a-dre daouarn o enebourien. Ar re vrudeta eus an dud-se e voe *Jedeon*, *Jefte*, *Samson* ha *Samuel*, ha gouarn a rejont ar vro dindan an hano a Varnerien.

Diwezatoc'h e c'houlennas ar bobl kaout eur roue.

Saül a voe laket da ren warni. Met hep-dale ez eas enep bolontez Doue hag e voe kemeret *David* en e blas. Heman a voe da genta fidel da Zoue ha trec'h da enebourien e bobl ; met goude-se e kouezas e daou bec'hed bras, abalamour m'en doe bet re a fizians ennan e-unan. Ober a reas pinijenn koulskoude ha gouzanv a reas a galon vat ar poaniou a zigasas an Aotrou Doue d'ezan abalamour d'e bec'hejou. En e Salmou, n'ehan ket da rei gloar ha meuleudi da Zoue ha da ziskouez ar c'heuz bras en doa da veza disentet. Gant sklerijenn an Nenv, e welas an amzer-da-zont, hag en e ganaouennou sakr, e komzas alies eus ar Mesiaz, da lavarout eo eus ar Salver a dlee dont da zasprena an dud, hag eus an Iliz a dlee sevel war an douar.

Salomon, mab David, a voe da genta brudet dre e furnez hag a savas eun templ kaer e Jeruzalem. Met en e gozni e teuas d'ankounac'haat an Aotrou Doue hag e renas eur vuhez fall. E vugale a baeas ar boan dleet d'e zizurziou. Daou rummad hepken eus ar bobl a chomas fidel d'e vab *Roboam*. An dek rummad all a droas kein d'ezan evit ober eur rouantelez nevez hanvet Israel. Diwar neuze eta e voe rannet ar bobl e diou rouantelez, hini Roboam, hanvet *Rouantelez Juda*, pe *rouantelez ar Juzevien*, gant Jeruzalem da gêr-benn, ha *rouantelez Israel* pe *hini ar Samaritaned*, gant Samari da gêr-benn.

KENTEL

Istor an Israelited a verk d'eomp pegement a vad a ra ar relijion. Keit ha ma vezent fidel da Zoue, ez

ae mat pep tra; kerkent ha ma troent kein d'ezan, e kouezent e pep seurt dizurziou. Ar relijion a zo eun dra ret d'an den, d'an tiegeziou ha d'ar poblou.

An dud a dle kaout relijion. Pegwir ez eus eun Doue ha tud bet krouet gantan,e tle beza etrezo eul liamm bennak; al liamm-se eo ar relijion. Ma vefe gwelet eur c'hrouadur o tremen e vuhez hep kaout sonj ebet eus e dad, hep e saludi, hep diskouez d'ezan na karantez nag anaoudegez-vat, e vefe kemeret gant an holl evit eur bugel digalon ha dinatur. Hogen petra eo ar vad a ra eun tad d'e vugale e-kichen an hini a ra Doue d'an den ? An tad a ro d'e vugale buhez ar c'horf, gwir eo, met Doue a ro d'an den, neket hepken buhez ar c'horf, met kement tra en deus. Rei a ra d'ezan dreist-holl eur spered, ha kenta tra en deus an den d'ober gant ar spered-se, eo trei war-du e Grouer evit anaout e c'halloud hag e vadoberou.

A-wechou e vez klevet hiniennou o lavarout : « Ni n'hon eus ket a relijion, met kement-se ne vir ket euzomp da veza tud vat. » Penaos e c'hell an dud-se lavarout ez int tud vat, pa vankont d'ar c'henta eus o deveriou, o dever e-kenver o Zad eus an Nenv ?

Lod all a zo hag a lavar . « Ar relijion a zo mat evit ar vugale hag ar merc'hed : » Ma 'z eo mat evit ar vugale hag ar merc'hed, ez eo emichans kenkoulz all evit ar wazed, rak ar re-man ivez a zo bet krouet gant an Aotrou Doue, korf hag ene, ha n'eus nemet al loened hag a c'hellfe beva hep relijion, abalamour n'o deus ket a spered.

Ar relijion, ma 'z eo ret d'an den evit ober e zever e-kenver Doue, a zo ken ret all d'ar tiegeziou ha d'ar poblou evit kaout an eürusted.

En eur familh e-lec'h n'eus ket a relijion, n'eus ket kennebeut a urz vat, rak neuze n'eus na doujans na

sentidigez ebet ha pep-hini a ra diouz e benn. Met pa vez heuliet mat ar relijion gant an holl, neuze e vever e peoc'h. Ar relijion a verk da bep-hini e zeveriou : d'an tad e tesk beza mat e-kenver e bried hag e vugale, d'ar vamm beza karantezus, d'ar vugale beza sentus ha kaout anaoudegez-vat e-kenver o zud.

En eur vro, evit ma 'z aio mat an traou, e tle ar bobl kaout doujans evit ar gouarnamant, abalamour ma teu pep galloud eus Doue, hag ar gouarnamant derc'hel sonj n'en deus bet e c'halloud digant Doue nemet evit mad ar bobl. Piou a zesko an deveriou-se d'an eil ha d'egile ? Ar relijion, hag hi hepken, e hano an Aotrou Doue; ma 'z eus eta relijion er vro, e vo peoc'h hag eürusted; ma n'eus ket, e vo kasoni ha dispac'h hag e vo klevet buhan ar c'homzou spontus-man : « Na Doue, na Mestr ! »

Na pegen diskiant eo eta an dud a gred goulenn da betra e servij ar relijion ! Servija a ra da rei d'an dud er bed-man an holl eürusted a c'hellont kaout, da c'hortoz rei d'ezo er bed-all, eun eürusted hag a bado da viken.

(12)

Ar Brofeded a gomz d'ar Juzevien eus ar Salver prometet. — An hent a zo kempennet evitan. — Eman o vont da ziskenn war an douar.

(Adalek ar bloaz 975 betek ginivelez Jezuz-Krist).

Keit ha ma padas Rouantelez Juda ha Rouantelez Israel, e tigasas Doue *Profeded* d'ar Juzevien da lava-

rout d'ezo ober pinijenn. Rouantelez Israel, en desped d'hec'h idolatri, he doe *Eliaz*, *Elize* ha *Jonaz* ; met ne voe selaouet mouez ar re-man nemet gant eun nebeut hiniennou. Rouantelez Juda a zalc'has gwelloc'h da lezennou Doue, rak, pa droe kein d'ezan, e veze dioustu bec'h warni hag e veze skoet gant eur walenn bennak.

Jonaz a voe karget eun dervez gant Doue da vont d'eur gêr fall hanvet *Niniv* da brezeg ar binijenn.

Eur profed o kelenn ar bobl hag o komz d'ezi eus ar Salver a zo bet prometet gant Doue hag a dle dont da savetei an eneou o vervel evito war ar groaz.

Da genta ne fellas ket d'ezan mont, hag e kemeras eul lestr evit tec'hout. Met Doue o veza laket eun avel grenv da c'houeza, hag al lestr o veza dare da veza kollet, Jonaz a anzavas e bec'hed ; stlapet e voe neuze er mor ha lonket gant eur pesk bras. Tri dervez ha teir nozvez e chomas e kof ar pesk-se, o pedi Doue da

rei sikour d'ezan, ha d'an trede dervez e voe dislonket gant ar pesk bras war an aod. Mont a reas neuze da Niniv da brezeg ar binijenn, ha tud ar gêr-man, o veza savet keuz ganto, a zistroas ouz Doue.

Ar Brofeded Izaiaz, Jeremiaz, Ezekiel, Daniel, hag ar re-all, ne oant ket karget hepken da brezeg ar binijenn d'an Israelited. Dibabet e oant bet ivez *evit komz d'ezo eus Hor Salver Jezuz-Krist*, an Hini a dlee dont da savetei ar bed hag a veze hanvet neuze ar Meziaz ; Doue a roas d'ezo sklerijenn war an amzer-da-zont, hag ez ejont da gaout ar bobl en e hano da ziskleria d'ezi eur maread traou diwar-benn ar Salver-se ha merka d'ezi dreist-holl pe da vare e teuje war an douar ha penaos e anaout.

Ar bobl ne falvezas ket d'ezi ober pinijenn, kaer o doa ar Brofeded he gourdrouz a-berz Doue, hag abarz ar fin e voe kaset en harlu da *Vabilon*.

Goude beza tremenet 70 vloaz e Babilon, ar Juzevien a c'hellas distrei adarre da Jeruzalem. Sevel a rejont *eun templ nevez*, an hini a dlee kaout an enor da zigemer Hor Salver Jezuz-Krist. Meur a roue a reas o mistri war ar Juzevien, goude ma voent distro ; unan anezo, Antiokus e hano, a glaskas zoken diskar ar wir relijion er vro, met eur rummad Juzevien kalonek, hanvet *Makabeed*, a zalc'has penn d'ezan.

Goude-se en em rannas ar bobl e meur a gostezenn hag alies e veze brezel etrezo. Ar Romaned a gemeras tro ac'hano da denna ar gouarnamant digant an diweza

BIBLIOTHEQUE QUIMPER

eus ar Vakabeed, a oa eus lignez Juda, hag a lakas en e blas eur roue estranjour hanvet *Herodez.*

KENTEL

Buhez Hor Salver Jezuz-Krist a zo bet displeget gant ar Brofeded meur a gant vloaz a-raok ma voe ganet. Setu aman eun nebeut eus ar profesiou-se a zo bet graet ganto diwar e benn :

Jakob a lavar da Juda pe da vare e teuio ar Salver :

« *Ar gouarnamant, emezan, ne daio ket eus lignez Juda, ken na zeuio an Hini a dle beza digaset hag a vo an holl war c'hed anezan.* » (Leor ar C'heneliez).

E Vamm a vo eur werc'hez :

« *Eur werc'hez a gonsevo hag a lakaio er bed eur mab a vo hanvet Emmanuel, da lavarout eo : Doue ganeomp.* » (Izaiaz, VII, 14).

E Betleem e vo ganet :

« *Ha c'houi, Betleem Efrata, c'houi a zo dister e -touez ar c'hêriou all eus Juda, met ac'hanoc'h-c'houi e teuio an Hini a dle ren war Israel hag a zo bet a-holl-viskoaz.* » (Miche, VI, 2).

Eun den, dibabet gant Doue, sant Yann-Vadezour, a vo kaset dirazan da gempenn d'ezan an hent :

« *Setu ma kasin va c'hannad da gempenn an hent dirazan.* » (Malakiaz III).

Oberr a raio eun niver bras a viraklou :

« *Neuze e welo daoulagad ar re zall sklerijenn an deiz ; diouskouarn ar re vouzar a zigoro da glevout ;*

ar re gamm a lammo evel ar c'haro hag ar re vut a gomzo adarre. » (Izaiaz, XXXV, 5-6).

Eun dervez ez aio da Jeruzalem evel roue, war gein eun azen :

« *Tridit gant al levenez, merc'hed Jeruzalem, setu ho roue hag ho salver o tont davedoc'h. Paour eo ha war eun azen e teu d'ho kaout.* » (Zakariaz, IX, 9).

Goude-se eman ar profesiou diwar-benn Hor Salver gwerzet 30 diner gant eun amezeg d'ezan, kondaonet d'ar maro, goapaet, diwisket, rannet e zilhad etre soudarded, staget ouz ar groaz, savet eus a varo da veo ha pignet d'an Nenv. Kavet e vint el leor-man, pa vo displeget ar Basion.

An holl brefesiou-se a oa anavezet mat gant ar Juzevien; ha setu perak, d'an amzer ma kemeras Herodez ar gurunenn a roue, e oa an holl war c'hed eus ar Salver : ne oa mui ar gouarnamant gant lignez Juda. *Tost e oa eta ar Mesiaz.*

(13)

Stad ar Balestin, pa zeuas Hor Salver Jezuz-Krist war an douar. *Penaos e oa gouarnet.*

Betek-hen hon eus graet eur sell ouz istor ar bed adalek ar penn kenta. Adam hag Eva, krouet er stad a c'hras hag eürus-meurbet, o deus kollet ar stad-se dre o fec'hed ; dor ar baradoz a zo bet serret outo hag ouz o bugale, met Doue en deus bet truez outo hag en deus prometet d'ezo eur Salver. Evit heulia ar wir relijion ha

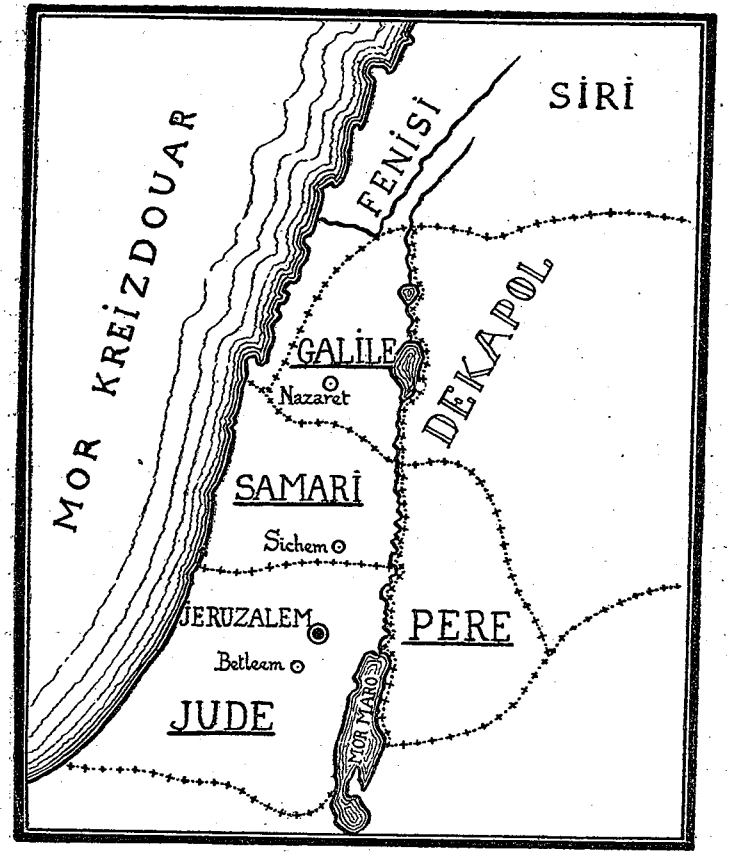

PENAOS E OA RANNET AR BALESTIN EN AMZER HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Ar Balestin, en amzer Hor Salver, a oa rannet e peder lodenn: AR GALILE, AR SAMARI, AR JUDE *hag* AR BERE. *Jezuz a dremenas dre bep-hini anezo, met er Jude ha dreist-holl er Galile e prezegas ar muia.*

rei ar vuhez d'ar Salver-se, en deus dibabet eur bobl, ar bobl a Israel, hag evit derc'hel an Israelited war an hent mat hag o difenn enep o enebourien, en deus graet eun niver bras a viraklou ha digaset d'ezo profeded d'o sklerijenna. Ar bobl a Israel a zo bet disent a-wechou ; kendalc'het en deus evelató, e-touez ar poblou pagan, da adori ar gwir Doue, da gaout fizians ennan ha da gredi e vije ganet dioutan eun dervez bennak ar Salver prometet d'ar bed.

Ha setu deut an dervez-se. An eil Person eus an Dreinded a zo o vont da ziskenn war an douar. War-dro 33 bloaz a dremeno e-touez ar Juzevien ; e-pad tri bloaz ez aio eus an eil kêr d'eben eus ar Balestin da brezeg d'an dud, ha goude-se e varvo war ar groaz evit dasprena an eneou. E vuhez eo emaomp o vont da zisplega breman penn-da-benn. Met a-raok staga ganti, hon eus ezomm-bras da anaout eun tammig ar vro e-lec'h ma tle beva. Anez-se n'hellimp kompren mat nag e oberou nag e genteliou. Ret eo d'eomp eta lavarout breman eur ger bennak diwar-benn ar Balestin en amzer Hor Salver Jezuz-Krist. Hirio e komzimp eus he gouarnamant, warc'hoaz eus he relijion.

Ar Juzevien, evel m'hon eus gwelet uheloc'h, n'o doa mui o frankiz. Gouarnamant ar Balestin a oa etre daouarn *Herodez*, pe gentoc'h etre daouarn *ar Romaned* o doa e laket da roue. Ar re-man a oa mistri war an Itali, ar C'halia (1), ar Spagn, an Ejipt, ar Siri, ha war

(1) E galleg : La Gaule.

al lodenn vrasa eus an douar anavezet d'an amzer-se. O impalaer a oa e hano *Sezar Aogust.*

HERODEZ ANTIPAZ,

roue ar Galile hag ar Bere, ha mab da Herodez ar Meur, Roue ar Jude, an hini a lakas an Inosanted Santel d'ar maro.

PONS-PILAD,

gouarnour ar Jude, an hint a gondaonas Hor Salver d'ar maro

Ar Romaned a c'houarne peuliesa gant furnez ; ne glaskent trouz ebet ouz ar poblou o doa trec'het, ha lezel a raent ganto o relijion hag o giziou.

Ar roue Herodez a c'houarne war ar memes tro ar Balestin hag an Dekapol ; eur roue kriz-meurbet e oa ; hen eo a lakas bugale vihan Betleem d'ar maro. Mervel a reas daou vloaz goude donedigez Hor Salver, ha neuze e voe rannet e rouantelez etre e dri mab : *Herodez Antipaz, Filip* hag *Arkelaüs.* Herodez Antipaz en doe ar Galile hag ar Bere, Arkelaüs ar Jude hag ar Samari, Filip an Dekapol.

Herodez Antipaz a c'houarnas ar Galile e-pad buhez Hor Salver penn-da-benn. Hen eo a reas dibenna sant Yann-Vadezour. E mare ar Basion, en em gavas e Jeruzalem, ha Pilad a gasas Jezuz d'e gaout, met, Jezuz o veza chomet dilavar dirazan, Herodez a wiskas d'ezan eur sae wenn evit ober goap anezan.

Arkelaüs a chomas dek vloaz e penn ar Jude hag ar Samari ; e-pad an amzer-se e c'hellas ar Familh Santel distrei eus an Ejipt, met a-benn dek vloaz e voe diskaret gant ar Romaned, hag en e blas e voe digaset ar gouarnour eus Rom. Pa voe kondaonet Jezuz d'ar maro, ar gouarnour-se a veze graet *Pons-Pilad* anezan.

Ar Juzevien a oa poanius-meurbet d'ezo beza gouarnet evel-se gant divroidi. Ar pez a gavent start dreist pep tra, e oa paea tailhou d'ezo, ha setu perak n'o doa nemet kasoni ouz an dud a rae micher da reseo an tailhou-se. Ar re-man, hanvet *Publikaned*, a oa evito tud eus ar re falla, hag e taolent warno o malloz. Arabat e vo d'eomp eta beza souezet o klevout enebourien Jezuz o tamall anezan rust, pa'z aio ouz taol gant ar seurt tud-se.

Eur publikan

Ar Balestin, en amzer Hor Salver, ne oa mui rannet e daouzek lodenn evel gwechall, met e peder : *ar Jude, ar Samari, ar Galile hag ar Bere.* Jezuz a brezegas enno o feder, met er Jude, e Jeruzalem ha tro-war-dro, ha dreist-holl er Galile, tro-war-dro da Gafarnaüm, e tremenas an hira amzer.

Tud ar Jude hag ar Samari n'en em glevent tamm ebet. Ar Samaritaned o doa, evel ar Juzevien, eun doujans vras evit al leoriou eus an Testamant Koz a oa bet skrivet gant Moizez, Evel-se e roent testeni e oa Doue e-unan a gomze enno. Met war ar memes tro e heulient kalz traou eus relijionou ar baganed, ha setu perak n'o doa ar Juzevien nemet kasoni outo. Ar re-man ne c'houzanvent ket e vije deut eur Samaritan da bedi da dempl Jeruzalem. Ar Samaritaned, diouz o zu, a zisprize ar Juzevien, ha pegwir n'hellent ket mont da Jeruzalem, o doa savet eun templ war ar *Menez Garizim.* Eno e vezent o pedi hag oc'h adori Doue.

Jezuz, daoust d'ezan da veza eur Juzeo, a vo leun a vadelez evit ar Samaritaned. Meur a wech e tremeno dre o bro evit o sklerijenna, ha pa brezego d'ar Juzevien lezenn ar garantez, e tisplego d'ezo parabolenn ar Samaritan mat, evit diskouez d'ezo e tleer karout an holl, betek an enebourien.

(14)

Stad ar Balestin, pa zeuas Hor Salver Jezuz-Krist war an douar.

Ar Relijion

Evit kompren mat buhez ha kenteliou Hor Salver Jezuz-Krist, n'eo ket a-walc'h gouzout penaos e oa an traou er Balestin evit ar pez a sell ouz ar gouarnamant ; ret eo dreist-holl anacut stad ar vro evit ar pez a sell ouz ar relijion.

An Israelited a sente ouz lezenn Moizez ; Jeruzalem a oa evito eur gêr dreist an holl gêriou all, abalamour ma oa enni *an Templ*, nevez kempennet gant Herodez. An holl, adalek an oad a zaouzek vloaz, a dlee bep bloaz mont di da bedi, ha setu perak, d'an oad a zaouzek vloaz, e welimp Jezuz o pignat da Jeruzalem gant sant Jozef hag ar Werc'hez Vari.

En Templ, e-giz ma c'houlenne lezenn Moizez, e oa da genta *ar Beleg-Bras*, mestr war bep tra, da c'houde *ar veleien*, a ginnige da Zoue an ezans hag ar sakrifisou, hag *al levited*, karget da sikour ar veleien ha

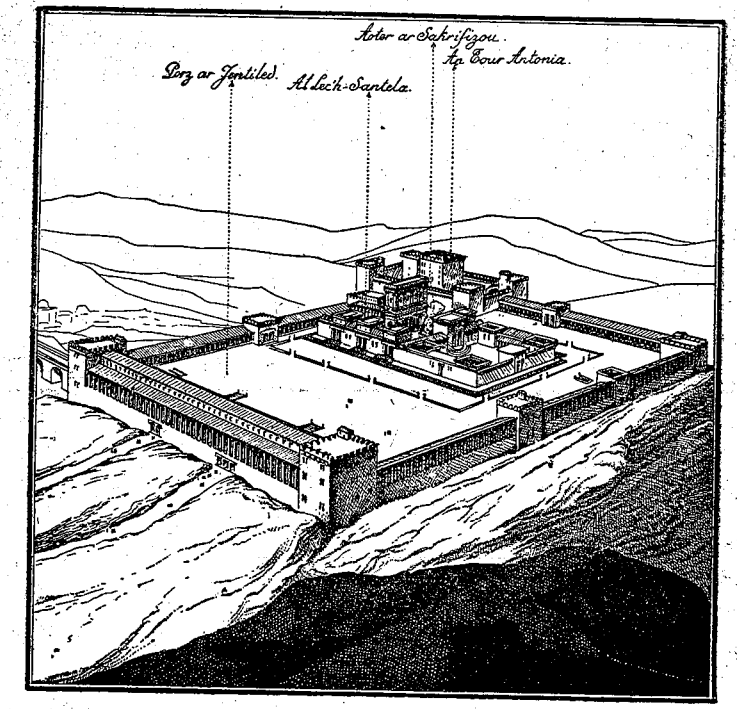

TEMPL JERUZALEM EN AMZER HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Templ Jeruzalem, en doe an enor da reseo ken lies Hor Salver Jezuz-Krist, ne oa tamm ebet henvel ouz hon ilizou d'eomp-ni. Al lodenn vrasa anezan a oa dizolo. — E porz ar Jentiled e veze digemeret an divroidi (a veze hanvet Jentiled) — Dirak al Lec'h-Santela edo eul lec'h all hanvet al Lec'h-Santel. Eno edo Zakariaz o kinnig an ezans, pe zeuas an ael da ziskleria d'ezan en dije eur mab (sant Yann-Vadezour). — En tour Antonia e veze o chom ar gouarnour roman hag e soudarded. Di e voe kaset Jezuz e-pad e Basion evit beza barnet gant Pons-Pilad hag eno e voe kondaonet gantan d'ar maro.

da zerc'hel an urz vat e pep lec'h. Ar veleien a zimeze evel an holl, hag o bugale, war o lerc'h, a veze beleien d'o zro. *Annaz ha Kaifaz* a voe Beleien-Vras en amzer Hor Salver. *Zakariaz*, tad sant Yann-Vadezour, a oa unan eus ar veleien, ha d'ar mare ma teuas ar Arc'hael Gabriel d'e gaout, edo en templ o kinnig an ezans da Zoue.

E Jeruzalem e veze bep bloaz *goueliou bras* : *gouel an Teltou* pe *gouel an Tabernaklou*, *gouel ar Pantekost*, *gouel an Dedi* ha dreist-holl *gouel Pask*, ha neuze e tirede di eun niver bras a dud eus pep lec'h.

Ne oa nemet eun templ, hini Jeruzalem, met er c'heriou all hag er bourc'hadennou e oa eun niver bras a ilizou hanvet *sinagogou*. Eno en em vode ar bobl hag e veze lennet ar Skritur-Sakr, graet prezegennou, kanet Salmou. Da sadorn dreist-holl, e veze kalz tud er sinagogou, rak an dervez-se, hanvet *ar Sabad*, e oa evit ar Juzevien deiz bras an Aotrou Doue, ha neuze e veze lezet pep labour a-gostez.

Evit kement tra a selle ouz ar relijion, e oa eur *C'huzul-Bras* hanvet ar *Sanhedrin*, ennan 71 barner, en o fenn ar Beleg-Bras. Ar varnerien-se a veze : 1° *Prinsed ar veleien*, da lavarout eo pennou ar familhou beleien ; 2° *ar Skribed*, hanvet ivez *Doktored al Lezenn*, abalamour ma oant karget da zisplega al lezenn ; 3° Ar pennou bras eus ar bobl, hanvet ar *Re-Goz*. Ar C'huzul-Bras en doa da welout war ar relijion ha war holl draou ar vro. Derc'hel mat a rae d'ar giziou koz, ha pa veze ret, e kastize, betek dre o lakat d'ar

maro zoken, ar re a c'hoantae prezeg traou nevez, traou ha n'edont ket e skridou Moizez hag ar Brofeded. Dirazan e vo kaset Jezuz e-pad e Basion evit beza barnet.

An dud dister, an dud a renk izel, a sente ouz gourc'hemennou Doue hag ouz Lezenn Moizez. Met e-touez ar re vras hag ar re binvidik, e oa meur a rumm dishenvel evit ar pez a selle ouz ar relijion : An daou rumm o doa ar muia brud, e oa ar *Farizianed hag ar Saduseaned.*

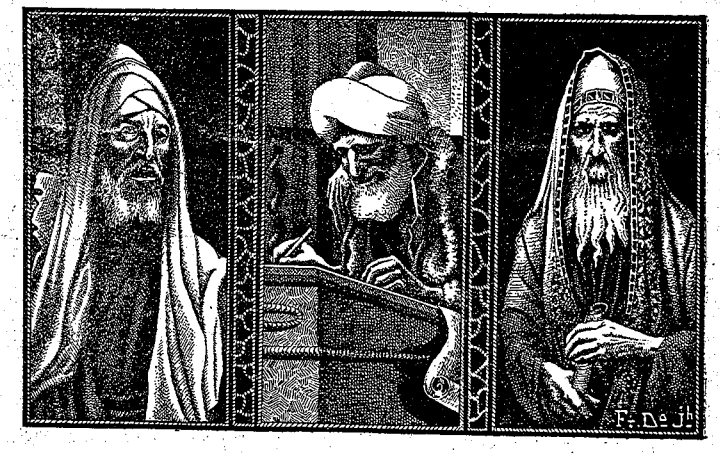

ENEBOURIEN HOR SALVER

Eur F rizian* *Eur Skrib pe Doktor eus al Lezenn* *Eur Sadusean*

Ar Farizianed a zalc'he start d'ar giziou koz hag o doa kasoni ouz tud ar broiou all. Heulia a raent

Lezenn Moizez, met o relijion ne oa nemet en diavaez : e-kreiz o c'halon e choment yen ha kriz ; Hor Salver a rebecho d'ezo o ourgouilh hag o fallagriez.

Met *Ar Saduseaned* a gare nebeut ar bedenn ; ne gredent nag en Aelez nag er vuhez eternel. O relijion a oa derc'hel d'al Lidou Sakr. Eur wech m'o doa graet hervez al Lidou-se, e kredent beza roet da Zoue kement a c'houlenne. An arc'hant hag an enoriou a blije d'ezo dreist pep tra, ha prest a-walc'h e oant d'en em drei gant ar Greked hag ar Romaned.

Ar Juzevien, evel m'hon eus lavaret dija, a c'hortoze abaoe pell'zo ar Mesiaz pe ar Salver prometet d'ezo gant Doue. Daoust ne gomprenent ket mat ar pez o doa diskleriet ar Brofeded diwar e benn, bez' e ouient koulskoude n'o doa mui pell da c'hortoz. Met an darn vuia anezo a grede e vije-hen eur roue bennak, mab da Zavid, eur roue bras ha galloudus a gasfe kuit ar Romaned hag holl enebourien ar vro hag a lakfe ar Juzevien e penn an holl boblou all. En desped d'ar profesiou, sklaer a-walc'h koulskoude, ne sonjet tamm ebet en eur Mesiaz digaset da zasprena an eneou o c'houzanv evito. Abalamour da-se e savo buan trouz etre Jezuz hag i. Hor Salver a zisklerio d'ezo ez eo ar Meziaz, hag evit diskouez d'ezo eman ar wirionez gantan, e raio eun niver bras a viraklou ; neuze e c'houlennint digantan diskouez d'ezo e c'halloud a Roue, ha Jezuz a responto d'ezo : « Me a zo Roue, met va rouantelez n'eo ket eus ar bed-man. »

Ar Skribed, ar Farizianed hag ar Saduseaned,

leun a avi hag a gasoni outan, a gemero tro ac'hano da sevel ar bobl enep d'ezan. Dont a raint a-benn eus o zaol ; Jezuz a vo kondaonet d'ar maro ha staget ouz ar groaz. Met evel-se end-eün, e vo trec'h d'ar pec'hed hag e reno war an eneou. Setu aze ar Rouantelez eman o tont da sevel war an douar, ha d'ar Rouantelez-se, a bado da viken er baradoz, e c'halv an holl dud a volontez vat.

EIL LODENN

An Testamant Nevez (1)

PE

Buhez

H. S. JEZUZ-KRIST

HERVEZ AR PEVAR AVIELOUR

« Ar Vuhez eternel eo hoc'h anaout, c'houi, ar gwir Doue, hag an Hini hoc'h eus digaset, Jezuz-Krist. »

Komzou H. S. Jezuz-Krist da Zoue e Dad.
(Aviel S. Yann. XVII. 3).

(1) Evel m'hon eus skrivet er penn kenta eus al labour-man, an Testamant Nevez a zo ennan 27 leor : ar pevar Aviel, oberou an Ebestel, lizerou pemp eus an Ebestel, en o zouez re sant Paol, hag Apokalips sant Yann. — Aman ne vo kavet nemet ar pevar Aviel laket en unan, gant eur pennad bennak tennet eus oberou an Ebestel, eus Lizerou sant Paol, evit displega istor an Iliz en amzeriou kenta.

KARTENN AN DOUAR-SANTEL PE AR BALESTIN
EN AMZER HOR SALVER JEZUZ-KRIST.

KENTSKRID

(15)

An Aviel, pe Buhez H. S. Jezuz-Krist, eo an talvoudusa eus al leoriou.

Jezuz, Mab Doue en em c'hraet den, a zo deut war an douar da gelenn an dud ha d'o savetei. E vuhez a zo bet skrivet gant pevar eus e ziskibien war ali ha gant sikour ar Spered-Santel. O skridou a vez hanvet an Aviel ; ar gomz-man he deus ar memes talvoudegez ha « *kelou mat* ». Hag e gwirionez, n'hellemp ket kaout gwelloc'h kelou eget an hini en deus digaset Jezuz d'eomp war an douar, da lavarout eo, e vije digoret d'eomp adarre dor ar baradoz.

An Aviel eo leor an Aotrou Doue, ha setu perak, e-touez al leoriou bet skrivet gant an dud, n'eus hini ebet hag a vefe par d'ezan. Hen eo leor ar garantez, an hini a verk d'eomp pegen bras eo bet madelez Doue en hor c'henver en desped d'hor fallagriez. Hen eo ivez leor ar furnez, an hini a zesk d'eomp petra hon eus d'ober evit beva mat ha gounit ar baradoz.

Jezuz, a-raok kuitaat an douar evit distrei d'an Nenv, a savas eun Iliz hag a roas d'ezi ar garg da skigna

e Aviel dre ar bed : « It, emezan d'e ebestel, ha prezegit an Aviel d'an holl grouadurien. » N'eo ket souezus goude-se he defe an Iliz eun doujans vras evit leor an Aviel. Pa vez graet eur bromesa vras bennak pe eul le, e ra d'ar gristenien lakat an dourn warnan, abalamour ma'z eo komz Doue. En oferenn, e mare an Aviel, e ra d'ar bobl sevel en he sav, dre resped evit kelennadurez Hor Salver Jezuz-Krist, ha d'ar goueliou bras e ra muioc'h c'hoaz ; neuze e ra devi ezans dirak leor an Aviel.

O lenn hag o studia an Aviel.

Gwechall e veze rannet an Tabernaklou e diou lodenn, unan evit an Aviel hag eben evit Sakramant an Aoter, ha war an nor e veze skrivet ar c'homzou-man : « D'an eil ha d'egile ar memes karantez hag ar memes enor. » Ne oa neuze ken leor katekiz nemet an Aviel ;

buhez Hor Salver a oa anavezet mat gant an holl, ha setu perak e veze kavet e pep lec'h eun niver bras a gristenien santel ha nerzus.

Hirio, siouaz ! nag a rebechou a zo d'ober d'ar gristenien war ar poent-se ! Anaout a reont marteze, gwelloc'h eget gwechall, buhez lod eus an dud vras a zo bet war an douar, ha ne damallomp ket d'ezo kement-se, met buhez o Doue, an hini a zo deut d'o sklerijenna ha da vervel evito war ar groaz, ar vuhez-se n'anavezont mui ; ha setu perak ne gomprenont mui, evel gwechall, nag o c'hatekiz nag ar prezegennou a vez graet d'ezo en ilizou. O feiz a zo deut da laoskaat, o c'harantez evit an Aotrou Doue a zo deut da vihanaat, hag e-lec'h derc'hel penn da enebourien o relijion, e vezont gwelet re alies o krena dirazo hag a-wechou zoken, siouaz !... o vont a-du ganto hag oc'h ober brezel d'o feiz !

Ret eo eta a-raok pep tra anaout mat an Aviel. *Hon Tad santel ar Pab Leon XIII* a lavare d'an Aotrou Abad Garnier er bloaz 1898 : « Skigna an Aviel e-touez ar bobl, setu aze ar pez a zo d'ober e Frans ; an dra-se, hag an dra-se hepken, a saveteio ho pro. »

— « Kement droug a weler hirio e-touez an dud, eme *Venead XV*, a zo c'hoarvezet, abalamour ma 'z eo ankounac'haet an Aviel. Ret eo d'ar gristenien en em voaza d'e lenn bemdez. »

Hag *an Aotrou Duparc*, eskob Kemper, a skrive kement-man da gristenien e eskopti evit koraiz 1909 :

« ar gristenien a lenn an Aviel hirio, a zo nebeut anezo. Al leor-se a dlefe beza kavet e pep tiegez asamblez gant Buhez ar Sent, ha bemdez e tlefe beza lennet ha studiet eur pennad anezan. »

Setu aze komzou ar re a zo karget d'hor blenia : ret eo lenn an Aviel. Ennan eman ar sklerijenn hag ar silvidigez evit an holl, rak evit an holl eo bet skrivet, evit ar vugale koulz hag evit ar re vras, evit an dud hep deskadurez koulz hag evit an dud desket. Evit tenna frouez anezan evelato, n'eo ket a-walc'h lenn anezan n'eus forz penaos ; ret eo e studia gant feiz ha gant umilite ha goulenn digant Hor Salver Jezuz-Krist rei d'eomp sklerijenn evit kompren mat e genteliou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver « *Me eo an Hent, ar Wirionez hag ar Vuhez.* »

(16)

Gant piou eo bet skrivet an Aviel ?

« Kalz tud o veza en em laket da skriva an traou a zo c'hoarvezet en hon touez, hervez m'o deus diskleriet d'eomp ar re o deus o gwelet adalek ar penn kenta hag o deus prezeget komzou Doue, me ivez am eus sonjet, Teofil mat-meurbet, goude beza poaniet da anaout an holl draou gant evez, o skriva d'it gant urz, evit ma anavezi ez eo gwir ar pez a zo bet desket d'it. »

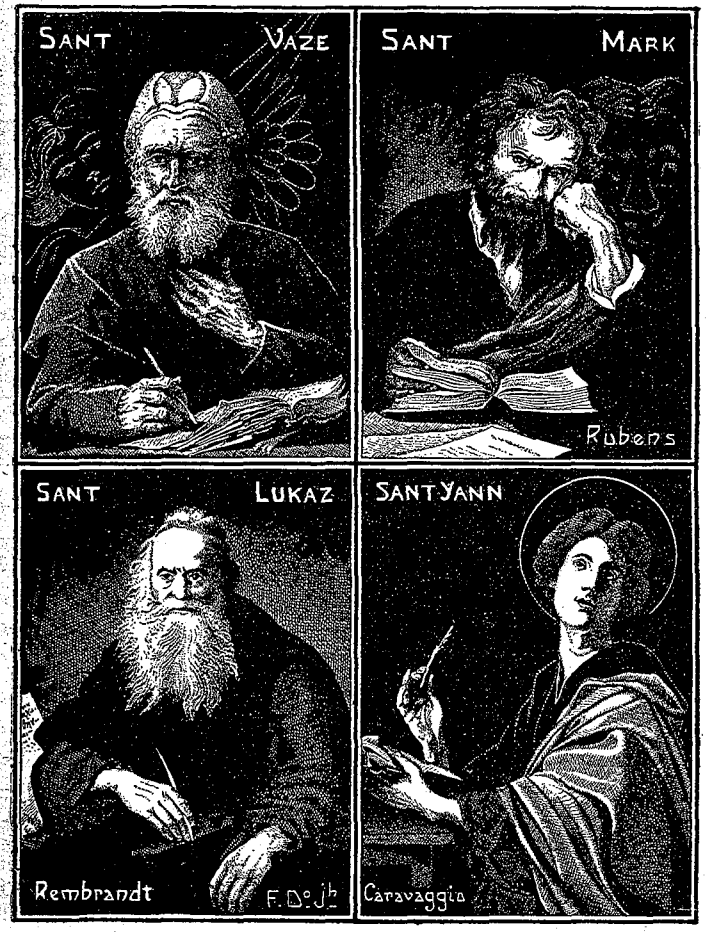

AR PEVAR AVIELOUR,

da lavarout eo ar pevar skrivagner o deus skrivet an Aviel, pe buhez H. S. Jezuz-Krist : S. Vaze, S. Mark, S. Lukaz ha S. Yann.

KENTEL

Ar c'homzou-man a zo tennet eus Aviel sant Lukaz hag a oa skrivet d'eun den a renk uhel eus kêr Antioch, e hano Teofil.

Diskouez a reont d'eomp gant peseurt evez eo bet skrivet buhez Hor Salver. Goude ar Pantekost, an Ebestel en em lakas da brezeg an Aviel d'ar Juzevien o doa Hen anavezet. Eul lodenn vras eus ar re-man a zeuas da veza kristenien, met mervel a rejont nebeut-ha-nebeut, ha war o lerc'h e teuas re-all ha n'o doa ket anavezet Jezuz. Ouspenn-se, an Ebestel a yae eus ar Jude da brezeg d'ar baganed, hag ar re-man kennebeut n'o doa ket anavezet Hor Salver.

Evit mirout eta ouz e oberou hag ouz e gelennadurez da veza ankounac'haet pe chanjet gant ar gristenien a-hed an amzeriou, e oa ret-mat ma vije skrivet e vuhez dioustu gant ar re o doa hen anavezet. Evel-se e voe savet *pevar leor* : An Aviel hervez *sant Vaze,* an Aviel hervez *sant Mark,* an Aviel hervez *sant Lukaz* hag an Aviel hervez *sant Yann.* Bez' ez eus eta pevar skrivagner hanvet Avielour, met n'eus nemet eun Aviel, rak ar pevar Avielour, daoust d'ezo da veza skrivet pep-hini en e c'hiz, n'o deus displeget d'eomp nemet ar memes tra, da lavarout eo : buhez ha kelennadurez Hor Salver Jezuz-Krist.

Ar c'henta Aviel eo hini sant Vaze. — Skrivet eo bet etre ar bloaz 42 hag ar bloaz 60, er Balestin, evit ar Juzevien a oa deut da veza kristenien. Sant Vaze a voe da genta publikan, da lavarout eo karget da zastum an tailhou evit ar gouarnamant. Da c'houde e voe galvet gant Jezuz da veza e abostol hag e kuitaas e vicher evit mont gantan. En aramean, ar yez komzet neuze gant ar Juzevien, e skrivas e Aviel, met diwezatoc'h e voe troet e leor e gregaj, hag e gregaj eo deut betek ennomp.

An eil Aviel a zo bet skrivet gant sant Mark, e gregaj hag e kêr Rom, a greder. Sant Mark ne oa ket eus an daouzek abostol, met kalz amzer a dremenas gant sant Per, hag evel-se e teuas da anaout mat istor Jezuz.

An trede Aviel eo hini sant Lukaz, skrivet ivez e gregaj, a-raok ar bloaz 63. Sant Lukaz a oa medisin ha desket-bras. O veza n' oa ket genidik eus ar Jude, n'anavezas ket Jezuz ; setu perak, evel ma lavar e-unan, ez eas, a-raok skriva, da gaout e ebestel hag an dud o doa bevet gantan, evit gouzout mat penaos e oa tremenet an traou.

Digant ar Werc'hez Vari e teskas ivez meur a dra diwar-benn ar pez en doa graet ha lavaret he mab d'an amzer ma prezege an Aviel ha dreist-holl diwar-benn e vugaleaj.

Ar pevare Aviel a zo bet skrivet e gregaj gant sant Yann war-dro ar bloaz 90, e kêr Efez. Sant Yann eo an Abostol ar muia karet gant Jezuz. E-pad tri bloaz en deus bevet gant e Vestr, o welout kement tra a rae, o klevout kement tra a lavare, hag e Aviel en deus skrivet evit diskouez d'an dud e oa Jezuz e gwirionez Mab Doue en em c'hraet den.

Evel-se kement tra a gavomp en Aviel, a zo bet skrivet gant tud hag a anaveze mat buhez Hor Salver.

N'o deus skrivet diwar e benn nemet ar wirionez, hag ar wirionez-se o deus difennet betek ar maro, rak o gwad o deus skuilhet holl evit rei testeni d'ezi. Evel m'en deus lavaret ar skrivagner bras Pascal, testou evel-se hag a ro o buhez evit diskouez eo gwir ar pez a lavaront, testou evel-se a c'hell beza kredet war an taol.

El leor-man, n'eo ket ar pevar Aviel skrivet gant sant Vaze, sant Mark, sant Lukaz ha sant Yann, a vo kavet an eil war-lerc'h egile, met o fevar laket en unan. A-wechou en em harpimp war sant Vaze, a-wechou war sant Mark, a-wechou war sant Lukaz, a-wechou all war sant Yann. Met kement tra a lakimp aman, a zo tennet eus o skridou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist : « *Me eo sklerijenn ar bed ; an hini a zeu d'am heul, ne vale ket en denvalijenn.* »

Jezuz, kalvez yaouank Nazared, o vont d'e labour.
(pajenn 109).

KENTA PENNAD

Bugaleaj ha buhez kuzet
H. S. Jezuz-Krist e Nazared
(BETEK AN OAD A DREGONT VLOAZ)

(17)

Ar Verb Eternel, da lavarout eo an Eil Person eus an Dreinded, en em ra den.

Er penn kenta edo ar Verb, hag ar Verb a oa gant Doue, hag ar Verb a oa Doue. Er penn kenta edo e Doue. Gantan eo bet graet pep tra, hag hepdan n'eus bet krouet netra eus ar pez a zo bet krouet. Ennan edo

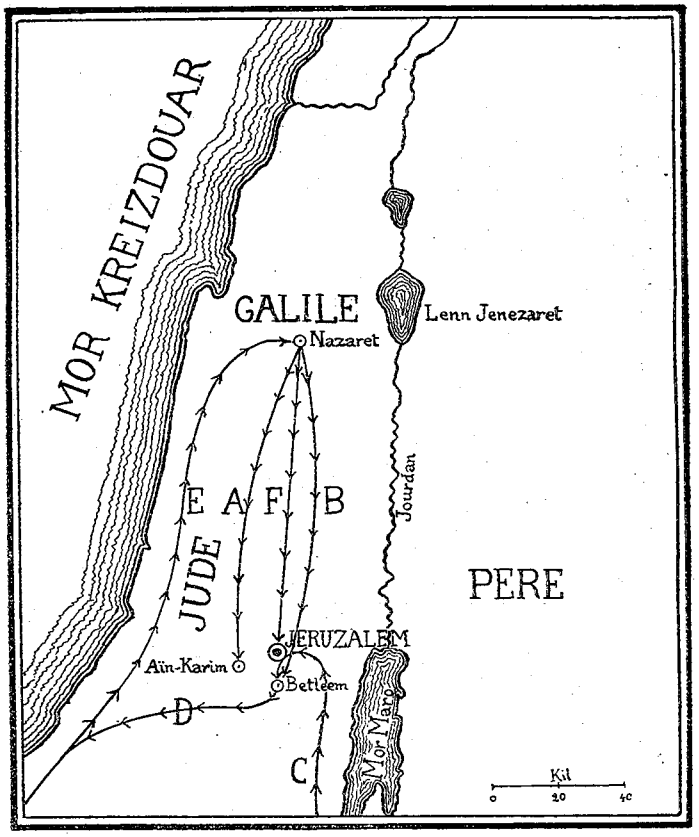

KARTENN BUGALEAJ HA BUHEZ KUZET
H. S. JEZUZ-KRIST.

Al linenn A a verk ar veaj a reas ar Werc'hez Vari evit mont da welout santez Elizabed. — B, an hini a reas ar Werc'hez o vont da Vetleem evit ginivelez Hor Salver. — C, an hini a reas ar Rouaned Maj o tont da Vetleem da adori ar Mabig-Jezuz. — D, an hini a reas ar Familh Santel o vont d'an Ejipt evit tec'hout rak Herodez. — E, an hini a reas ar Familh-Santel o tistrei eus an Ejipt da Nazared.

ar vuhez, hag ar vuhez a oa sklerijenn an dud, hag ar sklerijenn a lugern en denvalijenn, hag an denvalijenn n'he deus ket he digemeret. Bez'e voe eun den digaset gant Doue, Yann e hano. Heman a zeuas evit beza test, evit rei testeni d'ar sklerijenn, evit lakat an holl da gredi. Neket hen e oa ar sklerijenn ; met deut e oa da rei testeni d'ar sklerijenn. Ar sklerijenn wirion a lugern war bep den, a zeue er bed-man. Er bed edo, hag ar bed a zo bet graet gantan, ha n'eo ket bet anavezet gant ar bed. Deut eo en e dra, ha n'eo ket bet digemeret gant e dud. Met d'ar re o deus hen digemeret, en deus roet ar galloud da veza bugale Doue, d'ar re a gred en e hano, ar re n'int ket ganet eus ar gwad nag eus youlou ar c'hig, nag eus bolontez an den, met eus Doue. Hag ar Verb en deus en em c'hraet den, ha bevet en deus en hon touez, ha gwelet hon eus e c'hloar, evel hini Mab Unik an Tad, leun a c'hras hag a wirionez. Hag holl hon eus resevet eus e binvidigez, grasou war c'hrasou. Rak al Lezenn a zo bet roet gant Moizez ; ar c'hras hag ar wirionez a zo deut dre Jezuz-Krist. Den ebet n'en deus biskoaz gwelet Doue ; ar Mab Unik a zo e kerc'hen an Tad, hennez en deus Her roet d'eomp da anaout.

KENTEL

Doue, goude pec'hed Adam hag Eva, en doe truez outo hag ouz o bugale, hag a roas d'ezo e c'her e vije digaset d'ezo eur Salver. Met evit ober d'ezo kompren pegen grevus eo ar pec'hed hag e pe stad reuzeudik e oant kouezet dre e faot, e c'hortozas meur a vil vloaz

a-raok hen digas war an douar. Ar Salver-se eo Jezuz-Krist, an Hini o doa ar Brofeded komzet diwar e benn hag a oa an holl war c'hed anezan.

D'ar mare ma teuas da veva en hon touez, na trist e oa stad an dud war an douar ! E-touez ar Juzevien e oa meur a hini hag o doa doare da gaout kalz relijion, met n'o doa nemet an doare; en diabarz e oant dishenvel-bras diouz ar pez e oant en diavaez. E-touez ar baganed e oa an traou gwasoc'h c'hoaz : lod anezo, a dra-sur, a oa tud desket-bras, met n' anavezent ket ar gwir Doue; an holl, koulz lavaret, a adore doueed faos hag a veve en eun doare mezus, ken breinet ma oa o c'halon gant ar pec'hed vil. Ne oa e pep lec'h nemet tenvalijenn, ha poent bras e oa da Sklerijenn an Nenv dont da lugerni e-kreiz an denvalijenn-se evit diskouez adarre d'an dud hent ar baradoz.

Er pennad-man eus an Aviel eo hanvet Hor Salver Jezuz-Krist *ar Verb, pe ar Gomz,* abalamour ma 'z eo *an eil Person eus an Dreinded.* E Doue ez eus tri Ferson : an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel; an Tad a ro ar vuhez d'ar Mab oc'h en em anaout e-unan. Ar Mab eta a vez graet anezan ar Verb, pe ar Gomz, abalamour ma 'z eo skeudenn an Tad, evel ma 'z eo komz an den ar skeudenn eus e spered.

Ar Verb a zo a-holl-viskoaz, pegwir eo Doue. Hen, evel an daou berson all eus an Dreinded, en deus krouet pep tra hag a ro buhez da bep tra. Pa 'z eo deut war an douar, en deus kaset dirazan eun den hanvet Yann-Vadezour, evit diskleria d'an dud piou e oa; eun niver bras a viraklou en deus graet evit diskouez e oa Doue, met, en desped da gement-se, n'eo ket bet digemeret gant an darn-vuia eus an dud; ar re-man o deus kavet gwelloc'h tenvalijenn ar pec'hed eget sklerijenn an Aviel. E-lec'h kredi e Jezuz

hag heulia e genteliou, o deus graet brezel d'ezan ha kendalc'het da heulia o youlou fall.

Met an dud a volontez vat, ar re o deus selaouet komzou Hor Salver ha sentet outan, ar re-se a zo bet sklerijennet ha santelaet gantan. Kavet o deus eur vuhez nevez, buhez *ar c'hras;* deut int da veza adarre bugale da Zoue, hag e fin o buhez e vint digemeret gantan en e varadoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus an Aviel : « *Ar Verb en deus en em c'hraet den hag a zo deut da veva en hon touez ; d'ar re o deus hen digemeret, en deus roet ar galloud da veza bugale Doue.* »

---

(18)

An Arc'hael Gabriel a zo kaset gant Doue da Dempl Jeruzalem da ziskleria da Zakariaz e vo roet d'ezan eur mab (Yann-Vadezour).

En amzer Herodez, roue ar Jude, e oa eur beleg hanvet Zakariaz. E wreg a oa galvet Elizabed. O-daou e oant tud eün dirak Doue, hag e kerzent direbech dre hent gourc'hemennou ha lezennou an Aotrou.

N'o doa ket a vugale, ha deut e oant dija war an oad.

E-pad m' edo Zakariaz oc'h ober al Lidou Sakr,

d'e dro, setu ma voe hanvet gant ar sord, hervez ar c'hiz, evit mont er Santual da ginnig ezans. Ar bobl holl a oa er-maez o pedi. Eun Ael, digaset gant Doue, en em ziskouezas d'ezan, en e sav, a-zehou d'an aoter. Zakariaz a voe strafuilhet ha spontet gant ar gwel-se. An Ael a lavaras d'ezan : « Bez hep aon, Zakariaz, rak selaouet eo bet da bedenn : da wreg Elizabed a c'hano d'it eur mab a c'halvi Yann. Levenez a zigaso d'it hag e c'hinivelez a lakaio eürus kalz a dud, rak bras e vo dirak an Aotrou. N'evo na gwin na netra gouest da vezvi, rak ar Spered-Santel a vo ennan adalek korf e vamm. Kalz bugale Israel a c'hounezo da Zoue an Aotrou, ha kerzout a raio dirazan gant spered ha galloud Eliaz, evit unani kalonou an tadou gant o bugale, distrei an dud difeiz da furnez ar re just, evit prepari d'an Aotrou eur bobl parfet.

Zakariaz a lavaras d'an Ael : « Penaos ec'h anavezin eo gwir kement-se ? Rak me a zo koz, ha va gwreg ivez. » An Ael a respontas : « Me eo Gabriel, en em zalc'h dirak Doue ; digaset oun bet evit rei d'it da anaout ar c'helou-se, ken eürus. Ha setu ma vi mut betek an deiz m'en em gavo an traou-se, abalamour n'ec'h eus ket kredet d'am c'homzou, a vo sevenet en o amzer. » Ar bobl koulskoude a c'hortoze Zakariaz, hag a oa souezet o welout e chome keit-all er Santual. Pa zeuas er-maez, e komprenas an dud en doa gwelet eun dra bennak, ar pez a ziskouezas dre jestr, rak mut e chomas.

Pa voe fin d'e dro en Templ, e tistroas d'e di.

KENTEL

Zakariaz, war zigarez ne gompren ket, ne fell ket d'ezan kredi ar pez a lavar d'ezan an Ael eus perz an Aotrou Doue. Nag a dud a zo evel-se ! Doue, a sonj d'ezo, n'hell ket ober an dra-man-tra, abalamour ne gomprenont ket; ha koulskoude, e-pelec'h eman an den a c'hellfe, gant e spered ken dister, kompren Doue hag e oberou ?

Doue a zo parfet. Beza parfet a zo ar memes tra ha beza ar gwella hag ar c'haera ma c'heller beza. Ar grouadurien a zo enno meur a dra vat, met kalz techou a zo enno ivez. Doue, er c'hontrol, n'eus ennan tech ebet, ha kement vat a zo ennan, a zo ar gwella ma c'hell beza.

Ouspenn-se, Doue a zo *parfet hep muzul,* da lavarout eo, kement mad en deus, n'eus fin ebet d'ezo. Parfet eo en tu-all d'ar pez a c'hellfemp sonjal ha kompren. Evel-se, biken n'hellfe spered an den kompren pegen mat, pegen just ha pegen galloudek eo an Aotrou Doue. Kaer en defe kas e sonj ar pella ma c'hell war ar poenchou-se, madelez, santelez, justis ha galloud Doue a zo c'hoaz pell en tu-all, rak n'o deus na fin na muzul ebet.

Doue a zo eternel; atao eo bet hag atao e vo. Ma ne vije ket bet atao, e vije bet laket da veza gant eun all brasoc'h egetan, met neuze heman eo a vije Doue. Doue eo ar penn kenta, ar penn-abeg eus a bep tra. Nikun all ebet n'en deus da welout warnan; hen avat en deus da welout war gement tra a zo.

Doue a vo atao; ne gosa na ne chanj morse, ha bepred e chomo ar pez ma 'z eo. Evit ar grouadurien, n'eman ket an traou evel-se : eun amzer a zo bet ha na oant ket; atao emaint o chanj ha tremen a reont buan.

Hiniennou a zo koulskoude en o zouez ha n'o devo fin ebet; ar re-se eo an aelez, an drouk-sperejou, hag eneou an dud. N'int ket bet atao, met krouet int bet gant Doue evit padout da viken.

Doue a zo en Nenv, war an douar hag e pep lec'h. Dre e skiant ec'h anavez pep tra, dre e c'halloud e kas pep tra en-dro e-giz ma kar, ha dre ma 'z eo eur spered hep fin, eman en holl grouadurien, pe kentoc'h, ar grouadurien a zo holl ennan. Hen eo a laka buhez enno, hag hep e sikour, n'hellfent ket finval zoken. Doue a zo en Nenv, e-lec'h ma tiskouez e c'hloar d'an Aelez ha d'ar Sent, en ifern, e-lec'h ma laka e justis da boueza war ar re fall, ha war an douar, e-lec'h ma c'houarn pep tra evit mad an holl.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret da Zakariaz gant an ael Gabriel : « *Setu ma vi mut betek an dervez m'en em gavo an traou-se, a vo sevenet en o amzer, abalamour n'ec'h eus ket kredet d'am c'homzou.* »

(19)

An Ael Gabriel a zo kaset gant Doue da Nazared da ziskleria d'ar Werc'hez Vari ez eo bet choazet evit beza mamm da Salver ar bed.

An ael Gabriel a voe kaset gant Doue da eur gêr eus ar Galile, hanvet Nazared, da gaout eur werc'hez prometet da bried da eur gwaz, Jozef e hano, eus familh David, hag hano ar werc'hez e oa Mari. Hag an ael,

aet en ti, a lavaras d'ezi : « Me ho salud, o leun a c'hras, an Aotrou Doue a zo ganeoc'h, benniget oc'h dreist an holl wragez. »

O klevout kement-se, Mari a voe nec'het hag a glaske petra e oa ar salud-se. An ael a lavaras d'ezi : « N'ho pet ket aon, Mari ; plijout a rit da Zoue ; C'houi a c'honsevo hag a lakaio eur mab er bed, ha c'houi a roio d'ezan an hano a Jezuz. Bras e vo ha galvet e vo Mab an Holl-C'halloudeg, hag an Aotrou Doue a roio d'ezan tron David, hag e reno atao war rouantelez Jakob, hep fin ebet. » Mari a lavaras d'an Ael : « Penaos e c'hoarvezo kement-se, pegwir em eus graet le da chom gwerc'hez. » An Ael a respontas : « Ar Spered-Santel a ziskenno ennoc'h hag e vezoc'h goloet gant skeud an Holl-C'halloudeg. Hag ar bugel santel a lakoc'h er bed, a vo galvet Mab Doue. Setu Elizabed, ho keniterv, he deus ivez konsevet eur bugel en he c'hozni, ha dougerez eo abaoe c'houec'h miz, hi ha n'he doa ket bet a vugale betek-hen ; rak Doue a c'hell pep tra. » Mari a respontas : « Me a zo servijerez da Zoue, ra vo graet d'in hervez ho komz. » Hag an Ael a dec'has.

KENTEL

Gant ar Juzevien e oa ar c'hiz d'ar priejou d'en em brometi an eil d'egile eur bloaz a-raok dimezi, hag adalek neuze e tougent dija an hano a bried. Jozef ha Mari o doa ivez en em brometet an eil d'egile, met Mari he doa graet le da chom gwerc'hez, zoken er stad a briedelez, ha Jozef a ouie mat kement-se. Setu perak e

An ael Gabriel o saludi ar Werc'hez hag o tiskleria d'ezi ez eo bet choazet evit beza mamm da Salver ar bed.

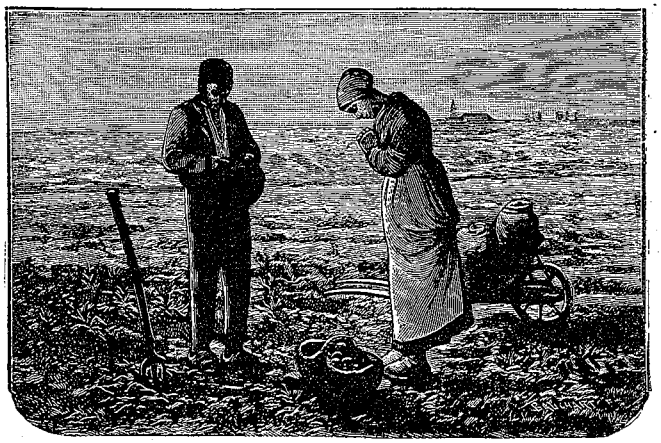

AN ANJELUS

pe salud ar gristenien d'ar Werc'hez Vari, Mamm da Zoue.

chomas-hi souezet-bras, pa zeuas an Ael da ziskleria d'ezi e oa bet choazet evit beza mamm da Salver ar bed. Kredi mat a rae kement tra a lavare d'ezi Gabriel; aon he doa hepken da vont enep he le.Pa gomprenas avat e c'hellje mirout anezan ha beza mamm d'ar Salver er memes amzer, neuze e lavaras raktal : Me a zo servijerez da Zoue, ra vo graet d'in hervez ho komz. »

Ar c'helou digaset war an douar gant an Ael eo ar c'haera hag an dudiusa eus ar c'heleier. Evit derc'hel sonj anezan hag evit enori feiz ha sentidigez ar Werc'hez, an Iliz he deus savet *Gouel-Maria-Veurz*, a vez graet d'ar 25 a viz Meurz, hag ar bedenn gaer hanvet *an Anjelus*, a vez lavaret teir gwech bemdez : diouz ar mintin, da greisteiz ha diouz an abardaez, e-pad ma son ar c'hloc'h e pep parrez.

Kerkent ha m'he doe respontet Mari d'an Ael ec'h asante beza mamm d'ar Salver, e konsevas dre vertuz ar Spered-Santel. Ar Verb, an eil Person eus an Dreinded-Sakr, a ziskennas enni; kemer a reas en he c'hreiz eur c'horf hag eun ene henvel ouz hor re-ni, hag evelse en em c'hreas den. *Ar Verb en em c'hraet den a vez hanvet Jezuz-Krist.*

Jezuz-Krist a zo er memes amzer *gwir Doue ha gwir den.*

Doue eo evel e Dad ha den eveldomp-ni ; en em c'hraet eo den hep paouez da veza Doue, hep koll netra eus e natur a Zoue. Evel Doue eo par d'e Dad e pep tra, holl-c'halloudek ha parfet eveltan. An draman en deus diskleriet meur a wech, e-pad m'edo war an douar; ha dre e viraklou en deus diskouezet e oa ar wirionez gantan.

Jezuz-Krist a zo ivez gwir den; rak kemeret en deus ar pez a ra an den, da lavarout eo : eur c'horf hag eun ene henvel ouz hor re-ni.

Evel Doue, Jezuz-Krist a zo bet atao; evel den, ez eo ganet e Betleem breman 'z eus tost da 2.000 vloaz. Evel Doue, ez eo Mab d'an Tad a zo bet a-holl-viskoaz; evel den, ez eo Mab d'ar Werc'hez Vari. Evel Doue, n'helle na kaout poan na mervel; evel den, en deus gouzanvet poan hag ez eo marvet war ar groaz.

E Jezuz-Krist ez eus eta *diou natur, natur Doue ha natur an den,* ha setu perak e kaver ennan kement tra vat a zo e Doue ha kement tra vat a c'hell beza en den. An diou natur-man a zo unanet ennan en doare ar strisa, met n'int ket kemmesket.

Ma 'z eus diou natur e Jezuz-Krist, n'eus ennan koulskoude *nemet eur person, hini Mab Doue.* Rak ar Verb, o kemer hon natur-ni, n'eo ket paouezet da veza Doue; e oberou hag e gomzou a zo atao oberou ha komzou eun Doue, ha setu perak o deus eun dalvoudegez hep muzul.

Arabat eo d'eomp beza souezet, ma 'z eo lod eus an traou-se dreist hor spered, rak kement-se a zo eur mister, hag ar mister-se a vez graet anezan mister Mab Doue en em c'hraet den.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an Ael Gabriel d'ar Werc'hez Vari : « *Me ho salud, leun a c'hras, an Aotrou Doue a zo ganeoc'h, benniget oc'h dreist an holl wragez.* »

---

(20)

Ar Werc'hez Vari a ya da Aïn-Karim, e-kichen Jeruzalem, da gaout santez Elizabed, hag a drugareka an Aotrou Doue dre ar « Magnificat ».

En deiziou-se, Mari a yeas gant tiz war-du ar meneziou da eur gêr eus Juda. Mont a reas e ti Zakariaz, hag e saludas Elizabed.

Ha kerkent ha ma klevas Elizabed salud Mari, e tridas en he c'hreiz ar bugel a zouge ; hag hi, skleriennet gant ar Spered-Santel, a lavaras : « Benniget oc'h dreist an holl wragez, ha benniget eo ar frouez eus ho korf. Hag eus pelec'h e teu d'in an eurvad da welout em zi mamm va Doue ? Setu kerkent ha m'eo deut ho mouez betek va diouskouarn, en deus va bugel tridet gant joa em c'hreiz. Ha c'houi a zo eürus o veza kredet, rak kement tra a zo bet lavaret d'eoc'h, a c'hoarvezo. » Mari a respontas neuze [1] : « Va ene a gan meuleudi d'an Aotrou, ha va spered a zo leun a levenez e Doue, va Salver, abalamour m'en deus sellet gant truez ouz e servijerez dister. Adalek breman e vin galvet eürus gant an holl boblou. Rak traou bras en deus graet ennoun an Hini a zo galloudek ha santel e hano. Hag e drugarez a gouez a gantved da gantved war ar re o deus doujans evitan. Diskouezet en deus nerz e vrec'h, kaset en deus

(1) Ar c'homzou a zo aman war-lerc'h, eo ar *Magnificat* troet e brezoneg.

pell an dud lorc'hus gant o menoziou. Diskaret en deus an dud vras diwar o zron ha savet ar re zister. D'ar re o doa naon, en deus roet e-leiz a vadou, hag ar re binvidik en deus kaset kuit hep netra. Kemeret en deus dindan e skoazell Israel, e servijer ; sonj en deus bet eus e vadelez, hervez ar bromesa en deus graet d'hon Tadou, da Abraham ha d'e lignez evit atao. »

Mari a chomas war-dro tri miz gant Elizabed, ha da c'houde e tistroas d'he zi.

KENTEL

Ar gêr eus Juda e-lec'h m'edo Zakariaz hag Elizabed o chom, e oa, a greder, *Ain-Karim, e-kichen Jeruzalem,* war-dro pevar dervez bale diouz Nazared. Ar Werc'hez Vari a reas an hent hir-se evit mont da sikour he c'hiniterv, a dlee, tri miz goude, lakat er bed sant Yann-Vadezour. Setu aze evidomp eur skouer gaer a garantez e-kenver an nesa.

An Iliz, evit enori ar Werc'hez o vont da gaout santez Elizabed, he deus savet eur gouel, a vez graet d'an eil a viz Gouere. Ouspenn-se, ar c'homzou lavaret da Vari gant he c'hiniterv o deus servijet da sevel an *Ave Maria,* pe *Me ho salud, Mari.* Ar bedenn-man a zo unan eus ar re gosa en Iliz. Setu aman penaos eo bet savet. Pa voe kaset an Arc'hael Gabriel da lavarout d'ar Werc'hez e oa choazet evit beza mamm da Zoue, e komzas outi evel-hen : « Me ho salud, o leun a c'hras, an Aotrou Doue a zo ganeoc'h ». Pa 'z eas ar Werc'hez da c'houde da welout Elizabed, e lavaras houman d'ezi : « Benniget oc'h dreist an holl wragez, ha benniget eo ar frouez eus ho korf. » An Iliz he deus staget komzou Elizabed ouz re an Arc'hael Gabriel ha laket enno an hanoiou santel a Jezuz hag a Vari, gant

an bedennig-man war-lerc'h : Santez Mari, mamm da Zoue, pedit evidomp, pec'herien, breman hag en eur eus hor maro. Evel-se bezet graet.

Lavaromp ar bedenn-se alies evit enori ar Werc'hez ha kaout drezi an holl c'hrasou hon eus ezomm. Mari a zo er memes amzer mamm da Zoue ha mamm dreomp-ni; eur fizians vras a dleomp eta kaout en he galloud hag en he madelez. Dre an Ave Maria, e tigasomp sonj d'ezi eus ar pez a ra d'eomp kaout fizians enni, hag e c'houlennomp diganti pedi evidomp e-pad hor buhez ha dreist-holl en eur eus hor maro, Lavaromp alies ar Rozera hag ar Chapeled. N'eus netra hag a rafe muioc'h a blijadur d'hor Mamm eus ar baradoz. D'ar sul d'abardaez dreist-holl, a-raok ar gousperou, e-lec'h mont da redek du-man-du-hont, deomp d'an iliz da lavarout *ar Rozera* en eur sonjal en traou brasa eus buhez ar Werc'hez, evel m'int merket er misteriou a joa, a c'hlac'har hag a c'hloar. E-pad ar Gousperou, da vare ar « Magnificat », sonjomp mat en he levenez, pa zigouezas e ti Elizabed, hag unanomp hor mouez gant he hini evit trugarekaat an Aotrou Doue da veza roet d'eomp eur Salver.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Bernez : « *Eur gwir servijer da Vari n'hell ket beza daonet.* »

(21)

Ginivelez Sant Yann-Vadezour

Dont a reas hec'h amzer da Elizabed da lakat er bed he bugel. Eur mab he doe. An amezeien hag ar

gerent a glevas en doa Doue diskouezet e drugarez en he c'henver, hag a zeuas d'ober gourc'hemennou d'ezi. D'an eizvet dervez e teujont evit rei d'ar bugel ar Sirkonsizion, hag edont o vont d'e henvel Zakariaz, hano an tad. Ar vamm a lavaras : « Nann, n'eo ket Zakariaz, met Yann e vo hanvet. » Hag e lavarent d'ezi : « N'eus hini ebet eus ho tud o tougen an hano-se. » Hag e raent sin d'an tad, evit gouzout pe hano rei d'ar bugel. An tad a gemeras eun daolenn hag a skrivas : Yann eo e hano. Hag an holl a voe souezet. D'an ampoent-se e voe distagellet e deod, hag en em lakas da gomz ha da veuli Doue. An dud tro-war-dro a voe spontet, ha dre holl veneziou ar Jude ez eas brud eus kement-se. Ar re a glevas petra a oa c'hoarvezet, a lakas an traou-se doun en o c'halon hag a lavare : « Petra e vo ar bugel-man, a sonj d'eoc'h ? Dourn Doue a zo gantan. »

Zakariaz, e dad, sklerijennet gant ar Spered-Santel, a gomzas evel eur profed hag a lavaras : « Bennoz da Zoue Israel, abalamour m'eo deut da welout ha da savetei e bobl ha m'en deus digaset d'eomp eur Salver galloudus eus familh David, e servijer, evel m'en doa diskleriet dre vouez ar Brofeded santel, abaoe ar penn-kenta... Ha te, bugel bihan, te a vo hanvet profed an Doue holl-c'halloudek, rak mont a ri dirak an Aotrou da gempenn d'ezan an hent, evit rei da anaout d'ar bobl ar silvidigez, dre ar pardon eus he fec'hejou, evit sklerijenna ar re a zo en denvalijenn hag e skeud ar maro. »

KENTEL

Amezeien Zakariaz hag Elizabed a c'houlenne an eil ouz egile diwar-benn sant Yann-Vadezour : « Petra e vo ar bugel-man ? » Ar memes tra a c'hellfe beza goulennet ivez diwar-benn kement krouadur bihan a zo, hag e c'hellfed respont kement-man : ar c'hrouadur a vo mat pe fall, hervez ma vo savet mat pe fall gant e dud.

An tadou hag ar mammou o deus e-kenver o bugale deverion grevus-meurbet, hag an deveriou-se a zo merket d'ezo *gant ar pevare gourc'hemenn a Zoue.*

An tadou hag ar mammou a dle pourveza da ezommou o bugale, o maga hag o gwiska hervez o stad, ha setu perak eo ret d'ezo diwall d'ober dispignou foll a virfe outo d'ober mat o dever war ar poent-se. Arabat eo d'ezo kennebeut gwiska o bugale en eun doare divodest pe rei d'ezo dilhad hag a vefe re gaer, rak an dra-man ne vefe mat nemet d'o lakat da c'houeza gant an ourgouilh ha da goll o furnez.

Ar brasa dever o deus ar gerent e-kenver o bugale eo *rei d'ezo eun deskadurez kristen.* Ret eo d'ezo : 1°) Deski d'o bugale o fedennou hag o c'hatekiz, hag o dezki d'ezo abret a-walc'h evit ma c'hellint tostaat ouz ar sakramanchou adalek an oad tenera, evel ma c'houlenn an Iliz; 2°) Kas anezo da veleien ar barrez, neket hepken ar wech an amzer, met ken lies gwech ha ma c'houlenn ar re-man, evit ma vo displeget d'ezo mat o relijion; 3°) Kas anezo, neket d'ar skoliou dizoue, met d'ar skoliou kristen, nemet eun dra c'hrevus bennak a virfe outo d'hen ober; 4°) Diwall mat da lezel etre o daouarn skridou hag a noazfe d'ezo, o vouga en o c'halonou an onestis hag ar feiz kristen.

Ar gerent a dle deski o relijion d'o bugale hag o diwall diouz an droug, met kement-se n'eo ket a-

walc'h c'hoaz evit ober anezo kristenien vat. Ar gerent a dle ouspenn *rei skouer* d'o bugale; anez-se ne raint netra vat. Skouer an tad hag ar vamm, setu aze ar gentel he deus ar muia talvoudegez evit ar c'hrouad r; hi eo a ya an douna en e spered, ha ma 'z eo fall, ne chomo gantan koulz lavaret netra eus ar gelennadurez vat a c'hellfe reseo a-hend-all.

An tadou hag ar mammou na savont ket o bugale e doujans Doue, pe a ro skouer fall d'ezo, eo alies rannet o c'halon diwezatoc'h o welout dizurziou ar vugale-se. Met piou a zo kaoz, nemeto o-unan ? Pa zisent an tad hag ar vamm ouz ar pevare gourc'hemenn a Zoue, ha souezus eo e rafe ar vugale kemend-all ?

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret da sant Loeiz gant e vamm : « *Eur garantez tener am eus evidoc'h ; gwelloc'h e vefe d'in koulskoude ho kwelout maro eget saotret gant eur pec'hed marvel hepken.* »

(22)

Eun Ael en em ziskouez da sant Jozef dre e gousk hag a c'houlenn digantan kemer Mari da bried.

Mari, a oa prometet da bried da Jozef, en em gavas dougerez dre vertuz ar Spered-Santel a-raok an dimezi. Jozef, o veza ma oa eun den just ha na felle ket d'ezan he gervel dirak ar barner, a savas c'hoant gantan d'en em zispartia diouti dre guz, hep ma ouije den. D'ar mare ma oa o sonjal ober evel-se, setu eun

Ael eus an Nenv oc'h en em ziskouez d'ezan dre e gousk en eur lavarout : « Jozef, Mab David, n'ho pet ket aon o kemer Mari da bried ; ar bugel a zoug, a zo eus ar Spered-Santel. Lakat a raio eur mab er bed, ha c'houi a roio d'ezan an hano a Jezuz, rak Hen eo a saveteio e bobl eus he fec'hejou. »

Kement-se a c'hoarvezas, evit ma vije gwir ar pez en doa lavaret an Aotrou dre ar Profed. « Eur Werc'hez a c'honzevo hag a lakaio eur mab er bed, hag e vo hanvet Emmanuel, da lavarout eo : Doue ganeomp. » Pa zihunas, Jozef a reas evel ma oa bet lavaret d'ezan gant an Ael, hag a gemeras Mari da bried. Hag e voe leun a zoujans eviti.

KENTEL

Pa zeuas an Arc'hael Gabriel da ziskleria d'ar Werc'hez e oa bet choazet evit beza Mamm d'Hor Salver, en doa lavaret d'ezi : « Ar Spered-Santel a ziskenno ennoc'h, hag an Hini a zo dreist pep tra, ho koloio gant ar skeud eus e c'halloud. » Dre ar c'homzou-se e verke d'ezi e vije Doue e-unan a furmje, dre eur burzud eus e garantez, korf Hor Salver Jezuz-Krist e-kreiz he hini, hag a lakje ennan eun ene da rei buhez d'ezan. Ar Werc'hez Vari a ouie eta e vije Mamm da Zoue dre vertuz ar Spered-Santel, ha gant eur gomz hepken he dije gellet trei e levenez an anken a oa war spered Jozef. Met ken izel a galon e oa, ma ne lavaras netra. Gouzout a rae ivez e c'hellje an Aotrou Doue, pa garje, rei da anaout da Jozef ar pez a oa c'hoarvezet.

Jozef a oa o sonjal en em zispartia diouti, met e-lec'h mont dirak al lez-varn, evel ma c'houlenne al Lezenn, e oa o sonjal kas anezi kuit e kuz, dre garan-

tez eviti, evit mirout d'ezi he brud vat. Neuze eo e teuas an Ael d'e gaout da c'houlenn digantan kemer anezi da bried, rak, emezan, « ar bugel a zoug, a zo eus ar Spered-Santel. ». Jozef a sentas war an taol.

Sant Jozef a zo bet choazet gant Doue evit beza tad mager Jezuz ha pried glan ar Werc'hez Vari. Evit-se en deus bet eus an Nenv grasou eus an dibab, hag atao en deus graet eun implij mat anezo. Eur vuhez izel ha kuzet en deus renet, distag dioutan e-unan, gant eur sonj hepken en e spered : maga Jezuz ha Mari, o diwall gant ar brasa evez, hag en em santelaat atao muioc'h-mui o kemer skouer diwarno.

Sant Jozef a vez pedet gant an dud ezommek, abalamour ma 'z eo bet tad mager ar Familh-Santel, met ar c'hras a vez goulennet digantan dreist-holl, eo ar c'hras da gaout eur maro mat, abalamour m'en deus bet e-unan eur maro eus ar re gaera etre divrec'h Jezuz ha Mari. Hen eo ivez skouer an dud izel a galon a glask eur vuhez kuzet evit en em santelaat, hag hini ar vicherourien kalonek a ra o labour, didrouz, gant ar sonj hepken da servija mat an Aotrou Doue. E ouel a vez graet d'an 19 a viz Meurz, hag ar miz-man a-bez a zo konsakret d'ezan.

An hano a *Jezuz* a c'houlennas an ael digant Jozef rei da vab ar Werc'hez Vari, pa zeuje er bed, en deus ar memes talvoudegez ha *Salver*. Hag e gwirionez Jezuz eo Salver ar bed, pegwir eo diskennet war an douar evit dasprena an eneou. Er Skritur-Sakr ez eus bet roet d'ezan c'hoaz meur a hano all. Hanvet eo bet *Emmanuel,* da lavarout eo : Doue ganeomp ; *Mesiaz,* da lavarout eo : an hini a zo bet digaset eus an Nenv war an douar; *Krist*, da lavarout eo : an hini a zo bet konsakret gant Doue. En Aviel, e ra alies anezan e-unan : *Mab an den,* evit merka e oa e gwirionez den, ar brasa

hag ar santela eus an dud, an hini a zo deut da c'houzanv evit ar re-all. Met an hano a vez roet d'ezan peurliesa gant an Iliz, eo *Jezuz-Krist,* evit merka war ar memes tro ez eo-hen Salver ar bed hag an hini a zo bet konsakret gant Doue evit santelaat an dud ha ren warno.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an Ael da sant Jozef : « *C'houi a roio d'ezan an hano a Jezuz, rak Hen a saveteio ar bobl eus he fec'hejou.* »

(23)

Jozef ha Mari a ya eus Nazared da Vetleem. — Ar Mabig-Jezuz a zo ganet en eur c'hraou. — Ar Bastored a zeu d'e adori.

En amzer-se e teuas kemennadurez a-berz Sezar Aogust da niveri holl dud ar bed. An niveradur-se a voe graet da genta gant Sirinus, gouarnour ar Siri ; hag an holl a zeue da rei o hano er gêr ma oant staget outi. Jozef a bignas eus Nazared, er Galile, d'ar Jude, da gêr David, hanvet Betleem, evit rei e hano hag hini Mari, e bried, a oa dougerez. Ha setu, e-pad m'edont eno, ma teuas an amzer d'ezi da lakat he bugel er bed. Lakat a reas er bed he mab hena, hag e mailhuras hag ec'h astennas anezan en eur c'hraou, rak ne oa ket a blas evito en ostaleri.

E-kichen e oa pastored o veilha hag o tiwall o denved e-pad an noz. Ha setu m'en em ziskouezas d'ezo eun Ael a-berz Doue, ha sklerijenn Doue a skoas o

AR BASTORED O TONT DA ADORI AR MABIG-JEZUZ

Hag ez ejont gant tiz, hag e kavjont Mari ha Jozef, hag ar bugel gourvezet en eur c'hraou.

daoulagad, hag e voent spontet-holl. Hag an Ael a lavaras d'ezo : « N'ho pet ket aon, me a zigas d'eoc'h eur c'helou eürus a roio levenez vras d'ar bobl a-bez : ganet ez eus d'eoc'h hirio eur Salver, ar C'hrist, an Aotrou, e kêr David. Hen anaout a reoc'h diouz ar merk-man : kaout a reoc'h eur bugel mailhuret ha gourvezet en eur c'hraou. »

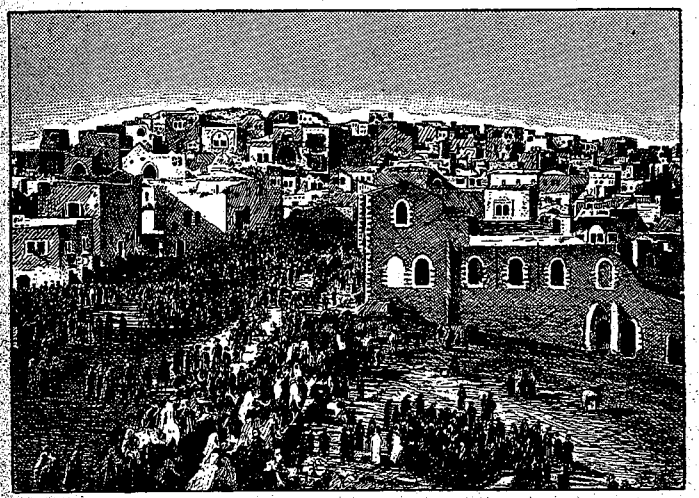

BETLEEM,

e-lec'h ma voe ganet Hor Salver Jezuz-Krist. — Hirio ez eo eur gêrig a 6000 *den bennak.*

Ha kerkent e teuas eun niver bras a Aelez en-dro d'an Ael kenta, en eur veuli Doue hag en eur gana : « Gloar da Zoue e barr an Nenvou, ha peoc'h war an douar d'an dud a volontez vat. »

Pa voe distroet an Aelez d'an Nenv, e lavaras ar bastored an eil d'egile : « Deomp betek Betleem, ha gwelomp petra a zo c'hoarvezet, petra a zo bet diskleriet d'eomp gant an Aotrou. » Hag ez ejont gant tiz, hag e kavjont Mari ha Jozef, hag ar bugel gourvezet en eur c'hraou. Ha goude beza gwelet, ec'h anavezjont e oa gwir ar pez a oa bet lavaret d'ezo diwar-benn ar bugelse. Ha kement hini a glevas komz anezan, a voe souezet gant ar pez a lavare ar bastored.

Mari a zalc'he mat an traou-se en he c'halon hag a sonje enno. Ar bastored a zistroas, en eur gana enor ha meuleudi da Zoue evit ar pez o doa klevet, hervez ma oa bet lavaret d'ezo.

KENTEL

An dervez ma 'z eo ganet Hor Salver Jezuz-Krist e Betleem, eo ar c'haera eus an derveziou. Hen eo an dervez a joa hag a laouenedigez, an hini a zo bet gortozet gant an dud e-pad meur a vil vloaz.

N'eo ket souezus goude-se en em servijfemp anezan evit konta ar bloaveziou. Pa lavaromp eo c'hoarvezet an dra-man-tra 1000 vloaz a-raok Hor Salver Jezuz-Krist, e roomp da intent ez eo c'hoarvezet 1000 vloaz a-raok ma voe ganet e Betleem. Pa lavaromp emaomp er bloavez 1930, e roomp da intent ez eus 1930 vloaz abaoe m'eo deut Hor Salver war an douar. An dervez-se eo evidomp an dervez bras, an hini en deus digaset ar silvidigez d'ar bed.

Jezuz, e kraou Betleem, a ro d'eomp *kenteliou talvoudus*-meurbet. Hen, Mestr ar bed holl, Roue ar rouaned, n'eo ket ganet en eur palez, e-touez an dud hag an traou pinvidik, met en eur c'hraou digempenn,

war eun tammig plouz, e-kreiz eun nozvez goanv, pa oa rust an amzer. En-dro d'ezan n'eus nemet tud paour, ar Werc'hez Vari ha sant Jozef, hag ar re genta en deus galvet d'e adori, n'eo ket an dud pinvidik, met an dud a renk izel, ar bastored. Dre eno e tesk d'ar paour karout ar baourentez, d'ar pinvidik beza mat ouz ar paour, ha d'an holl, e tleont distaga o c'halonou diouz madou an douar hag ober pinijenn, m'o deus c'hoant da vont d'ar baradoz; rak ar pez a goll an darn-vuia eus an dud, petra eo, e gwirionez, nemet an arc'hant hag ar plijaduriou ?

Ginivelez Hor Salver a vez enoret bep bloaz *da ouel Nedeleg*, d'ar 25 a viz Kerzu; neuze e vez kanet an oferenn da hanter-noz.

Evit ober ar gouel kaer-se gant devosion, eo ret adori ar Mabig-Jezuz gant ar brasa resped, trugarekaat anezan da veza deut d'hor savetei hag en em unani gantan dre ar gomunion. An dud a ra eus nozvez ar Pellgent eun nozvez a drouz hag a zizurz, a ziskouez drese n'o deus ket an distera spered kristen, hag e-lec'h tenna warno bennoz an Aotrou Doue, n'o deus kentoc'h nemet e valloz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an Ael d'ar bastored : « *Me a zigas d'eoc'h eur c'helou eürus ; eur Salver a zo ganet d'eoc'h.* »

(24)

Jezuz a zo sirkonsizet ha kaset da Dempl Jeruzalem evit beza kinniget da Zoue. — Purifikasion ar Werc'hez.

Pa voe tremenet an eiz dervez ha deut an amzer ma tlee beza sirkonsizet ar bugel, e voe roet d'ezan an hano a Jezuz, evel ma oa bet hanvet gant an Ael, a-raok beza konzevet gant ar Werc'hez.

Goude ma voe tremenet derveziou purifikasion Mari, e kasjont Jezuz da Jeruzalem, evit e ginnig d'an Aotrou Doue, hervez al Lezenn, hag ivez evit kinnig, e prof, hervez m'eo merket e Lezenn Doue, eur c'houblad turzunelled pe diou goulmig.

Ha setu ma oa e Jeruzalem eun den hanvet Simeon, den just hag a zoujans Doue, a c'hortoze frealzidigez Israel. Ar Spered-Santel a oa ennan hag en doa lavaret d'ezan na vije ket skoet gant ar maro ken n'en dije gwelet Krist an Aotrou. Hag e teuas d'an Templ, poulzet gant ar Spered-Santel. Ha p'edo e gerent o tigas Jezuz evit ober evitan ar pez a oa merket el Lezenn, e kemeras anezan etre e zivrec'h hag e vennigas Doue en eur lavarout : « Breman e c'hellit, Aotrou, hervez ho komzou, lezel ho servijer da vont e peoc'h ; rak gwelet o deûs va daoulagad ho Salver, an hini hoc'h eus digaset dirak an holl boblou, ar sklerijenn a lugerno evit an holl vroiou hag a vo gloar ho pobl Israel. »

Tad mager Jezuz hag e vamm a oa estlammet gant

an traou a lavared diwar e benn. Simeon o bennigas hag a lavaras da Vari, e vamm : « Ar bugel-man a zo er bed-man evit koll hag evit savetei eun niver bras a dud en Israel ; bez' ez eo evel eur sin hag a vo enebet outan. Hoc'h ene d'eoc'h-c'houi a vo treuzet gant eur c'hleze. Dre eno e vo diskuliet ar menoziou a zo e meur a galon. »

Bez' e oa ivez eur vaouez, Anna, profedez, merc'h da Fanuel. Koz-koz e oa. E-pad seiz vloaz hepken he doa bevet gant he gwaz. Chomet intanvez hag oajet neuze a 84 bloaz, ne guitae ket an Templ ; noz-deiz e servije Doue o yuna hag o pedi. En em gaout a reas ivez d'an eur-se, hag en em lakas da veuli Doue ha da gomz eus ar bugel d'ar re holl a c'hortoze ma vije dasprenet Israel.

KENTEL

Lezenn Moizez, evel m'hon eus hel lavaret dija, a c'houlenne ma vije sirkonsizet an holl baotred vihan eiz deiz goude o ginivelez, ha neuze e veze roet d'ezo eun hano. Al Lezenn-se ne oa bet douget nemet evit ar bec'herien. Jezuz eta, ar santelez memes, ne oa ket ret d'ezan senti outi. Met, arabat eo hen ankouna-c'haat, ma 'z eo deut war an douar, n'eo nemet evit savetei ar bec'herien. An hano a zo roet d'ezan, a verk mat kement-se, rak « Jezuz » en deus ar memes talvoudegez ha « Salver ». An eil Person eus an Dreinded en em c'hraet den en em laka dioustu war ar memes renk hag ar bec'herien, evit gouzanv evito, ha dre eno e ro d'eomp eur gentel vras a sentidigez hag a umilite.

Ar Werc'hez Vari, e Vamm, a ro d'eomp ivez an hevelep kentel. Lezenn Moizez a c'houlenne digant ar mammou, daou ugent dervez goude beza ganet o bugel, mont d'an Templ evit lid ar burifikasion ha kinnig eur prof da Zoue evit o mab kenta. Al Lezenn-se kennebeut ne oa ket graet evit ar Werc'hez, pegwir e oa bet a-viskoaz diwallet diouz pep pec'hed, zoken diouz ar pec'hed orijinel. Senti a ra evelato. Kuitaat a ra Betleem gant sant Jozef hag ar Mabig-Jezuz evit mont da Jeruzalem, ha pa zigouez en Templ, e ro da Zoue prof ar re baour : eur c'houblad turzunelled pe diou goulmig, hag e kinnig d'ezan he Mab.

Jezuz e-unan en em ro neuze da Zoue e Dad evit tenna an dud eus ar stad a bec'hed, ha Mari a ro hec'h asant d'ar sakrifis-se, a dle, hervez komzou an den santel Simeon, treuzi d'ezi he c'halon evel eur c'hleze a c'hlac'har. Hag e gwirionez, diwar vreman e c'houzanvo en he c'halon poaniou eus ar re grisa, rak kompren a ra dija e tle he Mab beza gwallgaset gant e enebourien ha koll e vuhez zoken evit savetei an eneou.

Pebez rann-galon evit eur vamm ken tener !

Gouel Purifikasion ar Werc'hez a vez graet d'an daou a viz C'houevrer. D'an deiz-se, e-pad an oferenn, e vez douget goulou war elum, evit digas sonj d'an dud fidel eus ar pez en doa lavaret Simeon : e vije Hor Salver sklerijenn an holl boblou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me a ra atao ar pez a blij d'am Zad eus an Nenv.* »

---

(25)

Ar Rouaned Maj a zeu da Vetleem da adori ar Mabig-Jezuz.

Pa voe ganet Jezuz e Betleem, en amzer ar roue Herodez, setu ma teuas eus bro ar Sav-heol Rouaned Maj da Jeruzalem, hag e lavarent : « E-pelec'h eman Roue ar Juzevien nevez-c'hanet ? Ni hon eus gwelet e steredenn er Sav-Heol, hag ez omp deut d'e adori. » O klevout kement-se, ar roue Herodez a voe strafuilhet, hag ivez kêr Jeruzalem a-bez. Hag e vodas holl Brinsed ar veleien ha Doktored ar bobl, hag e c'houlennas outo e-pelec'h e tlee ar C'hrist beza ganet. Hag e voe respontet d'ezan : « E Betleem, war douar ar Jude. Rak evel-se eman merket gant ar Profed : Ha te, Betleem, douar Juda, n'out ket an distera eus kêriou Juda, rak ac'hanout-te e teuio an hini a c'houarno va fobl Israel. » Neuze e c'halvas Herodez ar Rouaned Maj dre-guz hag e c'houlennas outo pe da vare e oa en em ziskouezet d'ezo ar steredenn, hag, en eur gas anezo da Vetleem, e lavaras d'ezo : « It, grit enklask gant evez war ar bugel-se, ha goude beza her c'havet, deuit da lavarout d'in, ma c'hellin, me ivez, mont d'e adori. »

Goude beza klevet Herodez, ar Rouaned a yeas. Hag ar steredenn o doa gwelet e bro ar Sav-heol, a gerzas a-raozo, betek ma voent digouezet el lec'h m'edo ar bugel. O welout adarre ar steredenn, e voent leun a joa. Hag ez ejont en ti hag e kavjont ar bugel gant Mari,

e Vamm, hag e stoujont d'e adori. Ha goude beza digoret an tenzoriou o doa, e kinnigjont d'ezan aour, ezans ha mirh.

Hag o veza bet urz e-pad o c'housk da chom hep distrei da gaout Herodez, e tistrojont d'o bro dre eun hent all.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist a voe ganet en eur c'hraou, e Betleem; eno eta e teuas ar Bastored d'e adori. Met e-pelec'h edo, pa zigouezas ar Rouaned Maj ? E Betleem edo c'hoaz sur-tre, met kredi a reer koulskoude n' edo mui er c'hraou dister ha yen e-lec'h ma oa deut er bed. Sant Jozef, anat eo, en doa klasket eun ti bennak d'e loja, hag eno e teuas ar Rouaned Maj d'e adori.

Ar Rouaned-man a oa eus an Arabi. Tud desket -bras e oant; anaout mat a raent ar profesiou, ha gouzout a raent e tlee ar Salver dont er bed e bro ar Jude. Ar Mabig-Jezuz, ken dister da welout koulskoude, a gas d'ezo eur steredenn da rei d'ezo da anaout ez eo ganet, ha dioustu en em lakont en hent evit dont d'e gaout. Goude meur a zervez e tigouezont e Betleem hag e stouont dirazan hag e kinnigont d'ezan aour, ezans ha mirh. An aour a vez kinniget d'ar Rouaned, an ezans da Zoue hag ar mirh a dalv da sebelia an dud varo. Dre eno eta ec'h anzavont ez eo Jezuz Roue ar bed holl, Doue ha den er memes amzer.

Ar Rouaned, oc'h adori ar Mabig-Jezuz, a zigas sonj d'eomp eus ar pez a zo merket ***er c'henta gourc'hemenn a Zoue.*** Ar gourc'hemenn-man a c'houlenn diganeomp ***adori hor C'hrouer.*** Netra justoc'h, rak Doue eo an Hini en deus graet pep tra. Adori anezan eo anaout en deus hor c'hrouet eus netra, hon eus bet digantan kement tra hon eus, ez eo mestr warnomp e pep doare, hag e c'hell astenn hor buhez pe he lemel diganeomp, pa garo hag evel ma karo. N'eus nemet Doue hag a c'hellfe beza adoret evel-se, abalamour n'eus nemetan hag a vefe mestr war bep tra hep kaout e-unan mestr ebet.

Ar Sent, memes ar Werc'hez Vari, ken santel koulskoude, ***n'hellont ket beza adoret,*** rak n'int nemet krouadurien evel ar re-all; ***o enori*** a reomp koulskoude evel servijerien d'an Aotrou Doue. An Iliz a ra goueliou hag ofisou en o enor evit meuli o vertuziou; sevel a ra ivez ilizou hag a zoug o hano. Evel-se e tesk d'eomp goulenn sikour diganto, evel digant difennourien c'halloudus a zo atao prest da gaout truez ouzomp. Er bedman, pa vez c'hoant da gaout eun dra bennak digant eur prins, ez eer da gaout ar re a zo an tosta d'ezan. Setu aze ivez ar pez a reomp e-kenver ar Sent : goulenn a reomp diganto pedi an Aotrou Doue evidomp, rak fizians hon eus e vint selaouet gwelloc'h egedomp, abalamour ma 'z int e vignoned. An Iliz, en he litaniou, a ziskouez d'eomp ar c'hemm a zo etre an enor a roomp d'ar Sent hag an hini a roomp da Zoue. Pa gomzomp ouz Doue, e lavaromp d'ezan : ***ho pet truez ouzomp,*** ha pa gomzomp ouz ar Werc'hez pe ouz ar Sent, e lavaromp d'ezo : ***pedit evidomp.***

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Deuit holl d'am c'haout, c'houi hag a zo skuiz ha sammet, ha me ho kennerzo.* »

(26)

Herodez a glask ar Mabig-Jezuz evit e laza — Sant Jozef hag ar Werc'hez Vari a ya gantan d'an Ejipt. — Bugale Vetleem a zo laket d'ar maro. — Ar Familh-Santel a zistro d'ar Balestin hag a ya adarre da chom da Nazared.

Pa voe aet ar Rouaned Maj kuit, en em ziskouezas eun ael eus an Nenv da Jozef dre e gousk hag e lavaras d'ezan : « Sav, kemer ar bugel hag e Vamm, tec'h d'an Ejipt, ha chom eno ken na lavarin d'it. Rak Herodez a glasko kregi er bugel evit e laza. » Jozef a savas, a gemeras ar bugel hag e Vamm e-kreiz an noz hag a dec'has d'an Ejipt ; hag e chomas eno betek maro Herodez.

Neuze Herodez, o welout e oa bet graet goap anezan gant an tri Roue Maj, a yeas en eur gounnar vras hag a gasas tud da laza an holl vugale a oa e Betleem ha tro-war-dro, adalek daou vloaz ha yaouankoc'h, hervez am amzer diskleriet d'ezan gant ar Rouaned Maj. Neuze e c'hoarvezas ar pez a oa bet lavaret gant ar profed Jeremiaz : « Eur vouez a zo bet klevet e Rama [1], daerou ha klemmou spontus : Rachel o ouela

(1) Rama a oa, a greder, eur gêrig tost da Vetleem. Rachel eo pried ar Patriarch Jakob : he bez a oa e-kichen Betleem, hag ar profed Jeremiaz, sklerijennet gant Doue, a gomz diwar he fenn evel p'en dije gwelet anezi o sevel eus a varo da veo evit gouela, betek beza klevet e Rama, war he bugale laset pe kaset en harlu da Vabilon. Ar profesi-se a verke mammou Betleem o ouela d'o bugale laket d'ar maro gant soudarded Herodez.

d'he bugale, ha ne fell ket d'ezi beza frealzet, abalamour ma z'int maro. »

Goude maro Herodez, setu eun ael a-berz Doue oc'h en em ziskouez da Jozef dre e gousk, war douar an Ejipt, hag o lavarout d'ezan : « Sav, kemer ar bugel hag e vamm, ha distro da vro Israel, rak marvet eo ar

Ar Familh-Santel o tec'hout d'an Ejipt. Jozef ha Mari a reas evelse meur a zervez bale evit savetei e vuhez d'ar Mabig-Jezuz.

re a glaske laza ar bugel. » Jozef a savas, a gemeras ar bugel hag e vamm, hag a zistroas da vro Israel. Met, o veza klevet e oa Arkelaûs roue ar Jude e-lec'h e vreur Herodez, en doe aon da vont di, ha, goude beza bet kenteliet e-pad e gousk, en em dennas er Galile hag e teuas da chom da Nazared, evit ma teuje da wir komzou ar Brofeded : « Nazarean a vo graet anezan. »

KENTEL

Herodez, o laza bugale vihan Betleem, ne rae nemet kreski an niver eus e dorfejou, rak eun den rust ha kriz e oa bet atao. Pet bugel a lakas evel-se d'ar maro ? N'ouzer ket dre just. Kredi a reer koulskoude e

Ar gartenn-man a verk an hent a reas ar Rouaned Maj evit dont da Vetleem da adori ar Mabig-Jezuz hag an dri a reas ar Familh-Santel evit tec'hout d'an Ejipt.

oa anezo eun tregont bennak. Betleem, d'an amzer-se, a oa enni 2000 den, hag en eur gêrig evel-se e vez kontet war-dro 30 paotr bihan dindan daou vloaz.

Ar vugale-se n'o doa ket bet ar vadeziant a-raok mervel; en desped da gement-se koulskoude, ez int aet war-eün d'ar baradoz, hag enoret int hirio zoken gant an Iliz evel ar genta merzerien eus hor relijion. Evit kompren kement-se, eo ret anaout mat ar gelennadurez kristen war ar poent-se. Setu-hi aman e berr-gomzou.

A-raok Hor Salver Jezuz-Krist e veze sirkonsizet ar vugale vihan d'an eizvet dervez goude o ginivelez, hag ar sirkonsizion, gant ar feiz er Salver a dlee dont war an douar, a netae an ene diouz ar pec'hed orijinel. Met abaoe Hor Salver Jezuz-Krist, n'eman mui an traou evel-se. Jezuz en deus savet eur sakramant hanvet ***ar vadeziant***, ha ret-mat eo hen reseo evit mont d'ar baradoz, rak n'eus nemet ar vadeziant hag a c'hellfe netaat an ene diouz ar pec'hed orijinel. Ar vugale a varv hep badeziant eta, ne welint biken an Aotrou Doue; mont a reont d'eul lec'h hanvet ***al Limbou***; eno n'o deus ket a boan da c'houzanv, met n'o devo morse an eürusted o dije bet er baradoz, ma vijent bet badezet. Eun dever grevus eo eta evit an tadou hag ar mammou kas o bugale da vadezi kenta ma c'hellont. Ma vefent, dre o leziregez pe o fallagriez, kaoz d'ezo da vervel hep badeziant, o defe pec'hed bras dirak Doue.

N'eus nemet eur sakramant a vadeziant. ***Ar vadeziant a zour*** a vez graet anezan, abalamour ma vez roet gant dour, met a-wechou n'heller ket hen reseo, ha neuze ar pez a vez hanvet ar vadeziant a wad pe ar vadeziant a c'hoant, a c'hell derc'hel e blas.

Ar vadeziant a wad eo ar verzerenti. Eun den hag a c'houzanvfe ar maro a volontez vat evit ar feiz, a vefe badezet en e wad. Ar memes tra a vefe gwir evit eur c'hrouadur a vefe lazet dre gasoni ouz Jezuz-Krist. An den hag ar c'hrouadur-se a vefe netaet o eneou diouz pep pec'hed, abalamour d'ar gwad o defe

skuilhet evit o feiz. Setu aze ar pez a zo c'hoarvezet gant bugale vihan Betleem : resevet o deus ar vadeziant a wad, ha setu perak int aet war-eün d'ar baradoz.

Ar vadeziant *a c'hoant,* pe ar garantez parfet, a neta ivez an ene diouz pep pec'hed. An neb a garfe Doue dreist pep tra hag en defe ar volontez start d'ober kement tra a c'houlenn digantan, hennez a vefe salvet ivez. Doue a zalc'hfe kont d'ezan eus e volontez vat hag a vefe trugarezus en e genver.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ziskibien : « *Ar servijer n'eman ket dreist e vestr : m' o deus bet an dud kasoni ouzin, o devo ivez kasoni ouzoc'h.* »

(27)

Ar Familh-Santel a ya da Jeruzalem evit goueliou Pask. — Jezuz a zo kollet ha kavet adarre e-barz an Templ.

Ar bugel a greske hag a grenvae, leun a furnez ; ha gras Doue a oa ennan. E gerent a veze bep bloaz e Jeruzalem evit goueliou Pask. Pa voe Jezuz en oad a zaouzek vloaz, ez ejont adarre, evel ma oant boazet da vont. Ha goude fin ar goueliou, pa zistrojont, e chomas Jezuz e Jeruzalem, hag e gerent ne weljont ket kement-se dioustu. Kredi a raent e oa gant ar re o doa graet hent ganto, hag e rejont eun dervez bale, hag e klaskjont anezan e-touez o c'herent hag o anaoudegez. Ne gavjont ket anezan, hag e tistrojont da Jeruzalem.

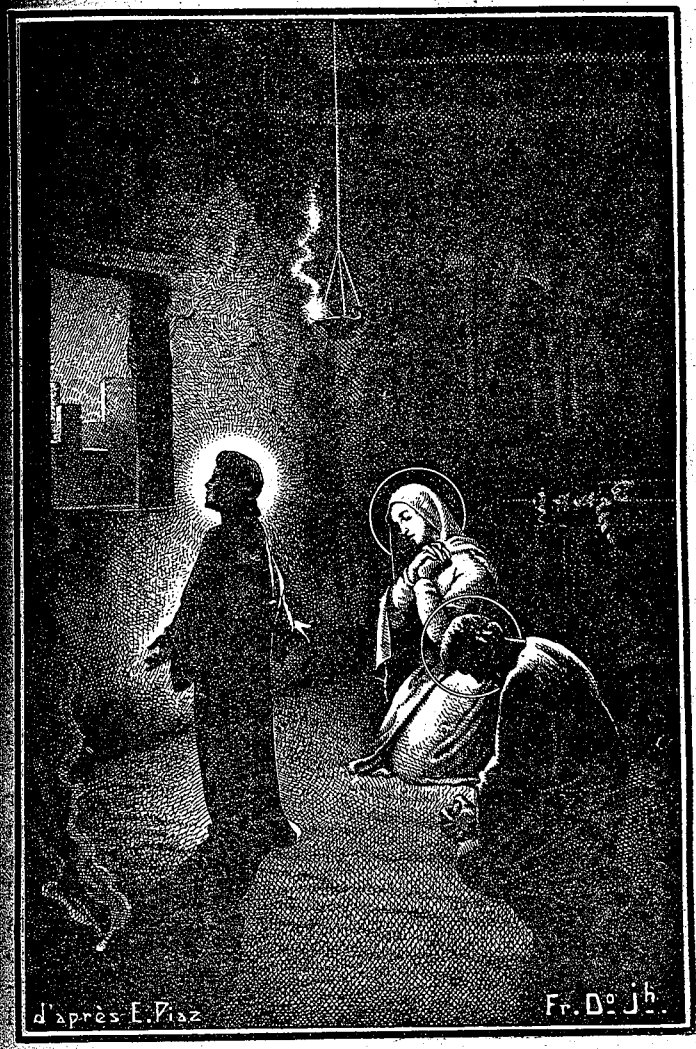

Piaz. pinxl. Imprimerie J. Lefèvre & Cie. emballeurs

AR FAMILH-SANTEL O PEDI DIOUZ AN ABARDAEZ.

Goude tri dervez, e voe kavet ganto en Templ, azezet e-kreiz an Doktored, o selaou hag oc'h ober goulennou outo. Hag ar re holl a gleve anezan, a oa souezet gant e furnez hag e responchou. Ouz e welout, e gerent a voe souezet-bras ; hag e vamm a lavaras d'ezan : « Va Mab, perak hoc'h eus graet d'eomp kemend-all ? Ho tad ha me a oa ouz ho klask, ankeniet -holl. » Hag e respontas d'ezo : « Perak am c'hlaskec'h ? Ha ne ouiec'h ket e tlean beza gant ar pez a sell ouz va Zad ? »

Neuze e tiskennas ganto hag e tistroas da Nazared. Hag e sente outo. E Vamm a zalc'he an holl draou-se en he c'halon. Ha Jezuz a greske e furnez, en oad hag e gras dirak Doue ha dirak an dud.

KENTEL

Gouel Pask a oa ar brasa eus goueliou ar Juzevien; war-dro fin ar goanv e veze graet, hag e pade seiz dervez. An holl, adalek an oad a zaouzek vloaz, a dlee mont bep bloaz da Jeruzalem evit kemer perz ennan. Ar birc'hirined eus ar memes bro, pa 'z aent evel-se d'ar Gêr Santel, a rae hent asamblez, met ar baotred a yae gant ar baotred hag ar merc'hed gant ar merc'hed, hag ar vugale a veze a-wechou gant ar baotred, a-wechou all gant ar merc'hed. Evel-se e teuas Jozef ha Mari da goll ar Mabig Jezuz. Chom a rejont eun dervez hep e c'hlask, abalamour ma kredent e oa en eun tu bennak gant ar vugale all, da heul ar baotred pe da heul ar merc'hed.

Jozef ha Mari, distroet da Nazared, a renas eno eur vuhez dister-meurbet, o labourat bemdez evit gou-

mit o bara hag o sevel ar Mabig-Jezuz gant doujans ha gant karantez. Mari a gempenne an ti hag a aoze ar boued; Jozef a laboure war e vicher a galvez, ha Jezuz, pa voe deut en oad da labourat, a roas an dourn d'ezan; setu perak, diwezatoc'h, e voe galvet gant ar Juzevien : « Ar c'halvez », ha : « Mab ar c'halvez ».

NAZARED,

e-lec'h ma teuas an ael da ziskleria d'ar Werc'hez Vari e vije Mamm da Zoue hag e-lec'h ma vevas Hor Salver betek an oad a dregont vloaz. — Hirio ez eo eur gérig a 7.000 *pe* 8.000 *den.*

Jezuz, o senti ouz Mari hag ouz Jozef, a zigas sonj d'eomp eus *deveriou ar vugale e-kenver o zud.* Ar vugale a dle *kaout karantez* evit o zud. Goude Doue, i eo o deus roet d'ezo ar vuhez. Nag o boan o deus bet ganto ! Gant pebez evez o deus beilhet warno en o bugaleaj ! Ar vugale na garont ket o zad hag o

mamm, neket tud int, neket eur galon a zen a lamm en o c'hreiz !

Ar vugale a dle *senti* ouz o zud. Anez-se n'hellont ket plijout da Zoue, rak senti ouz an tad hag ouz ar vamm a zo senti ouz Doue ha disenti outo a zo disenti ouz Doue e-unan. Jezuz-Krist a wele Doue e Dad e Mari hag e Jozef ha setu perak e sente outo.

Met petra a zo d'ober, pa c'hourc'hemenn ar gerent eun dra bennak kontrol da volontez Doue ? — Neuze e tle ar vugale disenti ouz o zud ha senti ouz Doue. Doue eo an Tad kenta, hen eo mestr an holl hag outan e tleer senti da genta, ha pa rafe kement-se poan d'an tad pe d'ar vamm. Jezuz, o chom e Jeruzalem, a ouie mat e vije ankeniet Jozef ha Mari. Chom a reas evelato evit ober bolontez e Dad eus an Nenv.

Ar vugale o deus an dever da *sikour o zud* en o ezommou. Dleet eo d'ezo labourat evito ha rei d'ezo ar pez a c'hellont evit o sikour en o dienez ha dousaat o foaniou. Ret eo d'ezo dreist pep tra o sikour en ezommou o ene ha gervel ar beleg war o zro, pa vezont klanv, hep gortoz re ziwezat; ma vefent kaoz d'ezo da vervel hep sakramanchou, e vefent tamallet rust gant an Aotrou Doue. Goude o maro, e tleont *derc'hel kont eus o bolonteziou diweza, pedi ha lakat pedi evito.* Na glac'harus eo gwelout pegen buan e vez ankounac'haet o zud gant lod eus ar vugale ! Eur miz goude o maro, ne vez mui sonj da lavarout eur bedenn evit o eneou na d'ober eur gomunion evito !

Ar vugale a ra o dever e-kenver o c'herent, a denn warno bennoz an Aotrou Doue, met ar re na reont ket, a denn warno e valloz, er vuhez-man zoken.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-Sakr : « *Enorit ho tad hag ho mamm dre ho komzou hag hoc'h oberou.* »

(28)

Yann-Vadezour a ziskleir d'ar Juzevien eman tost ar Salver prometet d'ezo gant Doue hag en em laka da brezeg d'ezo ar binijenn.

Er pemzekvet bloavez ma rene Tiber-Sezar, pa c'houarne Pons-Pilad ar Jude, Herodez ar Galile, Filip, e vreur, an Iture ha bro Trakonitid, ha Liziaz an Abilen, dindan Prinsed ar Veleien Annaz ha Kaifaz, e tiskennas komz Doue war Yann, mab da Zakariaz, e dezert ar Jude. Dont a reas e holl vro ar Jourdan en eur brezeg badeziant ar binijenn evit lemel ar pec'hejou. Lavarout a rae : « Grit pinijenn, rak tost eo Rouantelez an Nenv. »

Yann a zouge dilhad graet gant bleo kanval hag eur gouriz ler en-dro d'e gorf, hag e tebre kilheienraden (1) ha mel ar c'hoajou.

Holl vro ar Jude, holl dud Jeruzalem hag en-dro d'ar Jourdan, a zeue d'e gaout, oc'h anzav o fec'hejou. Hag hen o badeze er Jourdan.

O welout e teue ivez kalz Farizianed ha Saduseaned da c'houlenn ar vadeziant, Yann a lavare d'ezo : « Gouenn naered, piou en deus desket d'eoc'h tec'hout rak ar gounnar a zo o tont ? Grit eta frouez a binijenn, evel m'eo dleet. Ha diwallit da lavarout ennoc'h hoc'h-unan : « Ni hon eus Abraham evit tad. » Rak me a lavar

(1) E galleg : sauterelles.

d'eoch e c'hell Doue, eus ar mein-se, tenna bugale da Abraham. Ar vouc'hal a zo dija e gwriziou ar gwez. Kement gwezenn na zoug ket frouez mat, a vo trouc'het ha stlapet en tan. »

Au dud a c'houlenne outan : « Petra a dleomp-ni ober ? » Hag hen a responte : « An hini en deus diou sae, rei unan d'an hini n'en deus ket. Hag an hini en deus peadra da zebri, ober henvel. »

Sant Yann-Vadezour o prezeg : « Grit pinijenn, rak Rouantelez Doue a zo tost. »

Publikaned a c'houlenne outan : « Mestr, petra a raimp-ni ? » Hag e responte : « Na gemerit ket muioc'h eget n'hoc'h eus gwir da gaout. »

Ar soudarded a c'houlenne ivez : « Ha ni, petra a raimp ? » Hag e lavare d'ezo : « Na vezit kriz ouz den ebet ; na laerit ket ; bezit laouen gant ho pae. »

Ar bobl koulskoude a oa war c'hed, hag an holl a c'houlenne enno o-unan hag hen ne vefe ket Yann ar Mesiaz. Ar Juzevien a zigasas d'ezan eus Jeruzalem beleien da c'houlenn outan : « Piou oc'h ? » Hag ec'h anzavas, ha ne

nac'has ket ; diskleria a reas : « N'oun ket ar C'hrist. » Hag e c'houlennjont : « Piou eta neuze ? Ha c'houi eo Eliaz ? » Hag e lavaras : « Nann » — « Ha c'houi eo ar profed ? » Hag e respontas : « Me eo mouez an hini a zo karget da grial en dezert : kempennit an hent d'an Aotrou, lakit eün e wenojennou, evel m'en deus lavaret ar profed Izaiaz » — « Perak e vadezit, ma n'oc'h nag ar C'hrist, nag Eliaz, nag ar profed ? » Yann a respontas d'ezo holl : « Me a vadez en dour evit ar binijenn. Met en ho touez ez eus unan ha n'anavezit ket, an Hini a zeu war va lerc'h hag en deus brasoc'h galloud egedoun. N'oun ket din da ziskoulma d'ezan lasou e votou. Hen ho padezo dre ar Spered-Santel hag an tan. En e zourn eman gantan e grouer, hag e netaio e leur, gorren a raio ar gwiniz en e c'hrignol, hag e tevo ar pell en eun tan ha na vo fin ebet d'ezan. »

KENTEL

Jezuz a zo breman *tost da dregont vloaz;* hep-dale ez aio e-touez an dud da brezeg d'ezo an Aviel; met a-raok eo ret da Yann-Vadezour, e genderv, eun nebeut miziou kosoc'h egetan, mont dirazan da gempenn d'ezan an hent ha da lakat an eneou e stad d'hen digemer, rak evit-se eo bet dibabet gant Doue. Yann a guita eta an dezert e-lec'h m'en deus bevet betek-hen hag eu em laka da brezeg d'an dud ar binijenn : « Grit pinijenn, emezan, rak Rouantelez an Nenv, an hini emaoc'h o c'hortoz abaoe keit-all, ar Rouantelez-se a zo tost; ar Mesiaz a zo o tont. »

Ober pinijenn, da lavarout eo ober brezel d'an techou fall ha beva en eun doare santel, setu aze ar pez

a zo bet goulennet digant an holl e pep amzer evit beza salvet ha kaout perz e Rouantelez Doue : « Ma ne rit ket pinijenn, a lavaro Hor Salver e-unan, ez eoc'h holl da goll. »

En hon amzer-ni eman an traou evel-se ivez : anez ar binijenn, n'eus ket a silvidigez da c'hortoz. Arabat eo ankounac'haat ar wirionez-se, hirio dreist-holl, pa

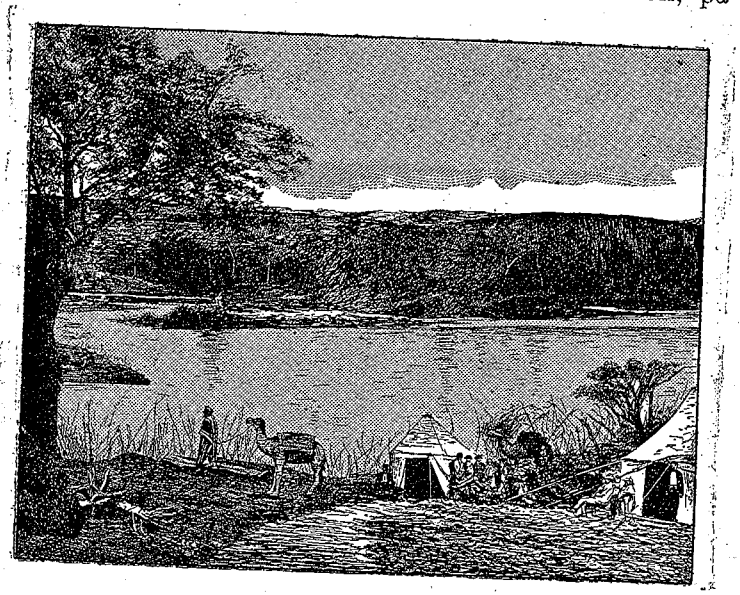

STÊR AN JOURDAN, *e-lec'h m'edo sant* Yann *o vadezi.*

weler kemend-all a dud ha n'eus nemet eur sonj en o spered : senti ouz o c'hoantegeziou fall evit kaout ar muia ar gwella a blijadur war an douar-man. Ar Farizianed hag ar Saduseaned a rene eur vuhez laoskmeurbet, hag an desped da gement-se, e sonje d'ezo e plijent da Zoue, war zigarez ma oant bugale da Abraham ha ma talc'hent mat d'eun nebeut pennadou eus ar relijion merket d'ezo e Lezenn Moizez. Met sant Yann-Vadezour n'en deus evito nemet komzou rust ha flemmus.

Hirio, e-touez ar gristenien, nag a hini, siouaz ! a ra ivez evel ar Farizianed hag ar Saduseaned-se ! Lezel a reont a-gostez gourc'hemennou bras an Aotrou Doue ha re e Iliz, hag en desped d'ar fallagriez-se, e sonj d'ezo ez int didamall, war zigarez ma tougont an hano a gristen ha ma heuliont eun tammig relijion. Kement-se n'eo ket a-walc'h, pell ac'hano, ha ma ne reont ket pinijenn, da lavarout eo, ma ne chanjont ket buhez e gwirionez, e vint kondaonet ivez gant justis an Aotrou Doue, rak « kement gwezenn na zoug ket frouez mat, a vo trouc'het ha stlapet en tan ».

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit pinijenn, ez eoc'h holl da goll.* »

Jezuz a gelenn eur Samaritanez e-kichen Sichem.
(pajenn 143).

EIL PENNAD

Jezuz, oajet a dregont vloaz, a ya da brezeg an Aviel.

(BLOAZ KENTA)

(29)

Jezuz a guita Nazared evit mont da gaout sant Yann e-kichen Betabara hag a zo badezet gantan er Jourdan. – An tri Ferson eus an Dreinded en em ziskouez asamblez.

O kuitaat Nazared, er Galile, Jezuz a yeas etrezek ar Jourdan, da welout Yann, evit reseo digantan e vade-

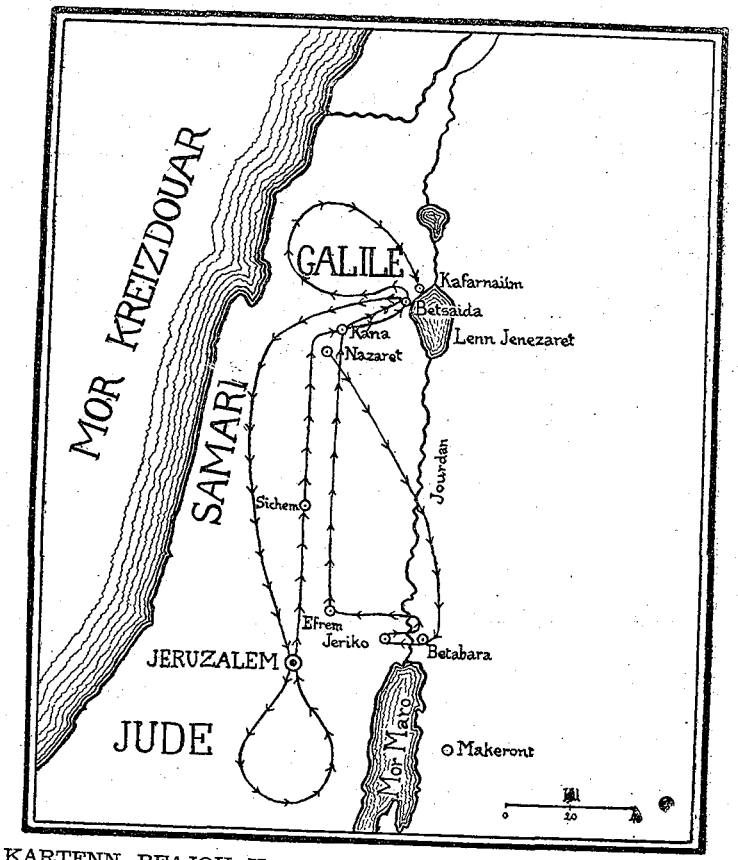

KARTENN BEAJOU H. S. JEZUZ-KRIST E-PAD AR BLOAZ KENTA MA PREZEGAS AN AVIEL

1° D'an oad a 30 vloaz, Jezuz a guita Nazared ; 2° A ya da Vetabara evit beza badezet gant sant Yann; 3° A ya da zezert Jeriko, e-lec'h m'eo tentet gant an diaoul ; 4° A zistro da Vetabara, war bord ar Jourdan, hag a c'halv e genta diskibien ; 5° A zistro d'ar Galile dre-gichen Efrem (an hent heuliet neuze gant ar veajourer en; 6° a erru e Kana, e-lec'h ma ra e virakl kenta; 7° A ya da Gafarnaüm ; 8° A ya da Jeruzalem (ar varc'hadourien kaset er-maez eus an Templ ; Nikodem) ; 9° A ra e vision kenta er Jude (Yann-Vadezour taolet er prizon) ; 10° A zistro d'ar Galile o tremen dre

ziant. Yann n'en doa ket c'hoant, hag e lavare : « Me eo a dle beza badezet ganeoc'h, hag e teuit d'am c'haout ? » Jezuz a respontas d'ezan : « Sent breman ; rak dereat eo e rafemp evel-se kement a zo mat. » Yann a sentas neuze.

Jezuz, goude beza bet badezet, a zeuas er-maez eus an dour. Hag an Nenvou a zigoras. Ar Spered-Santel a ziskennas dindan furm eur goulm hag en em lakas warnan. Hag e voe klevet eur vouez eus an Nenv : « Heman eo va Mab muia-karet, an hini a ra joa va c'halon. »

Jezuz en doa neuze war-dro tregont vloaz hag a veze kemeret evit mab da Jozef.

KENTEL

Setu m'eo deut ar mare evit Jezuz da brezeg e Aviel. Kuitaat a ra Nazared evit mont da Vetabara, e-kichen ar Jourdan. Eno eman Yann-Vadezour, e genderv, o rei ar vadeziant, hag ez a d'e gaout evit beza badezet gantan evel ar re-all. Ma ra kement-se, n'eo ket evit kaout ar pardon eus eur pec'hed bennak, rak n'en deus pec'hed ebet, met evit rei d'an dud eur skouer a binijenn hag a sentidigez.

Ar vadeziant-man, hanvet ***badeziant a binijenn,*** n'eo ket eur sakramant; n'eo nemet ar skeudenn eus an hini a dle beza savet diwezatoc'h gant Jezuz e-unan evit

Sichem (ar Samaritanez); 11° A erru e Kana, e-lec'h ma pare mab eun ofiser eus Kafarnaüm ; 12° A dremen war bord lenn Jenezared hag a c'halv evit mat e genta diskibien ; 13° A ya da Gafarnaüm (miraklou niverus) ; 14° A ra e vision kenta ar Galile (pareans eun den lor) ; 15° A zistro da Gafarnaüm (paerans eun den seizet — Sant Vaze galvet da ziskibl).

netaat an eneou diouz ar pec'hed orijinel ha rei d'ezo buhez ar c'hras.

Goude ar vadeziant, Jezuz a zeu er-maez eus an dour, ha setu, d'an ampoent, an tri Ferson eus an Dreinded : an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel, oc'h en em ziskouez asamblez : An Tad a gomz, ar Mab a zo badezet hag ar Spered-Santel a ziskenn warnan dindan furm eur goulm.

N'eus nemet eun Doue ha n'hell beza nemet unan, rak Doue a zo holl-c'halloudek, ha ma vefe unan bennak ha na vefe ket dindan e c'halloud, ne vefe mui mestr war bep tra, hag evel-se ne vefe mui Doue.

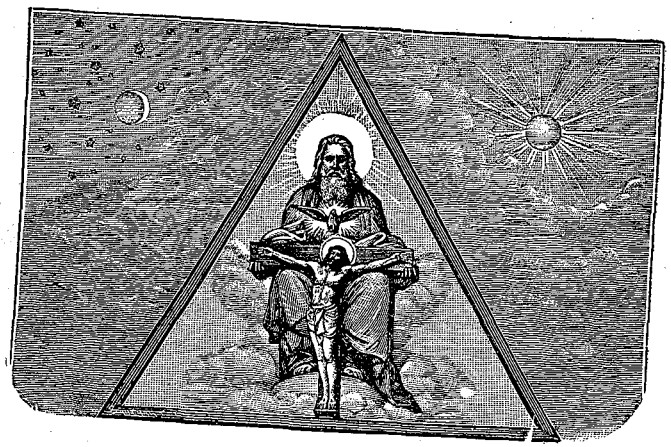

An Dreinded-Sakr : an Tad, ar Mab (en em c'hraet den ha stag ouz ar groaz) hag ar Spered-Santel (dindan furm eur goulm).

Met petra bennak n'eus nemet eun Doue, ez eus ennan *tri Ferson: an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel.* Ar wirionez-man eo ar maen-diazez eus hor relijion.

An tri Ferson eus an Dreinded n'int ket hepken tri hano en deus an Aotrou Doue pe tri doare da gomz a-

nezan. Bez 'ez int e gwirionez tri Ferson ha na dleont ket beza kemeret an eil evit egile na beza laket an eil e plas egile. Ar c'henta anezo eo an Tad hag anezan e teu an daou all; an eil eo ar Mab, a zo ganet gant an Tad; hag an trede eo ar Spered-Santel, a zeu eus an Tad hag eus ar Mab evel ar frouez eus ar garantez o deus a-holl-viskoaz an eil evit egile.

An Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel a zo o-zri Doue; o-zri int eternel, holl-c'halloudek hag holl-barfet; *o-zri int par an eil d'egile* e pep tra. Peurvuia e vez laket ar galloud war gont an Tad, ar furnez war gont ar Mab hag ar vadelez war gont ar Spered-Santel; lavaret e vez ez omp bet krouet gant an Tad, prenet gant ar Mab hag ez omp santelaet gant ar Spered-Santel. Met, evit lavarout mat, kement gras hon eus, a zeu d'eomp eus an tri Ferson eus an Dreinded asamblez. Eus a bep-hini anezo e c'heller lavarout kement tra a vez lavaret eus Doue; rak-se pep-hini anezo a zo Doue.

Ha koulskoude n'eus ket tri Doue, met ***eun Doue hepken e tri Ferson.*** Tri Ferson a zo e Doue, met n'eus nemet eun natur a zo holl e pep-hini anezo, ha setu perak n'int o-zri nemet ar memes Doue hepken.

Arabat eo d'eomp beza souezet, ma ne gompre-nomp ket kemend-all, rak ***eur mister*** eo evidomp, hag, e gwirionez, bihan a-walc'h e vefe an Aotrou Doue, ma c'hellfe beza komprenet penn-da-benn gant eur spered ken dister hag hini an den. Doue a zo keit en tu all d'eomp ma n'hellomp gouzout netra diwar-benn e natur. nemet ar pez m'eo plijet gantan deski d'eomp e-unan. Hogen desket en deus d'eomp ez eus ennan tri Ferson : an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel. Hirio, er Jourdan, e welomp anezo oc'h en em ziskouez o-zri asamblez, ha diwezatoc'h e lavaro Jezuz d'e ebestel badezi an dud e hano an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel.

Doue n'hell na fazia nag hol lakat da fazia. N'hon eus eta nemet eun dra d'ober, kredi ar pez a lavar d'eomp, daoust ma ne gomprenomp ket, ha lavarout gant feiz ar c'homzou-man eus ar Gredo : « *Me a gred e Doue an Tad, me a gred e Jezuz-Krist, e Vab, me a gred er Spered-Santel.* »

(30)

Jezuz a ya d'eun dezert, e-kichen Jeriko, d'ober pinijenn, hag a zo tentet gant an diaoul.

Jezuz, kaset gant spered Doue, a guitaas ar Jourdan hag a voe douget d'an dezert, evit beza tentet gant Satan. 40 dervez ha 40 nozvez e chomas eno, e-touez al loened gouez, hep debri tamm. Hag e teuas naon d'ezan. Neuze e tostaas ar spered toueller, hag e lavaras d'ezan : « Ma ' z oc'h Mab Doue, grit d'ar vein-se beza bara. » Jezuz a respontas d'ezan : « Skrivet eo (*er Skritur-Sakr*) : an den ne vev ket hepken gant bara, met gant kement komz a gouez eus genou Doue ».

An drouk-spered her c'hasas neuze d'ar Gêr Santel (*da lavarout eo da Jeruzalem*), hag e lakas anezan war lein an Templ hag e lavaras d'ezan : « Ma 'z oc'h Mab Doue, en em daolit d'an traon. Rak skrivet eo : gourc'hemennet en deus d'e aelez, hag ho tougen a raint en o daouarn, gant aon na stokfe ho troad ouz ar maen. » Jezuz a respontas : « Skrivet eo ivez : ne denti ket an Aotrou da Zoue. »

An drouk-spered her c'hasas war eur menez uhel -bras, hag, o tiskouez d'ezan holl vroiou ar bed gant o galloud hag o gloar, e lavaras d'ezan : « Me a ro an traou-se d'an hini a garan ; d'eoc'h-c'houi o roin, ma

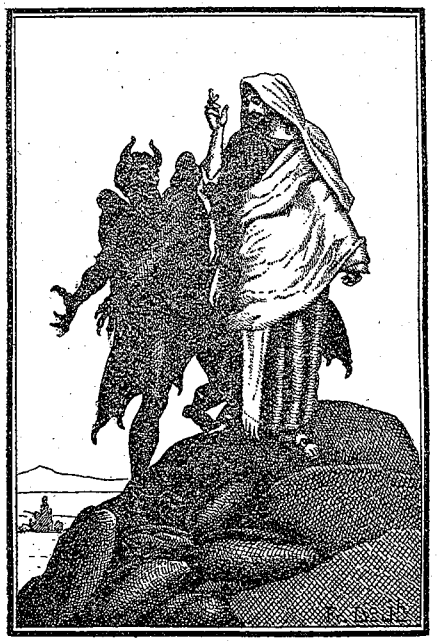

Jezuz tentet gant an diaoul e dezert Jeriko

kouezit d'am zreid evit va adori. » Neuze e lavaras Jezuz d'ezan : « Pell diouzin, Satan ! Rak skrivet eo : adori a ri an Aotrou da Zoue, ha ne serviji nemetan. »

An drouk-spered e lezas neuze. Hag an Aelez a dostaas, hag e servijent anezan.

KENTEL

Er Jude e oa gwechall meur a lec'h distro ha na oa enno nemet loened gouez. Jezuz a yeas da unan eus al lec'hiou-se, tost da Jeriko; eno e reas pinijenn, ha goude daou ugent dervez, e falvezas gantan beza tentet gant an diaoul, evit rei d'eomp kenteliou talvoudus diwar-benn an *dentasion*.

En hor pedennou e lavaromp da Zoue : « Na rit ket d'eomp koueza en dentasion ». Aon hon eus da veza trec'het ganti. An dentasion evelato n'eo ket fall drezi hec'h-unan. N'eus forz da be-lec'h ez aimp, e vimp tentet. An dentasion a zeuio pe eus hon techou fall, pe eus skoueriou fall ar bed, pe eus an diaoul e-unan. Douget e vimp ganti da glask ar pez a zo difennet, a-wechou plijaduriou ar c'horf, a-wechou enoriou ar bed, a-wechou all madou an douar. Met, ma talc'homp penn d'ezi, ne raimp pec'hed ebet; ar c'hontrol eo, meritou a c'hounezimp evit ar baradoz.

Evit beza mestr war an tentasionou, eo ret ober evel Jezuz, enebi outo war an taol, adalek ar penn kenta, ha respont d'an diaoul eo difennet an dra-man-tra ha na fell ket d'eomp disenti.

N'ankounac'haomp ket dreist-holl pedi an Aotrou Doue, ar Werc'hez hag hon aelez vat da gaout truez oumomp ha da rei sikour d'eomp; rak, her gouzout a reomp mat, n'omp holl nemet sempladurez hag arabat eo d'eomp kaout re a fizians ennomp hon-unan. Greomp eta evel Jezuz, pedomp kalonek, hag e vimp trec'h d'an dentasion eveltan.

Hor Salver a yunas en dezert e-pad daou ugent dervez ha daou ugent nozvez dioustu. An Iliz he deus savet ar C'horaiz evit digas sonj d'eomp eus ar binijennse, ober d'eomp kastiza hor c'horf evel Jezuz ha lakat

ac'hanomp e stad d'ober gouel Pask evel ma 'z eo dleet. Lezenn ar C'horaiz n'eo mui ken start ha gwechall. Miromp-hi eta gant evez, hervez hon nerz, oc'h ober vijil hag o yuna d'an derveziou merket gant an Iliz, ha ma n'hellomp ket hen ober, n'ankounac'haomp ket e tleomp ober pinijenn en eun doare all bennak.

Merc'her al ludu eo an dervez kenta eus ar C'horaiz. Da genver an deiz-se, e laka ar beleg ludu benniget war benn ar gristenien, en eur lavarout d'ezo ar c'homzouman : « Dalc'h sonj, o den, ez out poultrenn hag ez i endro da boultrenn. » Kement-se a vez graet evit digas sonj d'eomp eus ar maro hag hon dougen d'ober pinijenn.

Evit implija mat ar C'horaiz, e tleer ober anezan *eun amzer a bedenn hag a binijenn* ha mirout gant evez da gemer perz e goueliou ar bed, ha dreist-holl er goueliou milliget a vez graet e parreziou a zo da zerveziou al lard (1) hag e-kreiz ar C'horaiz. Tremen an derveziou -se e mezventiou hag e dansou, gant gwiskamanchou kontrol d'an onestis; kement-se a vefe eur vez evit eur c'hristen; an tadou hag ar mammou a lez o bugale da gemer perz e dizurziou evel-se, a vank d'o dever en eun doare grevus.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *Doue ne fell ket d'ezan e vefec'h tentet dreist ho nerz.* »

(1) Jours gras e galleg.

(31)

Yann-Vadezour a lavar d'ar bobl piou eo Jezuz. — Diskibien genta Hor Salver. — Jezuz a zistro d'ar Galile.

Yann a welas Jezuz o tont davetan hag a lavaras : « Setu aman Oan Doue, setu aman an hini a lam pe-c'hejou ar bed. Diwar e benn eo em eus lavaret d'eoc'h : war va lerc'h e teu unan hag a zo uheloc'h egedoun, rak em raok edo. Ha me n'hen anavezen ket. Met, evit ma vefe diskouezet en Israel, eo ez oun deut da vadezi en dour. Hag an hini en deus va digaset da vadezi, en deus lavaret d'in : gwelout a ri ar Spered o tiskenn hag oc'h ehana war unan ; hennez eo an Hini a vadez dre ar Spered-Santel. — Ha gwelet em eus ar Spered o tiskenn eus an Nenv evel eur goulm hag o chom warnan. Gwelet em eus, hag e tisklerian eo Hennez Mab Doue. »

Antronoz, edo Yann eno c'hoaz gant daou eus e ziskibien, hag, o sellout ouz Jezuz a dremene, e lavaras : « Setu Oan Doue. » An daou ziskibl a glevas ar c'homzou-se hag a yeas da heul Jezuz. Jezuz en em zistroas, hag, o welout e teuent gantan, e lavaras d'ezo : « Piou a glaskit ? » — « Mestr, emezo, e-pelec'h emaoc'h o chom ? » — « Deuit, emezan, ha gwelit. » Mont a rejont hag e weljont e-pelec'h e oa e di, hag e chomjont gantan en deiz-se. War-dro dek eur e oa (*da lavarout eo peder eur goude kreisteiz evidomp-ni*).

Unan anezo a oa Andre, breur Simon Per. Mont

a reas da genta da welout e vreur Simon, hag e lavaras d'ezan : « Kavet hon eus ar Mesiaz. » Hag e tigasas anezan da Jezuz. Jezuz o trei outan e zaoulagad, a lavaras d'ezan : « Te a zo Simon, mab Yann, te a vo galvet Kefaz (da lavarout eo « Per » pe « maen »).

Antronoz ez eas Jezuz d'ar Galile, hag en em gavas gant Filip, hag e lavaras d'ezan : « Deus ganin ». Filip a oa eus Betsaida, kêr Andre ha Per. Filip en em gavas gant Natanael hag a lavaras d'ezan : « An Hini en deus skrivet Moizez diwar e benn el Lezenn, an Hini a zo bet diskleriet gant ar Brofeded, ni hon eus her c'havet. Jezuz a Nazared eo, mab Jozef. » — Natanael a respontas : « Hag eun dra vat bennak a c'hell dont eus Nazared ? » — « Deus ha gwel », a lavaras Filip. Jezuz a c'halvas davetan Natanael hag a lavaras : « Setu aman eur gwir Israelit, eun den eün ha didroi-dell. » Natanael a lavaras d'ezan : « Penaos am anave-zit ? » Jezuz a respontas : « A-raok ma voes galvet gant Filip, p'edos dindan ar wezenn fiez, em eus da welet. » Natanael a respontas : « Mestr, c'houi eo Mab Doue ; c'houi eo roue Israel ». Jezuz a respontas : « Kredi a rez, abalamour m'am eus lavaret d'it : da welet em eus dindan ar wezenn fiez ; brasoc'h traou a weli ». Hag e lavaras d'ezan : « E gwirionez, e gwirionez, me a lavar d'eoc'h, gwelout a reoc'h an Nenv digor hag Aelez Doue o pignat hag o tiskenn war Mab an den. ».

KENTEL

Eus an daou ziskibl a yeas da genta da heul Jezuz, n'eus nemet unan a vefe hanvet aman, met egile a

zo anavezet ivez; hennez eo Yann an Avielour, an hini en deus skrivet ar pennad-man eus an Aviel. Natanael eo ar memes hini hag an abostol sant Bertele. Pa voe lavaret d'ezan e oa kavet ar Mesiaz : Jezuz a Nazared, Mab da Jozef, ne gomprenas ket, rak anaout mat a rae ar profesiou ha gouzout a rae e tlee ar Mesiaz dont, neket eus Nazared, met eus Betleem. Met ne ouie ket e oa ganet Jezuz e Betleem na kennebeut e oa deut da c'houde da chom da Nazared.

Er pennad-man eus an Aviel, ez eus roet d'Hor Salver meur a hano dishenvel : Yann-Vadezour ha Natanael a ra anezan Mab Doue; hen e-unan a lavar ez eo Mab an den, ha gant Filip eo galvet Mab Jozef. An hano kenta a zo roet d'ezan : Mab Doue, a zo mat, rak bez 'ez eo an eil Person eus an Dreinded, Mab da Zoue an Tad. « Mab an den » a zo kenkoulz all, rak den eo ivez, ar gwella zoken eus an holl dud, an hini a zo deut da savetei ar re-all. An hano diweza avat, « mab Jozef », a zo kontrol d'ar wirionez, rak Jezuz n'eo ket mab da Jozef, n'eo nemet mab d'ar Werc'hez Vari. Dirak an dud evelato, ha war roll ar gouarnamant, e oa douget evel pa vije bet mab da Jozef, ha setu perak, evit ar re na ouient ket penaos e oa c'hoarvezet an traou, e oa « mab da Jozef ».

Jezuz, pa welas Filip, her galvas da vont gantan : « Deus d'am heul » emezan. Ar memes komzou a lavar d'eomp-ni ivez, rak holl ez omp galvet gantan da veza e ziskibien, neket hepken o tougen an hano a gristen, met o veva e gwirionez evel kristenien, o senti ouz e c'hourc'hemennou hag ouz gourc'hemennou e Iliz. Evit-se e rankomp dalc'hmat enebi ouz hon techou fall ha pedi an Aotrou Doue da rei d'eomp e c'hrasou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Yann-Vadezour : « *Gwelet em eus ar Spered o tiskenn eus an Nenv evel eur goulm hag o chom war Jezuz ; gwelet em eus hag e tisklerian eo Hennez Mab Doue.* »

(32)

Jezuz a gemer perz en eun eured e Kana. — Eno e ra e virakl kenta hag e santela ar Briedelez. — Da c'houde ez a da Gafarnaüm.

Tri dervez goude, e voe eun eured e Kana, er Galile, ha mamm Jezuz a oa eno ivez. Jezuz hag e ziskibien a voe pedet d'an eured. Ar gwin a zeuas da vankout, ha Mari a lavaras d'he Mab Jezuz : « N'o deus mui a win ». Jezuz a respontas : « Itron, perak va fedi evel-se ? N'eo ket deut va eur c'hoaz ». E vamm a lavaras d'ar servijerien : « Grit kement tra a lavaro d'eoc'h ».

Bez' e oa eno c'houec'h pod maen, hag e pep-hini anezo ez ae daou pe dri muzul. Jezuz a lavaras : « Lakit enno leun a zour ». Hag e lakjont enno betek ar bord. Neuze e lavaras d'ezo : « Kemerit breman ha kasit da vestr an eured. » Hag e kasjont. Ha p'en doa mestr an eured tanvaet an dour troet e gwin (ne ouie ket eus pelec'h e teue ar gwin ; ar servijerien, avat, a ouie), e c'halvas ar pried nevez hag e lavaras d'ezan : « Pep den a zigas da genta ar gwin mat, ha pa vez tomm d'an dud, e tigas gwin falloc'h. C'houi avat, hoc'h eus dalc'het ar gwin mat betek-hen ».

Jezuz a reas eno, e Kana, er Galile, ar c'henta eus e vurzudou, hag e tiskouezas e c'hloar, hag e ziskibien a gredas ennan. Goude-se e tiskennas da Gafarnaüm gant e Vamm, e vreudeur hag e ziskibien. Ha ne chomjont eno nemet eun nebeut derveziou.

KENTEL

Arabat eo d'eomp beza souezet o klevout Jezuz o c'hervel e Vamm « Itron », rak e broiou ar Sav-heol,

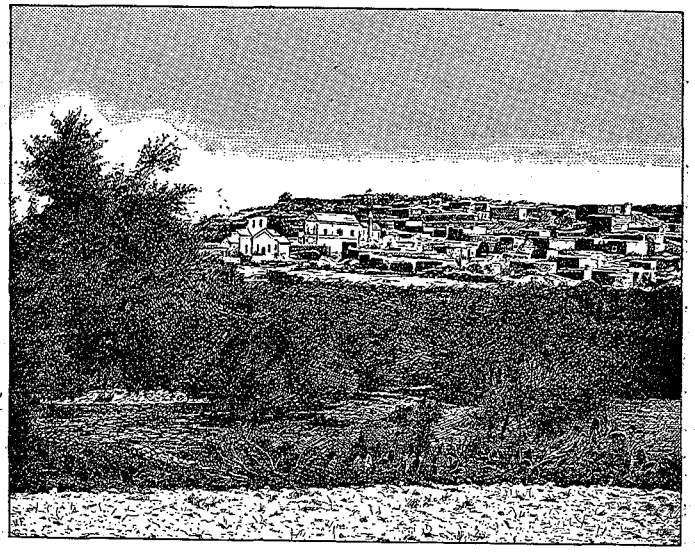

KANA, *e-lec'h ma reas Jezuz e virakl kenta ha ma santelaas ar Briedelez.*

hirio c'hoaz zoken, eman ar c'hiz gant ar vugale da c'hervel o mamm evel-se, evit merka d'ezi o doujans hag o c'harantez.

An Aviel a lavar d'eomp e tiskennas Jezuz da Gafarnaüm gant e Vamm, e vreudeur hag e ziskibien. *Ar ger « breur »*, gant ar Juzevien, en doa alies *ar memes talvoudegez ha « kar »*. Breudeur Jezuz e oa eta, neket e vreudeur e gwirionez, met e gerent ha dreist-holl e gendirvi. Mari o veza chomet atao gwerc'hez, Hor Salver n'en deus biskoaz bet breur ebet, ha setu perak, a-raok mervel war ar groaz, e c'houlenno digant sant Yann digemer e Vamm en e di.

Jezuz, anat eo, a yeas da eured Kana dre garantez evit ar priejou nevez, met mont a reas ivez, sur a-walc'h, evit diskouez d'eomp pegen uhel eo stad ar briedelez, ha marteze zoken, e reas neuze eur sakramant anezan evit her santelaat hâ rei d'ar priejou nevez ar grasou o deus ezomm.

Evit reseo ervat sakramant ar briedelez, eo ret na vefe etre ar re a zimez *netra hag a virfe outo* d'en em gemer an eil egile da bried, e vefe *naet o c'houstians* a bec'hed marvel hag e vefe *graet an eured en Iliz.*

Ma vefe eun dra bennak hag a virfe ouz an dud yaouank d'en em gemer an eil egile da bried, e vefe ret d'ezo kaout dispans; anez-se o defe pec'hed bras ha marteze zoken, e vefe o eured hep talvoudegez ebet.

An Iliz a c'houlenn digant ar re a fell d'ezo kaout dispans, rei eun aluzen; ha n'eo het souezus kement-se. An neb a fell d'ezan beza dizammet eus eul lezenn, n'en deus lec'h ebet d'en em glemm, ma rank rei eun dra bennak evit-se, dreist-holl pa oar eo implijet an ar-c'hant-se evit ober vad d'an nesa.

Ar priejou nevez a dle beza e stad a c'hras evit reseo sakramant ar briedelez; anez-se e reont eur sakrilaj. Abalamour da-se e c'houlenner diganto mont da gofes ha da gomunia a-raok beza eurejet.

N'eus gwir eured ebet nemet an hini a vez graet hervez lezennou an Iliz. Ar pez a vez graet en ti-kêr,

neket eun eured eo, hag ar re a vev asamblez hep beza bet eurejet en iliz, o deus pec'hed bras hag a ro d'o nesa eur skouer eus ar re falla.

Petra a zo kaoz, ma 'z eus kemend-all a dud ha n'emaint ket eürus er stad a briedelez? Ar pez a zo kaoz peurliesa, eo abalamour n'o deus ket graet an traou hervez ar furnez nag hervez bolontez an Aotrou Doue.

An dimezi a zo eun dra vras. Arabat eo eta da zen ebet mont er briedelez hep beza graet mat e sonj. Ret eo pedi an Aotrou Doue evit anaout mat e volontez, ha ma kreder beza galvet da zimezi, choaz eur pried en eur sellout muioc'h ouz ar vertuz eget ouz an danvez pe ouz ar gened. Nag a faziou a vez graet war ar poent-se..., ha goude-se e vez keuz hag e vez skuilhet daerou !

Bez' ez eus tud yaouank hag a reseo sakramant ar briedelez gant eur goustians lous. Penaos e c'hellfe ar re-se beza benniget gant Doue ! Ha neuze, nag a hini all a ra eus derveziou o eured derveziou a zizurz ! Goude beza bet dirak an Aoter diouz ar mintin, emaint diouz an abardaez hag e-pad an noz o tansal dansou mezus, o paea sonerien evit an dansou-se hag o lakat ar yaouankiz da gemer perz enno betek hanternoz hag ouspènn ! Jezuz a yeas da eured Kana; met d'an eureujou-se ne dafe biken, nemet marteze eur foet gantan en e zourn evit skourjeza an dud a daol evel-se an dizenor war o hano a gristen.

Priejou all a zo hag a denn warno malloz an Neny en eun doare all, o lezenn a-gostez lezennou o stad evit heulia o youlou fall.

Ar briedelez a zo eur stad santel ; ar re a ra anezan eur stad a fallagriez, ar re-se, anat eo, n'hellont ket beza benniget gant an Aotrou Doue na kaout tigantan ar grasou o deus ezomm evit beza eürus.

SONJOMP ERVAT er chomzou-man lavaret gant an Aotrou Doue, pa grouas hon tud kenta : « *An den a zilezo e dad hag e vamm, hag a vevo atao gant e wreg, ha ne raint nemet unan.* »

(33)

Jezuz a ya da Jeruzalem evit gouel Pask hag a gas ar varc'hadourien er-maez eus an Templ.

Gouel Pask ar Juzevien a oa tost, ha Jezuz a bignas da Jeruzalem. En Templ e kavas marc'hadourien ejened, denved, koulmed, ha trokerien arc'hant azezet ouz o zaoliou. Hag e reas eur foet gant kerdin, hag o c'hasas holl er-maez eus an Templ gant an denved hag an ejened ; teurel a reas d'an douar arc'hant an drokerien hag e tiskaras an taoliou. Ha d'ar re a werze koulmed, e lavaras : « Kasit an dra-se ac'han, ha na rit ket eus ti va Zad eun ti a genwerz. »

Ar Juzevien a lavaras d'ezan : « Peseurt merk a ziskouezit d'eomp evit ober kemend-all ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Diskarit an Templ-man, hag e tri dervez, me her savo a-nevez ». Ar Juzevien a lavaras : « C'houec'h vloaz ha daou-ugent a zo bet ret evit sevel an Templ-se, ha c'houi her savo e tri dervez ? » Jezuz a gomze eus templ e gorf. Pa voe savet e buhez eus a douez ar re varo, e teuas sonj d'e ziskibien en doa komzet

evel-se, hag e kredjont er Skritur hag er gomz en doa lavaret Jezuz.

E-pad m'edo e Jeruzalem evit ar Pask, e kredas kalz tud en e hano, o welout ar burzudou a rae. Met Jezuz n'en em fizie ket enno, rak o anaout a rae holl ; n'en doa ket ezomm e rofe unan bennak testeni d'ezan diwar-benn eun den, rak gouzout a rae e-unan petra a zo en den.

KENTEL

Ar pec'hed graet gant ar varc'hadourien en Templ ha kastizet gant Jezuz en eun doare ken rust, a zo eur pec'hed enep ar vertuz a relijion.

Ar vertuz a relijion a ra d'eomp enori Doue evel m'eo dleet. Pec'hi a c'heller enep d'ezi e meur a zoare : 1° dre idolatri ; 2° dre superstision; 3° o vankout a resped da Zoue pe d'eun dra bennak a sell ouz ar relijion.

Pec'hi dre idolatri a zo lakat ar grouadurien war ar memes renk ha Doue ha rei d'ezo enoriou ha n'int dleet nemet d'o C'hrouer. Setu aze eur pec'hed euzus a ra da Zoue eun dismegans vras; ar baganed a zo kouezet ennan meur a wech : adoret o deus an heol, an idolou, al loened, tud varo bet brudet, p'edont war an douar, ha kinniget o deus d'ezo sakrifisou, evel pa vijent bet doueed.

Pec'hi dre superstision a zo kaout fizians e komzou hag e traou kondaonet gant an Iliz. En em servija evit parea an dud pe al loened eus komzou pe similérez ha n'o deus vertuz ebet evit-se drezo o-unan, kemer evit sin vat pe sin fall traou ha n'hellont ober vad na droug ebet d'an den, kaout fizians e traou didalvez ha zoken danjerus, evel ma 'z eo klask anaout an amzer-

da-zont dre ar c'hartou pe dre roudennou an dourn, pe mont da gaout sorserien pe divinerien, setu aze superstisionou. Dre an traou-se holl, e klask an drouk-spered ober d'an dud rei d'ezan eun enor ha n'eo dleet nemet da Zoue. Eur c'hristen mat ne vez morse gwet o kemer perz e traou evel-se.

Pec'hi a reer c'hoaz enep ar vertuz a relijion *o vankout a resped* da Zoue pe d'eun dra bennak a sell ouz ar relijion. Ar pec'hed-man a zo, siouaz ! stank meurbet e-touez an dud en amzer-vreman. Nag a hini a dremen o buhez hep pedi tamm ebet, hep sonjal biskoaz nag e Doue nag er baradoz ! Nag a hini a reseo ar sakramanchou hep beza e stad vat, hep kaout keuz ebet d'o fec'hejou grevus na bolontez gwirion ebet da chanj buhez en amzer-da-zont !

Nag a hini all a vank a resped d'an ilizou ha d'ar chapeliou, o kaozeal hag o c'hoarzin enno, evel pa vefent war eur blasenn foar !

Ma tremenfe Hor Salver dre al lec'hiou santel-se, evel ma tremenas dre Dempl Jeruzalem, ha ma welfe enno tud diresped evel-se, ne zalefe ket kenebeut da gemer ganto ar foet evit o lakat er-maez eus e di.

Tud all a zo ivez hag a ra micher da deurel dismegans war ar relijion gant o c'homzou pe gant o skridou. Nag a leoriou, nag a gazetennou a skrivont dre ar bed holl evit ober al labour milliget-se ! Komzou Doue a zo troet ganto evit ober goap anezo; an Iliz a damallont e gaou; n'o deus nemet dispriz evit an oberou a zevosion ha kasoni ouz an dud konsakret da Zoue. Siouaz ! pet ha pet ene n'eus ket kollet bemdez gant an dud fall-se ! Labour Satan a reont e-touez ar bobl, ha netra ken !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-

Sakr : « *Adori a ri an Aotrou da Zoue, ha ne serviji nemetan.* »

(34)

Eur farizian eus Jeruzalem, hanvet Nikodem, a zeu diouz an noz da gaout Jezuz.

E-touez ar Farizianed e oa eun den, unan eus ar re vrasa eus ar Juzevien, hanvet Nikodem. Dont a reas diouz an noz da gaout Jezuz hag e lavaras d'ezan : « Mestr, ni a oar ez oc'h deut a-berz Doue, evel doktor ; rak den ebet n'hellfe ober ar burzudou a rit, ma ne vefe ket Doue gantan ». Jezuz a respontas d'ezan : « E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'it, den ebet, ma n'eo ket ganet a-nevez, n'hell gwelout Rouantelez Doue. » — « Penaos, eme Nikodem, e c'hell eun den beza ganet a-nevez, pa 'z eo dija koz ? » — Jezuz a respontas : « E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'it, den ebet, ma n'eo ket ganet a-nevez dre an dour hag ar Spered-Santel, n'hell mont e Rouantelez Doue. Ar pez a zo ganet eus ar c'hig, a zo kig ; ar pez a zo ganet eus ar spered, a zo spered. Na vez ket souezet gant ar pez am eus lavaret d'it : e rankit beza ganet a-nevez. An avel a c'houez e-lec'h ma kar, hag e klevit he mouez, hep gouzout eus pelec'h e teu na da belec'h ez a ; evel-se eman an traou ivez evit kement den a zo ganet eus ar Spered. » Nikodem a respontas d'ezan : « Penaos e c'hell c'hoarvezout kemend-all ? » — « Penaos, eme

Jezuz, te a zo mestr en Israel, ha n'ouzout ket an traou-se ? E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'it, ar pez a ouzomp, a ziskleriomp, ha testeni a roomp d'ar pez hon eus gwelet, ha ne zigemerit ket hon testeni. M'am eus komzet d'eoc'h eus traou an douar, hep m'ho pije va c'hredet, penaos e kredoc'h, pa gomzin d'eoc'h eus traou an Nenv ? N'eus pignet den ebet d'an Nenv nemet an hini a zo diskennet eus an Nenv, Mab an den. Hag evel m'eo bet savet an naer gant Moizez en dezert, evel-se ivez e tle Mab an den beza savet, evit na vo kollet hini ebet eus ar re a gred ennan, met evit m'o devo ar vuhez eternel. Doue en deus karet kement ar bed, m'en deus roet e Vab Unik, evit na daio da goll hini ebet eus ar re a gred ennan, met evit m'o devo ar vuhez eternel. Rak Doue n'en deus ket digaset e Vab er bed evit barn ar bed, met evit ma vo salvet ar bed drezan. An hini a gred ennan, n'eo ket barnet; an hini na gred ket, a zo barnet a-vreman, abalamour ne gred ket e hano Mab Unik Doue. Hogen, setu aman ar varnedigez : ar sklerijenn a zo deut er bed, hag an dud o deus karet gwelloc'h an denvalijenn eget ar sklerijenn, abalamour ma oa fall o oberou. Rak kement hini a ra an droug, en deus kasoni ouz ar sklerijenn, gant aon na vefe kondaonet e oberou. Met an neb a ra diouz ar wirionez, a zeu d'ar sklerijenn, evit ma vo gwelet e oberou, abalamour ma 'z int graet e Doue. »

KENTEL

Jezuz a zesk da Nikodem petra a zo d'ober evit kaout perz e Rouantelez Doue, da lavarout eo evit beza

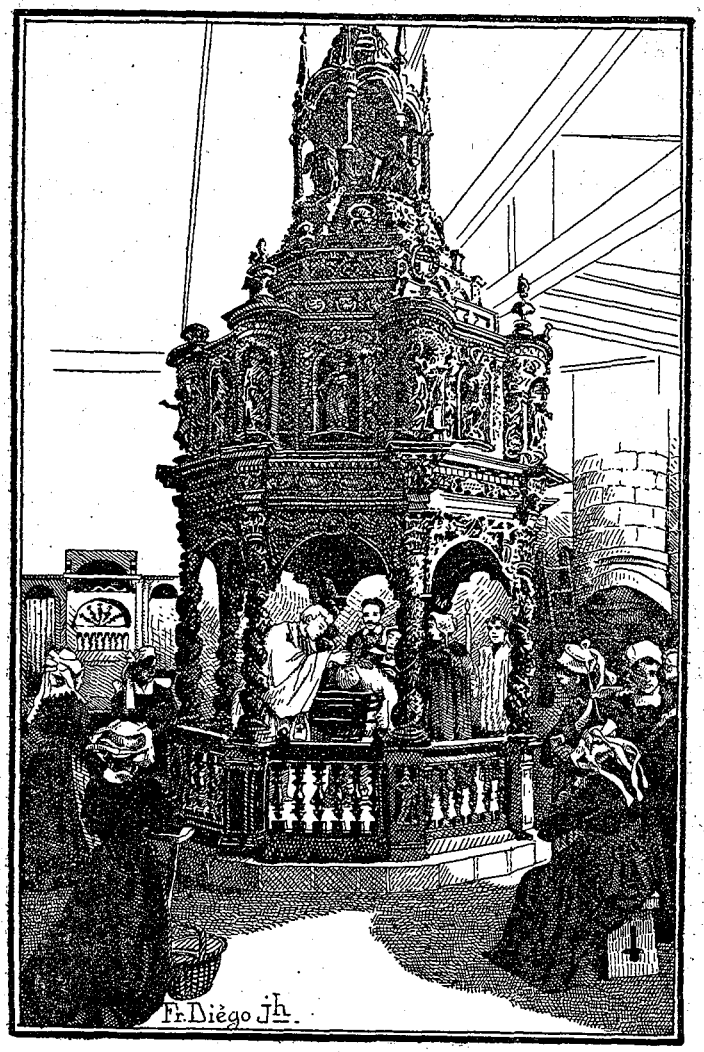

SAKRAMANT AR VADEZIANT.

savet gant Hor Salver evit netaat an eneou diouz ar pec'hed orijinel, rei d'ezo perz e madou spirituel an Iliz ha digeri d'ezo d'or ar beradoz.

bugel da Zoue ha mont gantan d'ar baradoz : ret eo beza badezet ha kredi e Mab Doue deut war an douar evit savetei an dud dre e varo war ar groaz, evel ma voe saveteet an Israelited en dezert gant ar sarpant kouevr stag ouz ar peul.

An den a zo ennan diou vuhez, hini ar c'horf hag hini an ene. Hini ar c'horf a c'hellomp anaout gant hor skianchou : ar c'horf a ya hag a zeu, a zebr hag a ev, met pa 'z eo lamet e vuhez digantan, eman echu gantan evit atao. An ene n'hellomp ket gwelout gant hon daoulagad, ha koulskoude ez eo beo ivez. Bez 'ez eus ennan da genta eur vuhez ha n'hell ket beza kollet, rak ne varv ket; pa 'z eo dispartiet diouz ar c'horf, ez a dirak Doue evit beza barnet, hag e pad da viken. Aman ne gomzomp ket eus ar vuhez-se. An ene a c'hell beza ennan eur vuhez all kalz kaeroc'h, hanvet ***buhez ar c'hras.*** Hi eo a ra d'an den plijout da Zoue ha ret eo d'ezan he c'haout evit mont d'ar baradoz.

Ar c'hrouadur bihan, pa 'z eo ganet, n'eman ket buhez ar c'hras ennan. E ene, louzet gant ar pec'hed orijinel, a zo dindan galloud an diaoul, ha dor ar baradoz a zo serret outan. Evit plijout da Zoue ha beza digemeret e Rouantelez an Nenv, eo ret d'ezan eta kaout eur vuhez nevez, buhez ar c'hras. ***Ar vadeziant eo a ro d'ezan ar vuhez-se,*** ha neuze e teu da veza diskibl da Jezuz-Krist, bugel da Zoue ha d'an Iliz. E ene a zo staget ouz Hor Salver, evel ma 'z eo stag izili ar c'horf ouz ar penn. Doue a ra anezan e vugel hag a bromet d'ezan ar baradoz, ma ren eur vuhez santel. An Iliz, diouz he zu, a ro d'ezan grasou dispar. Neuze, met neuze hepken, e c'hell reseo ar sakramanchou all, kaout perz e pedennou ar gristenien, e Sakrifis Santel an Oferenn hag e kement vad a zeu d'eomp eus komunion ar Sent.

Ar re a reseo ar Vadeziant goude m'eo deut o skiant vat d'ezo, eo netaet o ene, neket hepken diouz ar pec'hed orijinel, met ivez diouz ar pec'hejou e defe graet a-raok beza badezet, ha war ar memes taol o deus ar pardon eus an holl boaniou dleet d'ar pec'hejou-se. Evel-se eun den bras hag a varfe hep beza graet pec'hed ebet goude e vadèziant, hennez a yafe d'ar baradoz hep tremen dre ar purkator.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Den ebet, ma n'eo ket ganet a-nevez dre an dour hag ar Spered-Santel* (da lavarout eo dre ar vadeziant), *n'hell mont e Rouantelez Doue.* »

(35)

Jezuz a brezeg an Aviel e kêriou ar Jude. — Yann-Vadezour a ro adarre testeni d'ezan ez eo Mab Doue hag a zo taolet er prizon gant ar roue Herodez.

Jezuz a zeuas goude-se gant e ziskibien da vro ar Jude, hag e chome eno ganto, hag e vadeze.

Yann ivez a vadeze, hag e ziskibien a zeuas d'e gaout da lavarout d'ezan : « Mestr, an hini a oa ganit en tu all d'ar Jourdan, an hini ac'h eus roet testeni d'ezan, hennez a zo breman o vadezi ivez hag an holl a ya d'e gaout ». Yann a respontas : « C'houi a ro testeni d'in em eus lavaret : neket me eo ar C'hrist, met kaset oun bet d'e ziambroug. Ar pried eo an hini eo

d'ezan ar wreg ; met mignon ar pried, a zo e-kichen hag a selaou, a zo laouen-bras o klevout mouez ar pried. Ar joa-se eo va hini, ha leun-tenn eo. Hen a dle kreski, ha me diskenn. An Hini a zeu eus an Neuv, a zo dreist an holl ».

Herodez an Tetrark, koulskoude, a grogas e Yann hag a roas urz d'e liamma ha d'e lakat er prizon, abalamour da Herodiadez, gwreg e vreur ; rak Yann a lavare d'ezan : « N'hellez ket derc'hel ganit gwreg da vreur. »

KENTEL

Yann-Vadezour n'eo bet galvet gant Doue nemet evit diskleria d'ar Juzevien e oa Jezuz ar Salver prometet hag o lakat e stad d'hen reseo. Echu eo gantan e labour, ha breman, setu ma chom war-lerc'h Hor Salver, eürus-bras ouz e welout, ken eürus ha mignon ar priejou nevez da zervez o eured. Kenderc'hel a ra evelato da brezeg d'an dud, hag e tispleg ar wirionez d'an holl, da Herodez koulz ha d'ar re-all. Taolet eo er prizon gant ar roue hag eno e chomo breman ken na vo laket gantan d'ar maro.

Nag a gristen a zo henvel ouz ar roue Herodez ! Skouer fall a roont en-dro d'ezo, hag en desped da gement-se, ne c'houzanvont ket an distera rebech eus perz an Iliz. Ha koulskoude, n'eo ket ar beleg evit chom mut, pa 'z eo eun dever grevus evitan derc'hel an urz vat e-touez an dud a zo fiziet ennan !

Evel m'hon eus hel lavaret uheloc'h, badeziant sant Yann ne oa ket eur sakramant. An hini a ro Jezuz breman, n'eo ket kennebeut, a greder. Evel hini sant Yann, ne ra nemet digas sonj d'an dud eus ar vuhez a binijenn a dleont ren; e-lec'h diwezatoc'h, pa vo

bet graet eur sakramant anezan gant Hor Salver, e lakaio gras Doue da ziskenn war an eneou.

Eur sakramant a zo eur *sin sklaer hag anat* eus gras Doue, savet gant Jezuz-Krist evit santelaat an eneou.

Eur sin a zo eun dra hag a ra d'eomp anaout eun dra all. Evel-se ar moged, o tont eus ar siminal, a ro d'eomp da anaout ez eus tan en ti. Eur sin sklaer hag anat a zo eun dra hag a gouez dindan hor skianchou, eun dra hag a c'hellomp gwelout pe klevout. N'hellomp ket gwelout gras Doue, rak ne gouez ket dindan hor skianchou. Met eur sakramant a zo eun dra hag a welomp, eul lid sakr hag a laka gras Doue da ziskenn en hon ene en eun doare hag a gouez dindan hor skianchou.

Ar sakramant a zo eur sin, met ar sin-se, ret eo e vefe bet choazet gant Doue e-unan, rak eur sin, n'eus forz pegen sklaer ha pegen anat e vefe, n'hell ket drezan e-unan lakat gras Doue da ziskenn war an dud. N'eus nemet Doue hag a c'hellfe rei d'ezan ar galloud-se. Ar sakramanchou a resevomp, a zo bet savet gant Hor Salver Jezuz-Krist; ar sinou sklaer hag anat a zo d'o heul, a zo bet choazet gantan e-unan ha da c'houde en deus staget outo ar vertuz da zisteurel warnomp meritou e Basion hag e varo. Evel-se, evit badezi en deus goulennet ma vije skuilhet dour war benn ar c'hrouadur ha lavaret er memes amzer ar c'homzou-man : « Me az padez e hano an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel. » An dour a vez skuilhet hag ar c'homzou a vez lavaret, a verk d'eomp eman d'an ampoent gras Doue o walc'hi hag o netaat ene ar c'hrouadur-se diouz loustoni ar pec'hed orijinel.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Yann-Vadezour : « *Jezuz a dle kreski, ha me diskenn. An Hini a zeu eus an Nenv, a zo dreist an holl.* »

(36)

Jezuz a zistro d'ar Galile o tremen dre ar Samari hag a gelenn eur Samaritanez e-kichen kêr Sichem.

O klevout e oa Yann er prizon hag e oa ar Farizianed e kounnar, abalamour ma c'houneze muioc'h a ziskibien ha ma vadeze muioc'h a dud egetan, Jezuz a guitaas ar Jude hag a zistroas a-nevez d'ar Galile. Hogen dre ar Samari e oa ret d'ezan tremen. Dont a reas da eur gêr eus ar Samari, hanvet Sichem. Eno edo puns Jakob. Ha Jezuz, skuiz gant an hent, a azezas e-kichen ar puns. War-dro c'houec'h eur e oa (*da lavarout eo kreisteiz evidomp-ni*).

Eur vaouez eus Samari a zeuas da denna dour. Jezuz a lavaras d'ezi : « Ro d'in da eva ». Rak e ziskibien a oa aet e kêr da brena boued. Ar vaouez a lavaras d'ezan : « Penaos, c'houi hag a zo Juzeo, e c'houlennit-hu da eva diganin-me, eur vaouez eus Samari ? Ar Juzevien n'o deus ket a zarempred gant tud Samari. » Jezuz a respontas d'ezi : « Ma anavesfes donezon Doue ha piou eo an hini a lavar d'it : Ro d'in da eva, marteze ez pije graet da-unan ar goulenn-se d'ezan, hag en dije roet d'it dour beo. » Ar vaouez a

lavaras : « Aotrou, n'hoc'h eus netra evit tenna dour, hag ar puns a zo doun ; eus pelec'h ho pefe an dour beo-se ? Ha c'houi a zo brasoc'h eget hon tad Jakob, en deus roet d'eomp ar puns-man hag en deus evet

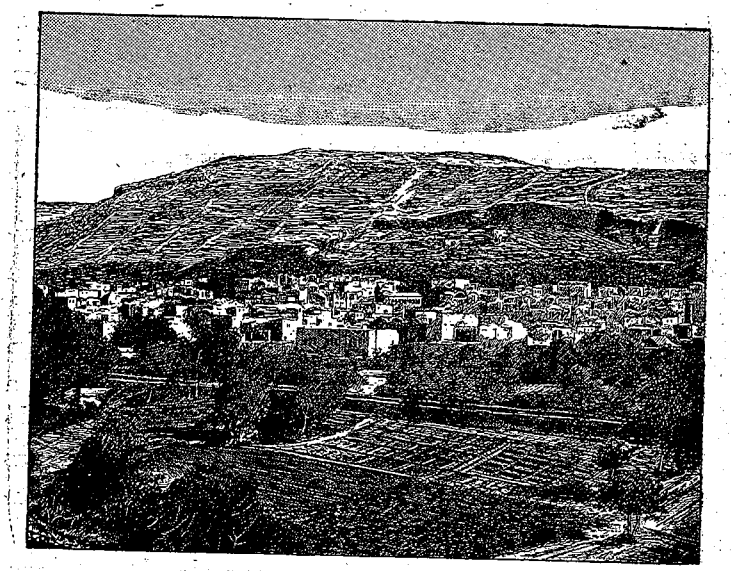

MENEZ GARIZIM HA KÊR SICHEM,

e-lec'h m'en em gavas Hor Salver gant ar Samaritanez. — Sichem *a zo hirio war-dro* 13.000 *den enni.*

anezan e-unan, gant e vibien hag e chatal ? » Jezuz a respontas d'ezi : « An neb a ev eus an dour-se, en deus sec'hed c'hoaz, met an hini a evo eus an dour a roin d'ezan, n'en devo mui sec'hed ; ar c'hontrol eo, an dour a roin d'ezan, a zeuio da veza ennan eun eienenn hag a strinko betek ar vuhez eternel ». — « Aotrou, eme

ar vaouez, roit d'in eus an dour-se, evit n'am bezo mui sec'hed nag ezomm da zont aman da denna dour ». — Jezuz a lavaras d'ezi : « Kerz, galv da bried, ha deus aman ». Ar vaouez a respontas : « N'em eus pried ebet ». — Jezuz a lavaras d'ezi : « Lec'h ac'h eus da lavarout : n'em eus pried ebet. Rak pemp ac'h eus bet, hag an hini ac'h eus breman, n'eo ket da bried. E-keit-se e lavarez ar wirionez ». — « Aotrou, a respontas ar vaouez, gwelout a ran ez oc'h eur profed. Hon tadou o deus adoret war ar menez-man, ha c'houi a lavar ez eo Jeruzalem al lec'h ma tleer adori ». Jezuz a lavaras d'ezi : « Maouez, va c'hredit ; dont a ra an eur ha na vo nag ar menez-man na Jeruzalem al lec'h ma vo adoret an Tad. C'houi a ador ar pez n'anavezit ket ; ni a ador ar pez a anavezomp, rak eus ar Juzevien e teu ar silvidigez. Met dont a ra an eur, ha deut eo dija, ma vo adoret an Tad e spered hag e gwirionez gant an dud a wir relijion. Rak tud evel-se eo e klask an Tad d'e adori : Doue a zo spered hag ar re hen ador, a dle hen adori e spered hag e gwirionez. »

Ar vaouez a lavaras d'ezan : « Gouzout a ran e teu ar Mesiaz, an hini a reer Krist anezan ; pa vo deut, e tesko d'eomp pep tra ». Jezuz a lavaras d'ezi : « Me eo ar Mesiaz, me hag a gomz ouzit. »

KENTEL

Pebez skouer a vadelez hag a garantez a ro Jezuz d'eomp er pennad-man eus an Aviel ! Skuiz eo gant e veaj, hag ec'h azez e-kichen puns Jakob. D'ar mare-

se, war-dro kreisteiz, setu eur vaouez o tont da ger-c'hat dour.

Jezuz a oar mat piou eo ar vaouez-se : eur Samaritanez eo da genta, da lavarout eo eur vaouez eus ar vro-se a oa ken disprizet gant ar Juzevien; met en desped da gement-se, n'en deus eviti nemet komzou a garantez; eur vaouez a vuhez fall eo ouspenn, ha setu perak e fell d'ezan tenna anezi diouz ar pec'hed. Diskleria a ra d'ezi ez eo ar Mesiaz, an hini a zo gortozet gant an holl. Eus pobl ar Juzevien eo ganet, evel m'eo merket er Skritur-Sakr, met evit an holl eo deut war an douar, ha diwar-vreman e chanjo an traou : ne vo mui adoret na war ar menez Garizim nag e Jeruzalem, met e-barz ar c'halonou sklerijennet gant an Aviel. Sakrifisou ar Juzevien hag ar Samaritaned a vo taolet d'an traon, hag en o flas e vo laket eur sakrifis all, hini an oferenn, a vo kinniget da Zoue war an douar a-bez. Dre eno e teuio d'an dud grasou dispar hag ar c'hrasou-se a vo evito evel eun dour prizius a dorro d'ezo o sec'hed hag a roio d'ezo ar vuhez eternel.

Jezuz a ro ivez d'ar Samaritanez kenteliou diwarbenn natur Doue : « *Doue,* emezan, *a zo spered* », da lavarout eo, n'heller ket e anaout gant skianchou ar c'horf. Pep-hini ac'hanomp en deus eur spered hag eur c'horf. Ar c'horf eo ar pez a anavezomp dre hor skianchou, ar pez a c'hell beza gwelet, klevet ha touchet outan; an ene, er c'hontrol, n'hell na beza gwelet na beza touchet outan. Doue a zo eur spered evel-se; n'heller na gwelout anezan, na touch outan, rak n'eus netra ennan hag a c'hellfe beza anavezet gant hor skianchou. Pa gomzer eus e zaoulagad, eus e ziouskouarn, n'eo nemet evit lavarout e wel hag e oar pep tra. Pa gomzer eus nerz e zivrec'h, e tiskouezer e c'halloud. Ne

gomzer evel-se nemet evit beza komprenet gwelloc'h gant an dud.

Na pegen diskiant eo eta ar re a lavar na gredont ket e Doue, war zigarez n'eo bet biskoaz gwelet gant den ebet ! Penaos e c'hellfe beza gwelet gant daoulagad ar c'horf, pegwir ez eo eur spered ? Hogen ma n'hellomp ket her gwelout Hen e-unan gant hon daoulagad, e c'hellomp da vihana gwelout e oberou, hag an oberou-se a verk d'eomp mat ez eus anezan hag ez eo gouiziek-bras ha galloudek-meurbet.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Jezuz d'ar Samaritanez : « *Me eo ar Mesiaz, me hag a gomz ouzit.* »

---

(37)

Jezuz a gelenn e ebestel hag a brezeg da dud Sichem, e-lec'h ma chom daou zervez.

Kerkent e teuas diskibien Jezuz, hag e oant souezet, abalamour ma komze gant ar vaouez. Hini ebet anezo koulskoude ne lavaras d'ezan : « Petra a c'houlennit-hu diganti ? » na « — Perak e komzit ganti ? » Ar vaouez, o lezel eno he fod-dour, a yeas e kêr hag a lavaras d'an dud : « Deuit da welout eun den hag en deus lavaret d'in kement tra am eus graet. Ha ne vefe ket hen ar C'hrist ? » Dont a rejont er-maez eus kêr hag e teujont d'e gaout.

Etretant, e ziskibien a rae ar bedenn-man d'ezan :

« Mestr, debrit ». Met hen a lavaras d'ezo : « Me am eus da zebri eur boued ha n'anavezit ket ». Hag an diskibien a lavare an eil d'egile : « Ha deut e vefe unan bennak da zigas d'ezan da zebri ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « Va bevans eo ober bolontez an Hini en deus va c'haset ha peurechui e labour. Ha ne lavarit-hu ket : pevar miz c'hoaz hag eman an eost ? Ha me a lavar d'eoc'h : savit ho taoulagad ha gwelit ar maeziou a zo gwenn dija evit an eost. An neb a eost, en deus e c'hobr hag a zastum frouez evit ar vuhez eternel, en hevelep doare ma 'z eus laouenedigez war ar memes tro evit an hini a had hag an hini a eost. Rak aman e teu da wir ar pez a lavarer : unan a had, eun all a eost. Me am eus ho kaset da eosti e-lec'h n'hoc'h eus ket labouret. Re-all o deus labouret, ha c'houi a zo aet en ho labouriou. »

Samaritaned ar gêr-se, o veza deut, a bedas anezan da chom ganto ; hag e chomas daou zervez. Ha kalz a gredas ennan abalamour da c'her ar vaouez a roe testeni d'ezan : « Lavaret en deus d'in kement tra am eus graet ». Met kalz muioc'h a voe o kredi ennan abalamour d'e gomzou. Hag e lavarent d'ar vaouez : « Breman neket ar pez ac'h eus lavaret, eo a ra d'eomp kredi. Rak e glevet hon eus hon-unan, ha gouzout a reomp ez eo Salver ar bed. »

KENTEL

An diskibien a zo souezet-bras o welout o Mestr o kaozeal gant ar Samaritanez. Er Balestin gwechall, ne

veze biskoaz gwelet eun doktor eus al Lezenn o kaozeal gant eur vaouez.. Ar Farizianed a lavare zoken e oa gwelloc'h devi al Lezenn eget he displega d'eur vaouez. Met Jezuz a zo deut da savetei an holl eneou. Neket giziou an dud eo en deus da heulia, met bolontez e Dad eus en Nenv : « Ober bolontez va Zad eus an Nenv, emezan, setu aze va bevans ». Hag e tiskouez d'e ziskibien an eost bras a zo d'ober, neket an hini a welont dirazo er parkeier, met unan all a zo kalz kaeroc'h, hini an eneou. An eost-man n'eo ket bet hadet gant an diskibien, met gant ar Brofeded, gant Yann-Vadezour ha gant Jezuz e-unan, o prezeg ar wirionez d'an dud. Met evel ma vez lavaret, unan a had, eun all a eost. Ar Brofeded ha Yann-Vadezour a zo tremenet, Jezuz e-unan a dremeno hep-dale; an diskibien a eosto war o lerc'h ar pez a vo bet hadet ganto.

Ar Samaritanez, goude beza anavezet e oa Jezuz Salver ar bed, a red d'ar gêr; gervel a ra tud Sichem da zont ivez d'e gaout, hag e teuont holl ganti. Setu aze evidomp-ni, kristenien, eur skouer eus ar re gaera. N'eo ket a-walc'h d'eomp anaout Jezuz hon-unan ; ret eo d'eomp ouspenn poania da c'hounit d'ezan eneou all, an niverusa ar gwella. Kement-se a c'hellomp ober dre *hor pedennou,* dre hor *skoueriou,* hon *aliou* hag hon *oberou mat,* ha dre ar *skridou kristen.* Kement-se a c'hellomp ober dreist-holl *o rei beleien ha misionerien d'an Iliz,* rak hirio ivez, koulz ha gwechall, eo bras-meurbet an eost, met an eosterien a zo nebeut anezo. Nag a eneou a zo dre ar bed holl o c'hortoz sklerijenn an Aviel, ha n'eus den ebet evit mont d'o c'haout ! E Frans, abaoe ma 'z eo hanter-vouget ar feiz e sperejou ar vugale gant an deskadurez dizoue, ez eus kalz re nebeut a veleien. Er broiou pagan kennebeut, n'eus ket misionerien a-walc'h, pell ac'hano. O konta

an Tadou hepken, n'eus anezo nemet 8000 (1), ha pep-hini en deus da respont eus 130.000 ene !

Pedomp eta an Aotrou Doue da gas eosterien d'e eost, sikouromp ar veleien hag ar visionerien a zo dija o prezeg an Aviel, ha savomp re-all an niverusa ma c'hellimp evit ma 'z aint ivez d'o zro da c'hounit eneou da Zoue.

Ma rafe an holl gristenien war ar poent-se ar pez a zo en o galloud, nag a vad e vefe graet, nag a eneou a vefe saveteet !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Bras eo an eost, met an eosterien a zo nebeut anezo.* »

(38)

Jezuz en em gav e Kana, er Galile, hag a bare mab eun ofiser eus Kafarnaüm.

Jezuz, digouezet er Galile, a voe digemeret mat gant an dud, abalamour m'o doa gwelet kement en doa graet e Jeruzalem e-pad derveziou Pask. Rak i a oa bet ivez er gouel. En em lakat a reas neuze da brezeg ha da lavarout : « Deut eo an amzer ; tost eo Rouantelez Doue. Grit pinijenn ha kredit en Aviel. »

Jezuz a zeuas a-nevez da Gana, er Galile, e-lec'h

(1) Ouspenn an 8000 Tad Misioner (beleien), ez eus c'hoaz er misionou BREUDEUR LIK (Frères Convers), —3000 anezo, — LEANEZED (13.000 deut eus ar broiou kristen, 17.812 eus ar broiou estren) — TUJ HAG A SIKOUR AI VISIONERIEN D'OBER KATEKIZ HA DA VADEZI : (73.816). — Met ar re-se holl n'hellont ket ober labour ar beleg ha setu perak Tadou misionerien eo a vank ar muia.

m'en doa troet an dour e gwin. Hag eun ofiser d'ar roue, a oa klanv e vab e Kafarnaüm, o veza klevet e teue Jezuz eus ar Jude d'ar Galile, a yeas d'e gaout hag her pedas da ziskenn ha da barea e vab a oa dare da vervel.

Jezuz a lavaras d'ezan : « Ma ne welit ket traou souezus ha burzudou, ne gredit ket ». Ofiser ar roue a lavaras d'ezan : « Aotrou, diskennit, a-raok na varvo va mab ». Jezuz a lavaras d'ezan : « Kerz, da vab a zo leun a vuhez ».

An den-se a gredas er gomz lavaret d'ezan gant Jezuz hag a yeas kuit. P'edo o tistrei, e teuas e servijerien d'e ziambroug, da lavarout d'ezan e oa pare e vab. Goulenn a reas outo da be eur e oa en em gavet gwelloc'h, hag e lavarjont d'ezan : « Dec'h, da zeiz eur, e kouezas an derzienn ». An tad a anavezas e oa d'an eur-se en doa Jezuz lavaret d'ezan : « Da vab a zo leun a vuhez ». Hag e kredas, hen hag holl dud e di. Hennez eo an eil burzud a reas Jezuz, goude ma voe deut eus ar Jude d'ar Galile.

KENTEL

An ofiser a zeu hirio da gaout Jezuz da c'houlenn digantan ar yec'hed evit e vab, a oa sur a-walc'h gouarnour e kêr Kafarnaüm. Kredi a ra start e komzou Hor Salver, ha setu e vab pareet war an taol. Pebez kentel a feiz evidomp-ni !

Ar feiz a zo unan eus ar vertuziou hanvet teologal.

Eur vertuz a zo eur pleg eus an ene hag a zoug an den d'ober ar pez a zo mat. Bez 'ez eus plegou mat hag hon eus pe dre natur pe abalamour ma poa-

niomp da drec'hi war hon techou fall. Abalamour da-se e vez graet *vertuziou naturel* anezo. Met e-kichen ar vertuziou-se, ez eus re-all ha n'hellomp ket kaout ac'hanomp hon-unan. An Aotrou Doue eo o had ennomp evit hor c'has d'ar baradoz, ha setu perak e vezont hanvet *vertuziou dreist-natur.*

Ar vertuziou dreist-natur a zo niverus-meurbet. An teir genta anezo eo ar vertuziou teologal : *ar Feiz, an Esperans hag ar Garantez.* Ar re-man a vez hanvet evelse, abalamour ma tizont da Zoue war-eün. Dre ar Feiz, e kredomp e Doue hag er pez a lavar d'eomp, abalamour ma 'z eo ar wirionez memes; dre an Esperans, hon eus fizians ennan, abalamour ma 'z eo madelezus; dre ar Garantez, e karomp anezan eus a-greiz hor c'halon, abalamour ma 'z eo ar mad a zo dreist pep mad. Pa ra an Aotrou Doue e vugale ac'hanomp dre sakramant ar vadeziant, neuze eo e laka en hon ene an teir vertuz-se.

Hep ar vertuziou teologal, n'heller na plijout da Zoue na beza salvet. Ar Feiz eo ar maen-diazez eus an holl vertuziou kristen. Bez' ez eo evel eun tenzor dispar a dleomp mirout gant evez ha poania da greski atao muioc'h-mui. An Esperans a ro nerz d'eomp e-kreiz poaniou ar vuhez. Met dreist ar Feiz hag an Esperans eman ar Garantez. Houman eo rouanez an holl vertuziou, an hini a bado da viken, rak o welout madelez hep muzul an Aotrou Doue er baradoz, ne vo ket an Dud Eürus evit mirout d'e garout eus a-greiz o c'halon e-pad an holl eternite.

Eun dever eo evidomp ober aktou a Feiz, a Esperans hag a Garantez, da vihana eur wech an amzer. Ret eo d'eomp ober anezo dreist-holl, pa vezomp tentet enep ar vertuziou-se, evit en em lakat e stad da dostaat ouz ar sakramanchou hag evit kas an diaoul diwar hon tro en eur eus hor maro. An neb a chomfe

pell hep ober eus an aktou-se, en defe pec'hed bras dirak Doue hag a gollfe eur maread grasou. Koulskoude, ret eo her gouzout, evit diskleria da Zoue e kredomp ennan, hon eus fizians ennan ha karantez evitan, n'eo ket ret d'eomp en em servija eus ar c'homzou a zo merket er c'hatekiz evit-se. Hen ober a c'hellomp kenkoulz dre bedennou all, n'eus forz pe re.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; an neb a gredo, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet.* »

(39)

Ar genta pesketerez vurzudus war lenn Jenezared. — Per, Andre, Jakez ha Yann a zo galvet evit mat da ziskibien.

An dud, a-strolladou, en em daole war Jezuz evit klevout komzou Doue, hag edo war ribl lenn Jenezared. Hag e welas diou vag stag e-kichen al lenn ; ar besketerien a oa diskennet hag a walc'he o rouejou. Hag o pignat en unan eus ar bagou-se, hini Simon Per, e lavaras d'ezan tec'hout eun tammig diouz ar ribl. Hag ec'h azezas hag e kelennas an dud eus ar vag.

P'en doe ehanet da brezeg, e lavaras da Simon : « Kerz war-du al lark ha taol ar rouejou ». Simon a respontas d'ezan : « Mestr, e-pad an noz hon eus poaniet hep paka netra. Met, evit senti ouzoc'h, e taolin

va roued ». Hen teurel a reas, hag e pakjont kement a besked ma roge ar roued. Hag e rejont sin d'o c'hamaladed eus ar vag all da zont d'o sikour. Dont a rejont hag e kargjont an diou vag betek m'edont tost da vont d'ar goueled, kement e tiskennent en dour.

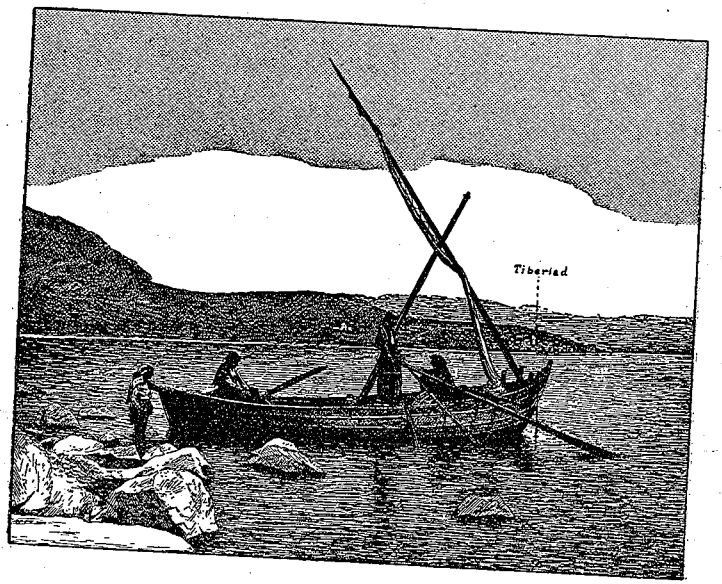

LENN JENEZARED, PE MOR TIBERIAD,

e-lec'h m'edo S. Per, S. Andre, S. Jakez ha S. Yann o pesketa, pa zeuas Hor Salver d'o c'hervel evit mat da ziskibien. En tu all d'al lenn, e weler kêr Tiberiad, a zo enni hirio war-dro 3.500 den.

Simon Per, o welout kemend-all, a gouezas d'an daoulin dirak Jezuz, en eur lavarout : « Aotrou, pellait diouzin, abalamour ma 'z oun eur pec'her ». Rak spontet e oa, hen hag e gamaladed, o welout niver ar pesked o

doa paket. Met Jezuz a lavaras da Simon : « Bez hep aon, rak hiviziken e vi pesketer tud ». Hag e lavaras da Simon ha da Andre : « Deuit d'am heul ha me a raio d'eoc'h beza pesketerien tud ». Hag i kerkent, o tilezel o rouejou ha kement o doa, a yeas gantan.

Ac'hano, o vont eun tammig pelloc'h, e welas daou vreur all, Jakez ha Yann, en eur vag, gant Zebede, o zad, o kempenn o rouejou. Hag o galvas. Hag i raktal, o tilezel o rouejou hag o lezel o zad en e vag, gant e servijerien, a yeas d'e heul.

KENTEL

Simon Per hag Andre a oa dija diskibien da Jezuz; aet e oant d'e gaout e-kichen ar Jourdan hag hen anavezet o doa evit ar Mesiaz. Met goude-se e oant distroet adarre d'o labour. Hirio avat, e c'houlenn Hor Salver diganto dilezel pep tra evit mat ha mont gantan da brezeg an Aviel, hag e sentont war an taol. Jakez ha Yann a zo galvet ivez hag a zo ken kalonek all. Kuitaat a reont o zad hag o madou hep marc'hata an distera hag ez eont da heul Jezuz. Eürus ar re a sent evel-se ouz mouez an Aotrou Doue !

Hor Salver Jezuz-Krist, p'edo war an douar, a zibabe e-unan e ebestel. Met a-raok kuitaat ar bedman, e savas eun Iliz hag e roas d'ezi ar galloud da c'hervel d'he zro, a-hed an amzeriou, tud hag a vije karget, evel an ebestel, da sklerijenna ha da santelaat an eneou. An dud-man eo ar veleien, hag o c'harg a vez roet d'ezo, pa resevont *sakramant an Urz.*

A-wechou e vez klevet hiniennou o lavarout : ar veleien a zo tud evel ar re-all. Ma fell d'ar re-se lavarout en deus ar beleg eur c'horf hag eun ene evel

ar re-all, eman a dra-sur ar wirionez ganto; ma fell d'ezo lavarout e c'hell ar beleg koueza er pec'hed evel an holl, ma ne ziwall ket, kement-se a zo gwir c'hoaz. A-hend-all avat, ne vefe ganto nemet gevier, rak ar beleg n'eo ket eun den evel ar re-all. Yaouank c'hoaz, e kuita e familh ha plijaduriou ar bed evit mont d'ober e-pad meur a vloavez studiou ha na ra ket ar re-all. Pignat a ra er gador-brezeg, hag eno e lavar d'an dud gwirioneziou ha na lavar d'ezo den all ebet ; displega a ra lezenn Doue d'an holl, d'ar re yaouank ha d'ar re goz, d'ar re baour ha d'ar re binvidik, d'ar gerent ha d'ar vugale, d'ar vistri ha d'ar servijerien. Mont a ra er gador-gofes, hag eno e vez lavaret d'ezan traou ha na vezont diskleriet da zen all ebet. Galvet e vez e-kichen an dud klanv diouz an deiz ha diouz an noz, hag e laka en o c'houstians ar peoc'h hag al levenez. Nann, eun den evel-se *n'eo ket eun den evel ar re-all.* Eur garg en deus ha n'o deus ket ar re-all : ar garg d'ober en hon touez labour Hor Salver Jezuz-Krist, ha setu perak e vez gwallgaset, evel m'eo bet gwallgaset Hor Salver e-unan. Evit an distera digarez e vez tamallet e gaou ha graet brezel d'ezan gant enebourien ar relijion, hag alies zoken, siouaz ! gant tud hag a ra van da heulia o relijion.

Eur gwir gristen ne ra ket evel-se. Ar beleg eo evitan kannad an Aotrou Doue ha setu perak en deus evitan kement a zoujans hag evit an Aotrou Doue e-unan. Senti a ra outan, abalamour ma fell d'ezan senti ouz Doue, hag en em lezel a ra da veza renet gantan war hent ar baradoz. Anaoudegez vat en deus evitan abalamour d'ar grasou a reseo dre e zaouarn, hen difenn a ra enep e enebourien ha pedi a ra evitan evit ma roio Hor Salver Jezuz-Krist d'ezan an holl c'hrasou en deus ezomm evit en

em santelaat e-unan ha santelaat an eneou a zo fiziet ennan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e Ebestel : « *An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz, hag an neb am dispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset.* »

(40)

Jezuz a ya da Gafarnaüm, a brezeg d'ar bobl hag a ro ar pare d'eun niver bras a dud klanv.

Jezuz a yeas gant e ziskibien da Gafarnaüm. D'an deiziou sabad, ez ae er sinagog hag e kelenne ar bobl. Hag an holl a oa souezet o klevout e gelennadurez, rak kelenn a rae evel unan hag en deus gwir da gelenn, ha nann evel ar Skribed.

Hogen er sinagog e oa eun den, ennan eun diaoul hudur, en em lakas da grial : « Lezit ac'hanomp ; petra a zo etre ni ha te, Jezuz a Nazared ? Ha deut out da goll ac'hanomp ? Me a oar piou out : Sant Doue ».

Met Jezuz e c'hourdrouzas en eur lavarout : « Ro peoc'h ha dilez an den-se ». Hag an diaoul, goude beza e stlapet d'an douar e-kreiz an holl, a yeas er-maez eus e gorf hep beza graet droug ebet d'ezan. Hag an dud, krog ar spont enno, a lavare etrezo : « Petra eo an draman ? Gourc'hemenn a ra gant nerz ha galloud d'ar

sperejou hudur, hag e sentont outan ». Hag e vrud en em skignas a bep tu dre ar vro.

O kuitaat ar sinagog, ez ejont da di Simon hag Andre, gant Jakez ha Yann. Hogen, mamm-gaer Simon a oa en he gwele, eur wall-derzienn warni, hag e pedjont anezan da gaout truez outi. Jezuz a dostaas ouz an hini glanv, a grogas en he dourn hag a c'hourc'hemennas d'an derzienn, hag an derzienn a zilezas an hini glanv ; houman a savas kerkent hag en em lakas d'o servija.

Diouz an abardaez, goude ar c'huz-heol, ar re-holl o doa tud klanv gant n'eus forz peseurt klenved, o digasas d'ezan, hag holl dud kêr en em starde dirak an nor. Jezuz, o lakat e zaouarn war bep-hini eus ar re glanv, o fareas ; evit ma teufe da wir ar pez a oa bet lavaret gant ar Profed Izaiaz : « Kemeret en deus warnan e-unan hor c'hlenvejou, en em sammet en deus ganto ». Diaoulou ivez a zileze meur a hini, o krial hag o lavarout : « Te eo Mab Doue ». Hag Hen o gourdrouze, evit ober d'ezo rei peoc'h, abalamour ma ouient e oa-Hen ar Christ.

KENTEL

Na pegen eürus e tlee beza ar Juzevien a volontez vat o selaou prezegennou Hor Salver Jezuz-Krist e sinagogou ar Jude hag ar Galile !

Ni n'hon eus ket ar c'hras-se, met koulskoude, n'hon eus ket lec'h da gaout avi outo, rak m'hon eus c'hoant, e vimp kelennet gantan ivez koulz hag i. N'hon eus evit-se nemet lenn an Aviel ha selaou kenteliou an Iliz, a zo karget gantan d'hor sklerijenna en e hano.

Ar c'hatekiz, pe ar gelennadurez kristen, desket d'ar vugale er gêr. An tadou hag ar mammou o deus an dever grevus-tre da reï ar gelennadurez-se d'o bugale.

Ar c'hatekiz, pe ar gelennadurez kristen, displeget d'ar vugale gant ar beleg. Ar memes kelennadurez a ro ivez ar beleg bep sul d'an dud vras e hano H. S. Jezuz-Krist.

An Iliz, evit rei d'eomp da anaout kelennadurez Hor Salver Jezuz-Krist, he deus skrivet eul leor bihan, hanvet ar *c'hatekiz*. Hennez eo, goude an Aviel, an talvoudusa eus al leoriou, rak ennan eman displeget e berr-gomzou ar pez hon eus da gredi ha d'ober evit beza salvet.

An tadou hag ar mammou o deus an dever grevus d'ober katekiz d'o bugale ar c'henta ma c'hellont, evit deski d'ezo o relijion hag ober anezo kristenien vat. Siouaz ! Nag a zigareziou a vez kavet hirio evit mankout d'an dever-se ! Lod a lavar n'o deus ket a amzer; met sellit mat ouz o buhez, hag e weloc'h dioustu e kavont atao amzer a-walc'h evit gounit arc'hant, kaout soursi ouz o c'horf ha kemer o flijadur. Ar pez a vank d'ezo, neket amzer eo, met karantez evit eneou o bugale ha feiz evit kompren gwelloc'h pegen prizius eo an eneou-se dirak an Aotrou Doue. Lod all, d'an derveziou katekiz, a gav atao o bugale re skuiz, an amzer re fall pe an iliz re bell; met taolit evez c'hoaz, hag e weloc'h na c'hoarvez kemend-all nemet d'an derveziou katekiz. D'an derveziou skol, n'eo ket ar vugale re skuiz, nag an amzer re fall, nag an ti-skol re bell. Ar vugale a rank mont bemdez d'ar skol; d'ar c'hatekiz avat e c'hellont mankout evit an distera digarez !

N'eo ket a-walc'h studia ar relijion e-pad ar vugaleaj; ret eo hen ober e-pad ar vuhez penn-da-benn, gant aon d'ankounac'haat ar pez a vefe bet desket er c'hatekiz, hag evit beza gouest, pa gaver an tu, da stanka o genou d'ar fals-doktored a gomz enep ar feiz. Abalamour da-se e c'houlenn an Iliz digant an tadou hag ar mammou *lenn bemdez en o zi an Aviel pe Buhez ar Sent.* Abalamour da-se ivez e vez displeget ar relijion bep sul er gador-brezeg, ha ret eo *selaou ar ge-*

lennadurez-se evel m'hor befe selaouet hini Hor Salver e-unan e sinagogou ar Jude hag ar Galile, rak ar memes hini eo.

War ar poent-man, nag a rebechou a vefe d'ober da galz a gristenien ! Lod n'emaint ket en oferenn zoken evit selaou komzou Doue. Lod all a gav ar brezegenn atao re hir. Lod all a zo hanter-gousket ha ne daolont evez ebet ouz komzou ar beleg. An anaoudegez eus ar relijion eo koulskoude ar gaera hag an dalvoudusa eus an holl skianchou; rak hep an anaoudegez-se, n'eus baradoz ebet evidomp. Eun dra vat eo a drasur gouzout lenn, skriva ha konta, met en em savetei a c'heller hep anaout an traou-se, e-lec'h n'heller ket hen ober hep anaout ar gwirioneziou hag an deveriou a zesk d'eomp ar relijion.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; an neb a gredo, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet.* »

(41)

Jezuz a ya dre ar Galile o prezeg an Aviel hag a ro ar pare d'eun den lor.

Antronoz, mintin mat, Jezuz a yeas er-maez eus Kafarnaüm hag en em dennas en eul lec'h distro, hag eno e pede Doue. Per hag an holl a oa gantan, a yeas war e lerc'h. Ha p'o doe e gavet, e lavarjont d'ezan : « An holl a zo o klask ac'hanoc'h ». Hag e lavaras

Jezuz a yae dre bep korn eus ar Galile o kelenn er sinagogou, o kas kuit an diaoulou, o parea an holl glenvejou. Hag an dud a zirede d'e gaout.....

d'ezo : « Deomp d'ar c'hêriadennou ha d'ar c'hêriou, evit ma prezegin enno ivez ; rak evit-se oun deut. »

Hag ez ae dre bep korn eus ar Galile o kelenn er sinagogou, o kas kuit an diaoulou, o parea an holl glenvejou. Hag an dud a zirede d'e gaout eus ar Galile, eus an Dekapol, eus Jeruzalem, eus ar Jude, hag eus ar vro en tu-all d'ar Jourdan.

Evel m'edo e-kichen eur gêr, setu eun den goloet a lorgnez o stoui dirazan betek an douar hag o lavarout hag o pedi evel-hen : « Aotrou, ma karit, e c'hellit va farea ». Jezuz, oc'h astenn e zourn, a douchas outan hag a lavaras : « Me a fell d'in ; ra vi netaet ». Ha kerkent e tec'has al lorgnez dioutan. Jezuz a gemennas d'ezan : « Diwall da lavarout netra da zen, met kerz, en em ziskouez d'ar veleien, evit ma talvezo an dra-se d'ezo da desteni. »

Met an den lor, aet kuit, en em lakas da gonta d'an holl ha da rei da anaout e pep lec'h ar pez a oa c'hoarvezet gantan, ha Jezuz n'helle mui mont en eur gêr bennak, pa oueze an dud. Chom a rae er-maez eur ar c'hêriou, el lec'hiou distro, da bedi. Hag e teue e-leiz a dud d'e gaout a bep tu, d'e selaou, ha da gaout ar pare eus o c'hlenvejou.

KENTEL

Al lorgnez a zo eur c'hlenved a dag kroc'hen an den hag a vez paket buan an eil ouz egile. En amzer Hor Salver, e oa stank-meurbet er Balestin, hag an dud lor a oa difennet outo mont e-touez ar re-all. Ar re a veze pareet, a ranke, a-raok beza digemeret

e-touez ar bobl, mont d'an Templ da gaout eur beleg ha diskouez d'ezan n'o doa mui a lorgnez. Jezuz, goude beza roet ar pare d'an den-man, a c'houlenn digantan heulia al Lezenn-se evel an holl.

Al lorgnez, evit kalz a Dadou eus an Iliz, *a verk ar pec'hed vil,* da lavarout eo ar pec'hed a zo difennet gant ar c'houec'hvet hag an navet gourc'hemenn a Zoue. Ar pez a zifenn Doue dre ar gourc'hemennou-man, eo ar pez a zo kontrol d'ar vodesti ha d'ar burentez.

Ar pec'hed vil a vez hanvet ar pec'hed mezus. Hag e gwirionez, ar gwella merk evit anaout ha kouezet omp er pec'hed-se, eo gwelout hag hen n'hon eus ket a vez gant ar pez hon eus graet. Bep gwech m'hon eus mez abalamour d'eur sonj hon eus dalc'het en hor spered pe d'eur gomz hon eus lavaret pe d'eun dra bennak hon eus graet pe bet c'hoant d'ober, bep gwech ma karfemp na vefe anavezet an traou-se gant den ebet eus ar re hon eus doujans evito ha ma kavomp start o lavarout d'hor c'hofesour, hon eus lec'h da gredi hon eus kemeret plijadur en eun dra vil bennak, hag ar gwella tra hon eus d'ober neuze, eo hen diskleria dioustu, pa 'z eomp da gofes.

Doue a zifenn da genta ar *sonjou fall hag ar c'hoant d'ober traou fall.* Ar galon n'hell ket chom pur, pa zalc'her er spered, gant plijadur, sonjou dizonest kontrol d'ar vodesti, ha pa c'hoantaer ober traou a zo difennet gant Doue. An dud ne welont nemet an diavaez eus an den, met Doue a wel e goueled ar galon.

Koulskoude, ar c'hoant pe ar sonj vil n'int pec'hed nemet pa ro ar volontez hec'h asant d'ezo, rak ar pez a c'hoarvez en desped d'ar volontez, n'hell morse beza pec'hed. Ar sonjou a zeu eta er spered, pe ar c'hoantegeziou a zeu er galon, hep ma vefe bet roet tro d'ezo

da zont, n'int ket pec'hed, pa ne gemerer ket plijadur enno ha pa glasker o c'has kuit buana ma c'heller. N'int neuze nemet tentasionou a-berz an drouk-spered. Met pa ne glasker ket o c'has kuit, p'o dalc'her a volontez vat er spered ha pa chomer da saouri ar blijadur a dennont d'o heul, neuze int pec'hed ha pec'hed bras zoken.

Doue a zifenn *an oberou mezus,* pe ni a zo honunan, pe ni a zo e kompagnunez re-all. Pa vez douetans diwar-benn eun dra evel-se, eo ret konta wareün d'an tad kofesour ar pez a zo c'hoarvezet. Rak war ar poent-man dreist-holl, e ranker lavarout gant Hor Salver Jezuz-Krist : « An neb a ra an droug, ne gar ket ar sklerijenn. »

Ret eo mirout gant evez diouz ar pez a zoug d'an oberou vil. An den a zo sempl; eun dever striz eo eta evitan en em ziwall mat diouz kement tra a c'hellfe kreski en e galon tan ar youlou fall hag hen dougen d'ar pec'hed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *An neb a glask e blijadur er pec'hejou vil, ne vo ket digemeret e Rouantelez Doue.* »

(42)

Jezuz a zistro da Gafarnaüm, a bardon e bec'hejou d'eun den seizet hag a ro d'ezan ar pare.

Eun nebeut derveziou da c'houde, Jezuz a zistroas da Gafarnaüm, e gêr. Klevet e voe edo en eun ti, hag e tiredas kement a dud, ma ne oa ket a blas dirak an nor. Hag e prezege d'ezo.

Neuze e voe digaset d'ezan eun den seizet, douget gant pevar gwaz. Hag o veza n'hellent ket hen digas tost da Jezuz, ken start e oa an dud a oa bodet eno, e rejont eun toull en doenn, hag e tiskennjont dre an toull-se an den seizet, astennet war eur c'holc'hed. Jezuz, o veza gwelet o feiz, a lavaras d'an den seizet : « Bez leun a fizians ; pardonet eo d'it da bec'hejou. »

Hogen bez' e oa eno Skribed ha Farizianed azezet, hag e sonjent en o c'halon : « Penaos e c'hell an denman komz evel-se ? Gwallgomz a ra enep Doue. Piou, nemet Doue hepken, a c'hell pardoni ar pec'hejou ? » Met Jezuz, a wele a spered o sonjou, a lavaras d'ezo evel-hen : « Perak e sonjit evel-se en ho kalonou ? Petra eo an aesa : lavarout d'an den seizet-man : pardonet eo d'it da bec'hejou, pe lavarout : sav ha kerz ? Rak-se, evit ma ouezoc'h en deus Mab an den ar galloud da bardoni ar pec'hejou, me a c'hourc'hemenn d'it, emezan d'an den seizet, sav, kemer da wele ha kerz d'az ti. » Ha kerkent e savas, e krogas en e wele, hag ez eas

a-wel d'an holl. Hag an dud a oa eno, a oa holl souezet, hag e veulent Doue en eur lavarout : « Biskoaz n'hon eus gwelet kemend-all. »

KENTEL

E broiou ar Sav-Heol eo izel an tier; an toennou a zo plat, hag evit mont war c'horre, e pigner dre eun diri a zo pe en diabarz pe en diavaez eus an ti. Setu ar pez a ra ar re a zoug an den seizet betek Jezuz. Mont a reont war an doenn dre an diri, ha neuze, goude beza graet eun toull enni, e tiskennont an den klanv dirak Hor Salver. Kement-se a ro tu da Jezuz da ziskouez e c'halloud a Zoue. Pa lavar d'an den ez eo pardonet d'ezan e bec'hejou, setu ar Skribed hag ar Farizianed oc'h en em lakat da c'hrozmolat : « Piou, emezo, a c'hell pardoni ar pec'hejou, nemet Doue hepken ? » Ar wirionez a zo ganto a dra-sur, n'eus nemet Doue a c'hellfe pardoni ar pec'hejou. Met Jezuz a zo Doue, hag evit hen diskouez d'ezo, setu ma ra eur mirakl dirak an holl souezet-bras.

N'eus nemet Doue hag a c'hellfe pardoni ar pec'hejou ; koulskoude, e-lec'h hen ober war-eün drezan e-unan, e c'hell dibab tud ha rei d'ezo ar galloud d'hen ober en e hano. Setu aze e gwirionez ar pez a c'hoarvez.

Jezuz-Krist en deus roet *d'e ebestel, ha d'ar veleien war o lerc'h, galloud da bardoni* en e hano d'ar bec'herien a zo e stad evit-se : « Ar pec'hejou, emezan, a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo; ne vint ket pardonet d'ar re n'ho pezo ket pardonet d'ezo. »

Ar beleg a zo laket eta da varner war ar c'houstiansou. Gwelout a ra da genta e pe stad eman ar pec'her, ha neuze e toug eur setans. Ma kav d'ezan n'e-

man ket ar pec'her e stad vat, e nac'h an absolvenn outan; ma kav d'ezan eman e stad vat, e ro d'ezan an absolvenn e hano Hor Salver Jezuz-Krist, ha war ar memes taol e ro d'ezan ivez ar pardon eus e holl bec'hejou, n'eus forz pegen grevus ha pegen niverus e vefent.

M'eman ar pec'her e stad a c'hras dija, pa resev an absolvenn, en deus grasou nevez a ra d'e ene beza kaeroc'h c'hoaz dirak Doue. Ma n'eman ket, en deus ar c'hras a santelez ; ar c'hras-man a gas ar pec'hed marvel er-maez eus e ene, hag a ra d'ezan beza adarre bugel da Zoue hag eritour eus an Nenv. An absolvenn, ouspenn-se, a restaol d'ezan ar merit eus an oberou mat en doa graet a-raok beza disentet en eun doare grevus. Setu aman penaos. Ar pec'hed marvel a ra d'an den koll ar frouez eus an holl oberou mat en doa graet betek neuze, ha ma teu da vervel er stad-se, eman daonet da viken. Met ma tistro ouz Doue ha m'en deus ar pardon eus e bec'hejou dre an absolvenn, en deus adarre ar c'hras a santelez, ha dre ar c'hras-man, e kav a-nevez e holl veritou tremenet.

Evel m'hon eus lavaret dija, *n'eo ket a-walc'h kaout an absolvenn evit kaout ar pardon.* Ret eo ouspenn beza e stad vat evit he reseo, da lavarout eo : 1° Kaout keuz d'ar pec'hejou; 2° Kofes anezo gant lealded hag anzav da vihana an holl bec'hejou marvel ma z' eus sonj anezo; 3° Beza prest da rapari an droug en deus graet ar pec'hed da Zoue ha d'an nesa. An tri dra-man a vez hanvet : *ar gontrision, ar gofesion hag ar satisfaksion,* hag o-zri int ret evit kaout ar pardon. Eur pec'her ha n'eman ket e stad vat, a c'hell, en desped da gement-se, mont da gofes ha kaout an absolvenn, rak ar beleg ne wel ket e goueled e goustians; met e gofesion a zo fall, ha, dirak Doue, e-lec'h beza pardonet, ez eo duoc'h c'hoaz eget a-raok. Ar beleg a c'hell beza tromplet, met an Aotrou Doue n'hell ket.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo ; ne vint ket pardonet d'ar re n'ho pezo ket pardonet d'ezo.* »

(43)

Jezuz a c'halv da ziskibl eur Publikan hanvet Maze, an hini a skrivo diwezatoc'h ar c'henta aviel.

Jezuz, o vont ac'hano, a welas eun den hanvet Maze, azezet ouz e daol-resevour. Hag e lavaras d'ezan : « Deus d'am heul ». Ha Maze, o tilezel pep tra, a savas hag a yeas d'e heul. Maze a reas da Jezuz eul lein vras en e di, hag e teuas kalz publikaned ha pec'herien d'en em lakat ouz taol gant Jezuz hag e ziskibien. Hag, o welout an dra-se, ar Skribed hag ar Farizianed a lavaras d'e ziskibien : « Penaos ? Ho Mestr a zebr hag a ev gant publikaned ha pec'herien ? » Met Jezuz, o veza o c'hlevet, a lavaras d'ezo : « Neket ar re yac'h, met ar re glanv, eo o deus ezomm eus ar medisin. N'oun ket deut da c'hervel an dud santel, met ar bec'herien. »

Diskibien Yann a dostaas neuze hag a lavaras d'ezan : « Perak e yunomp-ni alies hag e reomp-ni

pedennou, ni hag ar Farizianed, e-pad ma weler ho tiskibien o tebri hag oc'h eva ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « Mignoned ar Pried, ha bez' e c'hellont beza e kanv, e-pad m'eman ar Pried ganto ? Dont a raio derveziou ma vo tennet diganto ; neuze e yunint. Ne stag den ebet eun tamm mezer nevez ouz ar vantell goz, rak an tamm nevez a gasfe gantan eur bastell eus ar vantell goz, hag ar rog a vefe brasoc'h. Ne laka den ebet gwin nevez e sier koz, rak anez-se e vefe roget ar sier, skuilhet ar gwin ha kollet ar sier. Met e sier nevez eo e laker ar gwin nevez, hag e vezont miret o-daou. Ha den ebet, oc'h eva gwin koz, ne c'houlenn kerkent hini nevez, rak lavarout a ra : « An hini koz a zo gwelloc'h. »

KENTEL

Diskibien sant Yann-Vadezour, eun tammig droug enno marteze o welout muioc'h a dud o vont gant Jezuz eget gant o mestr, a rebech da ziskibien Hor Salver lezel a-gostez lezenn ar binijenn. Jezuz a respont d'ezo n'eman ket ar mare d'e ziskibien da yuna, breman p'eman ganto. N'o deus breman nemet beza laouen, evel ma vez laouen amezeien ar Pried nevez da zervez e eured : « Diwezatoc'h, emezan, eur wech ma vin bet tennet diganto, e yunint, neket hervez al Lezenn Goz, hini Moizez, met hervez al Lezenn Nevez, an hini a vo savet ganin va-unan. Ar gwin koz a vez laket e sier koz (gwechall e veze laket ar gwin e sier graet gant kreˊhin), ar gwin nevez a vez laket e sier nevez; ar mezer koz a ya mat gant mezer koz, hag ar mezer nevez gant hini nevez; evel-se ivez, diskibien al Lezenn Goz a ra pinijennou al Lezenn Goz, met diskibien al Lezenn Nevez ne dleont ober nemet pinijennou al Lezenn Nevez. »

Hag, e gwirionez, dioustu goude maro Jezuz, en em lakas e ziskibien da yuna ha d'ober pinijenn. An Iliz a savas lezennou diwezatoc'h evit reiza pep tra war ar poent-se, met al lezennou-se a zo bet chanjet meur a wech abaoe. Setu aman ar re hon eus da heulia hirio evit ober pinijenn : lod anezo a sell ouz ar vijil, lod all ouz ar yun.

Lezenn ar vijil (1) a zo douget evit an holl adalek an oad a seiz vloaz. Difenn a ra debri kig ha sunkig d'an derveziou merket gant an Iliz; met al laez, an amann, ar fourmaj-laez, ar viou n'int ket difennet, memes da Wener ar Groaz. Al lard a c'heller implija ivez, met al lard hepken; ar soubenn kig ha kement tra a zo tennet eus ar c'hig en eun doare bennak, n'heller ket.

Lezenn ar yun (1) a zo douget evit an holl adalek eur bloaz war-nugent betek nao vloaz ha hanterkant echu... Difenn a ra ober d'an derveziou merket

(1) Lezenn an Iliz diwar-benn ar yun hag ar vijil a vez displeget bep bloaz e kement eskopti a zo, el lizer a gemmennadurez a gas an Aotrou'n Eskob d'e dud fidel er penn kenta eus ar c'horaiz.

Setu aman AN DERVEZIOU VIJIL merket gant an Iliz : 1° pep gwener eus ar bloaz ; 2° pep sadorn eus ar c'horaiz ; 3° an derveziou a-raok gouel ar Pantekost, gouel Maria-Hanter-Eost, gouel an Holl Sent ha gouel Nedeleg, nemet pa zigouezont da sul. E Frans pa zigouez an tri gouel diweza-man da wener, ne vez ket vijil.

E Breiz ne vez ket graet vijil d'an dervez a-raok gouel ar Pantekost ha gouel Maria-Hanter-Eost, hag ouspenn, e-pad ar c'horaiz e vez graet vijil da verc'her e-lec'h ar sadorn ; d'ar Sadorn Fask e vez graet vijil betek kreisteiz. — D'ar Yaou-Gambrlid, e c'heller debri kig.

AN DERVEZIOU merket gant an Iliz EVIT AR YUN eo ar re-man : 1° pep dervez eus ar c'horaiz, nemet ar suliou ; d'ar sadorn Fask e vez yunet betek kreisteiz ; 2° derveziou ar bevare amzer ; 3° an dervez a-raok gouel Maria-Hanter-Eost, gouel ar Pantekost, gouel an Holl Sent ha gouel Nedeleg, nemet pa zigouezont da sul. — E Breiz e c'heller chom hep yuna d'an dervez a-raok gouel ar Pantekost ha gouel Maria-Hanter-Eost.

gant an Iliz ouspenn eur pred eus an eil hanternoz d'egile. Koulskoude, e c'heller ober eur pred bihan diouz ar mintin hag unan all diouz an abardaez, met ret eo teurel evez mat : an daou bred bihan-se asamblez ne dleont ket talvezout eur pred mat. Anez-se e vefe graet daou bred mat a-hed an deiz hag e vefe torret ar yun. Diouz ar mintin, e c'heller kemer kafe, te pe chokolat hep laez, gant eun tammig bara, war-dro 60 gramm; diouz an abardaez e c'heller debri a bep seurt boued vijil, nemet viou.

D'an derveziou yun, pa n'eus ket vijil, e c'heller debri kig, met eur wech hepken e-pad an deiz, da greisteiz. E-pad ar c'horaiz, d'an derveziou yun, pa n'eus ket vijil, n'eo mui difennet debri kig ha pesked er memes pred.

Setu aze an diou lezenn hon eus da heulia evit ober pinijenn. O-diou int talvoudus-bras ha pec'hed marvel eo disenti outo en eun doare grevus. Arabat eo kredi, evel ma ra lod, ez eus vijilou bihan ha vijilou bras ; ar vijilou o deus holl ar memes talvoudegez. Evel-se, an neb a zebrfe kig d'ar bevare amzer, n'en defe tamm ebet bihanoc'h pec'hed eget an neb a zebrfe kig da Wener-ar-Groaz, n'eus forz pegen santel e vefe an deizman.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll* ».

AR BREZEGENN WAR AR MENEZ

« Eürus ar re a zo paour a spered, eürus ar re a zo dous ; eürus ar re a ouel ; eürus...

(H. S. JEZUZ-KRIST — pajenn 192).

TREDE PENNAD

Jezuz a brezeg an Aviel

(EIL BLOAZ)

(44)

Jezuz a ya eus Kafarnaüm da Jeruzalem evit gouel Pask hag a ro ar pare d'eun den seizet da zeiz ar Sabad. Ar Farizianed a glask trabaz outan.

Gouel ar Juzevien o veza tost, Jezuz a bignas da Jeruzalem. Hogen e Jeruzalem eman pinsin an Denved,

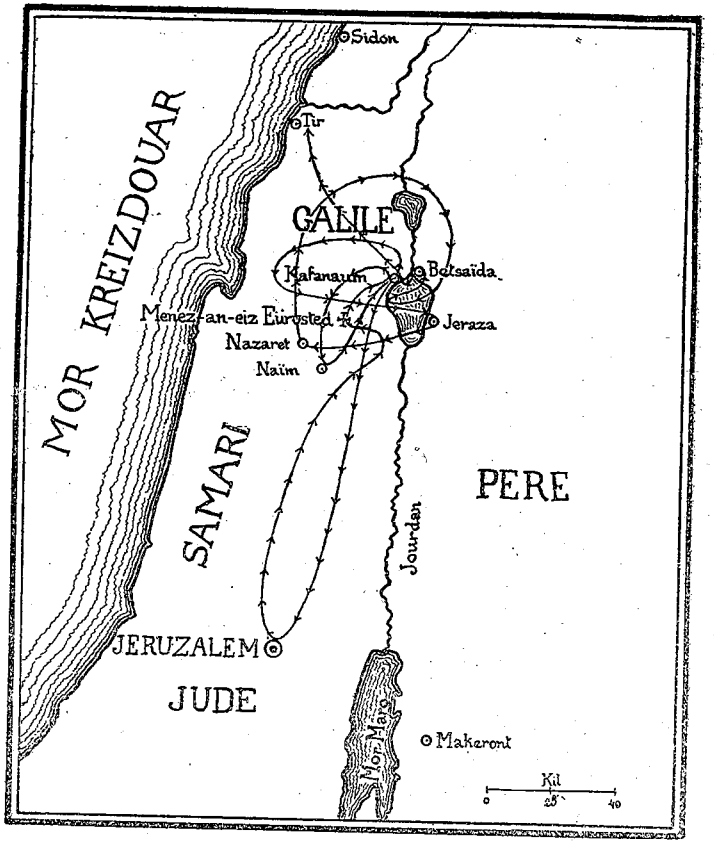

KARTENN BEAJOU H. S. JEZUZ-KRIST E-PAD AN EIL BLOAZ MA PREZEGAS AN AVIEL.

1° *Jezuz a guita Kafarnaüm hag a ya da Jeruzalem evit gouel Pask (pareans eun den seizet) ; 2° a zistro d'ar Galile hag a dremen war bord Lenn Jenezared (e ziskibien tamallet da derri Lezenn ar Sabad ; pareans an den dizec'het e zourn) ; 3° a bign war eur menez eus ar Galile, e-lec'h ma tibab e ebestel ha ma prezeg d'ar bobl diwar-benn ar vertuziou a dle kaout e ziskibien; 4° a ya da Gafarnaüm (pareans servijer eur c'hantener) ; 5° a ya da Naim, e-lec'h ma rent ar vuhez da vab eun intanvez ha ma teu Mari-Madalen*

hanvet Betsaida, pemp porched warni. Dindan pep porched e oa astennet eun niver bras a re glanv, tud dall, tud kamm, tud seizet, o c'hedal an dour da finval. Rak ael Doue a ziskenne bep an amzer er pinsin, hag an dour a veze keflusket (1), hag an hini a ziskenne da genta en dour da c'houde, a veze pareet, n'eus forz peseurt klenved en dije.

Bez' e oa eno eun den, klanv abaoe 38 vloaz. Jezuz, o welout anezan astennet hag o c'houzout e oa klanv pell a oa, a lavaras d'ezan : « Ha c'hoant ac'h eus da veza pareet ? » — « Aotrou, eme an hini klanv, n'em eus den ebet d'am zeurel er pinsin, goude ma vez bet keflusket an dour ; hag e-pad ma vezan o vont, e tiskenn eun all a-raozoun ». Jezuz a lavaras d'ezan : « Sav, kemer da wele ha kerz ». Ha raktal e voe pareet an den. Kemer a reas e wele hag en em lakas da vale.

Hogen an deiz-se a oa deiz ar sabad. Ar Juzevien

(1) Remué e galleg.

d'e gaout ; 6° a zistro da Gafarnaüm (pareans eun den dall ha mut) ; 7° a ra eun eil mision er Galile hag a zispleg parabolennou Rouantelez an Nenv ; 8° a dreuz Lenn Jenezared (ar barr-amzer torret) ; 9° a erru e Jeraza (pareans daou zen a oa dindan galloud an diaoul) ; 10° a zistro d'ar Galile hag a rent ar vuhez da verc'h Jair ; 11° a ya da Nazared, e-lec'h m'eo digemeret fall gant e genvroiz, hag a gas e ebestel da brezeg ; 12° a glev eo bet dibennet Yann-Vadezour hag a dec'h war-du an hanternoz eus Lenn Jenezared ; 13° a dreuz Lenn Jenezared evit mont da reseo e ziskibien goude o mision ; 14° a ya da gichen Betsaida hag a laka ar bara da greski ; 15° a dreuz Lenn Jenezared (o vale war an dour) ; 16° a erru c Kafarnaüm, e-lec'h ma promet d'ar bobl Sakramant an Aoter ; 17° en em denn e bro Jenezared.

a lavaras eta d'an hini a oa bet pareet : « Hirio eman ar sabad, n'hellez ket dougen da wele ». Respont a reas d'ezo. « An hini en deus va fareet, en deus lavaret d'in : kemer da wele ha kerz ». Hag e c'houlennjont outan : « Piou eo an den-se ? » Met an hini a oa bet pareet, ne ouie ket ; rak Jezuz en doa en em dennet eus a douez an dud a oa enno. Diwezatoc'h e kavas Jezuz anezan en Templ hag e lavaras d'ezan : « Setu te pareet ; na bec'h mui, gant aon na c'hoarvezfe gwasoc'h ganit. »

An den a yeas hag a lavaras d'ar Juzevien e oa Jezuz an hini en doa roet d'ezan ar pare. Setu perak ec'h eskine ar Juzevien Jezuz, abalamour ma rae an traou-se da seiz ar sabad. Met Jezuz a lavaras d'ezo : « Va Zad ne baouez ket da labourat, zoken en deiz-se, me a labour ivez ». Abalamour da-se e klaske ar Juzevien muioc'h c'hoaz laza anezan, neket hepken abalamour ma torre ar sabad, met ivez abalamour ma lavare e oa Doue e Dad ha m'en em rae par da Zoue.

KENTEL

An Aotrou Doue, a lavar d'eomp ar Skritur-Sakr, a lakas c'houec'h dervez da groui ar bed, ha d'ar seizvet e paouezas. Evit derc'hel sonj eus a gement-se, e c'hourc'hemennas d'an dud implija pep seizvet dervez ouz e servija.

Moizez, evit senti outan, a c'hourc'hemennas d'an Israelited santelaat an dervez hanvet ar sabad, ar sadorn evidomp-ni, ha lezel a-gostez da genver an deiz-se an holl labouriou en deus enno ar c'horf muioc'h a berz eget ar spered hag a ra an dud evit gounit o boued. Met

diwezatoc'h, gant ar Skribed hag ar Farizianed, e teuas an traou da veza kalz strisoc'h, hag e voe difennet, neket hepken al labouriou a zifenne Moizez, met kalz traou all c'hoaz, evel skriva, aoza boued, dougen eun dra eus eul lec'h d'eul lec'h all, ober muioc'h eget eur c'hilometr bale. Gourc'hemennou evel-se, anat eo, a oa re start evit beza miret gant an dud. Ar Skribed hag ar Farizianed koulskoude ne c'houzanvent ket e vije aet den ebet enep d'ezo, ha setu perak, pa welont Jezuz o parea an den seizet da zeiz ar sabad hag o lavarout d'ezan kas e wele gantan, e tamallont anezan rust da zisenti ouz al Lezenn.

Jezuz a ro ar pare d'eun den seizet e Jerusalem, e-kichen pinsin Betsaida.

Jezuz a respont d'ezo ez eo Mab da Zoue, an Hini a zo mestr war bep tra; labourat a ra da zeiz ar sabad evel d'an derveziou all, rak Hen eo an Hini a gas ar bed en-dro hag a zalc'h an urz vat e pep lec'h. Ar Skribed hag ar Farizianed, o klevout kemend-all, a lamm gant ar gounnar. Kement

a gasoni o deus ouz Hor Salver, ma klaskont zoken tenna digantan e vuhez.

Hirio, evel e pep amzer, e tleer senti ouz al lezenn a zo bet douget gant an Aotrou Doue er penn kenta eus ar bed, met an deiz konsakret d'ezan *n'eo mui ar sabad* pe ar sadorn, *met ar sul.* An iliz he deus laket ar sul e plas ar sadorn, abalamour da genver an deiz-se e savas Hor Salver Jezuz-Krist eus a varo da veo, hag an doare d'her santelaat a zo merket d'eomp gant *an eil eus he gourc'hemennou.*

Ouspenn-se, dre ar c'henta eus he gourc'hemennou, ec'h ordren d'eomp santelaat ar *goueliou berz* evel ar sul. E Frans ez eus pevar anezo : gouel Nedeleg, ar Yaou-Bask, gouel Maria-Hanter-Eost ha gouel an Holl-Sent. D'an derveziou-se, koulz ha da sul, e tleer paouez da labourat, mont d'an oferenn ha tremen an amzer e servij Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-Sakr : « *Doue a baouezas da groui d'ar seizvet dervez, ha setu perak e vennigas an dervez-se hag e reas anezan eun dervez santel* ».

(45)

Jezuz a ziskouez d'ar Juzevien ez eo Mab da Zoue hag ez eo bet digaset gant e Dad war an douar evit savetei an eneou.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar Juzevien : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ar mab n'hell ober netra anezan e-unan, met hepken ar pez a wel e Dad oc'h

ober ; ha kement a ra an Tad, ar Mab her gra ivez. Rak an Tad a gar ar Mab, hag a ziskouez d'ezan kement a ra e-unan ; ha diskouez a raio d'ezan c'hoaz oberou brasoc'h eget ar miraklou am eus graet, evit ma vezoc'h souezet. Rak, evel ma teu an Tad da sevel an dud eus a varo da veo ha da rei ar vuhez, evel-se ivez e ro ar Mab ar vuhez d'an neb a gar. An hini na ro ket enor d'ar Mab, ne ro ket enor d'an Tad en deus hen digaset. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, an hini am selaou hag a gred en Hini en deus va digaset, en deus ar vuhez eternel ha ne vo ket kondaonet, rak tremen a ra eus ar maro d'ar vuhez. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, dont a ra an eur, ha deut eo dija, ma klevo ar re varo mouez Mab Doue, hag ar re o devo klevet, o devo ar vuhez. Rak, evel m'en deus an Tad ar vuhez ennan e-unan, evel-se ivez en deus roet d'ar Mab ar galloud da gaout ar vuhez e-unan, hag ivez ar galloud da varn, abalamour m'eo Mab an den. Na vezit ket souezet ; dont a ra an eur ma vo klevet e vouez gant ar re-holl a zo er beziou. Hag e teuint er-maez, ar re o devo graet ar mad, da vont d'eur rezureksion a vuhez, ar re o devo graet an droug, d'eur rezureksion a varnedigez evit beza kondaonet.

« Ma 'z eo me a ro testeni d'in va-unan, va zesteni ne dalv netra. Kaset hoc'h eus tud da gaout Yann, hag en deus roet testeni d'ar wirionez. Evidoun-me, neket digant eun den eo e resevan testeni, met lavarout a ran an dra-se, evit ma vezoc'h salvet. Yann e oa al lamp a

zev hag a ro sklerijenn ; ha c'houi, a-walc'h eo bet d'eoc'h en em laouennaat eur pennadig ouz e sklerijenn.

« Eun testeni am eus brasoc'h eget hini Yann : rak an oberou en deus roet va Zad galloud d'in d'ober, an oberou-se a zo eun testeni ez oun digaset gant va Zad.

« Ha va Zad, an hini en deus va digaset, en deus roet e-unan testeni d'in. N'hoc'h eus biskoaz klevet e vouez na gwelet e zremm, ha n'hoc'h eus ket e c'her ennoc'h, rak ne gredit ket en hini en deus digaset. Me hoc'h anavez : gouzout a ran n'hoc'h eus ket karantez Doue ennoc'h. Deut oun e hano va Zad, ha n'em zigemerit ket ; ma teu eun all en e hano e-unan, hen digemeroc'h. Penaos e c'hellit kredi, c'houi hag a denn ho kloar an eil digant egile ha na glaskit ket ar c'hloar a zeu eus Doue hepken ? Furcha a rit ar Skritur-Sakr, o kredi e kavoc'h eno ar vuhez eternel. Hogen ar Skritur eo a ro testeni d'in-me, ha ne fell d'eoch dont davedoun evit kaout ar vuhez. Neket me eo ho tamallo dirak va Zad : ho tamaller eo Moizez, an hini a lakit ho fizians ennan. Rak, ma kredfec'h e Moizez, e kredfec'h ennoun-me ivez, rak diwar va fenn eo en deus skrivet. Met ma ne gredit ket en e gomzou, penaos e kredoc'h em c'homzou-me ? »

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist, Mab Doue en em c'hraet den evit hor sa[illegible]ei, en doa eur c'horf henvel ouz hon hini d'eomp-ni, ha setu perak e seblante beza eun den evel ar re-all. Evit lakat an dud da gredi e oa Doue, ne oa ket a-walc'h d'ezan eta hen diskleria d'ezo;

ret e oa d'ezan ouspenn rei d'ezo eur merk bennak e oa ar wirionez gantan.

Setu ar pez en deus graet. *Daou verk* en deus dibabet evit diskouez d'eomp e oa Doue, hag an daou verk-se eo ar miraklou en deus graet hag ar profesiou a zo bet graet diwar e benn meur a gant vloaz a-raok ma voe ganet.

Ar miraklou en deus graet Jezuz, a ziskouez d'eomp ez eo Doue, rak kemend-all n'helle beza graet nemet gant Doue, ha Doue, al lealded memes, n'hell ober miraklou nemet evit rei testeni d'ar wirionez. Pa lavar eta Hor Salver ez eo Doue ha pa ra eur burzud da c'houde evit diskouez eo gwir ar pez a lavar, eo ret d'eomp kredi anezan; d'ar re na fell ket d'ezo hen ober, e c'hell lavarout ivez, evel d'ar Skribed ha d'ar Farizianed : « An oberou en deus roet va Zad galloud d'in d'ober, an oberou-se a zo eun testeni ez oun digaset gant va Zad. » hag eman ar wirionez ganin.

Ar profesiou graet diwar-benn Jezuz meur a gant vloaz a-raok ma voe ganet, a ziskouez d'eomp ivez ez eo Doue. Evel m'hon eus lavaret uheloc'h, ar Brofeded, gant o nerz o-unan, n'hellent ket anaout an amzer-dazont; n'eus nemet Doue a c'hellfe hen ober. P'o deus skrivet eta diwar-benn ar Mesiaz e tlee genel eus eur Werc'hez e Betleem, e vije Mab da Zoue, Doue e-unan, pa lavarent an dra-se ha meur a dra all c'hoaz diwar e benn, e oant sklerijennet eus an Nenv hag e oa ar wirionez ganto. Hogen, diwar-benn Jezuz eo e komzent evel-se, rak en e vuhez, hag en e vuhez hepken, eo deut ar profesiou-se da wir. Setu perak e c'hell lavarout d'e enebourien : « Ar Skritur-Sakr a ro testeni d'in ; ma kredfec'h e Moizez, e kredfec'h ennoun-me ivez, rak diwar va fenn eo en deus skrivet. »

Sant Yann-Vadezour a zo deut ivez a-raok Hor

Salver evit rei testeni d'ezan ha diskleria d'an dud ar pez en doa gwelet ha klevet : « Gwelet em eus, emezan, ar Spered-Santel o tiskenn eus an Nenv evel eur goulm da zeiz e vadeziant, ha klevet em eus eur vouez o lavarout : « Heman eo va Mab muia-karet. »

Met en desped da gement-se, ar Skribed hag ar Farisianed n'o deus ket kredet e Jezuz. Ne oant ket tud a volontez vat !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; an neb a gredo, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet* ».

(46)

Jezuz a zistro d'ar Galile gant e ziskibien. Ar re-man a gutuilh pennou-ed en eur park da zeiz ar Sabad hag a zo tamallet gant ar Farizianed da vont enep Lezenn Moizez.

D'an deiz sabad a zo goude Pask, Jezuz a dreuze parkadou ed, hag e ziskibien, naon d'ezo, a gemere pennou-ed, o frote en o daouarn hag o debre. Farizianed, o welout kement-se, a lavaras d'ezan : « Ho tiskibien a ra ar pez n'heller ket ober da zeiz ar sabad ». Respont a reas d'ezo : « Ha n'hoc'h eus ket lennet petra a reas David, p'en doe naon, hen hag an dud a oa gantan ? Mont a reas e ti Doue, hag e tebras an torziou bara

kinniget da Zoue, bara ha n'helle nemet ar veleien hen debri, hag e roas eus ar bara-se d'e dud. Ha n'hoc'h eus ket lennet el Lezenn petra a ra ar veleien en Templ : terri a reont ar sabad, ha n'o deus ket a bec'hed ? Hogen me a lavar d'eoc'h ez eus aman unan brasoc'h eget an Templ. Ma komprenfec'h ar c'homzou-man : Me a glask trugarez, ha nann ar sakrifis, n'ho pefe ket kondaonet tud direbech ». Hag e lavaras c'hoaz : « Ar sabad a zo bet graet evit an den, ha nann an den evit ar sabad. Rak-se Mab an den a zo mestr war ar sabad zoken. »

KENTEL

Hor Salver a fell d'ezan e vefe heuliet lezenn ar sabad, met ar pez na fell ket d'ezan, eo e vefe strisaet, evel ma 'z eo bet gant ar Farizianed, rak ar sabad a zo bet graet evit an den, ha nann an den evit ar sabad. Bez' ez eus labouriou a zo difennet da zeiz ar sabad, met bez' ez eus ivez lod a c'hell beza graet atao, ha lod all, pa vez ret.

Evit ar sul, en hon amzer-ni, eman an traou evelse ivez. *Al labouriou a zo difennet da sul*, eo ar re m'en deus ar c'horf muioc'h a berz enno eget ar spered, da lavarout eo al labouriou a ra bemdez ar vicherourien hag an devezourien evit gounit o bara. Evel-se labourat an douar, ober an eost, charreat, labourat war micher eur c'here, eur c'halvez, eur marichal pe eur c'hemener, setu aze labouriou a zo difennet da sul. Perak ? Abalamour m'en deus ar c'horf muioc'h a berz enno eget ar spered. Met n'eo ket pec'hed ober katekiz, skriva ha lenn da sul, rak el labouriou-se en deus ar spered muioc'h a berz eget ar c'horf.

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « Ni a rank debri bemdez, rak-se e rankomp labourat bemdez ivez. » Ar re a gomz evel-se, a zizonj n'eo ket en doare-se en deus an Aotrou Doue renket an traou. Hen eo mestr an den ha mestr an amzer, evel ma 'z eo mestr pep tra. C'houec'h dervez en deus roet d'eomp da labourat, met d'ar seizvet e c'houlenn diganeomp lezel al labour a-gostez, evit ma c'hellimp tremen an dervez-se ouz e servija hag o sonjal e silvidigez hon ene. C'houec'h dervez a zo a-walc'h eta evit gounit bara evit seiz, ha neket dre al labour sul eo e teuer da veza pinvidik, ar c'hontrol eo. Doue, da genta, ne ro ket e vennoz d'an neb a zisent ouz e lezenn. Hag ouspenn-se korf an den n'eo na dir na houarn. Pa vez lezet da ziskuiza bep an amzer, ez a gwelloc'h en-dro da c'houde; met pa vez graet d'ezan staga bemdez d'al labour, ne zale ket da goll e nerz, hag e-lec'h ober muioc'h, e ra er c'hontrol kalz nebeutoc'h.

Tud all a zo hag a lavar : « Me, neket evit gounit arc'hant eo e labouran da sul, met evit kaout berroc'h va amzer. » N'eus forz, pec'hed o deus ar memes tra, rak ar pez a zo difennet, neket ar c'hounidigez eo, met al labouriou n'int ket dereat en eun dervez ken santel.

Bez' ez eus labouriou hag en deus ar c'horf muioc'h a berz enno eget ar spered, ha koulskoude *n'int ket difennet da sul;* evel-se e c'heller da sul prena pe gwerza peadra da zebri, soursial ouz al loe- ed, aoza boued ha renka an ilizou e-giz ma tleont beza evit ar goueliou.

Bez' ez eus labouriou all ha n'int ket difennet kennebeut, *pa vezont ret e gwirionez.* Evel-se e c'heller hep pec'hed mouga an tan-gwall da sul, labourat wardro an eost, pa vez e riskl da vont da goll abalamour

d'an amzer fall. An dud paour a c'hell ivez dresa o dilhad, pa n'o deus nemet an deiz-se d'hen ober. Met pa tle al labouriou-se beza graet a-wel d'an holl, e tleer beza aotreet gant an Aotrou 'n Eskob pe gant an Aotrou Person; ha pa ne dlefent ket zoken beza graet dirak an holl, e vefe mat evelato mont d'o c'haout, gant aon na zeufed da fazia o sonjal ez eo ret labourat da sul, pa n'eo ket e gwirionez.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Person santel Ars : « *Daou dra a zo hag a ra d'an dud koll o danvez : laerez ha... labourat da sul.* »

(47)

Jezuz a ya en eur sinagog eus ar Galile hag a ro ar pare, da zeiz ar Sabad, d'eun den dizec'het e zourn. E enebourien a ya droug enno.

Eur wech all, eun deiz sabad ivez, ez eas Jezuz en eur sinagog hag e kelenne. Hag e oa eno eun den dizec'het e zourn dehou. Hag ar Skribed hag ar Farizianed a daole evez ouz Jezuz da welout ha parea a rafe an den da zeiz ar sabad, evit gellout tamall anezan. Met hen, a anaveze o sonjou, a lavaras d'an den : « Sav aze e-kreiz ». An den a sentas hag en em zalc'has en e sav. Neuze e lavaras Jezuz d'ezo : « Me a c'houlenn ouzoc'h ha gellout a reer, da zeiz ar sabad, ober vad pe ober droug, savetei ar vuhez pe koll anezi ? Piou

ac'hanoc'h, m'en defe eun danvad ha ma kouezfe en eur poull da zeiz ar sabad, a chomfe hep kregi ennan evit tenna anezan er-maez ? Pegement, koulskoude, eo gwelloc'h eun den eget eun danvad ? Rak-se e c'heller ober vad da zeiz ar sabad ». Neuze, o sellout outo, droug ennan ha glac'haret o welout dallentez o c'halon, e lavaras d'an den : « Astenn da zourn ». Hen astenn a reas, hag e teuas da veza yac'h evel egile.

Ar Farizianed, aet er-maez, en em guzulias etrezo enep d'ezan ; hag, evel kollet o fenn ganto, en em glevent evit kaout an tu da goll anezan. Met Jezuz, o c'houzout petra a glaskent, a dec'has ac'hano. Eur strollad bras a dud a yeas war e lerc'h, hag e pareas o holl glenvejou. Hag e c'hourc'hemennas d'ezo tevel diwar e benn, evit ma teufe da wir komzou ar profed Izaiaz : « Heman eo ar servijer am eus dibabet, va muia-karet, an hini am eus laket ennan va holl garantez. Lakat a rin va spered warnan, hag ec'h embanno ar wirionez d'ar broiou. Ne zivizo ket, ne grio ket ha ne glevo den e vouez war ar plasennou. Ne dorro ket ar gorzenn diskaret, ne vougo ket ar boulc'henn [1] a zo c'hoaz o tivogedi, betek m'en devo laket ar wirionez da drec'hi. En e hano eo e lakaio ar poblou o fizians. »

KENTEL

Lezenn ar sul, evel hini ar sabad, a c'houlenn digant an den paouez da labourat d'an deiz-se hag implija e amzer e servij Doue. Dec'h hor boa komzet eus al la-

(1) E galleg : mêche.

bouriou sul a zo difennet hag eus ar re a zo permetet; lavaromp hirio eur ger bennak diwar-benn *an doare da servija an Aotrou Doue.*

N'eo ket evit en em deurel d'al leziregez e tleer lezel a-gostez al labour da sul. M'en deus gourc'hemennet an Aotrou Doue d'an den paouez da labourat d'an deiz-se, n'eo nemet evit m'en dije muioc'h a amzer d'ober e zeveriou a relijion. Abalamour da-se e c'hou-

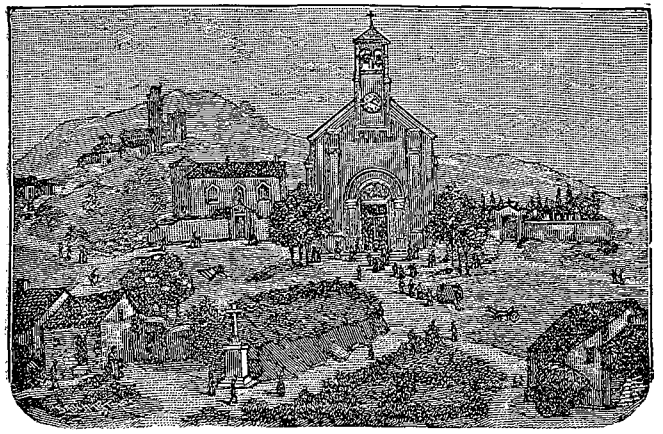

Ar sul eo dervez santel an Aotrou Doue. Neuze e tleer paouez da labourat ha mont d'an iliz da selaou an oferenn, da gana ar gousperou ha da reseo Bennoz ar Sakramant.

lenn an Iliz digant an holl gristenien. adalek an oad a seiz vloaz, *klevout an oferenn bep sul,* ha pec'hed bras o deus, ma ne reont ket.

A-wechou koulskoude e vez lec'h da chom er gêr. Evel-se, n'eus ket a bec'hed o vankout d'an oferenn, pa vezer klanv, pa n'heller ket bale, pa vez en ti eun den klanv pe eur c'hrouadur bihan bennak ha pa ne gaver den all ebet da deurel evez warno. Ret eo di-

wall evelato da gemer evit eun abeg mat ar pez na vefe dirak Doue nemet eun digarez fall ; evel-se, pa ranker labourat da sul evit savetei an eost, eo arabat chom hep mont d'an oferenn, rak biskoaz, evit rezon ebet, n'heller mankout d'an oferenn, war zigarez ma 'z eus labour d'ober.

Ret eo klevout an oferenn penn-da-benn adalek ar penn kenta a lavar ar beleg e traon an Aoter betek an Aviel diweza; a-hend-all e vefe pec'hed muioc'h pe nebeutoc'h. An hini a errufe goude an Aviel kenta, a dlefe klevout eun oferenn all, ma c'hell; hag an hini na vefe ket en Iliz e-pad ar gorreou, a dlefe ober kemend-all.

N'eo ket a-walc'h beza en Iliz a gorf hepken; ret eo beza enni a spered dreist-holl hag heulia an oferenn gant devosion. Evel-se, an hini a lezfe a volontez vat e spered da sonjal e traou all, pe a gouskfe e-pad eul lodenn vras eus an oferenn, pe a dremenfe e amzer o kaozeal, hennez n'en defe ket a oferenn.

Ar sul eo dervez an Aotrou Doue. Evit ober an traou eta evel ma 'z eo dleet, n'eo ket a-walc'h klevout bep sul an oferenn vintin ha mont da c'houde da bourmen a-hed an deiz. — N'eo ket difennet a-dra-sur kemer plijaduriou onest da sul, met ret eo servija an Aotrou Doue da genta. Eur c'hristen mat a ya d'an oferenn-bred ken lies gwech ha ma c'hell, abalamour ma 'z eo-hi oferenn vras ar barrez. Diouz an abardaez, e kemer perz en ofisou an Iliz, er Rozera, *er Gousperou hag e Bennoz ar Sakramant,* hag ar rest eus an deiz a dremen en oberou a drugarez pe o lenn skridou ma , dreist-holl leoriou a zevosion.

N'eo ket mat tremen ar sul o pourmen e-lec'h mont d'an ofisou; met ar pez a zo fall dreist pep tra, eo tremen anezan e mezventiou, en ebatou noazus ha dreist-

holl e dansou ; evel-se e vez graet eus dervez santel an Aotrou Doue dervez an diaoul !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-Sakr : « *Dalc'hit mat sonj da santelaat dervez an Aotrou Doue* ».

---

(48)

Jezuz a bign war eur menez, e-kichen lenn Jenezared, ha, goude beza pedet, e tibab daouzek abostol.

En derveziou-se, Jezuz a bignas war eur menez da bedi hag a dremenas an noz penn-da-benn o pedi. Pa zeuas an deiz, e c'halvas e ziskibien, hag e tibabas daouzek anezo evit o c'has da brezeg, hag o hanvas ebestel. Goude-se e roas d'ezo ar galloud da barea an dud klanv ha da gas kuit an drouk-sperejou.

Setu aman o hanoiou : ar c'henta, Simon, hanvet Per, hag Andre, e vreur ; Jakez ha Yann, Filip ha Bertele ; Maze ha Tomaz ; Jakez, mab da Alfe ha Simon ar C'hananean ; Jud, breur Jakez ha Judaz Iskariot, an hini a voe an trubard.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist ne dle ket chom atao war an douar ; hep-dale e vo ret d'ezan distrei d'ar baradoz. Setu perak e tibab hirio daouzek abostol hag e ro d'ezo

ar garg da brezeg an Aviel asamblez gantan. I eo a vo karget diwezatoc'h da ren an Iliz en e blas. Holl ez int tud paour, tud a renk izel ha tud hep deskadurez. Met nebeut-ha-nebeut, o selaou kenteliou o Mestr,o welout e oberou, ha dreist-holl gant sikour ar Spered-Santel, e teuint da chanj a-grenn. Goude ar Pantekost, adnevezet ha sklerijennet gant Doue, ez aint du-man-du-hont da brezeg an Aviel, hep krena dirak den obet.

Jezuz a zibab e-unan an ebestel genta, met kement-se n'eo ket a-walc'h, rak betek fin ar bed, ha neket hepken e-pad eun nebeut bloaveziou, e vo ezomm da brezeg an Aviel ha da gemer soursi ouz an eneou. Abalamour da-se e welimp anezan, er Gambrlid, d'an deiz a-raok mervel, o sevel eur sakramant hanvet *sakramant an Urz* hag o rei d'an Iliz ar galloud da rei ar sakramant-se da dud dibabet ganti, evit o c'honzakri da Zoue ha da silvidigez an eneou.

An Urz a zo eur sakramant hag a ro ar galloud d'ober ar pez a zo e karg an dud a Iliz ha d'hen ober en eun doare santel.

Ar pez a zo e karg an dud a Iliz eo lavarout an oferenn, prezeg an Aviel, rei ar sakramanchou ha pedi evit an Iliz a-bez o lavarout ar breviel. Den, n'eus forz pegen gouiziek ha pegen santel e vefe, n'hell ober an traou-se, nemet resevet en defe sakramant an Urz.

Sakramant an Urz n'hell beza roet nemet gant an Tad santel ar Pab hag an Eskibien, hag ouspenn-se, ne ro ket ar memes galloud da gement hini hen reseo. Evel-se, d'an Eskibien e ro muioc'h a c'halloud eget d'ar veleien, abalamour ma 'z int karget gant Doue da c'houarn an Iliz a-unan gant an Tad santel ar Pab; i eo a sakr an Eskibien all hag a ra beleien nevez.

Ar veleien a lavar an oferenn hag a vag eneou an dud fidel dre gomzou Doue ha dre ar sakramanchou.

Izeloc'h egeto eman an avielerien hag an abostolerien. Ar re-man n'hellont mui dont war o c'hiz. Met goudese ez eus c'hoaz tud a Iliz hag a c'hell distrei er bed, ma ne sonj ket d'ezo e vefent galvet gant Doue da vont da veleien.

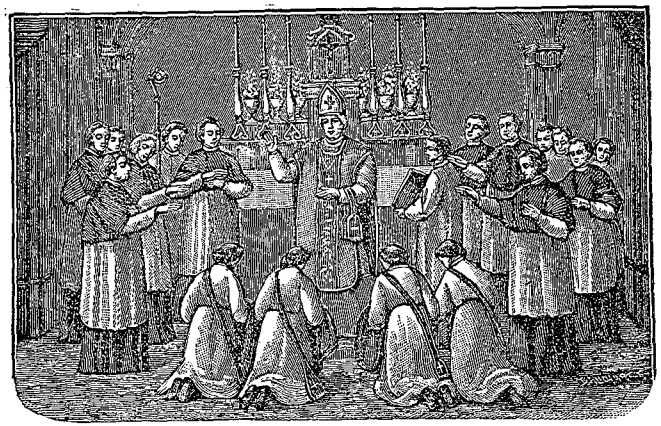

An Aotrou'n Eskop a ro SAKRAMANT AN URZ *da dud yaouank a zo bet dibabet gant an Aotrou Doue evit beza e veleien.*

Evit mont da veleg, eo ret beza galvet gant Doue. Jezuz a zibabas gwechall e ebestel evel ma plijas gantan ; hirio e kendalc'h d'ober ar memes tra; ne c'halv d'ar velegiaj nemet ar re en deus c'hoant. An tadou hag ar mammou o defe pec'hed bras eta oc'h ober d'o bugale mont da veleien, ma sonj d'ezo n'int ket galvet ; met kement a bec'hed o defe ivez o virout outo da vont, ma kredont ez int galvet. Evit anaout mat bolontez an Aotrou Doue war ar poent-se, e tleer pedi, evel ma reas Hor Salver Jezuz-Krist war ar menez, ha retmat eo hen ober dreist-holl d'an dervez ma vez roet sakramant an Urz, evit tenna bennoz an Neny war ar veleien nevez.

Ar pez hon eus lavaret diwar-benn sakramant an Urz, a ziskouez d'eomp pegen bras doujans a dleomp kaout evit hon Tad santel ar Pab, an Eskibien hag ar veleien abalamour d'o c'harg. Gant an dud difeiz e vezont gwallgaset ha tamallet e gaou; ni, er c'hontrol, bezomp atao leun a resped hag a anaoudegez vat evito, ha difennomp-i kalonek enep enebourien hor relijion.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Fransez a Asiz : « *Ma ḳavfen war va hent eun ael hag eur beleg, ez afen da genta war va daoulin dirak ar beleg, ha goude-se hepken e saludfen an ael.* »

(49)

Jezuz a brezeg d'ar bobl war ar menez hag a zispleg d'ezi e-pelec'h eman an eürusted.

Jezuz a ziskennas gant e ebestel hag a chomas a-sav war eun uhelenn, gant strollad e ziskibien hag eun niver bras a dud eus ar Jude, eus Jeruzalem, eus kichen ar mor hag eus Tir ha Sidon. An holl a glaske touch outan, abalamour ma teue anezan eur vertuz hag a baree an holl.

Hag Hen, o sevel e zaoulagad war e ziskibien, a lavare :

« Eürus ar re a zo paour a spered, rak d'ezo eo rouantelez an Nenv.

« Eürus ar re a zo dous, rak d'ezo e vo an douar.

« Eürus ar re a ouel, rak frealzet e vint.

« Eürus ar re o deus naon ha sec'hed eus ar wirionez, rak o gwalc'h o devo.

« Eürus ar re a zo trugarezus, rak d'o zro e kavint trugarez.

« Eürus ar re a zo glan a galon, rak gwelout a raint Doue.

« Eürus ar re a gar ar peoc'h, rak galvet e vint bugale Doue.

« Eürus ar re o deus da c'houzanv evit ar wirionez, rak d'ezo eo rouantelez an Nenv.

« Eürus e vezoc'h, pa vo taolet malloz warnoc'h gant an dud, pa raint brezel d'eoc'h, pa lavarint dre c'haou a bep seurt traou enep d'eoc'h dre gasoni ouzin-me. Bezit laouen neuze, lammit gant ar joa, rak digollet kaer e vezoc'h en Nenv. Evel-se ivez ez eus bet graet d'ar brofeded a zo bet a-raozoc'h.

« Met malloz d'eoc'h-c'houi, tud pinvidik, abalamour m'hoc'h eus ho frealzidigez.

« Malloz d'eoc'h-c'houi hag hoc'h eus ho kwalc'h, abalamour m'ho pezo naon.

« Malloz d'eoc'h-c'houi a zo breman o c'hoarzin, abalamour ma vezoc'h e kanv ha ma skuilhoc'h daerou.

« Malloz d'eoc'h, pa lavaro an dud vad diwar ho penn, rak evel-se o deus graet d'ar fals-profeded. »

KENTEL

Ar brezegenn-man eo sur a-walc'h ar gaera hini en defe graet Hor Salver Jezuz-Krist e-pad an tri bloaz ma kelennas an dud. Enni, e gwirionez, e kaver e spe-

red ha spered an Aviel penn-da-benn, an hini a rank pep kristen kaout evit beza henvel ouz e Vestr.

An holl, war an douar-man, a glask an eürusted, met abaoe ar pec'hed kenta, ar pez a vank d'an dud peurliesa evit he c'haout, eo kemer an hent a gas d'ezi. Selaouit an darn-vuia eus an dud hag e klevoc'h anezo o lavarout : « Eürus ar re binvidik, eürus ar re a c'hell kemer o flijadur, eürus ar re a zo gouiziek a-walc'h evit sevel dreist ar re-all, eürus ar re a zo enoret ha brudet, eürus ar re a c'hoarz, eürus ar re a c'hell beva hep ober forz gant den ebet ! » Setu aze penaos e kompren ar bed an traou ! Evitan n'eus a eürusted nemet da heul an danvez, an enoriou ha plijaduriou ar c'horf, ha gwaz-a-se d'an dud paour, d'an dud a renk izel ha d'ar re a zo gwasket gant ar boan.

En amzer Hor Salver Jezuz-Krist, e oa an traou evel-se ivez. Evit ar Skribed hag ar Farizianed zoken, an dud paour hag an dud glac'haret n'hellent beza nemet tud fall, tud milliget gant Doue ; an dud pinvidik hag an holl dud eürus, er c'hontrol, a oa evito tud santel, tud benniget gant an Nenv; ha setu perak, diwezatoc'h, o klevout Jezuz o prezeg enep madou ar bedman, en em lakaint holl da c'hoarzin.

Evit Hor Salver, ar pez a ra an eürusted, neket an danvez eo, nag an enoriou, nag ar plijaduriou ; ar re a laka o fizians en traou-se, a zo war an hent fall; ne gavint evel-se nemet poan ha glac'har, rak er bed all e vo ret d'ezo skuilh daerou. Ar vuhez-man a zo berr, ha beza eürus, evit Jezuz, a zo kaout perz e Rouantelez Doue, an hini a bado da viken er baradoz. Karout Doue, gwelout anezan, beza digemeret gantan, beza frealzet ha pardonet gantan, beza galvet e vab, setu aze an eürusted wirion, an hini a bado e-pad an eternite a-bez.

Hag an hent a gas d'an eürusted-se, eo hent ar groaz. Evit kaout perz e Rouantelez an Nenv, eo ret beza paour a spered, da lavarout eo beza distag a spered diouz madou an douar-man. Pa vezer paour, beza laouen evel-se, e-lec'h kaout avi ouz ar re binvidik ; pa vezer pinvidik, beza mat ouz ar re baour ha diwall diouz an danjeriou bras a zo atao da heul an danvez. Evit beza frealzet gant Doue, eo ret gouela er bed-man ha beza gwallgaset evit ar justis; evit kaout ar gwalc'h digantan, eo ret kaout sec'hed ha naon eus ar wirionez hag eus ar pez a zo mat; evit beza pardonet gantan, e ranker pardoni d'ar re-all ; evit gwelout anezan, kaout eur galon bur, hag evit beza galvet e vab, beza eun den a beoc'h. En eur gomz, evit kaout an eürusted wirion er baradoz, e rankomp ober brezel d'hon techou fall, en em santelaat ha dougen hor c'hroaz bemdez dre garantez evit an Aotrou Doue.

Lavaromp mil bennoz d'Hor Salver Jezuz-Krist evit beza roet d'eomp kenteliou ken kaer ha ken talvoudus, ha SONJOMP ERVAT er c'homzou-man en deus lavaret d'e ziskibien : « *Eürus ar re a selaou va c'homzou hag a sent outo.* »

(50)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a zispleg d'ar bobl pere eo deveriou e ziskibien.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « C'houi eo holen an douar. Ma teu an holen da goll e vlaz, gant

petra e vo sallet ? N'eo mui mat da netra, nemet da veza taolet er-maez ha breset dindan treid an dud.

« C'houi eo sklerijenn ar bed. Eur gêr war lein eur menez n'hell ket beza kuzet ; ha ne vez ket elumet al lamp evit hen derc'hel dindan ar boezell ; war ar c'hantelour e vez laket evit ma roio sklerijenn da holl dud an ti ha d'ar re a zeuio ennan. Ra lugerno evel-se ho sklerijenn dirak an dud, ma welint hoc'h oberou mat ha ma veulint ho Tad a zo en Nenv.

« Eun den dall, hag hencha a c'hell eun den dall ? Ha ne gouezint ket o-daou er foz ?

« Na gredit ket ez oun deut da derri al Lezenn hag ar Brofeded ; n'oun ket deut d'o zerri, met d'o beurober. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, betek ma tremeno an Nenv hag an douar, ne vo ket tennet eus al Lezenn an distera lizerenn, an distera roudenn, hep na vefe peurc'hraet pep tra. An hini en devo eta torret an distera eus ar gourc'hemennou-se ha desket d'an dud ober kemend-all, hennez a vo galvet ar bihana e Rouantelez an Nenvou ; met an hini en devo sentet outo ha desket d'ar re-all ober eveltan, hennez a vo bras e Rouantelez an Nenv. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h, ma n'hoc'h eus ket muioc'h a santelez eget ar Skribed hag ar Farizianed, ne deoc'h ket e Rouantelez an Nenvou. »

KENTEL

Ar Skribed hag ar Farizianed, karget da zisplega gourc'hemennou Doue d'ar bobl, a oa deut nebeut-ha-nebeut da laoskaat lod anezo ha da strisaat lod all, e-giz

ma plije ganto; hag ouspenn-se, e sonje d'ezo na oa ret evit plijout da Zoue nemet mont alies d'an Templ, kinnig d'ezan sakrifisou hag heulia mat an holl lidou merket gant al Lezenn, hep kemer poan ebet da ren eur vuhez santel. Evit Jezuz, ne oa ket an traou evel-se, ha setu perak, kerkent ha ma tispleg e gelennadurez dirak ar bobl, ez eo tamallet gant ar Skribed hag ar Farizianed da derri-Lezenn Moizez. Hor Salver a respont d'ezo : « N'oun ket deut da derri Lezenn Moizez, met d'he beurober. »

Peurober Lezenn Moizez hag an Testament Koz, setu aze e gwirionez ar pez en deus graet Hor Salver o tont war an douar-man. Ar Brofeded o doa diskleriet e teuje eur Salver ; Jezuz eo ar Salver-se. Moizez en doa merket d'an dud penaos beza just ; Jezuz a verk d'ezo penaos beza parfet ha lakat en o buhez muioc'h a garantez evit Doue hag an nesa, ha diwezatoc'h e savo eun Iliz evit kenderc'hel d'ober ar memes tra betek fin ar bed.

Ar pez a c'houlenn Jezuz dreist pep tra, eo ma vo buhez an den *santel e gwirionez dirak Doue,* ha neket hepken dirak an dud, evel hini ar Skribed hag ar Farizianed. Hep ar santelez-se, n'heller ket beza digemeret er Baradoz.

Kement-se a c'houlenn Hor Salver digant an holl, met dreist-holl digant ar re a zo karget da gelenn ar re-all. I eo holen an douar. An holen a dle mirout ouz an traou da vont da goll ; ar re a zo karget da gelenn ar re-all, a dle ivez mirout outo da gemer an hent fall ha d'en em goll. Evit-se eo ret d'ezo a dra-sur prezeg d'ezo ar wirionez, mont d'o c'haout ha poania d'o sklerijenna, met ar pez a dleont ober dreist pep tra, eo rei d'ezo skouer vat o senti o-unan eus ar gourc'hemennou a zisplegont d'ar re-all. Anez-se n'o devo o c'homzou tal-

voudegez ebet, ne raint vat ebet, ha gant Doue e vint tamallet rust da veza laket o nesa war hent an ifern, pa oant karget gantan d'e lakat war hent ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma n'hoc'h eus ket muioc'h a santelez eget ar Skribed hag ar Farizianed, ne deoc'h ket e Rouantelez an Nenvou.* »

(51)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a zispleg d'ar bobl lezenn ar garantez e-kenver an nesa.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Klevet hoc'h eus ez eus bet lavaret d'ar re goz : *Ne lazi ket ; an hini a lazo, a verit beza barnet ha kondaonet.* Ha me a lavar d'eoc'h : an hini a gemero kounnar ouz e vreur, a verit beza barnet ha kondaonet. Hag an hini a lavaro d'e vreur : Raka (da lavarout eo penn-goullo), a verit beza kastizet gant ar Sanhedrin. Hag an hini a lavaro d'e vreur : Foll, a verit beza kondaonet da dan an ifern.

Rak-se, pa ginnigez da brof d'an aoter, ma teu sonj d'it en deus da vreur eun dra bennak enep d'it, lez da brof e-kichen an aoter ha kerz da genta d'ober ar peoc'h gant da vreur, ha da c'houde e teuï da ginnig da brof.

« Penaos ne welez ket da-unan ar pez a zo mat ?

Rak-se eta, pa 'z ez gant da enebour dirak ar barner, klask e-pad an hent lakat fin d'an tabut hag en em glevout gantan ar c'henta ar gwella, gant aon na vefes

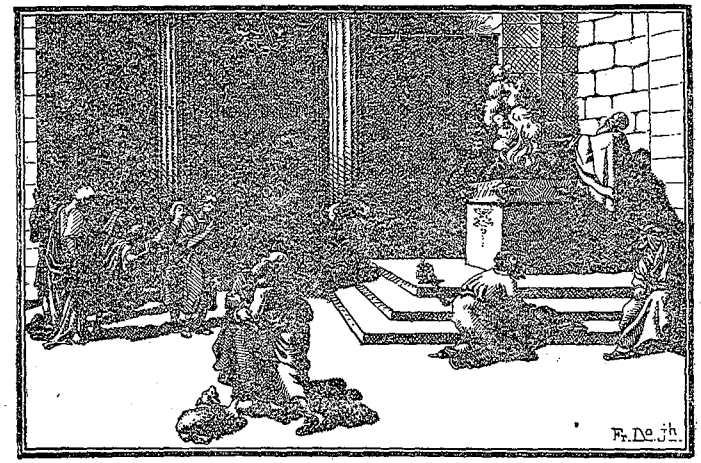

PARDONI AN EIL D'EGILE DA GENTA

« Pa ginnigez da brof d'an aoter, ma teu sonj d'it en deus da vreur eun dra bennak enep d'it, lez da brof e-kichen an aoter ha kerz da genta d'ober ar peoc'h gant da vreur, ha da c'houde e teuï da ginnig da brof ».

(H. S. Jezuz-Krist).

laket gantan etre daouarn ar bourreo ha taolet er prizon. E gwirionez, m'hel lavar d'it, ne zeui ket er-maez alese a-raok beza paeet betek ar gwenneg diweza. »

KENTEL

Ar pempved gourc'hemenn a resevas Moizez digant Doue war ar menez Sinai, a zifenne laza an nesa. Dre ar gourc'hemenn-se, Doue a lake buhez an den din-

dan e ward. *Laza* an nesa a zo eur pec'hed eus ar re vrasa, rak, o koll buhez e gorf, an den a goll eun dra ha n'hell ket beza roet d'ezan en-dro, ha war ar memes taol eman marteze e ene en danjer bras da goueza e tan an ifern.

Difenn a zo ivez da *skei* gant an nesa pe d'*ober droug* d'ezan en e gorf; ar pec'hed-man a zo seul-vrasoc'h pe seul-vihanoc'h ma 'z eo bras pe vihan an droug a zo graet.

Petra bennak ma tifenn ar pempved gourc'hemenn laza an nesa, n'eus ket a bec'hed koulskoude o rei taol ar maro d'eun all : 1°) Pa 'z eo bet kondaonet gant ar justis da veza dibennet; 2°) en amzer a vrezel, war dachenn an emgann; 3°) pa n'hellomp ket savetei hor buhez hon-unan a-hend-all. Evel-se, setu aze eun den o sailha warnoc'h evit ho laza; ma roit taol ar maro d'ezan o klask en em zifenn outan, n'hoc'h eus ket a bec'hed.

Ar Skribed hag ar Farizianed, en amzer Hor Salver, a gomprene mat e oa difenn da laza an nesa, met kredi a raent na oa difennet netra muioc'h hag e c'hellent ervat kaout kasoni outan ha komz divalo d'ezan hep displijout da Zoue. War ar poent-man ivez eo deut Hor Salver, evel m'en deus hen diskleriet uheloc'h, da beurober al Lezenn goz, rak al Lezenn nevez, an hini a zougas-hen evit e ziskibien, eo dreist pep tra *lezenn ar garantez*. Goulenn a ra digant ar gristenien, neket hepken lezel e vuhez gant o nesa, met ouspenn-se diwall mat da *wallgomz* outan ha da *gaout* en o c'halon an distera *kasoni* outan. Ar pec'hejou graet pe dre sonj pe dre c'hoant pe dre gomz enep an nesa, a vo barnet koulz hag ar re-all, ha seul-vui ma 'z eus a fallagriez e kalon ar pec'her, seul-rustoc'h e vo an Aotrou Doue evitan. M'en deus graet eur pec'hed grevus enep ar garantez, e vo

kondaonet d'an ifern; ma n'eo e bec'hed nemet veniel pe ma 'z eo bet pardonet d'ezan e bec'hed grevus dre sakramant ar binijenn, ez aio d'ar purkator, hag eno e chomo ken na vo netaet gant an tan.

Ma tleomp karout hon nesa, n'eo ket abalamour d'ar vad a zo ennan pe d'ar vad a ra d'eomp, met abalamour m'eo karet gant Doue ha ma c'hourc'hemenn Doue d'eomp kaout karantez evitan. Doue a gar an holl ; o c'hrouet en deus evit beza eun deiz eürus asamblez gantan en e Rouantelez; en em c'hraet ez eo den ha maro eo war ar groaz evit o dasprena, ha setu perak e c'hourc'hemenn d'eomp kemer skouer diwarnan ha karout an holl eveltan.

M'hon eus c'hoant eta da ziskouez da Zoue hon eus karantez evitan, e rankomp *karout* hon nesa abalamour d'ezan ha *pardoni* eveltan da gement hini en defe pec'hed enep d'eomp. Ar garantez-se a dle beza, neket hepken war hor muzellou, met dreist-holl e-barz hor c'halon hag en hon oberou. Ma n'eman ket, n'hellomp ket plijout da Zoue, ha pa rafemp a-hend-all pedennou hir ha pinijennou kalet.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an abostol sant Yann : « *An neb a lavar : me a gar Doue, hag en deus kasoni ouz e nesa, hennez a zo eur gaouiad.* »

(52)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a gondaon ar sonjou hag ar c'hoantegeziou fall, hag an divorz.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Klevet hoc'h eus ez eus bet lavaret d'ar re goz : *ne ri ket ar pec'hed a avoultriez* (1). Ha me a lavar d'eoc'h : an neb en devo sellet ouz eur vaouez gant c'hoantegez direiz, en deus graet avoultriez ganti en e galon. Ma 'z eo da lagad dehou penn-abeg d'it da bec'hi, difframm-hen ha taol-hen pell diouzit, rak gwelloc'h eo d'it koll unan eus da izili, evit na vo ket kollet da gorf a-bez e tan an ifern. Ma 'z eo da zourn dehou penn-abeg d'it da bec'hi, trouc'h-hen ha stlap-hen pell diouzit ; rak gwelloc'h eo d'it koll unan eus da izili, evit na vo ket taolet da gorf a-bez e tan an ifern.

Lavaret ez eus bet ivez : *An neb a gas kuit e wreg, a dle rei d'ezi eur skrid da ziskouez ez int dispartiet.* Ha me a lavar d'eoc'h : An neb a gas kuit e wreg, nemet avoultrerez e vefe bet, a ra d'ezi koueza en avoultriez ; hag an neb a zimez d'eur vaouez kaset kuit gant he gwaz, a gouez en avoultriez. »

KENTEL

Evit ar Skribed hag ar Farizianed, ar sonjou hag ar c'hoantegeziou kontrol d'ar burentez ne oant ket pec'hejou, met Hor Salver a ro d'ezo da anaout ez int pec'hejou

(1) Adultère e galleg.

ken grevus hag ar re a vez graet dre ober, rak ar pec'hed a zo da genta e-kreiz ar galon, ha neket en diavaez. An den a dle eta diframma diouz e vuhez kement tra a c'hellfe hen dougen d'ar pec'hejou-se, ha pa vefent evitan ken prizius hag e lagad pe e zourn dehou.

Ar pez a zoug an den peurvuia d'ar pec'hed vil eo :

1°) *ar gwall-gompagnuneziou.* Da heul ar re-man eo en em goll ar yaouankiz peurliesa, ha kement-se a c'hoarvez dre faot o zud, abalamour ne daolont ket evez a-walc'h war o bugale ha ma lezont anezo da zarempredi mignoned a zesk d'ezo an droug.

2°) *an dansou.* — Bez' ez eus dansou a zo ken lous ha ken mezus ma n'heller morse kemer perz ebet enno. Bez' ez eus lod all ha n'eus enno netra kontrol d'ar furnez. Ar re-se n'int ket ken danjerus, pa vezont danset en eun doare onest ha pa vez taolet evez a-walc'h evit mirout na rofent tro da bec'hi. Ar re ma vefent kaoz d'ezo da goueza er pec'hed, o defe koulskoude an dever da chom hep kemer perz enno. Gourc'hemennou Doue ha silvidigez an ene da genta !

Ma 'z eus dansou hag a c'hell beza danset diouz an deiz hep louza an ene, diouz an noz avat e teuont ivez da veza evit an holl eun danjer bras, abalamour ma tigasont d'o heul a bep seurt dizurziou. An dansou noz a ra en eur barrez ar pez a ra eur prenv e-kreiz eun aval yac'h : koll a reont anezi dre ar vreinadurez ha war ar memes tro e teuont a-benn nebeut-ha-nebeut da vouga enni ar feiz kristen. Ret-mat eo eta ober d'ezo eur brezel kalet, met evit-se e rank pep-hini anaout mat e zeveriou. An dud yaouank a dra-sur a dle tec'hout gant evez diouz an dansou noz, met gouzout a reer pegen sempl int dirak ar blijadur, ha setu perak ar re a ro tro d'ezo d'en em gaout en danjer, o deus brasoc'h pec'hed egeto. An ostizien a ra dansal en o zi diouz an noz, an

dud nevez-eurejet a bae sonerien evit an dansou-se hag ar sonerien o-unan, an tadou hag ar mammou a lez o bugale da gemer perz enno, setu aze ar re a vo tamallet ar rusta gant an Aotrou Doue ; da zeiz ar varnedigez e vo ret-mat d'ezo respont dirak e justis eus an holl bec'hejou a vo bet graet dre o faot.

3° *ar vezventi.* An den, p'en deus evet re, ne sell mui petra d'ober. Nag a bec'hejou vil a zeu da heul an tech milliget-se !

4°) *ar gwiskamanchou divodest.* Ar vodesti eo brasa gened ar merc'hed. Ret eo d'ezo derc'hel sonj mat eus a gement-se, hirio dreist-holl, pa weler lod anezo o tougen gwiskamanchou ken mezus hag o wiska, pe kentoc'h, o tiwiska o bugale en eun doare ken divodest, ma seblantont beza ankounac'haet an doare da ruzia gant ar vez.

5°) *Al leoriou fall.* P'en em laker da lenn skridou ha na gomzont nemet eus traou lous ha n'eus warno nemet skeudennou lubrik, neuze n'en em blijer mui gant traou ar relijion. Ar skridou-se a dro ar spered nebeut-ha-nebeut hag a c'houez er galon tan ar youlou fall. Piou a garfe debri boued a vefe eun ampoezon ennan, ha p'en defe blaz vat ? Mat, dre ar skridou fall, ha dreist-holl dre ar romanchou, en em sil ar pec'hed marvel en ene evel eun ampoezon. Ha koulskoude, siouaz ! zoken e tiegeziou kristen a zo, nag a wech e vez gwelet skridou evel-se etre daouarn ar vugale hag an dud yaouank !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma 'z eo da lagad dehou penn-abeg d'it da bec'hi, diframm-hen ha stlap-hen pell diouzit, rak gwelloc'h eo d'it koll unan eus da izili, evit na vo ket kollet da gorf a-bez e tan an ifern. Ma 'z eo da zourn dehou penn-abeg d'it da bec'hi, trouc'h-hen ha stlap-hen pell diouzit, rak gwelloc'h eo d'it koll unan eus da izili, evit na vo ket kollet da gorf a-bez e tan an ifern.* »

(53)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a zifenn toui.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Klevet hoc'h eus c'hoaz ez eus bet lavaret d'ar re goz : *ne dorri ket da le, met derc'hel a ri d'al le az po graet da Zoue.* — Ha me a lavar d'eoc'h na dleit toui e doare ebet, na dre an Nenv, abalamour m'eo tron Doue, na dre an douar, abalamour m'eo skabell e dreid, na dre Jeruzalem, abalamour m'eo kêr ar roue bras, na dre ho penn, abalamour n'oc'h ket gouest da wenna na da zua eur vlevenn hepken anezan. Met lavarit : an dra-se a zo, an dra-se n'eo ket. Ar pez a lavarit ouspenn, a zeu eus ar spered fall. »

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist, dre ar c'homzou-se, ne zifenn ket toui a-grenn; kondaoni a ra hepken an doare ma veze graet gant ar Juzevien; ar re-man a oa boazet da doui evit an distera tra, ha kement-se a oa kontrol da volontez an Aotrou Doue, a c'houlenn digant an den kaout doujans evit e hano santel.

Doue, dre e *eil gourc'hemenn,* a zifenn ouzomp ke-

ment tra a c'hell beza graet enep an enor a zo dleet d'ezan.

Difenn a ra ouzomp da genta *toui pe ober le hep abeg.* Toui a zo kemer Doue da dest eo gwir ar pez a lavarer. An neb en deus aon na vefe ket kredet, a glask diskouez eman ar wirionez gantan. Pa douer, e kemerer Doue e-unan da dest, abalamour ma oar ha ma wel pep tra. An neb a ra eul le, eta, a ra e-giz pa lavarfe : « C'houi n'am c'hredit ket; mat, me a gemer Doue da dest eo gwir ar pez a lavaran. Ra vin kondaonet gantan, ma lavaran gevier ! » Ar re a zo o selaou an den-se, a zo douget da sonjal en deus aon rak barnedigez Doue ha na gemerfe ket anezan da dest, ma ne lavarfe ket ar wirionez. Setu aze penaos eo al le eun dra santel drezan e-unan hag e c'heller toui, pa vez e gwirionez lec'h d'hen ober. Evel-se n'eus ket a bec'hed o toui, pa vezer galvet dirak ar barner pe hanvet gant ar gouarnamant d'eur garg bennak. Neuze e c'heller ober le da ziskleria ar wirionez pe d'ober an dever er garg-se gant lealded.

A-hend-all avat eo arabat toui. An dud a zo krouet evit beva asamblez, ha ret-mat eo d'ezo kaout fizians an eil e komzou egile. Pa n'eus abeg mat ebet d'ober le, e vanker a resped da Zoue o kemer anezan da dest, ha *ma touer war ar gaou,* e reer eur pec'hed bras-meurbed, rak Doue eo ar wirionez memes. Ar memes tra a ranker lavarout diwar-benn *toui d'ober droug.* An neb a ra kement-se, a bec'h o toui da genta, hag eur pec'hed all a ra c'hoaz, ma talc'h d'e c'her.

An eil gourc'hemenn a Zoue a zifenn ivez *blasfemi,* da lavarout eo gwallgomz eus Doue, eus ar Sent pe eus an traou santel. Nag a dud a gomz eus Doue hep resped ebet, pa vez droug enno ! Nag a dud a lavar e-kreiz o foaniou pe o welout poaniou ar re-all : Doue n'eo ket just ! N'en deus soursi ebet ouzomp ! — Evit

kompren pegen bras pec'hed a ra an dud-se, eo a-walc'h sonjal e reont war an douar-man ar pez a ra an diaoul e tan an ifern, rei o malloz da Zoue ha dispriza e hano santel !

An eil gourc'hemenn a Zoue a zifenn erfin *mankout d'ar gouestlou* a vez bet graet. Ober eur gouestl a zo lavarout da Zoue e raimp eun dra vat bennak dindan boan a bec'hed. N'eo ket ar memes tra ha kaout bolontez d'ober eun dra bennak. Evel-se, eun den a c'hell lakat en e benn mont da bardona da Santez-Anna; eur plac'h yaouank a c'hell lakat en e spered mont d'ar gouent. Ma n'o deus ket lavaret da Zoue e rajent kement-se dindan boan a bec'hed, n'o deus ket graet eur gouestl, ha n'o deus ket a bec'hed, ha pa ne rafent ket goude-se ar pez o doa laket en o spered. N'heller ober eur gouestl nemet da Zoue, abalamour digantan hepken e teu d'eomp pep gras. Ar promesaou graet d'ar Werc'hez pe d'ar Sent n'int ket gouestlou eta, nemet sonj an hini a ra ar promesaou-se a vefe kaout eur c'hras bennak digant Doue dre bedennou ar Werc'hez pe ar Sent.

Ober eur gouestl da Zoue a zo mat, met arabat eo hen ober re vuan hag hep goulenn kuzul, rak pa vanker d'ezan, e reer eur pec'hed. Ma teufe koulskoude da veza re start derc'hel d'ar gouestl, e c'hellfed goulenn dipans anezan, pe goulenn ma vefe chanjet en eun dra all bennak a vefe aesoc'h d'ober.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Fransez-Zavier : « *Me a garfe mervel, kentoc'h eget klevout ken lies blasfemi an hano santel a Zoue.* »

(54)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a c'hourc'hemenn ober ar mad e-lec'h an droug ha karout an enebourien.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Klevet hoc'h eus ez eus bet lavaret : *lagad evit lagad, dant evit dant.* Ha me a lavar d'eoc'h na dleit ket derc'hel penn ouz an den drouk. Met, ma sko unan bennak war ho jod dehou, kinnigit d'ezan eben ivez. Ha gant an hini a c'hoanta kas ac'hanoc'h dirak ar barner evit kaout ho sae, lezit ivez ho mantell. Ha ma klask unan bennak ho lakat d'ober mil kammed gantan, grit daou vil. Roit d'an hini a c'houlenn diganeoc'h, ha na c'houlennit ket ho madou digant an hini o c'hemer ; na bellait ket diouz an hini a glask ampresta diganeoc'h. Ma prestit d'ar re hoc'h eus fizians da reseo diganto, peseurt trugarez a dleer d'eoc'h ? Ar bec'herien ivez a brest d'ar bec'herien, evit ma vo graet d'ezo ivez kemend-all.

Klevet hoc'h eus ez eus bet lavaret : *karout a ri da nesa ha kasaat a ri da enebour.* — Ha me a lavar d'eoc'h : karit hoc'h enebourien, bennigit ar re a daol o malloz warnoc'h, pedit evit ar re a ra brezel d'eoc'h, ar re ho tamall e gaou, evit ma vezoc'h bugale ho Tad a zo en Nenv. Rak Hen a zo mat e-kenver an dud dianaoudek ; lakat a ra e heol da sevel war ar re vat hag ar re fall, hag e c'hlao da goueza war ar re a zo santel ha war ar bec'herien. Ma karit hepken ar re hc

kar, peseurt trugarez a vo evidoc'h ? Ha peseurt pae a vo dleet d'eoc'h ? Ar Bublikaned hag ar bec'herien, ha ne reont ket kemend-all ivez ? Ha ma ne saludit nemet ho preudeur, petra a rit a vras ? Ar baganed, ha ne reont ket ivez kemend-all ? C'houi eta, bezit trugarezus, evel m'eo trugarezus ho Tad eus an Nenv ; bezit parfet, evel m'eo parfet ho Tad eus an Nenv. »

KENTEL

A-raok Hor Salver Jezuz-Krist, e oa an dud rust-meurbet an eil ouz egile. Lagad evit lagad, dant evit dant, da lavarout eo : an droug evit an droug, setu aze al lezenn a veze heuliet gant ar baganed ha gant kalz eus ar Juzevien. Evit ar mad, e oa an traou evel-se ivez; ne veze graet vat nemet d'ar re a c'helle ober vat d'o zro; ar re-all ne veze kemeret koulz lavaret soursi ebet ganto.

Kement-se a oa kontrol-beo da volontez Hor Salver Jezuz-Krist diskennet war an douar dre garantez evit an holl, ha setu perak e tigas sonj d'an dud eus an dever striz o deus d'en em garout an eil egile ; met koulskoude, ret eo kompren mat e gomzou evit heulia e genteliou evel m'eo dleet.

1-) Eun dever eo evidomp kaout karantez evit hon nesa, hag an nesa hon eus da garout, eo an holl dud. Ma ra unan bennak droug d'eomp, eo arabat d'eomp kaout kasoni outan ha renta d'ezan an droug evit an droug. Ret eo d'eomp, er c'hontrol, pardoni d'ezan ha kaout karantez evitan; ma ne reomp ket evel-se, ne vimp ket pardonet hon-unan gant Hon Tad eus an Nenv.

N'eo ket difennet d'eomp koulskoude en em zifenn diouz hon enebourien, pa zeuont da glask trouz

ouzomp. A-wechou zoken e tleomp hen ober. Ouz eun den fall, pa ne ra droug nemet d'eomp hon-unan, e c'hellomp enebi, met, eme Hor Salver, gwelloc'h eo gouzanv gantan. Hogen, pa ra an den fall droug, neket d'eomp hepken, met ivez d'ar relijion, d'an eneou pe d'ar re a zo fiziet ennomp en eun doare bennak, neuze n'eman mui an traou evel-se. Neuze hon eus, neket hepken ar gwir, met an dever striz da enebi outan, ha ma ne reomp ket, ez omp kristenien fall; neuze n'eo ket kinnig d'ezan ar jod kleiz goude an hini dehou a dleomp ober, met derc'hel penn d'ezan ha mirout outan d'ober droug.

2°) Pa reomp vad d'an nesa, eo arabat d'eomp gortoz netra digantan; a hend-all ne vefemp ket karantezus e gwirionez; hor mad hon-unan a glaskfemp, ha netra ken. Hor Salver a c'houlenn diganeomp ober vat d'an holl, atao hag e pep lec'h, hep gortoz biskoaz netra digant den ebet, nemet digant an Aotrou Doue, a roio eun deiz da bep-hini hervez e oberou.

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « Al lezenn gristen a ra d'ar bobl ankounac'haat ar justis. Ni, neket ar garantez eo a fell d'eomp kaout, met ar justis ! » Ar re a gomz evel-se, ne gomprenont seurt ebet en Aviel. Hor Salver ne ra ket d'an dud ankounac'haat ar justis, ar c'hontrol eo; pa c'hourc'hemenn d'ezo beza mat an eil ouz egile, e c'houlenn diganto ober muioc'h c'hoaz eget beza just. Ar justis a zo a-wechou eun tammig rust, hag e vez ret neuze, evit en em glevout buanoc'h, beza karantezus an eil e-kenver egile. Hag e gwirionez, ma heuilhfe an holl al lezenn a garantez douget gant Hor Salver, ma vefent mat an eil ouz egile e-lec'h klask en em venji ha renta an droug evit an droug, na pegen aes e vefe d'ezo kaout ar peoc'h hag an eürusted ! Neuze e vefe ar baradoz war an douar !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Karit hoc'h enebourien ; grit vad d'ezo* ».

(55)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a c'hourc'hemenn d'e ziskibien ober pep tra evit plijout da Zoue.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Taolit evez na rafec'h hoc'h oberou mat dirak an dud evit beza gwelet ganto ; anez-se n'ho pezo pae ebet da c'hedal digant ho Tad a zo en Nenv. Pa rit an aluzen, na lakit ket seni gant ar c'horn-boud dirazoc'h, evel ma ra ar bilpoused er sinagogou ha war ar ruiou, evit beza enoret gant an dud. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, o fae o deus bet. Evidoc'h-c'houi, pa rit an aluzen, grit na ouezo ket ho tourn kleiz petra a ra ho tourn dehou, evit ma chomo kuzet hoc'h aluzen, hag ho Tad, a wel an traou kuzet, ho paeo.

Pa bedit, na rit ket evel ar bilpoused a gar pedi en o sav er sinagogou hag e korn ar plasennou, evit beza gwelet gant an dud. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, o fae o deus bet. C'houi, pa bedit, it en ho kambr, hag eno, goude beza serret an nor, pedit ho Tad, a wel kement tra a zo kuzet ; hag ho Tad, a wel pep tra, ho paeo.

« Pa yunit, na ziskouezet ket eur penn tenval, evel ma ra ar bilpoused, a glask kaout eun dremm disliv evit

ma ouezo an dud e yunont. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, o fae o deus bet. C'houi, pa yunit, gwalc'hit ho tremm, lakit eol a-c'houez-vat warni evit n'ho pezo ket dirak an dud doare da yuna, met dirak ho Tad, a wel ar pez a zo kuzet ; hag ho Tad, a wel ar pez a zo kuzet ouz ar re-all, ho paeo.

« Na zastumit ket tenzoriou war an douar, e-lec'h m'int krignet gant ar mergl hag ar prenved, e-lec'h ma teu al laeron da doulla ar mogeriou ha d'o laerez. Met dastumit tenzoriou en Nenv, e-lec'h n'int krignet na gant ar mergl na gant ar prenved, e-lec'h n'eus ket a laeron da doulla ar mogeriou ha d'o lemel diganeoc'h. Rak e-lec'h m'eman ho tenzor, eno ivez eman ho kalon.

« Lamp ho korf eo ho lagad. Ma 'z eo yac'h ho lagad, e vo ho korf a-bez er sklerijenn ; ma 'z eo fall ho lagad, e vo ho korf a-bez en denvalijenn. Ma 'z eo eta tenvalijenn ar goulou a zo ennoc'h, pegen bras ne vo ket an denvalijenn ! »

KENTEL

Al lagad a ro sklerijenn d'ar c'horf, pa vez yac'h met, pa vez fall, ne ro ket, ha neuze e vez ar c'horf a-bez en denvalijenn. Ar memes tra a ranker lavarout ivez diwar-benn an ene. Pa vez yac'h e lagad, da lavarout eo ar sonj a zo ouz e vlenia, ha pa ra e oberou hervez sklerijenn ar feiz, neuze e vez mat kement tra a ra, n'eus forz pegen dister e vefent a-hend-all, ha Doue a roio d'ezan an digoll eus ar pez en devo graet evitan. Met pa vez fall lagad an ene, da lavarout eo, pa ra e oberou evit plijout, neket da Zoue, met d'ezan e-unan pe d'an dud, neuze e chanj an traou : kement tra

a ra, a zo fall, memes an traou a zo mat drezo o-unan, evel ar bedenn, an aluzen hag ar binijenn; e oberou n'o deus talvoudegez ebet evit ar baradoz, rak an Aotrou Doue n'eo ket evit paea d'an den oberou ha n'int ket graet dre garantez evitan.

Poaniomp eta da veva hervez hor feiz, da garout an Aotrou Doue eus a-greiz hor c'halon ha *da santelaat hon derveziou* oc'h ober evitan kement tra a reomp.

Eur c'hristen mat, pa sav diouz ar mintin, a ra sin ar groaz hag a lavar da Zoue : « Me hoc'h ador, o va Doue, ha me ho kar eus a-greiz va c'halon. Kinnig a ran d'eoc'h va oberou ha va foaniou gant ar c'hoant am eus da heulia mat ho polontez santel. » Kerkent ha m'eo savet, ez a d'an daoulin da lavarout *e bedennou,* ha goude-se e wel dirak Doue penaos ober pep tra hervez e c'hourc'hemennou.

E-pad an deiz, ne goll ket e amzer, rak gouzout a ra eo an diegi an eienenn eus an holl bec'hejou. E labour a c'hell beza tenn a-wechou, met kement poan en deus da c'houzanv, a servij d'ezan da rapari an droug a c'hell beza graet da Zoue gant e bec'hejou, da veza henvel ouz Hor Salver Jezuz-Krist o labourat e Nazared ha da c'hounit evel-se eürusted ar baradoz. E mare *ar prejou,* e c'houlenn digant an Aotrou Doue benniga ar boued a gemer, hag e lavar d'ezan bennoz evit e holl vadoberou ha dreist-holl evit ar bara a ro d'ezan d'en em vaga. E gomzou a zo atao komzou fur, hag atao eman war evez, gant aon na lavarfe netra kontrol d'ar relijion, d'ar wirionez, d'ar garantez pe d'ar vodesti.

Evit santelaat fin e zervez, ar c'hristen mat a *lenn an Aviel pe Buhez ar Sent* asamblez gant an dud a zo er memes ti gantan, hag a ya d'an daoulin da lavarout *e bedennou.* Goude-se e taol eur sell war e goustians hag e kinnig e gousk da Zoue oc'h ober sin ar groaz.

E vuhez a zo evel-se eur vuhez santel; pa 'z aio kuit eus ar bed-man, en em gavo pinvidik-mor dirak an Aotrou Doue hag e vo digemeret gantan evel eur servijer mat.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *Pe c'houi a zebr, pe c'houi a ev, pe c'houi a ra eun dra all bennak, grit pep tra evit gloar Doue.* »

(56)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a c'houlenn digant e ziskibien distaga o c'halonou diouz madou ar bed-man ha lakat o fizians e Doue.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « N'hell den ebet servija daou vestr ; rak pe en devo kasoni evit unan ha karantez evit egile, pe en em roio da unan hag e tisprizo egile. N'heller ket servija Doue hag an arc'hant. Rak-se e lavaran d'eoc'h : na vezit ket enkrezet gant ar pez a zebroc'h pe a evoc'h, na gant an dilhad a lakoc'h en-dro d'ho korf. Sellit ouz laboused an Nenv ; ne hadont na ne eostont, ne zastumont ket e grignoliou, hag ho Tad eus an Nenv o mag. Ha ne dalvezit ket muioc'h egeto ? piou ac'hanoc'h, o lakat e boan, a c'hellfe kreski e vent eus eun ilinad ? Hag evit an dilhad, perak beza nec'het ? gwelit penaos e kresk al lili er parkeier ; ne labouront ket ; ne nezont ket kennebeut, ha koulskoude, m'hel lavar d'eoc'h, Salomon e-unan,

e-kreiz e holl sked, n'eo ket bet gwisket evel unan anezo. Ma teu Doue da wiska evel-se geot ar parkeier, a zo hirio en o sav hag a vo warc'hoaz taolet er fourn, gant pegement muioc'h a soursi n'ho kwisko ket, c'houi, tud a feiz laosk ? Na vezit ket enkrezet eta, ha na lavarit ket : Petra a zebrimp, petra a evimp, gant petra en em wiskimp ? — Ar baganed eo a zo enkrezet gant an holl draou-se, hag ho Tad eus an Nenv a oar hoc'h eus ezomm anezo. Klaskit da genta Rouantelez Doue hag e justis, hag an holl draou all a vo roet d'eoc'h war ar marc'had. Na vezit ket nec'het eta gant an dervez warc'hoaz. Rak an dervez warc'hoaz a gemero soursi gantan e-unan ; da bep dervez eo a-walc'h e boan. »

KENTEL

Bez' ez eus tud hag a zo ken mignon d'an ar-c'hant, ma reont koulz lavaret eun Doue anezan. Al laeronsi, ar gevier, an trubarderez, al labour sul, pep tra a servij d'ezo da greski o danvez. Bez' ez eus lod all hag a labour kalz, hag en desped d'ar boan a gemeront, o deus bepred aon na vankfe d'ezo ar pez o deus ezomm evit beva hag evit en em wiska. Hor Salver Jezuz-Krist a ra rebechou d'an eil ha d'egile. Ar pez a damail d'ezo, neket o labour eo a dra-sur, rak an den a rank labourat; n'eo ket kennebeut ar soursi a gemeront gant an amzer-da-zont,rak bez' ez eus traou hag a ranker sonjal enno pell a-raok. Ar pez a damall d'ar re genta, eo disenti ouz an Aotrou Doue evit staga o c'halonou ouz madou an douar; hag ar pez a rebech d'ar re-all, eo mankout a fizians e madelez Doue : « Sellit, emezan, ouz laboused an Nenv; ne hadont na ne eostont, met

ober a reont bolontez Doue. Atao emaint o vont hag o tont, o poania evel m'eo merket d'ezo gant o C'hrouer, hag abalamour da-se e c'hellont beza dinec'h; an Aotrou Doue a ro d'ar re a sent outan kement tra o deus ezomm evit beva hag evit en em wiska. Klaskit eta da genta Rouantelez an Nenv, da lavarout eo, klaskit da genta servija mat an Aotrou Doue, hag an traou all, da lavarout eo madou ar bed-man, a vo roet d'eoc'h war ar marc'had, kement ha m'ho pezo ezomm anezo. »

Doue a c'houarn pep tra er bed-man en eun doare dispar. *E c'halloud* a zalc'h an urz vat e pep lec'h, daoust d'ar pez o defe c'hoant an dud d'ober. *E furnez* a gas an traou en-dro hag a ra d'ezo mont evel ma plij gantan. *E vadelez* en em servij eus pep tra evit sikour an dud da c'hounit ar baradoz. Bez' ez eo evidomp eun Tad karantezus a ren e vugale dre an dourn; kement tra a zigouez ganeomp, a zo digaset d'eomp gantan evit hor brasa mad, memes pa reont poan d'eomp. Ar baourentez, ar c'hlenvejou, an drouk-chansou, pep tra a servij d'ezan d'hor santelaat ha d'hol lakat d'ober pinijenn, ha biskoaz ne vez gwelet o tilezel an dud a laka ennan o fizians.

Arabat eo koulskoude lavarout na c'hoarvez netra er bed-man, nemet ar pez a fell da Zoue. Traou a zo a c'hourc'hemenn hag a fell d'ezan a vefe graet. Met traou all a zo ivez hag a lez d'ober, daoust d'ezo da veza kontrol d'e c'hourc'hemennou. Evel-se, ar pec'hed a zo kontrol-beo d'e volontez, ha koulskoude e c'houzanv anezan. Perak? Abalamour m'en deus lezet an den mestr da choaz etre an droug hag ar mad. Ma teu an den d'ober eun implij fall eus e frankiz ha d'ober droug en-dro d'ezan, dre faot piou e vo, nemet dre e faot e-unan ? Na pegen diskiant eo eta ar re a damall da Zoue traou evel ar brezeliou ha na c'hoarvezont morse nemet

dre fallagriez an dud ! Ma sentfe an holl ouz gourc'hemennou an Aotrou Doue, ne vefe ket gwelet war an douar kement a boan hag a drubuilh ! Neuze e vefe ar peoc'h hag an eürusted e pep lec'h !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Klaskit da genta Rouantelez Doue, hag an traou all a vo roet d'eoc'h war ar marc'had* ».

(57)

Ar brezegenn war ar menez. (Kendalc'h) Jezuz a zifenn barn an nesa hag a c'houlenn digant e ziskibien ober d'ar re-all ar pez a garfent a vefe graet d'ezo o-unan, ha diwall diouz ar fals-profeded.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Na varnit ket, ha ne vezoc'h ket barnet ; na gondaonit ket, ha ne vezoc'h ket kondaonet ; pardonit, hag e vezoc'h pardonnet ; roit, hag e vo roet d'eoc'h. Rak diouz m'ho pezo barnet, e vezoc'h barnet hoc'h-unan, hag ar muzul ho pezo kemeret da vuzulia ar re-all, a vo kemeret evidoc'h ivez. Eur muzul mat a vo skuilhet en ho kerc'henn, eur muzul leun-barr, start, a yelo dreist ar bord.

« Perak e welit-hu eur blouzenn e lagad ho preur, ha ne welit ket an treust a zo en ho hini ? Penaos e c'hellit-hu lavarout d'ho preur : va lezit da denna ar blouzenn eus ho lagad, c'houi hag hoc'h eus eun treust en ho hini ? Pilpous, tennit da genta an treust eus ho

lagad, ha da c'houde e c'helloc'h gwelout penaos tenna ar blouzenn eus lagad ho preur.

« Na roit ket an traou santel d'ar chas, ha na daolit ket ar perlez dirak ar moc'h, gant aon n'o brezfent dindan o zreid ha na zistrofent ouzoc'h d'ho tiskolpa.

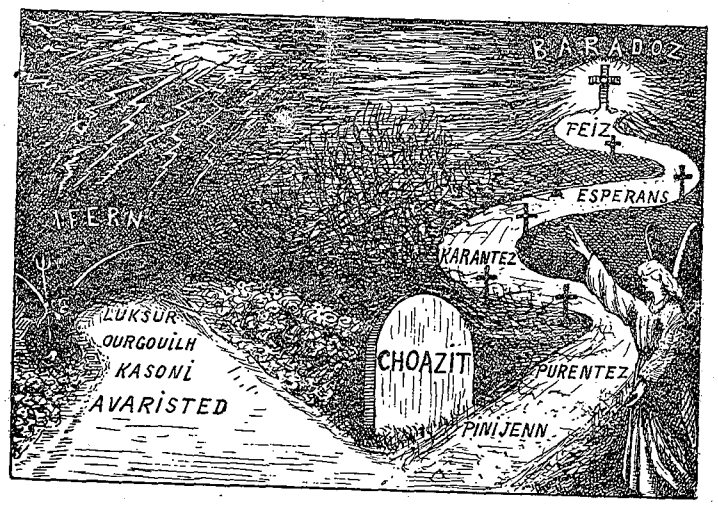

AN DAOU HENT... CHOAZIT !

« Digor bras eo an hent a gas da goll, ha kalz a dremen dre an hent-se — Moan eo an hent a gas d'ar vuhez, ha nebeut a gav anezan. »

(H. S. Jezuz-Krist).

« Grit d'ar re-all ar pez a garfec'h a vefe graet d'eoc'h hoc'h-unan. Rak setu aze ar pez a c'hourc'hemenn al Lezenn hag ar Brofeded. Klaskit mont dre an nor striz. Rak ledan eo an nor ha digor bras eo an hent a gas da goll, ha kalz a dremen dre an hent-se. Striz eo an nor ha moan eo an hent a gas d'ar vuhez, ha nebeut a gav anezan.

« En em ziwallit diouz ar fals-profeded, a zeu d'ho kaout gant krec'hin denved evit gwiskamant, hag a zo bleizi laeron en diabarz. O anaout a reoc'h diouz o frouez. Ha kutuilh a reer rezin war ar spern, pe fiez war an drez ? Eur wezenn vat n'hell ket rei frouez fall, hag eur wezenn fall n'hell ket rei frouez mat. Ar wezenn na zougo ket frouez mat, a vo trouc'het ha stlapet en tan. O anaout a reoc'h eta diouz o frouez. Eus tenzor mat e galon, an den mat a denn ar mad ; eus e denzor fall, an den fall a denn an droug. Rak ar genou a gomz diouz ar pez a leugn ar galon. »

KENTEL

Ni a zo holl douget da veza striz evit hon nesa; gwelout mat a reomp kement droug a zo ennan, n'eus forz pegen bihan e vefe; evidomp hon-unan avat, ez omp atao leun a vadelez, hag an droug a zo ennomp, ne welomp ket buan, n'eus forz pegen bras e vefe.

Hor Salver Jezuz-Krist a zispleg d'eomp hirio al lezenn hon eus da heulia e-kenver hon nesa : « Grit d'ar re-all, emezan, ar pez a garfec'h a vefe graet d'eoc'h hoc'h-unan. »

Al lezenn-se a dleomp mirout, n'eus forz petra a rafemp; met ret eo he heulia dreist-holl evit ar pez a sell ouz ar brud. Ni a garfe na vefe biskoaz noazet d'hor brud vat. Na noazomp ket kennebeut da hini ar re-all. Kement-se a zo difennet gant *an eizvet gourc'hemenn a Zoue.*

Ret eo mirout da genta da *zrouksonjal* eus an nesa. N'eo ket pec'hed a dra-sur teurel evez, gant aon da veza tromplet, na kennebeut beilha war an dud a zo en hor c'harg, gant aon na rafent ket o dever. Arpez a zo fall avat, eo kredi re vuan en deus graet an nesa eun droug bennak pe en deus an tech-man pe an tech-se. Ne garfemp ket e vefe drouksonjet ac'hanomp evel-se. Perak ober d'ar re-all ar pez na garfemp ket a vefe graet d'eomp hon-unan ? « Na varnit ket, eme Hor Salver, ha ne vezoc'h ket barnet. »

Ret eo mirout ivez da denna e vrud vat digant an nesa *o troukprezeg* anezan, da lavarout eo o tizolei d'ar re-all, hep ezomm ebet, e faotou pe e zefaotou. Awechou a dra-sur, n'eus ket a bec'hed ouz hen ober. Setu aze eun den hag en deus brud da veza eun den fur, met me a oar ez eo eun den fall hag e c'hell ober kalz droug en-dro d'ezan. N'em bo ket a bec'hed o rei da anaout petra eo, rak, evel ma lavar Hor Salver, rei eo diwall diouz an dud a zoug eur gwiskamant denved ha n'int en diabarz nemet bleizi laeron. Setu aman eur bugel hag a ren eur vuhez direiz ; n'em bo ket a bec'hed kennebeut ouz hen diskleria d'e dud ; er c'hontrol, eun dra vat a rain; met pa n'eus ket evel-se lec'h d'hen ober, dizolei pec'hejou pe techou an nesa a zo fall, abalamour ma 'z eo kontrol d'ar garantez ha d'ar justis. Arabat eo kennebeut rei skouarn d'an droukprezegerez. Pa glever tud a troukprezeg, e-lec'h o selaou ha klask gouzout muioc'h c'hoaz, e tleer ober kement ha ma c'heller evit trei ar gaoz.

Ne garfemp ket e vefe lavaret droug ac'hanomp; ne garfemp ket dreist-holl e vefemp *tamallet e gaou,* da lavarout eo e vefe laket war hor c'hont eun dra bennak ha n'hor befe ket graet, rak alies n'heller mui rapari an droug a vez bet graet evel-se. Ni ivez eta, diouz hon tu, miromp gant evez da noazout ouz hon nesa, o lakat war e gont traou ha na vefent ket gwir.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Na varnit ket, na ne vezoc'h ket barnet ; na gondaonit ket, ha ne vezoc'h ket kondaonet* ».

(58)

Jezuz a echu ar brezegenn war ar menez hag a ziskleir d'ar bobl eo ret beva hervez e genteliou evit beza salvet.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « N'eo ket ar re-holl a lavar d'in : « Aotrou, Aotrou », a yelo da Rouantelez an Nenv ; met an hini a ra bolontez va Zad a zo en Nenv, hennez a vo digemeret e Rouantelez an Nenv. Kalz a lavaro d'in en deiz-se : « Aotrou, Aotrou, ha n'eo ket en ho hano hon eus komzet evel profeded ? Ha n'eo ket en ho hano hon eus kaset kuit an diaoulou ? Ha n'hon eus ket, en ho hano, graet kalz burzudou ? » Ha neuze, me a lavaro d'ezo a vouez uhel : « N'em eus biskoaz hoc'h anavezet. It pell diouzin, c'houi hag a ra oberou a fallagriez. Rak-se an hini a glev ar c'homzou-se a lavaran hag a sent outo, a vo henvel ouz an den fur hag eveziek en deus, evit sevel eun ti, toullet doun ha diazezet ar mogeriou war ar vein. Ar glao a zo kouezet, ar stêriou a zo dic'hlanet, an aveliou o deus c'houezet ha bountet an ti ; an ti n'eo ket kouezet, abalamour ma

oa diazezet war ar vein. Met an hini a glevo ar c'homzou-man a lavaran ha na sento ket outo, a vo henvel ouz an den diskiant en deus savet e di war an traez. Ar glao a zo deut, ar stêriou a zo dic'hlanet, an aveliou o deus c'houezet ha bountet an ti, hag heman a zo kouezet, ha bras eo bet e zismantr. »

P'en doe Jezuz paouezet da gomz, e oa estlammet an holl o klevout hevelep kelennadurez. Rak kelenn a rae evel unan hag en deus galloud da gelenn, ha nann evel ar Skribed hag ar Farizianed.

KENTEL

Setu echu ar brezegenn war ar menez; Jezuz en deus displeget d'ar bobl al Lezenn gristen, an hini a dle peurechui al Lezenn goz ha kemer he flas. An holl a zo souezet-bras, rak biskoaz betek-hen, n'o deus klevet komzou ken dudius na kenteliou ken kaer. « Met breman avat, eme Hor Salver d'ezo, e vo ret d'eoc'h heulia al lezenn-se, rak n'eo ket ar re-holl a lavar d'in : « Aotrou, Aotrou ! a ya d'ar baradoz, met ar re a ra bolontez va Zad a zo en Nenv. »

Evidomp-ni eman an traou evel-se ivez. N'eo ket a-walc'h lenn an Aviel ha kaout anezan dudius ; n'eo ket a-walc'h dougen an hano a gristen ha pedi an Aotrou Doue da gaout truez ouzomp. N'eo ket a-walc'h kennebeut alia ar re-all da heulia mat o relijion. Ret eo d'eomp senti hon-unan ouz lezennou Hor Salver; anezse, ha pa rafemp miraklou en e hano, ne vefemp nemet servijerien fall. Eur vezenn ha na zoug nemet deliou,n'eo mat nemet d'ober tan. Eur c'hristen ha n'eo kristen nemet dre an hano, n'eo tamm gwelloc'h. Setu aze ar pez a dlefe kompren kalz kristenien hag a sonj d'ezo

ez int tud vat ha zoken tud devot, pa n'int nemet tud a fallagriez, evel ma lavar Hor Salver Jezuz-Krist. Heulia a reont marteze an diavaez eus ar relijion, met deveriou o stad ne reont ket; ne gemeront poan ebet evit derc'hel o servijerien hag o bugale war hent ar furnez; ne fell ket d'ezo en em zirenka an distera evit ober vat en-dro d'ezo, hag alies zoken, n'eus nemet eur sonj en o spered : beva, en em wiska ha kemer o flijadur hervez ar c'hiz, n'eus forz pegen kontrol e vefe da volontez an Aotrou Doue.

An dud-se ha na reont nemet ober van da heulia o relijion, a fell d'ezo e gwirionez servija daou vestr : an Aotrou Doue hag an diaoul. Kement-se n'hell ket beza, rak dre *sakramant ar vadeziant*, an den en em ro da Zoue, ha da Zoue hepken. Doue a gemer anezan neuze evit e vugel, hag hen, diouz e du, a ro d'ezan e c'her da senti ouz e lezennou. Ar bromesa-se a ra e-unan, pa vez en oad da gompren ar pez a ra. Pa ne vez ket, e vez graet en e hano gant ar paeron hag ar vaeronez, hag hen a dle derc'hel d'ezi, kerkent ha m'en deus anaoudegez anezi. Diwar neuze e tle trei kein d'an drouk-spered, d'e bompou ha d'e oberou. An traou skedus, ar gwiskamanchou re gaer, an dansou hag an ebatou danjerus, al leoriou fall, ar gwall-gompagnuneziou, setu aze ar pez a hanver pompou an drouk-spered, da lavarout eo traou hag en em servij an diaoul anezo evit distrei an den diouz karantez Doue. Ar pec'hed ha kement tra a zoug d'ezan, setu aze oberou Satan.

Diwallomp mat diouz ar pompou ha diouz an oberou milliget-se, ha na glaskomp ket servija daou vestr. Beilhomp mat warnomp hon-unan, gant aon da veza touellet gant kenteliou faos ar bed. ha tec'homp gant evez, neket hepken diouz ar plijaduriou a zo fall, met ivez diouz ar re a zo danjerus. Alies, ha dreist-holl da zeiz-ar-bloaz hor badeziant, diskennomp doun en hor

c'houstians, gwelomp dirak an Aotrou Doue hag hen hon eus dalc'het d'ar promesaou hon eus graet d'ezan ha goulennomp digantan kement gras hon eus ezomm evit beza atao diskibien kalonek d'Hor Salver Jezuz-Krist.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *N'eo ket ar re-holl a lavar d'in : Aotrou, Aotrou ! a ya d'ar baradoz, met ar re a ra bolontez va Zad a zo en Nenv.* »

(59)

Jezuz a ya da Gafarnaüm hag a ro ar pare da servijer eun ofiser.

Goude beza komzet evel-se d'ar bobl, Jezuz a yeas da Gafarnaüm. Eur c'hantener (1) a zeuas d'e gaout hag a reas d'ezan ar bedenn-man : « Aotrou, va servijer a zo en e wele em zi, seizet eo, ha kalz poan a zo warnan ». Jezuz a lavaras d'ezan : « Me a yelo hag a roio d'ezan ar pare ». — « Aotrou, a respontas ar c'hantener, na gemerit ket kemend-all a boan, rak n'oun ket d'in e teufec'h em zi, met lavarit eur ger hepken ha va servijer a vo pare. Rak me hag am eus mistri uheloc'h egedoun, am eus ivez soudarded dindanoun, hag e lavaran da unan : « Kerz », hag ez a, ha d'eun all : « Deus », hag e teu, ha d'am servijer : « Gra an dra-se », hag her gra. »

(1) Centurion e galleg.

O klevout ar c'homzou-se, Jezuz a voe souezet, hag e lavaras d'ar re a oa war e lerc'h : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, n'em eus ket kavet ken bras feiz en Israel. Rak-se e lavaran d'eoc'h e teuio kalz eus broiou ar Sav-Heol hag eus ar C'huz-Heol, hag o devo plas er banked gant Abraham, Izaak ha Jakob e Rouantelez an Nenv, ha bugale ar Rouantelez (*da lavarout eo ar Juzevien*) a vo taolet en denvalijenn a ziavaez. Eno e vo daerou ha skrign dent. »

Neuze e lavaras Jezuz d'ar c'hantener : « Kerz, ha ra vo graet d'it hervez da feiz ». Hag e voe pareet e servijer war an taol.

KENTEL

Evit kompren mat komzou Hor Salver Jezuz-Krist er pennad-man eus an Aviel, eo ret anaout penaos e oa ar c'hiz gant ar Juzevien. Ar prejou bras a veze graet peurvuia atao diouz an noz ; ar saliou a veze sklerijennet en eun doare dudius, met en diavaez e veze tenvaldu an amzer. Ar re a zo digemeret er sal evit ar banked, eo eta an dud eürus, hag o eürusted a zo eur skeudenn eus hini an dud santel er baradoz ; met ar re a zo stlapet er-maez eus ar sal, e-kreiz an denvalijenn, ar re-se eo an dud reuzeudik; ganto ez eus daerou ha skrign dent, evel ma 'z eus gant an dud fall e-kreiz tan an ifern.

Ar Juzevien a sonje d'ezo na vije nemeto o kaout perz e Rouantelez an Nenv. Ar baganed a oa evito tud milliget gant Doue, tud ha n'hellent ket beza digemeret er baradoz; met Jezuz a zesk d'ezo n'eman ket an traou evel-se dirak Doue ; ar c'hontrol eo : ar Juzevien ne fell ket d'ezo kredi ennan, hag abalamour da-se e vint stlapet er-maez eus Rouantelez an Nenv; en o flas

e vo laket tud all eus pep korn eus ar bed hag a gredo en Aviel, pa vo prezeget d'ezo. Dre ar c'homzou-se, e verk Hor Salver d'eomp pegen ret eo ar Feiz evit beza salvet.

Ar Feiz a zo eur vertuz dreist-natur a ra d'eomp kredi an holl gwirioneziou a zo bet diskleriet d'eomp gant Doue hag a c'hourc'hemenn d'eomp an Iliz kredi.

Ar Feiz a zo eur vertuz dreist-natur, da lavarout eo eur pleg eus hon ene ha n'eman ket ennan dre natur, met a zo bet laket ennan gant Doue evit kredi ar pez a lavar-Hen d'eomp. Eun donezon eo eta eus an Nenv. War bouez studia, e c'hellomp dont a-benn da anaout hinienou eus ar gwirioneziou a zo merket er Gredo, met an anaoudegez-se, neket ar Feiz eo. Ret eo e teufe Doue e-unan da lakat ennomp ar volontez vat da selaou mouez e c'hras ha da gredi ar gwirioneziou en deus diskleriet.

Ret eo kredi an holl wirioneziou eus ar relijion. An neb a nac'hfe unan hepken anezo, a gollfe ar Feiz war ar memes taol hag a rafe eur pec'hed marvel. Evit anaout ar gwirioneziou a zo bet diskleriet d'eomp gant Doue, n'hon eus nemet en em lezel da veza kenteliet gant an Iliz ; hi eo a zo bet karget gantan d'o deski d'eomp en e hano, ha gouzout a reomp mat n'hell ket fazia en he c'helennadurez, rak Jezuz-Krist a zo ganti bepred, ha pa sentomp outi, e sentomp ouz Hor Salver e-unan.

Ma kredomp start ar gwirioneziou eus ar relijion, neket war desteni tud eo, na war hini hor skiant-vat, met war hini an Aotrou Doue ; ha setu perak ez omp sur na faziomp ket. An dud a c'hell fazia hag hol lakat da fazia ; ni hon-unan a c'hell fazia ivez, met Doue n'hell na fazia nag hol lakat d'hen ober. Hen eo ar wirionez nemes, ha setu perak e tleomp kredi war an taol kement tra a lavar d'eomp, hep chom tamm ebet da varc'hata, memes pa ne gomprenomp ket.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb en devo kredet, a vo salvet ; an neb n'en devo ket kredet, a vo kondaonet.* »

(60)

Jezuz a ya da Naim hag a ro ar vuhez da vab eun intanvez.

Jezuz a gerze etrezek eur gêr hanvet Naim ; e ziskibien ha kalz tud all a oa asamblez gantan. Evel ma tostae ouz kêr, setu ma touged eun den maro, mab unik d'e vamm, hag houman a oa intanvez ; ha kalz tud eus kêr a valee war-lerc'h ar c'horf. An Aotrou, o welout an intanvez, en doe truez outi hag a lavaras d'ezi : « Na ouelit ket ». Hag e tostaas, hag e touchas ouz an arched ; ar re a oa o tougen anezan, a chomas a-sav. Hag e lavaras : « Den yaouank, me a c'hourc'hemenn d'it, sav ». Kerkent e savas an hini maro war e goazez hag en em lakas da gomz ; ha Jezuz e roas d'e vamm.

An holl a grogas aon enno, hag e veulent Doue o lavarout : « Eur profed bras a zo savet en hon touez, ha Doue a zo deut e-kreiz e bobl. » Hag ar brud eus ar burzud-se en em skignas dre an holl Jude ha dre an holl vro tro-war-dro.

KENTEL

An den yaouank-man diskaret gant ar maro a zo eur skeudenn eus an niver bras a dud yaouank a weler

hirio o vont kuit diwar hent ar furnez evit ren eur vuhez direiz hag o rei evel-se taol ar maro d'o ene dre ar pec'hed grevus. An Iliz, mamm garantezus-meurbet evit he bugale, a ra kement a zo en he galloud evit beilha warno hag o difenn enep an droug, met alies, siouaz ! ne selaouont ket mat a-walch he mouez; eun niver bras anezo a ya evel-se da goll, hag an Iliz, evel intanvez Naim, eo rannet he c'halon o welout kement-se hag a skuilh daerou !

Al labour a ra enebourien ar relijion en amzervreman e-touez ar yaouankiz, pebez labour diaoulek n'eo ket, siouaz ! Stigna lasou war hent ar baotred hag ar merc'hed yaouank, evit o lakat da goueza er pec'hed, breina d'ezo o c'halonou dre ar plijaduriou lous evit mouga enno ar feiz hag o lakat nebeut-ha-nebeut da drei kein d'o relijion, setu aze ar pez a fell d'ezo ober, ha setu aze, siouaz ! ar pez a zeuont a-benn d'ober re alies ! Dall ha dall put e rank beza ar re na welont ket kemend-all !

Ar baotred hag ar merc'hed yaouank n'int c'hoaz nemet bugale, ha dija e vez laket etre o daouarn leoriou difeiz, romanchou lous, kanaouennou mezus, skridou leun a daolennou lubrik. N'int c'hoaz nemet bugale, ha dija e klevont a bep seurt gevier diwar-benn ar relijion, an Tad santel ar Pab, an Eskibien hag ar veleien; evel-se e teu o feiz da laoskaat hag ar c'hredennou faos d'en em sila nebeut-ha-nebeut en o sperejou.

Da zervez an eurejou, war zigarez en em laouenaat, e vez desket d'ezo dansal, neket dansou onest, met dansou mezus digaset d'eomp eus ar broiou gouez ha mat hepken da c'houeza er c'halonou tan ar youlou fall ; hag evit ma raio an dansou-se muioc'h a zroug c'hoaz d'an eneou, e vezont danset goude ar c'huzheol, betek hanternoz hag ouspenn ! Pebez fallagriez !

Da sul, evit distrei an dud yaouank diouz an oferenn ha diouz ar gousperou, e vez savet redadeg, goueliou ha dansou du-man du-hont. Ne vez espernet netra evit ober eus dervez an Aotrou Doue dervez an diaoul !

Ar merc'hed yaouank a vez desket d'ezo en em wiska en eun doare divodest ha kemer eun dremm divergont. Ar baotred yaouank a vez silet en o sperejou a bep seurt kredennou faos diwar-benn ar vertuziou kristen. D'o bloaz war-nugent dreist-holl, pa 'z eont d'ar c'hazarn, e vezont kelennet diwar-benn a bep seurt fallagriez, ne glevont nemet luc'haj en-dro d'ezo, ha ma ne ziwallont ket, emaint en danjer bras da goueza er pec'hed-se a laka kalon an den da veza brein hag e spered da veza dall.

Na lec'h he deus eta an Iliz da ouela war eneou an dud yaouank ! Na lec'h he deus da gaout truez outo ! Hag an tadou hag ar mammou, diouz o zu, ma n'int ket tud dall, na lec'h o deus ivez da skrija o sonjal petra a zeuio o bugale da veza gant ar brezel spontus a reer d'ezo. Evel al labous a zispak e ziouaskell evit diwall dindano e labousedigou, daoust ha ne raint ket ivez kement a zo en o galloud evit difenn eneou o bugale diouz maro ar pec'hed ? Den yaouank Naim, a-raok na oa deut Hor Salver betek ennan, ne oa mui nemet eur c'horf yen ha dislivet; Jezuz a rentas d'ezan ar vuhez. Plijet gant an Aotrou Doue rei d'ar gerent ar c'hras da gompren mat ar gentel-se, da veilha mat war o bugale ha d'o derc'hel atao tost d'Hor Salver Jezuz-Krist ! Eno, hag eno hepken, eman evito ar vuhez hag an eürusted.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret d'ar roue sant Loeiz gant e vamm : « *Eur garantez tener am eus evidoc'h. Gwelloc'h e vefe d'in koulskoude ho*

kwelout maro eget louzet gant eur pec'hed marvel hepken ».

(61)

Yann-Vadezour, er prison e Makeront, a gas daou eus e ziskibien da Naim da c'houlenn ouz Jezuz hag hen ez eo C'hrist a zo gortozet.

Diskibien Yann-Vadezour a lavaras d'ezan en e brizon an traou burzudus graet gant Jezuz ; ha Yann a c'halvas daou anezo hag o c'hasas da Jezuz da lavarout d'ezan : « Ha c'houi eo an hini a dle dont, pe eun all hon eus da c'hedal ? » Hogen, d'an eur-se, e pareas Jezuz eun niver bras a dud dalc'het gant klenvejou, gouliou, pe gant drouk-sperejou, hag e roas ar gweled da galz a dud dall. Hag e respontas da gannaded Yann : « Distroit ha lavarit da Yann petra hoc'h eus gwelet ha klevet : ar re zall a wel, ar re gamm a gerz, ar re lor a zo pareet, ar re vouzar a glev, ar re varo a sav da veo, an Aviel a zo prezeget d'ar re baour. Hag eürus an hini na vo ket gwallskouriet gant ar pez a ran. »

Evel m'edont o vont kuit, Jezuz en em lakas da gomz d'an dud a oa en-dro d'ezan diwar-benn Yann : « Petra oc'h aet da welout en dezert ? Eur gorzenn brallet gant an avel ? met petra oc'h aet da welout ? Eun den gwisket kaer ? Ar re a zoug dilhad kaer, a zo

e paleziou ar rouaned ? Petra oc'h eta aet da welout ? Eur profed ? Ya, m'hel lavar d'eoc'h, ha muioc'h eget eur profed. Rak evitan eo bet skrivet ar c'homzouman : « Me a gas va ael dirazoc'h, d'ho tiambroug ha da gempenn d'eoc'h an hent ». E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, e-touez bugale ar merc'hed, n'eus ganet hini ebet brasoc'h eget Yann-Vadezour ; evelato ar bihana e Rouantelez an Nenv a zo brasoc'h egetan. Hogen adalek amzer Yann-Vadezour betek breman, eo kemeret Rouantelez an Nenv dre nerz, hag an dud taer (1) eo a gemer anezi. An holl Brofeded hag al Lezenn betek Yann o deus diskleriet an traou-da-zont. Ra glevo an neb en deus diouskouarn da glevout !

« Ar re-holl o deus e glevet, hag ar Bublikaned, o deus diskouezet fizians e Doue o c'houlenn ar vadeziant digant Yann. Met ar Farizianed ha Doktored al Lezenn o deus kaset da netra madelez Doue en o c'henver, o chom hep goulenn ar vadeziant digant Yann. Ouz piou e lakin henvel tud an amzer-man ? Henvel int ouz bugale azezet war blasenn kêr hag a lavar an eil d'egile : « C'hoariet hon eus d'eoc'h gant ar fleüt, ha n'hoc'h eus ket gouelet. » Yann a zo deut. Ne zebre ket a vara, n' eve ket a win, hag e lavaront : an diaoul a zo ennan. Mab an den a zo deut, a zebre hag a eve, hag e lavaront : setu eul lonker, eun ever gwin, mignon ar Bublikaned hag ar bec'herien. Met ar Furnez a zo bet didamallet gant he bugale. »

(1) Violents e galleg.

KENTEL

Diskibien Yann-Vadezour a yae eur wech an amzer d'e gaout d'ar prizon hag a gomze d'ezan eus Hor Salver. Lavarout a raent d'ezan ez ae an holl d'e heul, ha kement-man ne rae ket plijadur d'ezo ; eun tammig droug a veze enno o welout diskibien ho mestr o nebeutaat hag an niver eus re Jezuz o kreski bemdez muioc'h-mui. Abalamour da-se e c'hourc'hemennas Yann d'ezo mont da gaout Hor Salver da c'houlenn outan hag hen e oa ar C'hrist gortozet. Hen a ouie mat piou e oa Jezuz, met, her gouzout a rae ivez, evit kelenn e ziskibien, ne oa netra gwelloc'h eget o c'has da c'houlenn sklerijenn digant Hor Salver e-unan.

Hag e gwirionez, kerkent ha ma teuas diskibien Yann d'e gaout, e reas Jezuz dirazo eun niver bras a viraklou. Evel-se, a dra-sur, e tigoras d'ezo o daoulagad hag e tiskouezas d'ezo na oa ket eun den evel ar re-all, met Doue en em c'hraet den, an hini a rank an holl mont d'e heul evit beza salvet.

Aet an diskibien kuit, setu Jezuz oc'h ober meuleudi sant Yann : hen eo ar brasa eus an dud hag ar brasa eus ar Brofeded; n'eo ket henvel ouz ar c'horzennou brallet gant an avel a welas ar Juzevien e-kichen ar Jourdan, pa 'z ejont d'e gaout d'an dezert, rak ne gren dirak den ebet, na zoken dirak Herodez. N'eo ket eun den a vuhez laosk, met eun den a binijenn galet. Ar Skritur-Sakr he deus diskleriet e tlee Eliaz dont a-raok ar Mesiaz; Yann eo Eliaz, pe kentoc'h eur profed bras henvel outan, digaset da gempenn an hent dirak Salver ar bed. Met en desped d'e santelez, n'en deus ket bet ar c'hras da veza diskibl d'ar Salver-man, rak eus al Lezenn Goz hag eus an Testamant Koz ez eo ivez evel ar Brofeded all. Setu perak, war ar poent-man d'an nebeuta, ez eo bihanoc'h eget ar

bihana eus ar re o deus anavezet an Testamant Nevez hag a zo digemeret dre Sakramant ar vadeziant e Rouantelez Doue digaset gant Jezuz war an douar.

Yann en deus prezeget d'an holl ; met ar Farizianed, e-lec'h heulia e genteliou, o deus enebet outan, evel ma enebont breman c'hoaz ouz Hor Salver e-unan. Henvel int ouz bugale ha n'en em glevont ket evit c'hoari. Pa vez lod eus ar re-man o c'hoari gant ar fleüt, ar re-all ne zansont ket. Pa vez eur rummad anezo o kana klemvan, ar re-all ne ouelont ket. Ar Farizianed a zo evel-se ivez. Atao emaint oc'h enebi. Yann en deus prezeget d'ezo ar binijenn, ne oa ket mat evito ; Jezuz a zebr hag a ev evel an holl, n'eo ket mat kennebeut. An dud-se a zo tud a volontez fall, ha setu perak ne vint ket digemeret e Rouantelez Doue ; en o flas e vo laket ar Bublikaned hag an dud a renk izel. Ar re-man da vihana o deus sentet ouz mouez Hor Salver; i eo bugale ar Furnez, ar re o deus chanjet buhez a-grenn evit plijout da Zoue ha mont kousto pe gousto d'ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Rouantelez an Nenv a vez kemeret dre nerz ; an dud taer eo a gemer anezi* ».

(62)

Jezuz a zo pedet da leina e ti eur Farizian eus Naim. Eur bec'herez, hanvet Mari-Madalen, a zeu d'e gaout e-pad ar pred da c'houlenn digantan ar pardon eus he fec'hejou

---

Jezuz, pedet da leina gant eur Farizian, a yeas d'e di hag a azezas ouz taol. Hag eur vaouez, a rene eur vuhez diroll, o veza klevet edo ouz taol e ti ar Farizian, a zigasas ganti eur pod albatr, leun a louzou-c'houez-vat. Hag oc'h en em zerc'hel a-drenv d'ezan, e-harz e dreid, en em lakas d'o glebia gant he daerou, d'o sec'ha gant he bleo, da bokat d'ezo ha da skuilha warno louzou-c'houez-vat. O welout an dra-se, ar Farizian en doa e bedet, a lavare ennan e-unan : « Ma vefe an den-man eur profed, e ouezfe mat piou ha petra eo ar vaouez a douch outan, eur bec'herez. »

Jezuz a lavaras d'ezan neuze : « Simon, eun dra am eus da lavarout d'it. — Mestr, eme Simon, lavarit. — Eur c'hredour en doa daou zleour ; unan a dlee d'ezan pemp kant diner, eun all hanter-kant. O veza n'o doa ket peadra da baea, e roas d'ezo o-daou diskarg eus o dle. Pehini anezo a garo anezan ar muia ? » — Simon a respontas : « Me a gred ez eo an hini en deus bet diskarg eus ar brasa dle. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Barnet mat ec'h eus. »

Hag, oc'h en em drei ouz ar vaouez, e lavaras da

Simon : Gwelout a rez ar vaouez-se ? Me a zo deut e-barz da di, n'ec'h eus ket roet d'in dour da walc'hi va zreid ; met hi he deus o glebiet gant he daerou hag o sec'het gant he bleo. N'ec'h eus ket roet eur pok d'in ; met hi, abaoe m'eo en em gavet, n'he deus ket ehanet da bokat d'am zreid. N'ec'h eus ket skuilhet eol war va fenn ; met hi he deus taolet war va zreid louzou-c'houez-vat. Rak-se me a lavar d'it : kalz pec'hejou a zo pardonet d'ezi, abalamour m'he deus diskouezet kalz karantez ; an hini a zo pardonet nebeut d'ezan, en deus nebeut a garantez. »

Mari-Madelen o cuela d'he fec'hejou hag o c'houlenn ar pardon anezo digant an Aotrou Doue.

Hag e lavaras d'ar vaouez : « Pardonet eo d'it da bec'hejou. » Hag ar re a oa ouz taol gantan, en em lakas da lavarout etrezo : « Piou eo heman, a bardon zoken ar pec'hejou ? » Met Jezuz

a lavaras d'ar vaouez : « Da feiz he deus da saveteet. Kerz e peoc'h. »

KENTEL

Ar vaouez a welomp hirio o tont da gaout Jezuz, eo Mari-Madalen, c'hoar Lazar ha Marta, eus Betani. Eur vuhez fall he deus renet betek-hen, met keuz bras he deus d'he fec'hejou hag abalamour da-se ez int pardonet d'ezi war an taol.

Evit kaout ar pardon eus ar pec'hejou, eo ret kaout pe ar gontrision barfet gant ar c'hoant da reseo an absolvenn, pe ar gontrision dibarfet hag an absolvenn da heul.

Ar gontrision barfet eo ar c'heuz da veza disentet ouz Doue, abalamour n'eus fin ebet d'e vadelez ha ma tisplij d'ezan ar pec'hed. Ar gontrision dibarfet, er c'hontrol, eo ar c'heuz da veza disentet ouz Doue, neket abalamour ma 'z eo mat, met abalamour m'hon eus evel-se en em laket e riskl da goll ar baradoz, da goueza en ifern pe da dremen kalz amzer e tan ar purkator. Kaout aon rak justis Doue n'eo ket koulz ha kaout karantez evitan, pell ac'hano ; eur c'hras eo evelato, hag ar c'hras-se a c'hell lakat an den da zistaga e galon diouz ar pec'hed ha d'ober ar pez a zo ret evit beza pardonet, da lavarout eo : mont da gofes ha rapari, hervez e c'halloud, an droug en deus graet.

An neb n'en deus nemet *ar gontrision dibarfet*, a rank mont da gofes a-raok beza pardonet. E gontrision a laka anezan war hent ar pardon, met n'her ro ket d'ezan ; an alsolvenn a zo ret evit-se, ha setu perak, ma teufe da vervel a-raok beza bet o kofes, e vefe kondaonet d'an ifern. Er c'hontrol, an neb en deus ar gontrision barfet gant ar volontez da vont da gofes, pa c'hello, a zo pardonet war an taol, evel Mari Madalen. Ar garantez parfet a zo neuze en e galon, a zo evel

eun tan sakr a zev ar pec'hed betek kas anezan da netra. Met ret eo d'ezan evelato kaout bolontez da gofes; anez-se ne vefe ket parfet e garantez evit Doue. Rak, evit karout Doue en eun doare parfet, e ranker kaout bolontez d'ober kement tra a c'houlenn, ha goulenn a ra digant ar bec'herien ma kofesaint d'eur beleg da vihana an holl bec'hejou marvel a c'hellfent beza graet.

An neb a zo e stad a bec'hed marvel hag en em gav en danjer a varo, hep gellout kofes, a dle eta poania da gaout eur gontrision barfet, sevel e spered war-du Doue da c'houlenn pardon digantan ha lavarout d'ezan ez aio da gofes kenta ma c'hello. Evel-se e vo pardonet d'ezan e bec'hejou hag e viro ouz e ene da goueza en ifern.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist diwar-benn Mari-Madalen : « *Kalz pec'hejou a zo pardonet d'ezi, abalamour m'he deus diskouezet kalz karantez* ».

(63)

Jezuz a zistro da Gafarnaüm, a ro ar pare d'eun den dall ha mut a oa dindan galloud an diaoul, hag a zo tamallet gant e enebourien d'ober miraklou e hano Satan.

Jezuz hag e ziskibien a zistroas d'o zi, hag an dud en em vodas adarre stank ennan, ken stank ma n'hellent ket zoken kemer o fred. O veza klevet an dra-se, e

gerent a zeuas evit kregi ennan. Rak lavarout a raent : « Kollet en deus e benn ».

Digaset e voe d'ezan eun den, en e gorf eun diaoul a oa dall ha mut ; rei a reas d'ezan ar pare, hag an den a c'helle komz ha gwelout. Hag ar bobl holl a oa estlammet hag a lavare : « Ha n'eo ket hennez Mab David ? » Met ar Farizianed hag ar Skribed, deut eus Jeruzalem, o klevout kement-se, a lavaras : « Ne gas an drouk-spered kuit nemet dre Veelzebub, prins an drouk-sperejou. »

Jezuz, a anaveze o sonjou, o galvas hag a lavaras d'ezo : « Kement rouantelez a zo enni dizunvaniez, a vo dismantret ; pep kêr ha pep ti a zo enno dizunvaniez, a gouezo. M' eman Satan o kas kuit Satan, eman e brezel outan e-unan : penaos eta e chomo e rouantelez en he sav ? Met, ma kasan an diaoulou kuit dre Spered Doue, kement-se a ziskouez d'eoc'h eo deut Rouantelez Doue en ho touez.

« Pa vez eun den krenv hag armet mat o tiwall e di, kement tra en deus, a vez e surentez. Met ma teu eun all krenvoc'h da veza trec'h d'ezan, e tenno digantan an holl armou ma laka e fizians enno, hag e chadenno anezan, hag e laero e di diwarnan hag e ranno ar preiz. An hini n'eman ket a-du ganin, a zo enep d'in, hag an hini na zastum ket ganin, a zo eur foraner.

« Pa vez aet eur spered hudur kuit eus eun den, e kerz dre al lec'hiou gouez, o klask ehan, ha ne gav ket. Neuze e lavar : me a zistroio d'am zi, am eus dilezet. Hag o tistrei, e kav anezan goullo, naet ha kempennet

brao. Hag ez a da glask seiz spered all falloc'h egetan, hag o tont en ti, e chomont ennan evit mat ; hag eil stad an den a vez gwasoc'h eget ar genta. Evel-se e c'hoarvezo gant tud fallakr an amzer-man.

« Rak-se e lavaran d'eoc'h : pep pec'hed ha pep blasfem a vo pardonet d'an dud. Met ar blasfem enep ar Spered-Santel ne vo ket pardonet d'ezo. Hag an hini en devo komzet enep Mab an den, a vo pardonet. Met an hini en devo komzet enep ar Spered-Santel, n'en devo e bardon nag er bed-man nag er bed-all ; rak e bec'hed a chomo gantan da viken. » Jezuz a gomzas evel-se, abalamour ma lavarent : eur spered hudur a zo ennan.

« Diouz ar frouez ec'h anavezer ar wezenn. Gouenn naered-viber, penaos e c'hellfec'h lavarout traou mat, c'houi hag a zo fall. Rak hervez ar pez a vez o leunia ar galon, e komz ar genou. An den mat a denn traou mat eus e denzor mat, hag an den fall, eus e denzor fall, a denn traou fall. M'hel lavar d'eoc'h eta : da zeiz ar varn, o devo an dud da respont eus pep ger didalvez o devo lavaret. Rak diouz da c'heriou e vi kavet direbech pe kondaonet. »

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist a zo deut war an douar da flastra e benn d'an diaoul. Satan eo an den krenv a zo trec'het gant an hini a zo krenvoc'h c'hoaz egetan, gant Jezuz. Evit diskouez ez eo Doue hag ez eo deut da sevel e Rouantelez e plas hini an diaoul, Jezuz a ra eun niver bras a viraklou hag a denn digant Satan an dud

a oa dindan e c'halloud. Lakat goude-se ar burzudouse war gont an drouk-spered, pebez fallagriez n'eo ket ! Setu aze koulskoude ar pez a ra enebourien Hor Salver. Ar pec'hed-se eo *ar pec'hed enep ar Spered-Santel*, an hini na vo biken pardonet nag er bed-man nag er bed-all, rak evit koueza ennan, e ranker beza ken kaledet, ma n'heller mui, koulz lavaret, distrei ouz Doue da c'houlenn pardon digantan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e enebourien : « *An hini n'eman ket a-du ganin, a zo enep d'in* ».

(64)

Ar Farizianed hag ar Skribed a c'houlenn eur burzud digant Jezuz. — Hor Salver a ro da anaout pere eo e gerent.

Lod eus ar Farizianed hag eus ar Skribed en em lakas neuze da gaozeal, hag e lavarjont da Jezuz : « Mestr, ni a garfe gwelout eur burzud graet ganeoc'h. » Hag e respontas d'ezo : « Ar ouenn dud fallakr hag avoultrerez-man, a c'houlenn eur burzud, ha n'he devo ken burzud nemet hini ar profed Jonaz : evel ma voe Jonaz tri dervez ha teir nozvez e kof eur pesk, evel-se ivez e vo Mab an den tri dervez ha teir nozvez e kalon an douar. Da zeiz ar varn, en em savo tud Niniv enep ar ouenn dud-man, hag he c'hondaonint, abalamour m'o deus graet pinijenn o klevout Jonaz, hag aman ez eus

brasoc'h eget Jonaz. Rouanez ar c'hreisteiz en em savo da zeiz ar varn enep ar ouenn dud-man, rak deut eo eus ar penn pella eus an douar da glevout Salomon, hag aman ez eus brasoc'h eget Salomon. »

E-pad ma lavare an traou-se, eur vaouez, o sevel he mouez e-kreiz an dud, a lavaras d'ezan : « Eürus ar c'horf en deus ho touget, eürus ar vaouez he deus ho maget gant he laez ! » Met Hen a respontas : « Eürus kentoc'h ar re a zalc'h komzou Doue hag a sent outo ! »

E vamm hag e vreudeur a oa er-maez, hag e kasjont tud d'e c'hervel, rak n'hellent ket tostaat, kement a dud a oa en-dro d'ezan. Lavaret e voe d'ezan : « Ho mamm hag ho preudeur a zo aze er-maez, c'hoant d'ezo da gomz ouzoc'h. » Met Hen a respontas d'an hini a lavare d'ezan kement-se : « Piou eo va mamm ha va breudeur ? » Hag, oc'h astenn e zourn war-du e ziskibien, e lavaras : « Setu va mamm ha va breudeur. Rak an neb a ra bolontez va Zad a zo en Nenv, a selaou komzou Doue hag a sent outo, hennez eo va breur, va c'hoar ha va mamm. »

KENTEL

Jezuz, abaoe m'eo en em laket da brezeg e Aviel, en deus graet eun niver bras a viraklou ha roet evel-se d'an holl dud a volontez vat merkou splann ez eo ar Salver digaset gant Doue da zasprena an eneou. Met ar Farizianed n'int ket tud a volontez vat. Ken dallet int gant o ourgouilh, ma ne fell ket d'ezo kredi ennan; ken kaledet int gant o c'hasoni, ma ne fell ket d'ezo ober pinijenn; ha setu perak, da zeiz ar varnedigez, e

vint tamallet rustoc'h eget pec'herien Niniv ha Rouanez ar C'hreisteiz, eur baganez koulskoude, ha ne vo roet d'ezo mirakl ebet nemet hini Jonaz. Evel ma chomas Jonaz tri dervez ha teir nozvez e kof ar pesk bras ha ma voe dislonket gantan da c'houde leun a vuhez, evel-se ivez e vo Jezuz tri dervez ha teir nozvez er bez, ha da c'houde e savo eus a varo da veo dre e c'halloud e-unan.

A-wechou e vez klevet tud difeiz o c'hoarzin d'ar mirakl a reas an Aotrou Doue evit savetei e vuhez da Jonaz : « *Kement-se, emezo, n'hell ket beza gwir; ne c'hoarvez ket traou evel-se !* » Traou evel-se ne c'hoarvezont ket alies, gwir eo, met Doue koulskoude a c'hell o lakat da c'hoarvezout, pa blij gantan.

Mirakl Jonaz n'eo tamm ebet diaesoc'h da gredi eget ar miraklou all. Ar pesk a lonkas ar profed, a oa sur-tre eur pesk bras-meurbet, brasoc'h sur a-walc'h eget ar brasa re a gaver hirio e-barz ar mor. Derc'hel eun den beo e-kreiz ar pesk bras-se hag ober da heman dislonka anezan goude tri dervez, daoust ha kement-se a vefe dreist galloud an Hini a zo holl-c'halloudek ? Nann a dra-sur. Ma roomp eun taol lagad war an Testamant Koz, e welomp ennan traou ken souezus all, evel pa chomas an tri grouadur beo e-kreiz ar forn leun a dan. Doue a zo mestr war bep tra, ha gant eur gomz hepken, e c'hell ober ar pez a gar.

Abaoe m'en deus kuitaet Nazared evit prezeg e Aviel, Jezuz a ya muioc'h gant e ziskibien eget gant e gerent. Lod eus ar re-man a ya droug enno o welout kemend-all. Met ar Werc'hez-Vari, anat eo, ne da ket a-du ganto. Gouzout a ra mat n'eo deut he Mab war an douar nemet evit ober bolontez e Dad eus an Nenv, ha kompren mat ar pez en deus lavaret diwar-benn e gerent : Jezuz ne nac'h ket e gerent, pell ac'hano, met, evit plijout d'ezan, n'eo ket a-walc'h beza kar

d'ezan na kaout digantan grasou dispar; ret eo dreist pep tra senti ouz gourc'hemennou an Aotrou Doue. Mari a zo bet atao sentus ouz ar gourc'hemennou-se, ha setu perak, ma 'z eo karet gant Jezuz, abalamour ma 'z eo Mamm d'ezan, ez eo karet gantan muioc'h abalamour d'he santelez.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb a selaou komzou Doue hag a sent outo, hennez eo va breur, va c'hoar ha va mamm* ».

(65)

Eil mision er Galile. Jezuz a brezeg d'ar bobl dre barabolennou. Parabolenn an hader.

Jezuz en em lakas neuze d'ober hent dre ar c'hêriou hag ar c'hêriadennou, o prezeg hag o tiskleria Aviel Rouantelez Doue. Hag an daouzek a oa gantan, hag ivez eun nebeut merc'hed a oa bet pareet eus sperejou fall pe klenvejou : Mari, hanvet Madalen, a oa bet kaset seiz diaoul eus he c'horf ; Janed, gwreg Kuza, merour Herodez ; Suzanna ha meur a hini all, a sikoure anezan gant o danvez.

O veza aet er-maez eus an ti, ec'h azezas e-kichen ar mor. Hag e-leiz a dud en em vodas en-dro d'ezan, hag e pignas en eur vag hag ec'h azezas enni ; hag an dud a chome war an douar a-hed ar ribl. Hag e teske d'ezo kalz traou e parabolennou.

« Selaouit, emezan : setu aman an hader o vont da hada. Hag e-pad ma hade, e kouezas lod eus ar greun a-hed an hent, hag e voe flastret gant an treid ha debret gant laboused an nenv. Eul lodenn all a gouezas war ar vein, e-lec'h ne oa ket a c'hleber nag a zouar ; an ed a ziwanas, met pa zeuas an heol, e voe skotet, hag, o veza n'en doa ket a c'hwriziou, e sec'has Eul lodenn all a gouezas e-touez ar spern, hag ar spern, o

« Setu aman an hader o vont da hada... »

kreski, a vougas anezan. Eul lodenn all erfin a gouezas en douar mat, hag a roas eost, lod eus ar greun kant evit unan, lod all tri-ugent, lod all tregont. An neb en deus diouskouarn da selaou, ra selaouo ! »

Pa ne voe nemetan, e ziskibien, o tostaat outan, a lavaras d'ezan : « Perak e komzit d'ezo e parabolennou ? » Hag e respontas : « D'eoc'h-c'houi eo bet roet ar c'hras da gompren misteriou Rouantelez an Nenv, met

d'ezo n'eo ket bet roet. Rak d'an hini en deus, e vo roet hag e vo e-kreiz ar binvidigez ; met an hini n'en deus ket, a vo tennet digantan zoken ar pez en deus. Setu perak em eus komzet d'ezo e parabolennou, evit ma welint hep gwelout, ma klevint hep intent na kompren. Evito e teu da wir komzou ar profed Izaiaz : « Klevout a reoc'h gant ho tiouskouarn, ha ne gomprenoc'h ket ; gwelout a reoc'h gant ho taoulagad, ha ne weloc'h ket. Rak kalon ar bobl-man a zo deut da veza pounner ; klozet o deus o diouskouarn ha sarret o daoulagad, gant aon na welfe o daoulagad, na glevfe o diouskouarn, na gomprenfe o c'halon, na zistrofent ouzin ha na rofen d'ezo ar pare ».

An diskibien a reas d'ezan goulennou war ar barabolenn, hag e lavaras d'ezo : « An hini a had, a had komzou Doue. Ar pez a zo kouezet a-hed an hent, a verk ar re a glev, met kerkent e teu Satan da lemel komzou Doue eus o c'halon. Ar pez a zo kouezet war ar vein, eo ar re a glev hag a zigemer gant joa komzou Doue, met n'o deus ket a c'hwriziou, ne gredont nemet eur pennadig amzer, ha pa zeu trubuilh ha brezel abalamour da gomzou Doue, e kouezont kerkent. Re-all a zigemer an had e-touez ar spern : ar re-se eo ar re a glev komzou Doue, met enkreziou ar bed, touellerez ar madou hag ar c'hoantegeziou all a voug komzou Doue, hag ar frouez ne zeu ket da veza dare [1]. Erfin, ar re o deus digemeret an had en douar mat, eo ar re o

(1) Mûr e galleg.

deus klevet komzou Doue gant eur galon vat ha santel, o dalc'h ganto hag a zoug frouez, lod tregont evit unan, lod tri-ugent, lod all kant. »

KENTEL

Jezuz a zo o staga gant e eil mision er Galile; mont a ra dre ar c'hêriou hag ar c'hêriadennou, met eun doare nevez en deus breman da gelenn an dud. Betek-hen en deus komzet d'ezo war-eün; adalek breman e komzo d'ezo dre barabolennou.

Eur barabolenn a zo eur gontadenn, met eur gontadenn hag a vez atao eur gentel d'he heul. Gant Hor Salver, ar gentel-man a vo a-wechou marteze eun tammig diaes da gompren. Ar re a selaouo gant bolontez vat, a gompreno koulskoude, ha Doue a roio d'ezo grasou nevez evit kompren gwelloc'h c'hoaz, met ar re a selaouo gant bolontez fall, ne gomprenint ket. « Gwelout a raint hep gwelout, klevout a raint hep intent », hag ouspenn-se, abalamour d'o bolontez fall, e kollint an holl c'hrasou o devo bet a-raok. Evel-se e teuio da wir komzou an Aviel : « An hini en deus, a vo roet d'ezan, met an hini d'en deus ket, a vo tennet digantan zoken ar pez en deus. »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ar re o deus digemeret an had en douar mat, eo ar re o deus klevet komzou Doue gant eur galon vat, o dalc'h ganto hag a zoug frouez* ».

(66)

Jezuz a lavar d'ar bobl parabolenn an draog.

Jezuz a lavaras d'ar bobl eur barabolenn all : « Rouantelez an Nenv, emezan, a zo henvel ouz eun den hag en deus hadet greun mat en e bark. Met e-pad ma oa kousket e dud, e teuas e enebour, a hadas draog e-kreiz ar gwiniz hag a yeas kuit. Pa voe savet an ed, e voe gwelet ivez an draog e-touez. Ar servijerien a zeuas da lavarout d'an tad a familh : « Aotrou, ha n'hoc'h eus ket hadet greun mat en ho park ? Eus pelec'h eta eo deut an draog a zo ennan ? » Hag hen a respontas d'ezo : « An enebour eo en deus graet kement-se. — Ha mont a raimp da denna an draog ? » Hag e respontas : « Nann, gant aon da ziwrizienna ivez ar gwiniz en eur denna an draog. Lezit an eil hag egile da sevel betek an eost ; ha d'an eost, me a lavaro d'an eosterien : Tennit da genta an draog, grit hordennou gantan da deurel en tan, ha dastumit ar gwiniz er c'hrignol. »

O veza kaset ar bobl d'ar gêr, e tistroas d'an ti, hag e ziskibien a dostaas hag a lavaras d'ezan : « Displegit d'eomp parabolenn an draog ». Hag e respontas : « An hini a had greun mat, eo Mab an den ; ar park eo ar bed ; ar greun mat eo bugale ar Rouantelez ; an draog eo ar vugale fall ; an enebour en deus hadet an draog, eo an diaoul ; amzer an eost eo fin ar bed ; an

eosterien eo an aelez. Hogen, evel ma tastumer an draog d'hen devi, evel-se ivez e vo da fin ar bed. Mab an den a zigaso e aelez, a denno eus e Rouantelez an holl skoueriou fall hag an dud a ra an droug, hag o stlapo er forn leun a dan : eno e vo daerou ha skrign dent. Neuze e lugerno an dud vat evel an heol e ti o Zad. An neb en deus diouskouarn da glevout, ra glevo ! »

« Evel ma tastumer an draog d'hen devi, evel-se ivez e vo da fin ar bed : Mab an den a zigaso e aelez, hag e stlapint ar re a ra an droug er forn leun a dan. Eno e vo daerou ha skrign dent. »

(H. S. Jezuz-Krist).

KENTEL

Evel m'hon eus her gwelet dija, ar c'homzou-man eus en Aviel : *Rouantelez an Nenv,* a zo meur a zoare d'o intent. Rouantelez an Nenv eo a-wechou *Rouantelez ar Mesiaz,* evel m'eo bet displeget gant ar Brofeded, an hini a dlee Jezuz sevel evit savetei an eneou hag o c'has d'ar Baradoz. Ne vije digemeret enni nemet tud santel. Bez'ez eo ivez *an Iliz katolik* savet gant Hor Salver. Jezuz eo ar penn anezi hag o ro d'ezi he lezennou, he buhez hag he santelez. Rouantelez an Nenv eo

a-wechou all *gras Hor Salver Jezuz-Krist* e-barz an eneou. Dre ar c'hras-se e ren warno hag e ra d'ezo dougen frouez a silvidigez. A-wechou all c'hoaz, Rouantelez an Nenv eo *ar baradoz,* e-lec'h ma reno Doue war an dud santel en eun doare dudius e-pad an eternite.

Rouantelez an Nenv a zo kaoz anezi er pennad eus an Aviel hon eus lennet hirio, eo an Iliz katolik. Jezuz-Krist, he Mestr, a had enni greun mat, o rei d'ezi, dreist-holl dre ar sakramanchou, grasou dispar evit dougen frouez a santelez. Met an diaoul, e enebour, a zo deut ivez hag a had e kalonou an dud greun fall, da lavarout eo sonjou ha c'hoantegeziou direiz. Lod anezo en em lez da veza touellet gantan, ha setu perak, e-kichen ar gristenien santel, e kaver re-all hag a ren eur vuhez fall. War an douar-man emaint o veva mesk-ha-mesk, met e fin ar bed e chanjo an traou : ar re vat a yelo neuze d'ar baradoz hag ar re fall a vo stlapet e tan an ifern.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Evel ma tastumer an draog d'hen devi, evel-se ivez e vo da fin ar bed. Mab an den a zigaso e aelez, a denno eus e Rouantelez an dud a ra an droug hag o stlapo er forn leun a dan. Eno e vo daerou ha skrign dent. Neuze e lugerno an dud vat evel an heol e ti o Zad* ».

(67)

Jezuz a lavar c'hoaz d'ar bobl eun nebeut parabolennou diwar-benn Rouantelez an Nenv.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar bobl : « Rouantelez an Nenv a zo henvel c'hoaz ouz eur roued taolet er mor hag a zastum pesked a bep seurt. Pa vez leun, e tenn ar besketerien anezan, hag, azezet war ar ribl, e tibabont ar re vat d'o lakat e podou, hag e taolont kuit ar re fall. Evel-se e vo da fin ar bed. An aelez a zeuio, a zibabo ar re fall eus a douez ar re vat hag o stlapo er forn leun a dan. Eno e vo daerou ha skrign dent. »

Lavarout e reas c'hoaz : « Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz eun den a daol had war an douar. Kousket ha sevel a ra en noz hag en deiz, hag an had a sav hag a gresk, hep ma oufe penaos. Rak an douar, drezan e-unan, a zoug frouez : da genta geot, da c'houde pennou, hag ar pennou a vez leun a winiz. Ha pa vez dare (1) ar gwiniz, e vez trouc'het gant ar falz, abalamour ma vez deut amzer an eost. »

Lavarout a reas c'hoaz : « Ouz petra e lakin henvel Rouantelez an Nenv ? Henvel eo ouz eur c'hreunenn sezo ; pa vez taolet en douar, e vez ar bihana eus an holl hadou ; met pa sav, e vez brasoc'h eget an holl blant, hag e teu da veza eur vezenn, ha laboused an nenv a c'hell en em guzat dindan he barrou hag he skeud. »

(1) E galleg : mûr.

Lavarout a reas ivez : « Ouz petra e lakin henvel Rouantelez Doue ? Henvel eo ouz ar goell a gemer eur vaouez da veska gant tri vuzul bleud, evit lakat an toaz holl da sevel. »

« Rouantelez an Nenv a zo henvel c'hoaz ouz eur marc'hadour a glask perlez kaer. O veza kavet eur berlezenn a briz bras, ez eas da werza kement tra en doa, hag he frenas. »

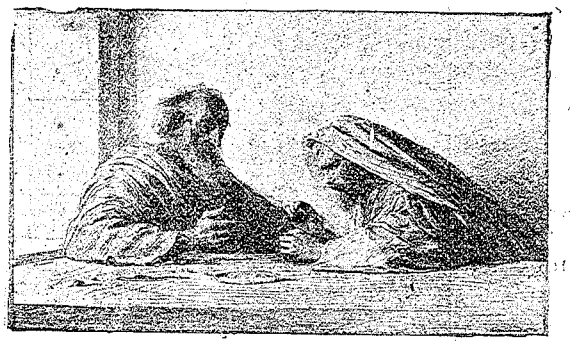

« Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz eur marc'hadour a glask perlez kaer. O veza kavet eur berlezenn a briz bras, ez eas da werza kement tra en doa, hag he frenas. »

(H. S. Jezuz-Krist).

« Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz eun tenzor kuzet en eur park ; an den en deus her c'havet, a guz anezan adarre, ha, leun a levenez, a ya, a werz kement en deus hag a bren ar park. »

Evel-se e kelene an dud e parabalennou, kement

ha ma c'hellent kompren. Ha ne gomze d'ezo nemet e parabolennou. Met pa veze gant e ziskibien, e tisplege d'ezo pep tra.

KENTEL

An diou barabolenn kenta hon eus lennet hirio, a zesk d'eomp penaos eman an traou e Rouantelez Doue er bed-man, ha zoken en Iliz, e-touez ar gristenien. Ar re vat hag ar re fall a zo mesk-ha-mesk, met, e fin ar bed, e vint dispartiet, evel ma vez dispartiet an ed mat diouz an hini fall hag ar pesked mat diouz ar re fall.

Parabolennou an had, ar c'hreunenn sezo hag ar goell a ro d'eomp da gompren labour an Aotrou Doue en eneou ha dreist-holl en Iliz katolik. Santelez an ene a vez dister da genta, met da c'houde, gant gras an Aotrou Doue, e kresk nebeut-ha-nebeut, evel ma kresk an had hag ar c'hreunenn sezo, evel ma sav an toaz dre nerz ar goell. An Iliz ivez, na pegen dister e oa da genta ! Deut eo koulskoude d'en em astenn war an douar a-bez, ha kenderc'hel e ra d'en em astenn bemdez muioc'h-mui.

Parabolenn ar berlezenn hag an tenzor kuzet a verk d'eomp pegen prizius eo gras an Aotrou Doue ha silvidigez an ene. N'eus netra talvoudusoc'h egeto; ha setu perak, evit beza fidel da Zoue ha gounit ar baradoz, e tleomp beza prest da drei kein da gement tra hon eus, ha da rei hor buhez zoken, evel ar verzerien, ma vez ret.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist : « *Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ?* »

(68)

Jezuz a ya en tu all da lenn Jenezared hag a dorr eur barr-amzer.

Unan eus an derveziou-se, diouz ar pardaez, Jezuz a lavaras d'e ziskibien : « Deomp d'an tu all. » Hag an diskibien, o veza kaset ar bobl kuit, her c'hasas ganto er vag m'edo enni, ha bagou all a zeue war-lerc'h. E-pad m'edont war vag, e savas eun avel grenv spontus ; ar tarziou a lamme er vag hag houman a oa leun a zour. Hen koulskoude, azezet en adrenv, a gouske war eun dorchenn. Hen dihuna a rejont en eur grial : « Mestr, hor saveteit ; emaomp o vont da goll ! ha n'oc'h ket enkrezet ganeomp ? » Neuze e savas hag e komzas rust d'an avel, hag e lavaras d'ar mor : « Ro peoc'h, chom sioul ! » Hag an avel a dorras, hag e voe eur sioulder bras. Neuze e lavaras d'ezo : « Perak oc'h spontet ? Ha n'hoc'h eus ket c'hoaz a feiz ? » Hag e krogas aon bras enno, hag e lavarent an eil d'egile : « Piou eta eo heman, a laka ar mor hag an avel da senti outan ? »

KENTEL

Bag an ebestel o vont war lenn Jenezared, dare da veza kollet gant an amzer fall ha diwallet gant Jezuz, a verk d'eomp buhez an Iliz katolik a-hed ar c'hantvejou.

Hor Salver a lavaras eun dervez d'e ebestel : « N'eman ket an diskibl dreist e vestr. Ma 'z oun bet gwallgaset, c'houi a vo gwallgaset ivez. » Ar

c'homzou-se a zo deut da wir penn-da-benn, ha n'eo ket souezus, rak an Iliz, o prezeg an Aviel e hano Hor Salver Jezuz-Krist, a gondaon dizurziou ar bed hag e genteliou faos. Ar re na fell ket d'ezo suja o spered d'ar gwirioneziou kristen pe kuitaat o buhez fall, a zo droug enno o klevout he mouez hag o deus kasoni outi.

Atao koulz lavaret, abaoe ar penn kenta eus hec'h istor, ez eus bet graet brezel d'ezi. Ar Rouaned hag ar poblou, an dud orgouilhus hag an dud a zizurz, a zo savet enep d'ezi, ha netra n'o deus espernet evit he diskar. A-wechou o deus kredet dont a-benn eus o zaol, ha neuze o deus youc'het : « An Iliz a zo d'an traon, echu eo ganti ! »

Met m'en deus lavaret Hor Salver e vije gwallgaset e Iliz, en deus lavaret ivez e vije ganti betek fin ar bed ha na vije biken an ifern trec'h d'ezi. Pa vez hec'h enebourien o hopal ar muia ez eo echu ganti, neuze neket hi eo a vez diskaret, met int o-unan. Kement-man a welomp mat, pa reomp eun taol-lagad war an istor.

Dioklesian, impalaer e Rom war-dro ar bloaz 300, a sonje d'ezan e teuje a-benn da vouga ar relijion gatolik o kas ar gristenien d'ar maro. Dioklesian a zo tremenet, hag, o lakat gwad ar verzerien da redek, n'en deus graet nemet kreski an niver eus diskibien Hor Salver Jezuz-Krist.

Eun nebeut bloaveziou war-lerc'h Dioklesian, e teuas *an impalaer Julian :* « Me, emezan, a gaso ar Galilean d'an douar. » Met ar Galilean, da lavarout eo Hor Salver Jezuz-Krist, ne zaleas ket da c'houlenn e vuhez digantan, ha ret-mat e voe d'ezan, à-raok mervel, anzav e oa bet trec'het : « Galilean, emezan, gounezet ec'h eus warnoun ! »

Mahomed hag e ziskibien a savas armeou bras

evit ober brezel d'ar gristenien hag o lakat holl d'ar maro. *Luther,* c'houezet gant an ourgouilh, a stourmas enep an Tad Santel ar Pab, hag a fellas d'ezan dispenn evit mat Iliz Rom. Mahomed ha Luther a zo tremenet, hag Iliz Rom a zo atao leun a vuhez !

E Frans, en triouec'hvet kantved, e voe muioc'h c'hoaz a gasoni ouz an Iliz katolik ; *Voltaire,* tad ar Revolusion vras, a sailhas evit flastra Jezuz-Krist : « A-benn ugent vloaz, emezan, e vo echu gant ar Galilean. » Hag ugent vloaz war-lerc'h, Voltaire, klanv fall, a c'houlenne eur beleg, met e amezeien a viras ouz ministr an Aotrou Doue da vont d'e gaout, hag an den fallakr, kollet gantan pep fizians, a varvas evel ma varv an dud daonet.

Hirio, evel gwechall, e c'hell enebourien ar relijion youc'hal ez eo echu gant an Iliz ; ma sellont mat outi, eo ret d'ezo anzav ez eo sounnoc'h eget biskoaz. O fallagriez ne servij nemet da ziskouez d'ar bed pegen start eo. He bugale a c'hell eta beza dinec'h. N'o deus nemet kenderc'hel da veza fidel da Zoue ha da skigna o feiz muioc'h-mui war an douar. An Iliz a zo krenv, petra bennak m'he deus doare da veza sempl, rak Doue a zo ganti, ha ganti e chomo betek fin ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Perak oc'h spontet ? Ha n'hoc'h eus ket c'hoaz a feiz ?* »

(69)

Jezuz a ziskenn eus ar vag e bro Jeraza hag a ro ar pare da zaou zen a oa an diaoul enno.

Jezuz hag e ziskibien a ziskennas eus ar vag e bro Jeraza, dirak ar Galile, ha setu o tiredek war-du ennan daou zen a oa enno sperejou hudur. Dont a raent eus beziou, ha ken drouk e oant, ma ne grede den ebet tremen dre eno ; ne zougent gwiskamant ebet, ha biskoaz n'en doa gellet den o derc'hel staget, zoken gant chadennou. Meur a wech e oant bet hualet ha liammet gant chadennou, met torret o doa o chadennou ha bruzunet an hualou ; n'helle den ebet dont a-benn anezo. Ne choment e ti ebet, met noz-deiz e vezent war ar meneziou distro, o youc'hal, o vlonsa hag o vrondua o c'horf a daoliou mein.

Pa weljont Jezuz a-ziabell, setu i o tiredek d'e gaout, o stoui dirazan hag o krial a-bouez penn : « Petra a fell d'eoc'h kaout diganeomp, Jezuz, Mab Doue Uhel-meurbet ; ha deut oc'h aman d'hor bourrevia a-raok an amzer ? » Hogen Jezuz a lavaras d'an diaoul : « Kerz er-maez, spered hudur. — Me ho ped hag hoc'h asped, emezan, n'am bourrevit ket. — Pe hano ac'h eus, eme Jezuz. — Strollad eo va hano, abalamour ma 'z omp niverus. »

Hag an diaoulou a bede Jezuz n'o c'hasje ket kuit eus ar vro ha n'o stlapje ket en islonk.

Hogen eno, e-kichen, e oa eur vandenn vras a voc'h, o klask o boued : « Ma rit d'eomp mont kuit, eme an drouk-sperejou, hol lezit da vont er moc'h. — It, eme Jezuz ». Ha kerkent ez ejont kuit eus an daou zen evit mont er moc'h, hag ar vandenn voc'h, war-dro daou vil a oa anezo, a redas gant tiz, hag en em daoljont war o fenn er mor, hag e voent beuzet.

O welout kemend-all, ar re a oa ouz o diwall, a dec'has hag a embannas e kêr ha war ar maez ar pez a oa c'hoarvezet. Tud kêr ha kalz re-all diwar ar maez a zeuas da gaout Jezuz, hag e kavjont ar re a oa bet an diaoul enno, azezet e-harz e dreid, gwisket ha mat o spered. Ar re o doa gwelet ar burzud-se, a lavaras d'ezo neuze penaos e oa bet pareet an daou zen ha petra a oa c'hoarvezet gant o moc'h. Hag e krogas aon enno hag e pedjont Jezuz da bellaat diouto.

KENTEL

Ar beziou, gant ar Juzevien, a veze atao er-maez eus ar c'hêriou; a-wechou e vezent savet gant mein pe gant brikennou, met peurliesa, ne vezent nemet toullou kleuzet e-barz ar reier. E beziou evel-se e veze o chom an daou zen a zo hano anezo er pennad-man eus an Aviel; alies ez aent da redek du-man-du-hont, noaz pilh, ha den ebet n'helle dont a-benn anezo. Tud direiz ha tud gouez koulz lavaret, setu ar pez e oant deut da veza dindan galloud ar spered hudur. Pebez stad truezus, ha war ar memes taol, pebez skeudenn eus ar pez a c'hoarvez gant an den, p'en em daol ***d'ar pec'hed vil !***

An den en em lez da veza trec'het gant ar spered

hudur, ne gompren ha ne saour mui traou an Nenv. Ar sonj eus an Aotrou Doue a ra poan d'ezan, ha setu perak e kas anezan pell dioutan evit gellout senti ouz e voulou fall hep aon ebet. Ne sonj e netra mui nemet er pez a c'hell ober plijadur d'e gorf. Ne ra van ebet evit klevout an aliou mat a roer d'ezan, ne wel ket ha ne fell ket d'ezan gwelout e pe stad eman ha da belec'h ez a o veva e-giz ma ra. Ne gar mui nag e dud nag ar re o deus karantez evitan; ne gar mui nemet ar blijadur lous.

Gant aon na vefe direnket en e zizurziou gant ar sonj eus ar gwirioneziou kristen, e lez da genta e spered da gaout douetans warno; goude-se en em laka da gomz enep ar relijion, hag a-barz ar fin e koll e feiz penn-da-benn. Alies e teu ivez da goll e yec'hed, rak ar pec'hed vil a noaz d'ar c'horf koulz ha d'an ene, hag a-wechou zoken e tenn d'e heul klenvejou eus ar re boaniusa.

Setu aze eur stad trist-meurbet, rak eun den hag a vev evel-se, a zo en danjer bras da goll e ene. Arabat e vefe d'ezan koulskoude koll fizians. M'en deus c'hoant e gwirionez, e c'hell c'hoaz chanj buhez ha gounit ar baradoz. N'en deus evit-se nemet goulenn sikour digant Hor Salver Jezuz-Krist. An Hini en deus roet ar yec'hed d'an daou zen reuzeudik eus an Dekapol, a c'hell ivez, ma 'z eus bolontez vat eus e berz, tenna anezan eus a-dre skilfou an diaoul hudur ha rei d'ezan, dreist-holl dre sakramant ar binijenn ha sakramant an Aoter, an holl c'hrasou en deus ezomm evit ren hiviziken eur vuhez glan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *An neb a glask e blijadur er pec'hed vil, a zeu da veza henvel ouz al loened ; ne gompren mui traou an Aotrou Doue.* »

(70)

Jezuz a zistro d'ar Galile, a rent ar vuhez da verc'h mestr eur sinagog, hanvet Jair, hag a ro ar pare d'eur vaouez klanv gant an diwada.

Jezuz o veza distroet gant ar vag, eun niver bras a dud hen digemeras, rak holl e oant ouz e c'hortoz. Neuze e teuas mestr eur sinagog, hanvet Jair, d'en em deurel d'e dreid, hag e pedas anezan start, en eur lavarout : « Va merc'h a zo o vont da vervel ; deuit, astennit ho taouarn warni, evit ma pareo ha ma chomo e buhez ». N'en doa ken merc'h nemeti ; war-dro daouzek vloaz he doa. Jezuz a yeas gant an tad, hag eun niver bras a dud a oa en-dro d'ezan.

Hogen eno e oa ivez eur vaouez klanv daouzek vloaz a oa gant an diwada ; he holl danvez he doa dispignet o paea medisined, hag, e-lec'h beza gwelloc'h, gwasaat eo a rae. Tostaat a reas ouz Jezuz, o vont war e lerc'h, hag e c'hellas touch ouz e vantell. Lavarout a rae enni hec'h-unan : « Ma c'hellan hepken touch ouz e zilhad, e vin pareet ». Kerkent ec'h ehanas an diwada. Ha Jezuz a lavaras : « Piou en deus touchet ouzin ? » O veza ma lavarent holl e oant didamall, Per hag ar re a oa gantan, a respontas : « Mestr, eun niver bras a dud a zo bodet start en-dro d'eoc'h, hag e lavarit : « Piou en deus touchet ouzin ? » Ha Jezuz a lavaras : « Unan bennak en deus touchet ouzin ; rak eur vertuz am eus

santet o vont ac'hanoun ». Ar vaouez, o welout n'he doa ket gellet chom kuzet, a zeuas neuze en eur grena hag en em strinkas d'e dreid. Hag e tisklerias dirak an holl perak he doa touchet outan ha penaos e oa bet pareet raktal. Ha Jezuz da lavarout d'ezi : « Va merc'h, ho feiz he deus ho saveteet ; it e peoc'h ha bezit pare eus ho klenved. »

O komz edo c'hoaz, p' en em gavas unan da lavarout da vestr ar sinagog : « Marvet eo da verc'h ; perak skuiza pelloc'h ar Mestr ? » Met Jezuz, o veza klevet ar c'homzou-se, a lavaras d'an tad : « Bez hep aon, kred hepken hag e vevo ». Ha ne lezas den da vont gantan en ti nemet Per, Jakez ha Yann. Digouezet e-kichen an ti, e welas eus strollad tud o ouela hag o krial. Hag e lavaras d'ezo : « Perak kement-se a drouz hag a zaerou ? Ar verc'h n'eo ket maro, met kousket hepken. » Hag e raent goap anezan. Met Hen, goude beza graet d'ezo mont er-maez, a gemeras gantan tad ha mamm ar c'hrouadur hag an tri diskibl a oa d'e heul, hag ez eas betek al lec'h m'edo astennet ar c'hrouadur. Kregi a reas en he dourn hag e lavaras d'ezi : « Merc'hig, sav. » He spered a zistroas enni, hag e savas kerkent hag en em lakas da vale. Hag e lavaras rei d'ezi da zebri. Hag ar burzud-se en em skignas dre ar vro a-bez.

KENTEL

Betek-hen hon eus gwelet Hor Salver Jezuz-Krist oc'h ober meur a virakl, met n'eus hini ebet anezo hag a vefe par d'an hini a ra hirio e ti Jair, oc'h ober d'ar plac'hig sevel eus a varo da veo ; rak, e gwirionez,

daoust d'ezan da gomz evel ma ra, maro e oa ar plac'hig-se, ha neket kousket hepken. An dud a zo en he c'hichen, n'o deus douetans ebet war gement-se, na Jezuz kennebeut. Ma komz evel-se, n'eo nemet evit diskouez e c'halloud; ar plac'hig a zo maro e gwirionez, met Hen, dre e c'halloud a Zoue, a raio d'ezi sevel adarre ken buan ha pa ne vefe nemet kousket.

O vont da di Jair, Jezuz a ra c'hoaz eur mirakl all. Eur vaouez, klanv abaoe daouzek vloaz, a douch outan dre-guz evit kaout ar pare; pa wel ez eo anavezet, e kouez d'an daoulin dirazan en eur grena, ha setu Jezuz o lavarout d'ezi : « Va merc'h, ho feiz he deus ho savateet, it e peoc'h ha bezit pare eus ho klenved. » Pebez madelez eus perz Hor Salver ! Na lec'h hon eus da gaout fizians ennan ! Ma tle e viraklou kreski ennomp ar vertuz a Feiz, e vadelez a dle ivez kreski ennomp eur vertuz all hanvet an Esperans.

An Esperans a zo eur vertuz teologal a vez laket ennomp gant Doue da zeiz hor badeziant hag a ra d'eomp gortoz digantan, gant eur fizians vras, e c'hrasou er bed-man hag ar baradoz er bed all.

Hon esperans a zo harpet war madelez Doue en hor c'henver. M'en deus hor c'hrouet, n'eo nemet evit hol lakat da veza eürus gantan er baradoz. Prometet en deus e roje d'eomp an holl c'hrasou hon eus ezomm, ma karfemp o goulenn digantan; diskennet eo war an douar evit hon dasprena ; e wad en deus skuilhet evidomp betek ar berad diweza, hag, a-raok distrei d'ar baradoz, en deus savet eun Iliz ha roet d'ezi sakramanchou evit hor sklerijenna hag hor santelaat.

N'eus forz pegen grevus e vefe eta hor pec'hejou, n'eus forz pegen tentet e vefemp, e tleomp atao kaout fizians e Doue. E vadelez a zo hep muzul hag e c'hras ne vanko biken d'eomp, ma ne vankomp ket d'ezi honunan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, kement tra a c'houlennoc'h digant va Zad em hano, a vo roet d'eoc'h.* »

(71)

Jezuz a ya da Nazared hag a zo kaset kuit gant e genvroiz.

Jezuz, e ziskibien gantan, a zeuas da Nazared, e-lec'h ma oa bet savet. Ne reas eno nemet nebeut a vurzudou, abalamour ne gredent ket ; eun nebeut re glanv hepken a bareas oc'h astenn e zaouarn warno. Da zeiz ar sabad, ez eas er sinagog, evel ma oa boazet, hag e savas da lenn. Leor ar profed Izaiaz a voe roet d'ezan, hag, o veza displeget al leor, e kavas ar bajenn a zo skrivet enni an dra-man : « Spered an Aotrou a zo warnoun ; setu perak en deus va sakret gant an eol. Va c'haset en deus da gelenn ar re baour, da frealzi ar re eo rannet o c'halon, da ziskleria d'ar brizonerien ez int libr, da rei ar gweled d'ar re zall. » Goude beza klozet al leor, e roas anezan d'ar servijer hag ec'h azezas. Hag an holl er sinagog a oa o daoulagad o para warnan. Hag en em lakas da lavarout d'ezo : « Hirio eo deut da wir ar c'homzou-se eus ar Skritur. » Hag an holl a veule e gelennadurez hag a oa estlammet gant ar c'homzou dudius a goueze eus e vuzellou.

Met lavarout a raent : « Eus pelec'h e teu da

heman ar furnez-se hag ar galloud d'ober burzudou ? Ha n'eo ket hen ar c'halvez ha mab ar c'halvez ? Ha neket Mari eo e vamm ; Jakez, Jozef, Simon ha Jud, e vreudeur ? E c'hoarezed, ha n'emaint ket holl en hon touez ? » Hag e kavent abeg ennan. Neuze e lavaras d'ezo : « Hep mar e servijoc'h d'in ar c'hrenn-lavar-

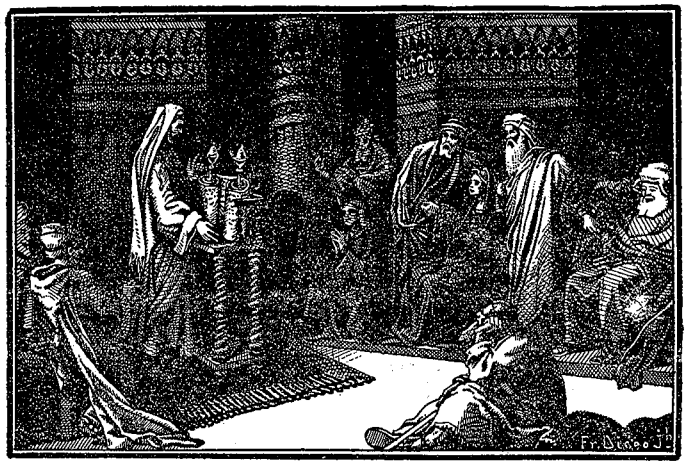

Hor Salver, en e sav en tu kleiz, a zispleg ar Skritur-Sakr d'e genvroiz e sinagog Nazared.

man [1] : Medisin, en em bare da unan. An traou bras hoc'h eus graet e Kafarnaüm hag hon eus klevet hano anezo, grit-i ivez en ho pro... » Hag e kendalc'has : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, profed ebet n'eo digemeret mat en e vro ; ne vez lezet hep enor nemet

(1) E galleg : proverbe.

en e vro, en e familh hag e-touez e anaoudegez. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, kalz intanvezed a oa en Israel en amzer Eliaz, pa voe serret an nenv e-pad tri bloaz ha c'houec'h miz ; ha koulskoude ne voe kaset Eliaz da hini ebet anezo, met da eun intanvez eus Sarepta, e bro Sidon. Kalz tud lor a oa ivez en Israel en amzer ar profed Elizeaz, ha ne voe pareet hini ebet anezo nemet Naaman eus ar Siri. »

O klevout ar c'homzou-se, ez ejont holl e kounnar er sinagog. Hag i ha sevel ha kas anezan er-maez eus kêr betek lein ar menez e-lec'h ma oa savet o c'hêr, evit hen stlapa d'an traon. Met Hen, o tremen en o c'hreiz, a yeas. Hag ez ae dre ar c'hêriadennou tro-war-dro, o kelenn.

KENTEL

Evel m'hon eus hel lavaret dija, Jezuz n'en doa na breudeur na c'hoarezed. Er Sav-Heol, hirio c'hoaz zoken, e vez galvet breudeur ha c'hoarezed ar gerent tost ha dreist-holl ar gindirvi hag ar ginitervezed. Ar re a zo galvet aman breudeur ha c'hoarezed Jezuz, n'int eta nag e vreudeur nag e c'hoarezed e gwirionez, met e gerent tosta.

O welout Hor Salver, ken mat ha ken santel, beza gwallgaset evel-se gant e genvroiz, e sonjomp marteze e oa tud fall a-walc'h e Nazared d'ar amzer-se. Ha koulskoude, ma sellomp mat ennomp hon-unan hag en-dro d'eomp, daoust ha ne welomp ket ar memes tra en hon amzer-ni ? Jezuz eo mestr hor c'halonou, ha koulskoude, pet ha pet gwech n'hon eus ket e laket er-maez anezo dre ar pec'hed marvel ?. Jezuz eo mestr an tiegeziou. Ha koulskoude, pet ha pet gwech

n'eo ket bet laket er-maez gant ar priejou oc'h ober eus stad santel ar briedelez eur stad a fallagriez ! Pet ha pet gwech n'eo ket bet laket er-maez gant an tadou hag ar mammou o rei skouer fall d'o bugale, o tigemer skridou lous, o lezel o zud yaouank da ren eur vuhez a zizurz ? Pet ha pet gwech n'eo ket bet laket er-maez gant an holl, o tilezel ar bedenn, o tebri kig d'an derveziou difennet, o labourat da sul hag o vankout d'an oferenn ?

Jezuz eo mestr ar vro, ha koulskoude, daoust ha n'eo ket bet laket er-maez eus al lezennou, eus al leziou-barn, eus ar skoliou hag a-wechou zoken, siouaz ! eus an ilizou o-unan ?

Nann, a dra-sur, n'hon eus ket lec'h da damall tud Nazared, n'eus forz pegen fall e vefent bet e-kenver Hor Salver; ni hon-unan a zo bet ivez ken fall hag i, ha falloc'h c'hoaz marteze. Goulennomp kentoc'h pardon digant an Aotrou Doue evit hor buhez tremenet ha prometomp d'ezan start, evit rapari hor fallagriez, e poagnimp hiviziken da rei d'ezan ar plas kenta e pep lec'h, en hor c'halon, en hon tiegez, er skoliou, el leziou-barn, en hor bro a-bez hag er bed holl.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da* goll. »

(72)

Jezuz a ro eun nebeut aliou d'e ebestel araok o c'has da brezeg.

Jezuz, o welout an engroez [1] tud, en doa truez outo ; rak enkrezet ha doaniet e oant evel denved hep pastor. Neuze e lavaras d'e ziskibien : « Bras eo an eost, met an eosterien a zo nebeut anezo. Pedit eta mestr an eost, ma tigaso labourerien d'e eost. » Hag, o veza galvet an daouzek, e roas d'ezo pep galloud war an drouk-sperejou hag ar galloud da barea an dud klanv. Hag e kasas anezo da brezeg Rouantelez Doue, goude beza roet d'ezo e c'hourc'hemennou. Lavarout a reas d'ezo : « Na dit ket war-du ar baganed, na dit ket e kêriou ar Samaritaned ; it kentoc'h etrezek an denved kollet eus familh Israel. E pep lec'h, war ho hent, roit ar vuhez d'ar re varo, netait ar re lor, kasit kuit an drouk-sperejou. Evit netra hoc'h eus resevet, roit evit netra. Ne vo ganeoc'h nag aour, nag arc'hant, na mouneiz en ho kouriz, na sac'h evit an hent, na diou sae, na botou, na baz, rak an hini a labour, en deus gwir da gaout peadra da veva. E kement kêr ha kêriadenn ma 'z eoc'h, goulennit piou a zo din d'ho tigemer, ha chomit en e di betek ma 'z eoc'h kuit. O vont en ti, saludit en eur lavarout : « Peoc'h d'an ti-man. » Ha ma 'z eo an ti-se mat a-walc'h, e kouezo ho peoc'h warnan ; ma n'eo ket,

(1) foule e galleg.

e tistroio ho peoc'h warnoc'h. Ha ma ne fell ket d'an dud ho tigemer na klevout ho komzou, it kuit eus an ti-se pe eus ar gêre-se en eur heja ar boultrenn eus ho treid. »

KENTEL

Jezuz a gas e ebestel da brezeg, met a-raok e ro d'ezo ar galloud d'ober miraklou, evit m'o devo o c'helennadurez muioc'h a bouez dirak an dud. Goulenn a ra diganto mont da genta da gaout an Israelited, o c'henvroiz; ar re-all a vo sklerijennet diwezatoc'h. Meur a dra a c'hourc'hemenn d'ezo da c'houde diwarbenn an doare da veva e-pad o misionou. Ar gourc'hemennou-se evelato ne dleont talvezout nemet e-keit ma chomo Hor Salver gant e ebestel. D'an deiz a-raok mervel, e lavaro d'ezo : « P'am eus ho kaset hep yalc'h, na sac'h, na botou, ho manket ez eus eun dra bennak d'eoc'h ? » Hag e respontint : « Nann ! » Neuze e lavaro d'ezo : « Met breman, an neb en deus eur yalc'h hag eur sac'h, a dle kemer anezo ! »

Hag e gwirionez, an traou a chanj hervez an amzeriou hag ar broiou. Ar pez a zo mat d'an Ebestel er Balestin, breman p'eman o Mestr ganto, ne vo mui kenkoulz d'ezo goude e varo, pa vint stranet dre ar bed ha gwallgaset gant an dud.

Eun dra avat a c'houlenn Hor Salver diganto ha digant ar veleien hag ar visionerien a zeüio war o lerc'h e pep lec'h hag e pep amzer : distaga o c'halon diouz madou an douar ha lakat o fizians e Doue : « Rak, emezan, an hini a labour, en deus gwir da gaout peadra da veva. »

Ha war ar memes taol, e verk d'ar gristenien o dever e-kenver ministred ar relijion : ret eo d'ezo o maga, abalamour ma reont en o zouez labour an Aotrou Doue.

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « *Ar veleien a zo tud a arc'hant, ne reont netra hep beza paeet!* » Setu aze eur gaou spontus ! Nag a draou a ra ar beleg hep goulenn gwenneg ebet ! Ober a ra katekiz evit netra; kofes ha komunia a ra evit netra; prezeg a ra evit netra ; mont a ra diouz an deiz ha diouz an noz da welout an dud klanv evit netra ; atao hag e pep lec'h e vez dimezet ha kaset ar re baour d'an douar evit netra.

Met koulskoude, ret eo d'ar beleg beva evel ar re-all; ret eo d'ezan paea tud d'ober labour an iliz ha kaout peadra da zerc'hel en o sav ar skoliou kristen hag an oberou all a zo en e barrez. Piou a vago anezan, nemet ar gristenien o-unan ? Rak evito eo e labour. Piou a baeo an dispignou a vez graet evit ar barrez, nemet ar gristenien o-unan ? Rak evit o mad eo e ra ar beleg an dispignou-se.

Abalamour da-se he deus merket an Iliz eur priz da baea evit lod eus an ofisou; an dud fidel evelato a c'hell choaz ar c'hlas a garont ; ar re baour, m'o deus c'hoant, n'o deus netra da rei ; ar re binvidig, diouz o zu, ne baeont nemet hervez ar pez a c'houlennont. Piou a gredfe en em glemm evel-se ? Den ebet, a drasur, nemet ar re a ra ar vicher diaoulek da damall atao ar veleien, n'eus forz penaos e reont.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Bras eo an eost, met an eosterien a zo nebeut anezo.* »

(73)

Jezuz a gendalc'h da gelenn e ebestel araok o c'has da brezeg.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ebestel : « Setu m'ho kasan evel denved e-touez bleizi. Bezit eveziek evel naered hag eün evel koulmed. Bezit war evez ouz an dud ; ho kas a raint dirak al leziou-barn, ho skourjeza a raint en o sinagogou. Kaset e vezoc'h, abalamour d'in-me, dirak ar c'houarnourien hag ar Rouaned, evit rei testeni d'in dirazo ha dirak ar poblou. Met pa vezoc'h kaset er sinagogou, dirak ar varnerien hag ar c'houarnourien, na vezit ket enkrezet o klask gouzout penaos en em zifenn, penaos komz ha petra lavarout ; rak ar pez ho pezo da lavarout, a vo roet d'eoc'h d'an ampoent. Neket c'houi eo a gomzo. Spered ho Tad eo a gomzo ennoc'h. Kasaet e vezoc'h gant an holl abalamour d'am hano ; met an hini a zalc'ho mat betek ar fin, hennez a vo salvet. Pa vezoc'h heskinet en eur gêr, tec'hit d'eun all. N'eman ket an diskibl dreist e vestr, nag ar servijer uheloc'h eget e Aotrou ; a-walc'h eo d'an diskibl beza evel e vestr, ha d'ar servijer beza evel e Aotrou. Rak-se, m'o deus hanvet an tad a familh : Beelzebub, pegement muioc'h ne roint ket an hano-se da dud e di !

« N'ho pet ket aon razo. Ar pez a lavaran d'eoc'h en denvalijenn, lavarit-hen e-kreiz ar sklerijenn ; hag ar pez a zo lavaret d'eoc'h e pleg ho skouarn, embannit-hen war an toennou. N'ho pet ket aon rak ar re a laz ar

c'horf ha n'hellont ket laza an ene ; met krenit kentoc'h dirak an hini a c'hell koll ar c'horf hag an ene en ifern. Ar filiped, ha ne vez ket daou anezo evit eur gwenneg ? Ha koulskoude, ne gouez ket unan war an douar hep aotre ho Tad. Bleo ho penn zoken a zo kontet. N'ho pet ket aon eta ; c'houi a dalv muioc'h eget meur a filip. An hini am anzavo dirak an dud, me ivez hen anzavo dirak va Zad a zo en Nenv ; an hini am nac'ho dirak an dud, me ivez hen nac'ho dirak va Zad a zo en Nenv. »

KENTEL

Arabat eo krena dirak an dud, rak n'hellont laza nemet ar c'horf, hag ar c'horf a zo nebeut a dra; n'eus nemet unan hag a dlefe lakat an den da gaout aon ; hennez eo Doue. Dirazan avat e tleer krena ha ret-mat eo diwall da zisenti outan, rak Hen a c'hell stlapa ar pec'her, korf hag ene, e-kreiz tan an ifern.

Komprenomp ervat ar gentel-se a ro Jezuz d'e ziskibien *diwar-benn ar silvidigez.*

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « *An den n'en deus ene ebet; pa varv, e varv a-bez.* » Ar re a gomz evel-se, n'int nemet pennou skanv pe kentoc'h tud direiz, rak ma lavaront kemend-all, n'eo peurliesa nemet abalamour ma renont eur vuhez fall ha m'o deus aon rak justis Doue. Eürus e vefent, ma c'hellfent en em zizober eus o ene; neuze n'o defe kont ebet da renta da zen hag e c'hellfent beva diouz o fenn o-unan; met war ar memes taol en em zizenoront, rak, ma vefe gwir ar pez a lavaront, ne vefe kemm ebet etre al loened hag i. Ma n'en defe an den ene ebet, ne dalvfe ket keroc'h eget eul loen; e vuhez hag e varo a vefe henvel ouz re al loened. Mar varfe an den a-bez, ne vefe digoll

ebet goude ar vuhez-man evit an dud just a zo gwallgaset war an douar, na poan ebet o c'hortoz an dud fall a zo breman eürus. Ret-mat eo e vefe eur vuhez all e-lec'h ma vo laket pep tra en e blas gant furnez ha justis an Aotrou Doue.

Istor krouidigez hon tud kenta a ra d'eomp kompren ervat petra eo an den. Doue a gemeras eun tammig douar evit ober korf Adam. Goude-se e c'houezas warnan, ha dre ar c'houezadenn c'halloudus-se, e krouas *e ene.* An ene eta ne zeu ket eus an douar evel ar c'horf; gant Doue eo bet graet war-eün hag eus a netra. Eur spered eo evel an Aotrou Doue hag an aelez, ha setu perak n'hellomp na gwelout anezan na touch outan. A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « *M'en defe an den eun ene, e vefe gwelet !* » Tud diskiant ! Penaos e c'hellfe beza gwelet gant daoulagad ar c'horf, pegwir ez eo eur spered, da lavarout eo eun dra ha n'hellomp ket anaout gant hor skianchou ?

An ene eo eus a-bell al lodenn wella eus an den. Ha koulskoude, siouaz ! nag a dud a ra muioc'h a stad eus o c'horf eget eus o ene ! Nag a boan a gemeront evit maga ha gwiska ar c'horf-se hag hen diwall diouz ar c'hlenvejou ! E-lec'h ober brezel d'o zechou fall, en em lezont da veza bleniet ganto ; o ene a zo ankounac'haet ha dilezet, hag evel-se en em lakont e riskl da veza daonet da viken. Plijet gant Doue digeri o daoulagad d'an dud paour-se ha rei d'ezo ar c'hras da zistrei outan evit mat !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ?* »

(74)

Jezuz a ro c'hoaz eun nebeut kenteliou d'e ebestel hag o c'has da brezeg.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ebestel : « Na gredit ket ez oun deut da zigas ar peoc'h war an douar, met ar c'hleze. Deut oun da denna an den digant e dad, ar verc'h digant he mamm, ar verc'h-kaer digant he mammgaer ; hag an den en devo tud e di da enebourien. — An hini a gar e dad pe e vamm muioc'h egedoun, n'eo ket din ac'hanoun. An hini na grog ket en e groaz da zont d'am heul, n'eo ket din ac'hanoun. An hini a viro e vuhez, he c'hollo, hag an hini en devo kollet e vuhez abalamour d'in ha d'an Aviel, he saveteio.

« An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz, hag an neb am dispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset. An neb ho tigemer, am digemer ; hag an hini a ro digemer d'in, a ro digemer d'an Hini en deus va digaset. An neb a reseo eur profed evel profed, en devo pae eur profed ; hag an neb a zigemer eun den santel, abalamour m'eo santel, en devo pae eun den santel. An neb en devo roet eur werennad dour fresk hepken da unan eus ar re zister-man, abalamour m'eo va diskibl, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ne gollo ket e c'hobr. »

P'en doe echuet Jezuz rei ar c'henteliou-se d'an daouzek, e kasas anezo daou-ha-daou. Hag ez aent eus an eil kêriadenn d'eben, o prezeg ar binijenn, o rei da

anaout an Aviel, o kas kuit an drouk-sperejou hag o parea e pep lec'h. Hag ez eas e-unan da gelenn ha da brezeg er c'hêriou.

KENTEL

Jezuz a zo deut war an douar d'hor savetei ha da zigeri d'eomp dor ar baradoz. Met ni, diouz hon tu, a dle ober ivez kement ha ma c'hellomp evit servija mat an Aotrou Doue ha kaout eun deiz perz en e eürusted. Ma teufe eun dra bennak da virout ouzomp da senti ouz e lezennou, e tlefemp derc'hel penn d'ezan evel d'ar gwasa eus hon enebourien. Rak Doue a zo dreist pep tra, ha fellout a ra d'ezan e vefe karet dreist an holl draou all.

Ne zifenn ket ouzomp a dra-sur karout *ar madou hag an danvez* a c'hellfemp kaout. Met e volontez eo ma karfemp anezan muioc'h egeto, ha ne fell ket d'ezan e rafemp, evit o dastum pe o mirout, netra hag a vefe kontrol d'ar pez a verk d'eomp hor c'houstians. Doue da genta !

Doue a fell d'ezan e karfemp *hor c'herent hag hor mignoned*, met er memes amzer, e c'houlenn diganeomp kaout evitan muioc'h a garantez eget evito. An dever hor befe zoken d'en em zispartia diouto, ma vefemp galvet gantan da eur stad parfetoc'h, pe ma vefe ret kement-se evit silvidigez hon ene. Arabat eo eta d'an tadou ha d'ar mammou mirout ouz o bugale da guitaat ar bed evit en em rei da Zoue, ma sonj d'ezo ez int galvet gantan, ha d'ar vugale chom hep heulia bolontez Doue, war zigarez ma rafe kement-se poan d'o zud. Doue da genta !

Doue a fell d'ezan e karfemp *hor buhez* hag e talc'hfemp d'ezi, met er memes amzer, e c'houlenn diganeomp ivez beza prest da c'houzanv ar maro ken-

toc'h eget trei kein d'ezan. An hini a gav gwelloc'h pec'hi ha mirout buhez e gorf eget mervel evit chom fidel da Zoue, hennez a gollo buhez e ene hag a gouezo e tan an ifern. Er c'hontrol, an hini a goll buhez e gorf, evel ar verzerien, abalamour da Zoue ha d'an Aviel, hennez a savetei buhez e ene hag en devo perz en eürusted ar baradoz.

Doue, en eur gomz, a fell d'ezan e karfemp anezan dreist pep tra, dreist hor madou, hor plijaduriou, hor c'herent, ha ret eo d'eomp zoken beza prest da vervel kentoc'h eget trei kein d'ezan dre ar pec'hed.

Jezuz, a-raok kas e ebestel da brezeg, a lavar d'ezo c'hoaz : « An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz, hag an neb am dispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset. » Dre ar c'homzou-se, e ro d'e ebestel galloud da brezeg en e hano, ha war ar memes taol e ro d'eomp ivez da intent e tleomp *senti ouz an Iliz* ha beza leun a zoujans eviti. An Iliz he deus bet digantan ar garg hag ar galloud d'ober lezennou evit silvidigez an eneou, ha setu perak e tleomp mirout al lezennou-se gant kement a evez ha re an Aotrou Doue e-unan. An neb a selaou an Iliz, a selaou Jezuz. An neb a zispriz an Iliz, a zispriz Jezuz e-unan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An hini a gar e dad pe e vamm muioc'h egedoun, n'eo ket din ac'hanoun ; an neb a gar e vab pe e verc'h muioc'h egedoun, n'eo ket din ac'hanoun.* »

(75)

Herodez a laka Yann-Vadezour d'ar maro e prison Makeront.

Hogen Herodiadez a stigne rouejou da Yann, hag a glaske e lakat d'ar maro, met n'helle ket. Herodez en doa aon rak ar bobl, a gemere Yann evit eur profed. Gouzout a rae e oa Yann eun den eün ha santel, hag en doa doujans evitan hag e taole evez war e vuhez ; kalz traou a rae zoken goude beza kemeret kuzul digantan, ha selaou a rae anezan gant plijadur.

Erfin e tigouezas tro vrao. Da zeiz gouel e c'hanedigez, Herodez a bedas da leina an dud vras eus e lez, an ofiserien hag ar pennou bras eus ar Galile. Merc'h Herodiadez, deut er sal, a zansas dirak al leinerien hag a blijas kement da Herodez ma lavaras d'ezi : « Goulenn diganin ar pez a gari, hag her roin d'it. » Hag e touas : « Ya, n'eus forz petra a c'houlenni, her roin d'it, ha pa vefe an hanter eus va rouantelez. » Ar verc'h a guitaas ar sal hag a lavaras d'he mamm : « Petra a c'houlennin ? » Houman a respontas d'ezi : « Penn Yann-Vadezour. » O tistrei raktal ha buan da gichen ar roue, ar plac'h yaouank a reas d'ezan ar goulenn-man : « Me a fell d'in e rofec'h d'in war an eur, en eur plad, penn Yann-Vadezour. » Ar roue a voe glac'haret ; met o veza m'en doa touet dirak e leinerien, ne fellas ket d'ezan ober poan d'ezi o lavarout nann. Kerkent e kasas unan eus soudarded e balez gant

urz da zigas penn Yann-Vadezour war eur plad. Ar soudard a yeas da drouc'ha e benn da Yann d'ar prizon, hag hen digasas war eur plad. Her c'hinnig a reas d'ar plac'h yaouank, hag houman her roas d'he mamm.

O veza klevet ar c'helou, diskibien Yann a zeuas da gerc'hat ar c'horf hag a lakas anezan en eur bez ; hag ez ejont da lavarout da Jezuz ar pez a oa c'hoarvezet.

KENTEL

Yann-Vadezour, d'ar mare-se, a oa oajet a zaou vloaz ha tregont hanter, hag a oa abaoe bloaz er prizon, e Makeront, e-kichen ar Mor Maro. Herodiadez, leun a gasoni outan, a oa pell a oa o klask e lakat d'ar maro, met betek-hen n'he doa ket gellet hen ober. Eun dervez koulskoude, da genver gouel ganedigez ar roue, e kavas he zu hag e teuas a-benn da lakat dibenna ar profed.

Siouaz ! nag a bec'hejou a zeu evel-se da heul goueliou ar bed ! Ken niverus int, ma n'heller ket o displega holl ; lavaromp eur ger bennak evelato diwar-benn an daou a gaver aliesa hag a ra ar muia a zroug d'an eneou : *ar vezventi* (1) *hag an dansou.*

Ar vezventi a laka an den da goll e skiant, a ziskar an tiegeziou hag a denn d'he heul ar brasa dizurziou. An den mezo ne oar mui petra a ra; dispign

(1) Evit enebi ouz an tech milliget-se a ra kement a zroug d'an Iliz ha d'ar vro, ez eus bet savet eur Vreuriez katolik hanvet AR GROAZ-WENN. Ar re a ro d'ezi o hano, a bromet lezel a-gostez an holl evajou graet gant alkool ; gwin, chistr ha bier a c'hellont eva, gant ne vo ket evet re, rak an hini a vefe mezo, n'hellfe ket chom er Groaz-Wenn.

Plijet gant Doue ez afe kalz tud er Vreuriez-se, evit ma vo mouget en hon touez eun tech hag a zo eun dizenor evit hor bro.

a ra e c'hounidigez en ostaleri, hag e-pad an amzer-se, e vez alies e wreg hag e vugale o c'hlaouri gant an naon hag o krena gant ar yenijenn. Atao e vez o klask trouz ouz ar re-all; en em deurel a ra d'an oberou lous ha ne zeu war e vuzellou nemet komzou dizonest. Na spontus eo gwelet an den o tont evel-se da veza henvel ouz eun aneval !

Ma ra ar vezventi kalz droug d'an eneou e goueliou ar bed, an dansou fall a ra muioc'h c'hoaz. Ne gomzomp ket aman eus an dansou noz, a denn d'o heul kement a zizurz, nag eus an dansou sul, a ra eus dervez an Aotrou Doue dervez an diaoul. Ne gomzomp hirio nemet eus an dansou lous a zo bet digaset en hon touez eus ar broiou gouez pe savet gant tud a vuhez fall. An dansou-se n'eus d'o heul nemet sonjou vil, c'hoantegeziou fall, komzou dizonest hag oberou mezus.

A-wechou e vez klevet himiennou o lavarout : « Me a c'hell kemer perz en dansou-se; ne reont netra d'in ! » Gwir a-walc'h eo marteze ar pez a lavar an dudse; met ma ne ra an dansou mezus-se netra d'ezo, n'eo ket diaes gouzout perak. Kemerit eur sailhad dour lous, stlapit-hen war eur bern teil; ar bern teil ne chanj ket; du e oa a-raok, du eo goude; an dour lous ne ra netra d'ezan ! Kemerit breman eur sailhad dour lous all; stlapit-hen war eur bern erc'h gwenn-kann. Petra a c'hoarvez ? An erc'h a zeu da veza du ; saotret eo gant an dour lous !

Gant an dud yaouank a gemer perz en dansou fall, e c'hoarvez ar memes tra ivez. Lod anezo marteze ne ra an dansou-se netra d'ezo, ha n'eo ket souezus : o ene a zo dija lous a-walc'h a-raok, ken lous ma n'ouzont mui an doare da ruzia gant ar vez ! Met ar re-all, ar re a oar c'hoaz petra eo ar burentez, ar re-se n'hellont ket lavarout na ra an dansou fall netra d'ezo;

rak, her gouzout a reont mat, ken louzet eo o ene gant an dansou-se, ma teu eus a wenn da veza du... du gant ar pec'hed vil !

An Tad Santel ar Pab hag an Eskibien, rannet o c'halon o welout an droug spontus a ra an dansou mezus d'ar yaouankiz, o deus o c'hondaonet rust : o dever o deus graet. D'an ostizien, d'an tadou ha d'ar mammou, d'ar baotred ha d'ar merc'hed yaouank, d'ober o hini. Ma ne reont ket, e tennint warno malloz an Aotrou Doue hag, eun deiz, e vo ret-mat d'ezo respont dirak e justis eus an holl bec'hejou a vo c'hoarvezet dre o faot hag eus an holl skoueriou fall o devo graet endro d'ezo.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver Jezuz-Krist : « *N'heller ket servija daou vestr, an Aotrou Doue hag an diaoul.* »

(76)

Goude maro Yann-Vadezour, Jezuz a dec'h rak Herodez, a zistro war bord lenn Jenezared evit digemer e ziskibien goude o mision, hag a ya ganto da-gichen Betsaida, e-lec'h ma laka ar bara da greski evit maga ar bobl.

Jezuz, o veza klevet e oa bet laket Yann-Vadezour d'ar maro, a yeas kuit eus ar Galile.

Herodez koulskoude, o klevout hano eus kement a veze lavaret diwar-benn Jezuz hag eus kement a rae,

ne ouie ket petra da sonjal. Hag e lavare : « Graet em eus trouc'ha e benn da Yann ; piou eta eo heman a ra traou ken bras ? » Lod a lavare : « Eliaz eo ». Ha re-all : « Eur profed eo, henvel ouz profeded an amzer goz ». Met hen a lavare : « Yann-Vadezour eo, savet eus a-douez ar re varo ; ha setu perak e vez graet burzudou gantan ». Hag e klaske an tu da welout Jezuz.

An ebestel, distroet da gaout Jezuz, a gontas d'ezan o oberou hag o frezegennou. Hag e lavaras d'ezo : « Deuit en eul lec'h distro ha diskuizit eun tammig. » Rak kement a dud a zeue hag a yae, ma n'o doa ket an ebestel amzer zoken da zebri. Pignat a rejont eta en eur vag, evit mont en eul lec'h distro, e-kichen Betsaida-Juliaz.

Met kalz a welas anezo o vont, hag, o c'houzout da belec'h ez aent, e redjont eus an holl gêriou d'al lec'h-se dre zouar, hag e tigouezjont eno a-raozo. Jezuz, o tiskenn eus ar vag, a welas eun niver bras a dud, hag en doe truez outo, hag en em lakas d'o c'helenn. Hogen Pask a oa tost.

An deiz a oa o vont da goueza, hag an daouzek, o tostaat ouz Jezuz, a lavaras d'ezan : « Kasit an dud-se kuit, ma 'z aint d'ar chêriou ha war ar maeziou evit kaout lojeiz ha boued, rak ni a zo aman en eul lec'h distro ha n'eus netra ennan. » Met Hen a lavaras d'ezo : « N'eo ket ret o c'has kuit ; roit d'ezo da zebri hoc'h-unan. » I a respontas : « N'hon eus nemet pemp bara ha daou besk ; nemet mont a rafemp hon-unan da brena boued evit an holl dud-se. » Jezuz a lavaras da Filip :

« E pelec'h e prenimp bara evit rei d'ezo da zebri ? » Met kement-se a lavare evit gwelout e feiz ; rak Hen a ouie mat petra edo o vont d'ober. Filip a respontas d'ezan : « Ne vo ket a-walc'h gant daou c'hant diner a vara evit rei eun nebeudig da bep-hini. » Hogen war-dro pemp mil den a oa eno, hep konta ar merc'hed hag ar vugale.

Lavarout a reas d'e ziskibien : « Grit d'ezo azeza dre vodadou a hanter-kant. » Evel-se e rejont hag e lavarjont d'ezo azeza war ar geot, a oa founnus el lec'h-se. Neuze e krogas Jezuz er pemp bara hag en daou besk, e savas e zaoulagad war-du an Nenv, e vennigas ar pemp bara, o rannas hag o roas d'e ziskibien ; hag ar re-man o roas d'an dud. An holl a zebras kement ha ma karjont, ha pa voe leun o c'hof, e lavaras d'e ziskibien : « Dastumit an tammou a chom, evit na daio netra da goll. » Hag e leugnjont daouzek paner gant ar pez a oa chomet.

KENTEL

Herodez a sav c'hoant gantan da welout Jezuz, abalamour d'ar burzudou a ra, met Jezuz a dec'h, hag Herodez ne zeuio a-benn da welout anezan nemet bloaz bennak diwezatoc'h, e Jeruzalem, e mare ar Basion.

Hor Salver, o kuitaat ar Galile, a ya d'an hanternoz da lenn Jenezared. Goude-se e teu en-dro d'ar Galile, war bord al lenn, da zigemer e ziskibien o tistrei eus o mision kenta. Ac'hano e tistro ganto adarre d'an hanternoz, e-kichen Betsaida-Juliaz, hag eno e ra dirazo eur mirakl bras : kreski ar bara evit maga ar bobl.

Mirakl ar bara kresket evit maga ar bobl a verk Sakramant an Aoter, e-lec'h m'en em ro Jezuz e magadurez da holl gristenien ar bed dre ar gomunion : « Va c'horf, emezan, a zo e gwirionez eur vagadurez... Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h. »

Ar mirakl-man a verk d'eomp ar sakramant a savo Hor Salver diwezatoc'h evit rei magadurez d'an eneou. E-kichen Betsaida, e ro da zebri da veur a vil den gant eun tammig bara. Dre ar gomunion, abaoe daou vil vloaz, en deus maget, neket hepken meur a vil den, met an holl gristenien a zo deut war an douar abaoe ar penn kenta eus an Iliz, hag ar pez en deus graet betekhen, a gendalc'ho d'ober betek fin ar bed.

Komunia a zo reseo korf, gwad, ene ha divinite Hor Salver Jezuz-Krist dindan spesou ar bara. Jezuz e-unan a zeu da veza hor magadurez hag a ro d'eomp nerz da zerc'hel penn d'an tentasionou ha da senti ouz an Aotrou Doue.

Eun dever eo evidomp mont da gomunia ; Hor Salver e-unan her gourc'hemenn d'eomp : « Ma ne zebrit ket va c'horf, emezan, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h. » Hag an Iliz, evit ober d'eomp mirout ar gourc'hemenn-se, a c'houlenn diganeomp tostaat ouz an Daol-Santel ken lies gwech ha ma c'hellomp, da vihana eur wech ar bloaz, da Bask, dindan boan a bec'hed marvel.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h.* »

(77)

Goude mirakl ar bara kresket, ar bobl a fell d'ezi lakat Jezuz da roue. Hor Salver a dec'h hag, o tistrei da Gafarnaüm, a vale war lenn Jenezared.

An dud, o welout ar burzud graet gant Jezuz, a lavare : « Heman eo e gwirionez ar profed a dle en em ziskouez d'ar bed. » Met Jezuz, o c'houzout edont o vont da gregi ennan evit e lakat da roue, a lavaras d'e ziskibien pignat buan er vag ha mont a-raozan en tu all. Hag Hen en em dennas adarre e-unan war ar menez da bedi. Ha pa voe deut ar pardaez, edo eno e-unan.

Bag an ebestel koulskoude a oa hejet gant an houlennou e-kreiz ar mor ; rak an avel a oa enep, hag an diskibien o doa kalz poan o roenvat. Met d'ar bedervet lodenn eus an noz, e teuas Jezuz d'o c'haout o vale war ar mor hag en doa c'hoant da vont a-raozo. Ouz e welout, e voent strafuilhet hag e lavarent : « Eun teuz (1) eo. » Hag e krient, kement aon o doa. Jezuz a gomzas outo neuze en eur lavarout : « Ho pet fizians, me eo ; n'ho pet ket aon. » Per a respontas : « Aotrou, ma 'z eo c'houi eo, gourc'hemennit ma 'z in d'ho kaout war ar mor. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Deus. » Ha Per, o tiskenn eus ar vag, a gerze war ar mor evit mont da gaout Jezuz. Met, o welout kounnar an avel, en doe aon, hag, evel m'edo o vont d'ar goueled, e krias :

(1) fantôme e galleg.

« Aotrou, va saveteit. » Kerkent, Jezuz, oc'h astenn e zourn, a grogas ennan hag a lavaras d'ezan : « Den a nebeut a feiz, perak ec'h eus bet disfizians ? » Ha pa voent pignet er vag, ec'h ehanas an avel. Neuze ar re a oa er vag, souezet holl hag er-maez anezo o-unan, a dostaas outan d'e adori, en eur lavarout : « C'houi eo e gwirionez Mab Doue. »

KENTEL

An abostol sant Per, pa lavar Jezuz d'ezan mont d'e gaout, a ya raktal hag a vale war lenn Jenezared. Nen deus aon ebet.

Met kerkent m'en em laka an avel foll da c'houeza, e koll fizians, ha panevet Jezuz, e vefe lonket gant ar mor : « Den a nebeut a feiz, a lavar neuze Hor Salver d'ezan, perak ec'h eus bet disfizians ? »

Ar c'homzou-se, nag a wech, siouaz ! e c'hellfe Hor Salver Jezuz-Krist o lavarout d'eomp-ni ivez ! Rak, ret eo d'eomp hen anzav, m'en doa sant Per nebeut a feiz, p'edo o vale war lenn Jenerazed, ni hon eus kalz nebeutoc'h c'hoaz. Pa 'z a pep tra en-dro hervez hor bolontez, neuze e vezomp leun a fizians en Aotrou Doue ha leun a zoujans evit e volontez santel. Neuze n'eo ket nerz-kalon a vank d'eomp ! Met kerkent ha ma teu eun dra bennak d'ober poan d'eomp, e vez kollet pep fizians ganeomp hag en em lakomp d'en em chala. Perak hon eus-ni kennebeut a feiz ? Abalamour n'anavezomp mat a-walc'h na galloud an Aotrou Doue, nag e lealded, nag e vadelez.

Doue a zo holl-c'halloudek; Hen eo en deus krouet ar bed holl gant eur gomz hepken, ha m'en defe c'hoant, ne vefe ket diaesoc'h d'ezan tenna eus a netra bedjou all kaeroc'h c'hoaz eget heman. Hen eo a ro buhez da bep tra hag a ren pep tra gant e lezennou, ha netra ne vir outan da chanj an traou e-giz ma kar, evit dont d'hor sikour. Perak eta mankout a fizians ennan ? An hini a gerze dispont war lenn Jenezared hag a roe galloud da sant Per d'ober eveltan, hennez a c'hell ivez astenn d'eomp e zourn, evel ma reas d'e abostol, hag hon diwall diouz pep droug.

Doue eo al lealded memes. Hogen prometet en deus d'eomp e roje d'eomp kement tra a c'houlennfemp digantan : « Goulennit, emezan, hag e vo roet d'eoc'h. » Goulennomp digantan eta ar pez hon eus ezomm; ma pedomp anezan evel ma 'z eo dleet, da lavarout eo gant eur galon izel ha gant eur c'hoant gwirion d'ober atao e volontez santel, e c'hellomp beza sur da gaout digantan kement tra a zo mat evit silvidigez hon ene.

Doue a zo leun a vadelez en hor c'henver, ha n'en deus nemet eur c'hoant : kas ac'hanomp holl d'ar baradoz ha rei d'eomp perz en e eürusted e-pad an eternite. A-wechou e tigas d'eomp poaniou a bep seurt, poaniou a gorf ha poaniou a spered, met ne ra biskoaz kement-se nemet evit hor brasa mad. N'eus forz pegen pounner e c'hellfe beza eta ar groaz a ro d'eomp da zougen, diwallomp mat d'en em glemm. Ma tigas kollou bras betek ennomp, ma ten ar yec'hed diganeomp, ma 'z omp gwallgaset, droukprezeget, tamallet e gaou gant an dud, n'ankounac'haomp ket ez omp evel-se henveloc'h ouz Jezuz-Krist, hor Mestr, ha gouzanvomp an holl boaniou-se dre garantez evitan ha gant eur spered a binijenn, o sonjal hon eus meritet kalz muioc'h c'hoaz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da sant Per : « *Den a nebeut a feiz, perak ec'h eus bet disfizians ?* »

(78)

Ar Juzevien o veza deut war e lerc'h da Gafarnaüm, Jezuz a lavar d'ezo e roio d'ezo, neket eur bara evit maga o c'horf, met eur bara all diskennet eus an Nenv evit maga o eneou. Ar bara-se eo Hen e-unan.

Antronoz, ar bobl tud a oa chomet en tu all d'ar mor, o welout n'edo mui Jezuz eno, a bignas e bagou hag a zeuas da Gafarnaüm da glask Jezuz. Ha goude beza kavet anezan, e lavarjont d'ezan : « Mestr, pe da vare oc'h deut aman ? » Jezuz a respontas d'ezo : « C'houi am c'hlask, nann abalamour m'hoc'h eus gwelet burzudou, met abalamour m'hoc'h eus debret bara ha m'hoc'h eus bet ho kwalc'h. Labourit evit kaout, nann ar boued a ya da goll, met an hini a chom evit ar vuhez eternel hag a vo roet d'eoc'h gant Mab an den. » Hag e lavarjont d'ezan : « Hon tadou o deus debret ar mann en dezert, evel m'eo skrivet : roet en deus d'ezo bara an Nenv da zebri. » Jezuz a lavaras d'ezo : « E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, Moizez n'en deus ket roet d'eoc'h bara an Nenv ; va Zad eo a ro d'eoc'h gwir vara an Nenv ; rak bara Doue eo ar bara a ziskenn eus an Nenv hag a ro ar vuhez d'ar bed. »

Hag e lavarjont d'ezan : « Aotrou, roit d'eomp atao eus ar bara-se. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Me eo ar bara a vuhez. An neb a zeu davedoun, n'en devo

mui naon, hag an neb a gred ennoun, n'en devo mui sec'hed. Kement a ro d'in an Tad, a zeuio davedoun, hag an neb a zeu davedoun, n'hen taolin ket er-maez, rak diskennet oun eus an Nenv evit ober, nann va bolontez, met bolontez an Hini en deus va digaset. Hogen bolontez an Hini en deus va digaset, eo ma vo roet ar vuhez eternel da gement hini a wel ar Mab hag a gred ennan ; ha me, d'an deiz diweza, a savo anezan eus a-douez ar re varo. »

KENTEL

Dre ar c'homzou a lavar Jezuz d'ar bobl er pennad-man eus an Aviel hag en daou bennad a zo aman war-lerc'h, e fell d'ezan prepari e ziskibien da zigemer Sakramant an Aoter, pa vo savet gantan diwezatoc'h, d'an deiz a-raok e varo. Ar Sakramant-man a zo eur mister bras-meurbet ; ma lavarfe Hor Salver war an taol e tle rei e gorf d'an dud da zebri, biken ne vefe kredet. Ret eo displega tamm-ha-tamm eur wirionez ken uhel. Setu aze ar pez a ra Jezuz : da genta, evel m'hon eus her gwelet uheloc'h, e ra eur mirakl e-kichen Betsaida-Juliaz, evit maga ar Juzevien. Hirio e tigas sonj d'ezo n'eo ket a-walc'h maga ar c'horf; ret eo ivez kaout eur bara evit an ene. Ar bara-man n'eo ket ar mann a vage an Israelited en dezert, met eur bara all diskennet eus an Nenv evit rei ar vuhez d'ar bed. Goude-se e lavaro d'ezo petra eo ar bara-se : ar bara-se eo Hen e-unan, a ro ar vuhez d'an neb a gred ennan; hag erfin e tisklerio d'ezo pemaos e teuio da veza o magadurez : o rei d'ezo e gorf da zebri hag e wad da eva. War ar poent-man e pouezo gant nerz hag e lavaro krenn-ha-krak : « An neb a fell d'ezan beva, a rank debri va c'horf hag eva va gwad. »

Hag e gwirionez, Jezuz a chom ganeomp *e sakramant an Aoter* evit hor maga. E-barz an Tabernakl eman, koulz hag en Nenv, gant e gorf, e wad, e ene hag e zivinite. Hen eo Jezuz e-unan, an hini a zo bet ganet gant ar Werc'hez Vari e Betleem, a zo maro war ar groaz hag a zo breman er baradoz en tu dehou da Zoue holl-c'halloudek.

A dra-sur n'hellomp ket her gwelout gant hon daoulagad, evel ma veze gwelet gwechall gant e ziskibien er Jude hag er Galile, rak kuzet eo *dindan spesou ar bara hag ar gwin.* Pa savas Sakramant an Aoter, e lavaras d'e ebestel, en eur ginnig d'ezo ar bara hag ar gwin konsakret : « Kemerit,debrit hag evit, an dra-man eo va c'horf, an dra-man eo va gwad.» En oferenn, da vare ar gorreou, ar beleg a lavar ivez ar memes komzou, ha kerkent m'en deus o lavaret, eo chanjet ar bara hag ar gwin e korf ha gwad Jezuz-Krist. Ar pez a weler neuze war an Aoter, a zo atao henvel ouz bara hag ouz gwin. An osti a zo gwenn ha ront evel ma oa a-raok ; er c'halir e weler ivez liou ar gwin; n'eus netra chanjet hervez an doare. Ha koulskoude, n'eus mui na bara na gwin; ne chom mui nemet ar spesou anezo, ha dindan ar spesou-se eman korf ha gwad Hor Salver.

Gwechall e komunie an dud fidel dindan spes ar gwin koulz ha dindan spes ar bara. Met an Iliz he deus lamet ar c'hiz-se, gant aon na vefe lezet eur berad bennak eus gwad prizius Hor Salver da goueza war an douar. Oc'h ober evel-se, n'he deus graet gaou ebet ouz he bugale. Rak Jezuz-Krist a zo holl dindan spes ar bara, evel m'eman holl dindan spes ar gwin. Pa roas e gorf d'e ebestel d'an deiz a-raok mervel, e komze eus e gorf e-giz m'edo neuze. Hogen beo e oa, ha dre-se edo ennan e wad, e ene hag e zivinite.

E Sakramant an Aoter ivez, eman Hor Salver leun a vuhez ; rak-se e-lec'h m'eman e gorf, eman ivez e wad hag e ene, hag e-lec'h m'eman e gorf, e wad hag e ene, eman ivez e zivinite. Ar re a gomuni eta dindan spes ar bara hepken, o deus kement a c'hrasou ha pa gomunifent dindan spes ar bara ha spes ar gwin.

Jezuz n'eman ket hepken *holl dindan pep-hini eus ar spesou-se, holl* eman ivez *dindan pep lodenn anezo.* A-wechou e vez ret d'ar beleg ober tammou eus an ostiou konsakret, abalamour ne vez a-walc'h anezo evit an dud a vez da gomunia. Ar re n'o deus neuze nemet eul lodenn hepken eus an osti, a reseo evelato kement a c'hrasou hag ar re-all ; rak dindan al lodenn-se, koulz ha dindan an osti a-bez, eman Jezuz holl gant e gorf, e wad, e ene hag e zivinite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo ar bara a vuhez. An neb a zebr eus ar bara-se, a vevo da viken.* »

(79)

Jezuz a ziskleir d'ar Juzevien e roio d'an dud e gorf da zebri hag e wad da eva evit maga o eneou.

Ar Juzevien a c'hrosmole, abalamour m'en doa lavaret Jezuz : « Me eo ar bara a vuhez diskennet eus an Nenv. » Hag e lavarent : « Ha n'eo ket heman Jezuz, mab Jozef ? Ha n'anavezomp ket e dad hag e vamm ? Penaos eta e lavar : « Me a zo diskennet eus an Nenv ? » Met Jezuz a respontas d'ezo : « Na c'hrosmolit ket etrezoc'h ; n'hell den ebet dont dave-

doun, ma n'eo ket sachet gant an Tad en deus va digaset ; ha me, d'an deiz diweza, a savo anezan d'ar vuhez. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, an neb a gred ennoun, en deus ar vuhez eternel.

« Me eo ar bara a vuhez. Ho tadou o deus debret ar mann en dezert hag a zo maro. Heman eo ar bara a ziskenn eus an Nenv, evit na varvo ket an hini hen debr. Ar bara a roin, eo va c'horf evit buhez ar bed. »

Ar Juzevien a zivize etrezo, o lavarout : « Penaos e c'hell heman rei d'eomp e gorf da zebri ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ma ne zebrit ket korf Mab an den, ma n'evit ket e wad, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h. An neb a zebr va c'horf hag a ev va gwad, en deus ar vuhez eternel, ha, d'an deiz diweza, me a savo anezan eus a-douez ar re varo. Rak va c'horf a zo e gwirionez eur vagadurez ha va gwad a zo e gwirionez eun evaj. »

KENTEL

Ar pennad-man eus an Aviel a verk d'eomp perak en deus Hor Salver Jezuz-Krist savet Sakramant an Aoter : N'eo ket hepken *evit beza adoret ha pedet*, met ivez ha dreist pep tra *evit servija da vagadurez d'hon eneou.* Ar c'horf, evit labourat hag en em ziwall diouz ar c'hlenvejou, a rank beza maget. Gant an ene e c'hoarvez ivez kemend-all. Evit derc'hel penn d'an tentasionou ha senti ouz ar gourc'hemennou, en deus ezomm da gaout nerz; evit kaout nerz, e rank beza maget, hag evit beza maget, e rank tostaat alies ouz an Daol-Santel, rak Jezuz eo bara an eneou.

En hor pedennou e c'houlennomp digant Doue rei

d'eomp hor bara pemdeziek. Ar bara pemdeziek-se eo a dra-sur bara ar c'horf, met ivez, ha dreist-holl, bara an ene, ar gomunion. Lezomp eta a-gostez an digarreziou a vez kavet ken buan evit chom hep tostaat ouz

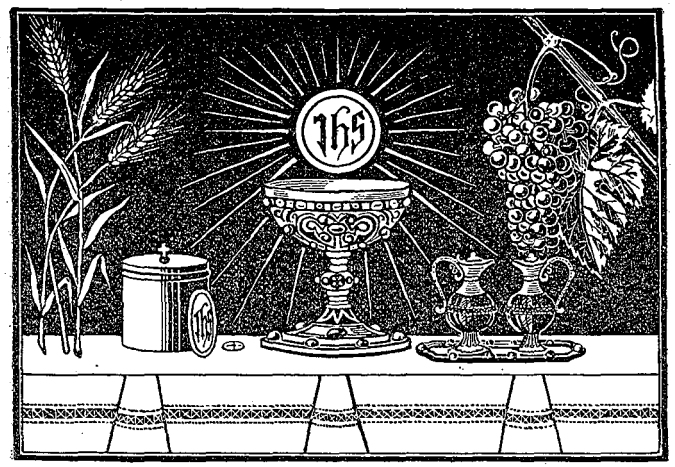

Hor Salver Jezuz-Krist a zo o chom e Sakramant an Aoter dindan spesou ar bara hag ar gwin.

an Daol-Santel, ha deomp da gomunia ken lies gwech ha ma c'hellomp, evit en em unani gant Jezuz ha kaout perz en e c'hrasou.

Hor Salver, hen eus lavaret, a chom e Sakramant an Aoter, dreist-holl evit servija da vugadurez d'hon eneou. En desped da gement-se koulskoude, evit ober hon dever en e genver, n'eo ket a-walc'h d'eomp mont alies d'e reseo dre ar gomunion; ret eo d'eomp ouspenn diskouez d'ezan *hon doujans, hon anaoudegez vat hag hor c'harantez.* Pa vezomp en iliz, e tleomp sonjal eman eno en Tabernakl, ha beza modest dirazan, rak ar pez a c'houlenn diganeomp da genta, eo hor resped; ado-

romp-hen gant kement a feiz ha pa welfemp anezan o vont hag o tont en hon touez hag oc'h ober vad en-dro d'ezan.

A-wechou e vez laket an osti santel a-wel d'an holl a-zioc'h an Tabernakl. Neuze e tleomp sonjal eman Hor Salver eno war eun tron a c'hras hag a drugarez ha goulenn pardon digantan evit hor pec'hejou honunan hag evit pec'hejou an holl bec'herien. A-wechou all e kustum ar beleg hor benniga gant an osti konsakret. Plegomp neuze hor penn gant doujans ha pedomp Jezuz da skuilha warnomp e c'hrasou gant largentez. A-wechou all c'hoaz e vez douget an osti santel e prosesion. Neuze e tleomp mont war-lerc'h Hor Salver gant devosion ha rei d'ezan ar muia ma c'hellomp a enor.

Jezuz, o chom en Tabernakl, a c'houlenn digaeomp ivez hon anaoudegez vat hag hor c'harantez. Na poanius eo gwelout penaos e vez ankounac'haet gant kalz eus ar gristenien ! An Hini en deus o c'hrouet hag o salvet, an Hini a ra mil vad d'ezo hag a vo o barner e fin o buhez, hennez a zo aze en o zouez, e-kreiz o farrez, hag e tremenont dirak e di hep mont zoken d'e saludi, d'e drugarekaat ha da c'houlenn sikour digantan. Diwallomp mat da veza henvel ouz an dud-se. Jezuz eo ar gwella eus an tadou hag an tenera eus ar vignoned. Na mat eo eta beza dirazan, o lavarout d'esan hon anaoudegez vat hag hor c'harantez, hag o c'houlenn digantan kement gras hon eus ezomm !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h.* »

(80)

Lod eus diskibien Hor Salver, goude beza klevet e gomzou diwar-benn Sakramant an Aoter, a dro kein d'ezan. — Jezuz a ya da vro Jenezared.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar Juzevien : « An neb a zebr va c'horf hag a ev va gwad, a chom ennoun ha me ennan. Evel m'eun bet digaset gant va Zad a zo beo, ha ma vevan dre an Tad, evel-se an hini am debr, a vevo drezoun hag a vevo da viken. » Jezuz a gomzas evel-se, o kelenn e sinagog Kafarnaüm.

Kalz eus e ziskibien, goude beza e glevet, a lavaras : « Ar gomz-se a zo kalet, ha piou a c'hell he c'hlevout ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « Gwallskoueriet oc'h gant an dra-se ? Ha pa weloc'h Mab an den o pignat en-dro d'al lec'h m'edo a-raok ? Ar Spered eo a ro buhez ; ar c'horf ne dalvez da netra. Ar c'homzou am eus lavaret d'eoc'h, a zo spered ha buhez. Met en ho touez ez eus lod ha na gredont ket. Rak-se em eus lavaret d'eoc'h n'hell den dont davedoun, ma n'eo ket bet roet d'ezan gant an Tad. »

Adalek neuze, kalz eus e ziskibien en em dennas ha ne daent mui gantan.

Jezuz a lavaras d'an daouzek : « Ha c'houi, ha mont a reoc'h ivez kuit diouzin ? » Simon Per a respontas d'ezan : « Aotrou, da biou ez afemp-ni ? C'houi hoc'h eus komzou ar vuhez eternel. Ha ni hon eus

kredet hag anavezet ez oc'h ar C'hrist, Mab Doue. » Jezuz a respontas d'ezo : « Ha n'em eus ket ho tibabet daouzek ? Hogen unan ac'hanoc'h a zo eun diaoul. » Komz a rae eus Judaz, rak hen eo a dlee gwerza anezan, hen, unan eus an Daouzek.

Dont a rejont da vro Jenezared, ha tud ar vro-se, o veza anavezet Jezuz, a gasas kannaded e pep lec'h tro-war-dro. Hag e voe digaset d'ezan tud klanv war o gweleou, e kement lec'h ma oueze an dud edo. N'eus forz e-pelec'h ec'h errue, er c'hêriadennou, er c'hêriou ha war ar maez, e lakent ar re glanv war ar plasennou hag e pedent anezan da lezel hepken da douch ouz bevenn e vantell, ha kement hini a c'helle touch outi, a veze pareet.

KENTEL

Sakramant an Aoter a zo eur mister eus hor relijion.

Eur mister a zo eun dra guzet, eun dra ha n'hellomp ket kompren, *eur wirionez a zo dreist hor spered.* Met, pa 'z eo diskleriet d'eomp gant Doue, e tleomp kredi war an taol, petra bennak ne gomprenomp ket, rak Doue n'hell na fazia e-unan nag hol lakat da fazia.

Bemdez, e kazetennou, e leoriou hag e prezegennou, e welomp tud desket o tisplega traou ha na gomprenomp ket, ha koulskoude, e kredomp ar pez a lavaront. An dud desket o-unan, en desped d'ar studiou o deus graet, ne gomprenont ket pep tra, pell ac'hano. Evel-se, n'eus hini ebet anezo hag a c'hellfe lavarout d'eomp penaos e teu eur maen frouez laket en douar da veza eur wezenn, penaos e teu ar bara a zebromp da veza hor gwad, hon izili hag hor c'horf. Ar sklerijenn, an trouz, an elektrisite ha mil dra all c'hoaz, ne gomprenont ket kennebeut. N'eo ket souezus eta e vefe misteriou er relijion, pegwir ez eus kemend-all en-dro d'eomp ha memes ennomp hon-unan.

Sakramant an Aoter a zo unan eus ar brasa misteriou eus hor relijion. N'hellomp ket kompren penaos eman korf, gwad, ene ha divinite Hor Salver Jezuz-Krist dindan spesou ar bara hag ar gwin, penaos eo chanjet eun tamm bara en eur c'horf beo, hep paouez da veza henvel ouz eun tamm bara, na penaos eman korf ha gwad Hor Salver e meur a lec'h er memes amzer. Gouzout mat a reomp koulskoude ez eo ar wirionez memes, pegwir eo bet diskleriet gant Jezuz e-unan : « An dra-man eo va c'horf, emezan, an dra-man eo va gwad. Va c'horf a zo e gwirionez eur vagadurez ha va gwad a zo e gwirionez eun evaj. An neb a zebr va c'horf hag a ev va gwad, en deus ar vuhez eternel. Ma ne zebrit ket korf Mab an den, ma n'evit ket e wad, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h. « Setu aze komzou sklaer meurbet, hag hon dever-ni a zo ivez ken sklaer all : kredi war an taol eman Jezuz o chom en Tabernakl dindan spesou ar bara hag ar gwin, petra bennak ne gomprenomp ket.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Per d'Hor Salver Jezuz-Krist : « *Aotrou, c'houi hoc'h eus komzou ar vuhez eternel. Ha ni hon eus kredet hag anavezet ez oc'h ar C'hrist, Mab Doue.* »

« Ma ne zeuit ket da veza henvel ouz eur c'hrouadur bihan, ne deoc'h ket e Rouantelez Doue ».

(H. S. Jezuz-Krist, pajenn 334).

PEDERVET PENNAD

Jezuz a brezeg an Aviel

(TREDE BLOAZ)

(81)

Jezuz, tamallet gant ar Farizianed, abalamour ma torr e ziskibien giziou ar re goz, a zispleg d'ezo petra a zo pec'hed.

Jezuz a reas hent goude-se dre ar Galile, rak ne felle ket d'ezan mont d'ar Jude, abalamour ma klaske ar Juzevien lakat anezan d'ar maro.

Skribed ha Farizianed, deut eus Jeruzalem, a

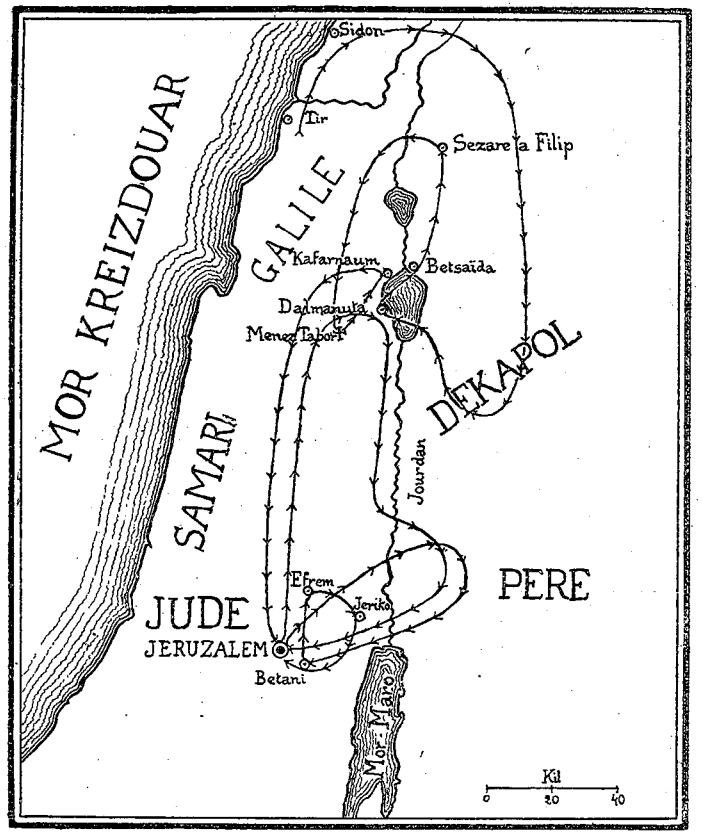

KARTENN BEAJOU H. S. JEZUZ-KRIST E-PAD AN TREDE BLOAZ MA PREZEGAS AN AVIEL.

1° *Jezuz, gwallgaset gant e enebourien, a guita ar Galile evit mont da vro Tir ha Sidon (pareans merc'h ar Gananeanez) ;* 2° *a dremen dre an Dekapol (pareans eun den bouzar ha mut, ar bara kresket evit an eil gwech) ;* 3° *a ya da Zalmanuta ;* 4° *a dreuz Lenn Jenezared gant e ebestel (diwall diouz goell ar Farizianed) ;* 5° *a erru e Betsaïda (pareans eun den dall) ;* 6° *a ya da Sezare a Filip, e-lec'h ma promet da sant Per e vo laket e penn an Iliz ;* 7° *a zistro d'ar Galile (menez Tabor) ;* 8° *a zistro eus ar menez Tabor*

dostaas outan hag a lavaras d'ezan : « Perak e torr ho tiskibien giziou ar re goz, hag e kemeront o fred hep beza gwalc'het o daouarn ? » (Rak ar Farizianed hag an holl Juzevien ne zebront morse hep beza gwalc'het alies o daouarn, hervez ar c'hiz desket gant ar re goz. Ha pa zistroont diwar ar blasenn, ne zebront ket hep beza en em walc'het. Ha traou all a reont c'hoaz hervez ar c'hiz, evel gwalc'hi ar c'haliriou, ar podou, al listri-arem (1) hag ar gweleou (2)) — Jezuz a respontas d'ezo: « C'houi, perak e torrit gourc'hemenn Doue evit senti ouz giziou an dud ? Rak Doue en deus lavaret : *Enor da dad ha da vamm,* hag : *an neb a daolo malloz war e dad hag e vamm, ra vo kondaonet d'ar maro !* — Met c'houi a lavar : an neb a lavar d'e dad ha d'e vamm : *ar pez*

(1) vases d'airin e galleg.

(2) Ar gwelou-man eo ar re a servije d'ar Juzevien da gemer o fred, rak er Balestin, gwechall, pa veze an dud ouz taol, ne vezent ket lezet war gadoriou evel ma vezomp-ni, met gourvezet war gweleou **izel ha dizolo.**

da Gafarnaüm (pareans eur bugel loariek, kenteliou d'an ebestel) ; 9° *a guita Kafarnaüm hag a ya da Jeruzalem evit gouel an Tabernaklou (ar vaouez avoultrerez, pareans eun den ganet dall, parabolennou, kasoni ar Juzevien) ;* 10° *a zistro d'ar Galile ;* 11° *a guita ar Galile evit mat (an 72 diskibl kaset da brezeg, ar c'hêriou fall mallozet) ;* 12° *a ra hent war-du ar Bere (pareans dek den lor, ar Farizianed mallozet, parabolennou) ;* 13° *a ra e vision kenta er Bere (kefridi da Herodez, parabolennou) ;* 14° *a erru e Betani hag a loj e ti Lazar, Marta ha Mari-Madalen ;* 15° *a ya da Jeruzalem evit gouel an Dedi ;* 16° *a ra eun eil mision er Bere (parabolennou) ;* 17° *a ya da Vetani (rezureksion Lazar) ;* 18° *a ya da Efrem evit tec'hout rak e enebourien ;* 19° *a gemer hent Jeruzalem en eur zisklerria d'e ebestel e tle beza laket d'ar maro ;* 20° *a dremen dre Jeriko (pareans eun den dall; Zache)* 21° *a erru e Betani (pred e ti Simon al Lor gant e vignon Lazar).*

am bije gellet rei d'eoc'h d'ho sikour, a zo kinniget da Zoue ; ar pez a ginnigan da Zoue, a dalvezo d'eoc'h ; hennez n'en deus mui netra d'ober evit e dad hag e vamm. — Evel-se, gant ar c'hiz, e torrit gourc'hemenn Doue. Kalz traou all a rit c'hoaz evel-se. Pilpoused, Izaiaz en deus lavaret ar wirionez diwar ho penn, pa skrive evel-hen : An dud-man am enor gant o muzellou, met o c'halon a zo pell diouzin. En aner am enoront, o rei gourc'hemennou ha na zeuont nemet digant an dud. »

Hag o veza galvet an dud a oa eno, e lavaras d'ezo : « Selaouit ha komprenit ; neket ar pez a ya er genou, eo a stlabez an den ; met ar pez a zeu eus ar genou, setu aze ar pez a stlabez an den. » E ziskibien, o tostaat outan, a lavaras d'ezan : « Ha gouzout a rit eo bet ar Farizianed gwallskoueriet o klevout ar c'homzou-se ? » Met Hen a respontas : « Kement plantenn n'eo ket bet plantet gant va Zad, a vo diwriziennet. Lezit-i : n'int nemet tud dall o vlenia tud dall ; hogen, ma vez eun den dall o vlenia eun den dall, e kouezint o-daou er foz. »

Per a lavaras d'ezan neuze : « Displegit d'eomp ar barabolenn-se ». Jezuz a respontas : « Ha c'houi kennebeut, ne gomprenit ket c'hoaz ? Ne gomprenit ket n'hell ket an den beza stlabezet gant ar pez a ya er genou, rak an dra-se ne ziskenn ket er galon, met er c'hof, hag a vez taolet da c'houde el lec'h kuz ? Met ar pez a zeu eus ar genou, a zeu eus ar galon ; hag an dra-se eo a stlabez an den. Rak eus ar galon e teu ar

sonjou fall, al lazerez, an avoultriez, an hudurnerez (1) al laeronsi, ar fals-testeni, an avaristed, ar warizi, ar fallagriez, al leou-douet, an douellerez, an droukprezegerez, an ourgouilh, ar follentez. An holl draou fall-se a stlabez an den ; met debri hep beza gwalc'het an daouarn, an dra-se ne stlabez ket an den. »

KENTEL

Ar Skribed hag ar Farizianed, en amzer Hor Salver Jezuz-Krist, a zalc'he start d'ar giziou bet desket d'ezo gant o zud koz. Dre eno e sonje d'ezo e plijent da Zoue en desped d'ar vuhez fall a renent a-hend-all ha kement hini ne rae ket evelto, a oa evito tud fall ha tud villiget. Hor Salver a zo rust evito : « Pilpoused, emezan, gant ho kiziou e torrit gourc'hemennou Doue. Hen enori a rit gant ho teod, met ho kalon a zo pell dioutan. » Hag e tigas sonj d'ezo eus ar pez en deus lavaret d'ezo dija en e brezegenn war ar menez : ar pec'hed, a-raok beza graet en diavaez, a vez e-barz ar galon dre ar sonj pe dre ar c'hoant, ha Doue hen anavez mat, memes pa chom kuzet ouz an dud. Ar pez a zo difennet, neket mont enep giziou an dud eo, met disenti ouz gourc'hemennou Doue hag ouz re an Iliz. N'eus nemet an dra-se a vefe pec'hed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *M' hoc'h eus karantez evidoun, heuilhit va gourc'hemennou.* »

(1) luxure e galleg.

(82)

Jezuz, gwallgaset gant e enebourien, a dec'h da vro Tir ha Sidon hag a ro ar pare da verc'h eur vaouez a Ganaan.

Jezuz a yeas kuit eus al lec'h-se hag en em dennas e-kostez Tir ha Sidon. Aet en eun ti, en doa c'hoant na oufe den, met n'hellas ket chom kuzet. Hag eur vaouez pagan, eus bro Ganaan, a zeuas en ti hag en em daolas e-harz e dreid, en eur lavarout : « Ho pet truez ouzin, Aotrou, mab David ; va merc'h a zo gwallvourrevet gant an drouk-spered. » Met ne respontas ger ebet. Neuze e tostaas e ziskibien outan, hag e lavarjont d'ezan : « Kasit-hi kuit, rak terri a ra d'eomp hor penn o krial. » Respont a reas : « N'oun bet digaset nemet evit an denved dianket eus bro Israel. »

Met ar vaouez-se a stouas dirazan, en eur lavarout : « Aotrou, va sikourit. » Hag e respontas d'ezi : « N'eo ket mat kemer bara ar vugale evit teurel anezan d'ar chas. » Met ar vaouez a lavaras : « Gwir eo, Aotrou ; met ar chas bihan a zebr dindan an daol ar bruzun a vez taolet d'an douar gant ar vugale. » Neuze e lavaras Jezuz d'ezi : « O maouez ! bras eo ho feiz ! Ra vo graet d'eoc'h hervez ho c'hoant ! » Hag e voe pareet he merc'h war an taol.

KENTEL

Eur vaouez a Ganaan, eur baganez, a bed Hor Salver Jezuz-Krist da rei ar yec'hed d'he merc'h, hag he deus he goulenn war an taol.

Perak eta e vez klevet kement a gristenien oc'h en em chala : o fedennou n'int ket selaouet,emezo; kaer o deus en em erbedi ouz an Aotrou Doue, n'o deus gras ebet ! Sant Aogustin a lavar d'eomp perak : lod eus an dud, emezan, n'eo ket selaouet o fedennou, abalamour ne reont ket eun implij mat eus grasou an Aotrou Doue; lod all, abalamour ma pedont fall; lod all, abalamour ma c'houlennont traou didalvez evit o ene pe kontrol d'o silvidigez.

Evit beza selaouet gant an Aotrou Doue, eo ret da genta kaout c'hoant d'ober eun implij mat eus e c'hrasou. Setu aze eun den hag a c'houlenn digantan diwall anezan diouz ar pec'hed, met e goueled e galon, ne fell ket d'ezan chanj buhez. Setu aman eun all hag a c'houlenn digantan kaout bugale fur, met er memes amzer e ro d'ezo skouer fall hag e lez anezo da goll o furnez gant ar skridou lous hag an ebatou noazus. Unan a c'houlenn ar basianted, met ne fell d'ezan gouzanv seurt ebet. Unan all a c'houlenn ar c'hras da chom pur, met en desped da gement-se, e fell d'ezan kenderc'hel da lenn leoriou fall ha da gemer perz e dizurziou ar bed. Pedennou evel-se ne servijont da netra, rak an Aotrou Doue ne fell ket d'ezan e vefe graet goap anezan. Digor bras eman e zivrec'h gantan evit digemer ar pec'her glac'haret, met selaou ar pec'her kaledet, an hini na fell ket d'ezan chanj buhez, kement-se ne ra ket.

An eil dra a vir ouz an dud da veza selaouet gant an Aotrou Doue, eo abalamour ma pedont fall. Evit pedi mat, eo ret pedi gant evez, gant umilite, gant fizians hag hep paouez. Sellit ouz ar Gananeanez. Pebez feiz, pebez evez, pebez nerz-kalon evit pedi an Aotrou Doue ! Anzav a ra n'eo ket din da veza selaouet, met pedi a ra er memes tra evel pa vefe sur da gaout ar

pez a c'houlenn. Kaer o deus an ebestel klask ober d'ezi tec'hout, kaer en deus Jezuz e-unan komz d'ezi rust evit hec'h amproui, ne goll ket fizians : « Aotrou, emezi, ho pet truez ouzin ! » Ha Jezuz a ro d'ezi he goulenn.

An drede tra a vir ouz an dud d'ober pedennou mat, eo abalamour ma c'houlennont traou fall, da lavarout eo traou hag a zo kontrol d'o silvidigez. An darn-vuia eus an dud, pa vezont o pedi an Aotrou Doue, a zo henvel ouz bugale vihan diskiant dirak eun Tad leun a furnez hag a ouiziegez. Goulenn a reont digantan traou hag a vefe noazus d'ezo, ha kement-se a c'hoarvez dreist-holl, pa fell d'ezo kaout madou ar bed-man. Nag a dud a zo bet digaset da Zoue dre ar c'hlenved ha pellaet dioutan dre ar yec'hed ! Nag a hini all a zo deut dre an danvez hag an enoriou da goll o fenn ha d'ankounac'haat an Aotrou Doue evit atao !

Pedomp eta hon Tad eus an Nenv da rei d'eomp araok pep tra ar pez a c'hell hor sikour d'en em santelaat, ha, ma c'houlennomp digantan ivez madou an douar-man, n'ankounac'haomp morse da lavarout d'ezan a-greiz hor c'halon : Ho polontez bezet graet !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Kement tra a c'houlennoc'h digant va Zad em hano-me, a vo roet d'eoc'h !* »

(83)

Jezuz a dremen dre an Dekapol hag a ro ar pare d'eun den bouzar ha mut.

O tilezel a-nevez harzou Tir, Jezuz a zeuas dre Sidon war-du mor ar Galile, e-kreiz bro an Dekapol.

Eno e voe digaset d'ezan eun den bouzar ha mut, hag e pedent anezan da astenn e zaouarn warnan. Jezuz hen tennas a-gostez, eus a-douez an dud, a lakas e vizied en e ziouskouarn hag eun tammig kranch war e deod, hag, o sevel e zaoulagad war-du an Nenv, e lezas eun huanad hag e lavaras : « *Efeta — Digor.* » Ha kerkent e voe digoret e ziouskouarn ha distagellet e deod, hag e komze fraez.

Jezuz a zifennas outo lavarout netra da zen. Met seul-vui ma tifenne outo, seul-vui ec'h embannent. Ha souezet hag estlammet, e lavarent : « Mat-meurbet en deus graet pep tra ; roet en deus ar c'hleved d'ar re vouzar hag ar gomz d'ar re vut. »

KENTEL

An den bouzar ha mut a zo kaoz anezan er pennad-man eus an Aviel, a verk ar c'hristen na zeu mui d'an iliz da selaou komzou Doue ha da gofes e bec'hejou. E stad a zo truezus-meurbet, hag, evit diskouez d'eomp pegen diaes eo da barea, Hor Salver a gemer muioc'h a dro gantan eget gant an dud klanv all; tenna a ra anezan eus a-douez ar bobl, ha dre eno e ro d'eomp da anaout e rank ar pec'her-se, evit kaout en-dro yec'hed e ene, pellaat diouz trouz ar bed, da vihana e-pad eun nebeut derveziou. Eur mision pe eur retred, setu aze ar pez en deus ezomm. Neuze, e-unan gant an Aotrou Doue, e c'hellfe selaou e peoc'h ar gelennadurez kristen a vefe roet d'ezan, diskenn doun en e goustians ha lakat urz en e vuhez dre eur gofesion leal.

Eus ar gelennadurez kristen hon eus komzet dija ;

lavaromp hirio eun ger bennak eus ar pez a dleer diskleria d'ar beleg evit ober eur gofesion vat.

Pa 'z eer da gofes, e tleer diskleria an holl bec'hejou marvel ma vez sonj anezo, n'eus forz pegen mezus e vefent. An neb a nac'hfe gant gouiziegez eur pec'hed marvel hepken, a rafe eur gofesion fall ; ne vefe pardonet pec'hed ebet d'ezan, hag ouspenn-se e rafe eur pec'hed marvel nevez, eur sakrilaj spontus.

Ar pec'hejou veniel n'eo ket ret o diskleria, rak ne lamont ket diganeomp gras an Aotrou Doue, ha pardonet e c'hellont beza a-hend-all. Eun dra vat eo koulskoude kofes anezo, ha pa ne vefe nemet evit en em izelaat dirak an Aotrou Doue ha kaout digant an Tad kofesour eun ali mat bennak diwar-benn an doare d'en em zivoaza diouto. Ouspenn-se, an absolvenn a resever evito, a gresk en ene buhez ar c'hras hag a ro d'ezan bep taol eun nerz nevez evit senti ouz ar gourc'hemennou.

Ret eo diskleria d'an Tad kofesour pet gwech omp kouezet er memes pec'hed, rak, bep gwech ma 'z omp kouezet ennan, hon eus graet eur pec'hed nevez. M'hon eus manket d'an oferenn dek gwech, hon eus graet dek pec'hed ; ma n'hon eus manket nemet eur wech, n'hon eus graet nemet eur pec'hed; a-wechou n'hellomp ket gouzout war-eün pet gwech ez omp kouezet er memes pec'hed ; neuze n'eus nemet lavarout war-dro pet gwech.

Ar pez a chanj doare d'ar pec'hed, a dleer diskleria ivez, ha mat eo ouspenn lavarout ar pez a ra d'ezan beza grevusoc'h.

Traou a zo hag a chanj doare d'ar pec'hed. Evel-se laerez a zo atao laerez, met ma laerit en iliz eun dra sakr bennak, e kemer ho pec'hed eun doare nevez. N'eo mui kontrol d'ar vertuz a justis hepken, met ivez d'ar vertuz a relijion, hag an doare nevez-se

a dleit rei da anaout ivez, pa 'z it da gofez, abalamour ma 'z eo eur pec'hed nevez. Traou all a zo hag a laka da veza pec'hed marvel ar pez na oa ket pec'hed drezan e-unan, pe ar pez na oa drezan e-unan nemet pec'hed veniel. An traou-se a dleer diskleria ivez. Evel-se laerez eur gwenneg n'eo nemet eur pec'hed veniel, met laerez kant lur a zo eur pec'hed marvel. Ret eo eta rei da anaout pegement a vez bet kemeret diwar goust an nesa.

Traou all a zo c'hoaz hag a ra d'ar pec'hed beza grevusoc'h. Evel-se an neb a gemer plijadur en eur sonj fall e-pad eur c'hard-eur, en deus brasoc'h pec'hed eget an hini na gemer plijadur ennan nemet e-pad pemp munud. Koulskoude n'eo nemet ar memes pec'hed, rak ar memes doare en deus atao, pe hen a bad eur c'hard-eur pe hen ne bad nemet pemp munud. An traou-se hag a ra d'ar pec'hed beza grevusoc'h, n'eo ket ret o diskleria d'an Tad kofesour, met koulskoude, mat eo hen ober.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene !* »

(84)

E-pad m'eman en Dekapol, Jezuz a vag ar bobl o lakat ar bara da greski evit an eil gwech.

Jezuz a bignas war eur menez hag a azezas eno. Eun niver bras a dud a dostaas outan neuze, o tigas

ganto re gamm, re zall, re vut, re vac'hagnet ha kalz klanvourien all ; o zeurel a rejont e-harz e dreid, hag Hen o fareas. Hag an holl a oa estlammet o welout ar re vut o komz, ar re vac'hagnet pare, ar re gamm o kerzout, ar re zall o welout, hag e veulent Doue Israel.

Koulskoude Jezuz, o veza galvet e ziskibien, a

Jezuz a laka ar bara da greski evit maga ar bobl. Ar mirakl-man a verk **Sakramant an Aoter**, *e-lec'h ma vag Hor Salver holl gristenien ar bed dre* **ar gomunion.**

lavaras d'ezo : « Me am eus truez ouz an dud-se, rak setu aze tri dervez abaoe ma chomont ganin, ha n'o deus netra da zebri ; ne fell ket d'in o lezel da vont kuit war yun, gant aon na gouezfent en hent dre sempladurez, rak kalz anezo a zo deut eus a-bell. » E ziskibien a lavaras d'ezan : « E-pelec'h kaout en dezert-man bara a-walc'h evit terri o naon da gemend-all a dud ? »

Jezuz a c'houlennas outo : « Pet bara hoc'h eus ? » Hag e lavarjont d'ezan : « Seiz, hag eun nebeut pesked bihan. » Neuze e reas d'an holl azeza war an douar, e kemeras ar seiz bara, o rannas hag o roas d'e ziskibien ; hag an diskibien o roas d'ar bobl. Hogen, ar re a zebras, a oa pevar mil anezo, hep konta ar merc'hed hag ar vugale. Hag e kasas anezo d'ar gêr.

KENTEL

Ma laka Jezuz ar bara da greski evit an eil gwech evit maga an dud a zo d'e heul, eo a dra-sur gant truez outo, met er memes amzer e fell d'ezan rei d'ezo adarre eur skeudenn eus ar mirakl bras a raio hep-dale evit beza e-unan magadurez e ziskibien dre ar gomunion.

Komunia a zo reseo korf, gwad, ene ha divinite Hor Salver Jezuz-Krist dindan spesou ar bara. Jezuz a zeu evel-se da veza hor magadurez; met evit ober eun implij mat eus ar vagadurez-se, eo ret beza e stad vat, pa dostaer ouz an Daol-Santel. Eur stad a zo hag a sell ouz ar c'horf, hag eun all hag a sell ouz an ene. Lavaromp hirio eur ger bennak eus ar stad a sell ouz ar c'horf.

Ar c'horf a dle beza war yun ha gwisket en eun doare dereat.

Hor Salver Jezuz-Krist a savas Sakramant an Aoter d'ar Yaou-Gambrlid, goude beza debret an oan paskal asamblez gant e ziskibien. Ne oa ket eta war yun, nag e ziskibien kennebeut. Met abaoe pell 'zo, dre resped evit e Gorf Sakr, an Iliz he deus gourc'hemennet beza war yun evit mont da gomunia. Ar yun-man a zo strisoc'h eget hini ar C'horaiz. Arabat eo e vefe kemeret netra an holl adalek ma vez sonet hanternoz. An distera tamm boued, eur berad dour hep-

ken evet hep sonjal, a vefe a-walc'h evit mirout da dostaat ouz an Daol-Santel, ha mont enep al lezenn-se a vefe eur pec'hed grevus.

Evit komunia ervat, e tleer ouspenn beza gwisket en eun doare modest, pep-hini hervez e stad. Na dilhad lous, na dilhad re gaer, na dreist-holl gwiskamanchou divodest. Jezuz eo ar santelez memes. An Aelez ounan n'int ket pur a-walc'h evit tostaat outan; ha koulskoude, siouaz !,hirio dreist-holl, pet ha pet gwech ne vez ket gwelet tud a vont d'Hen reseo gant gwiskamanchou ken mezus, ma rank ar beleg a-wechou tremen hep rei d'ezo ar gomunion. Gwaz-a-se d'an dud diresped-se, rak oc'h ober evel-se d'an Aotrou Doue, e tennont warno, neket e vennoz, met e valloz.

Ret eo tostaat ouz an Daol-Santel gant modesti, hep sellout du-man du-hont, ar wazed kroazet o divrec'h ganto, hag ar merc'hed juntet o daouarn. Ma stag an Osti Santel ouz ar staon pe ouz an dent, e tleer he distaga goustadik gant an teod hep touch outi gant ar biz. Pa vezer distroet diouz an Daol-Santel, e tleer adori Hor Salver gant resped ha chom eur munud bennak hep kranchat, gant aon na vefe c'hoaz e-barz ar genou eun tammig bennak eus ar spesou santel.

Al lezenn hon eus displeget diwar-benn ar yun, n'eo ket graet evit ar re glanv, pa vezont en danjer a varo. Ar re-man o deus neuze eun dever da gomunia, met n'eo ket ret d'ezo beza war yun. Ar gomunion-se a vez hanvet viatik, abalamour ma vez graet evit en em lakat e stad da vont eus ar bed-man d'ar bed-all. Ar ger *viatik* a verk ar pez a gas eun den gantan, pa 'z a e beaj. Arabat eo gortoz ma vefe an den klanv war e dremenvan evit komunia anezan e viatik. A-walc'h eo e vefe danjer evitan. Ma vefe gortozet re, n'hellfe ket komunia marteze, ha neuze n'en defe ket ar grasou dispar a zo stag ouz ar gomunion.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Deuit holl d'am c'haout, c'houi hag a zo skuiz ha sammet, ha me ho tiboanio.* »

(85)

Jezuz a ya dre vor da Zalmanuta hag a zistro da Vetsaida, en tu all d'al lenn, en eur lavarout d'e ebestel diwall diouz kelennadurez e enebourien.

Jezuz a bignas kerkent en eur vag gant e ziskibien, hag a zeuas da vro Dalmanuta. Ar Farizianed hag ar Saduseaned a zeuas d'e gaout hag en em lakas da ziviz outan. Evit e douella, e c'houlennjont digantan eur merk bennak o tont eus an Nenv. Respont a reas d'ezo : « D'an abardaez e lavarit : brao e vo an amzer, rak ruz eo an Nenv ; ha d'ar mintin : hirio e vo arne, rak ruz-tenval eo an nenv. Pilpoused, c'houi a oar anaout doare an nenv, ha n'anavezit ket merkou an amzeriou m'emaomp enno. Ar ouenn fallakr hag avoultrerez-man a c'houlenn eur merk, ha ne vo roet d'ezi ken merk nemet hini ar profed Jonaz. » Hag o lezel anezo, ez eas, hag e pignas adarre er vag evit mont war ar ribl all.

O tremen en tu-all d'al lenn, e ziskibien o doa dizonjet kemer bara, ha n'o doa nemet eun dorz er vag. Jezuz a lavaras d'ezo : « Diwallit mat diouz goell ar Farizianed hag ar Saduseaned. » Hag e lavarent etrezo : « Abalamour n' hon eus ket kemeret a vara, eo e lavar

d'eomp an dra-se. » Jezuz, oc'h anaout o sonjou, a gomzas outo evel-hen : « Tud a nebeut a feiz, perak emaoc'h o tiviz etrezoc'h da veza chomet hep kemer bara ? Ha bez' emaoc'h atao hep spered hag hep skiant vat ? Ha kaledet eo ho kalon ? Daoulagad d'eoc'h, ne welit ket ? Diouskouarn d'eoc'h, ne glevit ket ? Ankounac'haet hoc'h eus an deiz m'am eus rannet ar pemp bara etre ar pemp mil den ? Pet paner leun a dammou hoc'h eus bet da gas ganeoc'h ? — Daouzek, emezo. — Hag en deiz m'am eus rannet ar seiz bara etre ar pevar mil den, pet paner leun a dammou hoc'h eus bet da gas ganeoc'h ? — Eiz, emezo. » Hag e lavaras d'ezo : « Ha n'hoc'h eus ket komprenet c'hoaz na gomzen ket eus bara, p'am eus lavaret d'eoc'h : Diwallit diouz goell ar Farizianed hag ar Saduseaned ? » Neuze e komprenjont en doa lavaret d'ezo diwall, nann diouz ar goell a laker er bara, met diouz kelennadurez ar Farizianed hag ar Saduseaned.

KENTEL

Jezuz en deus graet betek-hen traou souezusmeurbet. Graet en deus eun niver bras a viraklou ; kelennet en deus ar re baour ha prezeget ar wirionez en eun doare ken kaer, ma chome estlammet an holl. Setu aze merkou an amzer, ar re a zo bet diskleriet abaoe pell 'zo gant ar Brofeded hag a ziskouez d'an dud a volontez vat eo deut war an douar ar Salver gortozet gant ar poblou. Met ar Farizianed hag ar Saduseaned n'int ket tud a volontez vat ; ken dallet int gant o ourgouilh hag o fallagriez, ma ne fell ket d'ezo anaout ar merkou-se, ha setu perak ne vo roet d'ezo hini all ebet nemet hi-

ni Jonaz. Evel ma chomas Jonaz tri dervez ha teir nozvez e kof ar pesk ha ma voe dislonket gantan goude-se leun a vuhez, evel se ivez e vo Jezuz tri dervez ha teir nozvez e kalon an douar hag e savo da c'houde eus a varo da veo dre e nerz e-unan. Ar mirakl-man a vo ar brasa eus e viraklou hag a ziskouezo d'an holl en eun doare splann ez eo Mab Doue en em c'hraet den.

En eur zistrei d'an tu-all d'ar mor, Jezuz a gelenn e ebestel. Lavarout a ra d'ezo diwall diouz goell ar Farizianed hag ar Saduseaned, da lavarout eo diouz o c'helennadurez faos. Taolomp evez mat ouz ar gentel-se, rak ma oa talvoudus evit an ebestel, evidomp-ni ez eo ivez ken talvoudus all. Ar Skribed hag ar Farizianed a zo maro, gwir eo, met war o lerc'h ez eus deut enebourien all ha n'int tamm ebet gwelloc'h egeto. Evelto e reont dalc'hmat brezel d'Hor Salver Jezuz-Krist ha d'e relijion. Ar bed a zo atao a-du ganto, ha setu perak n'eo ken aesoc'h a-se d'ezo dont a-benn eus o labour diaoulek. Ar gwiskamanchou divodest, an ebatou noz, an ebatou sul, ar skoliou dizoue, pep tra a servij d'ezo da vouga nebeut-ha-nebeut ar feiz e kalonou ar gristenien; met eun dra a zo hag a blij d'ezo muioc'h eget an holl draou all asamblez, hag an dra-se eo ar skridou dizoue ha dizonest.

Siouaz ! Nag a zroug a ra ar skridou-se en amzer-vreman, d'ar yaouankiz dreist-holl ! Nag a eneou a vez lazet ganto bemdez ! Pa 'z it da di an apotiker da brena eun ampoezon bennak, e vez roet d'eoc'h gant eun tamm paper ruz warnan evit digas sonj d'eoc'h e tleit diwall dioutan ; met ar skridou dizoue, ar falla ampoezon a c'hellfe beza, n'eus merk ebet evit o anaout; ha setu perak n'eo ket diaes d'an dud fall o skigna e-touez ar bobl kement ha ma karont. Sellit mat en darn-vuia eus an tiegeziou en amzer-vreman, hag e kavoc'h enno skridou fall a bep seurt, kazetennou difeiz,

kanaouennou lous, skeudennou divodest, romanchou lubrik. Hag an traou mezus-se a vez lezet etre daouarn an holl; leunia a reont ar sperejou hag ar c'halonou a sonjou vil hag a c'hoantegeziou fall, hag evel-se e teuont a-benn nebeut-ha-nebeut da laza ar feiz er parreziou.

Na poent bras eo eta d'ar gristenien, ha dreist-holl d'an tadou ha d'ar mammou, d'ar vistri ha d'ar mestrezed, digeri bras o daoulagad war ar poent-se ha diwall mat diouz kelennadurez faos enebourien ar relijion ha dreist-holl diouz o skridou fall ! En eun tiegez kristen, ne vez digemeret nemet skridou kristen ; ar re-all a vez stlapet en tan !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Diwallit mat diouz goell ar Farizianed hag ar Saduseaned* » da lavarout eo diouz kelennadurez faos va enebourien.

(86)

Jezuz a erru e Betsaida-Juliaz hag a ro ar gweled d'eun den dall.

Jezuz en em gavas gant e ebestel e Betsaida, hag e voe digaset d'ezan eun den dall, hag e pedent anezan da douch outan. O kregi e dourn an hini dall, Jezuz her c'hasas er-maez eus ar vourc'hadenn, a lakas d'ezan eun tamm kranch war e zaoulagad, ha goude beza astennet e zaouarn warnan, e c'houlennas outan ha gwelout a rae eun dra bennak. An hini dall a savas e zaoulagad hag a lavaras : « Gwelout a ran tud o vale,

henvel ouz gwez. » Jezuz a lakas a-nevez e zaouarn war e zaoulagad ; neuze e welas sklaer, hag e voe pareet ken brao ma anaveze mat pep tra. Neuze e lavaras Jezuz d'ezan : « Kerz d'az ti, ha ma tremenez dre ar vourc'hadenn, na lavar ger da zen eus an dra-man. »

KENTEL

N'eus ket pell, p'edo Jezuz o tremen dre an Dekapol, e voe digaset d'ezan eun den bouzar ha mut, hag e-lec'h rei d'ezan ar yec'hed war an taol, e kemeras gantan muioc'h a dro eget gant ar glanvourien all. Dre eno e roe d'eomp eur gentel gaer diwar-benn an doare da barea ar gristenien bouzar ha mut, da lavarout eo ar re na fell d'ezo mui na mont d'an iliz da selaou komzou Doue na mont da gofes.

Hirio e welomp anezan oc'h ober adarre ar memes tra. M'en dije bet c'hoant, en dije pareet an den dall gant eur gomz hepken ; ne ra ket evel-se. Mont a ra gantan er-maez eus kêr, hag eno e ro d'ezan ar gweled tamm-ha-tamm. Setu aze eur gentel all evit ar re a zo dall a spered, da lavarout eo evit ar re n'o deus ket sklerijenn ar feiz. O stad, evel hini an holl dud dall, a zo truezus-meurbet. Ne welont banne ebet, n'int ket gouest zoken d'en em vlenia o-unan.

An Iliz katolik, karget gant an Aotrou Doue da gas an holl eneou d'ar baradoz, a zo en o c'hichen, ha ma karfent, e vefent sklerijennet ha bleniet ganti. Met, e-lec'h goulenn kuzul diganti, ne fell d'ezo heulia nemet o skiant o-unan pe tud all ken dall hag i; e -lec'h selaou ar c'henteliou a zo merket en Aviel hag a vez prezeget d'ezo gant ar veleien a-berz Doue, emaint o leunia o spered hag o c'halonou gant skridou divalo strewet en o zouez gant enebourien ar feiz. Evel-se e

lakont tenvalijenn o spered da greski muioc'h-mui, o c'houstians zoken a varv nebeut-ha-nebeut, ha ma ne chanjont ket, e varvint evel m'o devo bevet, e-giz tud ha n'anavezont na baradoz nag ifern.

Met penaos en em denna eus ar stad spontus-se ? O kemer skouer diwar den dall Betsaida, da lavarout eo oc'h en em denna pell diouz trouz ar bed, evit beza an-unan gant Jezuz. An Aotrou Doue n'eus netra dreist e c'halloud, met koulskoude, e-pad ma ra an dud difeiz war-dro o labouriou hag o ebatou, penaos e c'hellfe ar gwirioneziou kristen mont doun en o spered ! Ha pa zeufe eur bannig sklerijenn bennak betek enno, ne zalefe ket da veza goloet gant ar vogedenn denval a sav eus o c'houstians. M'o deus c'hoant da gaout ar gweled, eo ret d'ezo pellaat, da vihana e-pad eun nebeut derveziou, dilezel ar bed, e genteliou faos, e skridou fall hag e blijaduriou milliget. Eur mision, eun adorasion pe eur retred bennak, setu aze ar pez a vank d'ezo : « Met, a lavaro marteze an dud-se a zo dall a spered, ni n'hon eus tamm feiz ebet ; ne gredomp ket en ho relijion ! » Eno end-eün eman o c'hlenved ; abalamour da-se ez int dall, ha ma fell d'ezo gwelout sklaer evel an holl, eo ret d'ezo beza o-unan gant Hor Salver Jezuz-Krist, pell diouz trouz ar bed. Eno e klevfent buan e vouez. N'o defe neuze nemet pedi anezan eus a-greiz o c'halon da rei d'ezo sklerijenn ha lezel anezan d'ober e labour evel ma plijfe ganto. Nebeut-ha-nebeut e tigorfe d'ezo o spered evit kompren gwirioneziou ar relijion, ha d'ar mare merket gant e vadelez, e rofe d'ezo ivez sklerijenn ar feiz, ar c'henta eus an holl vadou.

Hor Salver, goude beza roet ar pare d'an den dall, a lavar d'ezan : « Na lavar ger da zen eus an draman. » Ar memes gourc'hemenn en deus roet dija meur a wech pe d'an diaoulou a gase kuit pe d'an dud klanv o-unan. Ma ra miraklou ken niverus ha ken souezus, eo a dra-sur evit diskouez ez eo Salver ar bed, met koulskoude ne fell ket d'ezan e vefe embannet re vuan piou eo, gant aon na zeufe ar Juzevien da glask e lakat da roue. Gwelloc'h e kav lakat ar feiz ennan da greski nebeut-ha-nebeut e-touez ar bobl, ha setu perak e tifenn a-wechou komz diwar e benn ha diwar-benn e viraklou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo sklerijenn ar bed, an hini a zeu d'am heul, ne vale ket en denvalijenn.* »

(87)

Jezuz a ya da Sezare a Filip hag a bromet da sant Per e vo laket e penn an Iliz.

Jezuz a yeas gant e ziskibien d'ar c'hêriadennou a zo en-dro da Sezare a Filip, hag, e-pad an hent, e lavaras d'ezo : « Piou oun hervez an dud ? » Respont a rejont d'ezan : « Lod a lavar ez oc'h Yann-Vadezour, lod all Eliaz, re-all Jeremiaz pe unan eur ar brofeded. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Ha c'houi, piou a lavarit-hu ez oun ? »

Simon Per, o komz, a lavaras neuze evel-hen: « C'houi eo ar C'hrist, Mab an Doue beo. » Jezuz a respontas d'ezan : « Eürus out, Simon, Mab Yann, rak n'eo ket ar c'hig nag ar gwad o deus graet d'it anaout an dra-se, met va Zad a zo en Nenv. Ha me a lavar d'it : Te a zo Per (da lavarout eo maen), ha war ar maen-se

me a savo va iliz, ha doriou an ifern ne vint ket trec'h d'ezi. Ha d'it e roin alc'houeziou Rouantelez an Nenv. Kement a liammi war an douar, a vo liammet en Nenv, ha kement a ziliammi war an douar, a vo diliammet en Nenv. »

JEZUZ A BROMET DA SANT PER E VO LAKET E PENN AN ILIZ.

« Te a zo Per, da lavarout eo maen, ha war ar maen-se me a savo va Iliz... D'it e roin alc'houeziou Rouantelez an Nenv. »

(H. S. Jezuz-Krist).

Hag er memes amzer e tifennas start ouz e ziskibien lavarout da zen ebet e oa Hen ar C'hrist.

KENTEL

Sant Per, evit beza respontet ken mat d'Hor Salver, a reseo digantan eur bromesa gaer-meurbet : « Te a

zo Per, eme Jezuz d'ezan, da lavarout eo maen, ha war ar maen-se me a savo va Iliz. Kement tra a vo kondaonet ha difennet ganit war an douar, a vo kondaonet ha difennet ivez en Nenv ; ha kement tra a vo permetet pe pardonet ganit war an douar, a vo permetet ha pardonet ivez er baradoz. » Dre ar c'homzou-se, Jezuz a bromet da sant Per e roio d'ezan ha d'an holl Babed war e lerc'h ar garg da ren an Iliz en e blas ha da genderc'hel evel-se d'ober e labour war an douar, goude ma vo pignet d'an Nenv ; war ar memes taol e tiskleir d'ezan ivez e roio d'ezo ar galloud en deus e-unan da zerc'hel penn d'an ifern ha da chom atao difazi : « Doriou an ifern, emezan, da lavarout eo galloud an diaoul, ne vint ket trec'h d'an Iliz. »

Pa roomp eun taol-lagad war an istor, e welomp raktal eo deut ar c'homzou-se da wir penn-da-benn. An Iliz, abaoe an dervez kenta m'eo bet savet gant Hor Salver, a zo bet graet brezel d'ezi e pep doare. An dud fall hag an dud difeiz, e pep bro hag e pep amzer, o deus klasket he diskar, ha netra n'o deus espernet evit-se; met en desped d'o c'hasoni, d'o ijin ha d'o c'halloud, eman atao en he sav, ken beo ha biskoaz, start evel eur garreg. Jezuz, he Mestr, a zo ganti evit he harpa hag he difenn, ha setu perak e pado, neket hepken e-pad eun nebeut kantvejou, met betek fin ar bed.

Jezuz n'eman ket hepken gant e Iliz evit he difenn enep hec'h enebourien ; bez' eman ganti ivez evit mirout outi da fazia, rak m'en deus he savet, n'eo nemet evit deski d'an dud en e blas ar pez o deus da gredi ha d'ober evit beza salvet. Ar Spered-Santel, ar Spered a wirionez, a ro d'ezi da anaout ar pez a zo mat evit silvidigez an eneou, ha setu perak, pa vez ret, e sav he mouez hep aon ebet evit kondaoni ar fals-doktored. Evel ma lavar sant Per, hi eo skor ar wirionez: hi eo an tour-tan

savet e-kreiz an denvalijenn evit sklerijenna an dud war hent ar baradoz.

An Iliz n'hell ket fazia en he c'helennadurez, ha rak-se an hini a zo ar penn anezi, n'hell ket kennebeut. Ar pab, n'eus forz piou e vefe, a zalc'h plas sant Per, vikel Jezuz-Krist war an douar, hag en deus kement a c'halloud hag hen. Pa ro ali diwar-benn traou ha n'int na da gredi na d'ober evit beza salvet, neuze a dra-sur e c'hell fazia evel an holl, met pa gomz d'ar bed holl evel pab ha pa ziskleir eo ret ober pe kredi an dra-man-tra evit mont d'ar baradoz, neuze n'hell fazia e doare ebet. Kement-se en deus diskleriet konsil ar Vatikan, er bloaz 1870. Hag e gwirionez, evit mad an eneou, eo ret e vefe an traou evel-se. Pa sonjer an nebeuta, e c'hell sevel ereziou nevez e-touez an dud fidel. Ret eo e vefe atao en Iliz unan bennak prest d'o c'hondaoni ha da virout outo da goll an eneou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da sant Per : « *Te a zo Per, da lavarout eo maen, ha war ar maen-se me a savo va Iliz, ha doriou an ifern ne vint ket trec'h d'ezi.* »

(88)

Jezuz, evit ar wech kenta, a ro da anaout d'e ebestel e vo laket d'ar maro.

Jezuz en em lakas neuze da lavarout d'e ziskibien e tlee mont da Jeruzalem ha gouzanv kalz poaniou a-berz ar Re-Goz hag ar Skribed ha Prinsed ar Veleien, ha beza barnet ha laket d'ar maro, ha distrei d'ar vuhez

d'an trede deiz. Komz a rae evit rei da glevout d'an holl.

Per a reas neuze rebechou d'ezan en eur lavarout : « Ra blijo gant Doue pellaat diouzoc'h ar poaniou-se ! Kement-se ne zigouezo ket ganeoc'h ! » Met Jezuz, oc'h en em drei hag o sellout ouz e ziskibien, a lavaras da Ber : « Kerz pell diouzin, Satan, gwallskoueriet oun ganit, rak ne gomprenez netra e traou an Nenv ; ne sonjez nemet e traou an douar. »

Ha goude beza galvet an dud a oa eno hag e ziskibien, e lavaras d'ezo holl : « Ma c'hoanta unan bennak dont war va lerc'h, e tle en em zilezel e-unan, dougen e groaz bemdez ha dont evel-se war va lerc'h. Rak an neb a glask savetei e vuhez, he c'hollo ; met an neb a goll e vuhez evidoun-me hag evit an Aviel, he c'havo. Rak petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ? Petra a c'hello an den rei da droka ouz e ene ? An neb en devo bet mez abalamour d'in-me ha d'am c'homzou, Mab an den en em zistroio ivez gant mez dioutan, pa zeuio gant an Aelez e gloar e Dad : neuze eo e roio da bep-hini hervez e oberou. »

KENTEL

Sant Per ne lavar da Jezuz nemet ar pez a sonj ivez an holl ziskibien all. O welout miraklou o Mestr hag o klevout e brezegennou, eo deut o feiz da startaat. Kredi a reont ez eo Hen ar Mesiaz, Mab Doue en em c'hraet den, ha setu perak ne gomprenont ket penaos e c'hellfe breman gouzanv a volontez vat beza laket d'ar maro. Klevet o deus kaoz a dra-sur eus ar profesiou a zo bet graet diwar e benn, met n'o deus ket o intentet mat,

ha n'o intentint mat zoken nemet diwezatoc'h. pa vint bet displeget d'ezo gant Jezuz e-unan savet eus a varo da veo.

Jezuz a rebech d'ezo o dallentez. An eneou, kollet gant pec'hed Adam, ne vint dasprenet nemet gant gwad Hor Salver. Jezuz eta a rank en em zilezel betek gouzanv ar maro, met, arabat eo hen ankounac'haat, pep-hini ac'hanomp a dle kemer skouer diwarnan. Jezuz n'hor saveteio nemet o c'houzanv evidomp; ni kennebeut ne daimp gantan d'ar baradoz nemet o c'houzanv eveltan. « Ma c'hoanta unan bennak dont war va lerc'h, emezan, e tle en em zilezel e-unan ha dougen e groaz bemdez. » Hag e tigas sonj d'e ziskibien eus ar wirionez vras-man: « Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll en ene ? »

Savetei hon ene o servija mat an Aotrou Doue. da lavarout eo o senti ouz gourc'hemennou Doue hag ouz re an Iliz, setu aze e gwirionez al labour bras hon eus holl d'ober war an douar-man.

Ken bras labour eo, m'en deus Doue sonjet ennan a-holl-viskoaz. N'en doa nemet eur Mab, hag evit digeri d'eomp dor ar baradoz, en deus Hen digaset war an douar ha lezet anezan da veza dispennet ha goapaet gant e enebourien, kurunet a spern ha staget war ar groaz evel eun torfetour.

Labour hor silvidigez eo hol labour d'eomp-ni, rak d'eomp-ni hepken e vo ar c'holl pe ar c'hounidegez. Doue ne vo tamm ebet na gwelloc'h na falloc'h, pe e vimp daonet pe ne vimp ket.

Na lavaromp ket evel tud diskiant a zo : « Ni n'hon eus ket amzer da heulia hor relijion; labour a zo d'ober ! » An digarez-se ne dalvezo netra d'an eur eus hor maro, pa zeuio heman da gregi ennomp ha d'hor stleja da doull ar bez. N'eus forz pegement a labour hor bezo d'ober neuze, e vo ret d'eomp kemer amzer da vervel.

A-raozomp e oa labour d'ober; goude hor maro, e vo c'hoaz ; ar pez na vo ket graet ganeomp, a vo graet gant re-all. Met ma kollomp hon ene, piou a c'hello e savetei ?

Komprenomp eta evit mat perak emaomp war an douar-man. Al labour bras hon eus d'ober eo savetei hon ene kousto pe gousto. Da betra e servijo d'eomp an holl draou all, ma kollomp hon ene ? Petra a raimp-ni gant madou hag enoriou, ma 'z omp kondaonet gant hor C'hrouer da dremen hon eternite e-kreiz tan an ifern ?

Taolomp evez mat ouz ar gwirioneziou-se ha stagomp eus a-greiz hor c'halon da labour hor silvidigez. Bep mintin, en eur zihuna, kinnigomp da Zoue hon oberou, hag, e-pad an deiz penn-da-benn, heuliomp mat e c'hourc'hemennou ha re an Iliz evit dont a-benn evel-se da c'hounit ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ?* »

(89)

Jezuz a zistro d'ar Galile hag a ziskouez e sked da dri eus e ziskibien war ar menez Tabor.

War-dro c'houec'h dervez goude m'en doe Jezuz komzet evel-se, e kemeras gantan Per, Jakez ha Yann, e vreur, hag o c'hasas war eur menez uhel da bedi, hag eno e chanjas dremm dirazo ; e visaj a zeuas da lugerni

evel an heol, hag e zilhad da veza gwenn evel an erc'h. Ha setu ma weljont Moizez hag Eliaz o komz outan.

Per a lavaras neuze da Jezuz : « Aotrou, aman eo brao beza ; ma karit, e raimp tri delt, unan d'eoc'h, unan da Voizez, eun all da Eliaz. » Komz a rae c'hoaz,

AR MENEZ TABOR,

E-lec'h ma tiskouezas Hor Salver e sked da dri eus e ziskibien: Per, Yann ha Jakez. Hon Tadou koz a savas eno eur chapel gwechall, met hirio ne weler mui anezi nemet atrejou ha pennou mogeriou.

pa zeuas eur goabrenn lugernus d'o goloi. Hag eus ar goabrenn e voe klevet eur vouez o lavarout : « Heman eo va Mab muia-karet ; ennan em eus laket va holl garantez ; selaouit-Hen. » Hag o klevout ar vouez, an

diskibien en em daolas d'an douar war o genou, spontetholl. Met Jezuz, o tostaat, a douchas outo hag a lavaras d'ezo : « Savit, n'ho pet ket aon. » Neuze, o sevel o daoulagad, ne weljont hini all ebet nemet Jezuz e-unan.

Ha p'edont o tiskenn diwar ar menez, e roas Jezuz d'ezo ar gourc'hemenn-man : « Na gomzit da zen ebet eus ar pez hoc'h eus gwelet, betek ma vo Mab an den savet eus a-douez ar re varo. » Hag e talc'hjont ar gwelse kuzet en o c'halon, ha ne gomzjont ket anezan en derveziou-se, met klask a raent gouzout etrezo petra a verke ar c'homzou-se : betek ma vo savet eus a-douez ar re varo.

E ziskibien a c'houlennas outan neuze : « Perak e lavar ar Skribed e tle Eliaz dont a-raok ? » Hag e respontas d'ezo : « Eliaz a dle dont e gwirionez ha lakat urz e pep tra. Met, hel lavarout a ran d'eoc'h, Eliaz a zo deut ; n'o deus ket hen anavezet, hag o deus graet d'ezan ar pez a garent. Evel-se e raint da Vab an den gouzanv. » An diskibien a gomprenas en doa komzet d'ezo eus Yann-Vadezour.

KENTEL

Ar pennad-man eus an Aviel a dle ober d'eomp sonjal en eürusted dispar ar baradoz. Sant Per, o welout sked Hor Salver, n'eo ket evit mirout da lavarout : « Aotrou, aman eo brao beza. » Ha koulskoude, petra eo an eürusted en doa neuze war ar menez Tabor e-kichen hini ar Sent er baradoz : « Lagad an den, eme sant Paol, n'en deus biskoaz gwelet, e skouarn n'he deus biskoaz klevet hag e spered n'hello biken kom-

pren ar pez a zo preparet gant Doue d'ar re o deus karantez évitan. » Ar pez a ra d'ar Sent beza ken eürus, eo abalamour ma welont Doue evel m'eman. War an douar-man n'hellomp ket her gwelout, met er baradoz eman dirak ar Sent gant e holl sked ha gant kement vad a zo ennan. Ar re-man, o welout pegen parfet ha pegen madelezus eo, n'int ket evit mirout d'e garout, hag ar garantez-se a zo eun dudi evito. Plijadur o deus ivez o welout gloar Jezuz-Krist, skedusoc'h c'hoaz eget war an Tabor, hini ar Werc'hez Vari hag ar Sent all a zo asamblez gantan. Holl eürusted ar bed-man n'eo netra e-kichen ar joa a santont en o ene, hag ar joa-se a bado da viken. Da viken e welint Doue, da vihen e karint anezan, da viken e vint eürus gantan !

Ar Sent evelato n'int ket holl ken eürus an eil hag egile : « Pep-hini, eme sant Paol, a vo roet d'ezan diouz m'en devo labouret. » Gloar hag eürusted ar Sent er baradoz a zo eta brasoc'h pe vihanoc'h hervez an tenzor a veritou o deus dastumet war an douar-man.

Evit mont d'ar baradoz eo ret da genta beza badezet, d'an eil, mervel e stad a c'hras, ha d'an trede beza disle dirak justis Doue, rak netra saotret ne gav dor zigor eno. Ar vugale a varv goude o badeziant, araok beza graet pec'hed ebet, a ya war-eün d'ar baradoz. Met ar re o deus, en eur eus o maro, eur pec'hed veniel bennak war o c'houstians, pe n'o deus ket graet pinijenn a-walc'h evit paea o dle da justis Doue, ar re-se n'hellont ket beza resevet eno, nemet tremenet o defe a-raok dre ar purkator evit beza netaet gant an tan.

Kasomp an aliesa ar gwella hor spered etrezek ar baradoz. Kement-se a roio d'eomp nerz da c'houzanv gant pasianted poaniou ar bed-man, d'ober brezel d'hon techou fall ha da senti ouz ar gourc'hemennou; ha neuze, goude beza bet servijerien vat d'an Aotrou Doue

war an douar-man, hor bezo perz ivez en e c'hloar hag en e eürusted e-pad an holl eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *Lagad an den n'en deus biskoaz gwelet, e skouarn n'he deus biskoaz klevet, e spered n'hello biken kompren ar pez a zo preparet gant Doue d'ar re o deus karantez evitan.* »

(90)

Jezuz, diskennet eus an Tabor evit distrei da Gafarnaüm, a ro ar pare d'eur bugel loariek.

Jezuz o veza distroet da gaout an dud, e teuas eun den d'e gichen, da stoui dirazan, en eur lavarout : « Aotrou, ho pet truez ouz va mab unik a zo loariek hag en deus poaniou kriz. Eur spered mut a grog ennan, a stlap anezan d'an douar hag a laka anezan da goueza alies en tan pe en dour. Lavaret em eus d'ho diskibien kas kuit ar spered-se, ha n'o deus ket gellet. » Jezuz a respontas : « O gouenn tud a feiz laosk, gouenn fallakr, betek pe da vare e vin-me ganeoc'h ? Betek pe da vare ho kouzanvin ? Digasit-hen d'in aman. »

Hen digas a rejont, hag e lavaras da dad ar bugel : « Ma c'hellez kredi ; an hini a gred, a c'hell pep tra. » An tad a lavaras kerkent gant eur vouez krenv, en eur ouela : « Me a gred, Aotrou, kennerzit va feiz dister. »

Jezuz a gomzas rust d'ar spered hudur, hag e tilezas ar c'hrouadur, a voe pareet war an eur. Ha Jezuz a roas anezan d'e dad.

Neuze e tostaas an diskibien ouz Jezuz, p'edo e-unan, hag e lavarjont d'ezan : « Perak n'hon eus-ni ket gellet kas ar spered kuit ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Abalamour m'hoc'h eus re nebeut a feiz. E gwirionez, m' hel lavar d'eoc'h, m'ho pefe feiz kement hag eur c'hreunenn sezo, e lavarfec'h d'ar menez-se : kerz ac'han betek aze, hag ez afe. Ha n'hellfe netra herzel ouzoc'h. Met ar seurt diaoulou-se n'heller o c'has kuit nemet dre ar bedenn hag ar yun. »

KENTEL

Taolomp evez mat ouz ar c'homzou lavaret hirio gant Hor Salver ha komprenomp ervat talvoudegez dispar ar bedenn hag ar binijenn.

An den en deus kement a ezomm da c'houlenn sikour digant Doue, ma kuita hent ar silvidigez kerkent ha ma tilez ar bedenn. Doue a anavez hon ezommou, gwir eo, met fellout a ra d'ezan ec'h anzavfemp hon-unan dirazan pegen paour ha pegen reuzeudik ez omp, hag e tiskouezfemp d'ezan ar fizians hon eus en e vadelez. Ma ne bedomp ket, n'hor bezo na sklerijenn evit anaout ar mad hon eus d'ober, na nerz evit derc'hel penn d'an drouk-spered. Ar bedenn a zo evel eul louzou evit hon ene, pa vez klanv, hag eur sourzenn a joa, pa vez er boan ; hi eo a ro d'eomp nerz da drec'hi war enebourien hor silvidigez ; hi eo alc'houez an Nenv !

Evit derc'hel penn d'an drouk-spered ha chom war hent ar baradoz, n'eo ket a-walc'h pedi ; ret eo

ouspenn ober pinijenn, ha setu perak e c'hourc'hemenn an Iliz d'eomp yuna hag ober vijil da zerveziou merket ganti.

A-wechou e weler tud o klask digareziou evit terri al lezennou-se. « Ar yun, emezo, a zo kontrol d'ar yec'hed; ha neuze ar c'hig, ha n'eo ket koulz da wener ha d'an derveziou all ? » Na diskiant eo komzou evel-se! Ar yun da genta n'hell ket beza kontrol d'ar yec'hed, pegwir n'eo gourc'hemennet nemet d'ar re a zo krenv a-walc'h evit her gouzanv, ha neuze, goulennit ouz ar vedisined gouiziek o ali war gement-se, hag e lavarint d'eoc'h holl n'eo an dud nemet yac'hoc'h a-se, pa yunont.

A-hend-all, ma 'z eo difennet ar c'hig da zerveziou a zo, n'eo ket abalamour ma 'z eo falloc'h d'an derveziou-se, met evit sikour an dud d'ober pinijenn. Lezenn ar binijenn n'eo ket bet douget gant an Iliz, met gant an Aotrou Doue e-unan. An holl a zo pec'herien, an holl eta a dle gouzanv evit rapari an droug o deus graet gant o disentidigez. Evel-se eman lezenn an Aotrou Doue, hag an Iliz, karget gantan d'hor c'has d'ar baradoz, ne ra nemet merka d'eomp penaos heulia al lezenn-se, rak, anez-se, her gouzout a ra mat, e teufemp buan d'hec'h ankounac'haat.

An Iliz a c'hourc'hemenn d'eomp yun hag ober vijil :

1°) da wener ha da zerveziou a zo eus ar C'horaiz, evit digas sonj d'eomp eus ar poaniou a c'houzanvas Hor Salver da Wener ar Groaz hag eus ar yun a reas e dezert Jeriko ; 2°) e-pad an daouzek deiziou, evit santelaat ar bevare amzer eus ar bloaz ha tenna bennoz an Aotrou Doue war ar veleien nevez a vez graet neuze ; 3° d'an dervez a-raok lod eus ar goueliou bras, evit en em lakat e stad da gemer perz enno gant devosion.

Bez' ez eus tud hag a c'hell chom hep heulia le-

zennou ar yun hag ar vijil, pe abalamour m'o deus bet digant an Iliz diskarg eus al lezennou-se, evel ar soudarded, pe abalamour ma vefe kement-se re start evito, evel ma 'z eo evit ar re glanv, ar gwragez a zo o tougen pe o vaga, hag an dud o deus eul labour tenn d'ober (1). Ar re en em gav e beaj avat, e vefe arabat d'ezo kredi e c'hellont evit-se chom hep senti ouz al lezonnou-se; an dever o deus, evel ar re-all, d'o mirout, ma c'hellont, ha pa vezont o tebri e ti eun ostiz bennak, e tleont goulenn ar meuziou a zo ret d'ezo evit senti ouz an Iliz.

An hini na oar ket hag hen en deus lec'h da chom hep yuna pe hep ober vijil, n'en deus nemet goulenn kuzul digant e Dad kofesour. Evel-se e vo atao e goustians e peoc'h.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll.* »

(91)

Jezuz, evit an eil gwech, a ro da anaout d'e ziskibien e vo laket d'ar maro. — E Kafarnaum, e pae an tailhou evitan hag evit sant Per.

Goude beza kuitaet al lec'h-se, Jezuz hag e ziskibien a rae hent a-dreuz ar Galile, ha Jezuz n'en doa ket

(1). — An dever d'ober pinijenn a zo ar memes evit an holl ; an neb n'hell ket yuna hag ober vijil, pa vez merket gant an Iliz, n'eo ket diskarget eul al lezenn evit-se. Ret eo d'ezan ober pinijenn en eun doare all bennak. Abalamour da-se e c'houlenn an Iliz a-wechou eun aluzen bennak digant ar gristenien n'int ket gouest da yuna pe d'ober vijil, dreist-holl e-pad ar C'horaiz.

c'hoant e vefe gouezet, rak o kelenn e ziskibien edo. O veza ma oant holl estlammet gant ar pez a rae, e lavaras d'ezo : « C'houi, selaouit mat an dra-man : Mab an den a vo laket etre daouarn an dud, hag e kondaonint anezan d'ar maro, ha d'an trede deiz e tistroio d'ar vuhez. » Hag e voent glac'haret. Met ne gomprenent ket ar c'homzou-se ; goloet e oant evito ha n'o intentent ket. Ha ne gredent ket ober goulennou nevez outan war gement-se.

Pa voent distro da Gafarnaüm, setu ar re a reseve an didrakmou o tostaat ouz Per hag o lavarout d'ezan : « Ho Mestr, ha ne bae ket an didrakm ? » Per a lavaras : « Paea a ra. » Ha p'edont o vont en ti, e lavaras Jezuz d'ezan : « Petra a sonjez, Simon ? Digant piou e reseo rouaned an douar an tailhou pe ar gwir ? Digant o bugale pe digant an estranjourien ? » Per a respontas : « Digant an estranjourien. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Ar vugale neuze n'o deus ket da baea. Met, evit na roimp ket skouer fall d'ezo, kerz d'ar mor, taol an higenn ha tenn ar c'henta pesk a bigno ; o tigeri d'ezan e c'henou, e kavi ennan eur pez-mouneiz. Kemer anezan hag hen ro evidoun hag evidout. »

KENTEL

An holl a zo souezet-bras o welout miraklou Hor Salver; hogen Jezuz n'eo ket deut war an douar da glask meuleudi, met da skuilha e wad evit savetei an eneou. Setu aze ar pez a zesk d'e ebestel o tistrei ganto da Gafarnaüm : « C'houi. emezan, selaouit mat an dra-man : Mab an den a vo laket etre daouarn an dud,

hag e kondaonint anezan d'ar maro, ha d'an trede deiz e tistroio d'ar vuhez. » Ma komz d'ezo evel-se, eo a dra-sur evit o lakat nebeut-ha-nebeut e stad da welout trubuilhou e Basion hep koll o feiz ennan. Met war ar memes tro e ro d'ezo ivez eun testeni muioc'h eman ar wirionez gantan, pa lavar ez eo Doue, rak a-hend-all n'hellfe ket diskleria pell a-raok traou ha n'eus nemet Doue gouest d'o anaout.

Jezuz, a-hed e vuhez, a reas evel-se eun niver bras a brofesiou. Teir gwech e tisklerias d'e ziskibien e vije laket d'ar maro hag e savje eus a varo da veo d'an trede deiz ; lavarout a reas da Ber e vije nac'het gantan teir gwech ha d'an ebestel all e vije dilezet ganto holl. Ar re-man o doa c'hoant a-walc'h na vije ket c'hoarvezet kemend-all. Met profesiou Hor Salver a zeuas da wir er memes tra. Diskleria a reas c'hoaz d'e ebestel e tiskennje ar Spered-Santel warno, e rajent miraklou niverus evit harpa kelennadurez an Aviel, hag e vijent gwallgaset gant an dud, hag an holl draou-se a zo deut da wir. Rei e reas d'ezo da anaout e teuje an Iliz d'en em skigna dre ar bed holl, en hevelep doare na raje an holl boblou nemet eur vandenn den-ved dindan ar memes pastor. Evel ar profed Daniel, e tisklerias e vije dismantret Jeruzalem, e vije kelc'hiet gant hec'h enebourien, penaos e c'hoarvezfe an trubuilhou-se ha petra a vije da c'houde. Ha kement-se holl a c'hoarvezas evel m'en doa lavaret : C'houec'h vloaz ha tregont goude, en amzer ma veve c'hoaz ar rummad tud a oa ouz e selaou, evel m'en doa hen diskleriet, e teuas ar Romaned da gelc'hi Jeruzalem; kêr a voe dismantret-holl hag ar Juzevien strewet dre ar bed. An Nenv hag an douar a dremen, met komzou Jezus ne dremenont ket : holl e teuont da wir, ha n'eo ket souezus, rak Hen eo an Doue bras a oar pep tra hag a ren an traou e-giz ma kar.

P'edo Hor Salver oc'h erruout e Kafarnaüm, e oa ar Juzevien o paea an didrakm d'ar re a oa karget da zastum ar seurt tailhou-se.

An didrakm a oa eur pez-mouneiz a dlee an Israelited paea bep bloaz evit an Templ adalek an oad a vloaz war-nugent. Al lezenn-se a oa eul lezenn vat-tre, rak an arc'hant dastumet evel-se a servije da enori Doue, met ne oa ket graet evit Jezuz, pegwir e oa Mab Doue ha Doue e-unan. Senti a reas evelato, gant aon na roje skouer fall d'e genvroiz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver diwar-benn e brofesiou : « *An traou-se a lavaran d'eoc'h breman, a-raok ma c'hoarvezint, evit m'ho pezo feiz ennoun, pa vint c'hoarvezet.* »

(92)

Jezuz a gelenn e ebestel : deski a ra d'ezo pegen kaer eo an umilite ha pegen grevus eo ar pec'hed a skouer fall.

D'an eur-se memes e c'houlennas Jezuz ouz e ziskibien : « Diwar-benn petra e komzec'h en hent ? » Ha ne respontent ket, rak divizet o doa etrezo da c'houzout piou e oa ar brasa.

Neuze ec'h azezas, e c'halvas an daouzek, hag e lavaras d'ezo : « M'en deus c'hoant unan bennak da veza ar c'henta, e vo an diweza ha servijer an holl. » Hag o veza galvet eur bugel bihan, e lakas anezan en o c'hreiz, ha, goude beza poket d'ezan, e lavaras d'ezo :

« E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ma ne chanjit ket ha ma ne zeuit ket da veza henvel ouz bugale vihan, ne deoc'h ket e Rouantelez an Nenv. Rak-se, an neb en em lakaio izel evel ar bugel bihan-man, a vo ar brasa e Rouantelez an Nenv. An hini ac'hanoc'h en em izela ar muia, hennez eo ar brasa.

« An neb a zigemer em hano eur bugel bihan evel heman, am digemer va-unan ; hag an neb am digemer, a zigemer an Hini en deus va digaset. Diwallit d'ober fae war unan eus ar re vihan-man. Rak m'hel lavar d'eoc'h, o aelez a wel hep ehan dremm va Zad a zo en Nenv. Ha ne fell ket d'ezan e vefe kollet hini ebet anezo.

« An neb a roio skouer fall da unan eus ar re vihan-se a gred ennoun, gwelloc'h e vefe evitan beza staget d'ezan eur maen milin ouz e c'houzoug ha beza stlapet e strad ar mor. Malloz d'ar bed abalamour d'e skoueriou fall ! N'heller ket mirout ouz ar skoueriou fall da zont ; met malloz d'an den a roio skouer fall !

« Ma ro da zourn tro d'it da bec'hi, trouc'h anezan ; gwelloc'h eo d'it mont d'ar vuhez gant eun dourn hepken, eget mont gant da zaou zourn d'an ifern, d'an tan n'heller ket mouga, e-lec'h ne varv ket o frenv ha ne varv ket o zan. Ma ro da droad tro d'it da bec'hi, trouc'h anezan, rak gwelloc'h eo d'it mont kamm d'ar vuhez peurbadus eget beza stlapet gant da zaou droad en tan n'heller ket mouga, e-lec'h ne varv ket o frenv ha ne varv ket o zan. Ha ma ro da lagad tro d'it da bec'hi, tenn anezan ; gwelloc'h eo d'it mont born da Rouantelez

Doue eget beza stlapet gant da zaoulagad e tan an ifern, e-lec'h ne varv ket o frenv ha ne varv ket o zan. »

KENTEL

Taolomp evez mat ouz ar c'henteliou talvoudus -meurbet a ro Jezuz d'eomp er pennad-man eus an Aviel diwar-benn ar skouer fall. « Ar vugale vihan, emezan, eman o aelez gardian dirak va Zad a zo en Nenv. An aelez-se a zo karget gantan d'o diwall, ha ne fell ket d'ezan ez afe hini ebet anezo da goll. Malloz eta d'an neb a ro skouer fall d'ezo ha d'ar re a zo henvel outo. Gwelloc'h e vefe d'ezan beza staget d'ezan eur maen-milin ouz e c'houzoug ha beza stlapet e strad ar mor. »

Hag e gwirionez, na pegen grevus n'eo ket ar pec'hed a skouer fall ! Ar muntrer a lam digant e nesa buhez e gorf ; an hini a ro skouer fall, a lam digantan buhez e ene. Ober a ra d'ezan koll gras an Aotrou Doue hag an holl veritou en deus dastumet a-raok ha war ar memes tro e laka anezan war hent an ifern.

Evit rei skouer fall, n'eo ket ret dougen an nesa d'an droug. A-walc'h eo ober pe lavarout dirazan eun dra bennak hag a c'hell beza kaoz d'ezan da goueza er pec'hed. Evel-se skouer fall a roer oc'h alia an nesa d'ober eun droug bennak, o lavarout d'ezan komzou vil, o kana dirazan kanaouennou lous, o skriva hag o skigna leoriou pe kazetennou ha n'int mat nemet da vouga ar feiz er c'halonou ha da zougen an dud d'ar pec'hed mezus. Skouer fall a roer o vont enep ar gourc'hemennou dirak re-all, e-giz o labourat da sul, o vankout d'an oferenn, o tebri kig da wener. Skouer fall a roer c'hoaz oc'h ober goap eus ar relijion pe o lezel an dud d'hen ober, pa c'heller mirout outo, oc'h en em wiska en eun doare divodest hag o lakat a-wel d'an

holl traou ha n'heller ket sellout outo hep danjer. Ar bed a zo leun a skoueriou fall, ha setu perak n'heller ket mirout outo da zont, met, eme Hor Salver, « malloz d'an hini a roio skouer fall ! »

Tud a zo dre ar bed hag a gemer evit skouer fall oberou pe komzou a zo mat drezo o-unan. Evel-se ar Fariazianed a gemere evit skouer fall ar burzudou a rae Hor Salver evit parea tud klanv da zeiz ar sabad, war zigarez ma oa an deiz-se konsakret da Zoue. An aon da rei ar seurt skouer fall-se d'an dud difeiz, ne dle ket mirout ouzomp d'ober hon dever. A-wechou koulskoude, pa ne vez ket gourc'hemennet eun dra dindan boan a bec'hed, e c'heller chom hep hen ober, evit n'o devo ket an dud difeiz digarez da gomz enep ar relijion.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Malloz d'ar bed abalamour d'e skoueriou fall ! Malloz d'an hini a roio skouer fall !* »

(93)

Jezuz a gendalc'h da gelenn e ebestel : leski a ra d'ezo talvoudegez ar bedenn graet gant meur a hini asamblez, ha prometi a ra d'ezo ar galloud da varn ar c'houstiansou.

Yann a lavaras neuze da Jezuz : « Mestr, gwelet on eus unan ha n'eman ket ganeomp, o kas kuit an liaoulou en ho hano, hag hon eus miret outan. » Met ezuz a lavaras d'ezan : « Na glaskit ket mirout

outan ; rak n'hell den ebet ober burzudou em hano ha mont kerkent da c'houde da gomz fall ac'hanoun. An hini n'eman ket enep d'eoc'h, a zo evidoc'h.

« Me a lavar d'eoc'h : ma vez daou ac'hanoc'h oc'h en em glevout war an douar, n'eus forz petra a c'houlennint, e vo roet d'ezo gant va Zad a zo en Nenv. Rak, e-lec'h ma 'z eus daou pe dri unanet em hano, me a zo en o zouez.

« E gwirionez m'hel lavar d'eoc'h : kement a liammoc'h war an douar, a vo liammet en Nenv, ha kement a ziliammoc'h war an douar, a vo diliammet en Nenv. »

KENTEL

Jezuz, o komz eun deiz d'ar Farizianed, a lavaras d'ezo : « An hini n'eman ket a-du ganin, a zo enep d'in.» Hirio e lavar d'e ebestel : « An hini n'eman ket enep d'eoc'h, a zo ganeoc'h. » Setu aze diou gomz hag e seblant beza kontrol an eil d'eben, ha koulskoude n'int ket. Ar re a gondaone Jezuz dirak ar Farizianed, eo ar re a oar eman ar wirionez gantan ha na fell ket d'ezo senti outan. Hogen bez' ez eus re-all ha n'anavezont mat a-walc'h nag Hor Salver nag e Iliz ; met o veza ma 'z int tud a volontez vat, n'emaint ket enep d'ezo ; ar c'hontrol eo, servija a reont an Aotrou Doue eus o gwella, ha setu perak e vint saveteet er memes tra, evel pa vefent, i ivez, diskibien d'Hor Salver Jezuz-Krist.

Ret eo evelato pedi evito ha goulenn evito sklerijenn ha nerz kement ha m'o deus ezomm evit anaout ar wirionez hag heulia mat o deveriou. Ar gwella doare da veza selaouet gant Doue, eo pedi holl asamblez, rak neuze e vez Hor Salver Jezuz-Krist e-unan en hon

touez, o pedi ganeomp, ha Doue an Tad n'eo ket evit ober skouarn vouzar da bedennou evel-se.

Goude beza roet ar c'henteliou-se d'e ebestel, Jezuz a bromet d'ezo eur sakramant nevez, sakramant ar binijenn. Ar sakramant-man ne vo savet nemet diwezatoc'h ; met adalek breman e ro Hor Salver da anaout d'e ebestel e vint laket gantan da varn ar c'houstiansou : « Kement tra a liammoc'h war an douar, emezan, a vo liammet er baradoz, ha kement tra a ziliammoc'h war an douar, a vo diliammet er baradoz. »

Sakramant ar binijenn a ro ar pardon eus ar pec'hejou graet goude ar vadeziant.

Ar vadeziant a neta an ene diouz ar pec'hed orijinel ha diouz an holl bec'hejou aktuel a vez bet graet a-raok hen reseo. Met an den ne vir ket atao sae wenn e vadeziant ; ar c'hontrol eo a c'hoarvez peurliesa. Hogen, ma tigouez gant an den ober eur pec'hed marvel bennak goude beza bet badezet, e c'hell kaout ar pardon anezan dre sakramant ar binijenn.

O rei d'e ebestel ar galloud da bardoni ar pec'hejou pe da chom hep o fardoni, Hor Salver en deus o laket da varnerien war ar c'houstiansou. An neb a chom hep mont da gaout ar varnerien-se, a ra eta fae war ar pardon a ginnig d'ezan an Aotrou Doue. Kaer en devo ober pinijenn a-hend-all, yuna, lavarout pedennou war bedennou ha rei aluzen d'ar paour, ma ne fell ket d'ezan mont da gaout ar re o deus ar galloud da ziliamma d'ezan e goustians, n'en devo biken digant Doue ar pardon eus e bec'hejou marvel.

Evit ar pec'hejou veniel n'eo ket ar memes tra. Evit kaout ar pardon anezo, n'eo ket ret mont da gofes, awalc'h eo ober eun akt a gontrision pe oberou a zevosion a gresk karantez Doue en ene.

Sakramant ar binijenn a vez resevet, pa lavar ar

beleg ar c'homzou-man : « Ego te absolvo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; me a bardon d'it e hano an Tad, hag ar Mab, hag ar Spered Santel. » Evit beza pardonet eta, n'eo ket a-walc'h daoulina dirak ar beleg ha kofes ar pec'hejou, ret eo kaout digantan an absolvenn e hano an Aotrou Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel evit sevel sakramant ar binijenn : « *Ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met ne vint ket pardonet d'ar re n'ho pezo ket pardonet d'ezo.* »

(94)

Jezuz a gendalc'h da gelenn e ebestel hag a zesk d'ezo eo ret pardoni d'an nesa. — Parabolenn ar servijer didruez.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ebestel : « Taolit evez mat ouzoc'h hoc'h-unan ; m'en deus pec'het da vreur enep d'it, gra rebechou d'ezan ; ha m'en deus keuz, pardon d'ezan. » Per, o tostaat, a c'houlennas neuze : « Aotrou, pet gwech e pardonin d'am breur, p'en devo pec'het enep d'in ? Betek seiz gwech ? » Jezuz a lavaras d'ezan : « Ne lavaran ket d'it betek seiz gwech, met betek dek ha tri-ugent gwech seiz gwech.

« Abalamour da-se eo henvel Rouantelez an Nenv ouz eur roue a fellas d'ezan goulenn o c'honchou digant e servijerien. Digaset e voe dirazan unan hag a dlee

d'ezan dek mil talant. Met, o veza n'en doa ket peadra da baea, e roas e vestr urz da werza anezan, hen, e wreg, e vugale ha kement en doa, evit en em ziskarga eus e zle. Ar servijer, oc'h en em deurel e-harz e dreid, hen aspede, en eur lavarout : « Gortozit ganin eur pennad, ha me a baeo d'eoc'h ar pez a vankan. » Ar mestr, gant truez outan, a lezas anezan da vont hag a bardonas d'ezan e zle.

« Met ar servijer, o veza aet er-maez, a gavas unan eus e genservijerien, a dlee d'ezan kant diner, hag o kregi en e c'houzoug, e vouge anezan, en eur lavarout : « Pae d'in ar pez a dleez. » E genservijer, oc'h en em deurel d'e dreid, hen aspede en eur lavarout : « Gortoz ganin eur pennadig, hag ez po da holl arc'hant. Met hen ne fellas ket d'ezan ; hag ez eas, hag e reas lakat anezan er prizon, betek m'en doe paet e zle.

« O welout kemend-all, ar servijerien all a voe glac'haret-meurbet, hag ez ejont da gonta d'o mestr kement a oa tremenet. Neuze e roas ar mestr urz d'e c'hervel, hag e lavaras d'ezan : « Servijer fallakr, me am eus pardonit d'it da holl zle, abalamour m'ac'h eus va fedet ; ha ne dleez ket, te ivez, kaout truez ouz da genvreur, evel m'am boa bêt truez ouzit ? » Hag e vestr, e kounnar, a lakas anezan etre daouarn ar vourrevien, betek m'en doe paet kement a dlee d'ezan.

« Evel-se e raio d'eoc'h va Zad eus an Nenv, ma ne bardonit ket d'ho preur a-greiz ho kalon. »

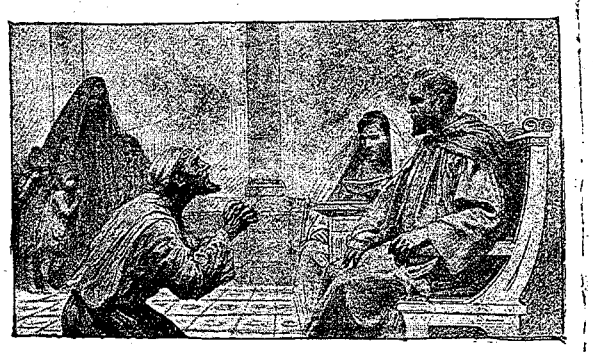

« Gortozit ganin eur pennad, he me a baeo d'eoch ar pez a vankan. »

« .....Ar servijer, o veza aet er-maez, a gavas unan eus e genservijerien, a dlee d'ezan kant diner, hag, o kregi en e c'houzoug, e vouge anezan en eur lavarout : « Pae d'in ar pez a dleez. »

KENTEL

Hervez Doktored al lezenn, e tleed pardoni d'an nesa teir gwech, met nann peder. Sant Per eta, o pardoni seiz gwech, a sonje d'ezan e pardone alies; met evit Jezuz, lezenn ar garantez n'eus muzul ebet d'ezi : « Ne lavaran ket d'it betek seiz gwech, emezan d'e abostol, met betek dek ha tri-ugent gwech seiz gwech », da lavarout eo atao. Hag evit lakat ar gentel-se da vont doun e spered e ebestel, e tispleg d'ezo parabolenn ar servijer didruez.

Ar barabolenn-se, nag a gristen, siouaz ! o defe ezomm bras da sonjal mat enni ! Lod anezo ne bardonont morse : « Pardoni da dud hag a ra d'eoc'h kement a zroug, emezo, pardoni da dud evel-se ! An dra-se ne raimp biken; re start eo ! » Lod all ne bardonont ket eus a-greiz o c'halon : « Ni a bardon d'hon enebourien, emezo; met o darempredi, o saludi pe komz outo, kement-se ne raimp ket. »

Ar gristenien-se a vank holl d'o dever, hag alies zoken en eun doare grevus. Jezuz a c'hourc'hemenn d'ezo karout o enebourien ha pardoni d'ezo ; ret eo senti ouz e lezenn, n'eus forz pegen start e vefe. Kement e plij d'ezan ar garantez, ma laka anezi a-raok an holl vertuziou all. « Ma teu sonj d'eoc'h, emezan, pa ginnigit ho prof da Zoue, en deus ho preur eun dra bennak enep d'eoc'h, lezit eno ho prof dirak an Aoter hag it da genta d'en em glevout gant ho preur, ha goude e teuoc'h da ginnig ho prof. » Hag evit ma vije aesoc'h d'eomp senti outan, Jezuz en deus graet e-unan da genta ar pez a c'hourc'hemenn d'eomp : e wad en deus skuilhet evit ar bec'herien, ha diwar ar groaz en deus pedet e Dad da bardoni d'e vourrevien. Kemeromp eta skouer diwarnan, hag eveltan, pardonomp d'hon enebourien eus a-greiz hor c'halon.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne bardonit ket d'ho nesa, ho Tad eus an Nenv ne bardono ket d'eoc'h kennebeut.* »

(95)

Jezuz a ya eus Kafarnaüm da Jeruzalem evit gouel an Tabernaklou hag a brezeg d'ar bobl e-barz an Templ. — Lod a ya adu gantan, lod all a ya enep d'ezan.

Gouel ar Juzevien, hanvet gouel an Tabernaklou, a oa tost. Breudeur Jezuz a lavaras d'ezan : « Kuitait al lec'h-man, hag it d'ar Jude, evit ma welo ivez ho tiskibien an oberou a rit, Rak ne labourer ket e-kuz, pa vez c'hoant da veza brudet. Pegwir e rit an holl draou-se, en em ziskouezit d'ar bed. » Rak e vreudeur kennebeut ne gredent ket ennan. Jezuz a respontas d'ezo : « Va amzer n'eo ket deut c'hoaz ; met hoc'h amzer-c'houi a zo atao prest. Ar bed n'hell ket kaout kasoni ouzoc'h ; ouzin-me en deus kasoni, abalamour ma roan testeni ez eo fall e oberou. Pignit, c'houi, d'ar gouel-se. Evidoun-me, ne dan ket, rak n'eo ket deut va amzer c'hoaz. » Goude beza lavaret an dra-se, e chomas er Galile. Met goude ma voe aet e vreudeur, e pignas ivez d'ar gouel, nann a-wel d'an holl, met e-kuz.

Ar Juzevien eta a glaske anezan e-pad ar gouel, hag a lavare : « E-pelec'h eman ? » Hag e oa trouz gant an dud diwar e benn. Rak lod a lavare : « Eun

den mat eo. » Re-all a lavare : « Nann. Met touella a ra ar bobl. » Den ebet koulskoude ne grede lavarout a vouez uhel petra a sonje, gant aon rak ar Juzevien.

Hogen, e-kreiz ar gouel, Jezuz a bignas d'an templ hag en em lakas da brezeg. Hag ar Juzevien, souezet, a lavare : « Penaos ec'h anavez an den-se ar Skritur-Sakr, hen ha n'en deus ket studiet ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Va c'helennadurez n'eo ket eus va ferz, met dont a ra a-berz an Hini en deus va digaset. An neb a fell d'ezan ober bolontez Doue, a ouezo pe e teu va c'helennadurez digant Doue pe e komzan em hano va-unan. » Hiniennou, a oa eus Jeruzalem, a lavare : « Ha n'eo ket hen an hini a glaskont lakat d'ar maro ? Koulskoude, setu ma komz dirak an holl, hep ma vefe lavaret netra d'ezan. Daoust hag anavezet o defe mistri kêr ez eo Hen ar C'hrist ? » Ha kalz, e-touez ar bobl, a gredas ennan, hag e lavarent : « Ar C'hrist, pa zeuio, hag ober a raio muioc'h a vurzudou eget na ra heman ? »

Ar Farizianed a glevas an dud o lavarout an traou-se etre o dent diwar-benn Jezuz. Prinsed ar Veleien hag ar Farizianed a gasas neuze soudarded da gregi ennan. Jezuz a lavaras : « Me a zo c'hoaz ganeoc'h eur pennadig amzer, hag ez an d'an Hini en deus va digaset. Va c'hlask a reoc'h, ha n'em c'havoc'h ket, hag e-lec'h m'emaoun, n'hellit ket dont. » Neuze e lavaras ar Juzevien etrezo : « Da belec'h eta ez aio, pegwir n'her c'havimp ket ? Ha mont a raio d'ar broiou all, da brezeg d'ar baganed ? »

D'an deiz diweza eus ar gouel, an deiz ma vez ar

gouel en e vrasa, Jezuz a grie en e sav : « An neb en deus sec'hed, ra zeuio davedoun da eva. An neb a gred ennoun, a welo, evel ma lavar ar Skritur, steriou dour a vuhez o redek eus e gerc'henn. » (Komz a rae eus ar Spered-Santel, a dlee reseo ar re a gred ennan, rak ar Spered-se ne oa ket roet c'hoaz, o veza na oa ket aet c'hoaz Jezuz d'e c'hloar). E-touez an dud, lod, hag o doa klevet ar c'homzou-se, a lavare : « Hen eo e gwirionez ar profed. » Re-all : « Hen eo ar C'hrist. » Met re-all a lavare : « Hag eus ar Galile eo e tle dont ar C'hrist ? Ha ne lennomp ket er Skritur e tle dont eus gouenn David hag eus kêr Betleem ? » Evel-se e oa dispartiet an dud diwar e benn.

Hiniennou a glaske kregi ennan, met ne daolas den e zourn warnan. Ar soudarded a zistroas da gaout ar Veleien hag ar Farizianed, hag ar re-man a lavaras d'ezo : « Perak n'hoc'h eus ket hen digaset d'eomp ? » Respont a rejont : « Biskoaz den ebet n'en deus komzet evel an den-se. » Ar Farizianed a lavaras d'ezo : « Ha c'houi ivez a zo bet touellet gantan ? E-touez Prinsed ar bobl hag ar Farizianed, hag unan bennak a zo o kredi ennan ? Met an dud-se n'anavezont ket al Lezenn, n'int nemet tud villiget. »

Nikodem, unan anezo, an hini a oa deut da gaout Jezuz en noz, a lavaras d'ezo : « Hol Lezenn, ha kondaoni a ra eun den hep e glevout da genta hag hep gouzout petra en deus graet ? » Hag e respontjont d'ezan : « Ha te a zo eur Galilean ivez ? Klask mat

er Skritur, hag e weli na zeu profed ebet eus ar Galile. » Hag ez ejont pep-hini d'e di.

KENTEL

Breudeur Jezuz, da lavarout eo e gerent tost, ha neket e vreudeur e gwirionez, ne blije ket d'ezo an doare ma prezege Jezuz d'ar bobl. O tiskleria ar wirionez d'an holl evel ma rae, e lake kalz tud, ha dreistholl ar Skribed hag ar Farizianed, da gaout kasoni outan; hag i, er c'hontrol, o dije karet gwelout anezan meulet gant an holl hag o rei evel-se enor d'e familh. Abalamour da-se e poulzont anezan da vont da Jeruzalem da ouel an Tabernaklou ha d'ober miraklou bras dirak ar bobl. Met Jezuz n'eo ket deut war an douar da glask enoriou. Da sul ar Bleuniou, ez aio da Jeruzalem, eur bobl tud d'e heul, evit rei da anaout ez eo roue Israel hag ar C'hrist prometet d'ar bed, met n'eo ket deut c'hoaz e eur d'en em ziskouez evel-se, ha setu perak e pign da Jeruzalem dre-guz.

O klevout e brezegennou en Templ, setu ar Juzevien oc'h en em lakat da ziviz diwar e benn : lod a ya a-du gantan, lod all a ya enep d'ezan. Abaoe tost da zaou vil vloaz, n'eo ket chanjet an traou an distera. Hirio evel gwechall, e welomp o tont da wir ar pez a lavare an den koz Simeon d'ar Werc'hez Vari diwar-benn he Mab, e vije heman eur sin a enebiez. Lod a gred ennan, lod all a ra brezel d'ezan, hag evel-se e vo an traou betek fin ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ar bed en deus kasoni ouzin, abalamour ma roan testeni ez eo fall e oberou.* »

(96)

Ar Skribed hag ar Farizianed a zigas da Jezuz eur vaouez a vuhez fall. — Hor Salver a ro d'ezi ar pardon eus he fec'hejou.

Jezuz a yeas war menez an Olived. Met da c'houlou-deiz, e tistroas d'an Templ, hag e teuas ar bobl d'e gaout. Hag ec'h azezas d'o c'helenn.

Ar Skribed hag ar Farizianed a zigasas d'ezan neuze eur vaouez a oa bet paket oc'h ober avoultriez, hag, o veza graet d'ezi tostaat, e lavarjont da Jezuz : « Mestr, ar vaouez-man a zo nevez bet paket oc'h ober avoultriez. Hogen Moizez, el lezenn, en deus roet d'eomp urz da labeza ar merc'hed-se. Ha c'houi, petra a lavarit ? » Evel-se e komzent, o klask hen touella, evit gellout tamall anezan. Met Jezuz, o taoublega, a skrive gant e viz war an douar [1]. Hag, evel ma kendalc'hent d'ober goulennou outan, e savas hag e lavaras d'ezo : « An hini ac'hanoc'h a zo didamall, ra stlapo outi ar maen kenta. » Hag, o soubla a-nevez, e skrivas war an douar. O veza klevet e gomzou, ez ejont kuit an eil goude egile, ar re gosa da genta, ha Jezuz a chomas e-unan gant ar vaouez, a oa en he sav e-kreiz. Jezuz a savas neuze hag a lavaras d'ezi : « Maouez, e-pelec'h eman ar re ho tamalle ? Ha n'en deus den ho kondao-

(1) Petra a skrive Hor Salver Jezuz-Krist evel-se war an douar? Pec'hejou ar Skribed hag ar Farizianed sur a-walc'h, evit diskouez d'ezo n'o doa lec'h ebet da damall ar vaouez o doa digaset d'ezan.

net ? » — « Den ebet, Aotrou, emezi. » Jezuz a lavaras d'ezi : « Me kennebeut n'ho kondaonin ket. It, hag hiviziken na bec'hit mui. »

KENTEL

An Aotrou Doue a zo leun a drugarez e-kenver an holl bec'herien. Koulskoude, n'eus forz pegen mat e vefe, ne bardon morse nemet d'an hini en deus keuz da veza disentet outan. A-wechou e c'heller beza pardonet hep ar gofesion, evel pa ne gaver beleg ebet da ziskleria d'ezan ar pec'hejou. Pardonet e c'heller beza ivez a-wechou hep ar satisfaksion, evel pa varver dioustu goude beza bet an absolvenn, hep gellout rapari an droug graet da Zoue ha d'an nesa. Met morse, e doare ebet, n'heller beza pardonet hep kaout kontrision d'ar pec'hejou.

Evit kaout eur gontrision wirion, eo ret da genta kaout keuz da veza disentet ouz an Aotrou Doue ha kaout kasoni ouz ar pec'hed a vez bet graet. Met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz. Ret eo kaout ouspenn ar volontez start d'en em virout diouz ar pec'hed en amzer-da-zont. Anez-se n'he defe ar gontrision talvoudegez ebet. Gwelit petra a ra Hor Salver Jezuz-Krist; pa 'z eo digaset ar vaouez avoultrerez dirazan, e wel dioustu he deus keuz da veza disentet, ha setu perak e ro d'ezi ar pardon; met er memes amzer e c'houlenn diganti diwall da bec'hi en amzer-da-zont : « It, emezan, hag hiviziken na bec'hit mui. »

An neb a lavarfe da Zoue a c'henou hepken : « Va Doue, me am eus keuz da veza disentet ouzoc'h », hag a vefe e goueled e galon prest da zisenti adarre kenta gwech ma kavfe an tu, hennez a rafe goap eus an Aotrou Doue. Ar gontrision a dle beza da genta, ha dreist pep tra, e-barz ar galon, ha neket hepken war beg an teod.

Eus ar galon e teu ar pec'hed ; eus ar galon ivez e tle dont ar c'heuz da veza disentet.

An neb a zistro ouz Doue evit mat, ne lavar ket : « Me a garfe chanj buhez, met me a fell d'in chanj buhez; gant sikour an Aotrou Doue, e fell d'in hiviziken trei kein d'ar pec'hed, ha setu perak e fell d'in ivez trei kein da gement tra a zoug d'ezan. »

Ar pez a zoug an den d'ar pec'hed, eo ar pez a ra d'ezan peurvuia koueza ennan pe a laka anezan e riskl da goueza ennan. An neb a oar ez eus tud pe plasou ha n'hell ket daremprédi hep beza en danjer da bec'hi en eun doare grevus dre sonj, dre c'hoant, dre gomz pe dre ober, hennez a dle tec'hout diouz an dud ha diouz ar plasou-se; anez-se ne vefe ket pardonet. Rak daremprédi adarre a volontez vat hag hep gwir ezomm ebet, an dud pe ar plasou a zo bet kaoz da goueza er pec'hed en amzer dremenet, a zo diskouez n'eus ket er galon eur c'heuz gwirion da veza disentet ouz an Aotrou Doue.

Terri ar gwall-voazamanchou ha pellaat diouz kement tra a zoug d'ar pec'hed, kement-se a dra-sur a c'hell beza start a-wechou, met n'ankounac'haomp ket ar pez en deus diskleriet d'eomp Hor Salver Jezuz-Krist : « Ma ro ho tourn pe ho troad tro d'eoc'h da bec'hi, emezan, troc'hit-i ha stlapit-i pell diouzoc'h, rak gwelloc'h evidoc'h mont gant eun dourn pe eun troad hepken d'ar baradoz eget beza stlapet en ifern gant daou zourn pe gant daou droad. Ma ro ho lagad tro d'eoc'h da bec'hi, tennit-hen ha stlapit-hen pell diouzoc'h, rak gwelloc'h eo evidoc'h mont born d'ar baradoz eget mont d'an ifern gant daou lagad. »

Ken lies gwech eta ma vez en hor buhez eun dra bennak hag hon doug d'ar pec'hed, e tleomp raktal trei kein d'ezan, ha pa vefe evidomp ken prizius hag hon

dourn, hon troad pe hol lagad. Doue hag ar baradoz da genta !

Taolomp evez mat ouz ar wirionez-se ha sonjomp ervat er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'ar bec'herez : « *It, hag hiviziken na bec'hit mui.* »

(97)

Jezuz a brezeg e Templ Jeruzalem, hag a ziskleir d'ar Juzevien ez eo Doue.

Jezuz a gomzas adarre d'ar Juzevien, en eur lavarout : « Me eo sklerijenn ar bed ; an neb a zeu d'am heul, ne vale ket en denvalijenn, met bez' en devo sklerijenn ar vuhez. »

Jezuz a lavaras c'hoaz : « C'houi a zo eus an izel ; me a zo eus an uhel. C'houi a zo eus ar bed-man ; me n'oun ket eus ar bed-man. Ma ne gredit ket er pez ma 'z oun, e varvoc'h en ho pec'hed. » Lavarout a rejont d'ezan : « Piou oc'h ? » Ha Jezuz a respontas : « Me eo ar Penn a bep tra, me an hini a gomz ouzoc'h. P'ho pezo savet Mab an den war ar groaz, neuze e ouezoc'h piou oun ha na ran netra ac'hanoun va-unan, met e lavaran ar pez a zo bet desket d'in gant va Zad, rak atao e ran ar pez a blij d'ezan. »

Evel ma lavare ar c'homzou-se, kalz a gredas ennan.

Jezuz eta a lavaras d'ar Juzevien o doa kredet ennan : « Ma talc'hit mat d'am c'homzou, e vezoc'h e

gwirionez va diskibien ; anaout a reoc'h ar wirionez, hag ar wirionez a raio ac'hanoc'h tud libr. » Ar Juzevien a respontas : « Ni a zo eus gouenn Abraham, ha biskoaz n'omp bet sklavourien dindan den ebet. Penaos e lavarit : C'houi a vo libr ? » Jezuz a respontas d'ezo : « E gwirionez, m' hel lavar d'eoc'h, an neb en em ro d'ar pec'hed, a zo sklavour d'ar pec'hed. Hogen, ar sklavour ne chom ket evit atao en ti ; met ar Mab a chom atao. Ma resevit eta ho frankiz digant ar Mab, e vezoc'h libr e gwirionez. Me a lavar ar pez am eus gwelet em Zad ; ha c'houi a ra ar pez hoc'h eus gwelet e ti ho tad. »

Respont a rejont d'ezan : « Hon tad eo Abraham. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Ma 'z oc'h bugale Abraham, grit oberou Abraham. Met breman e klaskit va lakat d'ar maro, me, an hini a lavar d'eoc'h ar wirionez am eus klevet gant va Zad. Abraham n'en deus ket graet kemend-all. C'houi a ra oberou ho tad. » Lavarout a rejont d'ezan : « Ni n'omp ket bugale hep tad ; ni hon eus eun tad hepken, Doue. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Ma vefe Doue ho tad, ho pefe karantez evidoun, rak eus Doue eo e teuan. Ho tad d'eoc'h-c'houi eo an diaoul, hag e klaskit seveni c'hoantegeziou ho tad. Hen a zo bet muntrer adalek ar penn kenta. Pa lavar gevier, e lavar ar pez a zo ennan, rak eur gaouiad eo ha tad ar gaou. Ha me, abalamour m'am eus lavaret d'eoc'h ar wirionez, n'am c'hredit ket. Piou ac'hanoc'h a c'hello tamall d'in eur pec'hed bennak ? Ma lavaran d'eoc'h ar wirionez, perak n'am c'hredit ket ? An neb a zo eus

Doue, a glev komzou Doue ; o veza n'oc'h ket eus Doue, n'o c'hlevit ket. »

Ar Juzevien a respontas : « Ha n'hon eus ket lec'h da lavarout ez oc'h eur Samaritan hag eman an diaoul ennoc'h ? » Jezuz a respontas : « N'eus diaoul ebet ennoun, met enori a ran va Zad, ha c'houi am zizenor. Evidoun-me, ne glaskan ket va gloar. Unan a zo hag a daol evez warni hag a varno gant lealded. E gwirionez, e gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, an neb a zalc'ho d'am ger, ne welo ket ar maro. » Ar Juzevien a lavaras : « Breman e welomp ez eus eun diaoul ennoc'h. Ha c'houi a zo brasoc'h eget Abraham, hon tad, a zo maro ? Ar brofeded ivez a zo maro. Piou oc'h war ho meno ? » Jezuz a respontas : « Abraham, ho tad, en deus bet c'hoant bras da welout va donedigez ; gwelet en deus, hag eürus eo bet. » Ar Juzevien a lavaras d'ezan : « N'hoc'h eus ket c'hoaz hanter kant vloaz, hag hoc'h eus gwelet Abraham ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « E gwirionez, e gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, a-raok ma oa hano eus Abraham, me a zo. »

Neuze e kemerjont mein d'e labeza. Met Jezuz en em guzas hag a yeas er-maez eus an Templ.

KENTEL

Jezuz en deus betek-hen laket ar feiz ennan da greski nebeut-ha-nebeut e-touez an holl Juzevien a volontez vat. Ar re-man, o welout e viraklou ken niverus ha ken souezus, o deus komprenet na oa ket eun den evel ar re-all. O klevout e brezegennou, o deus intentet zoken e oa Mab da Zoue ha Doue e-unan, rak

lavaret en deus d'ezo e oa brasoc'h eget an Templ, brasoc'h eget Salomon, brasoc'h zoken eget Yann-Vadezour ; diskleriet en deus d'ezo e oa mestr war ar sabad ha gouest da bardoni ar pec'hejou. Hogen, piou a zo evel-se, nemet Doue hepken ? Lavaret en deus d'ezo e oa ret mont d'e heul, hag evit-se, beza prest da zilezel pep tra : tad ha mamm, breudeur ha c'hoarezed, arc'hant ha madou, hag ar vuhez zoken. Hogen, piou a c'hell goulenn kemend-all digant an dud, nemet Doue hepken ?

Hirio e lavar Hor Salver gwelloc'h c'hoaz piou eo : « Me eo, emezan, ar Penn a bep tra, an hini en deus graet kement tra a zo, an hini a zo dreist Abraham hag a oa pell a-raok ma oa hano anezan. » Hogen, piou a c'hell komz evel-se, nemet Doue hepken ?

Ar c'homzou-se, o tont an eil war-lerc'h eben, a zo sklaer a-walc'h evit an dud a volontez vat : Jezuz eo Mab Doue en em c'hraet den evit dasprena an dud hag ober anezo bugale da Zoue, neket dre natur eveltan, met dre ar c'hras a santelez. Hogen ar Skribed hag ar Farizianed n'intentont ket ar c'homzou-se, abalamour ma 'z eus bolontez fall eus o ferz. Ne gredont ket e Jezuz, abalamour ne fell ket d'ezo kredi ennan, ha setu perak, evel ma lavar-hen d'ezo, e vint dilezet gant Doue hag « e varvint en o fec'hed. »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An oberou en deus roet va Zad galloud d'in d'ober, an oberou-se a zo eun testeni ez oun digaset gant va Zad.* »

(98)

Jezuz a ro ar pare d'eun den ganet dall.

En eur dremen, Jezuz a welas eun den a oa dall abaoe ma oa ganet ; hag e ziskibien a c'houlennas outan : « Aotrou, piou en deus pec'het, hennez pe e gerent, pa 'z eo ganet dall ? » Jezuz a respontas : « Nag hen nag e gerent n'o deus pec'het ; ma 'z eo dall, eo evit ma vo diskouezet oberou Doue ennan. E-pad ma 'z eus deiz, e tlean seveni oberou an Hini en deus va digaset ; rak dont a ra an noz, hag en noz n'hell den ebet labourat. E-pad m'emaoun er bed, ez oun sklerijenn ar bed. »

O veza komzet evel-se, e kranchas d'an douar ha gant ar c'hranch e reas eun tamm pri hag e lakas eus ar pri-se war daoulagad an den dall. Hag e lavaras d'ezan : « Kerz, gwalc'h da zaoulagad e feunteun Siloe. » Mont a reas, ha goude beza en em walc'het, e tistroas, hag e wele sklaer.

An amezeien hag ar re o doa gwelet anezan a-raok o c'houlenn an aluzen, a lavare : « Ha n'eo ket hennez a veze azezet o c'houlenn an aluzen ? » Lod a lavare : « Hen eo. » Ha re-all : « Nann, met unan henvel outan. » Hen, avat, a lavare : « Me eo. » Lavarout a rejont d'ezan : « Penaos eo bet digoret d'it da zaoulagad ? » Hag e respontas : « An den-se a reer Jezuz anezan, en deus graet eun tamm pri, laket anezan war va daoulagad ha lavaret d'in : « Kerz da feunteun Siloe da walc'hi da zaoulagad. » Hag ez oun aet, hag em eus en em walc'het, hag e welan. — E-pelec'h eman ? a c'houlennjont. — N'ouzon ket », emezan.

Her c'has a rejont d'ar Farizianed. Hogen an deiz m'en doa Jezuz digoret daoulagad an den dall, a oa eun deiz Sabad. Ar Farizianed eta a c'houlennas outan d'o zro penaos en doa kavet ar gweled. Hag e lavaras : « Lakat en deus pri war va daoulagad ; da c'houde em eus en em walc'het, hag e welan. » Lod eus ar Farizianed a lavaras neuze : « An den-se ne zeu ket a-berz Doue, pegwir ne sent ket ouz lezenn ar Sabad. » Met re-all a lavare : « Penaos e c'hell eur pec'her ober hevelep burzudou ? » Hag edont rannet e diou lodenn. A-nevez e lavarjont d'an den dall : « Ha te, petra a lavarez eus an hini en deus digoret d'it da zaoulagad ? » Hag e respontas : « Eur profed eo. »

Met ar Juzevien ne fellas ket d'ezo kredi e oa bet dall an den-se hag en doa kavet ar gweled, betek m'o doe galvet e gerent. Goulenn a rejont outo : « Hag hennez eo ho mab, a lavarit beza ganet dall ? Penaos e wel breman ? » E gerent a respontas : « Ni a oar mat eo hennez hor mab hag ez eo ganet dall. Met penaos e wel breman, n'ouzomp ket. Ha piou en deus digoret d'ezan e zaoulagad, n'ouzomp ket. Goulennit outan, oad en deus. N'en deus nemet respont evitan e-unan. » Evel-se e lavarjont dre aon rak ar Juzevien. Rak ar Juzevien o doa en em glevet evit teurel er-maez eus ar sinagog ar re a anavezfe Jezuz evit ar C'hrist.

Ar Farizianed a c'halvas eta eun eil gwech an hini a oa bet dall, hag e lavarjont d'ezan : « Ro gloar da Zoue. Ni a oar ez eo an den-se eur pec'her. » Hag e respontas : « Hag hen ez eo eur pec'her, n'ouzon ket ; n'ouzon nemet eun dra : e oan dall a-raok, hag e welan breman. » Lavarout a rejont d'ezan c'hoaz : « Petra en deus graet d'it ? Penaos en deus digoret d'it da zaoulagad ? » Hag e respontas : « Lavaret em eus d'eoc'h c'hoaz, ha klevet hoc'h eus ; perak e klaskit klevout a-nevez ? Ha c'hoant hoc'h eus, c'houi ivez, da veza diskibien d'ezan ? » Neuze e lavarjont d'ezan a bep seurt traou : « Te, emezo, bez diskibl d'ezan ; ni a zo diskibien da Voizez. Ni a oar en deus Doue komzet da Voizez ; met heman, n'ouzomp ket eus pelec'h e teu. » An den a respontas d'ezo : « Setu aze ar pez a zo souezus, n'oufec'h ket eus pelec'h e teu, hag en deus digoret d'in va daoulagad. Biskoaz n'eus bet klevet lavarout en defe unan bennak digoret e zaoulagad d'eun den ganet dall. Ma ne zeufe ket an den-se a-berz Doue, n'hellfe ober netra. » Neuze e respontjont d'ezan : « Te a zo ganet er pec'hed penn-da-benn, hag e klaskez ober skol d'eomp ? » Hag e taoljont anezan er-maez.

Jezuz a glevas e oa bet an den dall taolet er-maez ganto, hag, o veza en em gavet gantan, e lavaras d'ezan : « Ha kredi a rez e Mab Doue ? » Hag e respontas : Piou eo, Aotrou, ma kredin ennan ? » Jezuz a lavaras d'ezan : « Her gwelet ec'h eus ; an hini a gomz ganit, hennez eo. » Respont a reas : « Me a gred, Aotrou. »

Hag en em daolas e-harz e dreid evit e adori. Jezuz a lavaras neuze : « Me a zo deut er bed-man evit barn, evit ma welo ar re na welont ket ha ma vo dall ar re a wel. » Lod eus ar Farizianed a oa eno, o veza klevet e gomzou, a lavaras d'ezan : « Ha ni, ha dall omp ivez ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Ma vefec'h dall, n'ho pefe ket a bec'hed. Met breman, avat, o veza ma lavarit : « Ni a wel », e chom ho pec'hed. »

KENTEL

A-wechou e vez klevet tud difeiz o lavarout : « Miraklou an Aviel n'int ket miraklou gwirion; d'an amzerse, ne oa den ebet da deurel evez war gomzou ha war oberou ar C'hrist. » Ar gentel hon eus lennet hirio, a verk d'eomp er c'hontrol gant pebez evez e veze studiet kement tra a rae Hor Salver. Ar Farizianed, e enebourien douet, a vefe eürus-bras, ma c'hellfent nac'h ar mirakl en deus graet o parea an den ganet dall, met kaer o deus klask ha kaer o deus ober, ne zeuont ket a-benn : an den a oa ganet dall; Jezuz en deus laket eun tammig pri d'ezan war e zaoulagad, ha breman e wel evel an holl. Setu aze ar mirakl, n'heller ket hen nac'h. Lod eus ar Farizianed a ya a-du gant Jezuz; an darnvuia anezo evelato ne fell ket d'ezo kredi ennan. Re a gasoni o deus outan, ha gwelloc'h e kavont chom dall eget beza sklerijennet gantan. Pebez fallagriez !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant an den ganet dall diwar-benn Hor Salver : « *Biskoaz n'eus bet klevet lavarout en defe unan bennak digoret e zaoulagad d'eun den ganet dall. Ma ne zeufe ket an den-se a-berz Doue, n'hellfe ober netra.* »

(99)

Jezuz a zispleg d'ar bobl parabolenn ar Pastor mat, a guita Jeruzalem hag a zistro d'ar Galile dre-guz.

Jezuz a lavaras d'ar Juzevien ar barabolenn-man : « E gwirionez, e gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, an neb na da ket dre an nor e kraou an denved, met dre eun hent all, hennez a zo eul laer hag eur forban. An neb a zo aet dre an nor, eo pastor an denved ; d'ezan eo e tigor ar porzier, hag an denved a glev e vouez ; gervel a ra e zenved dre o hano, hag e kas anezo da beuri. P'en deus kaset er-maez eus ar c'hraou e holl zenved, e kerz en o raok, hag e zenved a ya d'e heul, abalamour ma anavezont e vouez. Ne daint ket gant eun estranjour, met tec'hout a raint dioutan, rak n'anavezont ket mouez an estranjourien.

« E gwirionez, e gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, me eo dor an denved. Ar re holl a zo deut a-raozoun, a zo laeron ha forbaned ; hag an denved n'o deus ket o selaouet. Me eo an nor ; an neb a zeuio drezoun-me, a vo salvet ; dont a raio er c'hraou, hag ez aio er-maez, hag e kavo da beuri. Al laer ne zeu nemet evit laerez, laza, distruja ; me a zo deut evit m'o devo an denved ar vuhez hag eur vuhez founnusoc'h.

« Me eo ar Pastor mat. Ar Pastor mat a ro e vuhez evit e zenved. An hini n'eo nemet mevel, an hini n'eo ket pastor, an hini n'eo ket d'ezan an denved,

AR PASTOR MAT

« Me eo ar Pastor mat ; anaout a ran va denved hag anavezet oun ganto ; ha me a ro va buhez evit va denved. Denved all am eus d'hoaz ha n'int ket eus ar c'hraouiad-man ; ret eo d'in o digas ivez, hag e klevint va mouez, ha ne vo mui nemet eur c'hraouiad hag eur pastor hepken. »

(H. S. Jezuz-Krist).

hennez a wel ar bleiz o tont hag a zilez an denved evit tec'hout. Hag ar bleiz a grog en denved, hag o c'has a bep tu. Ar mevel a dec'h, abalamour m'eo mevel ha ne ra forz ebet gant an denved. Me eo ar Pastor mat ; anaout a ran va denved hag anavezet oun ganto, evel m'oun anavezet gant va Zad ha ma anavezan va Zad ; ha me a ro va buhez evit va denved. Denved all am eus c'hoaz ha n'int ket eus ar c'hraouiad-man ; ret eo d'in o digas ivez, hag e klevint va mouez, ha ne vo nemet eur c'hraouiad hag eur pastor hepken. Abalamour da-se en deus va Zad karantez evidoun, abalamour ma roan va buhez evit he c'hemer a-nevez. Den ebet n'he lam diganin, met ac'hanoun va-unan eo e roan anezi. Galloud am eus d'he c'huitaat ha galloud am eus d'he c'hemer a-nevez. Setu aze ar gourc'hemenn am eus bet digant va Zad. »

Abalamour d'ar brezegenn-man, e savas adarre trouz etre ar Juzevien. Kalz anezo a lavare : « Eun diaoul a zo ennan : kollet en deus e benn ; perak e selaouit anezan ? » Lod all a lavare : « N'eo ket evel-se e komz eun den dalc'het gant an drouk-spered. Hag an drouk-spered a c'hell digeri daoulagad an dud dall ? »

KENTEL

Pa zeuas Hor Salver Jezuz-Krist war an douar, e oa c'hoaz kalz Juzevien hag a zalc'he mat d'o relijion, met, e-giz ma lavare d'e ebestel, henvel e oant ouz denved hep pastor. Ar Skribed hag ar Farizianed, karget d'o blenia ha d'o difenn, n'o doa soursi ebet outo, abalamour n'o doa ket a garantez evito. Jezuz, er c'hontrol, en deus bet truez outo, evel m'en deus bet truez ouz an holl eneou. Hen eo o Fastor mat, hag e wad a skuilho evit o dasprena. Ne oa ket ret d'ezan hen ober, met hen ober a raio evelato, abalamour ma 'z eo ar Pastor mat; met d'an trede deiz goude e varo, e kemero e vuhez adarre, rak m'en deus ar galloud d'he c'huitaat, en deus ivez ar galloud d'he c'hemer a-nevez.

Jezuz a zo pignet en-dro d'ar baradoz, met n'en deus ket ankounac'haet e zenved, ar c'hontrol eo. Eun Iliz en deus savet evit o boda, hag e penn an Iliz-se, en deus laket an Tad santel ar Pab.

An Tad santel ar Pab eo Tad an holl eneou. Hen eo a ro d'ezo sklerijenn, o tisplega d'ezo ar gelennadurez kristen; hen eo o mag dre ar bedenn hag ar sakramanchou ; hen eo o difenn enep ar bleizi a c'hellfe noazout d'ezo e doare pe zoare. Hirio muioc'h eget biskoaz, ez eus tud difeiz hag a ra micher d'ober brezel d'ar relijion, dreist-holl dre ar skridou hag ar skoliou dizoue; e-touez ar gristenien o-unan, e vez kavet a-wechou schismatiged, da lavarout eo tud ha na fell ket d'ezo anaout galloud an Tad Santel ar Pab ; a-wechou all e vez kavet eretiged, da lavarout eo tud hag a nac'h eur wirionez bennak bet diskleriet gant Doue ha desket d'eomp gant an Iliz evel eur wirionez a feiz. An Tad santel ar Pab, atao war evez, a sav e vouez evit kondaoni an dud-se, ha, pa vez ret zoken, e laka anezo ermaez eus an Iliz o teurel warno an eskumunugenn.

An Tad santel ar Pab n'en deus ket soursi hepken ouz an denved a ya d'e heul, met ivez ouz ar re n'emaint ket c'hoaz gantan. Hor Salver Jezuz-Krist en deus goulennet na vije nemet eur Pastor hag eur vandenn denved hepken, hag a-raok kuitaat an douar-man, en deus goulennet digant sant Per hag e ebestel all prezeg an Aviel er pevar c'horn eus ar bed. An Tad santel ar Pab,

evel Hor Salver Jezuz-Krist, a zo leun a garantez evit ar paour-keiz eneou n'o deus ket c'hoaz resevet gras kaer ar vadeziant, ha setu perak e kas d'ezo bep bloaz ar muia ma c'hell a visionerien, da rei d'ezo skleriienn ar feiz. Plijet gant Doue kreski atao muioc'h-mui an niver eus an dud kalonek-man ! Plijet gantan benniga o labour evit brasa mat an eneou, evit e vrasa gloar ha brasa eürusted an Tad Santel ar Pab !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo ar Pastor mat. Ar Pastor mat a ro e vuhez evit e zenved.* »

(100)

Jezuz a guita ar Galile evit mat, a ra hent war-du Jeruzalem evit mont da c'houzanv e Basion, a gas 72 diskibl da brezeg a-raozan hag a daol e valloz war ar c'hêriou fall : Korozain, Betsaida ha Kafarnaüm.

Pa dostae an amzer ma tlee beza tennet eus ar bed, Jezuz, dispont, a lakas en e spered mont da Jeruzalem. Hag e kasas kannaded a-raozan. Ar re-man, en em laket en hent, a yeas en eur vourc'hadenn eus bro ar Samaritaned da gempenn pep tra evit hen digemer. Met an dud ne falvezas ket ganto e reseo, rak diouz e stumm ec'h anavezjont edo o vont da Jeruzalem. O welout an dra-se, Jakez ha Yann a lavaras d'ezan : « Aotrou, hag urz a roimp da dan an Nenv da ziskenn warno ha

d'o devi ? » Jezuz, o trei outo, o gourdrouzas, en eur lavarout : « N'ouzoc'h ket eus peseurt spered ez oc'h. Mab an den n'eo ket deut da goll an eneou, met d'o savetei. » Hag ez ejont d'eur vourc'hadenn all.

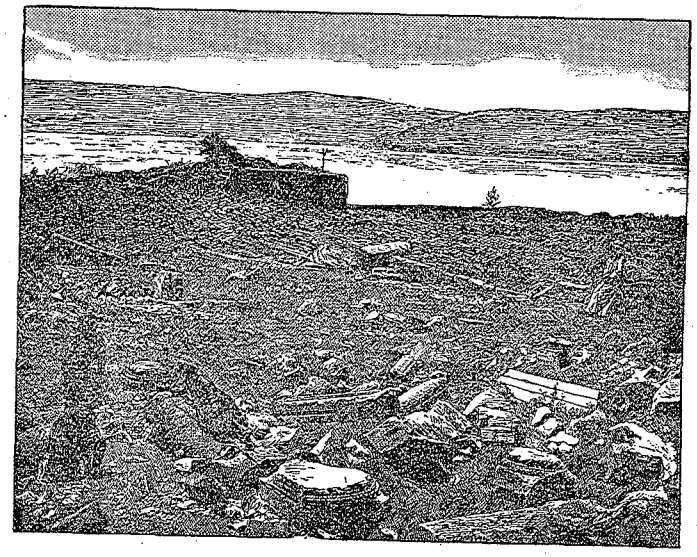

An atrejou a weler aman, eo ar pez a chom eus Kafarnaüm, *ar gêr ma reas Hor Salver enni kement a brezegennou hag a viraklou, hag a villigas, a-raok kuitaat ar Galile, abalamour d'he fallagriez.*

E-pad m'edont en hent, e lavaras unan bennak d'ezan : « Aotrou, me ho heulio, n'eus forz da belec'h ez eoc'h. » Jezuz a respontas d'ezan : « Al lern o deus o zoullou ha laboused an nenv o neiziou. Met Mab an den n'en deus ket eul lec'h da harpa e benn. »

D'eun all e lavaras : « Deus ganin. » Heman a

respontas : « Aotrou, va lezit da vont a-raok da sebelia va Zad. » Met Jezuz a lavaras d'ezan : « Lez ar re varo da sebelia ar re varo ; te, kerz da brezeg Rouantelez Doue. »

Eun all a lavaras d'ezan : « Aotrou, me ho heulio, met da genta va lezit da reiza ar pez a zo em zi. » Jezuz a respontas d'ezan : « An neb a grog e pao an alar hag a sell war e lerc'h, n'eo ket mat da vont da Rouantelez Doue. »

Goude-se e tibabas daouzek ha tri-ugent diskibl, hag o c'hasas a-raozan, daou-ha-daou, en holl gêriou ha lec'hiou ma tlee mont e-unan.

Hag en em lakas da rebech d'ar c'hêriou en doa graet enno ar muia burzudou, beza chomet hep ober pinijenn : « Malloz d'it, Korozain. Malloz d'it, Betsaida ! Rak ma vije bet graet e Tir hag e Sidon ar burzudou graet en ho kreiz, o dije graet pinijenn pell'zo gant eur gouriz reun war o c'horf ha ludu war o fenn. Abalamour da-se e lavaran d'eoc'h, da zeiz ar varn, ne vo ket barnet Tir ha Sidon ken rust ha c'houi. Ha te, Kafarnaüm, en em sav betek an nenv, te a vo izelaet betek an iferniou ; rak ma vije bet graet e Sodom ar burzudou graet ez mogeriou, e vefe en he sav hirio. Abalamour da-se e lavaran d'eoc'h, ne vo ket ken rust ar varn evit Sodom eget evidout-te. »

KENTEL

Jezuz, goude gouel an Tabernaklou, a zo distroet d'ar Galile dre-guz, met ne chom ket pell eno. A-benn

eur pennadig amzer, eun nebeut miziou d'an hira, e vo deut ar mare d'ezan da skuilha e wad evit dasprena an eneou. Kement-man a dle c'hoarvezout e Jeruzalem, evel m'eo bet merket gant ar Brofeded, ha setu perak e welomp Hor Salver hirio o kuitaat ar Galile evit mat hag o kemer hent ar Jude.

E-pad ma tremen dre ar Samari, e kav an tu da rei d'e ebestel eur gentel a zouster hag a garantez e-kenver an nesa. Ar gannaded en deus kaset dirazan, n'int ket bet digemeret mat gant lod eus ar Samaritaned, abalamour ma oant Juzevien, ha setu, kerkent, Yann ha Jakez o vont e kounnar hag o lavarout d'ezan : « Aotrou, hag urz a roimp da dan an Nenv da ziskenn warno ha d'o devi ? » Jezuz a ra d'ezo rebechou : « N'ouzoc'h ket, emezan, eus peseurt spered ez oc'h. » Jezuz n'eo ket deut da goll an eneou, met d'o savetei, hag e ziskibien e dle kemer skouer diwarnan. Evit mont d'e heul, e rankont a-dra-sur trei kein da gement tra o deus, ha ma vez ret zoken, dilezel betek o zud, hep marc'hata an distera. Met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz : ret eo d'ezo ouspenn beza madelezus e-kenver an holl, rak o spered a dle beza eur spered a zouster, ha neket eur spered a vuanegez.

Ar vuanegez a zo eur froudenn a ra d'an den mont en egar ouz kement tra o zisplij d'ezan ha klask en em venji ouz e nesa; d'he heul e teu a bep seurt traou diskiant, ar gasoni, ar blasfemou, ar c'homzou direiz. N'eus netra hag a vefe muioc'h kontrol d'ar spered kristen !

Bez' ez eus koulskoude eur vuanegez hag a zo mat, abalamour ma teu eus ar garantez. Er pennad eus an Aviel hon eus lennet hirio, e kavomp eur skouer eus ar vuanegez-se. Jezuz, o kuitaat ar Galile, a zibab daouzek ha tri-ugent diskibl evit e sikour da brezeg, hag o c'has daou-ha-daou er c'hêriou hag er c'hêria-

dennou e-lec'h ma tle mont e-unan. Met er memes amzer e teu sonj d'ezan eus ar re o deus graet eun implij fall eus sklerijenn an Aviel. Dirazan, war bord lenn Jenezared, e wel teir gêr bet dismantret abaoe, Karfarnaüm, Korozain ha Betsaida. Ar c'hêriou-se o deus klevet ar wirionez digantan. Nag a wech en deus prezeget d'ezo ! nag a virakl en deus graet enno ! Hag en desped da gement-se, n'o deus graet tamm pinijenn ebet. Hor Salver, droug ennan, a sav e vouez evit o c'hondaoni, a daol warno e valloz hag a ziskleir d'ezo e vint barnet rust, rustoc'h eget ar c'hêriou fall e-lec'h n'eo ket bet o prezeg an Aviel.

O klevout Jezuz, ken mat ha ken dous, o komz evel-se, diskennomp doun en hor c'houstians, ha gwelomp mat hag hen n'hon eus ket meritet ivez ar memes rebechou eus e berz. Ni ivez, nag a c'hrasou hon eus bet digantan ? Peseurt implij hon eus graet anezo ? Doue a zo trugarezus, gwir eo; met taolomp evez mat koulskoude, na reomp ket goap eus e vadelez gant aon da veza skoet gant e justis.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll.* »

(101)

Jezuz, digouezet en eur gêriadenn war harzou ar Samari hag ar Galile, a ro ar pare da zek den lor.

Jezuz, o veza war harzou ar Samari hag ar Galile, a yeas en eur gêriadenn, hag e teuas dek den lor etrezek

ennan. Hag o chom pell a-walc'h dioutan, e savent o mouez hag e lavarent : « Jezuz, Mestr, ho pet truez ouzomp. » P'o gwelas, e lavaras d'ezo : « It, en em ziskouezit d'ar veleien. » Hag en eur vont, e voent holl pareet.

Unan anezo, o welout e oa pare, a zistroas en eur veuli Doue a vouez uhel ; hag oc'h en em deurel d'an douar e-harz treid Jezuz, e lavaras d'ezan e anaoudegez vat. Hogen eur Samaritan e oa. Jezuz a lavaras neuze : « Ha n'int ket bet pareet o-dek ? E-pelec'h eman eta an nao all ? N'eus bet kavet en o zouez nemet an estranjour-man evit distrei ha kinnig enor da Zoue ? » Hag e lavaras d'ezan : « Sav, da feiz he deus da saveteet. »

KENTEL

Al lorgnez a verk ar stad a bec'hed marvel. An den a zo er stad-se, pegen euzus n'eo ket ivez dirak an Aotrou Doue ! Euzusoc'h eo c'hoaz eget korf ar paour-kaez den lor ; ha koulskoude, m'en deus c'hoant, e c'hell ivez kaout ar yec'hed en-dro buan-tre. N'en deus evit-se nemet ober evel an dud lor a zo hano anezo er pennad-man eus an Aviel; n'en deus nemet pedi Hor Salver a-greiz kalon, ha Jezuz, ken mat ha ken trugarezus, a resonto d'ezan ivez : « It da gaout va beleien, ha diskouezit d'ezo hoc'h ene evel m'eman, da lavarout eo it da gofes d'ezo ho pec'hejou. »

A-wechou e vez kavet tud ha n'o deus pec'hed ebet da ziskleria d'o zad kofesour, pa 'z eont da gofes; ha n'eo ket souezus kement-se, rak ne furc'hont tamm ebet en o c'houstians. Evit klask ar pec'hejou ervat, se-

tu aman penaos e tleer ober. Da genta eo ret goulenn sikour digant ar Werc'hez Vari hag hon ael mat ha pedi Doue da rei d'eomp sklerijenn. Da c'houde e tleer sonjal mat en dud hag er plasou hon eus daremprediet abaoe ar wech diweza ma 'z omp ket o kofes, ha teurel eur sell, an eil war-lerc'h egile, war ar pec'hejou kapital ha war deveriou ar stad.Pa reer kement-se gant evez, ne vezer ket pell o kaout an holl bec'hejou a vez bet graet, ha neuze ne chom mui nemet eun dra d'ober : o diskleria d'ar beleg gant lealded, evel pa vefemp dirak an Aotrou Doue e-unan.

An neb en deus furchet mat e-barz e goustians hag a ankounac'ha en desped da gement-se eur pec'hed marvel bennak, hennez eo pardonet d'ezan ar pec'hed-se er memes tra, met diwezatoc'h, pa zeuio sonj d'ezan anezan, e vo ret d'ezan hen diskleria.

An neb a guz eur pec'hed marvel bennak ouz e gofesour, a lavar eur gaou da Zoue; n'eus pardonet pec'hed ebet d'ezan, hag ouspenn-se e ra pec'hed nevez grevus-meurbet, eur sakrilaj. Eun dra souezus eo e vefe tud hag en em lez da veza touellet evel-se gant an drouk-spered. Ne reont nemet samma muiochmui o c'houstians, hag ouspenn-se, ar pec'hed na fell ket d'ezo diskleria d'o c'hofesour, a vo dizoloet eun deiz, neket dirak eun den hepken, met dirak ar bed holl, evit o brasa mez. Pa 'z eer da gofes, eo arabat morse kaout aon o tiskleria ar pec'hejou. Ar c'hofesour a zo evit an holl eun tad leun a vadelez; seul-vui ma vez leal ar pec'her gantan, seul-vui en devez karantez evitan. A-hend-all, biskoaz, evit digarez ebet, n'hell rei da anaout ar pez a vez lavaret d'ezan e lez-varn ar binijenn. Perak eta kaout aon oc'h anzav outan ar pez a zo war hor c'houstians, n'eus forz petra e vefe ?

Pa guzer eur pec'hed marvel bennak ouz an Tad kofesour, e reer eur gofesion fall; evit he rapari, e

ranker hec'h adnevezi penn-da-benn. Met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz. Ret eo d'ar pec'her ober ivez a-nevez an holl gofesionou all en defe graet abaoe; rak ar pec'hejou marvel diskleriet er c'hofesionouman, n'int ket bet pardonet d'ezan kennebeut, abalamour n'edo ket e stad da reseo ervat an absolvenn.

Bezomp eta war evez, pa 'z eomp da gofes, ha diwallomp mat da veza trubardet gant an diaoul ; lavaromp d'ar beleg gant lealded kement tra hon eus graet ; hen a netaio hon ene diouz loustoni ar pec'hed, hag e kavimp adarre ar peoc'h hag an eürusted.

Neuze avat n'ankounac'haomp morse da drugarekaat an Aotrou Doue. Diwar dek den lor, n'eus nemet unan hag en defe bet sonj da zistrei war-du Hor Salver da lavarout bennoz d'ezan. An nao all a ya gant o hent, yen ha dianaoudek en e genver. Diwallomp mat da veza henvel ouz an dud-se. Bezomp mat da c'houlenn, met bezomp ivez kenkoulz all da drugarekaat.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met ne vint ket pardonet d'ar re n'ho pezo ket pardonet d'ezo.* »

(102)

Eur skrib a c'houlenn ouz Jezuz piou eo e nesa. Hor Salver a lavar d'ezan parabolenn ar Samaritan madelezus.

Eun doktor eus al Lezenn a savas hag a lavaras da Jezuz, evit klask hen touella : « Mestr, petra a dlean

ober evit kaout ar vuhez eternel ? » Ha Jezuz a respontas d'ezan : « Petra a zo skrivet el Lezenn ? Petra a lennez enni ? » Respont a reas : « Karout a ri an Aotrou, da Zoue, eus da holl galon, da holl ene, da holl spered, ha da nesa eveldout da-unan. » Jezuz a respontas d'ezan : « Respontet mat ec'h eus ; gra evel-se, hag ez po ar vuhez. » Met hen, o klask en em zidamall, a lavaras da Jezuz : « Ha piou eo va nesa ? »

Neuze e lavaras Jezuz d'ezan evel-hen : « Eun den a ziskenne eus Jeruzalem da Jeriko. Hag e kouezas e-touez laeron a dennas digantan kement en doa, ha, goude beza e c'holoet a c'houliou, a yeas kuit, o lezel anezan hanter-varo. Hogen, eur beleg a ziskennas dre ar memes hent ; gwelout a reas an den hag e kendalc'has da vont ; eul levit, digouezet eno, a dostaas, a welas anezan hag a yeas e-biou. Met eur Samaritan, o veaji, en em gavas en e gichen hag en doe truez outan. Tostaat a reas, hag e lienas d'ezan e c'houliou, goude beza skuilhet warno gwin hag eol ; her samma a reas war e azen, hag e kasas anezan d'eun ostaleri, hag e kemeras soursi outan. Antronoz e roas daou ziner da vestr an ostaleri, hag e lavaras d'ezan : « Evesait ouz an den-se, hag ar pez ho po dispignet ouspenn, me hen paeo d'eoc'h, pa vin distro. — Pehini eus an tri-se, a sonj d'it, a zo bet nesa an den a gouezas e-touez al laeron ? » An doktor a respontas : « An hini a zo bet trugarezus en e genver. » — « Mat, eme Jezuz, kerz ha gra evel-se ivez. »

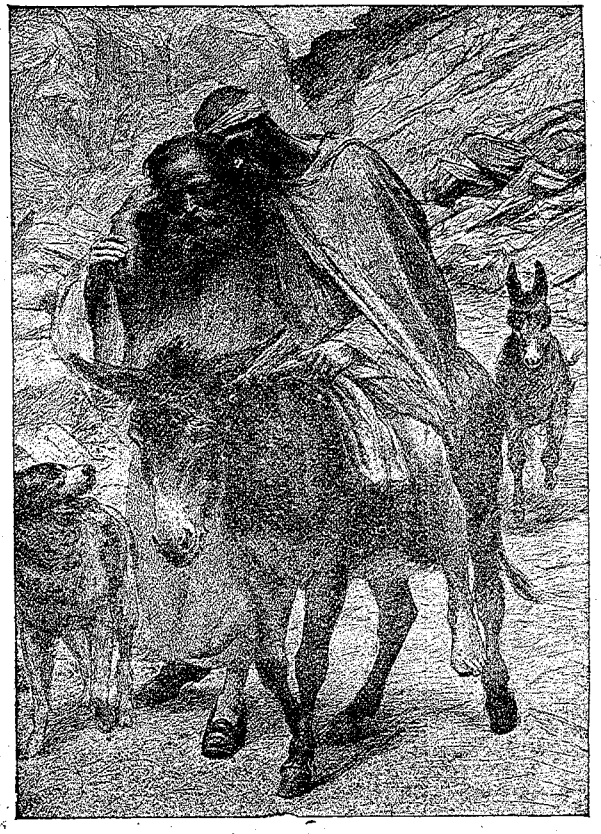

AR SAMARITAN MAT

« Her samma a reas war e azen, hag e kasas anezan d'eun ostaleri, hag e kemeras soursi outan ».

KENTEL

An Testamant Koz, koulz hag an hini nevez, a c'hourc'hemenne d'an Israelited karout, neket hepken o c'henvroiz, met an holl. Hogen ar Skribed hag ar Farizianed, dallet gant an ourgouilh, ne raent forz ebet mui gant al lezenn-se. « Hon nesa, emezo, eo tud hor bro, hag e-touez tud hor bro, ar Juzevien vat eveldomp. An divroidi hag ar Juzevien fall evel ar Bublikaned, ar re-se n'int nemet tud villiget. N'o c'haromp ket ha ne fell ket d'eomp hen ober. »

Evit sklerijenna an dud digalon-se ha dreist-holl ar Skrib a ra an neuz da glask ar wirionez, Hor Salver a zispleg parabolenn ar Samaritan madelezus.

Eun den, eur Juzeo sur a-walc'h, a oa o tiskenn eus Jeruzalem da Jeriko. An hent a oa risklus-tre d'an amzer-se ; rak e-touez an dud a yae hag a zeue e dezert Jeriko, e veze kavet dalc'hmat eun niver bras a laeron. An den a zo hano anezan er barabolenn, a gouezas etre daouarn eur vandenn laeron evel-se. Ar re-man a dennas digantan kement tra en doa, a skoas warnan, hag e lezas war an hent hanter-varo.

D'an ampoent, setu eur beleg eus gouenn Aaron o tiskenn dre ar memes hent. O welout eun den eus e vro hag eus e relijion astennet war an hent, e gorf goloet a c'houliou, e vije bet mat d'ezan kaout truez outan, rak da biou eo sikour an dud reuzeudik, ma n'eo ket d'ar beleg ? Met nann, heman ne fellas ket d'ezan en em zirenka an distera; ober a reas eur sell ouz an den hag ez eas e-biou. Goude-se e teuas eul levit, da lavarout eo unan eus ar re a oa karget da sikour ar veleien e Templ Jeruzalem. Ken digalon e voe hag ar beleg. Sellout a reas ivez ouz an den hag ez eas kuit.

Neuze e tigouezas eur Samaritan, ha dioustu e chanjas an traou. An den a oa dirazan war an douar, blonset e gorf gant an taoliou, a oa eur Juzeo, unan eus ar re o doa kasoni ouz ar Samari, e vro; met en desped da gement-se e santas e galon teneraet; hep chom da varc'hata an distera, e tiskennas diwar e azen, ha goude beza skuilhet war gouliou an den gwin hag eol, evel ma veze merket gant medisined an amzer-se, e tougas anezan war e loan betek eun ostaleri, hag e kemeras soursi outan.

Kentel ar barabolenn-man a zo aes da gompren. Ret eo d'eomp karout hon nesa eus a-greiz hor c'halon, hag hon nesa eo kement den a zo, memes hon enebourien. A-raok Hor Salver Jezuz-Krist e veze lavaret : lagad evit lagad, dant evit dant. Jezuz en deus kondaonet ar c'homzou divalo-se, ha d'ar re a fell d'ezo beza e ziskibien, en deus roet eur gourc'hemenn nevez : « Karit hoc'h enebourien, emezan, grit vad d'ar re a ra droug d'eoc'h. Eus a gement-man ec'h anavezo an holl ez oc'h va diskibien, m'en em garit an eil egile. »

Setu aze al lezenn; met siouaz ! pet ha pet gwech n'eo ket ankounac'haet gant lod eus ar gristenien ! Ar Samaritan a reas evit ar Juzeo ar pez na reas ket al levit, na zoken ar beleg. Pet ha pet gwech ne welomp ket ivez tud difeiz oc'h ober evit an dud reuzeudik ar pez na ra ket katoliged didruez ha digalon ! Taolomp evez mat ouz kement-se, ha m'hon eus eun dra bennak da rebec'h d'eomp hon-unan war ar poent-se, prometomp da Jezuz e vimp hiviziken diskibien wirion d'ezan o karout a-greiz hor c'halon, neket hepken hon amezeien, met an holl, betek hon enebourien.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Eus an dra-man ec'h anavezo an holl ez oc'h va diskibien, m' en em garit an eil egile.* »

(103)

Jezuz a daol e valloz war ar Farizianed hag ar Skribed hag a c'houlenn digant e ziskibien diwall diouz o goell, da lavarout eo diouz ar bilpouserez. (1)

E-pad m'edo Jezuz o komz, e voe pedet gant eur Farizian da vont da leina d'e di. Jezuz a yeas hag en em lakas ouz taol. Ar Farizian, ennan e-unan, a lavaras : « N'en deus ket en em walc'het a-raok e bred. » Jezuz a lavaras d'ezan : « C'houi, Farizianed, a neta an diavaez eus ar c'halir hag eus ar plad, met an diabarz ac'hanoc'h a zo leun a laeronsi hag a fallagriez. Tud diskiant ! An Hini en deus graet an diavaez, ha n'en deus ket graet ivez an diabarz ? Evelato, grit aluzen gant ar pez hoc'h eus a re, hag e vo pep tra naet evidoc'h. Met malloz d'eoc'h, Farizianed, a bae an deog (2) war ar ment, ar ru (3) ha war an holl louzeier, hag a lez a-gostez justis ha karantez Doue : an traou man eo ho poa d'ober ivez, hep dilezel ar re-all. »

Eun doktor eus al Lezenn a lavaras d'ezan neuze : « Mestr, o komz evel ma rit, e rit dismegans d'eomp-ni ivez. » Respont a reas d'ezan : « Ha malloz d'eoc'h-c'houi ivez, Doktored al Lezenn, abalamour m' hoc'h eus lamet an alc'houez diwar dor an deskadurez ; c'houi

(1) hypocrisie e galleg.
(2) dîme e galleg.
(3) ar ment hag ar ru a zo plant a servij da louzeier. Er Balestin, gwechall, e veze tailhou da baea war ar seurt louzeier-se.

hoc'h-unan, n'oc'h ket aet e-barz, hag ar re a glask mont, hoc'h eus dalc'het er-maez. »

Neuze en em lakas ar Farizianed hag ar Skribed d'e heskina, d'ober d'ezan kalz goulennou, da stigna o rouejou evit klevout o tont eus e c'henou eur gomz bennak evit hen tamall. Hag an dud a oa bodet a vilierou, kement m'en em waskent an eil egile. Jezuz a lavaras neuze d'e ziskibien : « En em ziwallit diouz goell ar Farizianed, ar bilpouserez. Netra kuzet ne chomo hep beza dizoloet hag anavezet. Rak-se, kement ho pezo lavaret en denvalijenn, a vo klevet dirak an holl ; hag ar pez ho pezo lavaret goustadik e-kichen ar skouarn er c'hambrjou, a vo embannet war an toennou. »

KENTEL

Hor Salver a ya droug ennan, o welout fallagriez e enebourien : « C'houi, Farizianed, emezan, ne fell ket d'eoc'h mont ouz taol hep gwalc'hi ho taouarn hervez giziou ho tud koz. An diavaez ac'hanoc'h eta a fell d'eoc'h kempenn mat, met sellit en diabarz eus ho puhez; petra e zo ennan, nemet loustoni ha fallagriez ? An hini en deus graet an diavaez ac'hanoc'h, an Aotrou Doue, ha sonjal a ra d'eoc'h na wel ket ivez en ho kalonou, rak eno eman ar pec'hed, ha neket en diavaez ; eno eman ar pez a laka an den da veza fall, da lavarout eo ar sonjou hag ar c'hoantegeziou difennet ! »

Goude-se e tro war-du ar Skribed hag e rebech d'ezo rei d'an dud eur gelennadurez faos ha mirout outo evel-se da savetei o ene : « C'houi, Doktored al Lezenn, emezan, c'houi hoc'h eus lamet an alc'houez diwar dor an deskadurez ; c'houi hoc'h-unan n'oc'h ket

aet e Rouantelez Doue, hag ar re a fell d'ezo mont e-barz, hoc'h eus miret outo da vont. » Hag e taol warno holl e valloz, hag e tro war-du e ziskibien hag e lavar d'ezo : « Diwallit diouz goell an dud-se, da lavarout eo diouz o filpouserez; en diavaez o deus doare da veza tud just, met en diabarz n'int nemet tud direiz a fell d'ezo ho hencha war an tu fall. »

Ma tremenfe Hor Salver en hor parreziou en amzer-vreman, ha ne gouezfe ket ivez diwar e vuzellou santel ar memes malloziou hag ar memes kenteliou ? Ya, sur a-walc'h. Rak ma oa pilpoused war e dro gwechall, hirio, war-dro e Iliz, ez eus ivez kemend-all, ha n'eus ket nebeutoc'h da ziwall diouto eget diouz ar Skribed hag ar Farizianed. I eo gwasa enebourien ar relijion, kalz gwasoc'h zoken eget ar re a ra brezel d'ezi a-wel d'an holl. Ar re-man, a dra-sur, dre o c'homzou, o skridou hag o skoueriou fall, a ra kalz droug d'an eneou, met da vihana, n'eo ket diaes o anaout evit ar pez ma 'z int ha n'heller ket beza tromplet ganto ; e-lec'h ar bilpoused ma komzomp anezo, a ra van da veza tud a relijion evit dont buanoc'h a-benn eus o labour diaoulek. Mont d'an oferenn, heulia an ofisou, tostaat ouz ar sakramanchou, ober o Fask, lavarout o fedennou, kement-se a reont koulz hag an holl; o c'homzou a zo dousoc'h eget ar mel : « Ne garfent kaout trouz ouz den ebet, a lavaront; ne garfent ket dreist-holl noazout d'ar relijion. Ar veleien n'o deus ket gwelloc'h amezeien egeto; met koulskoude ret eo da bep-hini chom en e du. Ma 'z a an traou ken fall, a lavaront c'hoaz, piou a zo kaoz nemet ar veleien o-unan o prezeg evel ma reont ? Laza ar feiz ha lakat reuz er parreziou hag er vro, setu aze ar pez a reont ha netra ken ! »

O klevout an dud-se o komz evel-se, piou n'o c'hemerfe ket evel kristenien eus an dibab ? Diwallomp

mat diouto ; ar re-se a oar en em guzat evel an naer e-touez ar bokedou evit flemma gwelloc'h; i eo an danjerusa eus an dud. Da zeiz ar varnedigez e vo dizoloet o c'homzou hag o oberou, ha neuze e vo ret d'ezo ruzia gant ar vez; met da c'hortoz, diwallomp mat diouto. I eo a zo bet kondaonet gant Hor Salver Jezuz-Krist, p'en deus lavaret ar c'homzou-man : « Diwallit mat diouz ar fals-profeded a zeu d'ho kaout gant krec'hin denved ha n'int en diabarz nemet bleizi laeron. »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Netra kuzet ne chomo hep beza dizoloet hag anavezet.* »

(104)

Jezuz a zesk d'e ziskibien distaga o c'halonou diouz madou an douar. — Parabolenn ar pinvidik diskiant.

Unan bennak, eus a-greiz an engroez (1) tud, a lavaras da Jezuz : « Aotrou, lavarit d'am breur ranna ganin hon herez. » Jezuz a respontas d'ezan : « Den, piou en deus va c'harget da varn pe da ranna an herez etrezoc'h ? » Hag e lavaras d'ar bobl : « Diwallit da staga ho kalonou ouz an arc'hant, rak memes e-kreiz ar binvidigez, n'eo ket harpet buhez an den war e zanvez. »

Hag e lavaras d'ezo ar barabolenn-mann : « Bez' e

(1) foule e galleg.

oa eun den pinvidik hag en doa douget e zouarou frouez puilh. Hag e sonje ennan e-unan : « Petra a rin ? Rak n'em eus ket a blas da c'horren va eost. Setu aman petra a rin : me a ziskaro va c'hrignoliou hag a savo re-all brasoc'h, hag eno e c'hellin bernia va holl c'hreun ha va holl zanvez. Hag e lavarin d'am ene : Va ene, madou e-leiz ac'h eus dastumet evit meur a vloaz, ehan breman, debr, ev, gra kegin vat. » Met Doue a lavaras d'ezan : « Den diskiant ! en noz-man zoken e vo goulennet da ene diganit ; hag ar pez ac'h eus gorroet, da biou e vo ? Evel-se e c'hoarvez gant an hini a zastum tenzoriou evitan e-unan ha n'eo ket pindivik dirak Doue. »

Jezuz a lavaras neuze d'e ziskibien : « Rak-se e lavaran d'eoc'h : na vezit ket enkrezet evit ho puhez o klask gouzout petra a zebroc'h, nag evit ho korf, o klask gouzout penaos her gwiskoc'h. Ar vuhez a zo gwelloc'h eget ar boued, hag ar c'horf gwelloc'h eget an dilhad. Sellit ouz ar brini : ne hadont na ne eostont, n'o deus na kao na grignol ; ha koulskoude e ro Doue boued d'ezo. Pegement n'oc'h ket gwelloc'h eget ar brini ? Ha perak beza nec'het diwar-benn ho tilhad ? Sellit ouz lili ar parkeier ; ne labouront ket na ne nezont. Ha koulskoude, m'hel lavar d'eoc'h, ar roue Salomon, e-kreiz e c'hloar, n'eo ket bet gwisket evel unan anezo. Ma oar Doue gwiska evel-se geot ar parkeier a zo hirio e buhez hag a vo taolet en tan warc'hoaz, gant pegement muic'h a evez n'ho kwisko ket, c'houi, tud a nebeut a feiz ! Na vezit ket enkrezet ; na lavarit ket : petra a evimp, gant petra en em wiskimp ? — Ar baganed ivez

«Bez'e oa eun den pinvidik ; e zouarou o doa douget frouez puilh...»

« Met Doue a lavaras d'ezan : « Den diskiant ! En noz-man zoken e vo goulennet da ene diganit ; hag ar pez ac'h eus gorroet, da biou e vo ? » Evel-se e c'hoarvez gant an hini a zastum tenzoriou evitan e-unan ha n'eo ket pinvidik dirak Doue. »

(H. S. Jezuz-Krist).

a glask an holl draou-se. Ho Tad a oar hoc'h eus ezomm anezo. Klaskit eta da genta Rouantelez Doue hag ar pez a c'hourc'hemenn, hag an holl draou all a vo roet d'eoc'h war ar marc'had. »

Gwerzit ar pez hoc'h eus ha grit aluzennou. Dastumit eun tenzor en Nenv, e-lec'h n'hell ket al laer tostaat nag ar prenv krignat. E-lec'h m'eman ho tenzor, eno ivez eman ho kalon. »

KENTEL

Ma 'z eus kemend-all a drubuilhou war an douar, n'eo peurliesa nemet abalamour d'an danvez : ar re binvidik a zilez ar re baour, ha seul-vui o deus a vadou, seul-vui e fell d'ezo kaout; ar re baour o deus avi ouz ar re binvidik hag a rebech d'ezo o avaristed hag o fallagriez. Ac'hano eo e teu peurvuia ar gasoni hag an dispac'h !

Hor Salver Jezuz-Krist n'eo ket deut er bed-man da ranna ar madou etre an dud. Met koulskoude, ret eo hen anzav, ma vefe heuliet e gelennadurez diwarbenn an danvez, na pegen aes e vefe kaout ar peoc'h hag ar garantez war an douar !

An den a verv e galon gant ar c'hoant da veza eürus. Met kaer en devo ober, ne gavo biken an eürusted-se e-touez an aour hag an arc'hant, rak n'eman ket eno. Gwelit petra a zo c'hoarvezet gant an den a zo hano anezan er barabolenn. Deut e oa da veza pinvidik mor, ha ma vije bet eur galon a zen en e greiz, en dije gellet ober kalz vad en-dro d'ezan. Met ne oa pinvidik nemet evitan e-unan; seul-vui en deveze, seul-vui e felle d'ezan kaout; ne oa nemet eur sonj en e spered, beva eürus ha kemer e blijadur hep ober forz gant den ebet. Met siouaz ! d'ezan, pa

n'eman ket o c'hortoz, eman stlapet e-kreiz tan an ifern !

Pebez kentel evit an dud pinvidik ! Petra a dalv d'ezo kemer kement a boan gant madou ar bed-man ? An den a rank labourat, gwir eo; eun dever eo evitan zoken. Met ma ra ar pez a zo en e c'halloud ha ma heuilh mat e relijion, e c'hell beza dinec'h. An Aotrou Doue a roio d'ezan kement tra en deus ezomm evitan e-unan hag evit ar re a zo fiziet ennan : « Klaskit da genta Rouantelez Doue hag ar pez a c'hourc'hemenn, eme Hor Salver Jezuz-Krist, hag an traou all a vo roet d'eoc'h war ar marc'had. Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ? » Plijet gant Doue rei d'an dud pinvidik ar c'hras da gompren mat ar wirionez-se ! Plijet gantan rei d'ezo nerz a-walc'h evit distaga o c'halonou diouz madou ar bed-man hag ober eun implij mat anezo o sikour ar re baour dre garantez evitan. Evel-se da vihana e raint vad en-dro d'ezo, e lakaint ar peoc'h hag an eürusted da ren war an douar hag e tastumint evit ar baradoz eun tenzor a veritou a chomo ganto e-pad an eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Eürus ar re a zo paour a spered, rak d'ezo e vo Rouantelez an Nenv.* ».

(105)

Jezuz a zispleg d'e ziskibien eun nebeut parabolennou : ar servijerien hag an tad a familh eveziek ; ar merour mat hag ar merour fall.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ziskibien : « Ra vo eur gouriz ganeoc'h en-dro d'ho korf hag en ho taouarn goulou war elum. Ha c'houi, bezit henvel ouz tud o c'hedal an eur ma teuio o mestr eus an eured, evit ma c'hellint digeri d'ezan an nor, kerkent ha ma skoio da c'houlenn digor. Eürus ar servijerien-se a vo kavet war evez gant o mestr ! E gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, kemer a raio eur gouriz, hag o fedo da azeza ouz taol, hag o servijo e-unan. Ha ma teu goude nao eur diouz an noz pe goude hanternoz, ha m'o c'hav evel-se war evez, eürus ar servijerien-se ! »

— « Selaouit : ma oufe an tad a familh da be eur e tle dont al laer, e chomfe da veilha sur-tre, ha ne lezfe ket toulla e di. C'houi, ivez bezit prest ; rak Mab an den a zeuio d'an eur na vezoc'h ket war c'hed anezan.»

Per a lavaras d'ezan neuze : « Aotrou, d'eomp-ni eo e kinnigit ar barabolenn-se pe d'an holl ? » Hag an Aotrou a lavaras d'ezan : « Piou, war da veno, eo ar merour leal hag eveziek a zo bet laket gant e vestr war e servijerien evit rei d'ezo, d'an eur merket, o lodenn winiz ? Eürus ar servijer-se a vo kavet oc'h ober evel-se

gant e vestr, pa zigouezo ! E gwirionez m'hel lavar d'eoc'h, e lakat a raio da c'houarn e holl zanvez.

« Met, ma lavar ar servijer-se en e galon : va mestr a zale da zont, ha m'en em laka da skei war ar vevelien hag ar mitizien, da eva, d'en em vezvi, mestr ar servijer-se en em gavo en deiz na c'hortozo ket ha d'an eur n'anavez ket, hag e lakaio anezan e-touez an dud disleal hag ar bilpoused ; eno e vo daerou ha skrign dent. Digant an hini a vo bet roet kalz d'ezan, e vo goulennet kalz ; ha seul-vui a draou a vo bet fiziet en unan bennak, seul-vui e vo goulennet digantan. »

Me a zo deut da zigas en tan war an douar, ha petra a glaskan, nemet ma va enaouet ? Me a dle c'hoaz beza badezet dre eur vadeziant, ha pebez enkrez ennoun, betek ma vo sevenet ! »

KENTEL

En amzer Hor Salver Jezuz-Krist, tud ar Sav-Heol a zouge atao eur vantell hir ha ledan, hag a-raok staga d'al labour pe en em lakat en hent, e serrent anezi gant eur gouriz stardet en-dro d'ezo. Pa lavar Jezuz eta d'e ziskibien lakat eur gouriz en-dro d'o c'horf, e c'houlenn diganto staga kalonek da labour o silvidigez ha beza atao war evez. Rak ar maro a zeu, pa ne vezer ket war c'hed anezan, ha ret eo beza atao prest da vont dirak lez-varn an Aotrou Doue da renta d'ezan kont eus hor buhez.

O klevout ar c'henteliou-se, sant Per a sonj ennan e-unan en doare ma tremeno an traou da zeiz ar varnedigez. Fizians en deus e vint digemeret, hen hag an ebestel, gwelloc'h eget ar re-all, hag e vo roet d'ezo

eur plas eus an dibab; rak evit mont da heul Jezuz, o deus dilezet kement tra o doa : « Aotrou, emezan d'Hor Salver, d'eomp-ni eo e kinnigit ar barabolenn-se, pe d'an holl ? » Jezuz a respont d'ezan dre ar barabolenn all : hini ar merour mat hag ar merour fall.

Hor Salver eo ar mestr, an ebestel hag ar veleien a zo deut war o lerc'h, eo e verourien. Ar re-man a zo karget gantan da c'houarn e Iliz ha da vlenia an eneou war hent ar baradoz. Evit-se o deus bet digantan grasou dispar, met, dioustu goude o maro, e rankint renta kont anezo hag eus an doare m'o devo o implijet. Ar re a vo bet merourien vat, a vo roet d'ezo ar baradoz; ar re a vo bet merourien fall, a vo stlapet e tan an ifern, « eno e vo daerou hag skrign dent. »

An ebestel eta, evit savetei o ene, n'o deus, evel an holl, nemet heulia mat bolontez o Mestr, ha Jezuz o c'halv da sikour anezan da skigna dre ar bed an tan en deus digaset war an douar, da lavarout eo tan e garantez. Breman dioustu e tleont staga d'al labourse, met diwezatoc'h, p'en devo Hor Salver resevet e eil vadeziant, da lavarout eo e vadeziant a wad war ar menez Kalvar, neuze e vo ret d'ezo poania muioc'h c'hoaz eget biskoaz da rei d'an eneou perz e meritou e Basion hag e varo war ar groaz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Bezit prest, rak Mab an den a zigouezo, pa ne vezoc'h ket war c'hed anezan.* »

---

(106)

Jezuz a lavar d'e ziskibien eo ret ober pinijenn hag oberou mat dindan boan da veza daonet.

Er memes amzer e voe lavaret da Jezuz petra a oa c'hoarvezet gant ar C'halileaned en doa Pilad mesket o gwad gant hini o sakrifisou. Jezuz a lavaras d'ezo : « Hag e sonj d'eoc'h e oa ar re-se brasoc'h pec'herien

AR WEZENN NA ZOUG KET FROUEZ

— « *Setu tri bloaz ma teuan da glask frouez er wezenn-man, ha ne gavan ket ; trouc'h anezi.*
— *Aotrou, lezit-hi c'hoaz ar bloaz-man, ma lakin teil ganti ; marteze e tougo frouez da c'houde. Ma ne ra ket, c'houi a drouc'ho anezi.* »

eget ar C'halileaned all, abalamour m'o deus gouzanvet evel-se ? Nann, a lavaran d'eoc'h. Met, ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll evelto. Evel an triouec'h-se a gouezas warno tour Siloe hag a voe flastret gantan.

ha kredi a rit e oa brasoc'h o dle eget hini an holl dud all eus Jeruzalem ? Nann, a lavaran d'eoc'h. Met, ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll. »

Ar barabolenn-man a lavare c'hoaz : « Eun den en doa eur wezenn fiez plantet en e winienn [1], hag e teuas da glask frouez enni, ha ne gavas ket. Neuze e lavaras d'ar gwinienner [2] : « Setu aze tri bloaz abaoe ma teuan da glask frouez er wezenn-man, ha ne gavan ket. Trouc'h anezi : perak koll douar ganti ? » Ar gwinienner a respontas d'ezan : « Aotrou, lezit-hi c'hoaz ar bloaz-man, ma toullin tro-war-dro ha ma lakin teil ganti, marteze e tougo frouez da c'houde. Ma ne ra ket, c'houi a drouc'ho anezi. »

KENTEL

Ar C'halileaned a zo hano anezo er pennad-man eus an Aviel, a oa deut da Jeruzalem da ginnig o sakrifisou da Zoue hag o doa, sur a-walc'h, laket dispac'h e-barz an Templ. Soudarded Pilad, a oa o chom en Tour Antonia, e-kichen an Templ, a oa diredet kerkent hag o doa o lazet holl war an taol.

Unan bennak o veza deut da zigas d'ezan ar c'helou-se, Jezuz a gemer tro ac'hano evit rei d'e ziskibien eur gentel talvoudus-bras : « Hag e sonj d'eoc'h, emezan, e oa ar C'halileaned-se brasoc'h pec'herien eget ar re-all ? Nann, a lavaran d'eoc'h. Met, ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll evelto. »

An den a dle ober pinijenn, evit rapari an droug a ra e bec'hejou da Zoue pe d'an nesa; o tisenti, e

(1) vigne e galleg.
(2) vigneron e galleg.

laka war e gein eur samm dle, hag an dle-se a rank beza paet pe er bed-man, pe er bed all. Hogen, poaniou ar vuhez-man a zo skanv ha dister e-kichen re ar purkator; eürus ha fur eta an neb en em zizamm war an douar-man dioustu dre ar binijenn ! D'an eur eus e varo, e vo gwenn a-walc'h e ene evit nijal war-eün d'ar baradoz.

An den en deus paeet e holl zle da justis Doue, hag hen e c'hell neuze da vihana dilezel ar binijenn ? Nann, a dra-sur, kement-se n'hello ket ober, ha n'eo ket diaes kompren perak. Holl, n'eus forz pegen santel e vefemp, hon eus da ziwall diouz tri enebour meurbet-danjerus : hor c'horf, ar bed hag an drouk spered. Hor c'horf a zo karget a dechou fall ; ne glask nemet e blijadur Roit d'ezan kement a c'houlenn, hag e teuio da veza ken direiz ma n'helloc'h mui dont a-benn anezan. Ar bed n'eus ennan nemet gevier ha trubarderez. An neb a zo boazet da heulia e c'hiziou ha da gemer perz en e c'hoariou, ne vez ket pell o vont dreist ar pal hag o koueza er pec'hed. Evit an drouk-spered, hennez, eme sant Per, a vez atao war hon tro evit hon taga, ha ma 'z eo gwir e c'hell ar bedenn ober d'ezan tec'hout diouzomp, a-wechou koulskoude, a lavar d'eomp Hor Salver, ne vezer trec'h d'ezan nemet dre ar yun, da lavarout eo dre ar binijenn. Abalamour da-se e welomp ar Sent, memes ar re vrasa anezo, o pellaat diouz ar bed, o tiouerout kalz traou ha na oant ket difennet outo, hag oc'h ober brezel d'o c'horf evel d'ar gwasa eus o enebourien.

An Aotrou Doue, a dra-sur, ne c'houlenn ket kemend-all digant an holl; met koulskoude digant an holl e c'houlenn ober pinijenn : « Ma ne rit ket pinijenn, emezan, ez eoc'h holl da goll. » Gouzanvomp eta gant feiz an holl c'hroaziou a had war hent pep-hini ac'hanomp. Al labour a reomp bemdez hag a zo ken

skuizus a-wechou, ar yenijenn, an dommder, an naon, ar sec'hed, ar poaniou a gorf hag a spered, an trubuilhou bihan ha bras ken stank en hor buhez, ar boan hor bez oc'h ober hon deveriou a relijion, o vont d'an ofisou dre henchou hag amzeriou fall, oc'h ober yun ha vijil, setu aze pinijennou a c'hellomp ober koulz hag an holl; setu aze ar frouez a binijenn eman Hor Salver Jezuz-Krist o c'hortoz diganeomp.

Eur wezenn ha na zoug ket frouez, n'eo mat nemet d'ober tan. Eur c'hristen ha na fell ket d'ezan ober pinijenn ha ren eur vuhez santel, n'eo tamm gwelloc'h. Lakomp ar wirionez-se doun en hor spered, ha ma 'z omp bet betek-hen tud a vuhez laosk, na zaleomp ket da chanj. Dougomp frouez a santelez, keit ha m'hon eus amzer d'hen ober, rak hep-dale marteze e vo re ziwezat.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll.* »

(107)

An 72 diskibl a zistro da gaout Jezuz. — Laouenidigez Hor Salver.

An daouzek ha tri-ugent diskibl a zistroas laouen en eur lavarout : « Aotrou, an drouk-sperejou zoken, dre ho hano, a sent ouzomp. » Hag e lavaras d'ezo : « Gwelout a raen Satan o koueza eus an nenv evel ar gurun. Setu m'am eus roet d'eoc'h galloud da vale war

an naered hag ar gruged (1) hag holl nerz an enebour. Ha netra n' hello noazout d'eoc'h. Evelato, na vezit ket laouen, abalamour ma sent ouzoc'h an drouk-sperejou, met abalamour m'eo skrivet ho hano en Nenvou. »

En eur-se zoken, Jezuz a dridas gant ar joa er Spered-Santel, hag e lavaras : « Me ho trugareka, Tad, Mestr an Nenv hag an douar, da veza kuzet an traou-se ouz an dud desket ha speredek ha da veza o diskleriet d'ar re vihan. Ya, Tad, me ho trugareka da veza graet evel-se. Pep tra a zo bet roet d'in gant va Zad, ha den n'anavez ar Mab, nemet an Tad, ha den n'anavez an Tad, nemet ar Mab, hag an hini a blij d'ar Mab hen diskleria d'ezan. Deuit davedoun, c'houi holl a zo skuiz ha sammet, ha me ho kennerzo. Kemerit warnoc'h va yeo, selaouit va c'henteliou, rak me a zo dous hag izel a galon, hag ho pezo ar peoc'h d'hoc'h eneou. Rak va yeo a zo dous, ha va samm a zo skanv. »

Hag oc'h en em drei etrezek e ziskibien, e lavaras d'ezo : « Eürus an daoulagad a wel ar pez a welit. Rak, m'hel lavar d'eoc'h, kalz profeded ha kalz rouaned o deus c'hoantaet gwelout ar pez a welit, ha n'o deus ket gwelet, klevout ar pez a glevit, ha n'o deus ket klevet. »

KENTEL

An daouzek ha tri-ugent diskibl a zistro da gaout Jezuz, laouen-meurbet o welout pegen bras galloud o deus bet digantan : « Aotrou, emezo, an drouk-

(1) Scorpions e galleg.

sperejou o-unan, dre ho hano, a sent ouzomp. » Met ar galloud-se n'eo bet roet d'ezo nemet evit ober brezel d'an diaoul hag astenn Rouantelez Doue war an douar; eur c'hras eo, deut eus an Nenv, hag eus ar c'hras-se e rankint renta kont evel eus an holl c'hrasou all. Ret eo d'ezo eta poania d'ober eun implij mat anezi; neuze e gwirionez e c'hellint beza eürus, rak neuze e vint amezeien an Aotrou Doue, hag e vo roet d'ezo eur plas kaer er baradoz. « Na vezit ket laouen, eme Hor Salver d'ezo, abalamour ma sent ouzoc'h an drouk-sperejou; beza laouen kentoc'h, abalamour m'eo skrivet ho hano en Nenvou. » N'eus netra talvoudus a-hend-all.

O welout joa e ziskibien hag ar vad o deus graet e-pad o mision, Jezuz a drugareka e Dad eus an Nenv, hag ar c'homzou a lavar d'ezan, a zo eur gelennadurez vras evit e ziskibien. Ar re-man o deus gwelet pegen galloudus eo, fizians o deus ennan, o c'halon a zo eün hag izel evel hini ar vugale vihan, ha setu perak e ro d'ezo da anaout eur mister bras hag a chomo kuzet ouz an dud desket evel ar Skribed hag ar Farizianed, abalamour d'o ourgouilh ha d'o fallagriez : « Pep tra a zo bet roet d'in gant va Zad, emezan; den ebet n'anavez ar Mab, nemet an Tad, ha den n'anavez an Tad nemet ar Mab hag an hini a blij d'ar Mab hen diskleria d'ezan. » Ar c'homzou-se a zo sklaer-meurbet : Jezuz eo Mab Doue, par d'e Dad e pep doare; ar pez a c'hell an Tad, Jezuz a c'hell hen ober ivez; kement tra a oar an Tad, Jezuz her goar ivez.

Hag, o veza troet war-du e ziskibien, e lavar d'ezo : « Eürus an daoulagad a wel ar pez a welit. » Hag e gwirionez an hini a zo dirazo, eo an hini o deus profeded ha rouaned an Testamant Koz komzet diwar e benn.. Nag a wech o deus c'hoantaet gwelout anezan, ha n'o deus ket her gwelet! Eürus eta diskibien

Hor Salver, o deus bet ar c'hras dispar-se da welout gant o daoulagad o-unan an eil Person eus an Dreinded, Mab Doue en em c'hraet den !

Ni n'hon eus ket ar c'hras-se. Jezuz, gwir eo, a zo ganeomp e Sakramant an Aoter, ken gwir ha ma oa gwechall er Balestin, met kuzet eo ouzomp dindan spes ar bara. En despéd da gement-se, koulskoude, bezomp leun a levenez, rak ni ivez a zo diskibien d'ezan, ha ma heuliomp mat e lezennou war an douar-man, e vimp digemeret gantan en e varadoz d'an eur eus hor maro, hag eno e welimp anezan en e c'hloar e-pad an holl eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Deuit holl d'am c'haout, c'houi a zo skuiz ha sammet, ha me ho kennerzo.* »

(108)

O tremen dre ar Bere evit mont da Jeruzalem, Jezuz a gomz diwar-benn ar silvidigez hag a gas eur gefridi d'ar roue Herodez.

Jezuz a gerze neuze dre ar c'hêriou hag ar c'hêriadennou, o prezeg hag o tostaat ouz Jeruzalem. Unan bennak a lavaras d'ezan : « Aotrou, ha ne vo salvet nemet eun nebeudig tud ? » Hag e lavaras d'ezo : « Lakit ho poan da vont dre an nor striz. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h : kalz a glask mont e-barz, ha n'hellint ket. Pa vo aet an tad a familh ha p'en devo

serret an nor, m'emaoc'h er-maez ha m'en em lakit da skei war an nor, en eur lavarout : « Aotrou, digorit d'eomp », e responto d'eoc'h : « N'ouzon ket eus pelec'h ez oc'h. » Neuze en em lakoc'h da lavarout : « Ni hon eus debret hag evet dirazoc'h ; kelennet hoc'h eus war hor plasennou. » Hen a responto d'eoc'h : « N'ouzon ket eus pelec'h ez oc'h, it pell diouzin, c'houi holl hoc'h eus graet an droug. » Neuze eo e vo daerou ha skrign dent, pa weloc'h Abraham hag Izaak ha Jakob hag an holl brofeded e Rouantelez Doue, ha c'houi taolet er-maez. Dont a raio tud eus ar Sav-Heol hag eur ar C'huz-Heol, eus tu an Hanternoz hag eus tu ar C'hreisteiz, hag e kemerint plas ouz an daol e Rouantelez Doue. Ha setu : ar re genta a vo da ziweza, hag ar re ziweza a vo da genta. »

Er memes dervez e tostaas hiniennou eus ar Farizianed outan hag e lavarjont d'ezan : « It pell ac'han, kuitait al lec'h-man, rak Herodez a glask ho lakat d'ar maro. » Hag e lavaras d'ezo : « It, ha lavarit d'al louarn-se : setu ma kasan kuit an drouk-sperejou ha ma parean an dud hirio ha warc'hoaz ; ha d'an trede deiz e vo peurechuet pep tra evidoun. Kerzout a rlean koulskoude hirio ha warc'hoaz hag en deiz war-lerc'h ; rak n'eo ket dereat e varfe eur profed er-maez eus Jeruzalem. »

KENTEL

Jezuz a zo digouezet er Bere; mont a ra eus an eil kêr d'eben o prezeg an Aviel, ha nebeut-ha-nebeut e tosta ouz Jeruzalem e-lec'h ma tle gouzanv e Basion.

Eun dervez, setu eun den o tont d'e gaout hag o lavarout d'ezan : « Aotrou, ne vo salvet nemet eun nebeudig tud ? » Ar goulenn-se a veze graet alies ouz Doktored al Lezenn d'an amzer-se, hag ar re-man a gare kalz rei d'ar bobl eur gelennadurez hir war ar poent-se. Jezuz ne ra ket evel-se. Hag e gwirionez, petra a dalv d'an den gouzout pegement a dud a vo salvet ? Penaos mont e-unan d'ar baradoz ha kas re-all d'e heul ar muia ar gwella, setu aze hepken ar pez en deus ezomm da c'houzout, ha setu perak e respont Hor Salver evelhen : « It dre an nor striz. » Da lavarout eo sentit ouz ar gourc'hemennou ha renit eur vuhez a binijenn.

Heulia bolontez Doue ha ren eur vuhez a binijenn, setu aze e gwirionez an doare da c'hounit ar baradoz. Met, siouaz ! Kalz ne reont ket evel-se, hag en o zouez eman da genta ar Juzevien. I a zo bet choazet gant Doue evit rei ar vuhez da Salver ar bed; i eo o deus klevet da genta e genteliou, met n'o deus ket sentet outan, ha setu perak ne vint ket digemeret e Rouantelez Doue. Ar grasou o deus bet, ne servijint d'ezo nemet da lakat barnedigez Doue da veza rustoc'h evito; en o flas e vo laket tud all eus pep korn eus ar bed, ar re holl a raio pinijenn, pa vo prezeget d'ezo an Aviel; hag evel-se e teuio da wir komzou Hor Salver : ar re a zo breman da genta, a vo neuze da ziweza, hag ar re a zo breman da ziweza, a vo neuze da genta.

Kerkent ha m'eo deut Jezuz da brezeg er Bere, eo aet ar c'helou-se betek Herodez. Ar roue digalon en deus laket Yann-Vadezour d'ar maro, a vefe kriz a-walc'h ivez evit ober ar memes tra d'Hor Salver. Met gwelloc'h e kav lakat anezan da guitaat ar vro oc'h ober aon d'ezan. Met Jezuz a oar mat gant piou en deus d'ober. Anaout mat a ra ar roue, ha n'en deus aon ebet razan. Bolontez e Dad en deus da heulia penn-

da-benn, ha neket Herodez eo a viro outan d'hen ober : « It, emezan d'ar Farizianed, ha lavarit d'al louarnse : Setu ma kasan an drouk-sperejou kuit ha ma parean an dud hirio ha warc'hoaz, ha d'an trede deiz e vo peurechuet pep tra evidoun. » Ar ger *dervez,* gant ar Juzevien, ne dalveze ket atao eun dervez a 24 eur, met alies, evel er pennad-man eus an Aviel, he doa evito talvoudegez eur miz ; Jezuz a fell d'ezan lavarout e prezego c'hoaz d'ar bobl e-pad daou viz en eur dostaat nebeut-ha-nebeut ouz Jeruzalem; e-pad an trede miz ez aio d'ar Gêr Santel; eno, evel an holl Brofeded all, e vo laket d'ar maro, hag evel-se e vo peurechuet pep tra gantan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *N'eo ket ar re a lavar : « Va Doue ! Va Doue ! », a ya d'ar baradoz, met ar re a ra bolontez va Zad eus an Nenv.* »

(109)

Jezuz, ouz taol e ti eur Farizian, a zispleg d'e ziskibien pere eo deveriou ar re a zo pedet da Rouantelez Doue. — Parabolenn al lein vras.

Jezuz a yeas e ti eur Farizian eus ar re uhela evit kemer e bred. Hag ar Farizianed a oa o daoulagad warnan.

Hag, o veza gwelet pegement a brez a lakent da gemer ar plasou kenta, e lavaras d'ezo : « Pa vezoc'h

pedet d'eun eured, na gemerit ket ar plas kenta. gant aon na zeufe eun all brasoc'h egedoc'h ha na rankfe an hini en deus ho pedet, lavarout d'eoc'h : « Roit ho plas d'an den-man. » Hag ho pefe mez o kemer ar plas izela. Met, pa vezoc'h pedet, kemerit ar plas diweza ; ha p'en em gavo an hini en deus ho pedet, e lavaro d'eoc'h : « Va mignon, pignit uheloc'h. » Neuze e vo enor d'eoc'h dirak al leinerien all. Rak an neb en em sav, a vo izelaet, hag an neb en em izela, a vo savet. »

Lavarout a reas d'an hini en doa e bedet : « Pa roez da leina pe da goania, na c'halv ket da vignoned, na da vreudeur, na da gerent, na da amezeien binvidik, gant aon na vefes pedet ganto d'az tro ha na rentfent d'it ar pez o defe bet diganit. Met, pa roez da leina, ped ar re baour, ar re vac'hagnet, ar re gamm, ar re zall ; hag e vi eürus, rak n'o deus ket peadra d'ober henvel d'it ; hag an dra-se a vo paeet d'it, pa savo an dud santel eus a varo da veo. »

Unan eus ar re a oa ouz taol gant Jezuz, o veza klevet ar c'homzou-se, a lavaras d'ezan : « Eürus an hini en devo perz el lein e Rouantelez Doue ! »

Jezuz a lavaras d'ezan neuze :

« Eun den a roas eur goan vras hag a bedas kalz tud. Da boent koan, e kasas e servijer da lavarout d'ar re a oa pedet, tostaat, rak pourchaset e oa pep tra. Met holl e klaskjont digareziou evit chom hep dont. Ar c'henta a lavaras : « Me am eus prenet eun ti war ar maez hag e rankan mont d'e welout ; me ho ped, va digarezit. » Eun all a lavaras : « Me am eus prenet

pemp koublad ejened hag e rankan mont da welout petra a dalvezont da labourat ; me ho ped, va digarezit. » Hag eun all a lavaras : « Me a zo nevez-dimezet, n'hellan ket mont. » Hag ar servijer, distroet, a lavaras d'e vestr petra en doa klevet. Ar mestr, droug ennan, a

PARABOLENN AL LEIN VRAS

« Galv ar re baour, ar re glanv, ar re zall, ar re gamm, hag o digas aman. »

lavaras neuze d'e servijer : « Kerz buan dre ruio ha dre blasennou kêr, ha galv ar re baour, ar re glanv, ar re zall, ar re gamm, hag o digas aman. » Hag ar servijer a lavaras : « Aotrou, graet em eus ar pez hoc'h eus gourc'hemennet, ha plas a zo c'hoaz. » Hag ar mestr a lavaras neuze d'e servijer : « Kerz breman dre an henchou hag a-hed ar c'haeou ha digas an dud dre nerz, evit ma vo leun va zi. Rak lavarout a ran d'eoc'h : hini ebet eus ar re am boa pedet, n'en devo an tanva eus va c'hoan. »

KENTEL

Hor Salver, dre barabolenn ar goan vras, a rebech d'ar Juzevien an digareziou o deus klasket evit chom er-maez eus e Rouantelez. I eo a zo bet galvet gantan da genta, met n'o deus ket sentet ouz e vouez. Setu perak e vint dilezet, hag en o flas e vo galvet tud all eus pep korn eus ar bed, ken na vo leun ar Rouantelez.

Ar goan vras a zo ivez eur skeudenn eus Sakramant an Aoter. Jezuz a bed an holl da zont d'e reseo ouz an Daol-Santel, met siouaz ! nag a zigareziou a vez kavet ivez evit chom hep senti outan ! Ken lezirek eo deut an dud da veza war ar poent-se zoken, m'he deus ranket an Iliz gourc'hemenn d'ezo komunia da vihana eur wech ar bloaz da Bask, dindan boan a bec'hed grevus.

« Me n'em eus ket amzer da vont da gomunia », a lavar unan. Met sellit mat ouz e vuhez. Nag a zerveziou a goll gant traou didalvez ! Nag a amzer a gav evit soursial ouz e gorf ha kemer perz e plijaduriou noazus ar bed ! Ar pez a vank d'ezan evit mont da gomunia, neket amzer eo, met karantez evit an Aotrou Doue ha muioc'h a soursi ouz e silvidigez.

« N'oun ket din da gomunia alies », a lavar eun all. Kement-se a zo gwir a dra-sur, rak n'eus den ebet hag a vefe din da gomunia. Met Jezuz n'en deus savet Sakramant an Aoter evit ar re a zo din, met evit ar re o deus ezomm, da lavarout eo evit an holl. N'eus nemet eun dra hag a virfe ouzomp da dostaat ouz an Daol-Santel; an dra-se eo ar pec'hed marvel, ha, m'hon eus c'hoant, n'eo ket diaes d'eomp en em zizober dioutan dre ar gofesion vat.

« Me am eus eur galon re yen evit mont da reseo an Aotrou Doue », a lavar c'hoaz re-all. Hogen ar re-

se n'o deus nemet muioc'h a lec'h da gomunia. E pelec'h eman tan ar garantez, ma n'eman ket e Sakramant an Aoter ? Perak eman Hor Salver Jezuz-Krist eno, ma n'eo ket evit tomma hor c'halonou ha rei d'eomp buhez ha nerz-kalon.

Lezomp eta a-gostez an digareziou, tostaomp ouz an Daol-Santel ken lies gwech ha ma c'hellomp, ha neuze, goude beza bet sentus ouz mouez an Aotrou Doue er bed-man, hor bezo perz ivez el lein dudius en deus preparet d'an eneou santel er baradoz hag e vimp eürus asamblez gantan e-pad an holl eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h.* »

(110)

Jezuz a ro da anaout piou a vo digemeret c'hoaz e Rouantelez Doue: ar re a zoug o c'hroaz war e lerc'h. — Parabolenn an tour hag ar roue brezelour.

Kalz tud a gerze gant Jezuz, hag, oc'h en em drei outo, e lavaras d'ezo : « Ma teu unan bennak davedoun ha ma n'en deus ket kasoni ouz e dad, e vamm, e vugale, e c'hoarezed hag e vuhez zoken, n'hell ket beza va diskibl. Hag an neb na zoug ket e groaz ha na zeu ket d'am heul, n'hell ket beza va diskibl.

« Piou ac'hanoc'h, c'hoant d'ezan da sevel eun tour, n' azez ket da genta da welout petra a gousto

d'ezan, da welout ha peadra en deus d'e beurober ? Gant aon n'hellfe ket, goude beza diazezet an tour, kas al labour da benn ha na zeufe ar re a welo anezan, d'ober goap anezan o lavarout : « An den-se en deus en em laket da sevel eun tour ha n'en deus ket gellet e beurechui.

« Pe roue, o vont d'ober brezel d'eur roue all, n'azez ket da genta da welout ha gellout a raio, gant dek mil den, mont ouz an hini a zeu enep d'ezan gant ugent mil ? Ma n' hell ket, e kas kannaded d'an hini all, e-pad m'eman pell c'hoaz, hag e c'houlenn ar peoc'h digantan.

« Evel-se, an hini ac'hanoc'h na zilez ket kement en deus, n' hell ket beza va diskibl. An holen a zo mat, met, ma teu da goll e nerz, gant petra e vo sallet ? Ra glevo an neb en deus diouskouarn da glevout. »

KENTEL

An niver bras a dud a welomp o vont gant Jezuz d'an amzer ma prezege an Aviel er Bere, a zo eur skeudenn eus ar re, niverusoc'h c'hoaz, a gav kaer ha dudius e gelennadurez en hon amzer-ni koulz hag en amzeriou all. Ar re-man n'int ket holl e ziskibien, pell ac'hano, rak evit-se e ranker mont d'e heul, da lavarout eo kaout karantez evitan ha diskouez ar garantez-se, neket hepken dre gomzou, met dreist-holl dre oberou mat.

Ha pere eo an oberou mat-se ? Setu i aman : « Ma teu unan bennak davedoun, eme Hor Salver, hep kaout kasoni ouz e dad, e vamm, e vugale, e c'hoarezed hag e vuhez zoken, hennez n'hell ket beza va diskibl. » Na gredit ket koulskoude e vefe ret d'eomp e gwirionez kaout kasoni ouz hor c'herent. Hor Salver n'eo ket

evit lavarout kemend-all, pegwir, meur a wech dija, en deus gourc'hemennet d'eomp karout an holl, memes an enebourien. Ar pez a c'houlenn avat digant an hoil, eo karout an Aotrou Doue dreist pep tra ha beza prest da drei kein da gement tra hon eus ha da goll hor buhez zoken kentoc'h eget disenti ouz e volontez santel.

Pere eo c'hoaz an oberou mat a c'houlenn Hor Salver Jezuz-Krist digant e ziskibien ? Selaouit-hen adarre : « An neb na zoug ket e groaz ha na zeu ket d'am heul, emezan, hennez n'hell ket beza va diskibl. » Dougen ar groaz n'eo ket, evel ma rae an dorfetourien gwechall hag evel ma raio Jezuz e-unan, samma anezi war an diouskoaz, he stleja betek al lec'h merket gant ar barner ha mervel warni, stag outi gant tachou bras. Dougen ar groaz a zo ren eur vuhez a binijenn. Evit-se, anat eo, n'eo ket ret kemer skouer diwar ar Sent o deus bevet gant bara ha dour, douget eur gouriz reun pe houarn ha kousket war an douar yen. Kemend-all a zo kaer a dra-sur, met an Aotrou Doue n'her goulenn ket digant an holl. Ar skuizder, ar yenijenn, an dommder, ar sec'hed, an naon, ar c'hlenvejou, ar poaniou a spered ken stank e buhez an den, ar brezel a rankomp ober dalc'hmat d'hon techou fall, setu aze ar c'hroaziou en deus hadet an Aotrou Doue e buhez pep-hini ac'hanomp, ha setu aze ar re a c'houlenn Hor Salver diganeomp dougen bemdez dre garantez evitan, m'hon eus c'hoant da veza e ziskibien.

Dougen ar groaz bemdez, kuitaat ar gerent, ha gouzanv ar maro, ma vez ret, evit heulia bolontez an Aotrou Doue, setu aze a dra-sur eun dra poanius d'ober. Eur rann-galon eo a-wechou zoken. Ret eo hen ober evelato, rak n'eus doare all ebet da c'hounit ar baradoz. Eun den, pa sav eun ti, a renk pep tra evit kas

e labour da benn. Eur roue, pa 'z a da vrezeli, a boagn kement ha ma c'hell evit trec'hi war e enebour pe da vihana evit sina ar peoc'h gantan. An hini en deus eun ene da savetei, ne dle ket ober nebeutoc'h, ar c'hontrol eo. Ar baradoz en deus da c'hounit kousto pe gousto, hag evit-se e tle, betek an eur eus e varo, heulia gourc'hemennou Doue ha re an Iliz, dougen e groaz gant nerz-kalon, ha, ma vez ret zoken, trei kein da gement tra en deus.

Kement-se a c'houlenn Hor Salver digant an holl, met dreist-holl digant e ziskibi n, rak i eo holen an douar; i eo a zo karget da rei skouer vat d'ar re-all ha d'o blenia war hent ar baradoz. Arabat eo d'ezo eta en em goll gant madou ha plijaduriou ar bed. Rak neuze ez afent da goll, hag an eneou fiziet enno a yafe da goll d'o heul.

SONJOMP ERVAT ar c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb na zoug ket e groaz ha na zeu ket d'am heul, n' hell ket beza va diskibl.* »

(111)

Jezuz a ro da anaout piou a vo digemeret c'hoaz e Rouantelez Doue : ar bec'herien glac'haret. — Parabolenn an danvad dianket, ar pez arc'hant kollet hag ar mab prodig.

Hogen ar Bublikaned hag ar bec'herien a dostae ouz Jezuz d'e selaou. Hag ar Farizianed hag ar Skribed a c'hrozmole etrezo, en eur lavarout : « An den-se a ro

digemer d'ar bec'herien hag a zebr ganto. » Neuze e lavaras d'ezo evel-hen :

« Piou ac'hanoc'h, d'ezan kant danvad, ma koll unan anezo, ne zilez ket an naontek ha pevar-ugent all en dezert, evit redek war-lerc'h an hini a zo kollet, betek ma kav anezan ? Ha p'en deus her c'havet, e laka anezan gant joa war e ziouskoaz ; ha, distro d'ar gêr, e vod e vignoned hag e amezeien, hag e lavar d'ezo : « Bezit laouen ganin, rak kavet em eus an danvad a oa dianket. » Evel-se, a lavaran d'eoc'h, e vo muioc'h a levenez en Nenv evit eur pec'her a ra pinijenn eget evit naontek ha pevar-ugent den santel ha n'o deus ket ezomm d'ober pinijenn.

« Pe vaouez, d'ezi dek pez arc'hant, ma koll unan anezo, n' elum ket eur goulou, ne skub ket he zi, ne glask ket gant evez, betek m'he deus her c'havet ? Ha p'he deus her c'havet, e vod he mignonezed hag hec'h amezegezed, hag e lavar d'ezo : « Kemerit perz em levenez, rak kavet em eus ar pez-arc'hant am boa kollet. » Evel-se, a lavaran d'eoc'h, e vo joa e-touez Aelez Doue evit eur pec'her hepken a ra pinijenn.

Lavarout a reas c'hoaz : « Eun den en doa daou vab. Ar yaouanka a lavaras d'e dad : Va Zad, roit d'in va lod eus an danvez a dlean da gaout. Hag an tad a rannas ganto e vadou. Eun nebeut derveziou goude, ar mab yaouanka, o kas gantan kement en doa, a yeas pell, da eur vro estren, hag a zispignas eno e vadou, o veva eur vuhez diroll.

Eur wech m'en doe dispignet e holl zanvez, e teuas

«... Ha me a zo aman o vervel gant an naon. Sevel a rin. Mont a rin da gaout va zad... »

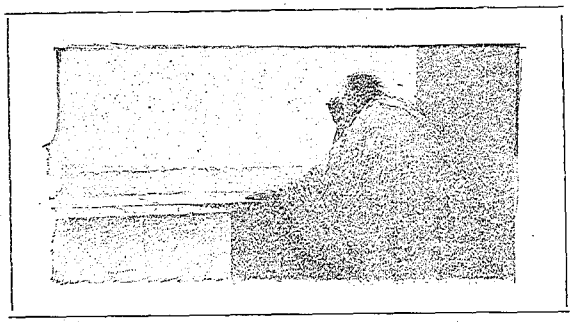

« Pell edo c'hoaz, met e dad a welas anezan hag e voe leun a druez outan. Redek a reas war-du ennan..... »

naonegez vras er vro-se hag en em gavas en dienez. Mont a reas da c'houlenn labour digant unan eus tud ar vro, hag heman a gasas anezan d'e vereuri da ziwall ar moc'h. Hag e teue c'hoant d'ezan da garga e gof gant ar c'hlos a zebre ar moc'h, met ne roe den ebet d'ezan. Neuze, deut ennan e-unan, e lavaras : « Nag a vevelien a zo e ti va zad, bara d'ezo da zebri kement ha m'o deus c'hoant, ha me a zo aman o vervel gant an naon. Sevel a rin ; mont a rin da gaout va zad, hag e lavarin d'ezan : va zad, pec'het em eus enep an Nenv hag enep d'eoc'h ; ne veritan mui beza galvet ho mab, grit d'in evel da unan eus ho mevelien. » — Hag e savas, hag ez eas etrezek e dad.

« Pell edo c'hoaz, met e dad a welas anezan hag e voe leun a druez outan ; redek a reas war-du ennan, en em deurel a reas ouz e c'houzoug, hag e roas eur pok d'ezan. Hag e vab a lavaras d'ezan : « Va Zad, pec'het em eus enep an Nenv hag enep d'eoc'h ; ne veritan mui beza galvet ho mab. » An Tad a lavaras neuze d'e servijerien : « digasit buan ar sae gaera, hag he gwiskit d'ezan ; lakit eur walenn d'ezan ouz e viz hag eur re voutou en e dreid. Digasit ivez al leue lart, hag hel lazit ; debromp, greomp lein vras, rak va mab aman a oa maro, ha setu m'eo distroet d'ar vuhez ; kollet e oa, ha setu m'eo kavet adarre. » Hag en em lakjont d'ober fest.

Ar mab kosa koulskoude a oa er parkeier. P'edo o tistrei hag o tostaat ouz an ti, e klevas sonerez ha dans. Hag e c'halvas unan eus ar servijerien da c'houlenn petra

« En em deurel a reas ouz e c'houzoug, hag e roas eur pok d'ezan. »

a oa a-nevez. Ar servijer a lavaras d'ezan : « ho preur a zo distro, hag ho tad en deus lazet al leue lart, abalamour ma 'z eo distroet e vab d'ezan yac'h. » Ar breur, droug ennan, ne felle ket d'ezan mont en ti. E dad a zeuas er-maez d'e gaout, hag en em lakas da bedi anezan. Met hen a respontas d'e dad : « setu meur a vloaz abaoe m' ho servijan hep beza biskoaz disentet ouzoc'h, ha gwech ebet n'hoc'h eus roet d'in eur c'havrig d'ober fest gant va mignoned. Ha kerkent ha m'eo deut ho mab all, goude beza foranet e holl vadou o ren eur vuhez diroll, hoc'h eus lazet evitan al leue lart. » An Tad a lavaras d'ezan neuze : « Va Mab, c'houi a zo atao ganin, ha kement am eus, a zo d'eoc'h. Met ret e oa en em laouenaat, rak ho preur a oa maro, ha setu m'eman distroet d'ar vuhez ; kollet e oa, ha setu m'eo kavet adarre. »

KENTEL

Pebez kelennadurez dudius ! Pebez madelez ha pebez teneredigez eus perz Hor Salver ! Abaoe m'eman o prezeg an Aviel, ez eus kouezet diwar e vuzellou santel meur a gentel eus ar re gaera, met, sur a-walc'h, n'eus hini ebet anezo hag a vefe ken kaer hag houman ! Meur a barabolenn en deus displeget dija dirak ar bec'herien; n'eus hini ebet anezo hag he defe evel houman laket o c'halonou da dridal gant ar joa !

An Aotrou Doue a zo leun a vadelez evit an eneou. Pa vez aet unan bennak anezo pell dioutan dre ar pec'hed marvel, e klask anezan, evel ma klask ar pastor mat an danvad dianket ha mestrez an ti ar pezarc'hant kollet. Hen eo an tad trugarezus, atao digor-

bras e zivrec'h gantan da zigemer e vugale, pa zistroont d'e gaout gant keuz gwirion d'o fec'hejou hag ar volontez start da chom gantan en amzer-da-zont. Vertuziou an dud just, anat eo, a ro d'ezan kalz muioc'h a c'hloar eget pinijenn ar bec'herien glac'haret; met pa zeu ar re-man en-dro d'e gaout, e vez ken bras e levenez ma seblant ankounac'haat e vugale sentus, ha setu perak e lavar Hor Salver Jezuz-Krist d'eomp ez eus muioc'h a joa er baradoz evit eur pec'her a ra pinijenn eget evit naontek ha pevar ugent den just ha n'o deus ket ezomm d'ober pinijenn.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-se ha m' hon eus, evel ar mab prodig, kuitaet ti hon Tad dre ar pec'hed marvel, na zaleomp ket da zistrei outan dre eur gofesion leal.

(112)

Jezuz a lavar d'e ziskibien parabolenn ar merour fall.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ziskibien : « Eun den pinvidik en doa eur merour, hag heman a voe tamallet dirazan da veza foranet e vadou. Her gervel a reas hag e lavaras d'ezan : « Petra a glevan diwar da benn ? Diskouez da gonchou, rak hiviziken n'helli mui gouarn va madou. »

— Ar merour a lavaras neuze ennan e-unan : « Petra a rin, pegwir e lam va mestr gouarnamant e vadou diganin. N'oun ket gouest da labourat an douar ha mez am

eus o vont da glask an aluzen. Gouzout a ran petra d'ober, evit beza digemeret mat e tiez all, p' am bezo kollet va flas. » Gervel a reas eta ar re-holl a oa dleourien d'e vestr, an eil goude egile, hag e lavaras d'ar c'henta : « Pegement a dleez d'am mestr ? — Kant barazig eol, emezan. » Hag ar merour a lavaras d'ezan : « Kemer da skrid, azez buan ha merk hanter-kant. » D'eun all e lavaras da c'houde : « Ha te, pegement a dleez ? — Kant muzul gwiniz. » Ar merour a lavaras d'ezan : « Kemer da skrid ha merk pevar-ugent. »

— Hag ar mestr a veulas ar merour disleal da veza bet ijinus. Rak bugale ar bed-man a zo furoc'h etrezo eget bugale ar sklerijenn. Ha me a lavar d'eoc'h : prenit mignoned gant madou an dislealded evit ma vezoc'h digemeret ganto, pa varvoc'h, en teltou eternel. »

KENTEL

An den pinvidik a zo hano anezan er barabolenn-man, eo an Aotrou Doue; ar merour eo pep-hini ac'hanomp, rak holl hon eus bet digantan kalz pe nebeut a vadou da c'houarn; danvez, nerz, yec'hed, deskadurez, skoueriou mat, madou a gorf hag a spered, grasou a bep seurt, an traou-se holl a zo bet roet d'eomp gant Doue, ha setu perak hon eus an dever striz d'o implija en e servij. Siouaz ! nag a hini a zo da damall war ar poent-se ! O deskadurez a servij d'ezo alies d'ober brezel d'ar relijion; o zeod, da vlasfemi, da lavarout komzou lous ha da zispenn brud vat an nesa; o danvez, da ren eur vuhez diroll ; o daoulagad, da lenn skridou fall; o daouarn, d'ober an droug; o zreid, da redek d'an ebatou ha d'an dansou lous ; o c'horf

a-bez, da gemer plijaduriou difennet ha da rei skouer fall en-dro d'ezo. Merourien fall int d'an Aotrou Doue, ha setu perak, m'o deus c'hoaz eun tammig koustians, e klevont ivez en o diabarz eur vouez o lavarout d'ezo : « Petra hoc'h eus graet gant va madou ? Rentit kont anezo ! »

Ar vouez-se eo hini o C'hrouer hag o Mestr, ha gwell-a-se d'ezo, ma ne reont ket skouar vouzar d'ezan ! Gwell-a-se d'ezo, ma heuilhont e aliou fur ! « Bugale ar bed-man, eme Hor Salver, da lavarout eo an dud difeiz, a boagn muioc'h d'ober an droug ha da c'hounit madou an douar eget bugale ar sklerijenn, da lavarout eo ar gristenien sklerijennet gant ar feiz, d'ober ar mad ha da c'hounit ar baradoz. Grit evelto ; prenit mignoned gant madou an dislealded, da lavarout eo gant ar madou-se hoc'h eus gounezet en eun doare disleal. En em servijit anezo evit ober vad d'ho nesa, dreist-holl da eneou ar purkator; ar re-man n'ankounac'haint ket hoc'h aluzenou, ha pa varvoc'h, e vezoc'h digemeret ganto er baradoz. »

Jezuz a c'houlenn digant e ziskibien kemer skouer diwar an dud fall oc'h en em servija ouz o madou da c'hounit ar baradoz; dre eno kouskoude, ne ro ket meuleudi d'al laeronsi, pell ac'hano, rak laerez a zo difennet gant ar seizvet hag an dekvet gourc'hemenn a Zoue.

Lavaromp eur ger hepken diwar-benn an daou gourc'hemenn-man.

Ar pec'hed a laeronsi a vez bihan pe vras, diouz ma vez bihan pe vras talvoudegez ar pez a vez bet laeret. Laerez eun nebeut gwenneien n'eo ket eur pec'hed grevus. Evelato n'eo ket ret laerez kalz evit ober eur pec'hed marvel, dreist-holl ma kemerer an arc'hant-se diwar goust eur paour pe eur micherour bennak ha

n'en deus nemet poan e zivrec'h evit gounit e vara. Al laeronsiou bihan, pa vezont graet gant ar sonj da zastum nebeut-ha-nebeut eur guchenn vras a arc'hant, a zeu ivez d'ober eur pec'hed marvel. Setu aze pec'hed ar varc'hadourien na lakont ket ar bouez pe a ra danvez disteroc'h eget an hini a c'houlenner diganto hag a ra paea ken ker er memes tra.

Laeret e vez, neket hepken o kemer madou an nesa enep pep gwir, met ivez o veza kaoz d'ezan da gaout koll, o terc'hel e vadou ganeomp en desped d'ezan hag o c'houzout mat n'int ket d'eomp.

Eur maread pec'hejou all a vez graet c'hoaz enep al lealded er marc'hajou, er c'hontrajou, en eritajou. Ar re o deus graet eun dro-gamm bennak evel-se, a glev alies mouez o c'houstians oc'h ober d'ezo rebechou. E-lech rei skouar vouzar d'ezi, n'o deus neuze nemet goulenn kuzul digant o c'hofesour, gant aon na zeufent d'en em zaoni o terc'hel ganto enep pep gwir traou ha n'int ket d'ezo.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Petra a dalv d'an den gounit ar bed holl, ma teu da goll e ene ?* »

(113)

Jezuz a ziskouez d'ar Farizianed pegen didalvez eo an arc'hant ha pegen ret eo ren eur vuhez santel evit beza salvet. — Parabolenn ar paour-kaez Lazar.

Ar Farizianed, stag o c'halon ouz an arc'hant, a gleve an traou-se hag a rae goap eus Jezuz. Hen a lavaras d'ezo : « C'houi a glask tremen evit tud santel dirak ar bobl ; met Doue a anavez ho kalonou ; rak ar pez a zo uhel dirak an dud, a zo euzus dirak Doue.

« Bez' e oa eun den pinvidik a oa gwisket gant moug ha lien hag a ra leinou bras bemdez. Bez' e oa ivez eur paour, hanvet Lazar, gourvezet ouz e zor, goloet a c'houliou, hag e c'hoantae terri e naon gant ar bruzunou a goueze diwar daol ar pinvidig ; met ne roe den d'ezan, hag ar chas a zeue da lipat e c'houliou. Ar paour a varvas, hag e voe douget gant an aelez e kerc'henn Abraham. Ar pinvidig a varvas ivez, hag e voe sebeliet en ifern. O sevel neuze e zaoulagad, e-pad m'edo e-kreiz ar poaniou, e welas eus a-bell Abraham ha Lazar en e gichen. Hag e krias : « Abraham, hon tad, ho pet truez ouzin, ha digasit Lazar, ma soubo beg e viz en dour evit distana d'in va zeod, rak bourrevet oun en tan-man. » Met Abraham a lavaras d'ezan : « Va mab, dalc'h sonj ec'h eus bet madou e-pad da vuhez, ha Lazar, evit e lod, en deus bet poaniou ; breman avat, ez eo frealzet, ha te a zo bourrevet. Ouspenn-se,

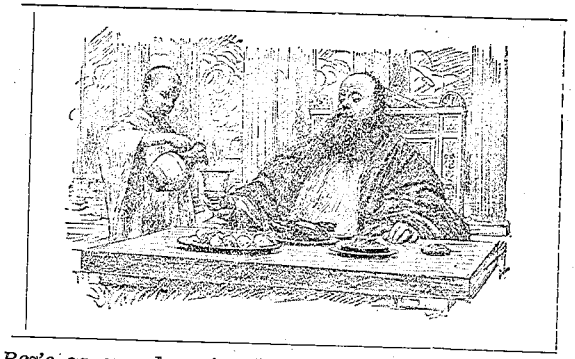

« Bez'e oa eun den pinvidik, a oa gwisket gant moug ha lien hag a rae leinou bras bemdez. »

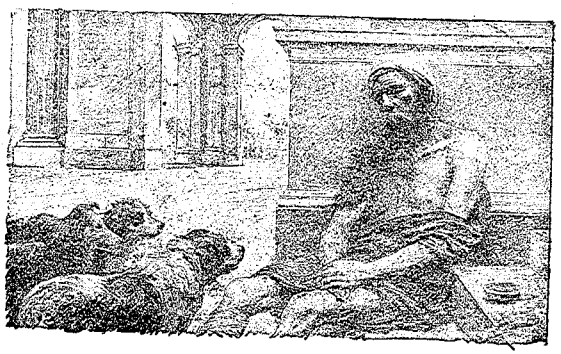

« Bez'e oa ivez eur paour, hanvet Lazar, gourvezet ouz e zor... »
(H. S. Jezuz-Krist).

etrezomp ez eus evit atao eun islonk bras, hag ar re a glaskfe mont ac'han betek ennout pe dont alese betek aman, n'hellfent ket. » Ar pinvidig a lavaras : « Me ho ped, tad, da gas anezan da di va Zad, rak pemp breur am eus, ma roio testeni d'ezo eus an traou-man, evit na zeuint ket, i ivez, el lec'h-man da c'houzanv poaniou. » Hag Abraham a respontas : « Bez' o deus Moizez hag ar Brofeded : ra selaouint o mouez ! » Hag e lavaras : « Nann, Abraham, hon tad ; met, ma 'z a unan bennak eus ar re varo d'o c'haout, e raint pinijenn. » Abraham a respontas : « Ma ne selaouont ket Moizez hag ar Brofeded, ha goude ma 'z afe unan bennak eus a-douez ar re varo d'o c'haout, ne gredint ket kennebeut.. »

KENTEL

Eun ifern a zo : an holl boblou, e pep lec'h hag e pep amzer, o deus kredet kement-se, hag evit gwir, ma selaouomp mat mouez hor c'houstians, ha n'he c'hlevomp ket o lavarout d'eomp e vo kastizet ar re fall goude o maro ? Ar wirionez-se, Hor Salver e-unan, an hini n'hell na fazia nag hol lakat da fazia, en deus he diskleriet neket hepken eur wech, met betek pemzek gwech. M'en deus displeget d'e ziskibien parabolennou an dreog, ar roued, eured ar roue, ar gwerc'hezed fur hag ar gwerc'hezed foll, an talanchou, n'eo nemet evit rei d'ezo da gompren e vo barnet an holl goude o maro, dispartiet ar re vat diouz ar re fall, douget ar re vat d'ar baradoz ha stlapet ar re fall e tan an ifern.

E-pelec'h eman an ifern, kement-se n'ouzomp ket, rak Hor Salver n'en deus ket hel lavaret d'eomp. Ar

pez a ouzomp ervat, eo an dra-man : an ifern a zo eul lec'h euzus ma c'houzanver ennan poaniou skrijus, eul lec'h ha na glever ennan nemet youc'hadennou a anken hag a zizesper; hag ar poaniou hag ar youc'hadennou-se ne vo fin ebet d'ezo ! P'o devo an dud daonet tremenet en ifern ken alies a gant mil vloaz ma 'z eus a zeliou er gwez pe a veradenn dour e-barz an mor, o devo c'hoaz keit da chom eno ha m'o doa, pa 'z int erruet. Eno e chomint da viken da leski e-kreiz an tan; eno e chomint da viken, dispartiet diouz an Aotrou Doue evit an eternite ha bourrevet gant o c'houstians, rak houman kennebeut ne baouezo morse da ziskouez d'ezo pegen diskiant int bet o koll ar baradoz evit eun tammig aour, eur vogedenn enor pe eur pennadig plijadur fall.

« Ar paour a varvas, hag e voe douget gant an aelez e kerc'henn Abraham (da lavarout eo er Baradoz. Ar pinvidig a varvas ivez, ha e voe sebeliet en ifern. »

(H. S. Jezuz-Krist).

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : Doue a zo re vat evit va zaoni, pe : Doue n'hell ket daoni an

den evit eur pec'hed marvel, pe c'hoaz : N'anavezer den ebet hag a vefe distroet eus an ifern. — Pebez tud diskiant ha pebez digareziou fall ! An Aotrou Doue ne zaon den ebet ; an den eo en em zaon e-unan. Dre ar pec'hed marvel e tro kein d'e Grouer hag a ya a-du gant an diaoul. E-pelec'h eman neuze e blas, ma n'eman ket gant Satan, e vestr? Ma 'z eo daonet, piou a zo kaoz d'ezan nemetan e-unan, rak e-pad e vuhez war an douar, e ouie mat petra a oa ouz e c'hortoz, ma kendalje da veva er stad a bec'hed marvel. Nag a wech en deus klevet mouez an Aotrou Doue ouz e c'hervel da zont en-dro ! Ma n'en deus ket sentet, e c'heller lavarout e gwirionez en doa bolontez da zisenti atao, pegwir en deus disentet keit ha m'en deus gellet.

Hag eur wech kouezet en ifern, eman eno evit atao. N'eo ket souezus eta na zeufe hini daonet ebet en-dro war an douar da zigas d'ar re-all kelou eus an ifern. Ha neuze, ma teufe unan bennak anezo, da betra e servijfe e genteliou e gwirionez ? Ar bec'herien galedet a c'hoarzfe o selaou e brezegennou, ha netra ne virfe outo da genderc'hel gant o buhez direiz. Ma ne selaouont ket o c'houstians, Hor Salver Jezuz-Krist hag e Iliz, ha goude ma teufe unan bennak eus a-douez ar re varo da glask o sklerijenna, n'her selaoufent ket muioc'h.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ar re fall a yelo d'an tan eternel, hag ar re vat, d'ar vuhez eternel.* »

(114)

Jezuz a dremen dre Vetani evit mont da Jeruzalem hag a zo digemeret e ti Marta ha Mari-Madalen.

E-pad m'edo Jezuz en hent gant e ziskibien, ez eas en eur vourc'hadenn hanvet Betani, hag eur vaouez, Marta he hano, hen digemeras en he zi. Eur c'hoar he doa, hanvet Mari, hag houman, azezet e-harz treid an Aotrou, a selaoue e gomzou, e-pad m'edo Marta oc'h aoza pep tra. Marta a ehanas hag a lavaras : « Aotrou, ha ne daolit ket evez ez oun lezet gant va c'hoar da servija va-unan. Lavarit eta d'ezi dont d'am sikour. » An Aotrou a respontas d'ezi : « Marta, Marta, c'houi a zo tregaset gant kalz traou ; hogen eun dra hepken a zo ret. Mari he deus kemeret al lodenn wella, ha ne vo ket tennet diganti. »

KENTEL

Betani a zo eur geriadenn eus ar Jude, war-dro tri gilometr bennak diouz Jeruzalem. Eno edo Marta o chom gant he breur Lazar hag he c'hoar Mari-Madalen, ar bec'herez vras distroet ouz Doue ha deut da veza eur santez. Ken lies gwech ma veze Hor Salver tost da Jeruzalem, ez ae di da c'houlenn lojeiz, ha bep taol e veze roet d'ezan eun digemer laouen. Hirio eman o tont eus e vision kenta er Bere, hag ez a da Jeruzalem evit gouel an Dedi.

Kerkent ha m'eo digouezet Hor Salver en he zi, setu Marta, prez warni, oc'h en em lakat da aoza d'ezan

eun nebeut meuziou. Hor Salver ne rebech ket d'ezi ar boan a gemer gantan, rak, her gouzout a ra, ret-mat eo d'ezi aoza ar pred, hag al labour-se, evel an holl labouriou all, en deus eun dalvoudegez vras dirak an Aotrou Doue, pa vez graet dre garantez evitan.

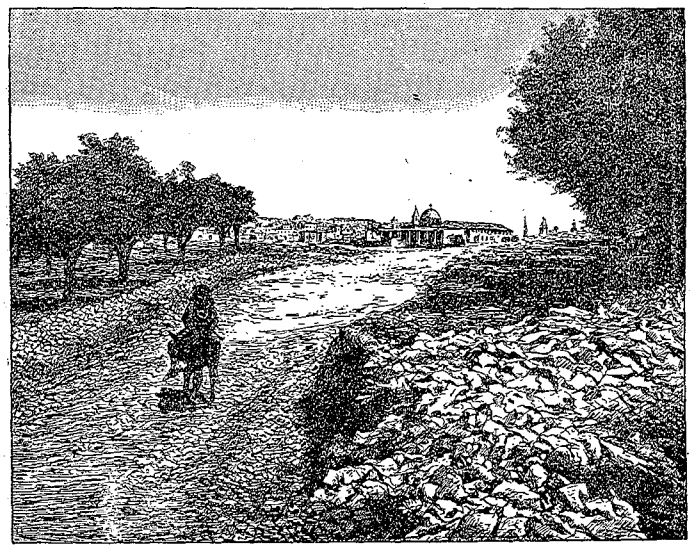

BETANI

Betani a zo tri gilometr bennak diouz Jeruzalem. Eno, e ti Lazar, Marta ha Mari-Madalen, e veze Jezuz o loja peurvuia, pa veze tro-war-dro da Jeruzalem. An hent a weler aman, eo sur a-walc'h an hini a gemeras da genver Sul ar Bleuniou, pa'z eas eus Betani da Jeruzalem, meulet hag enoret gant ar bobl.

Ar pez a rebech d'ezi hepken, eo aoza d'ezan re a veuziou, beza re dregaset gant an holl draou-se hag ankounac'haat evel-se al lodenn wella, da lavarout eo kelennadurez an Aotrou Doue ha Rouantelez an Nenv. Mari ne ra ket evel-se. Azezet e-harz treid Hor Salver,

evel eun diskibl e-harz treid e vestr,e selaou e genteliou dudius : « Al lodenn wella he deus choazet, ha ne vo ket tennet diganti. »

Setu aze eur gentel talvoudus, neket hepken evit Marta, met ivez evit an holl gristenien ; e-touez ar re-man ivez, pet ha pet n'eus ket hag a ra evel Marta ? Pa vezont gant o labouriou, e vez kement a vèc'h warno, ma ankounac'haont an Aotrou Doue; ne reont pedenn ebet mui, ne gemeront mui amzer da zeski o relijion, ne sonjont mui e silvidigez o ene ! Diwallomp mat da veza henvel ouz an dud-se, rak : « Petra a dalv d'an den gounit ar bed-holl, ma teu da goll e ene ? »

Eur gentel all a gavomp c'hoaz er pennad eus an Aviel hon eus lennet hirio. Hor Salver a blije d'ezan kalz mont da Vetani da di Lazar, Marta ha Mari-Madalen. Perak kement-se, nemet abalamour ma oa an ti-se eun ti santel ? Ma teufe Hor Salver da dremen dre hor parrez en amzer vreman, hag eürus e vefe ivez o tiskenn e-barz hon ti-ni ? Aes a-walc'h eo d'eomp respont hon-unan, rak n'eus nemet an tiegeziou kristen hag a blijfe d'ezan, hag an tiegeziou kristen n'eo ket diaes o anaout.

Eun tiegez kristen a zo *eun tiegez a relijion.* Ar grusifi ha taolenn ar Galon-Sakr o deus ennan eur plas a enor, evit digas sonj d'an dud eus karantez an Aotrou Doue en o c'henver. Bemdez, goude koan, e vez graet katekiz d'ar vugale, lennet an Aviel pe Buhez ar Sent ha lavaret ar pedennou asamblez. A-raok ha goude ar prejou, e vez pedet an Aotrou Doue, ha biskoaz ne vez gwelet war an daol an distera tra kontrol da lezennou an Iliz. Da sul, e vez heuliet an ofisou penn-da-benn gant devosion; an holl a dosta ouz ar sakramanchou da vihana d'ar goueliou bras eus ar bloaz, bep miz hag aliesoc'h zoken, ma c'hellont. Biskoaz ne vez

klevet an distera komz enep ar relijion. Ar beleg a zo karet gant an holl, ha pa zigouez d'ezan dont en ti, e vez digemeret evel ma vefe digemeret Hor Salver Jezuz-Krist e-unan.

Eun tiegez kristen a zo *eun tiegez a urz vat.* Eno n'eman ket tech milliget ar vezventi, ha morse ne vez graet dispignou foll. Ar vugale a vez savet mat, gwisket modest ha dereat, ha pa vezont deut da dud yaouank, ne vezont ket gwelet o tarempredi amezeien fall, o redek diouz an noz nag o kemer perz en ebatou noazus hag en dansou lukrik.

Eun tiegez kristen a zo *eun tiegez a garantez.* An tad, ar vamm, ar vugale hag ar servijerien, e-lec'h en em zrailha, a zo leun a vadelez hag a zoujans an eil evit egile; pa sav eun tamm trouz bennak etrezo, ne vezont ket pell o pardoni an eil d'egile.

En eun tiegez evel-se, penaos ne blijfe ket da Jezuz dont da chom koulz ha da hini Betani ? Eno eman o chom e gwirionez. Rak, hel lavaret en deus : *pa 'z eus daou pe muioc'h bodet en e hano, eman e-unan en o zouez.*

SONJOMP ERVAT er c'homzou-se ha servijomp an Aotrou Doue eus a greiz hor c'halon.

(115)

Jezuz a zesk d'e ziskibien pedi. — « Hon Tad a zo en Nenv. »

Jezuz a oa o pedi, ha p'en doe echuet e bedenn, e lavaras unan eus e ziskibien d'ezan : « Aotrou, deskit d'eomp pedi, evel m'en deus desket Yann d'e ziskibien. » Hag e lavaras d'ezo : « Pa bedoc'h, na lavarit ket kalz geriou, evel ma ra ar baganed, a gred e vint selaouet, abalamour ma lavaront kalz geriou. Na rit ket evelto ; rak ho Tad a oar eus petra hoc'h eus ezomm, a-raok ma c'houlennit digantan. Setu aman eta penaos e pedoc'h :

« Hon Tad a zo en Nenv, ho hano bezet santelaet ; ho rouantelez deuet d'eomp ; ho polontez bezet graet war an douar evel an Nenv. Roit d'eomp hirio hor bara pemdeziek, pardonit d'eomp hon ofansou, evel ma pardonomp d'ar re o deus hon ofanset, ha na bermetit ket e kouezfemp e tentasion, met hon diwallit diouz an droug. Evel-se bezet graet ! »

« Ma pardonit d'an dud o mankou en ho kenver, ho Tad eus an Nenv a bardono d'eoc'h ivez ; met, ma ne bardonit ket d'an dud, ho Tad eus an Nenv ne bardono ket d'eoc'h kennebeut ho mankou en e genver. »

KENTEL

Goude beza tremenet eun nebeudig amzer e Betani, Hor Salver Jezuz-Krist en em lakas adarre en

hent asamblez gant e ziskibien evit mont da Jeruzalem hag a zigouezas ganto war menez an Olived, diouz tu Jeruzalem. Eno, sur a-walc'h, e teskas d'e ziskibien ar bedenn : Hon Tad a zo en Nenv.... »

Pebez pedenn dudius ! Ken kaer eo bet kavet gant an holl boblou, ma 'z eus bet savet eur gouent en hec'h enor war menez an Olived. Ar gouent-se a

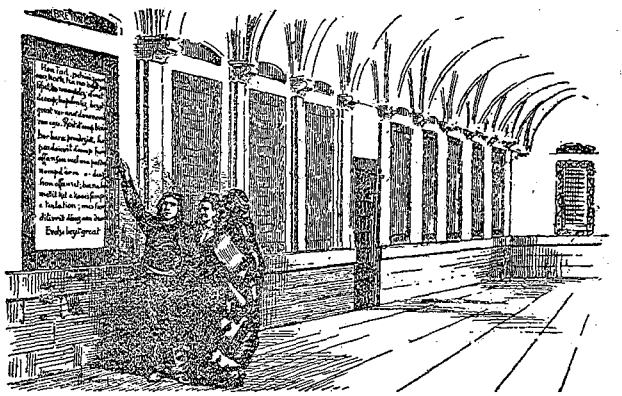

KOUENT AR BATER

Ar gouent-man a zo savet war menez an Olived, Eno, a greder, e teskas Hor Salver d'e ebestel : Hon Tad a zo an Nenv, *ha setu perak, er c'hlostr a zo en-dro d'ezi, ez eus* 32 *taolenn skrivet warno ar Bater e* 32 *yez dihenvel. An daolenn a zo aman a-gleiz, a zo skrivet e brezoneg.*

vez graet anezi : « Kouent ar Bater », hag er c'hloastr a zo en-dro d'ezi, e c'heller lenn pedenn Hor Salver skrivet e diou yez ha tregont dishenvel an eil diouz eben. Ar brezoneg a zo unan anezo.

« Pa bedoc'h, eme Hor Salver, na lavarit ket kalz geriou ». Hag e gwirionez, petra a servij d'an den lavarout kemend-all a gomzou ? An Aotrou Doue a fell d'ezan e pedfemp anezan, gwir eo, met koulskoude,

gouzout mat a ra petra hon eus ezomm, ha n'eo ket ret zoken e lavarfemp d'ezan komz ebet a c'hinou. Gwella pedenn a zo eo an hini a reer o sevel hepken hor spered hag hor c'halon war-du ennan. Ar bedenn c'hinou evelato a zo ivez talvoudus-bras, abalamour ma vir ouz hor spered da vont da redek du-man-du-hont, met ret eo he lavarout atao, neket evel ar baganed, hep fizians na karantez, met gant ar vrasa devosion hag o teurel evez mat ouz ar pez a lavarer.

Ar Bater eo ar gaera hag an dalvoudusa eus an holl bedennou. Er penn kenta dioustu, e komzomp ouz an Aotrou Doue evel ouz eun Tad, evit diskouez d'ezan pegen bras fizians hon eus en e vadelez. Ha neuze, taolit evez mat, ne lavaromp ket : va Zad a zo en Nenv, met : Hon Tad a zo en Nenv. Ar Bater eo pedenn an holl vreudeur eus an douar d'o Zad eus ar baradoz, hag holl asamblez e c'houlennomp digantan da genta ar pez a sell outan e-unan : ma vo meulet gant an holl, ma vo karet ha sentet outan war an douar evel en Nenv. Goudese e komzomp d'ezan ac'hanomp hon-unan, hag e pedomp anezan da rei d'eomp ar pez hon eus ezomm evit hor c'horf hag hon ene, ar pardon eus hor pec'hejou hag ar c'hras da veza atao diwallet diouz pep pec'hed.

Lavaromp ar bedenn-se an aliesa ar gwella, diouz ar mintin evit goulenn bennoz an Aotrou Doue war hon dervez, diouz an noz evit hen trugarekaat ha kaout digantan ar pardon eus hor pec'hejou, a-hed an deiz, ken lies gwech ha m'hon eus ezomm eus e sikour; lavaromp-hi gant fizians ha gant karantez, hag an Aotrou Doue hor selaouo.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Goulennit hag e vo roet d'eoc'h.* »

(116)

Jezuz a gelenn c'hoaz e ziskibien diwarbenn ar bedenn.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ziskibien : « M'en deus unan ac'hanoc'h eur mignon ha ma teu ar mignon-se d'e gaout e-kreiz an noz da lavarout d'ezan : « Va mignon, prest d'in teir dorz vara, rak eur mignon d'in, bet o veaji, a zo deut d'am zi, ha n'em eus netra da ginnig d'ezan »,

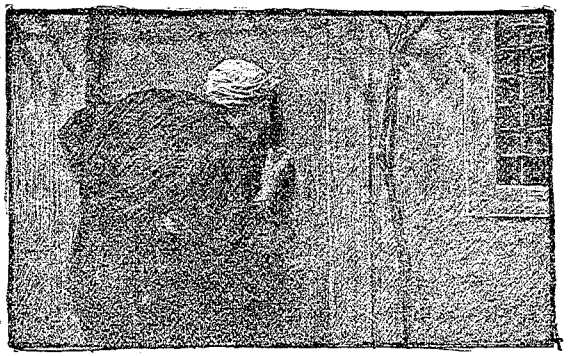

« *Va mignon, prest d'in teir dorz vara, rak.....* »

ma respont ar mignon eus e di : « Ro peoc'h d'in, an nor a zo serret, va bugale ha me a zo en hor gwele, n'hellan ket sevel breman da rei bara d'it, » evelato, ma kendalc'h ar c'henta da skei war an nor, me a lavar d'eoc'h, ha pa ne savfe ket da rei bara d'e vignon, abalamour ma 'z eo e vignon, e savo da vihana evit kaout peoc'h dioutan, hag e roio d'eza bara kement ha m'en

deus ezomm. Ha me a lavar d'eoc'h : goulennit, hag e vo roet d'eoc'h ; klaskit, hag e kavoc'h ; skoit war an nor, hag e vo digoret d'eoc'h. Rak an neb a c'houlenn, a reseo, hag an neb a glask, a gav, ha d'an neb en devo skoet, e vo digoret. Piou ac'hanoc'h, ma c'houlenn e vab bara digantan, a roio d'ezan eur maen ? Pe, ma c'houlenn eur pesk, a roio d'ezan eun naer ? Pe, ma c'houlenn eur vi, a roio d'ezan eur grug ? (1) Rak-se eta, ma ouzoc'h, c'houi hag a zo fall, rei traou mat d'ho pugale, pegement muioc'h ne roio ket ho Tad eus an Nenv ar pez a zo mat d'ar re her goulenn digantan ? »

KENTEL

Goude beza desket d'eomp penaos pedi, Hor Salver a ziskouez d'eomp petra a zo ret ober evit kaout ar grasou a c'houlennomp.

Ret eo da genta pedi hep ehan, ken na vimp selaouet. An Aotrou Doue en deus prometet d'eomp e roje d'eomp hor goulenn, met a-wechou, evit rezoniou anavezet gantan hepken, e tale d'hor selaou. Arabat eo fallgaloni morse. An den a ya diouz an noz da c'houlenn teir dorz vara digant e amezeg, a zo da genta digemeret fall. Met e-lec'h koll fizians ha distrei d'ar gêr, e kendalc'h da skei war an nor, hag a-barz ar fin, setu e amezeg o sevel evit kaout ar peoc'h dioutan hag o rei d'ezan ar bara en deus ezomm. Gant an Aotrou Doue, greomp ar memes tra, hag a-barz ar fin, hor bezo ivez hor goulenn. Ma teuer a-benn da veza selaouet gant an dud en desped d'o yenijenn ha d'o fallagriez, na pegen buanoc'h e vimp selaouet gant hon Tad a zo en Nenv !

(1) Scorpion e galleg.

N'eo ket a-walc'h pedi hep paouez, ret eo ouspenn pedi gant fizians. An tadou eus an douar a zo madelezus e-kenver o bugale : « Piou ac'hanoc'h, eme Hor Salver, ma c'houlenn e vab bara digantan, a roio d'ezan eur maen ? Pe, ma c'houlenn eur pesk, a roio d'ezan eun naer ? Pe, ma c'houlenn eur vi, a roio d'ezan eur grug ? » Ma c'hell eta ar vugale kaout fizians en o zadou eus an douar, n'eus forz pegen dibarfet e vefent, na pegement muioc'h e c'hellimp-ni kaout fizians da veza selaouet, pa bedont hon Tad a zo en Nenv ?

Ret eo pedi hep paouez ha gant fizians, met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz; ret eo ouspenn goulenn ar pez a zo mat d'eomp. An tadou hag ar mammou eus ar bed-man, n'eus forz pegement e karfent o bugale, a ro skouarn vouzar d'ezo, ma fell d'ezo kaout eun dra bennak hag a rafe d'ezo muioc'h a zroug eget a vad. An Aotrou Doue a ra ivez kemend-all d'eomp, pa c'houlennomp digantan traou a zo kontrol d'hor sividigez. Ar pez a dleomp eta goulenn dreist pep tra en hor pedennou, neket madou an douar eo, met madou an Nenv, da lavarout eo ar grasou hon eus ezomm evit beza salvet. Madou ar bed-man a c'hellomp goulenn ivez, met ne dleomp o goulenn hag o gortoz nemet e kement ha ma c'hellont servija d'eomp da savetei hon ene; ha ma ne fell ket da Zoue o rei d'eomp, bezomp atao prest da soubla d'e volontez santel e goueled hor c'halon, rak n'ouzomp ket pe vad pe zroug a rafe d'eomp ar madou se. A-wechou, a dra-sur, e sikouront an den d'en em santelaat ha da c'hounit ar baradoz, met nag a wech all ivez e vezont kaoz d'ezan da goueza er pec'hed marvel ha da goll e ene !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant

Hor Salver : « *Ma ouzoc'h, c'houi hag a zo fall, rei traou mat d'ho pugale, pegement muioc'h ne roio ket ho Tad eus an Nenv ar pez a zo mat d'ar re her goulenn digantan.* »

(117)

Jezuz a erru e Jeruzalem evit gouel an Dedi hag a ziskleir d'ar Juzevien ez eo Mab da Zoue ha Doue e-unan.

E Jeruzalem edod o lida gouel an Dedi, hag ar goanv a oa deut. Ha Jezuz a oa o vale en Templ, e porched Salomon. Ar Juzevien en em vodas en-dro d'ezan hag a lavaras d'ezan : « Betek pegeit e talc'hoc'h hor sperejou en arvar ? Ma 'z oc'h ar C'hrist, lavarithen d'eomp sklaer. » Jezuz a respontas d'ezo : « Hel lavaret em eus d'eoc'h, ha n'em c'hredit ket. An oberou a ran e hano va Zad, a ro testeni d'in. Met c'houi n'em c'hredit ket, abalamour n'oc'h ket eus va denved. Va denved a glev va mouez, ha me o anavez, hag e teuont d'am heul. Den ebet n'o zenno diganin, rak va Zad en deus o roet d'in, ha den ebet n'hell o zenna eus dourn va Zad. Va Zad ha me ne reomp nemet unan. » Neuze e kemeras ar Juzevien mein d'e labeza. Jezuz a lavaras d'ezo : « Graet em eus dirazoc'h kalz oberou mat a zeu eus va Zad ; evit pehini anezo am labezit ? » Ar Juzevien a respontas d'ezan : « Neket evit oberou mat eo ho labezomp, met evit gwallgomz eus Doue o tiskleria ez

oc'h Doue, c'houi, eun den. » Jezuz a respontas d'ezo : « Ha n'eo ket skrivet el Lezenn : Lavaret em eus : c'houi a zo doueou. Ma 'z eo galvet doueou ar re a zo bet roet d'ezo da glevout komzou Doue — hag ar Skritur n'hell ket beza torret — penaos e lavarit d'an Hini a zo bet santelaet ha digaset gant an Tad er bed : C'houi a wallgomz eus Doue, abalamour m'am eus lavaret : Me a zo Mab da Zoue ? Ma ne ran ket oberou va Zad, na gredit ket ennoun. Met ma ran anezo, ha goude n'ho pefe ket c'hoant da gredi ennoun, kredit em oberou, evit ma ouezoc'h ha ma kredoc'h eman an Tad ennoun, ha me en Tad. »

Klask a raent adarre kregi ennan, met en em denna a reas eus a-dre o daouarn.

KENTEL

Er pennad-man eus an Aviel, e tiskleir Hor Salver fraesoc'h c'hoaz eget biskoaz ez eo Mab da Zoue ha Doue e-unan : « Va Zad ha me, emezan, ne reomp nemet unan. » Ar Juzevien a gompren ken mat ar c'homzou-se ma lammont gant ar gounnar ha ma kemeront mein da skei gantan : « Ma skoomp ganeoc'h, emezo, neket abalamour d'hoc'h oberou mat eo, met abalamour ma vlasfemit o tiskleria ez oc'h Doue, c'houi, eun den. » Jezuz a respont d'ezo oc'h en em harpa war ar Skritur-Sakr : « Ha n'eo ket skrivet el Lezenn, emezan : c'houi a zo doueou ? — Ma 'z eo galvet doueou ar re o deus bet ar c'hras da glevout komzou Doue, na pegement muioc'h e c'hellan lavarout ez oun Doue, me hag a zo bet santelaet gant an Tad ha digaset gantan er bed ? » Ha dioustu war-lerc'h e lavar

adarre ar pez en deus lavaret dija : « An Tad a zo ennoun ha me a zo en Tad. Ma ne ran ket oberou va Zad, na gredit ket ennoun; met ma ran anezo, ha goude n'ho pefe ket c'hoant da gredi ennoun, kredi em oberou. »

An oberou-se a ra Jezuz evit diskouez ez eo Doue, eo e viraklou, hag e gwirionez, pa seller mat outo. e ranker anzav eman ar wirionez gantan, nemet dallet e vefer gant ar gasoni, evel ar Skribed hag ar Farizianed. Meur a sant o deus graet ivez burzudou, met n'o deus o graet nemet e hano an Aotrou Doue ha goude beza en em erbedet outan. Jezuz, er c'hontrol, a gomz en e hano e-unan. Gourc'hemenn a ra, ha pep tra a bleg d'ezan evel d'o C'hrouer.

An traou hep buhez a sent outan : gant eur gomz hepken e tro an dour e gwin, e laka ar bara da greski hag an avel foll da goueza.

An traou beo a zo dindan e c'halloud : pa blij gantan, e laka ar wezenn fiez da zizec'ha, ar pesked d'en em deurel er rouejou, hag e ro ar pare d'an holl : d'ar re zall, d'ar re vut, d'ar re vouzar, d'ar re lor ha d'ar re seizet.

Ar maro a bleg d'ezan koulz hag an traou all : « Den yaouank, emezan da vab intanvez Naim, her gourc'hemenn a ran d'it, sav. » Hag an den yaouank a zistro e buhez. Ar memes gourc'hemenn a ro da verc'h Jair ha da Lazar, hag e savont ivez ken beo ha ken yac'h ha biskoaz.

Ar sperejou o-unan a sent outan evel eus o Mestr : an Aelez a zeu d'e servija, ha gant eur gomz hepken e ra d'an diaoulou kuitaat an dud a oa dindan o galloud.

Ar burzudou-man, ar Skribed hag ar Farizianed a zo fall a-walc'h evit o lakat war gont an drouk-sperejou : « Ma kas an diaoulou kuit, emezo, n'eo nemet

dre c'halloud Beelzebub, prins an diaoulou ». Eur burzud a zo koulskoude ha n'hellont ket komz evel-se diwar e benn : Jezuz, laket d'ar maro gant e enebourien, a zistro e buhez tri dervez war-lerc'h dre e c'halloud e-unan hag en em ziskouez meur a wech d'e ebestel.

Setu aze merkou kaer ha splann eman ar wirionez gantan, pa lavar ez eo Mab da Zoue ha Doue e-unan, rak oberou evel-se n'hellont beza graet nemet gant Doue, ha Doue, ar wirionez hag al lealded memes, n'hell ket ober burzudou evit harpa eur gelennadurez ha na vefe ket gwir. D'ar re na fell ket d'ezo kredi ennan, Jezuz eta a c'hell diskouez ar miraklouse, ha lavarout d'ezo evel d'ar Juzevien : « Goude n'ho pefe ket c'hoant da gredi ennoun, kredit da vihana em oberou, evit ma ouezoc'h ha ma kredoc'h eman an Tad ennoun ha me ennan. »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An oberou en deus roet va Zad galloud d'in d'ober, an oberou-se a zo eun testeni ez oun digaset gant va Zad.* »

(118)

Jezuz a guita Jeruzalem evit distrei da brezeg er Bere, a gondaon an divorz hag a veul ar werc'hted.

Jezuz a yeas a-nevez en tu-all d'ar Jourdan hag a chomas eno. Kalz a zeuas d'e gaout, hag e lavarent :

« Yann n'en deus graet burzud ebet, met kement en deus lavaret, a oa gwir. » Ha kalz a gredas ennan.

Ar Farizianed a dostaas outan d'e douella hag a c'houlennas outan : « Ha gellout a ra eur gwaz kas e wreg kuit evit n'euz forz peseurt abeg ? » Respont a reas d'ezo : « Ha n'hoc'h eus ket lennet petra a reas an Hini a grouas an den er penn kenta ? Kroui a reas eur gwaz hag eur vaouez, hag e lavaras d'ezo : « Abalamour da-se e tilezo ar gwaz e dad hag e vamm hag en em stago ouz e vaouez, ha ne raint nemet eur c'horf bepken. Arabat eo eta d'an den klask dispartia ar pez a zo bet unanet gant Doue. »

Hag e lavarjont d'ezan : « Perak eta en deus Moizez roet urz da rei eur skrid a zilez ha da gas kuit ar vaouez ? » Respont a reas : « Abalamour da grizder ho kalon eo en deus Moizez roet aotre d'eoc'h da gas kuit ho kwragez, met er penn kenta n'edo ket an traou evel-se. Hogen me a lavar d'eoc'h : an neb a gas kuit e wreg, nemet avoultrerez e vefe bet, hag a zimez d'eun all, a ra avoultriez ; hag an neb a zimez d'eur vaouez kaset kuit gant he gwaz, a ra avoultriez. »

E ziskibien a lavaras d'ezan neuze : « M'eman evel-se stad ar gwaz gant e wreg, eo gwelloc'h chom hep dimezi : » Hag e respontas d'ezo : « An holl ne gomprenont ket ar gomz-se, met hepken ar re a zo bet roet d'ezo ar c'hras da gompren. Tud 'zo ha na zimezont ket, abalamour m'int ganet dic'halloud ; re-all, abalamour m'int bet laket dic'halloud gant an tud ; ha re-all ne zimezont ket, abalamour ne fell ket d'ezo ha m'en em droont holl euz Rouantelez an Nenv. Ra gompreno an hini a c'hell kompren ! »

KENTEL

Ar priejou, eur wech m'o deus roet o c'her an eil d'egile e-harz an Aoter, a zo unanet evit atao, ha netra n'hell mui o dispartia, nemet ar maro. An divorz a zo kontrol beo da lezenn Doue. Ma 'z eo bet permetet gwechall d'an Israelited, n'eo nemet abalamour d'o sempladurez ha d'o fallagriez, evit mirout outo da veza dalc'hmat e stad a bec'hed. « Er penn kenta, eme Hor Salver, n'edo ket an traou evel-se. » Hag evit rei d'ar priejou nerz a-walc'h d'ober o deveriou, da veza trec'h d'o zechou fall ha da chom atao fidel an eil d'egile, en deus santelaet ar briedelez oc'h ober anezan eur Sakramant.

An divorz n'eo ket hepken kontrol da lezenn an Aotrou Doue; d'ar vugale, d'an tiegeziou ha d'ar broiou ez eo ivez noazus-meurbet. Eun tiegez a zo evel eun neiz e-lec'h ma tle ar priejou en em garout, en em sikour ha sevel bugale da Zoue ha d'ar vro. Hogen petra a ra an divorz ? Dispenn an neiz-se, lakat ennan an dispac'h ! Ar priejou a ya neuze pep-hini diouz e du, o c'halon leun a gasoni an eil ouz egile; ar vugale, pa vez anezo, a vez dispartiet diouz o zad pe diouz o mamm, dilezet ha savet fall. Lavaret hon eus : pa vez anezo, rak an dud a zimez gant ar sonj d'en em zispartia ha da zimezi en-dro, ma n'en em glevont ket, an dud-se, anat eo, eman o spered pell diouz sevel bugale. Rann-galon, dizurz, skouer fall, ar maro evit ar familhou hag evit ar vro, setu aze ar pez a denn d'he heul lezenn villiget an divorz !

« Met koulskoude, a lavaro marteze lod tud, ha

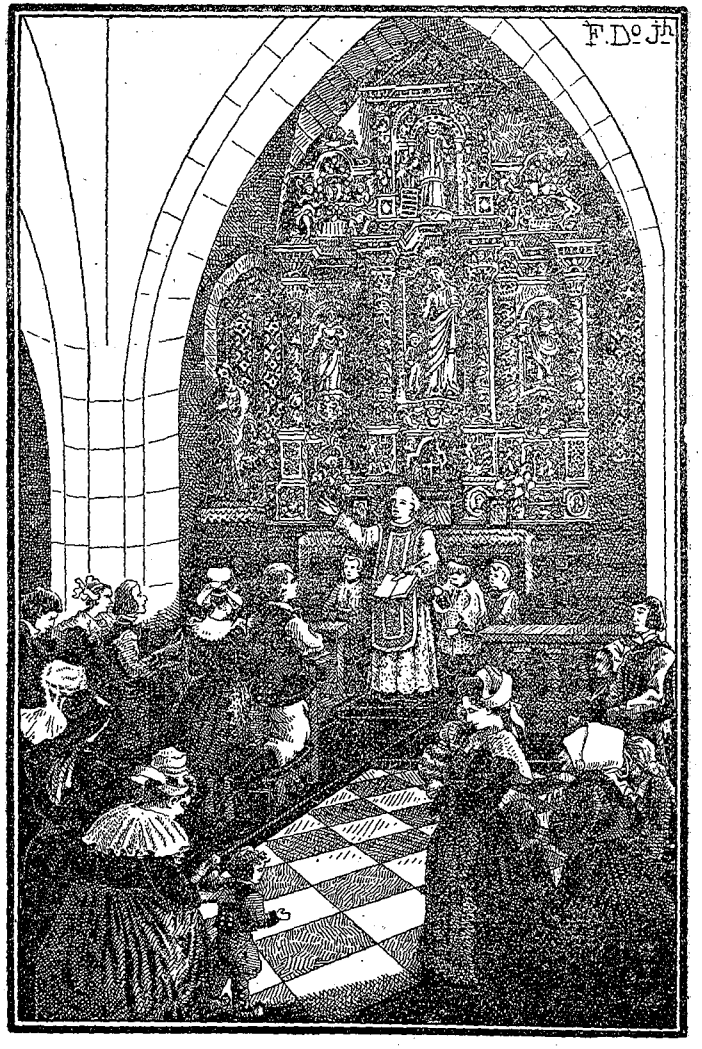

SAKRAMANT AR BRIEDELEZ

« Arabat eo d'an den klask dispartia ar pez a zo bet unanet gant Doue »

(H. S. Jezuz-Krist).

n'eo ket gwelloc'h lezel ar priejou d'en em zispartia, pa n'hellont mui en em c'houzanv ? »

An dra-se a vez ret a-wechou, gwir eo, met kement-se n'eo ket an divorz. Hervez lezenn Doue hag hini an Iliz, ar priejou a dle ober kement ha ma c'hellont evit en em c'houzanv. Koulskoude pa n'hellont ket hen ober ha pa n'int ket evit beva asamblez hep danjer bras, e c'hellont en em zispartia. Ouspenn-se, pa vez bet unan anezo avoultrer, egile a c'hell ivez mont kuit dioutan. Met, taolit evez mat, ar priejou-se, daoust na vevont mui asamblez, a gendalc'h da veza dimezet, hag hini ebet anezo n'hell dimezi en-dro, keit ha ma vez beo egile. Disparti a zo neuze, divorz n'eus ket.

An Tad santel ar Pab e-unan n'hell ket terri dimezi tud a vez bet eurejet e gwirionez hag a vez bet o veva asamblez er stad a briedelez. Lavarout a reomp : a vez bet eurejet e gwirionez. Rak bez' ez eus tud hag a ya d'an Iliz evit beza eurejet ha n'int ket eurejet e gwirionez, abalamour ma vez eun dra bennak e virout outo d'en em gemer an eil egile da bried. Ar pez a ra an Iliz neuze, neket terri an dimezi eo, met diskleria hepken n'eus ket bet a zimezi. Ar re a veve asamblez hep beza eurejet e gwirionez, a dle neuze pe beza eurejet e gwirionez pe en em zispartia; ha m'en em zispartiont, e c'hellont dimezi en-dro, m'o deus c'hoant.

O klevout kelennadurez Hor Salver diwar-benn ar briedelez, setu an ebestel souezet-bras : M'eman evelse stad ar gwaz gant e wreg, emezo, eo gwelloc'h chom hep dimezi. » Jezuz a respont d'ezo oc'h ober meuleudi ar werc'hted, da lavarout eo stad ar re a chom hep dimezi evit plijout gwelloc'h da Zoue ha kaout muioc'h a amzer da rei d'ar bedenn ha d'an oberou mat. Ar briedelez a zo eur stad santel, met ar werc'hted

a zo santeloc'h ha parfetoc'h c'hoaz. Ober a ra d'an den beza henvel ouz Aelez ar baradoz ha tostaat ouz Doue kement ha ma c'heller hen ober war an douar-man. Evit mirout ar werc'hded, n'eo ket ret mont da veleg nag en em denna en eur gouent. He mirout a c'heller ivez e-kreiz ar bed o ren eur vuhez fur ha santel.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Arabat eo d'an den klask dispartia ar pez a zo bet unanet gant Doue.* »

(119)

Jezuz a lavar d'e ziskibien teir farabolenn : Ar barner disleal. — Ar Farizian hag ar Publikan. — Ar servijerien didalvez.

Jezuz a lavaras c'hoaz eur barabolenn d'e ziskibien, da ziskouez d'ezo e tleer pedi atao hep morse en em skuiza.

« Bez' e oa en eur gêr eur barner disleal ha n'en doa doujans nag evit Doue nag evit an dud. Er gêr-se e oa ivez eun intanvez a zeue d'e gaout, en eur lavarout : « Va difennit ouz va enebour. » Hag e-pad pell amzer ne fellas ket d'ezan. Met da c'houde e lavaras ennan e-unan : « Petra bennak n'em eus aon ebet rak Doue ha ma ran fae war an dud, evelato, abalamour ma 'z oun hegaset gant an intanvez-se, e tifennin anezi ouz

hec'h enebour, gant aon na skofe warnoun a-benn ar fin. »

An Aotrou a lavaras da c'houde : « Klevit mat petra a lavar ar barner disleal-se. Ha Doue ne zeufe ket da zifenn ar re en deus dibabet hag a zo o krial war-du ennan noz-deiz ? Ha dale a rafe d'o sikour ? M'hel lavar d'eoc'h : buan e teuio d'o difenn. Met, pa zeuio Mab an den, ha feiz a gavo war an douar ? »

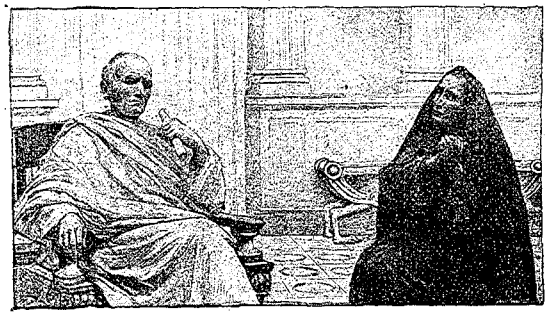

AR BARNER DISLEAL

« Bez' e oa en eur gêr eur barner disleal ha n'en doa doujans nag evit Doue nag evit an dud. Er gêr-se e oa ivez eun intanvez hag a zeue d'e gaout... »

(H. S. Jezuz-Krist).

Lavarout a reas c'hoaz ar barabolenn-man evit hiniennou o doa re a fizians enno o-unan, o kredi e oant santel, hag a zisprize ar re-all : « Daou zen a bignas d'an Templ da bedi ; unan a oa eur Farizian, egile eur Publikan. Ar Farizian, en e sav, a bede evel-hen : « Va Doue, me ho trugareka, abalamour n'oun ket evel an dud all, a zo laeron, avoultrerien, nag ivez evel ar

Publikan-se. Yuna a ran diou wech ar sizun ; an dekvet a roan eus va holl danvez. » Ar Publikan a chome pell a-drenv ha ne grede ket sevel e zaoulagad, met skei a rae war e beultrin en eur lavarout : « Va Doue, ho pet truez ouzin, pec'her ma 'z oun. » Me a lavar d'eoc'h : heman a ziskennas d'e di pardonet ; egile avat, ne voe ket pardonet. Rak kement hini a fell d'ezan en em sevel, a vo diskaret, ha kement hini en em laka izel, a vo savet. »

Jezuz a lavaras ivez d'e ziskibien : « Piou ac'hanoc'h, d'ezan eur mevel o labourat pe o tiwall al loened, a lavaro d'ezan, pa vo distro eus ar parkeier : « Deus buan hag azez ouz taol ? Daoust ha ne lavaro ket d'ezan kentoc'h : « Aoz d'in va c'hoan, kemer da gouriz ha servij ac'hanoun ; da c'houde e c'helli debri hag eva ? Ha trugarekaat a ra ar servijer-se, abalamour m'en deus graet ar pez en doa gourc'hemennet d'ezan ? Ne gredan ket. Ha c'houi ivez, p' ho pezo graet ar pez a oa gourc'hemennet d'eoc'h, lavarit : « Ni a zo servijerien didalvez ; ar pez hon eus graet, a dleemp ober. »

KENTEL

Dre barabolenn an den a c'houlenne bara digant e amezeg e-pad an noz hag a skoe war an nor ken na voe digoret d'ezan, Hor Salver Jezuz-Krist en doa dija desket d'e ziskibien kenderc'hel da bedi ken na vije roet d'ezo o goulenn. Hirio, dre barabolenn ar barner disleal, e ro d'ezo adarre ar memes kentel, met en eun doare dishenvel. Ma teu ar barner, en desped d'e fallagriez, da skuiza gant an intanvez ha da zifenn

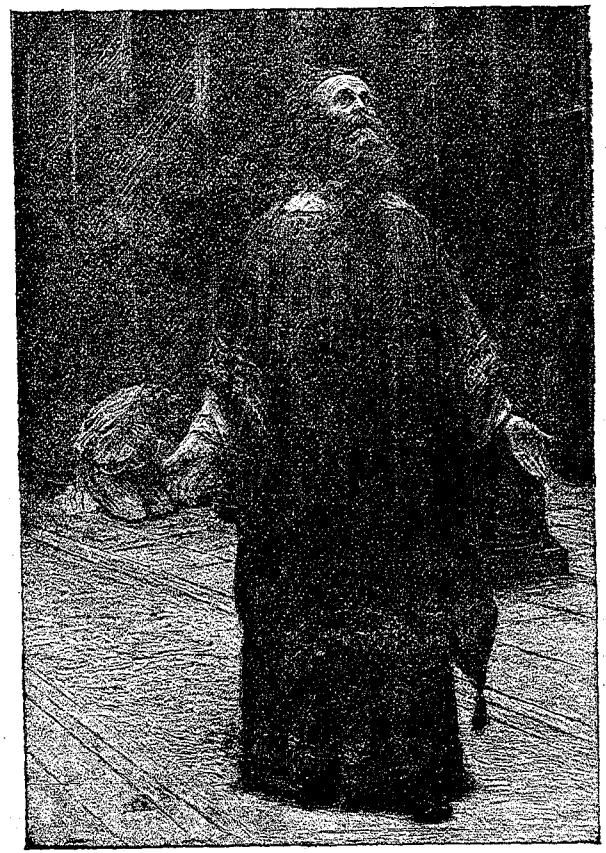

AR FARIZIAN HAG AR PUBLIKAN

« Daou zen a bignas d'an Templ da bedi ; unan a oa eur Farizian, egile eur publikan. »

anezi enep hec'h enebour, na pegement muioc'h a fizians a c'hell kaout an diskibien da veza selaouet gant o Zad eus an Nenv, ma kendalc'hont da bedi kalonek.

E-pad m'edo Hor Salver o komz evel-se d'e ziskibien, e wele en-dro d'ezan eun nebeut tud ourgouilhus, Farizianed sur a-walc'h, hag o trei war-du enno, e tisplegas d'ezo parabolenn ar Farizian hag ar Publikan, evit rei d'ezo eur gentel a umilite : ar Publikan izel a galon eo selaouet e bedenn, ar Farizian ourgouilhus, er c'hontrol, a zistro d'e di gant eur samm brasoc'h c'hoaz war e goustians; ha n'eo ket souezus, rak « an den ourgouilhus, eme ar Skritur-Sakr, a zo eun den euzus dirak Doue ».

An ourgouilh a zo eur garantez direiz en deus an den evitan e-unan hag a ra d'ezan kredi eman dreist ar re-all ha klask en em sevel uheloc'h egeto. Ar pec'hed-man, ar c'henta eus ar pec'hejou kapital, a zo danjerus-meurbet. Hen eo en deus laket an aelez fall hag hon tud kenta da zisenti ouz an Aotrou Doue. Ma 'z eus savet kement a ereziou hag a schismou e-touez ar gristenien, ma weler kement a gasoni hag a zispac'h e-touez an dud, petra a zo kaoz peurliesa, nemet an ourgouilh ?

An ourgouilh en deus laket da goueza tud eus a bep oad hag eus a bep stad, tud zoken eus ar re santela. Diwallomp mat outan eta, hag evit kaout eur galon izel, sonjomp pegen nebeut a dra ez omp drezomp hon-unan. M'hon eus nerz, yec'hed, madou, galloud, kened, eus a-belec'h e teuont d'eomp nemet eus an Aotrou Doue ? « Petra hoc'h eus ha n'hoc'h eus ket resevet ?, a lavare sant Paol d'an dud ourgouilhus, ha m'hoc'h eus o resevet, perak en em fougeal ganto, evel pa n'ho pefe ket o resevet ? » Ma reomp eur vad bennak, petra omp nemet servijerien didalvez ? N'hon eus lec'h ebet da c'houeza gant an ourgouilh, pegwir ne reomp nemet hon dever.

E-lec'h klask en em sevel eta, sellomp kentoc'h ouz hor fallagriez. Da zulinet dirak an Aotrou Doue, goulennomp digantan ar pardon eus hor pec'hejou hag an holl c'hrasou hon eus ezomm da gaout evit senti dalc'hmat ouz e volontez santel. Ma pedomp gant eur galon izel evel ar Publikan, e vimp selaouet eveltan.

SONJOMP ERVAT er chomzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Kement hini a fell d'ezan en em sevel, a vo diskaret, ha kement hini en em laka izel, a vo savet.* »

(120)

An dud a zigas bugale vihan d'Hor Salver, hag hen a ro d'ezo e vennoz.

Jezuz a veze digaset d'ezan bugaligou, evit ma touchfe outo, ma lakfe e zaouarn warno ha ma pedfe evito. Met an diskibien a bellae gant rustoni ar re o digase d'ezan. O welout kement-se, Jezuz a yeas droug ennan hag a lavaras d'ezo : « Lezit ar vugaligou da zont davedoun ha na glaskit ket mirout outo. rak Rouantelez Doue a zo d'ar re a zo henvel outo. Me a lavar d'eoch e gwirionez : an neb na zigemer ket Rouantelez Doue evel eur bugel, ne daio ket e-barz. » Hag ec'h astenne e zaouarn warno, hag e vennige anezo.

KENTEL

Ma klask an diskibien pellaat ar vugaligou diouz Hor Salver, n'eo ket a dra-sur evit noazout d'ezo, met gant aon hepken na vefe o Mestr re skuizet ganto. Ar pez a reont evel-se evelato, daoust ha n'eo eur skeudenn eus ar pez a ra ivez kalz tud en amzer vreman, e kement parrez a zo en hor bro koulz lavaret.

Hor Salver Jezuz-Krist, dre vouez an Tad santel ar Pab, en deus galvet ar vugale vihan da zont d'e reseo e Sakramant an Aoter, neket hepken da unnek vloaz evel kent, met adalek an oad an tenera, war-dro c'houec'h pe seiz vloaz, pa vez c'hoaz glan ha kaer o ene. Eun niver bras a gerent, a drugarez Doue, o deus sentet hag a gas o bugale d'an Daol-Santel, kerkent ha ma komprenont mat a-walc'h petra eo komunia. Met koulskoude, nag a hini all ne reont ket c'hoaz o dever war ar poent-se ! Nag a leziregez eus o ferz evit deski katekiz d'o bugale abred a-walc'h ! Pliget gant an Aotrou Doue rei d'ezo da gompren pegement e noazont evel-se d'o bugaligou ! Plijet gantan rei d'ezo ar c'hras da vaga gant muioc'h a soursi an eneou-se en deus fiziet enno, evit ma chomint atao war hent ar furnez ha war hent ar santelez !

Hor Salver Jezuz-Krist, leun a vadelez evit ar vugale vihan, o galv ivez da zont d'e gaout er skoliou kristen; eno, dre vouez ar vistri hag er mestrezed-skol, e ro d'ezo sklerijenn ar feiz hag eun deskadurez harpet war ar relijion. Met kemend-all ne blij tamm ebet d'e enebourien, ar Franmasoned hag an dud difeiz, ha setu perak o deus savet e kement parrez a zo, skoliou hep relijion. Eno komz ebet nag eus Doue, nag eus Hor Salver, nag eus e Iliz, ha setu aze ar pez a zo fall.

D'an Iliz katolik eo kelenn kement den badezet a zo. Evit-se eo bet savet gant Hor Salver Jezuz-Krist.

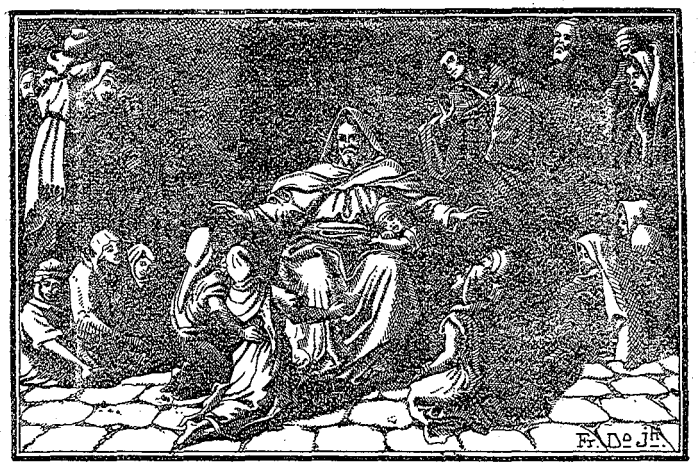

« *Lezit ar vugale vihan da zont davedoun ha na glaskit ket mirout outo.* »
(H. S. Jezuz-Krist).

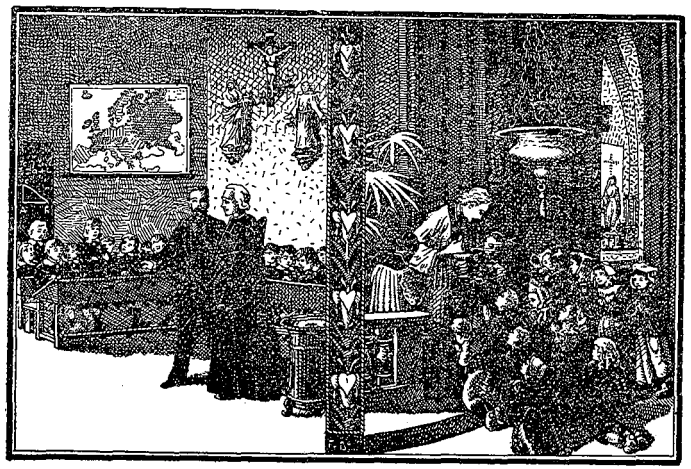

« *Lezit ar vugale vihan da zont davedoun... dre an deskadurez kristen hag ar gomunion..., ha na glaskit ket mirout outo.* »
(H. S. Jezuz-Krist, dre vouez an T. S. ar Pab).

Hogen setu aman ar pez a lavar d'eomp diwar-benn deskadurez ar vugale : 1° Ar gristenien a dle beza savet hervez kredennou ha gourc'hemennou an Iliz katolik a-raok pep tra. — 2° Ar gerent hag ar re a zalc'h o flas, o deus ar gwir hag an dever striz da deurel evez ouz kelennadurez kristen ar vugale. — 3° Ar vugale a ya d'ar skoliou bihan, a dle beza desket d'ezo ar relijion gristen hervez o oad; er skoliou uheloc'h, e tle ar relijion beza desket pisoc'h gant beleien santel dibabet gant an Aotrou 'n Eskob. — 4° Difenn a zo da zarempredi ar skoliou dizoue, digoret d'ar vugale divadez ha d'ar re vadezet. Ma vez ret o gouzanv e-lec'h-pe-lec'h, d'an eskibien eo gourc'hemenn pe da vare e c'hello ar gerent kas d'ezo o bugale.

Setu aze merket sklaer deveriou an tadou hag ar mammou : an dever striz o deus da gas o bugale d'ar skoliou kristen; ma kav d'ezo ez eus eun dra c'hrevus bennak o virout outo d'hen ober, n'o deus nemet displega o stad da veleien o farrez hag ober diouz ar pez a lavarint d'ezo.

Tud 'zo hag a lavaro marteze : « Met skol ar gouarnamant n'eman ket enep ar relijion. » D'ar rese e respontimp kement-man : Nag ar gerent, nag ar vugale, nag ar mestr-skol n'o deus gwir da veza dizoue, rak ma n' anavezont ket Doue, petra a reont e gwirionez,nemet nac'h e wir diwarnan,rak Doue en deus da welout e pep lec'h ha war ar bobl a-bez ? Ar skol eta n'hell ket beza neutr hep beza war ar memes taol enep an Aotrou Doue : « An neb n'eman ket a-du ganin, eme Hor Salver, hennez a zo enep d'in. »

Ha neuze, ar skol laik, ha klask a ra e gwirionez beza neutr ? Selaouit ar pez a lavare ar frammason Dequaire-Grobel, inspektor, er bloaz 1890 : « Ar skol laik, emezan, n'eo ket bet savet evit deski d'ar

vugale lenn, skriva ha konta, met evit ober anezo tud difeiz. » Hag ar ministr franmason Viviani e-unan a anzave ar memes tra e kambr ar Gannaded er bloaz 1902 : « Ar neutralite, emezan, n'eo bet morse nemet eur gaou; ma lavaremp da genta e oa neutr ar skoliou laik, ne oa nemet evit lakat da gousket ar re o doa aon razi. Met breman lavaromp ar wirionez krenn-ha-krak : n'hon eus bet morse ken c'hoant nemet d'ober eur skol dizoue evit ober brezel d'ar relijion. »

Setu aze ar wirionez : ar skol laik a zo bet savet gant ar franmasoned evit ober brezel d'ar relijion; n'eo hanvet neutr nemet evit trompla an dud ha dont a-benn evel-se da denna ar vugale digant Hor Salver Jezuz-Krist.

Met ar gristenien vat n'int ket tromplet. Diwar-benn deskadurez o bugale, koulz ha diwar-benn kement tra all a sell ouz ar relijion, ne selaouont nemet eur vouez : hini an Tad santel ar Pab, ar Pastor mat a zo bet karget gant Hor Salver d'o sklerijenna ha d'o blenia war hent ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Lezit ar vugaligou da zont davedoun ha na virit ket outo da dostaat ouzin.* »

(121)

Jezuz, o veza kavet eun den yaouank pinvidik war e hent, her galv da zilezel e holl vadou evit mont d'e heul. An den yaouank ne fell ket d'ezan.

Evel m'edo Jezuz oc'h en em lakat en hent, setu unan o tont d'e gaout, o plega e c'hlin dirazan hag o lavarout d'ezan : « Mestr mat, petra a rin evit gounit ar vuhez eternel ? » Jezuz a lavaras d'ezan : « Perak am galvez mat ? Rak n'eus nemet Doue hag a vefe mat. Anaout a rez ar gourc'hemennou : na ra ket a avoultriez ; na laz ket ; na laer ket ; na zoug ket a falstesteni ; enor da dad ha da vamm ; en em ziwall diouz pep tra disleal. » An den yaouank a respontas d'ezan : « Mestr, sentet em eus ouz an holl gourc'hemennou-se abaoe va yaouankiz. » Jezuz neuze, o trei e zaoulagad warnan, a garas anezan hag a lavaras d'ezan : « Eun dra a vank d'it ; kerz, gwerz kement tra ac'h eus, ro an arc'hant d'ar re baour, hag ez po eun tenzor en Nenv, ha, da c'houde, deus d'am heul. » Met an den yaouank, glac'haret gant ar gomz-se, a yeas kuit, tenval e benn, rak madou bras en doa.

Jezuz, o sellout en-dro d'ezan, a lavaras neuze d'e ziskibien : « Na diaes eo d'ar re binvidik mont da Rouantelez Doue. » An diskibien a oa souezet gant ar c'homzou-se. Met Jezuz a lavaras d'ezo : « Va bugaligou, na diaes eo d'ar re a laka o fizians en o madou

mont da Rouantelez Doue ! Aesoc'h eo d'eur c'hanval tremen dre doull eun nadoz eget d'eur pinvidig mont da Rouantelez Doue. » Hag e voent souezet muioc'h c'hoaz,

MOUEZ H. S. JEZUZ-KRIST

« Kerz, gwerz kement tra ac'h eus, ro an arc'hant d'ar paour, ha da c'houde deus d'am heul, hag ez po eun tenzor en Nenv. » Evel-se e komzas Hor Salver ouz an den yaouank pinvidik. Setu aze ivez ar c'homzou a lavar hirio da veur a hini e-touez ar re yaouank : « *Dilez ar bed*, a lavar-hen da bep-hini anezo, *ha deus d'am heul, te a vo va beleg, va misioner, va relijius, va leanez.* » Eürus neuze an dud yaouank-se, ma sentont ouz e vouez, rak, eme Hor Salver, « *den ebet ne zilezo, abalamour d'in-me ha d'an Aviel, e di, pe e vreudeur, pe e c'hoarezed, pe e dad, pe e vamm pe e vugale pe e barkeier, hep reseo. Breman er bed-man, kant gwech kemend-all, e tiez, e breudeur, e c'hoarezed, e mammou, gant heskinerez, hag, en amzer-da-zont, ar vuhez eternel.* »

hag e lavarent en eil d'egile : « Piou eta a c'hell beza salvet ? Jezuz, o sellout outo, a lavaras : « An dra-se a zo dreist galloud an dud, met nann dreist galloud Doue, rak Doue a c'hell pep tra. »

Per en em lakas neuze da lavarout : « Ni hag hon eus dilezet pep tra evit mont ganeoc'h, peseurt pae a vo roet d'eomp ? » Jezuz a lavaras d'ezo : « E gwirionez, me a lavar d'eoc'h, da zeiz ar Rezureksion, pa azezo Mab an den war dron e c'hloar, c'houi hag hoc'h eus va heuliet, a vo azezet war zaouzek skabell hag e varnoc'h daouzek broad (1) Israel. Den ebet ne zilezo, abalamour d'in-me ha d'an Aviel, e di, pe e vreudeur, pe e c'hoarezed, pe e dad, pe e vamm, pe e vugale, pe e barkeier, hep reseo, breman er bed-man, kant gwech kemend-all e tiez, e breudeur, e c'hoarezed, e mammou, gant heskinerez, hag en amzer-da-zont, ar vuhez eternel. Ha kalz eus ar re genta a vo da ziweza, ha kalz eus ar re ziweza a vo da genta. »

KENTEL

An den yaouank a zo hano anezan er pennad-man eus an Aviel, a oa pinvidik-bras. Klask a ra ar wirionez gant lealded, hag o welout Hor Salver ken madelezus e-kenver an holl, e teu ivez d'e gaout da c'houlenn digantan sklerijenn. « Mestr mat, emezan, petra a rin evit gounit ar vuhez eternel ? » Komz a ra d'ezan, evel pa vefe, neket eun Doue, met eun den hepken, deskadurez vras d'ezan evel d'ar Skribed. Jezuz a oar mat kement-se, ha setu perak e respont d'ezan « Perak am galvez mat ? n'eus nemet Doue hag a vefe mat. » Dre eno e rebec'h d'ezan rei d'an dud meuleudiou ha n'int dleet nemet da Zoue, hag e kondaon ar c'homzou flour a oa boazet ar Juzevien da lavarout d'ar Skribed evit ober plijadur d'ezo.

(1) Tribu e galleg.

An den yaouank a zo dija war hent ar baradoz, rak adalek e yaouankiz en deus heuliet ar gourc'hemennou. Met n'eo ket parfet c'hoaz : « Eun dra a vank d'it, a lavar Jezuz d'ezan, gwerz kement tra ac'h eus, ro an arc'hant d'ar re baour ha deus d'am heul ! » D'an darn-vuia eus an dud, Hor Salver ne c'hourc'hemenn nemet distaga o c'halon diouz madou an douar hag ober eun implij mat anezo, met digant ar re a c'halv da veza parfet eveltan, e c'houlenn muioc'h : ar rese a dle rei o danvez d'ar beorien ha ren eur vuhez paour eveltan.

O klevout Jezuz, setu an den yaouank o vont kuit, tenval e benn; ne fell ket d'ezan dilezel e vadou. Jezuz a gemer tro ac'hano evit rei d'e ziskibien eur gentel vras diwar-benn an danvez : « Va bugaligou, emezan, na diaes eo d'ar re a laka o fizians en o madou mont da Rouantelez Doue. Aesoc'h eo d'eur c'hanval tremen dre doull an nadoz eget d'ar re binvidik mont da Rouantelez Doue ». Hag e gwirionez, ma vez gwelet kemend-all a dud pinvidik o veva hep relijion, petra a zo kaoz nemet an danvez ? An Aotrou Doue, war o meno, n'eus mui ezomm ebet anezan; ar bedenn a zo dilezet; ar gourc'hemennou a zo ankounac'haet; ne vevont mui nemet evit madou ha plijaduriou an douar. Gwaz-a-se evito, rak outo e komze Hor Salver Jezuz-Krist, pa lavare kement-man en e brezegenn war ar menez : « Malloz d'eoc'h, tud pinvidik, abalamour m'hoch eus ho c'hoant war an douar-man. »

Koulskoude ma 'z eus tud pinvidik hag a gerz war hent an ifern, ez eus ivez re-all hag a gerz war hent ar baradoz. An Aotrou Doue a c'hell pep tra, ha, pa blij d'ezan, e ro ivez da dud pinvidik ar c'hras da veza « paour a spered » da lavarout eo da zistaga o c'halon

diouz traou ar bed-man ha d'ober eun implij mat eus o danvez. Eürus an dud-se, rak d'ezo ivez e vo Rouantelez an Nenv !

Eürus ivez an dud yaouank kalonek a zo galvet gant an Aotrou Doue da guitaat kement tra o deus evit mont d'e heul hag a sent ouz e vouez hep marc'hata ! er bed-man, daoust d'ar brezel graet d'ezo gant an dud fall, e kavint kant gwech kement ha ma tilezont dre garantez evit an Aotrou Doue hag an Aviel, hag er bed all o devo perz en eun eürusted dispar ha na vo fin ebet d'ezi.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'an den yaouank : « *Eun dra a vank d'it : gwerz kement tra ac'h eus, ro an arc'hant d'ar re baour, ha deus d'am heul.* »

(122)

Jezuz a zispleg d'e ziskibien parabolenn labourerien ar winienn.

Jezuz a lavaras d'e ziskibien ar barabolenn-man : « Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz eun tad a familh a zo aet mintin mat da glask tud da labourat en e winienn. Ar priz a voe graet ganto : eun diner evit o dervez ; hag e kasas anezo d'ar winienn. O vont er-maez war-dro teir eur, e welas re-all war ar blasenn, dilabour, hag e lavaras d'ezo : « It, c'houi ivez, d'am gwinienn. » War dro c'houec'h eur ha nao eur, e reas er memes tra. War-dro unnek eur, ez eas c'hoaz, hag o welout re-all

war ar blasenn, e lavaras d'ezo : « Perak e chomit aze e-pad an deiz, dilabour ? » Ar re-man a respontas d'ezan : « N'en deus graet den ebet marc'had ganeomp. » Hag e lavaras d'ezo : « It, c'houi ivez, d'am gwinienn. » Pa zeuas ar pardaez, e lavaras mestr ar winienn d'e verour : « Galv an dud ha ro d'ezo o fae, o komans gant ar re ziweza evit mont betek ar re genta. » Labourerien an unnekvet eur a resevas pep-hini eun diner. Ar re a grogas da genta el labour, a zeuas ivez hag a sonje d'ezo o dije muioc'h eget ar re-all ; reseo a rejont ivez pep-hini eun diner. Hag, en eur reseo o diner, e c'hrozmolent enep an tad a familh, hag e lavarent : « Ar re-se, ar re ziweza, n'o deus graet nemet eun eur labour, hag e rit d'ezo evel d'eomp-ni hon eus douget bec'h an deiz hag an dommder. » Ar mestr a respontas : « Va mignon, ne ran ket a c'haou ouzit ; daoust ha n'eo ket eun diner am boa lavaret rei d'it. Kemer da dra ha kerz ; me a fell d'in rei d'an hini a zo deut da ziweza kement ha d'it. Ha n'hellan ket ober ar pez a blij d'in ? Ha poan a ra d'it gwelout ez oun mat ? Evel-se e vo ar re ziweza da genta, hag ar re genta da ziweza. Rak kalz a zo galvet, nebeut a zo dibabet. »

KENTEL

Ar Juzevien n'o doa ket ar memes doare egedomp-ni da gonta : teir eur evito a ra nao eur evidomp-ni; c'houec'h eur, kreisteiz; nao eur, teir eur goude kreisteiz, hag unnek eur, pemp eur diouz an abardaez.

Ar pemp eur dishenvel a zo hano anezo er

barabolenn evit ar pez a sell ouz al labour, a vez ar pemp oad eus ar vuhez : ar vugaleaj, an eil-oad, ar yaouankiz, an hanter-oad hag ar gozni. An dervez labour eo ar vuhez a-bez; an tad a familh eo an Aotrou Doue ; mestr ar winienn eo Hor Salver Jezuz-Krist; ar winienn eo an Iliz; hag ar vicherourien a zo galvet da labourat enni, eo ar gristenien. E-touez ar re-man, lod a stag abred da servija an Aotrou Doue, lod all diwezatoc'h, met n'eus forz pegeit e labourfent, da fin o buhez, ma varvont e stad a c'hras, e vo roet d'ezo holl ar memes pae, ar baradoz; koulskoude muioc'h pe nebeutoc'h a eürusted o devo, hernez m'o devo dastumet war an douar muioc'h pe nebeutoc'h a veritou. Evel-se ar re o devo servijet an Aotrou Doue da genta, met gant leziregez, o devo marteze ar plas diweza, e-lec'h ar re o devo e servijet da ziweza, met gant nerz-kalon, a vo roet d'ezo ar plas kenta. N'en devo hini ebet anezo lec'h d'en em glemm, rak an Aotrou Doue a ra atao da bep-hini evel ma plij gantan, hervez e justis hag e drugarez. Eürus c'hoaz ar re a zo salvet, rak nag a hini a zo galvet gant an Aotrou Doue d'e servija, hag e-lec'h senti ouz e vouez, e reont brezel d'ezan hag en em gollont : « Kalz a zo galvet, eme Hor Salver, met nebeut a zo dibabet ». Eürus eta ar re a zo dibabet !

Ar barabolenn-man, en eur zisplega d'eomp penaos e ra an Aotrou Doue d'e servijerien, a zigas ivez sonj d'eomp eus ar pez a zo merket er pevare gourc'hemenn diwar-benn deveriou ar vistri hag ar re a zo dindano.

Ar vistri eo arabat d'ezo ankounac'haat e talc'hont plas an Aotrou Doue e-kichen o servijerien. Ret eo d'ezo eta beza mat en o c'henver, rei d'ezo a-walc'h a goumanant, paea anezo d'ar mare, lezel ganto amzer

d'ober o deveriou kristen, rei d'ezo skouer vat ha beza aketus d'o chelenn.

Ar servijerien a dle a-raok pep tra klask tiegeziou e-lec'h ma vo aes d'ezo ober o silvidigez. Gwell-lec'h eo d'ezo beza e tiegeziou mat, ha p'o defe nebeutoc'h a goumanant, eget en em riskla da goll o ene e tiegeziou a skouer fall. An neb a c'hounit ar baradoz, a c'hounit eun dra hag a zo pell dreist holl vadou ar bed-man.

Ar servijerien a zo eus tud an ti e-lec'h ma servijont. Ret eo d'ezo, eme sant Paol, kaout resped evit o mistri, o welout enno an Aotrou Doue e-unan hag o labourat evit plijout d'ezan. Eur servijer mat ne ra ket hepken o zever, pa vez lagad ar mestr o para warnan; hen ober a ra atao, ha pa ne vefe ket gwelet gantan, abalamoru ma 'z eo gourc'hemennet d'ezan gant an Hini a wel pep tra, gant an Aotrou Doue. Biskoaz ne chom da goll e amzer ha diwall a ra madou e vestr evel ma tiwallfe e re e-unan. Ma wel ha ma klev e-lec'h m'eman o servija, eun dra bennak ha na vefe ket mat diskleria, e ro peoc'h warnan, ha morse ne gont d'ar re-all ar pez a vez hepken etre tud an ti hag hen. O servija mat e vistri evel-se, e servij mat an Aotrou Doue war memes tro, hag e c'hounit e-leiz a veritou evit ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *N'eus forz petra a rafec'h, grit-hen a galon vat, evit an Aotrou Doue ha nann evit an dud.* »

(123)

Jezuz a guita ar Bere, a zeu da Vetani hag a rent ar vuhez da Lazar.

Eun den eus Betani, Lazar, a oa klanv. Mari ha Marta, e c'hoarezed, a gasas kelou da Jezuz : « Aotrou, an hini a garit a zo klanv. » O klevout an dra-se, Jezuz a lavaras : « Ar c'hlenved-se ne da ket d'ar maro ; met gloar a gaso da Zoue, evit ma vo Mab Doue enoret drezan. » Jezuz a gare Marta ha Mari, he c'hoar, ha Lazar.

Daou zervez e chomas c'hoaz el lec'h m'edo. Hag e lavaras d'e ziskibien : « Distroomp d'ar Jude. » E ziskibien a lavaras d'ezan : « Mestr, ar Juzevien ho klaske, n'eus ket pell, evit ho labeza, hag e tistroit d'ar Jude ? » Jezuz a respontas : « Hor mignon Lazar a zo kousket, met mont a ran en hent da zihuna anezan. » E ziskibien a lavaras : « Aotrou, ma 'z eo kousket, e pareo. » Jezuz a lavaras neuze sklaer : « Lazar a zo marvet, hag abalamour d'eoc'h ez oun laouen, o veza n'edon ket eno, evit ma kredoc'h. Met deomp betek ennan. » Ha Tomaz, hanvet Didim, a lavaras d'an diskibien all : « Deomp ivez, evit mervel gantan. »

Jezuz a zeuas eta, hag e kavas Lazar abaoe pevar dervez er bez. Betani a oa war-dro tri c'hart-eur diouz Jeruzalem. Kalz Juzevien a oa deut da-gichen Marta ha Mari, d'o frealzi evit maro o breur.

Kerkent ha ma klevas Marta edo Jezuz o tont, ez

eas d'e ziambroug ; Mari a chome azezet en ti. Marta a lavaras da Jezuz : « Aotrou, ma vijec'h bet aman, va breur ne vije ket marvet, met breman c'hoaz ec'h ouzon e vo roet d'eoc'h gant Doue kement a c'houlennoc'h digantan. » Jezuz a respontas : « Ho preur a savo eus a varo da veo. » Marta a lavaras : « Gouzout a ran e savo eus a varo da veo d'an deiz diweza. » Jezuz a lavaras d'ezi : « Me eo ar Rezureksion hag ar vuhez ; an neb a gred ennoun, ha goude ma vefe marvet, a vevo ; hag an neb a vev hag a gred ennoun, ne varvo ket da viken. Kredi a rit kement-se ? » Marta a lavaras : « Ya, Aotrou, me a gred ez oc'h ar C'hrist, Mab an Doue beo a zo deut er bed-man. »

P'he doe komzet evel-se, ez eas hag e c'halvas goustadik he c'hoar Mari en eur lavarout : « Ar Mestr a zo azé, ha da c'hervel a ra. » O klevout an dra-se, Mari a savas buan hag a yeas d'e gaout. Rak Jezuz ne oa ket deut c'hoaz er vourc'hadenn, met el lec'h ma oa en em gavet Marta gantan, edo atao. Koulskoude ar Juzevien a oa gant Mari en ti hag he frealze, o welout anezi o sevel buan da vont er-maez, a yeas war he lerc'h en eur lavarout : « D'ar bez ez a evit gouela eno. »

Mari, pa welas Jezuz, a gouezas e-harz e dreid hag a lavaras d'ezan : « Aotrou, ma vijec'h bet aman, va breur ne vije ket marvet. » Jezuz, o welout o ouela Mari hag ar Juzevien deut ganti, a skrijas hag a voe strafuilhet. Hag e lavaras : « E-pelec'h hoc'h eus e laket ? » Lavarout a rejont d'ezan : « Aotrou, deuit

REZUREKSION LAZAR

Gwechall er Balestin, ne veze ket ar beziou henvel ouz hor re-ni. Ne vezent peurlicsa nemet toullou kleuzet e-barz ar reier ha stanket gant eur maen bras. eur furm ront d'ezan. En eur bez evel-se edo Lazar, pa lavaras Jezuz d'ezan « Lazar, deus er-maez ». Aman e weler anezan deut er-maez, e dreid hag e zaouarn liammet, hervez ar c'hiz da sebelia an dud en amzer-se.

ha gwelit. » Ha Jezuz a ouelas. Ar Juzevien a lavaras : « Gwelit pegement e kare anezan. » Met hiniennou a lavaras etrezo : « Hen hag en deus digoret e zaoulagad d'eun den ganet dall, ha n'helle ket ivez mirout ouz an den-man da vervel ? »

Jezuz, o skrija a-nevez, a yeas d'ar bez. Eur c'heo e oa, ha gant eur maen e oa klozet. Marta, c'hoar an hini maro, a lavaras : « Aotrou, c'houez fall a zo gantan, rak pevar dervez a zo abaoe m'eman aze. » Jezuz a lavaras d'ezi : « Ha n'em eus ket lavaret d'eoc'h e weloc'h gloar Doue, ma kredit. » Tenna a rejont eta ar maen. Ha Jezuz, o sevel e zaoulagad etrezek an Nenv, a lavaras : « Tad, m'ho trugareka d'am beza selaouet. Evidoun-me, me a ouie am selaouit atao ; met evel-se e komzan abalamour d'ar bobl a zo aman en-dro d'in, evit ma kredint ez eo c'houi hoc'h eus va digaset. » Goude beza lavaret an dra-se, e krias gant eur vouez krenv : « Lazar, deus er-maez. » Ha kerkent e savas an hini maro, e dreid hag e zaouarn liammet, hag e benn goloet gant eul lienenn. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Tennit digantan e liammou hag hel lezit da vont. »

KENTEL

Hor Salver a zo o prezeg er Bere, pa zeu betek ennan ar c'helou ez eo klanv e vignon Lazar. M'en defe c'hoant, ez afe dioustu da Vetani da rei d'ezan ar pare; ne vefe ket ret d'ezan zoken mont d'e gaout ; eus al [illegible]man, e c'helfe rei d'ezan ar yec'hed gant eur gomz hepken. Met ne fell ket d'ezan hen ober. « Ar c'hlenved-se, emezan, ne da ket d'ar maro », pe, ma

'z a d'ar maro, n'eo nemet evit brasa gloar an Aotrou Doue. Jezuz a lez eta e vignon da vervel, ha pevar dervez goude, da lavarout eo, p'eman dija er bez,, taget e gorf gant ar vreinadurez, e ro d'ezan urz da zont er-maez. « Lazar, emezan, deus er-maez. » Hag an den maro a sav leun a vuhez. Pebez burzud !

Evel-se e tiskouez Hor Salver d'an holl e c'halloud a Zoue. Hen eo an hini a ro ar vuhez d'an dud, a denn anezi diganto hag he ro d'ezo a-nevez, pa blij gantan. Ar pez a ra hirio evit Lazar, a raio evit an holl e fin ar bed. Neuze e savo an holl dud varo evit beza barnet. Ar re vat a yelo d'ar baradoz da gemer perz en eurüsted an Aotrou Doue ; ar re fall a vo stlapet e tan an ifern hag eno e chomint e-pad an eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo ar Rezureksion hag ar Vuhez !* »

(124)

Goude Rezureksion Lazar, ar Sankedrin, pe Kuzul-Bras ar Juzevien, a gondaon Jezuz d'ar maro dre gasoni outan. – Hor Salver a dec'h da Efrem gant e ebestel.

Kalz eus ar Juzevien a oa deut da gaout Mari ha Marta, o doa gwelet petra en doa graet Jezuz, hag a gredas ennan. Met lod anezo a yeas da gaout ar Farizianed da lavarout d'ezo petra en doa graet Jezuz. Prinsed ar Veleien hag ar Farizianed a vodas ar C'huzul-Bras hag a lavaras : « Petra a raimp ? Rak an den-se

a ra kalz burzudou. Ma lezomp anezan, e kredo an holl ennan hag e teuio ar Romaned da zismantra hor c'hêr hag hor bro. »

Met unan anezo, Kaifaz, Beleg-Bras er bloaz-se, a lavaras d'ezo : « Ne gomprenit netra ; ne welit ket eo talvoudus evidoc'h e varvfe unan hepken evit ar bobl, evit mirout na vefe kollet an holl. » Ne lavaras ket kement-se anezan e-unan, met, o veza ma oa Beleg-Bras er bloaz-se, e komzas evel profed o lavarout e tlee Jezuz mervel evit ar bobl, nann hepken evit ar bobl, met c'hoaz evit unani en eur c'horf hepken bugale Doue a zo skignet du-man-du-hont.

Adalek an dervez-se, e klaskjont an tu d'e lakat d'ar maro. Jezuz, abalamour da-se, n'en em ziskouezas ket e-touez ar Juzevien a-wel d'an holl, met mont a reas en eul lec'h tost d'an dezert, en eur gêr hanvet Efrem. Eno e chomas gant e ziskibien. Goueliou Pask a oa tost. Ha Prinsed ar Veleien hag ar Farizianed o doa roet urz d'an neb a ouezfe e-pelec'h edo, d'hen diskleria, evit ma vije kroget ennan.

Jezuz en em lakas en hent gant e ziskibien evit pignat da Jeruzalem, hag e kerze en o raok. Strafuilhet e oant hag enkrez o doa en eur vont gantan. Jezuz a gemeras adarre an Daouzek o-unan hag a lavaras d'ezo petra a dlee en em gaout gantan : « Setu ma pignomp da Jeruzalem ha ma c'hoarvezo kement tra a zo bet skrivet gant ar Brofeded diwar-benn Mab an den. Laket e vo etre daouarn Prinsed ar Veleien, ar Skribed hag ar Re-Goz. Kondaonet e vo ganto d'ar maro ha roet d'ar

baganed, a raio goap anezan, a lavaro d'ezan a bep seurt traou, a grancho ouz e benn, a skourjezo anezan hag a stago anezan ouz ar groaz. Ha d'an drede deiz e savo eus a varo da veo. » Ha ne gomprenjont netra er c'homzou-se, a oa evito komzou kuzet ha na lavarent netra d'o spered.

KENTEL

Setu douget enep Hor Salver Jezuz-Krist ar setans a varo. Kaifaz, sklerijennet gant Doue evel Beleg-Bras, en deus hen diskleriet dirak ar sanhedrin : Jezuz a dle mervel evit savetei ar bobl a-bez; hag adalek breman e klasko e enebourien lakat an dourn warnan.

Hor Salver a oar mat kement-se, met n'eo ket deut e eur c'hoaz,ha setu perak en em denn e kêr Efrem, tost d'an dezert. Eno e chomo eun nebeut derveziou, ha goude-se e kemero hent Jeruzalem, en eur lavarout d'e ebestel : « Setu ma pignomp da Jeruzalem ha ma c'hoarvezo kement tra a zo bet skrivet gant ar Brofeded diwar va fenn. » Tostaat a ra ar mare evitan d'en em ginnig e sakrifis da Zoue e Dad evit dasprena an oneou.

E-touez an dud hag evit ar pez a sell outo, eur sakrifis a zo eun dra hag a vez dioueret, eur boan hag a vez gouzanvet evit mad ar re-all. Eun tad, o labourat a laz-korf evit gounit bara d'e vugale, a ra d'ezo ar sakrifis eus e yec'hed. Eur soudard, o skuilha e wad evit difenn e vro, a ra d'ezi ar sakrifis eus e vuhez.

Evit ar pez a sell ouz ar relijion, eur sakrifis a zo eun dra beo pe hep buhez a ginniger da Zoue evit beza distrujet pe chanjet en enor d'ezan. Dre eno ec'h anavezer en deus da welout war gement tra a zo hag e paeer d'ezan an dle eus ar pec'hejou. N'eus netra justoc'h, ha setu perak, abaoe ar penn kenta eus ar bed,

e welomp an dud o kinnig da Zoue sakrifisou a bep seurt. Kain a ginnigas d'ezan ar frouez eus an douar; Abel, an oaned kenta; Noë, ar re wella eus e chatal. Holl boblou an douar, e pep lec'h hag e pep amzer, o deus kemeret skouer diwarno hag o deus kinniget sakrifisou d'o C'hrouer a lakat da redek gwad loened hag a-wechou zoken gwad tud. An Aotrou Doue e-unan, dre vouez Moizèz, a lavaras d'an Israelited peseurt sakrifisou a c'hoantae ha penaos o c'hinnig d'ezan. E darn anezo e veze kinniget anevaled evit beza lazet ha devet war an Aoter, e darn all e veze kinniget bleud, bara, gwin pe traou all.

Ar sakrifisou-se o doa nebeut a briz dirak Doue drezo o-unan. Ar Juzevien a ouie mat n'eo ket gwad eun aneval a c'hellje kaout d'ezo digant Doue ar pardon eus o fec'hejou. Met, her gouzout a raent ivez, an Aotrou Doue en doa lavaret e teuje eur Salver da gemer warnan holl bec'hejou an dud ha da ginnig evito eur sakrifis parfet. Evit ma talc'hjent sonj eus ar Salver-se, eo e felle da Zoue ma kinnigjent d'ezan o sakrifisou dibarfet.

Ar Salver a zo deut war an douar. Evit diskouez piou eo, en deus graet eun niver bras a viraklou. An dud a volontez vat o deus kredet ennan, met e enebourien, leun a gasoni outan, a fell d'ezo breman e lakat d'ar maro. A-benn eun nebeut derveziou, e stagint anezan war ar Groaz; met o skuilha e wad evel-se, e kinnigo da Zoue ar sakrifis bras a dle dasprena an holl eneou ha digeri d'ezo adarre dor ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Setu ma pignomp da Jeruzalem ha ma c'hoarvezo kement tra a zo bet skrivet gant ar Brofeded diwar-benn Mab an den.* »

(125)

Jezuz a ro d'e ebestel eur gentel a umilite.

Mamm mibien Zebede, Jakez ha Yann, a dostaas neuze ouz Jezuz gant he daou vab hag a stouas dirazan evit goulenn digantan eun dra bennak. Lavarout a reas d'ezi : « Petra a glaskit ? — Grit, emezi, ma vo va daou vab a welit aman, azezet en ho kichen, unan a-zehou, eun all a- gleiz, en ho Rouantelez. » Jezuz a lavaras d'ezo : « N'ouzit ket petra a c'houlennit. Ha gouest oc'h da eva ar c'halir a dlean eva, ha da reseo ar vadeziant a dlean reseo. — Ya, emezo. » Jezuz a respontas d'ezo : « Ya, eva a reoc'h ar c'halir ha badezet e vezoc'h gant va badeziant. Met beza azezet em c'hichen a-zehou pe a-gleiz, neket d'in-me eo da rei d'eoc'h kement-se. Ar plasou-se a vo d'ar re a vo laket enno gant va Zad. »

An dek all, o veza klevet an dra-se, a voe droug enno enep an daou vreur. Met Jezuz o galvas hag a lavaras d'ezo : « Gouzout a rit, ar re a zo e penn ar broiou, a ra o mistri warno hag ar re vras o gouarn. C'houi ne vezoc'h ket evel-se. Met an neb a glasko beza ar c'henta en ho touez, ra vezo ho servijer, hag an neb a fello d'ezan beza ar c'henta en ho touez, ra vezo ho sklavour. Mab an den a zo deut, nann evit beza servijet, met evit servija ha rei e vuhez evit dasprena eun niver bras a dud. »

KENTEL

Mamm Jakez ha Yann eo Salome, unan eus ar merc'hed santel a yae da heul Jezuz hag a chomo fidel d'ezan betek war ar menez Kalvar. N'eus ket pell, he deus klevet Jezuz o lavarout d'e ebestel e vije roet d'ezo daouzek tron er baradoz, ha dioustu, dallet gant he c'harantez evit he bugale, setu ma c'houlenn digantan rei d'ar re-man an daou genta. Hi kennebout, n'he deus komprenet seurt ebet er pez en deus diskleriet Hor Salver diwar-benn e Basion. Hep-dale, war he meno, e vo gwelet Jezuz o trec'hi war an holl e Jeruzalem hag o sevel e Rouantelez eun eun doare estlammus. Kement-se a zo pell diouz ar wirionez. Ma 'z eo deut Hor Salver war an douar, n'eo ket evit ober e vestr war an dud, met evit o servija betek skuilha e wad evit o savetei. Eur Rouantelez a savo e gwirionez e gloar ar baradoz, met a-raok e vo ret d'ezan gouzanv kalz, hag ar re holl o deus c'hoant da gaout perz er Rouantelez-se, a rank eveltan dougen o c'hroaz ha ren eur vuhez a binijenn.

Kement-se a zo gwir evit an holl, met dreist pep tra evit ar re a zo karget da vlenia an eneou war-du an Nenv. Ma 'z eo roet ar garg-se d'ezo, neket evit sevel dreist ar re-all eo, met er c'hontrol evit o servija. I, muioc'h eget hini all ebet, a dle beza prest, evel Hor Salver, da c'houzanv n'eus forz peseurt poaniou evit gloar Doue ha silvidigez ar bed. Ha setu perak e lavar Jezuz da Jakez ha da Yann n'ouzont ket petra a c'houlennont o c'houlenn beza laket da c'houarn ar re-all.

Ar brofesi a ra Hor Salver diwar-benn e zaou abostol, a zeuio da wir penn-da-benn. Sant Jakez a vo merzeriet e Jeruzalem, er bloaz 44, war urz Herodez Antipaz. Sant Yann, goude beza bet laket er prizon, skourjezet, gwallgaset, stlapet en dour bero, a varvo e kêr

Efez, er bloaz 117, deut da veza koz-koz. Ma ne gollo ket e vuhez gant ar judazerez a vo graet d'ezan, ec'h evo koulskoude, evel e vestr, eur c'halir a boaniou kriz hag e resevo eveltan ar vadeziant a wad.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Mab an den a zo deut, nann evit beza servijet, met evit servija ha rei e vuhez evit dasprena eun niver bras a dud.* »

(126)

Jezuz a ya da Jeriko hag a ziskenn e ti eur publikan hanvet Zache.

Jezuz, aet da Jeriko, a dreuze kêr. Ha setu eun den, e hano Zache, unan eus pennou bras ar Bublikaned ha pinvidik kenan, a glaske gwelout Jezuz ha n'helle ket, abalamour d'an dud all, rak bihan e oa. Hag e pignas war eur wezenn fiez evit gwelout anezan, rak dre an hent-se e tlee tremen. Ha Jezuz, en em gavet e-kichen ar wezenn, a sellas outan hag a lavaras d'ezan : « Zache, diskenn buan, rak me a dle hirio loja e-barz da di. » Ha Zache a ziskennas hag hen digemeras laouen. Hag an holl, o welout kement-se, a c'hrozmole, o lavarout e oa aet da loja da di eur pec'her. Koulskoude Zache, o tont dirak Hor Salver, a lavaras : « Setu ma roan d'ar beorien an hanter eus va madou, ha m'am eus graet gaou ouz unan bennak, e paein peder gwech muioc'h. » Jezuz

a lavaras d'ezan : « Hirio eo deut ar silvidigez d'an ti-man, rak heman ivez a zo mab da Abraham. Mab an den a zo deut da glask ha da savetei ar pez a oa kollet. »

KENTEL

O tastum an tailhou evit ar gouarnamant, Zache en doa ivez rastellet kalz arc'hant evitan e-unan, a-wechou marteze en eun doare disleal; met breman eo chanjet a-grenn; eus a bec'her e teu da veza eur mab da Abraham, da lavarout eo eun den santel; hiviziken e raio eun implij mat eus e vadou, ha m'en deus graet gaou ouz unan bennak, eman prest da rei d'ezan peder gwech muioc'h.

Beza prest da rapari ar gaou en devez graet ouz e nesa, setu aze e gwirionez e pe stad e tle beza ar pec'her evit kaout ar pardon digant an Aotrou Doue; anez-se e tiskouezfe n'en defe ket a c'heuz gwirion da veza disentet.

An neb en deus laeret, a dle restaol. Seul-vui ma tale d'hen ober, seul-vrasoc'h eo ar gaou a ra ouz e nesa. Ma n'hell ket restaol dioustu, e tle da vihana beza prest d'hen ober kenta ma c'hello ha poania da lakat a-gostez ar pez a zo ret evit-se. Ouspenn-se an hini ma tleer restaol d'ezan, eo an hini a zo bet graet gaou outan, pe hen a zo pinvidik, pe hen a zo paour. N'eo ket a-walc'h kennebeut lakat oferennou pe ober aluzennou en e gont. Ret eo rei d'ezan en-dro ar pez a zo bet laeret diwarnan, pe da vihana talvoudegez ar pez a zo bet laeret diwarnan. Ma 'z eo maro, e tleer restaol d'e eritourien pe d'ar re a zalc'h o flas.

An neb en deus noazet da vrud vat e nesa, a dle rapari ar gaou-se hervez e c'halloud. M'en deus tamallet anezan e gaou, eo ret d'ezan anzav e bec'hed hag

en em zislavarout. M'en deus droukprezeget anezan, en deus an dever, pa gav an tu, da lavarout vad diwar e benn.

An neb en deus noazet d'e nesa en e gorf pe en e ene, a dle ivez rapari an droug-se. An hini en deus lazet unan bennak, a dle pedi pe lakat pedi evitan ka kaout soursi ouz e vugale, m'emaint en dienez. An hini en deus gwallc'hlazet eun all, a dle paea d'ezan ar mizou en deus bet evit kaout ar pare hag hen dic'haoui eus ar pez en deus kollet o chom hep labourat. An hini en deus noazet da ene an nesa dre e skouer fall, eo ret d'ezan pedi evitan ha klask tenna anezan eus ar stad a bec'hed dre e aliou hag e skoueriou mat.

A-wechou e vez diaes-tre rapari an droug a vez bet graet, met ret eo hen ober ar memes tra, kement ha ma c'heller, ha goulenn war ar poent-se kuzul digant an tad kofesour.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Mab an den a zo deut da glask ha da savetei ar pez a oa kollet.* »

(127)

Jezuz a lavar d'ar Juzevien parabolenn ar peziou arc'hant.

Goude ar brezegenn-se, Jezuz a lavaras c'hoaz eur barabolenn d'ar Juzevien, abalamour m'edont tost da Jeruzalem ha ma kredent e weljent dizale Rouantelez Doue. Lavarout a reas eta : « Eun den a lignez uhel a yeas da eur vro bell evit beza laket da roue ha distrei da

choude. Gervel a reas dek eus e servijerien, hag e roas d'ezo dek pez arc'hant, en eur lavarout : « Lakit an arc'hant-se da dalvezout, betek ma vin distro. » Met tud e vro o doa kasoni outan, hag e kasjont kannaded war e lerc'h da lavarout d'ezan : « Ne fell ket d'eomp kaout an den-se da roue. » Pa voe distro, goude beza kemeret e rouantelez, e roas urz da c'hervel ar servijerien o doa bet arc'hant digantan, evit gouzout petra en doa gounezet pep-hini gant e bez-arc'hant. Ar c'henta a zeuas hag a lavaras : « Aotrou, ho pez-arc'hant en deus gounezet dek pez all. » Lavarout a reas d'ezan : « Mat eo, servijer leal ; abalamour ma 'z out bet feal war nebeut a dra, reseo dek kêr da c'houarn. » An eil a zeuas hag a lavaras : « Aotrou, ho pez-arc'hant en deus gounezet pemp all. » Lavarout a reas d'ezan : « Ha te, ivez, a vo roet d'it pemp kêr da c'houarn. » Hag eun all a zeuas hag a lavaras : « Aotrou, setu aman ho pez-arc'hant, am eus miret en eun tamm lien. Rak aon am boa razoc'h, abalamour ma 'z oc'h eur mestr rust ; kemer a rit ar pez n'hoc'h eus ket roet, hag eosti a rit ar pez n'hoc'h eus ket hadet. » Ar Mestr a lavaras d'ezan : « Da varn a ran war da gomzou, servijer fall. Gouzout a raes ez oun eun den garo, e kemeran ar pez n'am eus ket roet, hag ec'h eostan ar pez n'am eus ket hadet. Perak eta n'ec'h eus ket laket va arc'hant en ti-bank, evit ma c'helljen, eur wech distro, kemer anezan gant ar pez en dije gounezet ? » Hag e lavaras d'ar re a oa eno : « Tennit digantan e bez-arc'hant, hag hen roit d'an hini en deus dek. » —

« Aotrou, emezo, dek en deus. » — « Me a lavar d'eoc'h, d'an hini en deus, e vo roet, ha digant an hini n'en deus ket, e vo tennet zoken ar pez en deus. Va enebourien, ar re n'o deus ket fellet d'ezo va gouzanv da roue, digasit-i aman, ha lazit-i dirazoun. »

Goude beza komzet evel-se, Jezuz en em lakas da vale a-raozo war-du Jeruzalem.

KENTEL

E ti Zache, Jezuz en doa lavaret komzou a silvidigez : « Mab an den, emezan, a zo deut da glask ha da savetei ar pez a oa kollet. » Ar Juzevien a oa ouz e selaou, o deus intentet dioustu e komze evel-se ouz ar bobl a Israel hag edo o vont da Jeruzalem evit kas kuit hec'h enebourien ha sevel a-nevez he rouantelez. Jezuz o difazi raktal o konta d'ezo parabolenn ar peziou-ar-c'hant.

An den a lignez uhel eo Hor Salver e-unan; ar Rouantelez a ya da gémer, eo ar baradoz ; ar servijerien eo an holl dud a zeu da veza e ziskibien dre ar vadeziant ; ar peziou arc'hant a reseo pep-hini anezo, eo ar grasou o deus digantan hag a dleont lakat da dalvezout war an douar-man; kenvroiz an den a renk uhel eo ar Juzevien. Distro ar roue eo da genta ar varn a vez graet dioustu goude maro pep-hini, ha da c'houde ar varn jeneral, a vo graet e fin ar bed.

Hor Salver, e-lec'h sevel en-dro Rouantelez Israel, evel ma kred ar Juzevien, a zo er c'hontrol o vont kuit, laket d'ar maro gant e genvroiz; mont a ra d'ar baradoz, met a-raok, e lezo gant e holl ziskibien grasou dispar evit ren eur vuhez santel. Eun dervez koulskoude, da zeiz ar varnedigez, e tistroio, ha, goude beza galvet e

servijerien hag e enebourien, e roio da bep-hini hervez e oberou.

Ar barabolenn-se a ro sklerijenn d'ar Juzevien diwar-benn ar Basion, met war ar memes tro, e tigas sonj d'ezo ivez eus finveziou diweza an den, da lavarout eo ar maro, ar varn, ar baradoz hag an ifern.

Pep-hini ac'hanomp en deus eun ene hag eur c'horf. An ene ne varv ket; met ar c'horf, goude eun nebeut bloaveziou, a gouez e poultrenn hag e breinadurez. An ene eo a ro buhez d'ar c'horf. Heman a chom eta beo keit ha ma vez unanet gant an ene; met kerkent ha ma vez dispartiet dioutan, e koll e vuhez ha ne finv mui. Eun disparti etre an ene hag ar c'horf, setu azeeta petra eo ar maro.

Ar c'horf, eur wech skoet gant ar maro, a vez kaset d'ar vered, met an ene a ya dirak Doue evit beza barnet, ha neuze e rank an den renta kont eus e holl oberou, zoken eus ar re a zo bet ar muia kuzet. M'eu deus bevet mat war an douar, e vo roet d'ezan perz en eürusted ar baradoz, muioc'h pe nebeutoc'h, hervez e veritou. M'en deus graet an droug ha m'en em gav e stad a bec'hed marvel, e vo stlapet e tan an ifern, hageno e c'houzanvo muioc'h pe nebeutoc'h a boaniou hervez an niver eus e bec'hejou. An eur eus ar maro a zo eta eun eur a laouenidigez evit an dud fur hag eun eur a spont evit ar bec'herien. Neuze ec'h eost pep-hini diouz ar pez en devez hadet.

Da fin ar bed e vo eur varn all, hanvet ar varn jeneral; neuze e vo dizoloet dirak an holl ar mad pe an droug a vo bet e buhez pep-hini hag a vo bet kaoz d'ar setans douget er varn genta.

SONJOMP ERVAT er gwirioneziou-se ; n'eus netra gwelloc'h evit distrei an den diouz ar pec'hed ha dougen

anezan d'ar vertuz : « *Sonjit en ho finveziou diweza,* eme ar Spered-Santel, *ha ne bec'hoc'h morse.* »

(128)

Jezuz a ro ar pare d'eun den dall hag a guita Jeriko evit mont war-du Jeruzalem.

Evel ma kuitae Jezuz Jeriko gant e ziskibien hag eun engroez bras a dud, e oa eun den dall, hanvet

HENT JERIKO DA JERUZALEM

Bartime, azezet war bord an hent, o c'houlenn an aluzen. O klevout kalz tud o tremen, e c'houlennas petra a oa a-nevez. Lavarout a rejont d'ezan : « Jezuz a Nazared a zo o vont aze. » Kerkent en em lakas da grial : « Jezuz, mab David, ho pet truez ouzin. » Ha kalz

tud e c'hourdrouze, evit ober d'ezan rei peoc'h ; met hen a grie krenvoc'h-krenva : « Mab David, ho pet truez ouzin. » Jezuz, o chom a-sav, a roas neuze urz d'hen digas d'ezan. Gervel a rejont eta Bartime o lavarout d'ezan : « Bez leun a fizians, da c'hervel a ra. » O veza lezet e vantell, e teuas en eur lammat da gaout Jezuz. Ha Jezuz a lavaras d'ezan : « Kerz, da feiz he deus da saveteet. » Kerkent e welas, hag e kerze war-lerc'h Jezuz dre an hent, en eur veuli Doue. Hag an holl, o welout an dra-se, a gasas meuleudi da Zoue.

KENTEL

Unan eus brasa deveriou an den e-kenver an Aotrou Doue, eo hen trugarekaat evit e vadoberou. Ha n'eo ket souezus ! P'en deus bet unan bennak ar vadelez da zont d'hor sikour, e lavaromp bennoz d'ezan a-greiz hor c'halon; ha seul-vui a vad en deus graet d'eomp, seul-vrasoc'h eo ivez an anaoudegez hon eus en e genver. Hogen, petra eo ar vad a c'hell an dud ober d'eomp, e-kichen an hini en deus graet hag a ra bemdez an Aotrou Doue d'eomp. Niverit, ma c'hellit, e holl vadoberou.

Roet en deus d'eomp eur c'horf gant e izili ha gant e skianchou. Evit kompren pegement e talvez unan hepken anezo, goulennit ouz ar re vouzar, ar re zall hag ar re vac'hagnet pegen start eo o dioueri. Gwelit penaos e lamm Bartime evit mont da gaout Jezuz ha pegen laouen eo o welout adarre ar sklerijenn !

Nerz, kened, yec'hed, bevans pemdeziek, kement tra hon eus, hon eus bet digant Doue.

Roet en deus d'eomp eun ene, da lavarout eo eur spered henvel outan, gouest d'e anaout ha d'e garout,

ha krouet gantan evit eürusted ar baradoz. Evit digeri d'eomp dor an Nenvou, en deus en em c'hraet den eveldomp, ha goude beza renet eur vuhez a boan, mil gwech rustoc'h eget hini den all ebet, en deus gouzanvet war ar Groaz, etre daou laer, ar maro ar c'hrisa hag ar mezusa.

Hon ene, dre faot hon tud kenta, a oa louzet gant ar pec'hed orijinel, pa 'z omp deut er bed-man; Hor Salver en deus e netaet dre zour ar vadeziant ha laket enni buhez ar c'hras. Roet en deus d'eomp eun tad hag eur vamm karantezus evit hor c'helenn; hor sklerijenna a ra dre an Iliz katolik; gouzanv a ra hor pec'hejou gant eur garantez a dad, ha p'hon eus keuz gwirion d'ezo, e ro d'eomp ar pardon anezo dre Sakramant ar Binijenn. E pep mare eus hor buhez e ro d'eomp e c'hrasou, alies hep n'her goufemp; ha pa zigas d'eomp eur boan pe eun trubuilh bennak, n'eo c'hoaz nemet evit hor brasa mad, evit digas sonj d'eomp anezan ha rei d'eomp tro d'ober pinijenn ha da c'hounit meritou evit ar baradoz. Kement a garantez en deus evidomp ma chom noz-deiz en hon touez e Sakramant an Aoter, ha m'hon eus c'hoant, en em ro d'eomp bep mintin gant e gorf, e wad, e ene hag e zivinite, evit beza magadurez hon eneou. Pebez madelez !

Trugarekaat an Aotrou Doue a zo eta eun dever bras evidomp. Ha koulskoude, siouaz ! pegen rouez n'eo ket ar re a sonj lavarout bennoz d'ezan ! Ar re a c'houlenn grasou digantan, a vez eürus-bras, pa vezont selaouet, met trugarekaat anezan, kement-se ne reont koulz lavaret morse. Pebez tud digalon ! I o-unan, pegen start ne gavont ket, pa vez dizonjet ar vad a reont ! Perak eta ober kemend-all d'an Aotrou Doue ? O Zad eus an Nenv en deus eur galon kalz teneroc'h c'hoaz eget o hini, ha start-meurbet e

kav ivez, pa vez ankounac'haet evel-se e garantez hag e vadoberou.

Diwallomp mat da veza henvel ouz an dud-se; evel den dall Jeriko hag ar bobl a oa en-dro d'ezan, trugarekaomp an Aotrou Doue evit an holl vad a ra d'eomp. Ni hon-unan, gwir eo, n'hon eus netra da ginnig d'ezan. Kement tra vat a zo ennomp, a zo d'ezan dija, ha n'hon eus d'eomp, siouaz! nemet hor pec'hejou. Met aman c'hoaz, en deus bet Hor Salver Jezuz-Krist ar vadelez da zont d'hor sikour. Bemdez, e-barz iliz hor parrez, en em ginnig war an Aoter, evel ma reas war ar Groaz, evit trugarekaat evidomp Hon Tad eus an Nenv. Deomp eta d'an oferenn, neket hepken bep sul, met war ar sizun ivez ken lies gwech ha ma c'hellomp. Eno hon eus peadra da drugarekaat an Aotrou Doue evel ma 'z eo dleet. Daoulinet dirak an Aoter, kinnigomp d'ezan korf ha gwad prizius e Vab ha lavaromp d'ezan mil bennoz oc'h unani mat hor pedennou gant re Hor Salver.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Paol : « *Pedit atao ha trugarekait an Aotrou Doue evit pep tra. Setu aze ar pez a c'houlenn diganeoc'h.* »

(129)

Jezuz a erru e Betani c'houec'h dervez a-raok e varo hag a gemer eur pred e ti Simon al Lor asamblez gant Lazar. — Mari-Madalen a skuilh d'ezan louzou-c'houez-vat war e benn ha war e dreid. — O welout kemend-all, Judaz a ya droug ennan.

Jezuz, c'houec'h dervez a-raok Pask, a zeuas da Vetani, e-lec'h ma oa marvet Lazar, en doa resusitet. Eno e voe aozet koan d'ezan e ti Simon al Lor. Marta a servije, ha Lazar a oa ivez azezet ouz taol. Neuze e teuas Mari en ti, ganti eur pod albastr, ennan louzou-c'houez-vat a briz bras. Hag, o veza torret ar pod, e skuilhas al louzou-c'houez-vat war benn Jezuz, hag ec'h eolas d'ezan e dreid, a sec'has gant he bleo. Hag ar c'houez vat a leunias an ti.

Unan eus e ziskibien, Judaz Iskariot, an hini a dlee gwerza Jezuz, a lavaras neuze : « Perak n'eo ket bet gwerzet ar podad louzou-se ? Ouspenn tri c'hant diner a vije bet evitan, hag e vije gellet rei an arc'hant-se d'ar beorien. » Evel-se e komze, nann dre garantez evit ar beorien, met abalamour ma oa laer : gantan edo ar yalc'h hag e laere ar pez a veze laket enni. Ha lod eus an diskibien ivez a oa droug enno hag a lavare : « Perak eun hevelep koll ? » Hag e raent rebechou da Vari.

Met Jezuz a lavaras d'ezo : « Lezit-hi, perak ober

poan d'ezi ? Peorien hoc'h eus ganeoc'h atao, ha bep tro ma karoc'h, e c'helloc'h ober vad d'ezo ; me avat, ne vin ket atao ganeoc'h. Ar vaouez-se he deus graet ar pez a c'helle ; a-raok va maro, he deus balzamet va c'horf evit va sebelia. E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, e kement lec'h ma vo prezeget an Aviel dre ar bed holl, e vo lavaret ivez petra he deus graet, evit derc'hel sonj anezi. »

Kalz Juzevien, o veza klevet edo eno, a zeuas ivez, nann hepken abalamour d'ezan, met ivez evit gwelout Lazar en doa resusitet. Ha Prinsed ar Veleien a sonjas ivez lakat Lazar d'ar maro, abalamour ma oa kalz Juzevien ouz o dilezel abalamour d'ezan hag o kredi e Jezuz.

KENTEL

Jezuz n'en deus mui nemet eur sabad da veva, hag ar sabad diweza-se eo deut da dremen e Betani gant e vignon Lazar hag e c'hoarezed Marta ha Mari.

Eur pred a zo aozet d'ezan e ti Simon al Lor, eun den bet pareet gantan sur a-walc'h, hag e-pad m'eman ouz taol, setu Mari-Madalen o tostaat outan, o skuilha louzou-c'houez-vat war e benn, oc'h eola d'ezan e dreid hag o sec'ha anezo gant he bleo hir. O welout kemend-all, an ebestel, ha dreist-holl Judaz, an hini a vo an trubard, a ya droug enno; met Jezuz a ya a-du gant Mari-Madalen : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, emezan, e kement lec'h ma vo prezeget an Aviel, dre ar bed holl, e vo lavaret ivez petra he deus graet, evit derc'hel sonj anezi. »

Ar c'homzou-se a zo deut da wir. E kement lec'h ma prezeger an Aviel, e reer meuleudi Mari-Madalen;

betek fin ar bed e kendalc'ho da veza evit an holl gristenien eur skouer barfet a binijenn hag a garantez evit an Aotrou Doue. Plijet gant Hor Salver Jezuz-Krist rei d'eomp ar c'hras da gaout evelti e-barz hor c'halon eur c'heuz gwirion da veza disentet outan hag eur volontez start da drei kein d'ar pec'hed en amzer-da-zont !

Ar gontrision, evit beza mat, a dle dont eus ar galon. An neb a lavarfe da Zoue a c'hinou hepken : « Va Doue, me am eus keuz da veza pec'hed enep d'eoc'h », hag a vefe prest da zisenti adarre, hennez ne vefe ket pardonet. Ar pez a c'houlenn an Aotrou Doue digant ar pec'her, neket komzou eo, na daerou zoken, met eur c'heuz gwirion da veza disentet outan hag eur volontez start da chanj buhez en amzer-da-zont. Anez-se n'eus pardon ebet da c'hortoz.

Ar gontrision a dle beza eur glac'har dreist pep glac'har all, da lavarout eo, e rank ar pec'her, pa 'z a da gofes, kasaat ar pec'hed dreist kement droug a zo, ha kaout muioc'h aon razan eget rak ar baourentez, an dizenor hag ar maro zoken.

Ar gontrision a dle en em astenn war an holl bec'hejou marvel. Doue n'hell ket beza er memes amzer hor mignon o pardoni d'eomp lod eus hor pec'hejou hag hon enebour o chom hep pardoni lod all. An neb en deus eta keuz d'e holl bec'hejou marvel nemet da unan, n'eus pardonet pec'hed ebet d'ezan, ha ma reseo an absolvenn er stad-se, e ra eur sakrilaj. N'eo ket ret en em astennfe ar gontrision war ar pec'hejou veniel. Ar re-man ne reont ket d'an den koll gras Doue, ha setu perak e c'heller kaout ar pardon eus ar pec'hejou marvel hep kaout ar pardon eus ar pec'hejou veniel.

Ar gontrision a dle beza dreist-naturel, da lavarout eo dont d'eomp eus an Aotrou Doue ha beza diazezet war gwirioneziou ar feiz. An den a c'hell kaout keuz d'e bec'hed abalamour d'ar boan, d'ar vez pe d'an dizenor en deus tennet d'e heul. Met ar c'heuz-se n'eus hano ebet ennan eus an Aotrou Doue, ha rak-se, n'eus forz pegen bras e vefe, n'eo ket evit rei d'eomp ar pardon. Ret eo kaout keuz d'ar pec'hed abalamour d'ar pez a zesk d'eomp ar feiz, evel ma 'z eo : abalamour m'en deus graet poan d'eun Doue ken mat, staget Hor Salver Jezuz-Krist war ar Groaz ha meritet d'eomp an ifern.

Ma 'z eus kalz tud ha n'o deus ket keuz gwirion d'o fec'hejou, pa 'z eont da gofes, eo abalamour ne bedont ket. Ar gontrision, arabat eo hen ankounac'haat, a zo eur c'hras a zeu d'eomp eus an Aotrou Doue; hag, evit he c'haout, eo ret he goulenn. Pedomp eta hon Tad eus an Nenv d'he lakat doun en hor c'halon, ha goulennomp-hi dreist-holl dre veritou santez Mari-Madalen, skouer barfet ar bec'herien glac'haret.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne rit ket pinijenn, ez eoc'h holl da goll.* »

« Va Zad, ma c'hell beza, ra bellaio diouzin ar c'halir-man ; evelato, ra vo graet, nann hervez va bolontez, met hervez ho hini. » (Komzou Hor Salver d'e Dad e liorz Jetsemani).

PEMPVED PENNAD

Pasion Hor Salver Jezuz-Krist

Sul ar Bleuniou

(130)

Jezuz a ya eus Betani da Jeruzalem evel Mesiaz hag a zo roet d'ezan eun digemer kaer gant ar Juzevien.

Antronoz, pa dostae gant e ziskibien ouz Jeruzalem ha pa voe digouezet e Betfaje, e-kichen menez an Olived, Jezuz a gasas daou eus e ziskibien, en eur

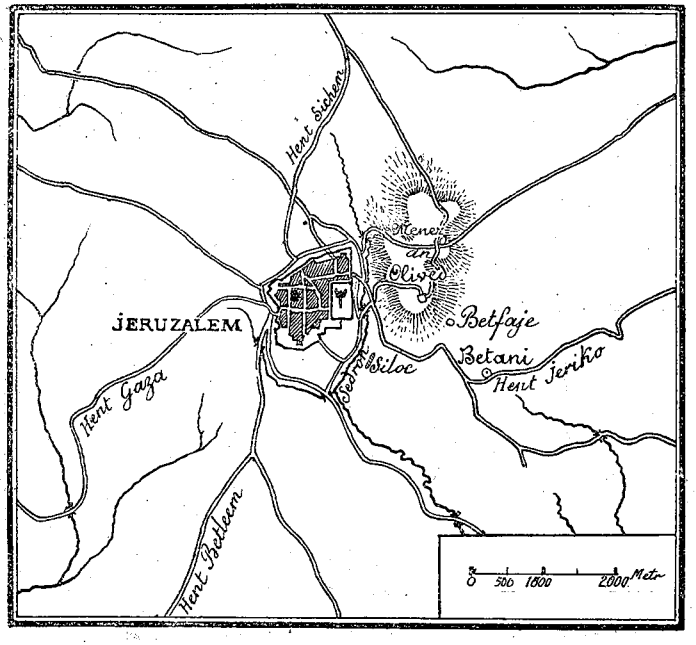

KARTENN BEAJOU H. S. JEZUZ-KRIST E-PAD E BASION

Gant ar gartenn-man e c'heller heulia Hor Salver Jezuz-Krist er beajou a reas etre Sul ar Bleuniou ha Gwener ar Groaz. — Da Sul ar Bleuniou *ez eas eus Betani da Jeruzalem o tremen dre Vetfaje ha Menez an Olived, hag e chomas eno a-hed an deiz o prezeg en Templ. Diouz an abardaez e tristroas da Vetani.* — D'al Lun Santel ha d'ar Meurz Santel *e reas adarre ar memes beajou.* — Ar Merc'her Santel *a dremenas e Betani gant ar Werc'hez Vari, an Ebestel ha familh Lazar, a gare kement.* — D'ar Yaou-Gambrlid, *diouz an abardaez, e kuitaas Betani evit mat, heg ez eas da Jeruzalem d'ober pred ar Pask er Gambrlid asamblez gant e ebestel. Ar pred-se echu, e treuzas Stêr ar Sedron evit mont da liorz Jetsemani, eus kostez Menez an Olived. Eno edo o pedi, pa zeuas e enebourien, bleniet gant Judaz, da lakat an dourn warnan.*

lavarout d'ezo : « It d'ar gêriadenn a zo dirazoc'h, hag e kavoc'h eun azenez stag, ha ganti hec'h azen bihan, n'eus bet c'hoaz den war e gein ; distagit-i hag o digasit d'in. Ha ma c'houlenner diganeoc'h eun dra bennak, lavarit en deus ezomm an Aotrou anezo, ha kerkent e vo roet d'eoc'h aotre d'o digas. » Hogen, an holl draouse a zo bet graet, evit ma teufe da wir ar pez a zo bet lavaret gant ar Profed : « Lavarit da verc'h Sion (*da lavarout eo da Jeruzalem*) : setu aman ho Roue o tont davedoc'h, leun a zouster, pignet war eun azenez ha war azen bihan an hini a zo dindan ar yeo. »

An diskibien a yeas hag a reas hervez m'en doa gourc'hemennet Jezuz d'ezo. Digas a rejont an azenez hag an azen bihan ; lakat a rejont o dilhad war an azen bihan ha Jezuz war-c'horre. War an hent ma tlee tremen drezan, an dud, niverus-meurbet, a astennas o dilhad, re-all a drouc'he skourrou gwez hag o lede war an hent. An dud a gerze a-raok Jezuz hag ar re a zeue war-lerc'h, a grie : « Hozanna ! Meuleudi da Vab David ! Hozanna en uhela eus an Nenvou ! » Ha kalz, deut evit ar gouel, o klevout e teue Jezuz da Jeruzalem, a gemeras skourrou palmez hag a yeas d'e ziambroug, en eur grial : « Hozanna ! Benniget an hini a zeu e hano an Aotrou, roue Israel ! » Hag ar re-holl a oa gantan, pa rentas ar vuhez da Lazar, a roe testeni d'ezan.

Ar Farizianed a lavaras an eil d'egile : « Gwelout a rit na c'hounezomp netra ; an holl a red war e lerc'h. » Hiniennou, eus a greiz an dud, a lavaras d'ezan : « Gourdrouzit ho tiskibien. » Hag e respontas d'ezo :

« M'hel lavar d'eoc'h, ma chomont sioul, ar vein a grio. »

JEZUZ A OUEL WAR JERUZALEM

« Ma anavezfes te ivez, da vihana en deiz-man a zo roet d'it, ar pez a rofe d'it ar peoc'h ! Met breman eo kuzet an traou-se ouz da zaoulagad. Dont a raio warnout derveziou ma vi diskaret gant da enebourien, abalamour n'ec'h eus ket anavezet an amzer ma'z oun deut da welet ac'hanout. »

Hag evel ma tostae, o welout ar gêr, e ouelas warni, en eur lavarout : « Ma anavezfes, te ivez, da

vihana en deiz-man a zo roet d'it, ar pez a rofe d'it ar peoc'h ! Met breman eo kuzet an traou-se ouz da zaoulagad. Dont a raio warnout derveziou ma vi kelc'het gant da enebourien, klozet ha gwasket a bep tu, diskaret, te ha da vugale a zo ennout, ha ne lezint ket eur maen war eur maen ez mogeriou, abalamour n'ec'h eus ket anavezet an amzer ma 'z oun deut da welet ac'hanout. »

Ha pa voe aet e Jeruzalem, e voe strafuilhet ar gêr holl hag e lavare : « Piou eo heman ? » Har ar bobl a responte : « Hennez eo Jezuz, ar Profed, eus Nazared, er Galile. »

Jezuz a yeas e Templ Doue, hag e kasas kuit ar re holl a oa eno o werza pe o prena, hag e tiskaras taoliou an eskemmerien-arc'hant ha skabellou ar re a werze koulmed. Hag e lavaras d'ezo : « Skrivet eo : va zi a zo galvet ti ar bedenn, ha c'houi hoc'h eus graet anezan eur c'heo laeron. » Neuze e teuas ar re zall hag ar re gamm d'e gaout en Templ, hag e roas d'ezo ar pare.

Met Prinsed ar Veleien hag ar Skribed, o welout ar burzudou a rae, o klevout ar vugale o krial en Templ : « Hozanna da Vab David ! », a yeas droug enno hag a lavaras d'ezan : « Ha klevout a rit ar pez a lavaront ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Ha n'hoc'h eus ket lennet ar gomz-man : eus genou ar vugale hag ar re a zo war vronn o mamm, hoc'h eus tennet ar wella meuleudi ? » Hag e lezas anezo.

KENTEL

Jezuz eo ar Mesiaz, da lavarout eo an hini a zo

bet digaset gant an Aotrou Doue da savetei ar bed. Hel lavaret en deus meur a wech, hag evit diskouez e oa gwir e gomzou, en deus graet e-leiz a viraklou. Ar bobl, estlammet-holl o welout ar burzudou-se, he deus klasket meur a wech e lakat e penn Rouantelez Israel,

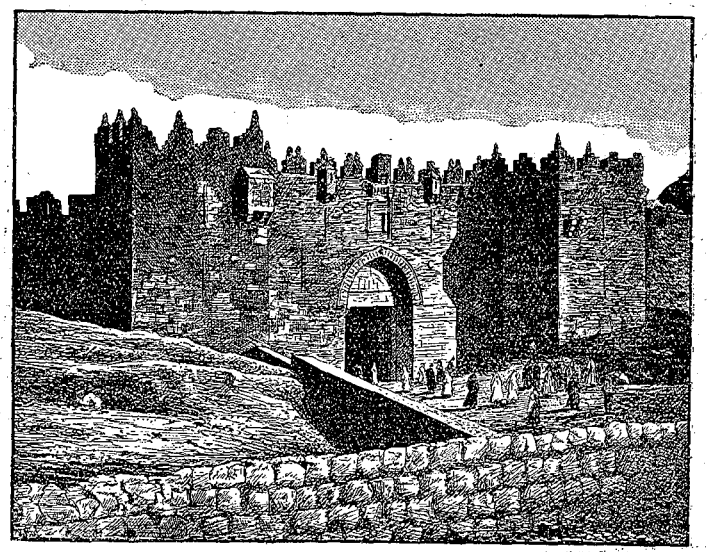

DOR DAMAZ

En-dro da Jeruzalem ez eus mogeriou kaer-meurbet, gant eiz or. Unan eus an noriou-man a vez hanvet dor Damaz. Dre eun nor evel-se ez eas Hor Salver da Jeruzalem, da SUL AR BLEUNIOU, *e-pad ma oa ar bobl o rei meuleudi d'ezan hag o kana :* « Hozanna, Benniget an Hini a zeu e hano an Aotrou, roue Israel ! »

met Jezuz n'eo ket deut da ren war ar broiou, met war an eneou; ha setu perak en deus atao tec'het diouz an enoriou. Hirio koulskoude e chanj an traou. Hervez ar brofesi graet gant Izaiaz, meur a gant vloaz a zo, Jezuz a zeu da Jeruzalem leun a zouster, pignet war

eun azen, evel ma oa ar c'hiz er Balestin. E-lec'h trei kein d'ar meuleudiou, setu ma klask anezo. Mont a ra d'ar Gêr Santel evel roue an eneou, ha kerkent ha ma 'z eo digouezet en Templ, e tiskouez ez eo ar mestr ennan o kas ar varc'hadourien er-maez anezan.

Met o welout kemend-all, ar Skribed hag ar Farizianed a ya enno muioc'h a zroug eget biskoaz. Jezuz n'eo ket ar roue emaint o c'hortoz, ha kounnaret-holl o welout ar bobl o vont d'e heul, setu ma reont o sonj evit mat da lakat anezan d'ar maro kenta ma c'hellint. Ne vint ket pell o tont a-benn eus o zaol. A-benn pemp dervez aman, e kregint ennan e liorz Jetsemani, ha, goude bezet troet ar bobl a-du ganto, e kondaonint anezan d'ar maro hag e stagint anezan war ar Groaz evel eun torfetour.

Sul ar Bleuniou eo an dervez kenta eus ar Sizun Santel. E-pad ar sizun-man, e welimp eun Doue en em c'hraet den o c'houzanv evidomp, en e gorf hag en e spered, ar c'hrisa poaniou a vefe bet gouzanvet gant den ebet.

SONJOMP ERVAT er poaniou-se, ha goude beza goulennet pardon digant Hor Salver, lavaromp d'ezan, a-greiz hor c'halon, e sentimp outan hiviziken hag e vimp fidel d'ezan betek an eur eus hor maro.

(131)

Goulenn ar baganed ha mouez an Nenv. — Ar darn-vuia eus ar Juzevien ne fell ket d'ezo kredi e Jezuz. — Hor Salver a ya da Vetani.

E-touez ar re a oa pignet da Jeruzalem evit lida goueliou Pask, e oa eun nebeut paganed. Tostaat a rejont ouz Filip, a oa eus Betsaida, er Galile, hag e lavarjont d'ezan evel-hen : « Aotrou, ni a garfe gwelout Jezuz. » Filip a yeas da lavarout da Andre, hag Andre ha Filip a lavaras da Jezuz. Jezuz a respontas d'ezo : « Deut eo an eur ma tle Mab an den beza goloet a c'hloar. E gwirionez e lavaran d'eoc'h, ma ne varv ket ar c'hreunenn winiz taolet en douar, e chom hec'h-unan ; met ma varv, e toug kalz frouez.

« Breman eo enkrezet va ene ; ha petra a lavarin ? Va Zad, va saveteit eus an eur-man ! Met evit an dra-se oun deut d'an eur-man. Tad, roit meuleudi d'ho hano. » Hag e voe klevet eur vouez o tont eus an Nenv : « E veulet em eus, hag e veuli a rin c'hoaz. » An dud a oa eno, hag o doa klevet, a lavare : « Ar gurun eo. » Re-all a lavare : « Eun ael en deus komzet d'ezan. » Jezuz a lavaras : « N'eo ket evidoun-me eo bet klevet ar vouez-se, met evidoc'h-c'houi. Breman e vo taolet er-maez Prins ar bed-man. Ha me, pa vin bet savet diouz an douar ha staget ouz ar groaz, me a denno an holl etrezek ennoun. » Dre eno e tiskoueze peseurt maro a dlee gouzanv. An dud a respontas : « Ni hon eus desket el Lezenn e tle ar C'hrist chom da viken. Penaoz eta e lavarit-hu e tle Mab an den beza savet ? Piou eo hennez, Mab an den ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Ar sklerijenn n'eman mui nemet evit eur pennadig amzer en ho touez. E-pad m'hoc'h eus ar sklerijenn ganeoc'h, kredit er sklerijenn, evit beza bugale ar sklerijenn. »

Evel-se e komzas Jezuz ; da c'houde ez eas kuit, ha n'her gweljont mui. O veza ma oa diwezat, ez eas gant an daouzek da Vetani, hag eno e tremenas an noz.

Petra bennak m'en doa graet e-leiz a vurzudou dirazo, ar Juzevien ne gredent ket ennan, evit ma teufe da wir komzou ar profed Izaiaz, en deus lavaret : « Aotrou, piou en deus kredet er pez a lavaromp ? Ha piou en deus anavezet brec'h Doue ? » Ha n'hellent ket kredi, rak Izaiaz en deus lavaret c'hoaz : « Dallet en deus o daoulagad ha kaledet o c'halon, gant aon na welfent gant o daoulagad ha na gomprenfent gant o c'halon, ha n'en em drofent ouzin ha n'o defe diganin ar pare. » Izaiaz en deus lavaret an dra-se, p'en deus gwelet e c'hloar, p'en deus komzet anezan. Evelato, zoken e-touez ar pennou bras, kalz a gredas ennan. Met ne gredent ket hen diskleria, abalamour d'ar Farizianed, gant aon da veza taolet kuit eus ar sinagog. Rak muioc'h e karjont gloar an dud eget gloar Doue.

KENTEL

Ar baganed a zeu hirio da gaout Jezuz, a verk d'eomp an niver bras a dud eus ar bed holl a zeuio di-

wezatoc'h da veza kristenien. Met a-raok, e vo ret da Vab an den, da lavarout eo d'Hor Salver Jezuz-Krist, beza savet war ar Groaz ha mervel evit dasprena an eneou. O sonjal er poaniou a dle gouzanv, setu ma kren gant ar spont : « Va Zad, emezan, va saveteit eus an eur-man ! » Met kerkent e sav adarre kalon d'ezan : « Evit an dra-se, da lavarout eo evit gouzanv ar maro, oun deut d'an eur-man, emezan. » Ar c'hreunenn winiz, taolet en douar a varv da genta, a ziwan da c'houde, hag a ro er fin kalz frouez. Jezuz a raio evel-se ivez : da genta e varvo, da c'houde e tistroio e buhez, e skigno e Aviel du-man-du-hont, e trec'ho war Brins ar bed-man, da lavarout eo war Satan, hag e saveteio evel-se an holl dud a volontez vat.

Ar Juzevien n'int ket eus an dud-se. Hor Salver en deus graet kalz miraklou dirazo; prezeget en deus d'ezo ar wirionez; emaint o paouez klevout eur vouez eus an Nenv o rei gloar d'ezan, met en desped da gement-se, ne gredont ket ennan. An Aotrou Doue, o welout an implij fall o deus graet eus e c'hrasou, en deus o zennet diganto, ha breman int deut da veza dall. Lod anezo koulskoude, zoken e-touez ar pennou bras, o deus feiz ennan; met ne fell ket hen diskleria, gant aon na zisplijfent d'ar Farizianed, hag e-lec'h mont a-du gant Hor Salver, ez eont a-du gant e enebourien.

Grit eur sell en-dro d'eoc'h, hag e weloc'h pegen niverus n'eo ket hirio ivez an dud a ra ar memes tra. Gouzout a reont eman ar wirionez gant an Iliz katolik, met, gant aon da zisplijout da heman pe da hennez, da goll ar plas-man pe ar plas-se, e chomont hep heulia o relijion. Gwaz-a-se evito, rak, o lakat evel-se gloar an dud a-raok gloar an Aotrou Doue, e tennont warno e valloz, hag eun dervez marteze, ziouaz ! ez aint zoken betek koll o feiz !

Evit kaout eur feiz birvidik ha dispont, studiomp an Aviel hag ar c'hatekiz, lennomp leoriou ha kazetennou kristen; evel-se e teuimp da anaout mat hor relijion, hag e vimp gouest, pa gavimp an tu, da stanka o genou da enebourien an Iliz. Tec'homp ar muia ma c'hellomp diouz kompagnunez an dud difeiz ha diouz ar skoliou dizoue, ha morse, evit digarez ebet, na lezomp ar skridou fall da zont d'ober en hon ti labour milliget an diaoul. E-touez ar skridou-se, ez eus lod hag a ra brezel d'ar relijion dirak an holl, lod all hag a lavar ez int neutr. Diwallomp mat diouz ar re-man koulz ha diouz ar re-se. An naer en em ziskouez a-wel d'an holl, a zo danjerus; an hini a oar en em guzat e-touez ar bokedou evit flemma gwelloc'h, a zo falloc'h c'hoaz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An hini n'eman ket a-du ganin, a zo enep d'in.* »

Al Lun Santel

(132)

Jezuz a zistro eus Betani da Jeruzalem, hag a daol e valloz war eur wezenn fiez. — Goulenn Prinsed ar Veleien.

Antronoz vintin, evel ma kuitae Betani evit distrei e kêr, Jezuz en doe naon. Hag o welout eus a-bell war e hent eur wezenn fiez goloet a zeliou, e teuas da welout

ha kaout a rafe enni eun dra bennak ; hag, o veza deut tost, ne gavas nemet deliou, rak ne oa ket amzer ar fiez, hag e lavaras d'ezi : « Ra vezi difrouez da viken. » Ha raktal e voe dizec'het ar wezenn fiez.

An diskibien, o welout an dra-se, a voe souezet, hag a lavaras : « Penaos eo bet dizec'het ken buan ? » Jezuz a respontas d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, m' ho pefe feiz hep tamm difizians ebet en ho kalon, n'eo ket hepken ar pez a zo c'hoarvezet gant ar wezenn-se, a rafec'h, met, ma lavarfec'h d'ar menez-se : kerz alese hag en em daol er mor, e sentfe ouzoc'h. Rak-se e lavaran d'eoc'h : kement tra a c'houlennoc'h dre ar bedenn, kredit her resevoc'h, hag e c'hoarvezo evel-se. » An diskibien a lavaras d'ezan : « Kreskit hor feiz. »

Pa voe en em gavet en Templ, e teuas Prinsed ar Veleien hag ar Re-Goz eus ar bobl d'e gaout, hag e lavarjont d'ezan : « Dre be c'halloud e rit an traou-se, piou en deus roet aotre d'eoc'h ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Me a raio ivez eur goulenn ouzoc'h ; ma c'hellit respont, me a lavaro d'eoc'h ivez dre aotre piou e ran an traou-se. Badeziant Yann, eus pelec'h e teue, eus an Nenv pe eus perz an dud ? » Hag e tivizent etrezo evel-hen : « Ma respontomp : eus an Nenv, e lavaro d'eomp : « Perak n'hoc'h eus ket kredet ennan ? » Ha ma respontomp : eus perz an dud, e vimp labezet gant ar bobl a-bez, rak kredi a reont start e oa Yann eur profed. » Respont a rejont eta da Jezuz : « N'ouzomp ket. » Hag e lavaras d'ezo d'e dro :

« Me kennebeut, ne lavarin ket d'eoc'h dre aotre piou e ran an traou-se. »

KENTEL

Jezuz, o tostaat ouz ar wezenn fiez, ne oa ket e sonj kaout frouez enni, pegwir ne oa ket neuze mare ar fiez. Ma ra d'ezi dizec'ha war an taol, n'eo eta nemet evit kelenn e ebestel.

Deski a ra d'ezo da genta kaout e madelez hag e galloud an Aotrou Doue, eur fizians hep muzul. I eo a vo karget da brezeg an Aviel; poan ha trubuilh o devo eta da c'houzanv, met arabat e vo d'ezo fallgaloni morse. An Aotrou Doue a vo atao asamblez ganto, ha, ma pedont anezan gant feiz, e roio d'ezo ar galloud, nekɜt hepken da lakat eur wezenn fiez da zizec'ha war an taol, met d'ober traou kalz diaesoc'h c'hoaz, evel ma 'z eo chanj plas da venez an Olived hag hen stlapa er mor: « Kement tra a c'houlennoç'h, emezan, kredit her resevoc'h, hag e c'hoarvezo evel-se. »

Eur gentel all a ro Jezuz c'hoaz d'e ziskibien, hag hi talvoudus-meurbet. Eun dervez ma tremene ganto dre ar Samari evit mont da brezeg d'ar Bere, e kontas d'ezo parabolenn ar wezenn fiez difrouez. Mestr ar wezenn-se, pedet gant e servijer, a gemeras pasianted ganti, met ar wezenn, daoust d'ezi da veza bet teilet mat, ne wellaas tamm ebet. Deliou a zougas evel a-raok, met frouezenn ebet ne roas. Ar mestr a welas neuze na oa mat nemet d'ober tan, ha setu perak e welomp anezan hirio o teurel warni e valloz hag ouz he lakat da zizec'ha.

Ar wezenn fiez a verk d'eomp ar Juzevien; ar mestr eo an Aotrou Doue. Hen eo en deus dibabet ar Juzevien evit beza e bobl muia-karet. E-pad meur a gant vloaz en deus roet d'ezo grasou war c'hrasou, met,

e-lec'h senti outan, pet ha pet gwech n'o deus ket troet kein d'ezan ? Ar Brofeded o deus goulennet pardon evito; an AotrouDoue en deus neuze bet truez outo, hag a-benn ar fin zoken, eo deut e-unan war an douar d'o sklerijenna. Evit diskouez d'ezo piou e oa, en deus kaset Yann-Vadezour dirazan da rei testeni d'ezan ha da brezeg d'ezo ar binijenn; met n'o deus ket e selaouet. Jezuz e-unan en deus graet e-leiz a viraklou, met e-lec'h digemer e gelennadurez, o deus graet brezel d'ezan, hag a-benn eun nebeut derveziou aman, e vo laket ganto d'ar maro. An darn-vuia anezo o deus doare da gaout kalz relijion ha da servija mat an Aotrou Doue; met n'o deus nemet an doare. En diabarz ez int dishenvel-bras diouz ar pez ma 'z int en diavaez. Pegwir ne fell ket d'ezo chanj buhez, e c'hoarvezo ganto ivez ar pez a zo c'hoarvezet gant ar wezenn fiez. Jezuz a daolo warno e valloz, o dilezo, hag a zibabo d'e servija tud all eus pep korn eus ar bed.

O selaou ar gentel-se a ro Hor Salver d'e ziskibien, diskennomp doun en hor c'houstians. Ni ivez, abaoe dervez hor badeziant, nag a c'hrasou hon eus bet digantan ? Peseurt implij hon eus graet anezo ? Marteze e seblantomp beza tud a relijion. Petra omp e gwirionez dirak an Aotrou Doue ? Sellomp piz ouz hon oberou. M'hon eus douget betek-hen frouez a santelez, kendalc'homp da senti ouz ar gourc'hemennou betek hon eur diweza; met m'hon eus bevet er stad a bec'hed, na zaleomp ket da chanj buhez, rak an Aotrou Doue a c'hellfe ivez dont da skuiza ganeomp, hag, a-benn ar fin marteze, pa ne vefemp ket o c'hortoz, e c'hellfemp beza skoet gant ar maro ha stlapet gantan e-kreiz tan an ifern.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant

Hor Salver : « *Kement gwezenn na zougo ket frouez mat, a vo trouc'het ha stlapet en tan.* »

(133)

Jezuz a lavar d'ar Juzevien parabolenn an daou vab hag hini ar winierien [1] vuntrer.

Jezuz a lavaras d'ar Juzevien : « Penaos e varnithu ? Eun den en doa daou vab ; hag, o tostaat ouz ar c'henta, e lavaras d'ezan : « Va mab, kerz hirio da labourat em gwinienn. » Ar mab a respontas : « Ne fell ket d'in. » Met da c'houde, savet keuz d'ezan, ez eas. An tad a yeas goude-se da gaout e vab all hag a reas d'ezan ar memes gourc'hemenn. Heman a respontas : « Mont a ran, Aotrou. » Met ne deas ket. Pehini eus an daou vreur en deus sentet ouz e dad ? — Ar c'henta », emezo.

Jezuz a lavaras d'ezo neuze : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ar Bublikaned hag ar merc'hed a vuhez fall a vo a-raozoc'h e rouantelez Doue. Rak Yann a zo deut d'ho kaout dre hent ar wirionez, ha n'hoc'h eus ket kredet ennan. Met ar Bublikaned hag ar merc'hed a vuhez fall o deus kredet ennan. Ha c'houi, o welout an dra-se, n'hoc'h eus ket bet a geuz, n'hoc'h eus ket kredet ennan. »

— Selaouit c'hoaz eur barabolenn all : bez' e oa eun

(1) Vignerons e galleg.

tad a familh a blantas eur winieg [1], a reas eur c'hae endro d'ezi, a doullas eur waskell hag a savas eun tour. He feurmi a reas da winierien, hag ez eas da eur vro bell. Hogen, pa zeuas amzer ar frouez, e kasas e vevelien d'ar winierien, evit kutuilh frouez ar winieg. Met ar winierien

PARABOLENN AR WINIERIEN VUNTRER

...Chom a rae gantan c'hoaz unan, e Vab muia karet ; her c'has a reas d'ezo da ziweza..... Met ar winierien a grogas ennan, hag a daolas anezan er-maez eus ar winieg da rei d'ezan taol ar maro.

a grogas er servijerien, a skoas war unan, a lazas eun all hag a labezas eun trede. Kas a reas servijerien all, niverusoc'h eget en dro genta, hag e rejont henvel d'ezo. Chom a rae gantan c'hoaz unan, e vab muia-karet ; her c'has a reas d'ezo da ziweza, en eur lavarout : « Marteze o devo doujans evit va Mab. » Met ar winierien, pa weljont ar Mab, a lavaras etrezo : « Heman eo an hêr ; deuit, lazomp-hen, hag hor bezo

(1) Vigne e galleg.

e herez. » Hag e krogjont ennan, hag e taoljont anezan er-maez eus ar winieg da rei d'ezan taol ar maro. Pa vo distro, mestr ar winieg, petra a raio d'ar winierien-se ? » Respont a rejont : « Ober a raio d'an dud fallakr-se gouzanv eur maro kriz, hag e feurmo e winieg da dud all a roio d'ezan ar frouez, pa vo deut an amzer. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Rak-se e lavaran d'eoc'h e vo tennet diganeoc'h Rouantelez Doue ha fiziet en eur bobl all, a gutuilho ar frouez. » O klevout an dra-se, e lavarjont : « Ra chomo pell diouzomp hevelep gwalleur ! »

Met Jezuz, o sellout eün outo, a lavaras : « Petra a verk ar gomz-se eus ar Skritur-Sakr ? Ha n'hoc'h eus he lennet eur wech bennak ? — *Ar maen a zo bet taolet kuit gant ar re a vansone, a zo deut da veza ar maen-korn ; an Aotrou en deus graet an dra-se, hag eul labour souezus eo evit hon daoulagad.* — An neb a gouezo war ar maen-se, a vo brevet, hag an hini a gouezo ar maen warnan, a vo flastret. »

Prinsed ar Veleien, ar Skribed hag ar Farizianed a glaskas raktal kregi e Jezuz, rak komprenet o doa en doa lavaret ar c'homzou-se evito ; met ne gredjont ket, gant aon rak ar bobl.

KENTEL

An tad a familh a zo hano anezan e parabolenn an daou vab, eo an Aotrou Doue, en deus roet e c'hourc'hemennou d'ar Juzevien ha digaset Yann-Vadezour da brezeg d'ezo. Ar mab kenta a verk ar bec'herien glac'haret : ar Bublikaned hag ar merc'hed a vuhez

fall; da genta o doa lavaret na sentfent ket ouz lezennou an Aotrou Doue; met da c'houde, o klevout prezegennou Yann-Vadezour, o deus graet pinijenn. An eil mab a verk ar bec'herien galedet : ar Skribed hag ar Farizianed. Ar re-man, c'hoant d'ezo da veza kemeret evit tud a relijion, o doa prometet d'an Aotrou Doue e heuilhfent e c'hourc'hemennou, met n'o deus ket graet. Pa 'z eo deut Yann-Vadezour da brezeg d'ezo ar binijenn, n'o deus ket sentet outan, ha setu perak, da zeiz ar varnedigez, e vint laket war-lerc'h ar bec'herien glacharet, rak ar pez a c'houlenn an Aotrou Doue, neket komzou eo, met oberou a binijenn hag a garantez.

E parabolenn ar winierien vuntrer, an tad a familh eo adarre an Aotrou Doue; ar winieg eo ar bobl a Israel; ar winierien eo ar Skribed hag ar Farizianed; servijerien an tad a familh eo ar Brofeded, hag ar mab eo Jezuz e-unan. An Aotrou Doue en deus laket ar bobl a Israel etre daouarn ar Skribed hag ar Farizianed ha karget ar re-man d'he sklerijenna ha d'he santelaat. Eur wech an amzer, en deus kaset d'ezo Profeded da c'houlenn diganto ar pez a oa dleet d'ezan, da lavarout eo doujans ha sentidigez; met ar Skribed hag ar Farizianed, e-lec'h o reseo, o deus a wallgaset ha laket d'ar maro. An Aotrou Doue, a-benn ar fin, en deus kaset d'ezo e Vab muia-karet, met n'o deus hen digemeret kennebeut; a-benn pevar dervez aman zoken, e vo kaset ganto er-maez eus kêr Jeruzalem, ha, digouezet war ar C'halvar, e vo staget ganto war eur groaz, etre daou laer.

Met an Aotrou Doue ne zaleo ket da gastiza an dud fallakr-se. A-raok pell amzer e tigaso d'ezo truilhou a bep seurt; ha goude beza tennet diganto e c'hrasou a sklerijenn hag a nerz, e roio ar madou-se

da dud eus ar broiou all, evit kaout en o zouez eun niver bras a servijerien vat.

Pebez kentel evidomp-ni holl ! An neb a sav eun ti, a dle klask eur maen a zoare da lakat er c'horn anezan; anez-se ne vo ket pell e di o koueza en e boull. Gant an dud, ar familhou hag ar broiou, eman an traou evel-se ivez. Pa n'int ket harpet war Hor Salver Jezuz-Krist, ne chomont ket pell en o sav. Jezuz eo ar maen a zo bet taolet a gostez gant ar Juzevien, met abaoe e vez laket da vaen-korn gant kement hini a fell d'ezan ober labour padus. An neb a zo harpet gantan, a zo krenv, met « An neb a gouezo war ar maen-se, a vo brevet, hag an neb a gouezo ar maen-se warnan, a vo flastret. »

TAOLOMP EVEZ OUZ AR WIRIONEZ-SE HA SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Hep va sikour, n'hellit netra.* »

(134)

Jezuz a lavar d'ar Juzevien parabolenn eured Mab ar Roue hag a zistro da Vetani.

Jezuz, o komz a-nevez, a lavaras d'ar Juzevien : « Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz eur roue a rae eured e vab. Kas a reas e servijerien da c'hervel ar re a oa bet pedet d'al lein, hag ar re-man ne fellas ket d'ezo dont. Kas a reas c'hoaz servijerien all, en eur lavarout d'ezo : « C'houi a lavaro d'ar re a zo pedet : pourchaset eo al lein, va ejened ha va loened lart a zo lazet, prest

eo pep tra ; deuit d'al lein. » — Met ne rejont van ebet, hag ez ejont kuit, unan d'e vereuri, eun all d'e genwerz ; hag ar re-all a grogas er servijerien, hag a lazas anezo, goude beza o gwallgaset. O klevout kement-se, ar roue a yeas e kounnar hag a gasas e armeou evit lakat d'ar

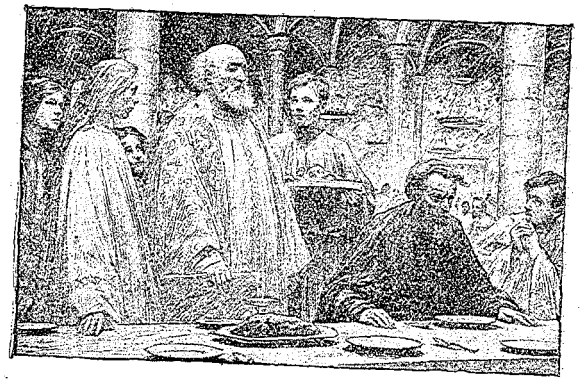

PARABOLENN EURED MAB AR ROUE

... Ar roue a zeuas d'ober eun dro, da welout an dud ouz taol, hag e zaoulagad. a gouezas war unan ha n'edo ket gantan e sae eured. Hag e lavaras d'ezan : « Va mignon, penaos oc'h deut aman hep kaout ho sae eured ? » Hag an den n'hellas lavarout ger ebet. Ar Roue a lavaras neuze d'e servijerien : « Liammit d'ezan e zaouarn hag e dreid, hag hen taolit er-maez, en denvalijenn ; eno e vo daerou ha skrign dent. »

maro ar vuntrerien ha devi o c'hêr. Hag e lavaras d'e servijerien : « Prest eo al lein, met ar re a oa bet pedet, ne veritent ket an enor-se. It eta dre ar c'hroaz-henchou, ha galvit da zont da leina ar re-holl a gavoc'h. »

« Ar servijerien a yeas dre an henchou hag a vodas ar re a gavjont, mat ha fall, hag ar sal-eured a voe leun a dud. Ar roue a zeuas d'ober eun dro, da welout an

dud ouz taol, hag e zaoulagad a gouezas war unan ha n'edo ket gantan e sae eured. Hag e lavaras d'ezan : « Va mignon, penaos oc'h deut aman, hep kaout ho sae eured ? » Hag an den n'hellas lavarout ger ebet. Ar roue a lavaras neuze d'e servijerien : « Liammit d'ezan e zaouarn hag e dreid, hag hen taolit er-maez, en denvalijenn : eno e vo daerou ha skrign-dent. Rak kalz a zo galvet, met nebeut a zo dibabet. »

Jezuz, e-pad an deiz, a gelenne en Templ, hag e kuitae anezan diouz an abardaez evit mont war-du menez an Olived (*da Veiani*). Hag ar bobl a zeue holl d'e gaout adalek ar mintin, d'e glevout en Templ.

KENTEL

Ar roue a zo hano anezan er barabolenn-man, eo Doue an Tad, a zigas Jezuz e Vab war an douar evit beza pried e Iliz. Al lein eured eo ar grasou a ro d'eomp hag hol laka e stad da gemer perz eun deiz en eürusted dudius ar baradoz. Kenta re a zo bet galvet d'an eured-se eo ar Juzevien, met n'o deus ket sentet ouz an Aotrou Doue, hag e-lec'h digemer mat e servijerien, ar Brofeded, o deus o laket d'ar maro.

O welout e chom goullo plasou kalz eus ar re en doa pedet da genta, ar roue, eme an Aviel, a roas urz d'e servijerien da c'hervel tud a zu-man hag a zu-hont, hep sellout piou e vijent. Evel-se e ra an Aotrou Doue ivez e-kenver e Iliz. E ebestel en deus kaset er pevar c'horn eus ar bed da c'hervel ar baganed da zont da-vetan, hag hirio c'hoaz, dre e visionerien, e kendalc'h da gas d'ezo sklerijenn ar feiz. An holl a zo pedet eta da zont da leina en e iliz, da lavarout eo da gemer

perz en he c'hrasou dispar. Met koulskoude, n'eo ket a-walc'h dont da leina. Evit rei enor d'ar pried nevez, eo ret kaout eur gwiskamant dereat. Ar gwiskamant dereat-se, evel ar sae wenn a vez roet d'ar c'hristen da zeiz e vadeziant, pa vez digemeret en Iliz, a verk ar c'hras a santelez a rank an den kaout evit plijout da Zoue.

Ar c'hras a santelez a zo eur c'hras a chom en hon ene hag a ra d'eomp beza just ha santel dirak an Aotrou Doue. Setu ar pez a hanver ar stad a c'hras.

Evel ar c'hras aktuel, ar c'hras a santelez a zo eun donezon dreist-natur laket ennomp gant an Aotrou Doue; met ar pez a ra d'ezi beza dishenvel diouz ar c'hras aktuel, eo an dra-man : ar c'hras aktuel n'eo roet d'eomp nemet evit hor sikour e-pad eur pennad amzer hepken, e-lec'h ar c'hras a santelez, eur wech m'eo laket ennomp dre ar sakramanchou, a chom ennomp keit ha n'he c'hollomp ket dre ar pec'hed marvel, hag a ra d'eomp beza atao kaer dirak an Aotrou Doue, zoken e-pad ma vezomp kousket.

Ar c'hras a ro ar santelez, eo ar c'haera eus an holl zonezonou. Kaout danvez, eürusted, enoriou, petra eo an dra-se e-kichen beza e stad a c'hras, bugel da Zoue hag eritour eus an Nenv ? Ar c'hras a santelez eo buhez an ene, an hini a ro d'eomp gwir da gaout perz eun deiz en eürusted ar baradoz. M' hon eus c'hoant, e c'hellomp he c'hreski atao muioc'hmui. N'hon eus evit-se nemet reseo alies ar sakramanchou. I eo ar c'horzennou choazet gant an Aotrou Doue evit rei d'eomp e vadou, ha seul-vui ma tostaomp outo, seul-vui e vezomp kaer ha pinvidik dirazan. Lezomp eta a-gostez an digareziou ha deomp da gofes ha da gomunia ken lies gwech ha ma c'hellomp.

Eun dra dreist-holl a rankomp kompren ha kompren ervat : m'hon eus ar gwalleur da goueza en eur pec'hed marvel bennak, na chomomp ket dindan galloud an diaoul; kement tra a reomp neuze, a zo hep talvoudegez dirak an Aotrou Doue, ha ma vefemp skoet gant ar maro er stad truezus-se, e vefemp stlapet gantan e-kreiz tan an ifern. Na zaleomp ket eta da vont da zaoulina er gador-gofez. Eno, e-harz treid ar beleg, e kavimp en-dro ar stad a c'hras, hon holl veritou tremenet hag ar joa dispar da veza adarre bugale da Zoue hag eritourien eus an Nenv.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb en deus karantez evidoun, a zalc'ho d'am c'homzou, ha va Zad a garo anezan, hag e teuimp ennan da chom.* »

Ar Meurz Santel

(135)

Jezuz a zeu eus Betani da Jeruzalem. Ar Farizianed a glask touella anezan diwar-benn paea an tailhou da c'houarnamant Rom.

Ar Farizianed en em vodas evit klask an tu da gaout abeg e komzou Jezuz. Hag e kasjont betek ennan o diskibien ha mignoned da Herodez, da lavarout d'ezan : « Mestr, ni a oar ez oc'h gwirion hag e tiskouezit hent Doue er wirionez, ha na rit forz piou a zo dirazoc'h ; lavarit eta d'eomp petra a sonjit : ha paea a

dleer ar gwiriou da Sezar, pe ne dleer ket ? » Jezuz, o lenn en o c'halon o fallagriez, a lavaras d'ezo : « Perak e klaskit va zouella, trubarded ? Diskouezit d'in ar pez-se a roit evit ar gwir. » Hag e rojont d'ezan eur pez-mouneiz. Ha Jezuz da lavarout d'ezo : « Skeu-

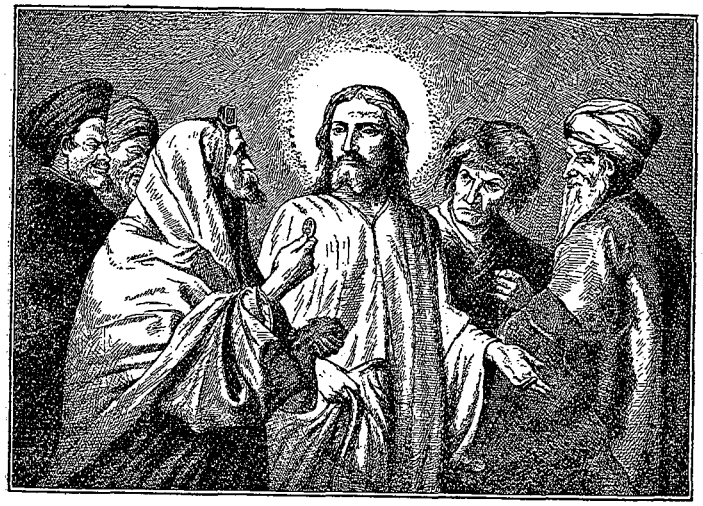

Hervez Bida.

« Roit da Sezar ar pez a zo da Sezar ha da Zoue ar pez a zo da Zoue ».

(Komzou H. S. Jezuz-Krist d'ar Farizianed).

denn hag hano piou a zo war ar pez ? — Re Sezar », emezo. Jezuz a respontas neuze : « Roit eta da Sezar ar pez a zo da Sezar, ha da Zoue ar pez a zo da Zoue. » O klevout ar respont-se, e voent souezet hag ez ejont kuit dioutan.

KENTEL

Enebourien Hor Salver, gant aon rak ar bobl, ne gredont ket c'hoaz lakat an dourn warnan; met da c'hortoz ma c'hellint kregi ennan, e teuont d'e gaout evit klask an tu da damall anezan dirak ar Juzevien. Ar re genta a dosta outan eo ar Farizianed hag an Herodianed. An Herodianed a oa Juzevien a yae atao a-du gant ar roue Herodez ha gant gouarnamant Rom. Ar Farizianed o doa kasoni outo abalamour da gement-se. Hirio avat en em glevont mat ganto evit koll Jezuz : « Mestr, emezo, lavarit d'eomp petra a sonjit : ha paea a dleer an tailhou da Sezar, impalaer Rom, pe ne dleer ket ? » Ma lavar Hor Salver chom hep paea an tailhou, e vo diskuilhet d'ar Romaned gant an Herodianed; ma lavar eo ret o faea, e vo diskuilhet d'ar bobl gant ar Farizianed ha laket e renk ar Juzevien fall. Stignet mat eo ar roued eta, met Jezuz ne gouez ket ennan : « Roit da Sezar, emezan, ar pez a zo da Sezar, ha da Zoue ar pez a zo da Zoue. »

Dre ar respont-se, Hor Salver a verk d'eomp en eun doare splann penaos eman ivez hon ***deveriou-ni ekenver ar gouarnamant.*** An dud a zo penn eur vro, o deus o galloud digant Doue. N'eus forz piou e vefent, prezidanted a republig, rouaned pe impalaered, e tleer senti outo, paea d'ezo an tailhou, sikour anezo da zifenn ar vro, dougen resped d'ezo ha pedi evito. Ma tougfent eul lezenn bennak hag a c'hourc'hemennfe traou fall, neuze avat e vefe arabat plega dirazo; rak eul lezenn evel-se a vefe douget, neket hervez ar galloud o defe bet digant Doue, met dre fallagriez hepken: da Sezar ar pez a zo da Sezar, da Zoue ar pez a zo da Zoue.

Kement-se a zigas sonj d'eomp ivez eus eun dra c'hrevus-meurbet eus hon amzer-ni : dever ***ar votadeg.*** Eun dever a goustians eo mont da voti, ha ret

eo voti evit tud a relijion hag a urz vat, evit ma vo gouarnet ar vro hervez bolontez an Aotrou Doue. An neb a ro e vouez d'eun den fall, a ra eur pec'hed marvel, ha n'eo ket diaes kompren perak. An hini a zalc'h ar skeul d'al laer evit mont d'ar solier da laerez, petra eo e-unan nemet eul laer ? Evel-se ivez, an neb a ro e vouez da dud hag a ra lezennou fall, a zo e-unan eun den fall, pegwir e sikour re-all da enebi ouz an Aotrou Doue hag ouz e Iliz.

E Frans, ma 'z eus bet gwelet kement a draou mantrus abaoe hanter kant vloaz, piou a zo kaoz ? Ar re o deus graet al lezennou fall a dra-sur, da lavarout eo tud difeiz ha na lakont morse o zreid en Iliz. Met siouaz ! n'emaint ket o-unan. Eur rummad tud all a zo c'hoaz hag a verit beza laket kein ha kein ganto. An darn-vuia anezo a lavar bemdez o fedennou, a vez bep sul en oferenn, hag a ya da gofes ha da gomunia meur a wech ar bloaz marteze; en amzer ar votadeg avat emaint a-du gant enebourien o feiz, hag ar re-man, gant sikour o moueziou, a ra lezennou dizoue, lezennou fallakr hag a laz ar relijion er vro. Pebez fallagriez ha pebez torfed !

Ha ne servij ket d'ar gristenien fall-se klask digareziou ha lavarout e roont o mouez da enebourien o feiz, neket evit noazout d'ar relijion, met hepken abalamour d'ar vad a reont d'ezo a-hend-all. An Aotrou Doue eo ar Mestr kenta, ha biskoaz, evit digarez ebet, n'heller trei kein d'ezan evit mont a-du gant e enebourien. Doue da genta !

Ne servij ket kennebeut tamall ar veleien ha lavarout n'o deus netra da welout war ar politig. Ar beleg, evit mad ar relijion, ne dle ket en em emmel ouz traou ar vro, pa ne reer netra enep lezennou Doue ha re an Iliz, lakomp e vefe gwir kement-se; met serri ar

skoliou kristen, tenna digant an tadou hag ar mammou ar gwir da sevel o bugale hervez o feiz, lakat ar relijiused er-maez eus o zi, tenna he madou digant an Iliz, laerez o oferennou diwar an Anaon ha drailha an noriou war an ilizou, daoust hag an dra-se a zo politig ? Nann, neket politig eo, met brezel d'ar relijion ha netra ken; hag ar beleg ne ra nemet e zever, pa sav e vouez evit kondaoni al labour diaoulek-se. An hini a ya neuze dreist ar pez a zo merket d'ezan, neket an Iliz eo, met ar gouarnamant; ha kristen ebet n'hell mont a-du gantan dindan boan da veza eur Judaz, da lavarout eo eun trubard hag eun torfetour.

En ti-kêr, koulz hag e pep lec'h, an Aotrou Doue eo ar mestr, hag ar plas a zo dleet d'ezan, eo ar plas kenta. Na chomomp ket eta da varc'hata : eno ivez bezomp kristenien leal ha kalonek ha roomp atao hor mouez d'ar re a zo a-du gant an Aotrou Doue hag e Iliz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Roit da Sezar ar pez a zo da Sezar ha da Zoue ar pez a zo da Zoue.* »

(136)

Ar Saduseaned a ra goulennou ouz Jezuz diwar-benn Rezureksion ar re varo. Hor Salver a ziskouez d'ezo dre ar Skritur-Sakr e vo eur Rezureksion hag a zispleg d'ezo e pe stad e vo neuze an Dud-Eürus er Baradoz.

Ar Saduseaned, a nac'h ar rezureksion, a zeuas er memes deiz da gaout Jezuz hag a reas ar goulenn-

man outan : « Mestr, Moizez en deus lavaret : ma varv unan bennak hep bugale, e vreur a zimezo d'e wreg intanvez, evit ma lezo bugale gant e vreur maro. Hogen, ganeomp-ni e oa seiz breur ; ar c'henta a zimezas hag a varvas, hag, evel n'en doa ket a vugale, e lezas e wreg gant e vreur. Evel-se e c'hoarvezas gant an eil, hag an trede, betek ar seizvet. Erfin, goude ar seiz breur, e varvas ar wreg ivez. D'ar rezureksion, da behini eus ar seiz e vo gwreg, pegwir eo bet gwreg d'ezo holl ? » Jezuz a respontas d'ezo : « Fazia a rit, ha ne gomprenit ket ar Skritur na galloud Doue. D'ar rezureksion, ar wazed n'o devo ket a verc'hed, hag ar merc'hed kennebeut n'o devo ket a wazed ; henvel e vint ouz aelez Doue en Nenv. N'hellint mui mervel ; hag e vint galvet bugale Doue, o veza ma 'z int bugale ar rezureksion. Ar re varo a savo eus a varo da veo, Moizez hen diskouez mat ; ha n'hoc'h eus ket lennet en e leor penaos en deus komzet Doue outan er vodenn : *Me a zo Doue Abraham, Doue Izaak ha Doue Jakob ?* — Hogen Doue n'eo ket Doue ar re varo, met ar re veo, rak holl ez int beo dirazan ; c'houi a fazi kalz eta. » Lod eus ar Skribed a lavaras d'ezan neuze : « Komzet mat hoc'h eus. »

Ar Farizianed a oa bodet en-dro d'ezan, ha Jezuz a reas d'ezo ar goulenn-man : « Petra a sonjit eus ar C'hrist ? Da biou eo Mab ? » — « Da Zavid » emezo. — « Ha koulskoude, eme Jezuz, David e-unan, skleriennet gant an Nenv, a gomz evel-hen diwar e benn e leor ar Salmou : An Aotrou en deus lavaret d'am

Aotrou : Azezit en tu dehou d'in, betek ma rin eus hoc'h enebourien eur skabell d'ho treid. — David e-unan a c'halv anezan e Aotrou ; penaos eta eo mab da Zavid ? » Ha n'helle den respont d'ezan.

Hag an dud a oa eno, niverus-meurbet, o doa plijadur ouz e selaou.

KENTEL

Korf an den, eur wech maro, a gouez e breinadurez hag e poultrenn, met e fin ar bed e savo adarre eus a varo da veo evit ar varn jeneral. An ene a zistroio ennan, ha biken mui ne vint dispartiet an eil diouz egile.

Kement-se a c'hoarvezo dre holl-c'halloud an Aotrou Doue. An Hini en deus roet ar vuhez d'ar c'horf, p'en deus e grouet, hag a denn anezi digantan, pa sko anezan gant ar maro, ne vo ket diaes d'ezan kennebeut he lakat ennan adarre d'ar mare merket gant e justis.

Ar c'horfou a savo eus a varo da veo evit kemer perz e gloar pe e poaniou an eneou. War an douarman, o deus o lod en oberou mat pe en oberou fall an eneou ; just eo eta o defe ivez o lod en o eürusted pe en o zrubuilhou e-pad an eternite. Korf ar merzer, goude m' en deus gouzanvet kement war an douar, a dle beza karget a enor hag a c'hloar er baradoz ; hag ar c'horfou a servij d'ar bec'herien da zisenti ouz Doue, a dle ivez kaout perz e mez hag e tourmanchou an ene e-kreiz tan an ifern. N'eus netra justoc'h, ha koulskoude, setu aze ar pez a nac'he ar Saduseaned. Ar re-man, evel m'hon eus gwelet uheloc'h, n'o doa mui a feiz. Ne gredent mui nag e buhez an ene goude ar maro, nag e rezureksion ar c'horfou :

« Ar Skritur-Sakr, emezo, ne gomz ket eus an traouse. »

Jezuz, oc'h en em harpa end-eün war ar Skritur-Sakr, a ziskouez d'ezo pegement e fazionť : Doue, goude maro Abraham, Izaak ha Jakob, a lavaras da Voizez : *Me a zo o Doue, ha neket me a oa o Doue.* Ar c'homzouse a verk emaint beo c'hoaz, rak an Aotrou Doue ne ren ket war gorfou maro. Eneou an dud a vev keit hag an Aotrou Doue e-unan, da lavarout eo e-pad an eternite, hag e fin ar bed, e vint unanet adarre gant ar c'horfou o devo bet war an douar. Neuze evelato, e vo dishenvel-bras o buhez diouz an hini a renont er bed-man : « Ar wazed n'o devo ket a verc'hed, hag ar merc'hed n'o devo ket a wazed; henvel e vint ouz Aelez Doue en Nenv. » Ne vint mui skoet gant ar maro, hag e-pad an eternite a-bez e vint pe eürus er baradoz pe bourrevet e-kreiz tan an ifern.

An Hini a zispleg ar gwirioneziou-se d'ar Saduseaned, a oar mat penaos e tremeno an traou, rak Hen eo ar C'hrist, an eil Person eus an Dreinded en em c'hraet den. Ar C'hrist, hervez ar Skritur-Sakr, a zo Mab da Zavid, ha gwir eo kement-se, rak eus David e tiskenn dre ar gwad, met, er memes amzer, ez eo ivez Mab da Zoue, ha setu perak e ra David e Aotrou anezan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ar re o devo graet ar mad, a savo eus a varo da veo evit ar vuhez eternel er baradoz ; ar re o devo graet an droug, a savo eus a varo da veo evit beza kondaonet d'an ifern.* »

(137)

Eur Skrib a c'houlenn ouz Jezuz pehini eo ar brasa eus ar gourc'hemennou. — Respont Hor Salver.

Ar Farizianed, o veza klevet en doa Jezuz serret e genou d'ar Saduseaned, en em vodas, hag unan anezo, skrib ha doktor eus al Lezenn, a reas d'ezan ar goulennman, da glask hen touella : « Mestr, pehini eo ar brasa gourc'hemenn eus al Lezenn ? » Jezuz a lavaras d'ezan : *Karout a ri an Aotrou da Zoue gant da holl galon, da holl ene, da holl spered.* Setu aze ar c'henta gourc'hemenn. Hag an eil a zo henvel outan : *Karout a ri da nesa eveldout da-unan.* N'eus gourc'hemenn all ebet brasoc'h eget ar re-se, rak enno eman an holl Lezenn hag an holl Brofeded. » Ar Skrib a lavaras d'ezan : « Mat, Mestr ; lavaret hoc'h eus gant gwirionez n'eus nemet eun Doue, n'eus hini all nemetan, hag e tleer e garout gant an holl galon, an holl spered, an holl ene, an holl nerz, ha karout an nesa eveldomp hon-unan a zo gwelloc'h eget an holl sakrifisou ha traou all kinniget da Zoue. » Jezuz, o welout e oa fur e respont, a lavaras d'ezan : « N'emaout ket pell diouz Rouantelez Doue. »

Ha den ebet ne grede mui ober goulennou d'ezan.

KENTEL

An Aotrou Doue eo hor Mestr, ha kement tra hon eus, a zo deut d'eomp digantan. N'eo ket soue-

zus eta hor befe an dever striz da veva evitan hag evitan hepken, o senti ouz e c'hourc'hemennou hag o renta d'ezan an holl enoriou a zo dleet d'ezan. Kement-se a reomp dre ar vertuz a relijion.

Ar vertuz a relijion a zo eur pleg eus hon ene hag hon doug da veza aketus d'hon deveriou e-kenver Doue. Ar pleg mat-se a zo laket ennomp gant gras an Aotrou Doue e-unan, hag hor bolontez a sent ouz e c'hras oc'h ober dalc'hmat ar pez a blij d'ezan.

Ret eo d'eomp enori Doue da genta a spered hag a galon; setu ar pez a reomp dre ar vertuziou teologal: ar Feiz, an Esperans hag ar Garantez. Met kement-se n'eo ket a-walc'h. O veza n'omp ket sperejou pur evel an aelez, e tleomp ivez lakat hor c'horf da enori e Grouer en e c'hiz. Ha neuze, n'emaomp ket hon unan er bed-man; beva a reomp e-touez tud all hen-vel ouzomp; n'eo ket a-walc'h eta da bep-hini ac'ha-nomp enori Doue en e du e-unan; ret eo d'eomp en em unani evit-se gant ar re ma vevomp en o zouez. Setu aze ar pez a reomp dre ar vertuz a relijion. E pep am-zer hag e pep bro, ez eus bet evel-se goueliou ha lidou sakr evit rei da Zoue an enor a zo dleet d'ezan.

Evit enori Doue evel m'eo dleet, e rankomp da genta hen *adori*, da lavarout eo hen anaout evit an hini a zo Mestr war bep tra ha n'en deus e-unan mestr ebet, d'an eil e drugarekaat evit e vadoberou, d'an trede pedi anezan da rei d'eomp e c'hrasou, ha d'ar bevare goulenn digantan ar pardon eus hor pec'hejou. Kement-se a c'hellomp ober, pa garomp hag e-giz ma karomp, met koulskoude, ar gwella doare evidomp d'o-ber mat hon dever war ar poent-se, eo beza fidel d'hor pedennou, mintin ha noz, hag heulia an oferenn gant devosion, da vihana bep sul ha bep gouel berz.

Goude beza respontet d'ar Skrib pehini eo ar

c'henta gourc'hemenn, Jezuz a gendac'h evel-hen : « Hag *an eil gourc'hemenn*, emezan, a zo henvel ouz ar c'henta : karout a ri da nesa eveldout da-unan. » Ar Skrib n'en doa goulennet netra diwar-benn an eil gourc'hemenn; Jezuz koulskoude her ro d'ezan da anaout dioustu, evit diskouez d'ezan pegen start eo unanet ar garantez e-kenver Doue hag ar garantez e-kenver an nesa. Ne reont e gwirionez nemet unan. An neb a fell d'ezan karout Doue, a dle eta karout ivez e nesa; anez-se, dindan boan da veza eur gaouiad, n'hell ket lavarout e kar Doue : « Ma lavar unan bennak, eme sant Yann : me a gar Doue, ha m'en deus kasoni ouz e vreur, hennez a zo eur gaouiad. Rak an hini na gar ket e vreur, a wel dirazan, n'hell ket kennebeut karout Doue ha na wel ket. »

Karout Doue ha karout an nesa, setu aze eta ar brasa gourc'hemennou. « Enno, eme Hor Salver, eman an holl Lezenn hag an holl Brofeded. » Hag e gwirio-nez, an hini a gar Doue hag e nesa, ne chom ket da varc'hata evit heulia ar gourc'hemennou all penn-da-benn ; hennez a zo atao didamall. Er c'hontrol, an hini n'eus ket a garantez en e galon, n'hell ket pli-jout da Zoue, n'eus forz pegement a oberou mat a rafe a-hend-all.

Ar Skrib n'en deus netra da damall da respont Hor Salver; ar c'hontrol eo, mat-tre e kav anezan. Eus ar re-all o deus klasket touella Jezuz, n'eus hini ebet kennebeut hag en defe gellet dont a-benn anezan; ha setu perak ne gredont mui ober goulennou outan. Breman eta, e c'hello Hor Salver kenderc'hel da bre-zeg d'ar bobl e-barz an Templ, hep beza direnket mui gant den ebet.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus ar Skritur-

Sakr : « *Karout a ri an Aotrou da Zoue gant da holl galon, da holl ene, da holl spered, ha da nesa eveldout da-unan.* »

(138)

Jezuz a rebech d'ar Skribed ha d'ar Farizianed o fallagriez hag o ourgouilh hag a daol warno e valloz.

Jezuz, o komz d'an dud ha d'e ziskibien, a lavaras evel-hen : « Ar Skribed hag ar Farizianed a zo azezet war gador Moizez ; grit ar pez a lavaront d'eoc'h, met na rit ket ar pez a reont o-unan ; lavarout a reont, met ne reont ket evel ma lavaront. Sammou pounner-meurbet a liammont da deurel war skoaziou an dud ; met i o-unan ne fell ket d'ezo touch outo gant unan eus o bizied. O holl oberou a zo graet evit beza gwelet gant an dud ; evit-se e ledanaont o bandennou hag e hiraont pennou-pil o mantilli. Karout a reont ar plasou kenta el leinou hag ar c'hadoriou kenta er sinagogou. Karout a reont beza saludet war ar plasennou ha beza galvet : Mistri ! Evidoc'h-c'houi, na lavarit ket ho kervel mistri, rak unan hepken a zo ho Mestr : ar C'hrist, hag holl ez oc'h breudeur. Ha na c'halvit den war an douar : tad ; rak unan hepken a zo ho Tad : ho Tad eus an Nenv. Ar brasa en ho touez a vo ho servijer. An neb en em savo, a vo diskennet, hag an neb en em izelaio, a vo savet uhel.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, abalamour ma serrit rouantelez Doue ouz an dud ; c'houi hoc'h-unan ne dit ket enni, hag ar re a fell d'ezo mont e-barz, c'houi a ra d'ezo pellaat diouti.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, rak oc'h ober an neuz da lavarout pedennou hir, e tebrit tiez an intanvezed. Setu perak e vezoc'h barnet strisoc'h.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, abalamour ma redit dre an douar a-bez ha dre an holl vroiou evit gounit eun diskibl ; ha pa 'z eo deut da veza ho tiskibl, e rit anezan eur mab d'an ifern, diou wech falloc'h egedoc'h. »

KENTEL

Ar bandennou a zo hano anezo er pennad-man eus an Aviel, a oa tammou kroc'hen maout tano, henvel ouz paper, a veze skrivet warno gourc'hemennou Doue. Ar Skribed hag ar Farizianed o douge en-dro d'o brec'h kleiz pe d'o zal, evit diskouez d'an dud e oant fidel d'al Lezenn. Ar pennou-pil a oa lasou, gant skoulmou en o fenn, a veze staget ouz bord ar mantili. Ar pez a rebech Jezuz d'ar Skribed ha d'ar Farizianed, neket kaout bandennou ha pennou-pil evelse eo, met hepken o dougen evit beza meulet gant an dud. Ar memes tra a c'hellomp lavarout diwar-benn an hanoiou a « dad » hag a « vestr ». N'int ket fall kennebeut; rak an Aotrou Doue e-unan eo a c'hourc'hemenn d'eomp kaout doujans evit hor c'herent hag hor mistri. Ar pez a rebech Jezuz eta d'ar Skribed ha d'ar Farizianed, neket dougen en hanoiou-se eo, met o dougen dre ourgouilh ha klask evel-se enoriou ha meuleudiou ha n'int dleet nemet da Zoue.

Hag, e gwirionez, enoriou ha madou ar bed-man, setu aze hepken ar pez a glaske an darn-vuia eus ar Skribed hag eus ar Farizianed-se. Hervez al Lezenn, e oant karget da sklerijenna o c'henvroiz ha d'o c'has da Rouantelez an Nenv, met ne raent forz ebet ganto : e-lec'h rei d'ezo skouer vat, e roent d'ezo skouer fall; e-lec'h o lakat war hent ar baradoz, e lakent anezo war hent an ifern.

N'eo ket souezus eta e vefe kouezet warno malloz an Aotrou Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb en em savo, a vo diskennet, hag an neb en em izelaio, a vo savet uhel.* »

(139)

Jezuz a rebech d'ar Skribed ha d'ar Farizianed o buhez fall hag o relijion faos hag a gendalc'h da deurel warno e valloz.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'ar Skribed ha d'ar Farizianed :

« Malloz d'eoc'h, renerien dall hag a lavar : Ma tou an den dre an Templ, n'eo netra ; met, ma tou dre aour an Templ, ez eo liammet. Tud diskiant, tud dall, pehini eo ar brasa, an aour pe an Templ a santela an aour ? An neb a dou dre an Templ, a dou dre an Templ ha dre an Hini a zo o chom ennan.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous,

a bae an dekvet war ar ment, an aned, ar c'humin, hag a zilez an traou brasa eus al Lezenn : ar justis, ar garantez evit Doue, an drugarez hag al lealded. An traou-man eo ho poa d'ober, hep dilezel ar re-all. Renerien dall, c'houi a sil eur fuluenn hag a lonk eur c'hanval !

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, abalamour ma netait an diavaez eus ar c'haliriou hag eus ar plajou, met en diabarz ez oc'h leun a laeronsi hag a loustoni. Farizian dall, neta da genta diabarz ar c'halir hag ar plad, evit ma vo ivez kaer an diavaez.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, abalamour ma 'z oc'h henvel ouz beziou livet e gwenn, a zo kaer da welout eus an diavaez hag a zo en diabarz leun a eskern hag a bep seurt breinadurez. C'houi ivez, en diavaez, hoc'h eus doare da veza santel, met en diabarz, n'oc'h nemet pilpoused leun a fallagriez.

« Malloz d'eoc'h, Skribed ha Farizianed pilpous, a sav beziou d'ar Brofeded hag a gempenn beziou an dud santel, hag a lavar : « Ma vefemp bet o veva en amzer hon tadou, ne vefemp ket bet a-du ganto evit skuilh gwad ar Brofeded. Evel-se e roit testeni hoc'h-unan enep d'eoc'h, o tiskleria ez oc'h bugale d'ar re o deus lazet ar Brofeded ; n'hoc'h eus nemet peurober labour ho tadou. Naered ha gouenn an naered, penaos e c'helloc'h-c'houi mirout da goueza e tan an ifern ? Me a gas d'eoc'h profeded, tud fur, doktored : c'houi a lazo hag a stago ouz ar groaz lod anezo, c'houi a skourjezo re-all en ho sinagogou, c'houi o heskino eus eur gêr d'eun all, evit ma kouezo warnoc'h an holl wad

santel a zo bet skuilhet war an douar abaoe gwad Abel, an den santel, betek gwad Zakariaz, mab Barakiaz, hoc'h eus lazet etre an Templ hag an Aoter. E gwirionez, me a lavar d'eoc'h, an holl draou-se a c'hoarvezo gant an dud a zo o veva breman.

« Jeruzalem, Jeruzalem, a laz ar Brofeded hag a labez ar re a zo digaset d'it. Pet gwech n'em eus ket klasket dastum da holl vugale, evel ma tastum eur yar he laboused bihan dindan he diouaskell, ha n'eo ket falvezet ganit. »

KENTEL

Goude beza kondaonet ourgouilh e enebourien, Hor Salver a rebec'h d'ezo o relijion faos hag o fallagriez. Evit beza just dirak Doue, n'eo ket a-walc'h paea, e-giz ma c'houlenne lezenn Moizez, an dekvet war al louzeier-c'houez-vat evel ar ment, an aned ha ar c'humin, na netaat an diavaez eus ar c'haliriou hag eus ar plajou a-raok mont ouz taol. Ret eo ouspenn, ha dreist pep tra, ren eur vuhez santel ha kaout eur galon glan dirak Doue. Met ar Skribed hag ar Farizianed n'o deus soursi ebet ouz kement-se. N'eus forz pegen kaer e vefent da welout en diavaez, en diabarz n'int remet breinadurez. O Zadou o deus laket ar Brofeded d'ar maro; i o-unan, hep-dale, a raio gwasoc'h c'hoaz : a-benn tri dervez aman, e stagint Mab Doue war eur groaz, hag e ebestel, diwezatoc'h, a vo skourjezet pe laket ganto d'ar maro.

Jezuz, ken mat koulskoude e-kenver an holl bec'herien glac'haret, a ya droug bras ennan o sonjal e kemend-all a fallagriez : « *Malloz d'eoc'h, emezan, Skribed ha Farizianed; c'houi, en diavaez, hoc'h eus doare da veza santel, met en diabarz n'oc'h nemet pilpoused leun a fallagriez.* »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-se, ha ma 'z omp bet pec'herien galedet en amzer dremenet, na zaleomp ket da chanj buhez, gant aon na zeufe an Aotrou Doue da skuiza ganeomp ivez ha d'hor milliga evel ar Skribed hag ar Farizianed.

(140)

Jezuz a wel eun intanvez o rei eun aluzenig d'an Templ hag a ra he meuleudi dirak e ziskibien.

Jezuz, azezet dirak kef an Templ, en em lakas neuze da sellout penaos e taole an dud arc'hant ennan. E-leiz a dud bindivik a daole kalz. Dont a reas ivez eun intanvez paour, a daolas ivez daou bezig, a dalveze pep-hini an hanter eus eur gwenneg. Jezuz a c'halvas neuze e ziskibien hag a lavaras d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, an intanvez-se he deus roet muioc'h eget ar re-holl o deus taolet arc'hant er c'hef. Rak, ar re-all o deus roet eus ar pez o doa a re ; met hi he deus kemeret war ar pez he doa ezomm, hag he deus roet kement he doa evit beva. »

KENTEL

Eun intanvez paour o rei d'an Templ kement he

doa evit ober vad en-dro d'ezi, pebez skouer evidomp-ni, kristenien ! Ni ivez, n'eus forz piou e vefemp, paour ha pinvidik, yaouank ha koz, tud eus kêr pe diwar ar maez, ni a dle holl poania, hervez hor galloud, da astenn Rouantelez Hor Salver Jezuz-Krist war an douar ha d'ober vad d'hon nesa, hag evit-se e tleomp en eur ziaesa, pa vez ret. Ar feiz a zo bet laket gant an Aotrou Doue en hon ene da zeiz hor badeziant, a zo eun tenzor prizius, hag an tenzor-se, ni hon eus holl an dever d'e ranna gant ar re-all. An neb n'eo kristen nemet evitan e-unan, n'eo nemet eur c'hristen faos !

Sellomp en-dro d'eomp ha gwellomp petra a dremen. Nag a boan a gemer Satan hag e vevelien evit koll an eneou ! Gant pebez kounnar e labouront da skigna ar gevier, an dizurz hag ar fals-kredennou, neket hepken er c'hêriou, met ivez war ar-maez betek er c'hêriadennou ar muia distro. O c'haout a reer e pep lec'h, en em daga a reont ouz kement a zo mat ha santel, ha n'ho deus mui resped evit netra, nag evit ar familh, nag evit ar relijion, nag evit ar vertuz; prezegennou bilimus, kazetennou leun a c'hevier, romanchou lubrik, skoliou dizoue, gwiskamanchou divodest, pep tra a servij d'ezo d'ober o labour a freuz hag a zispac'h ha da lakat an eneou war hent an ifern.

Daoust ha ret e vo lavarout o deus bugale an Aotrou Doue nebeutoc'h a aked d'ober ar mad eget n'o deus amezeien an diaoul d'ober an droug ? Nann, kement-se n'hell ket beza. Ni, disbibien d'Hor Salver Jezuz-Krist, a fell d'eomp prezeg ar wirionez ha sikour hon nesa d'en em savetei. Penaos e raimp-ni an drase ? Da genta *dre ar bedenn.* Goulennomp sikour evidomp hon-unan, met n'ankounac'haomp ket hon nesa. Pedomp evit hon tud, evit hor parrez, evit hor bro a zo enni kement a zisparti. Pedomp evit kemend-

all a dud tromplet hag a bec'herien galedet, pedomp evit an Iliz a zo ken gwallgaset gant hec'h enebourien. Marteze ne welimp ket atao ar frouez eus hor pe-

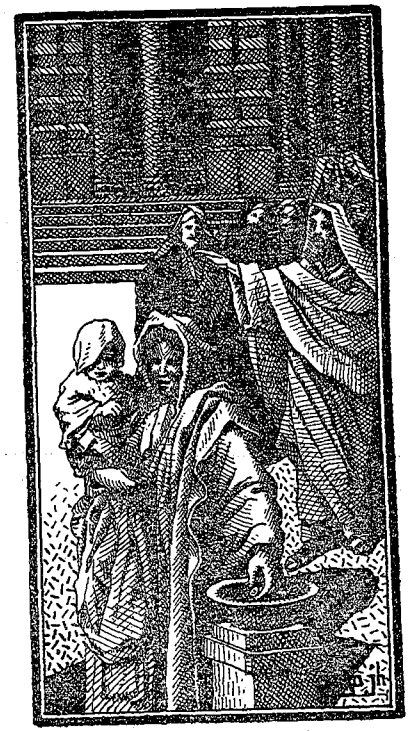

ALUZEN AN INTANVEZ

E-leiz a dud pinvidik a daole kalz arc'hant. Dont a reas ivez eun intanvez paour, a daolas daou bezig...

dennou, met bezomp sur eus a gement-se, frouez a zougint mare pe vare evit silvidigez an eneou.

Bezomp ebestel *dre hor c'homzou.* Bemdez, ma

karomp, e kavomp an tu da rei eun ali mat bennak, da zifenn ar wirionez taget dirazomp, da zislavarout ar gevier a glevomp diwar-benn an Iliz hag hor beleien. N'eus forz e-pelec'h e vefemp, er gêr pe ar park, en aod pe war hor bag, er foariou pe en ostaleriou, savomp hor mouez, pa vez ret, ha difennomp kalonek hor relijion santel.

N'eo ket a-walc'h difenn ar relijion dre gomzou. *An oberou mat* a zo ret ivez. Evit santelaat an eneou ha skigna an Aviel dre ar bed, ez eus bet savet en hor bro eun niver bras a Vreuriezou evel an Unvaniez Katolik. Trede-Urz sant Fransez, Breuriez ar Feiz, ar Yaouankiz Katolik, Breuriez Bugale Mari, Breuriez ar Rozera, ha meur a hini all. Sikouromp ar Breuriezou-se eus hor gwella ha roomp d'ezo hon hano hag hon aluzenou, hervez hor galloud. Skoazellomp dreist-holl hor skoliou kristen, roomp d'ezo a galon vat kement a zo ret d'ezo evit sevel mat ar vugaligou, ha difennomp-i, kousto pe gousto, enep an dud fallakr a fell d'ezo o dispenn hag o lakat da vervel gant an naon.

Lennomp ha skignomp en-dro d'eomp *ar c'hazetennou mat* a zo anavezet evit beza a-du gant an Iliz. Bez' ez eus kalz kristenien hag a lous o daoulagad hag o ene gant skridou divalo ha bilimus; aliomp-i da lenn skridou graet gant kristenien leal. Eno e welint meneg eus ar pez a c'houlenn diganto ar re a zo karget d'o gouarn, an Tad santel ar Pab hag an eskibien, hag, e-lec'h leunia o spered gant konchennou an dud difeiz, e roint d'ezan eur vagadurez yac'h ha nerzus.

M'hon eus an dever d'ober vad en-dro d'eomp dre hor pedennou, hor c'homzou hag hon oberou, e tleomp hen ober dreist-holl *dre hor skoueriou.* Evit gounit eneou da Zoue, n'eus ket par d'ar skouer vat. Ra vo atao hor buhez leal ha kristen, hag, hep na sonjfemp

zoken, e lakaimp ar re-all ivez d'ober eveldomp ha da veva hervez hor feiz.

Evit ober vad d'an eneou, n'eo ket ret beza beleg. Alies zoken, eur c'hristen eus ar bed a c'hell ober muioc'h a vad eget ar beleg d'ar re a vev asamblez gantan. Tud 'zo hag a zo leun a zisfizians ouz ministr an Aotrou Doue, met eun den eus ar memes micher pe eus ar memes renk egeto, a selaouont c'hoaz buan a-walc'h.

Ra vo bepred etrezomp *eur garantez e gwirionez kristen.* En em sikouromp an eil egile ha bezomp holl unanet evit derc'hel mat d'hor feiz ha signa hor relijion dre ar bed. N'ankounac'haomp ket e ra kement, evit kaout an trec'h, ar soudarded a zo war an dachenn, a vrezel eget ar jeneral a zo en o fenn. Doue a oar mat kement-se, ha pa vo deut an amzer, e roio da bep-hini hervez e oberou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Grit d'ar re-all ar pez a garfec'h a vefe graet d'eoc'h hoc'h-unan.* »

---

(141)

En eur zistrei da Vetani, Jezuz a ro da anaout d'e ziskibien e vo dismantret kêr Jeruzalem.

Jezuz, deut er-maez eus an Templ, a oa o vont kuit. Neuze e tostaas e ziskibien outan, da lavarout d'ezan sellout ouz mogeriou an Templ : « Mestr, eme unan anezo, gwelit pebez mein, pebez labour kaer ! »

Met Hen, oc'h en em lakat da gomz, a lavaras d'ezo : « Gwelout a rit ar pez-mansonerez-se. Ne chomo ket eur maen war eun all hep beza diskaret. » Hag, evel ma oa aet da azeza war menez an Olived, dirak an Templ, e tostaas e ziskibien outan, hag, o-unan gantan, e lavarjont d'ezan : « Lavarit d'eomp pe da vare e c'hoarvezo an dra-se ha peseurt merkou a vo neuze. » Jezuz a respontas d'ezo : « Diwallit da veza touellet gant den ebet. Rak dont a raio kalz em hano da lavarout : « Me eo ar C'hrist », hag eun niver bras a vo touellet ganto. Na dit ket d'o heul.

« Klevout a reoc'h komz eus brezeliou hag eus trouz-brezel ; na vezit ket spontet na strafuilhet. An traou-se a dle dont, met ne vo ket ar fin c'hoaz. Gwelet e vo bro enep bro, rouantelez enep rouantelez, hag e vo bosenn, naonegez, kren-douar e meur a lec'h. Kement-se ne vo nemet ar penn kenta eur ar poaniou.

« Met e-pad an amzer-se, e vo kroget ennoc'h, e vo graet brezel d'eoc'h ; stlejet e vezoc'h dirak ar sinagogou, er prizoniou ; galvet e vezoc'h dirak ar rouaned, ar c'houarnourien, abalamour d'am hano. Gwerzet e vezoc'h gant ho kerent, ho preudeur, hoc'h amezeien, ho mignoned, hag e lakaint d'ar maro kalz ac'hanoc'h. An holl o devo kasoni ouzoc'h abalamour d'am hano. Kalz a vo gwallskoueriet, en em ziskuilho, hag o devo kasoni an eil ouz egile. Hag o veza ma kresko atao ar fallagriez, e teuio karantez eun niver bras a dud da glouaraat. Met an hini a zalc'ho mat betek ar fin, a vo salvet : dre zerc'hel mat eo e saveteioc'h hoc'h eneou.

An Aviel-man eus ar Rouantelez a vo prezeget dre ar bed holl ; neuze e teuio ar fin.

« Pa weloc'h el Lec'h Santel an dismantr spontus a zo bet diskleriet gant ar profed Daniel, ha Jeruzalem kelc'het gant eun arme, gouezit neuze eman o vont da veza distrujet. Neuze, ar re a vo er Jude, ra dec'hint d'ar meneziou ; ar re a vo e kêr, ra daint er-maez, hag ar re a vo war ar maeziou, ra chomint pell diouz kêr.

« Rak an derveziou-se a vo derveziou a gastiz ; an enkrez a vo bras er vro, ha bras ar gounnar enep ar bobl-man ; koueza a raint gant ar c'hleze, hag e vint kaset chadennet d'an holl vroiou, ha Jeruzalem a vo breset dindan treid ar baganed, betek ma vo echu amzer ar baganed. Neuze e vo enkrez spontus, evel n'eus ket bet abaoe ar penn kenta eus ar bed ha ne vo morse. Ha ma ne vefe ket berraet an derveziou-se, n'hellfe den ebet tec'hout ; met berraet e vint, abalamour d'ar re a zo bet dibabet. »

KENTEL

Ar profesiou-man, skrivet gant sant Vaze, sant Mark ha sant Lukaz etre ar bloaz 50 ha 65, a zo bet graet gant Hor Salver d'e ziskibien war menez an Olived. Jezuz eta, meur a vloaz a-raok na voe dismantret Jeruzalem, a roas da anaout ar dismantr-se d'e ebestel; diskleria a reas d'ezo penaos e c'harvezfe an traou, ha kement tra a zisklerias d'ezo, a zeuas da wir. Evit anaout kement-man, n'eus nemet lenn leoriou istorourien an amzer-se, dreist-holl re ar ar Juzeo Jozef.

E-pad meur a vloaz, goude maro Hor Salver, ne

vankas na kren-douar, na brezeliou, na trouz-brezel; impalaered Rom a yeas du-man-du-hont, o lakat freuz ha reuz e pep lec'h; an douar a grenas, dreist-holl en Azi-Vihana hag en Itali; ar Juzevien a glaskas meur a wech en em sevel enep ar Romaned, hag a-benn ar fin, er bloaz 70, e teuas armeou Vespazian, Impalaer Rom, da gelc'hi Jeruzalem, renet gant e vab Titus. An ebestel o doa dija prezeget an Aviel e pep korn eus an douar anavezet d'an amzer-se. Ar gristenien a oa bet dija gwallgaset meur a wech, e Rom dreist-holl, gant an impalaer Neron, war-dro ar bloaz 60; meur a hini anezo a oa bet laket d'ar maro, dre gasoni ouz Hor Salver; lod koulskoude o doa troet kein d'o relijion, diskuilhet ar gristenien all d'ar varnerien ha laket dispac'h en Iliz.

Ar Romaned a lakas tost da seiz miz evit dont a-benn eus Jeruzalem. E-pad an amzer-se, e savas eun niver bras a fals-profeded. Ar gêr a voe dismantret; an Templ a voe profanet ha devet; ar Juzevien a varvas ouspenn eur milion anezo gant an naon pe gant ar c'hleze, hag ar re-all, gwallgaset gant o enebourien, a yeas du-man-du-hont e-giz sklavourien. Ar bobl a Israel a oa echu ganti; ne vo savet en-dro nemet pa vo klozet amzer ar baganed, da lavarout eo pa vo bet prezeget an Aviel d'an holl baganed a zo war an douar.

Ar gristenien, o veza kuitaet kêr Jeruzalem a-raok ma voe deut ar Romaned, en em gavas holl asamblez e kêr Pella, en tu-all d'ar Jourdan.

Er bloaz 362, *Julian,* impalaer Rom, goude beza troet kein d'ar relijion gristen, a lakas en e benn sevel en-dro Templ Jeruzalem evit gellout lavarout goude-se e oa faos ar brofesi graet gant Hor Salver diwar e benn. E vicherourien a stagas eta d'al labour, met kerkent en em lakas an douar da grena; ar mogeriou

a voe diskaret, eun tan bras a savas eus an douar hag ar vicherourien, spontet-holl, a zilezas al labour evit mat. Hirio c'hoaz, eus Templ Jeruzalem ne chom mui netra nemet ar vein-diazez. An nenv hag an douar a dremen, met komzou Jezuz ne dremenint ket.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver diwar-benn e brofesiou : « *Me a lavar an traou-se d'eoc'h breman, a-raok ma tigouezint, evit m'ho pezo feiz ennoun, pa vint digouezet.* »

(142)

En eur zistrei da Vetani, Jezuz a ro da anaout d'e ziskibien penaos e c'hoarvezo an traou da fin ar bed.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ziskibien : « Bez' e vo fals Kristed ha fals-profeded, hag e raint burzudou bras, betek touella, ma vije en o galloud, zoken ar re a zo dibabet gant Doue. Evidoc'h-c'houi, taolit evez ; rak setu ma lavaran d'eoc'h pep tra a-raok. Ma lavaront d'eoc'h eta : ar C'hrist a zo aman pe aze, na gredit ket ; eman en dezert, na dit ket ; eman en ho ti, na gredit ket. Rak, evel ma teu al luc'hedenn eus ar Sav-Heol ha ma sked betek ar C'huz-Heol, evel-se e teuio Mab an den.

« Raktal goude trubuilhou an deiziou-se, e teuio an heol da denvelaat, al loar ne roio mui he sklerijenn, ar stered a goueza eus an Nenv, ha diazez an Nenvou a horjello. War an douar, e vo ar broiou en enkrez hag

en trubuilh, o klevout trouz ar mor hag an tarziou ; an dud a zizec'ho gant ar spont war c'hed eus ar pez a dle c'hoarvezout gant ar bed holl.

« Neuze e vo gwelet merk Mab an den en Nenv, hag holl boblou an douar a hirvoudo. Hag e welint Mab an den o tont war goabr an Nenv, leun a c'halloud hag a c'hloar. Hag e tigaso e aelez gant eun drompilh skiltrus, hag e tastumint mignoned Doue eus pevar c'horn ar bed, eus an eil penn d'egile d'an Nenv. Kerkent ha m'en em lakaio an traou-se da c'hoarvezout, savit ho penn, rak emaoc'h o vont da veza tennet diouz ar boan. Rak-se, pa weloc'h an traou-se oc'h en em gaout, gouezit eman tost Mab an den, eman en ho tor. An nenv hag an douar a dremeno, met va c'homzou-me ne dremenint ket.

« An deiz hag an eur n'int anavezet gant den, na gant aelez an Nenv, na gant ar Mab, met hepken gant an Tad. Evel en amzer Noe, evel-se e vo, pa zeuio Mab an den. Rak en derveziou a-raok an dour-beuz, e oa an dud o tebri hag oc'h eva, o timezi o-unan hag o timezi o merc'hed yaouank, betek an deiz ma 'z eas Noe en arc'h. Ha n' anavezjont netra, betek ma tirollas an dour-beuz, a sammas anezo holl. Evel-se e vo, pa zeuio Mab an den. »

An diskibien a c'houlennas outan : « E-pelec'h e vo, Aotrou ? » Hag e respontas : « E-lec'h ma vo ar c'horf maro, eno en em zastumo an erered [1]. Taolit evez eta ouzoc'h hoc'h-unan, gant aon na vefe pounneraet ho

(1) aigle e galleg.

kalonou o tebri hag oc'h eva re ha gant enkreziou ar vuhez, evit na gouezo ket an dervez-se warnoc'h, pa ne vezoc'h ket war c'hed. Rak evel eur roued e teuio war an holl a zo o veva war an douar. Beilhit ha pedit hep paouez, evit ma vezoc'h kavet e stad vat da veza tennet eus an holl walleuriou-se a dle c'hoarvezout, ha d'en em ziskouez en ho sav dirak Mab an den. Neuze, eus daou a vo er memes gwele, e vo kemeret unan ha lezet egile ; eus diou vaouez a vo o vala er memes amzer, e vo kemeret unan ha lezet eben ; eus daou zen a vo en eur park, e vo kemeret unan ha lezet egile. Beilhit eta, rak n'ouzoc'h ket da be eur e teuio mestr an ti, pe d'an abardaez, pe e-kreiz an noz, pe da gan ar c'hilhog, pe diouz ar mintin ; gant aon, o tont en eun taol, n'ho kavfe kousket. Bezit prest, rak Mab an den a zeuio d'an eur n'anavezit ket. Ar pez a lavaran d'eoc'h, a lavaran d'an holl : beilhit. »

KENTEL

Goude beza diskleriet d'e ziskibien e tle Jeruzalem beza dismantret hag an Templ beza devet, Jezuz a gomz d'ezo eus fin ar bed hag eus ar varnedigez a vo graet neuze, met ne lavar d'ezo na pe da vare e c'hoarvezo an traou-se nag e pelec'h e vo barnet an dud. An dra-man hepken a ro d'ezo da anaout : Mab an den a zeuio evel eul luc'hedenn, pa ne vo den war c'hed anezan, hag e c'halvo an holl d'e lez-varn, n'eus forz e-pelec'h e vefent. Pa vez eur c'horf maro en eun tu bennak, e vez gwelet dioustu an erered o nijal di; evel-se ivez e c'hoarvezo da fin ar bed; e kement lec'h ma vo eun den, e vo gwelet justis an Aotrou Doue o

koueza warnan hag o c'houlenn digantan kont eus e oberou. Pep-hini a responto evitan e-unan. Ar re o devo bevet asamblez war an douar, n'hellint mui en em sikour etrezo, ha marteze zoken, hervez ar setans douget gant ar barner, e vint dispartiet evit mat an eil diouz egile, hag ez aio unan d'ar baradoz hag egile d'an ifern.

Hor Salver ne fell ket d'ezan lavarout pe da vare e vo fin ar bed; her gouzout a ra koulskoude koulz hag an Tad, met n'eo ket karget d'her rei da anaout d'e ziskibien, ha setu perak e lavar d'ezo gant gwirionez : « An deiz hag an eur n'int anavezet gant den, na gant aelez an Nenv, na gant ar Mab, met hepken gant an Tad. » Evel pa lavarfe d'ezo : « Anaout a ran an deiz hag an eur ma teuio fin ar bed, met n'o anavezan ket evit o diskleria d'eoc'h. »

Goude maro Hor Salver Jezuz-Krist, kalz eus ar gristenien a lakaio en o fenn e tle fin ar bed dont dioustu goude dismantr Jeruzalem. Jezuz koulskoude n'en deus lavaret kemend-all da zen ebet; ar c'hontrol eo, rak, evel m'hon eus her gwelet er gentel uheloc'h, diskleriet en deus d'e ebestel e vije amzer ar baganed goude dismantr ar Gêr Santel : « Neuze, emezan, e vo kaset ar Juzevien chadennet d'an holl vroiou, ha Jeruzalem a vo breset dindan treid ar baganed, ken na vo echu amzer ar baganed. » E-pad an amzer-se e vo prezeget an Aviel d'ar bed-holl; eur wech ma vo tremenet, e teuio fin ar bed, kement-se a ouzomp mat, met pegeit e pado an amzer-se ha pe da vare e vo fin ar bed, kement-se n'ouzomp ket.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An Nenv hag an douar a dremeno, met va c'homzou-me ne dremenint ket.* »

(143)

En eur zistrei da Vetani, Jezuz a lavar d'e ziskibien parabolenn an dek gwerc'hez hag a c'houlenn diganto ha digant an holl beza dalc'hmat prest da guitaat ar bed-man evit mont dirak an Aotrou Doue.

Jezuz a lavaras d'e ebestel ar barabolenn-man : « Rouantelez an Nenv a zo henvel ouz dek gwerc'hez a grogas en o c'hleuzer evit mont da ziambroug an daou

PARABOLENN AN DEK GWERC'HEZ

...Pemp eus ar gwerc'hezed a oa foll, ha pemp a oa fur. Ar re foll a gemeras o c'hleuzer, met tamm eol ebet ; ar re fur a gasas eol ganto. Evel ma talee ar pried, en em lakjont da voredi ha da gousket...

bried nevez. Pemp anezo a oa foll, ha pemp a oa fur. Ar re foll a gemeras o c'hleuzer, met tamm eol ebet ; ar re fur a gasas eol ganto. Evel ma talee ar pried, en

em lakjont da voredi ha da gousket. E-kreiz an noz e voe klevet eur vouez o krial : « Setu ar pried o tont, it d'e ziambroug. » Ar gwerc'hezed a savas holl neuze hag a breparas o c'hleuzer. Ar re foll a lavaras d'ar re fur : « Roit d'eomp eun tammig eus hoc'h eol, rak eman hor c'hleuzer-ni o vont da vervel. » Ar re fur a lavaras d'ezo : « Gant aon na vefe ket a-walc'h evidomp hag evidoc'h, it kentoc'h da gaout ar varc'hadourien ha prenit diganto. » E-pad ma 'z aent da brena, e teuas ar pried, hag ar re a oa prest, a yeas gantan d'ar sal-eured, ha kerkent e voe prennet an nor. Erfin e teuas ar gwerc'hezed foll, hag e lavarent : « Aotrou, Aotrou, digorit d'eomp. » Met ar pried a respontas d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, n'hoc'h anavezan ket. — Beilhit eta, rak n'ouzoc'h nag an deiz nag an eur. »

KENTEL

Er Balestin, en amzer Hor Salver Jezuz-Krist, e veze graet an eurejou diouz an abardaez, d'ar c'huzheol. Ar plac'h-nevez, gwisket kaer hag eur gurunenn ganti war he fenn, a chome en he zi gant hec'h amezegezed da c'hortoz he fried da zont d'he cherc'hat asamblez gant e amezeien; pa veze digouezet, ez ae gantan d'e di, e-lec'h ma veze graet an eured, hag an holl, eur c'hleuzer ganto en e dourn, a yae d'o heul evit o enori ha kemer perz er pred-eured.

Ar pried, er barabolenn-man, eo Jezuz e-unan, hag an eured eo an eürusted hep fin a vo roet d'an dud santel er baradoz. An dek gwerc'hez eo an eneou a zo galvet d'an eürusted-se; ar re fur anezo eo ar re a varv e stad a c'hras hag a zo digemeret er baradoz;

ar re foll eo ar re a varv e stad a bec'hed hag a ya dirak o barner gant eun ene kailharet. Ne dalv ket d'ezo neuze klask en-dro ar stad a c'hras. Re ziwezat eo. Dor ar baradoz a zo prennet outo ha Jezuz a respont d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, n'hoc'h anavezan ket. »

Holl e varvimp; pec'hed hon tad kenta eo en deus tenet ar maro d'e heul. Ne c'hanomp eta nemet evit mervel, met pe da vare e varvimp, kement-se n'ouzomp ket. Ha ni a varvo yaouank, ha ni a varvo koz; ha ni a varvo goude eur c'hlenved hir pe em eun taol trumm, Doue hepken her goar. Bezomp eta prest, rak Doue hon tenno eus ar bed-man, pa sonjimp an nebeuta, ha diouz ar stad ma vo neuze hon ene, e vimp da viken eürus er baradoz pe da viken er boan e-kreiz tan an ifern.

Evit kaout eur maro mat, kenta tra hon eus d'ober, eo a dra-sur ren eur vuhez vat, rak an dud a varv peurliesa diouz m'o deus bevet : buhez vat, maro mat; buhez fall, maro fall. Koulskoude, n'eus forz pegen santel e vefe bet buhez an den, pa vez en danjer a varo, e tle beilha mat, rak neuze, muioc'h eget biskoaz, eman an drouk-spered war e dro evit klask ober d'ezan trei kein da Zoue ha koll e ene. Biskoaz, e mare ebet eus e vuhez, n'en deus muioc'h ezomm eus sikour an Nenv, ha setu perak eo arabat d'ezan dalea da reseo e sakramanchou : da gofes, da gomunia, ha dreist-holl da reseo sakramant an nouenn.

An nouenn a zo eur sakramant bet savet gant Hor Salver Jezuz-Krist evit ober vad da ene ha da gorf ar re a zo gwall-glanv : « Ma 'z eus eun den klanv en hoti, eme an abostol sant Jakez, galvit ar beleg da zont d'e gaout. Ar beleg a froto eol outan e hano an Aotrou Doue, ha raktal e roio an Aotrou Doue sikour d'ezan en

e boan. M'en deus pec'hejou war e goustians, e resevo ivez ar pardon anezo. »

An eol, a veze frotet gwechall ouz korf ar c'hourenerien, a verk an nerz a ro ar nouenn d'an dud klanv dre veritou Hor Salver Jezuz-Krist. Ar sakramant-man a neta an ene diouz ar sempladurez a chom

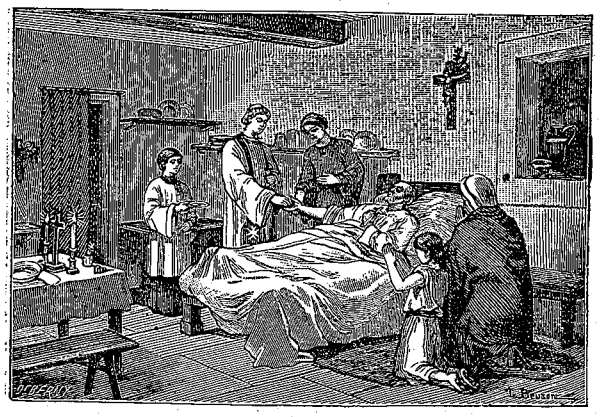

SAKRAMANT AN NOUENN

Dre barabolenn an dek gwerc'hez, Hor Salver a zesk d'eomp beza atao prest da guitaat ar bed-man evit mont dirak an Aotrou Doue. Evit-se e rankomp dreist pep tra ren eur vuhez kristen. Met eun dra all hon eus c'hoaz d'ober : reseo a-bred a-walc'h ar sakramanchou diweza, sakramant ar Binijenn, sakramant an aoter, ha SAKRAMANT AN NOUENN. *Ar sakramant-man a zo bet savet gant Hor Salver evit ober vad da gorf, ha dreist-holl da ene ar re a zo gwall-glanv, o netaat anezan diouz ar sempladurez a chom war-lerc'h ar pec'hed, diouz ar pec'hejou veniel ha zoken diouz ar pec'hejou marvel, pa n'en deus ket gellet an den klanv kofes anezo a-raok.*

war-lerc'h ar pec'hed, diouz ar pec'hejou veniel ha zoken diouz ar pec'hejou marvel, pa n'en deus ket gellet an den klanv kofes anezo a-raok. Dousaat a ra ivez poaniou ar re glanv, ha, ma kav da Zoue eo

mat an dra-se evit silvidigez o ene, e ro d'ezo zoken yec'hed ar c'horf.

Arabat eo gortoz ma vefe an den klanv war e dremenvan evit gervel ar beleg da rei d'ezan ar sakramanchou. A-walc'h eo e vefe danjer evitan. Ma vefe gortozet re bell, n'hellfe ket marteze o reseo ervat hag e vefe danjer bras evit e silvidigez. Ar gerent hag ar vignoned na reont ket o dever war ar poent-se, o deus eta pec'hed bras dirak Doue. Ar sakramanchou ne lazont ket; ar c'hontrol eo, dousaat a reont poaniou an den klanv hag a-wechou zoken, e roont d'ezan eun nerz nevez o lakat ar peoc'h en e spered hag al laouenidigez en e galon.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Bezit prest, rak n'ouzit nag an deiz nag an eur* », *ma vezoc'h skoet gant ar maro.*

(144)

En eur zistrei da Vetani, Jezuz a lavar d'e ziskibien parabolenn an talanchou evit diskouez d'ezo e ranko an holl mont eun deiz dirak an Aotrou Doue da renta kont eus o buhez.

Jezuz a lavaras d'e ziskibien ar barabolenn-man : « Eun den, en doa eur veaj hir d'ober, a c'halvas e servijerien hag a fizias enno e vadou. Da unan e roas pemp talant, d'eun all daou, d'eun all unan, da bep-hini hervez e c'halloud, hag ez eas raktal en hent. An hini

en doa bet pemp talant, a yeas, o lakas da dalvezout hag a c'hounezas ganto pemp talant all. En hevelep doare, an hini en doa bet daou dalant, a c'hounezas daou dalant all. An hini avat, en doa bet eur talant hepken, a yeas d'ober eun toull en douar hag a guzas ennan arc'hant e vestr. Goude pell amzer e teuas ar

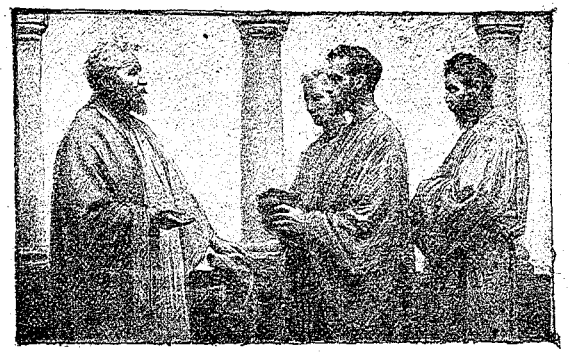

PARABOLENN AN TALANCHOU

...Goude pell amzer, e teuas ar Mestr en-dro, hag e reas d'e servijerien renta kont d'ezan...

mestr en-dro, hag e reas d'e servijerien renta kont d'ezan. Hag an hini en doa bet pemp talant, a dostaas hag a ziskouezas pemp talant all, en eur lavarout : « Aotrou, pemp talant hoc'h eus roet d'in ; setu aman pemp all am eus gounezet ouspenn. Ar mestr a lavaras d'ezan : « Meuleudi d'it, servijer mat ha feal ; pegwir out bet leal en nebeut am boa fiziet ennout, e roin d'it kalz madou ; deus da gemer perz e levenez da vestr. » An hini en doa bet daou dalant, a zeuas ivez, hag a lavaras :

« Aotrou, daou dalant ho poa fiziet ennoun ; setu aman daou all am eus gounezet. » E vestr a lavaras d'ezan : « Meuleudi d'it, servijer mat ha feal ; pegwir out bet leal en nebeut am boa fiziet ennout, e roin d'it kalz madou ; deus da gemer perz e levenez da vestr. »

« An hini n'en doa bet nemet eun talant, a dostaas ivez d'e dro hag a lavaras : « Aotrou, gouzout a ran ez oc'h eur mestr garo, a eost el lec'h n'hoc'h eus ket hadet, hag a zastum ar pez n'hoc'h eus ket skuilhet. Aon am eus bet, hag ez oun aet da guzat ho talant en douar ; setu-hen aman, restaol a ran d'eoc'h ho madou. » Met ar Mestr a respontas d'ezan : « Servijer fallakr ha lezirek, gouzout a raes ec'h eostan el lec'h n'em eus ket hadet, e tastuman el lec'h n'em eus ket skuilhet ; rak-se e tlees kas va arc'hant d'an eskemmerien, ha pa vijen distro, am bije kemeret ar pez a zo d'in gant an interest. Tennit digantan e dalant, hag her roit d'an hini en deus dek. Rak d'an hini en deus, e vo roet, hag en devo e-leiz ; met digant an hini n'en deus ket, e vo tennet zoken an nebeud en deus. Hag ar servijer didalvez-se, stlapit-hen er-maez, en denvalijenn. Eno e vo daerou ha skrign dent »

KENTEL

Ar mestr a ya d'ober eur veaj hir, eo Hor Salver Jezüz-Krist. Hep-dale e kuitaio an douar, ha ne zeuio en-dro nemet da zeiz ar varnedigez; neuze e c'houlenno kont digant an holl eus ar grasou o devo bet digantan hag eus ar madou a vo bet fiziet enno, hag e roio da bep-hini hervez e oberou: ar servijerien vat

a vo roet d'ezo perz en eürusted ar baradoz, pep-hini hervez e veritou; met ar re fall a vo tennet diganto kement o devo bet hag a vo kondaonet da dan an ifern, e-lec'h ma vo daerou ha skrign-dent.

Eürus eta ha mil gwech eürus an neb a labour kalonek evit an Aotrou Doue e-pad an amzer verr en deus da dremen war an douar-man. *E varo a vo eur maro kaer* ,rak d'an eur-se, ma vo ret d'ezan kuitaat ar bed-man, ne vo nemet evit mont da welout e Dad eus ar baradoz ha da gemer perz en e eürusted : « Anaout a ran, a lavare an Tad Santel ar Pab Pi X, eun tad a familh hag en deus bet eur maro dudius. Seblantout a ra d'in c'hoaz gwelout anezan war e wele, ar grusifi etre e zaouarn; ne baoueze ket da sellout outi ha da bokat d'ezi. En-dro d'ezan e oa bodet tud an ti, kalz a oa anezo. An daerou a oa e daoulagad an holl, met daerou hag a verke e oa en o c'halon an esperans kristen ha karantez an Aotrou Doue. An den klanv, nevez resevet gantan ar sakramanchou, a oa kaer da welout; anat e oa d'an holl e oa ar peoc'h en e galon. Prestik goude e c'halvas e vugale hag e pokas d'ezo an eil war-lerc'h egile : « Kenavo, va bugale, emezan; ho kuitaat a ran; karit atao an Aotrou Doue, rak anez-se ne dalv netra. Ha c'houi, va faotred, emezan d'e dri vab kosa, a oa e kichen e wele, dalc'hit mat sonj n'hoc'h eus biskoaz gwelet ho tad o vankout d'an oferenn, nag o labourat da sul, nag o rei skouer fall e doare all ebet. Abalamour da-se em eus fizians e vin digemeret mat gant an Aotrou Doue. Kenavo va bugale, kenavo er Baradoz ! »

Na kaer eo eta maro ar c'hristen mat! met, er c'hontrol, na spontus eo hini ar c'hristen fall ! E-pad e vuhez en deus bet grasou war c'hrasou evel ar re-all, met e-lec'h o implija e servij an Aotrou Doue, evel

ma oa e zever, en deus renet eur vuhez a zizurz hag a blijadur fall, hep ober forz ebet gant bolontez e Grouer. Met d'an eur eus e varo, siouaz ! na chanj a ra an traou evitan ! Kement tra en deus karet war an douar, a chom war e lerc'h. E vignoned a dro kein d'ezan, e goustians a rebec'h d'ezan e fallagriez tremenet, ar sonj eus e bec'hejou a ra d'ezan krena gant ar spont, ar maro a zo aze, en e gichen, o vont da gregi ennan, hag hep-dale e vo stlapet gantan etre daouarn ar Barner rust, an Hini a ro da bep-hini hervez e oberou ! Trubuilhou, anken ha spont, setu aze ar pez a zo da heul maro ar c'hristen fall. Plijet gant Doue hon diwall diouz eun hevelep tremenvan ha rei d'eomp ar c'hras da reseo ervat hor sakramanchou diweza evit mervel en e garantez ha kaout evel-se perz en eürusted ar baradoz e-pad an eternite !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'ar servijer mat : « *Meuleudi d'it, servijer mat ha feal, deus da gemer perz el levenez da vestr.* »

---

(145)

Jezuz a zispleg d'e ebestel penaos e tremeno an traou d'ar varn diweza hag a erru ganto e Betani.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ebestel : « Pa zeuio Mab an den en e sked, gant e holl aelez, ec'h azezo war dron e c'hloar. An holl boblou a vo bodet dirazan ; hag e tispartio anezo an eil diouz egile, evel ma tisparti ar

pastor an denved diouz ar bouc'hed ; hag e lakaio an denved a-zehou d'ezan hag ar bouc'hed a-gleiz.

Ar Roue a lavaro neuze d'ar re a vo a-zehou d'ezan : « Deuit, c'houi, mignoned va Zad, kemerit perz er rouantelez a zo bet preparet d'eoc'h abaoe krouidigez ar bed. Rak me am eus bet naon, hag hoc'h eus roet d'in da zebri ; me am eus bet sec'hed, hag hoc'h eus roet d'in da eva ; me a oa hep ti, hag hoc'h eus roet digemer d'in ; me a oa e noaz, hag hoc'h eus va gwisket ; me a oa klanv, hag ez oc'h deut d'am gwelout ; me a oa er prizon, hag ez oc'h deut betek ennoun. » Neuze e responto an dud santel d'ezan : « Aotrou, pe da vare hon eus-ni ho kwelet o c'houzanv naon, hag hon eus-ni roet d'eoc'h da zebri ? O c'houzanv sec'hed, hag hon eus-ni roet d'eoc'h da eva ? Pe da vare hon eus-ni ho kwelet hep ti, hag hon eus roet digemer d'eoc'h ? E noaz, hag hon eus roet dilhad d'eoc'h ? Pe da vare hon eus-ni ho kwelet klanv pe er prizon, hag ez omp aet d'ho kwelout ? » Hag ar Roue a responto d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ken lies gwech m'hoc'h eus graet evel-se da unan eus an distera eus va breudeur, d'in-me va-unan eo hoc'h eus graet kement-se. »

« Ha da c'houde e lavaro d'ar re a vo a-gleiz d'ezan : « Tec'hit diouzin, tud villiget ; it d'an tan eternel a zo bet preparet evit an diaoul hag e aelez. Rak me am eus bet naon, ha n'hoc'h eus ket roet d'in da zebri ; me am eus bet sec'hed, ha n'hoc'h eus ket roet d'in da eva ; me a oa hep ti, ha n'hoc'h eus ket roet roet digemer d'in ; me a oa e noaz, ha n'hoc'h eus ket

« Me a oa klanv, hag ez oc'h deut d'am gwelout. »

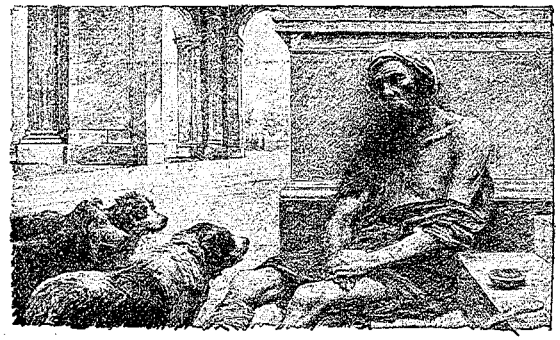

« Me am eus bet naon, ha n'hoc'h eus ket roet d'in da zebri ; me am eus bet sec'hed, ha n'hoc'h eus ket roet d'in da eva ; me a oa hep ti, ha n'hoc'h eus roet digemer d'in me a oa e noaz ha n'hoc'h eus ket va gwisket. »

va gwisket ; me a oa klanv hag er prizon, ha n'oc'h ket deut d'am gwelout. » Neuze e respontint d'ezan ivez : « Aotrou, pe da vare hon eus-ni ho kwelet o c'houzanv naon, sec'hed, hep ti, e noaz, klanv pe er prizon, ha n'hon eus ket ho sikouret ? » Hag e responto d'ezo : « E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, ken lies gwech ma 'z oc'h chomet hep sikour unan eus ar re vihan-se, me eo an hini n'hoc'h eus ket sikouret. »

— Hag ar re-man a yelo d'an tan eternel, hag ar re just a yelo d'ar vuhez eternel. »

P'en doe Jezuz echuet e brezegennou, e lavaras d'e ziskibien : « Gouzout a rit eman Pask a-benn daou zervez, ha Mab an den a vo roet d'ar Juzevien evit beza staget ouz ar Groaz. »

KENTEL

Goude beza lavaret d'e ziskibien beza war evez ha ren eur vuhez santel evit beza atao prest da renta kont d'ezan eus o oberou, Hor Salver a ro d'ezo da anaout *e vo barnet an holl e fin ar bed.* Hag e gwirionez, n'eus netra justoc'h. Pep den a zo barnet dioustu goude e varo, hag, hervez e oberou, ez a d'ar baradoz, d'ar purkator pe d'an ifern. Met kement-se n'eo ket a-walc'h. Er bed-man, nag a wech e vez tamallet e gaou ar re vat ha meulet ar re fall ! Nag a hini a vez kondaonet hep beza graet droug ebet ! Nag a hini all a gerz sounn o fenn, ha n'int koulskoude nemet pilpoused leun o buhez a loustoni hag a fallagriez.Ret eo eta e vefe diskleriet dirak an holl penaos eman an traou e gwirionez, piou a zo bet mat ha piou a zo bet fall. Setu ar pez a c'hoarvezo da fin ar bed; goude ma vo bet dizec'het gant ar spont an dud

a vo c'hoaz war an douar d'an amzer-se, e teuio an aelez gant o zrompilhou skiltrus da zihuna an dud varo. Holl e savint leun a vuhez, met pebez kemm etrezo ! Lod eus ar c'horfou a vo skedus evel an heol, lod all ne vint nemet breinadurez.

Hag e vint dastumet en eul lec'h choazet gant an Aotrou Doue. Kerent, amezeien, enebourien, tud eus ar memes parrez, eus ar memes bro, eus an douar a-bez, holl en em gavint eno, ha raktal e vo gwelet Hor Salver o tiskenn gant e Aelez e-kreiz an holl sked eus e c'hloar, ha goude beza laket ar re vat e-zehou d'ezan hag ar re fall a-gleiz, e roio da anaout dirak an holl buhez pep-hini anezo. War ar garantez e-kenver an nesa hag ar pec'hejou enep d'ezi, e pouezo ar muia, abalamour ma 'z eo ar vrasa eus ar vertuziou. Ober vad d'ar paour a zo ober vad d'Hor Salver; beza kriz en e genver a zo ivez beza kriz e-kenver Jezuz e-unan. Met ar vertuziou hag ar pec'hejou all a vo anavezet ivez, rak, eme Jezuz, « netra kuzet ne chomo hep beza dizoloet. » An dud santel a glevo embann o vertuziou hag a vo enoret. Ar bec'herien a vo diskleriet dizurziou o buhez : kement tra o devo graet enep gourc'hemennou Doue ha re an Iliz, aman pe aze, o-unan pe gant re-all, dre sonj, dre gomz, dre c'hoant pe dre ober, an holl bec'hejou-se a vo anavezet gant ar bed holl; ar bec'herien o devo graet pinijenn, a drugarekaio an Aotrou Doue da veza roet d'ezo ar c'hras-se; ar re-all avat, a ruzio gant ar vez !

Goude ar varn, e vo douget ar setans. Hor Salver Jezuz-Krist a roio da bep-hini diouz m'en devo graet : *« ar bec'herien, emezan, a yelo d'an tan eternel, hag ar re just d'ar vuhez eternel. »*

SONJOMP ERVAT er c'homzou-se, ha bevomp atao

en hevelep doare ma c'hellimp, da zeiz ar varn diweza, beza laket en tu dehou d'Hor Salver Jezuz-Krist ha kaout perz en eürusted ar Baradoz.

Ar Merc'her Santel

(146)

Jezuz a dremen ar Merc'her e Betani. E-pad an amzer-se, Judaz a ya da gaout ar Skribed hag ar Farizianed hag a werz d'ezo e Vestr.

Prinsed ar Veleien, ar Skribed hag ar Re-Goz eus ar bobl en em vodas neuze e porz ar Beleg-Bras, e hano Kaifaz ; hag etrezo e klaskjont an tu da gregi e Jezuz dre eun dro-ijin ha d'e lakat d'ar maro. Hag e lavarent : « Arabat eo kregi ennan en eun deiz gouel, gant aon na savfe trouz e-touez ar bobl. »

Satan a yeas neuze e Judaz Iskariot, unan eus an daouzek. Hag ez eas da gaout Prinsed ar Veleien, da lavarout d'ezo : « Pegement a roit d'in, ha me a werzo anezan d'eoc'h ? » Laouen, e lavarjont e rofent d'ezan tregont pez arc'hant. Judaz a asantas, hag adalek neuze e klaske an tu da lakat Jezuz etre o daouarn, hep ma ouije ar bobl.

KENTEL

Jezuz a zo breman e Betani. Eno e tremeno ar merc'her penn-da-benn, hag ar yaou betek an abardaez; n'en deus mui nemet an daou zervez-se da veva, hag e fell d'ezan tremen anezo e peoc'h e ti e vignon Lazar, gant e Vamm Santel, Marta, Mari hag e ziskibien.

E-pad an amzer-se, e enebourien o deus en em vodet, hag e klaskont an tu da lakat an dourn warnan. Met aon o deus rak ar birc'hirined a zo deut da Jeruzalem evit gouel Pask. En o zouez ez eus eun niver bras a dud eus ar Galile; ar re-man dreistholl a zo a-du gant Jezuz, ha biken ne c'houzanvfent e vefe laket d'ar maro. Gwelloc'h eo eta gortoz eun nebeut derveziou, ken na vint distroet d'ar gêr.

Evel-se e oa renket an traou gant ar Skribed hag ar Farizianed, pa welont o tont d'o c'haout eun denha na oant ket o c'hortoz. Heman eo Judaz, unan eus an daouzek Abostol. Gouzout mat a ra penaos lakat an dourn war Jezuz, hep ma oufe ar bobl; c'hoant-bras en deus da gaout arc'hant, ha setu ma teu da gaout enebourien e Vestr, evit lakat anezan etre o daouarn. Ar re-man, o klevout kemend-all, a lamm gant arjoa : « Breman, emezo, ne vo ket ret d'eomp gortoz ar birc'hirined da vout kuit; breman e c'hellimp e lakat d'ar maro dioustu. » Hag e roont tregont diner d'an trubard.

Ha setu graet an taol : Jezuz a zo gwerzet d'e enebourien; warc'hoaz da noz e vo laket an dourn warnan, hag en deiz war-lerc'h, e vo staget war ar groaz. A-raok displega ar poaniou skrijus a c'houzanvo breman betek e eur diweza, greomp eur sell hepken war ar profesiou a zo bet graet diwar-benn e Basion meur a gant vloaz a zo. N'eus ket gwelloc'h doare evidomp da skleriennа ha da greski muioc'h-mui hor feiz e Mab Doue diskennet war an douar evit hon dasprena.

Ar Brofeded o deus diskleriet e vije gwerzet Hor Salver gant eur mignon d'ezan.

« *An hini a veve em c'hompagnunez hag a zebre eus va bara, hennez en deus va gwerzet.* » Salm XL, 10.

An tregont diner roet d'ezan gant ar Skribed hag ar Farizianed, Judaz o stlapo en Templ, hag e servijint da brena park eur podeur evit bezia an divroidi.

« *Konta a rejont neuze tregont pez-arc'hant evit ar pez a oant en em glevet da rei d'in. Ha me a gemeras an tregont pez-arc'hant-se hag a yeas da deurel anezo en Templ da eur podeur.* » Zakariaz XI, 12.

An Ebestel, spontet-holl, a zilezo o Mestr.

« *Me a skeio war ar pastor hag an denved a yelo du-man-du-hont.* » Zakariaz XIII, 7.

Jezuz a vo tamallet e gaou gant testou faos, kranchet outan ha blonset e gorf.

« *Testou faos a zo savet enep d'in.* » Salm XXXIV, 11.

« *Lezet em eus va c'horf etre daouarn ar re a skoe ganin, ha n'em eus ket distroet va fenn diouz ar re a rae goap ac'hanoun hag a granche ouzin.* » Izaiaz L, 6.

« *E gorf a zo blonzet-holl adalek ar penn betek an troad. Ne weler warnan nemet roudou ar taoliou, blonsadurez ha gouliou ruz ha ledan. Kaset e vo d'ar maro, evel ma kaser eun danvad da laza, ha ne zigoro ket e c'henou d'en em glemm ouz e vourrevien.* » Izaiaz I, 6 — LIII, 7.

E zilhad a vo tennet digantan, met e sae a vo tennet plouz berr diwar he fenn.

« *Rannet o deus va dilhad etrezo, ha tennet plouz berr da welout da biou e vije va sae.* » Salm XXI, 9.

Goude-se e vo staget war eur groaz, kinniget d'ezan westl ha gwinegr ha graet goap anezan.

« *Benniget ra vo ar c'hoad en deus saveteet ar bed. — Toullet o deus va daouarn ha va zreid ha kontet va eskern. — Westl o deus roet d'in evit magadurez, ha gant gwinegr eo falvezet ganto terri d'in va sec'hed. — Kement hini am gwele, a rae goap ac'hanoun, en eur lavarout : fizians en deus bet e Doue, ra zeuio breman Doue d'e sikour ; ra zeuio d'e savetei, ma 'z eo gwir ez eo e vignon.* » Salm XXI ha LXVIII.

Ha goude beza klemmet, e rento e huanadenn diweza.

« *Va Doue, va Doue, perak hoc'h eus-c'houi va dilezet ? — Va Doue, me a laka va ene etre ho taouarn.* » Salm XXI ha XXX.

Setu aze Pasion Hor Salver Jezuz-Krist skrivet gant ar Brofeded meur a gant vloaz a-raok ma voe c'hoarvezet. Dálc'homp mat sonj eus ar profesiou-se; breman e welimp anezo o tont da wir an eil war-lerc'h eben.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Mab an den a zo o vont kuit, evel m'eo bet skrivet diwar e benn er Skritur-Sakr, met malloz d'an hini a werzo Mab an den.* »

Ar Yaou-Gambrlid

(147)

Jezuz a zistro da Jeruzalem hag a vod e ebestel en eur sal vras (hanvet abaoe ar Gambrlid).

Jezuz, o c'houzout e oa deut e eur da guitaat ar bed-man evit mont d'e Dad, goude beza karet e dud a oa er bed, o c'haras betek ar fin.

Deiz kenta ar bara dic'hoell, an deiz ma veze lidet ar Pask, e kasas Per ha Yann, o lavarout d'ezo : « It, pourchasit d'eomp ar Pask, m'hen debrimp. » An diskibien a c'houlennas : « E-pelec'h e fell d'eoc'h e vefe pourchaset ? » Respont a reas d'ezo : « Setu aman : pa 'z eoc'h e kêr, en em gavo ganeoc'h eun den o tougen eur podad dour, it war e lerc'h en ti ma 'z aio ennan, ha lavarit da dad a familh an ti-se : « Ar Mestr a c'houlenn ouzit : e-pelec'h eman ar sal ma c'hellin debri enni ar Pask gant va diskibien ? — Hag e tiskouezo d'eoc'h eur gambr uhel, enni kement tra a zo ret. Grit prepari eno pep tra. »

Mont a rejont, hag e kavjont an holl draou, evel ma oa bet lavaret d'ezo, hag e preparjont ar Pask.

Deut an abardaez, ez eas d'ar sal gant an Daouzek, hag en em lakas ganto ouz taol. Hag e lavaras d'ezo : Eur c'hoant bras am boa da zebri ar Pask-man ganeoc'h, a-raok gouzanv. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h, n'hen debrin mui betek ar Pask bras e Rouantelez Doue. »

Ha goude beza kemeret eur c'halir ha trugarekaet Doue, e lavaras : « Kemerit ha rannit etrezoc'h. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h, n'evin mui eus ar frouez-man eus ar winienn betek an deiz ma evin a-nevez ganeoc'h e Rouantelez va Zad. »

KENTEL

Gouel Pask, ar brasa eus goueliou ar Juzevien, a bade seiz dervez. Savet e oa bet, war urz an Aotrou Doue, evit digas sonj d'ar bobl eus an deiz ma oa bet tennet eus an Ejipt. Faraon, roue ar vro-man, a oa rust evit an Israelited, ha ne felle ket d'ezan o lezel da zistrei d'ar Balestin. Met an Aotrou Doue a zeuas d'o sikour. Kastiza a reas an Ejipt o tigas d'ezi nao walenn galet, hag o veza na felle ket c'hoaz da Faraon plega, e tigasas d'ezi unan galetoc'h c'hoaz. D'an dervez merket gantan, e c'hourc'hemennas da bep familh a Israelited laza eun oan bloaz, liva doriou o zi gant e wad, rosta ar c'hig anezan hag hen debri holl asamblez. Neuze e roas urz d'eun ael da dremen dre an Ejipt ha da rei taol ar maro d'ar mab hena eus pep ti, o lezel a-gostez an tiez livet o doriou gant gwad. An ael a yeas hag a reas evel ma oa bet gourc'hemennet d'ezan. Lakat a reas d'ar maro holl vibien an Ejipsianed, met re an Israelited a espernas.

O welout kemend-all, Faraon a savas aon gantan hag a lezas an Israelited da vont kuit : « It buan diwar hon tro, emezan, anez-se e varvimp holl. » An Israelited a dec'has kerkent, kement a brez warno ma n'helljont kas ganto nemet bara hep goell, hag adalek an dervez-se e rejont bep bloaz eur gouel bras evit trugarekaat an Aotrou Doue da veza deut d'o sikour. Ar gouel-se a voe graet anezan pe ***gouel Pask*** pe

Ar gartenn-man a verk an hent heuliet gant Hor Salver Jezuz-Krist adalek pred ar Pask, a reas er Gambrlid, d'ar yaou, asamblez gant e ebestel, betek e varo war ar Golgota (pe ar Menez Kalvar), da Wener ar Groaz.

1° *Pa voe echu ar pred er Gambrlid, Jezuz a yeas gant e ebestel da liorz Jetsemani, en tu all d'ar Sedron, eus kostez Menez an Olived ; eno edo o pedi, rannet e galon gant an anken, pa zeuas e enebourien da lakat an dourn warnan ;* 2° *Eus liorz Jetsemani e voe kaset da Balez ar Veleien-Vras, da genta dirak Annaz, da c'houde dirak Kaifaz hag ar Sanhedrin ; eno e voe barnet war e relijion ha kondaonet d'ar maro evit beza diskleriet e oa Mab da Zoue;* 3° *Eus Palez ar Veleien-Vras e voe kaset d'an Tour Antonia, e-kichen*

gouel ar bara dic'hoell. Ar ger « *Pask* » en deus ar memes talvoudegez ha « *tremen* », hag a zigase sonj d'ar bobl eus an ael a dremenas dre an Ejipt evit laza mibien genta hec'h enebourien, hag ar ger « *dic'hoell* » a zigase sonj d'ezi eus ar bara hep goell a rankas debri o tont kuit eus bro Faraon.

Lezenn Moizez a verke d'ar Juzevien penaos ober gouel Pask. An holl, adalek an oad a zaouzek vloaz, a dlee mont da Jeruzalem e-pad ar seiz dervez ma pade. Pep famill a gase d'an templ eun oan bloaz, a veze laket d'ar maro diouz an abardaez dirak aoter ar sakrifisou. Eul lodennig anezan a veze kinniget da Zoue gant ar beleg. Al lodenn all a veze douget d'an ti, laket da rosta ha debret gant bara hep goell. Pemp gwech e-pad ar pred, e veze kinniget gwin da eva, hag e-pad an amzer-se e veze kanet kantigou da drugarekaat an **Aotrou Doue.**

Hor Salver Jezuz-Krist, atao fidel da heulia lezennou ar relijion, a guita Betani e-lec'h m'edo gant e ziskibien, hag a ya da Jeruzalem evit ober ar gouel bras asamblez ganto. Eun den eus Jeruzalem, eun diskibl d'ezan sur a-walc'h, a ro d'ezan e di. Eno, en eur sal vras, Per ha Yann o deus preparet pep tra : an oan paskal, ar bara dic'hoell hag ar gwin; Hor Salver en em laka ouz taol gant e ebestel, bodet en-dro

---

an Templ, e-lec'h m'edo lez-varn Pilad, ar gouarnour roman. Eno e voe tamallet gant e enebourien da lakat ar bobl d'en em sevel enep gouarnamant Rom ; 4° *Pilad, ne gavas netra da rebec'h d'ezan, hag o veza klevet e oa-hen Galilean, e kasas anezan da Herodez, Roue ar Galile, a oa neuze e Jeruzalem ;* 5° *Jezuz o veza chomet mut dirazan, Herodez a reas d'ezan distrei da gaout Pilad;* 6° *Pilad, dre aon rak ar bobl, a gondaonas anezan d'ar maro hag a reas kas anezan d'ar Golgota, pe ar Menez Kalvar, evit beza staget war ar groaz.*

d'ezan, hag a ra pep tra evel m'eo merket el Lezenn.

Ar goan-man eo an hini diweza a raio gant e ziskibien : « Eur c'hoant bras am boa, emezan, da zebri ar Pask-man ganeoc'h, a-raok gouzanv. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h, n'hen debrin mui, betek ar Pask bras e Rouantelez Doue. » Abalamour da-se e sant an distridigez o waska d'ezan e galon, met, her gouzout a ra, n'eus forz pegen bras e vefe poaniou ar vuhez-man, ne badont ket pell, ha da c'houde eman an eürusted dispar er baradoz. Ha neuze, hep-dale, dioustu goude pred ar Pask, en devo ar joa d'ober eur pred all asamblez gant e ebestel. Eur sakramant nevez a savo evito hag evit e holl ziskibien, ha dre ar sakramant-se e chomo ganto betek fin ar bed evit servija da vagadurez d'o eneou. Setu aze ar sonjou a zeu en e spered d'ar mare poanius-man, ha setu perak, n'eus forz pegen glac'haret e vefe o lida gouel Pask gant e ziskibien evit ar wech diweza, e sant e galon beuzet en eur mor a levenez.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus an Aviel : « *Jezuz, goude beza karet e dud a oa er bed, o c'haras betek ar fin.* »

(148)

Jezuz a walc'h o zreid d'e ebestel hag a zesk d'ezo beza izel a galon eveltan.

Sevel a reas trouz etre an ebestel, da c'houzout piou a dlee beza kemeret evit ar brasa. Jezuz a lavaras d'ezo : « Rouaned ar poblou o gouarn gant krizder, hag ar re

o deus galloud warno, a zo galvet madoberourien. C'houi, na vezit ket evel-se ; met ar brasa en ho touez, ra vo evel an diweza, hag an hini a c'houarn, evel an hini a zo o servija. Rak pehini eo ar brasa, an hini a zo ouz taol pe an hini a zo o servija ? Ha n'eo ket an hini a zo ouz taol ? Ha me, koulskoude, a zo deut en ho touez evel an hini a zo o servija.

Hag e savas diouz taol hag e tennas e vantell, ha, goude beza kemeret eul lienenn, he lakas en-dro d'ezan. Hag e tiskargas dour en eur vasin, hag en em lakas da walc'hi o zreid d'e ziskibien ha d'o sec'ha gant al lienenn a zouge en-dro d'ezan. Dont a reas da Simon Per, ha Per a lavaras d'ezan : « C'houi, Aotrou, o walc'hi d'in va zreid ? ! » Jezuz a respontas d'ezan : « Ar pez a ran, n'her c'homprenez ket breman ; kompren a ri diwezatoc'h. » Per a lavaras neuze : « Biken n'ho lezin da walc'hi d'in va zreid. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Ma ne walc'han ket ac'hanout, n'ez po ket a lod ganin. » Simon Per a lavaras : « Aotrou, gwalc'hit, neket hepken va zreid, met ivez va daouarn ha va fenn. » Jezuz a lavaras d'ezan : « An hini a zo bet gwalc'het, n'en deus mui ezomm nemet da walc'hi e dreid, rak glan eo penn-da-benn. Ha c'houi ivez a zo glan ; met n'oc'h ket holl. » Rak gouzout a rae piou a dlee gwerza anezan. Rak-se e lavaras : « N'oc'h ket holl glan. »

Goude beza gwalc'het d'ezo o zreid ha gwisket e vantell a-nevez, en em lakas adarre ouz taol hag e lavaras d'ezo : « Kompren a rit ar pez am eus graet ? Va gervel a rit Mestr hag Aotrou, ha mat e lavarit, rak an

dra-se oun. M'am eus eta gwalc'het d'eoc'h ho treid, me, an Aotrou hag ar Mestr, c'houi a dle ivez gwalc'hi ho treid an eil d'egile. Me am eus roet skouer d'eoc'h, evit ma reoc'h ivez evel m'am eus graet d'eoc'h. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h : ar servijer n'eo ket brasoc'h eget e vestr, nag an abostol brasoc'h eget an hini en deus e gaset. Ma komprenit an traou-se, e vezoc'h eürus, gant ma reoc'h evel-se.

KENTEL

Jezuz a zo ouspenn daou vloaz 'zo o kelenn e ebestel, ha koulskoude pegen sempl n'int ket c'hoaz ! O klevout o mestr o komz d'ezo eus Rouantelez an Nenv, setu i a-nevez o klask piou a vo an uhela er Rouantelez-se. Hor Salver a ro d'ezo neuze eur gentel vras a *umilite*. Hen, Mab Doue, an eil Person eus an Dreinded, Krouer ha Mestr ar bed holl, a ya war benn e zaoulin, dirak pep-hini eus e ebestel, dirak Judaz zoken, hag e walc'h d'ezo o zreid ! Hag e lavar d'ezo : « M'am eus gwalc'het d'eoc'h ho treid, me, an Aotrou hag ar Mestr, c'houi a dle ivez gwalc'hi ho treid an eil d'egile », da lavarout eo beza izel a galon hag en em servija an eil egile, ha neket klask beza uheloc'h an eil eget egile.

Hor Salver Jezuz-Krist a ro c'hoaz eur gentel all d'e ebestel : o netaat d'ezo betek o zreid, a-raok rei d'ezo ar gomunion, e tiskouez d'ezo peg n santel eo ar Sakramant eman o vont da sevel breman. An ebestel a zo dija e stad d'hen reseo, pegwir emaint holl e stad a c'hras, nemet Judaz, met koulskoude, sakramant an Aoter a zo ken bras ma 'z eo mat d'ezo, a-raok en em unani gant o Doue, netaat o

ene, neket hepken diouz loustoni ar pec'hejou marvel, met ivez diouz hini *ar pec'hejou veniel,* ma c'hellont. Setu aze ar pez a zesk d'ezo o walc'hi d'ezo o zreid.

Evel m'hon eus hel lavaret uheloc'h, evit ober eur pec'hed marvel, e ranker kaout tri dra : eur gourc'hemenn diwar-benn eun dra c'hrevus, anaout mat ar gourc'hemenn-se, ha disenti evelato gant eur volontez parfet. Ma vank unan hepken eus an tri dra-se, n'eo ar pec'hed nemet veniel. Evel-se m'am eus disentet ouz Doue en eur poent dister, pe ma 'z eo dister ar gaou am eus graet ouz an nesa, em eus graet eur pec'hed veniel. Evel-se c'hoaz, ma n'em eus ket bet amzer da sonjal mat er pez a raen, pe ma n'edo ket va anaoudegez parfet ganin, n'em eus graet kennebeut nemef eur pec'hed veniel.

Ar ger *veniel* a zeu eus eur ger latin hag en deus ar memes talvoudegez ha *pardon*. Ar pec'hed veniel a zo hanvet evel-se, abalamour ne ra ket d'eomp koll gras Doue ha ma 'z eo aesoc'h evel-se kaout ar pardon anezan.

Arabat e vefe koulskoude, war zigarez ma c'heller kaout buan ar pardon eus ar pec'hed veniel, kredi ez eo nebeut a dra. Eun disentigez eo eus lezenn Doue, ha da heul an disentidigez-se ez eus atao gwall draou. Ar pec'hed veniel ne ra ket d'eomp koll mignonaj Doue, gwir eo, met lakat a ra e garantez da semplaat ennomp, ha pa gouezer ennan alies ha gant eur ouiziegez parfet, e kresk buan nerz an techou fall hag e tigor hent d'ar pec'hed marvel.

Ar pec'hed veniel a ra d'eomp ouspenn meritout poaniou temporel. Pep pec'hed a verit eur boan bennak. An neb a gouez er pec'hed veniel, ne vo ket kondaonet d'an ifern, met, er bed-man dre an oberou a binijenn, pe er bed all dre dan ar purkator, e ranko

paea da justis Doue an holl boan a zo dleet d'e zisentidigez.

Diwallomp eta da goueza er pec'hed veniel koulz hag er pec'hed marvel, hag evit kaout nerz da enebi ouz an dentasion, tostaomp ouz sakramant an Aoter ken lies gwech ha ma c'hellomp gant eur galon izel ha glan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me am eus roet skouer d'eoc'h, evit ma reoc'h ivez evel m'am eus graet.* »

(149)

Jezuz a sav Sakramant an Aoter ha Sakramant an Urz. — An Oferenn hag ar gomunion genta.

E-pad ma tebre gant e ziskibien, Jezuz a gemeras bara, e rannas hag e roas d'ezo, en eur lavarout : « Kemerit ha debrit ; an dra-man eo va c'horf a zo roet evidoc'h. Grit an dra-man evit derc'hel sonj ac'hanoun. » Da c'houde e kemeras ar c'halir, ha p'en doe trugarekaet, e roas anezan d'ezo, en eur lavarout : « Evit eus heman holl, rak an dra-man eo va gwad, gwad an Testamant Nevez, a vo skuilhet evidoc'h hag evit e-leiz a dud, da c'hounit ar pardon eus ar pec'hejou. Grit an dra-man bep gwech ma evoc'h anezan, evit derc'hel sonj ac'hanoun. »

KENTEL

Pask an Testamant Koz a oa ar skeudenn eus hini an Testamant Nevez, met ne oa nemet ar skeudenn anezan, ha setu perak e tlee, d'an amzer merket gant an Aotrou Doue, beza lezet a-gostez ha rei plas

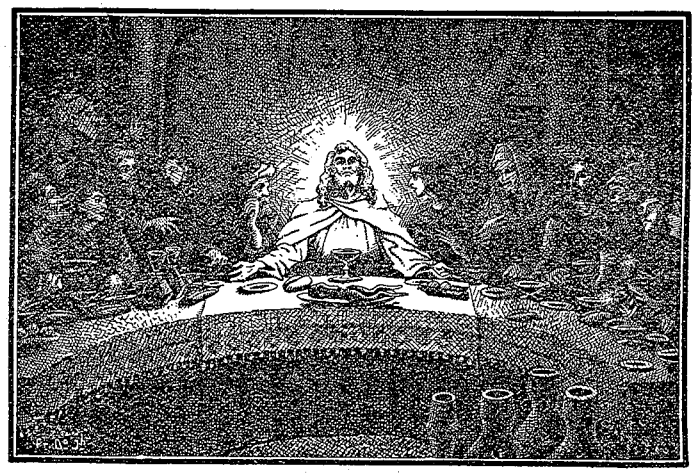

JEZUZ A SAV SAKRAMANT AN AOTER HA SAKRAMANT AN URZ. AN OFERENN HAG AR GOMUNION GENTA.

« Kemerit ha debrit ; an dra-man eo va c'horf a zo roet evidoc'h. Grit an dra-man evit derc'hel sonj ac'hanoun.

« Evit eus heman holl, rak an dra-man eo va gwad... a vo skuilhet evidoc'h hag evit e-leiz a dud. Grit an dra-man... evit derc'hel sonj ac'hanoun. »

(Komzou Jezuz d'e ebestel er Gambrlid d'an deiz a-raok e varo).

da hini an Testamant Nevez. Hor Salver Jezuz-Krist eo an oan gwirion a dle savetei ar bed. Warc'hoaz e skuilho e wad evit prena an eneou. Met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz evit e garantez. C'hoant en deus da chom bepred beo e-touez an dud, bepred maro

evit o fec'hejou ha bepred debret ganto evit o c'hennerza war hent ar baradoz. Deut eo an eur evitan da seveni ar bromesa en deus graet meur a wech d'e ziskibien da rei d'ezo e gorf da zebri hag e wad da eva evit maga o eneou.

Kemer a ra eun tamm bara hep goell a zo dirazan war an daol, ha, goude beza her benniget, e rann anezan etre e ebestel en eur lavarout : « Kemerit ha debrit; an dra-man, ar pez a zo ganin etre va daouarn, eo va C'horf a zo roet evidoc'h; grit an dra-man, da lavarout eo konsakrit ar bara eveldoun ha chanjit anezan em c'horf, evit derc'hel sonj ac'hanoun. » Neuze e kemer eur c'halir gwin, ha goude beza her benniget ivez, e kinnig anezan d'e ebestel : « Kemerit hag evit holl, emezan; an dra-man, ar pez a zo ganin aman er c'halir, eo va gwad, gwad an Testament Nevez, a vo skuilhet evidoc'h hag evit e-leiz a dud. Grit an dra-man, da lavarout eo konsakrit ar gwin eveldoun ha chanjit anezan em gwad, evit derc'hel sonj ac'hanoun. »

Dre ar c'homzou-se en deus savet Hor Salver Jezus-Krist daou sakramant nevez : *Sakramant an Aoter* evit maga an eneou, ha *Sakramant an Urz* evit ober *beleien nevez* ha rei d'ezo ar galloud da ginnig da Zoue *ar sakrifis nevez,* hini an oferenn.

Betek-hen e tebre an dud an oan paskal, breman e vint maget gant korf ha gwad Hor Salver e-unan o chom en tabernakl dindan spesou ar bara hag ar gwin. An ebestel eo o deus bet da genta ar c'hras dispar-se d'en em unani gantan dre ar gomunion, met ni n'hon eus ket lec'h da gaout avi outo. M'hon eus c'hoant da reseo Hor Salver ivez gant e gorf, e wad, e ene hag e zivinite, n'hon eus nemet tostaat ouz an Daol-Santel.

Betek-hen e veze kinniget da Zoue anevaled e sakrifis. Hiviziken n'eo mui anevaled a vo kinniget d'ezan, met korf e Vab. Hor Salver Jezuz-Krist; hag ar sakrifis-se a vo kinniget d'ezan, neket eur wech hepken war ar menez Kalvar, met ken lies gwech ha ma vo lavaret eun oferenn e lec'h pe lec'h eus an douar : « An dra-man, eme Hor Salver d'e ebestel, eo va c'horf, an hini a roin warc'hoaz evit ho savetei; an dra-man eo va gwad, gwad an unvaniez nevez, an hini a vo skuilhet evidoc'h war ar C'halvar. » Dre sakramant an Aoter eta e vo adnevezet betek fin ar bed ar sakrifis a dle Jezuz kinnig da Zoue e Dad o vervel war ar groaz evit dasprena an eneou. Dre sakrifis santel an oferenn e vo adnevezet bemdez, ha meur a wech bemdez zoken, sakrifis santel ar C'halvar.

Betek-hen e veze karget beleien Templ Jeruzalem da ginnig ar sakrifisou. Jezuz a ro breman ar gargse da veleien nevez dibabet gantan : « Grit an dra-man, emezan d'e ebestel, evit derc'hel sonj ac'hanoun. » Dre ar c'homzou-se e ro d'ezo ha d'ar veleien a zeuio war o lerc'h, eus an eil kantved d'egile betek fin ar bed, ar galloud da gonsakri eveltan ar bara hag ar gwin, da chanj anezo en e gorf santel hag en e wad prizius ha d'o c'hinnig da Zoue e Dad e sakrifis evit E adori, E drugarekaat, pedi anezan da bardoni d'ar bec'herien ha da rei d'ezo ar grasou o deus ezomm.

Setu echu eta amzer lezenn Moizez. An Testamant Nevez en deus kemeret plas an Testamant Koz; hiviziken n'eo mui e Jeruzalem e vo graet ar misteriou sakr evit unani an Aotrou Doue hag an dud, met en Iliz santel katolik, a zo bet savet evit-se gant Hor Salver hag en em astenno hep-dale betek ar penn pella eus ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An dra-man eo va c'horf, ...an dra-man*

eo va gwad, ...grit an dra-man evit derc'hel soñj ac'hanoun. »

(150)

Jezuz a ziskuilh Judaz, an trubard. — Heman a ra eur gomunion sakrilach hag a ya er-maez eus ar sal.

Goude beza komzet evel-se, Jezuz a voe strafuilhet en e spered, hag, e-pad ma tebrent, e lavaras : « E gwirionez hel lavaran d'eoc'h, unan ac'hanoc'h am gwerzo. » Glac'haret-bras, an diskibien a selle an eil ouz egile, rak ne ouient ket eus piou e komze, hag en em lakjont pep-hini da lavarout d'ezan : « Ha me eo, Aotrou ? » Respont a reas d'ezo : unan eus an Daouzek eo, eus ar re a laka o dourn ganin er plad. Mab an den a ya kuit, evel m'eo bet skrivet diwar e benn ; met malloz d'an hini a werzo Mab an den ! Gwelloc'h e vije d'an den-se na vije morse ganet. » Judaz, an trubard, a lavaras : « Ha me eo, Mestr ? » Jezuz a respontas d'ezan : « Hen diskleriet ec'h eus. »

Unan eus e ziskibien, an hini a oa karet gant Jezuz, a oa azezet en e gichen. Simon Per a reas sin d'ezan evit lavarout d'ezan : « Eus piou e komz ? » An diskibl-se, azezet e-kichen Jezuz, a c'houlennas outan : « Aotrou, piou eo ? » Jezuz a lavaras d'ezan : « An hini a ginnigan d'ezan bara soubet. » Hag, o veza soubet eun tamm bara, e kinnigas anezan da Judaz Iskariot. Kerkent ha m'en doe Judaz kemeret an tamm, ez eas Satan ennan. Ha Jezuz ha lavarout d'ezan : « Ar pez a rez, her gra buan. » Met hini ebet eus ar re a oa gantan, ne gomprenas perak en doa lavaret d'ezan kement-se. Rak, o veza m'edo ar yalc'h gant Judaz, lod a grede en doa c'hoantaet Jezuz lavarout d'ezan : « Pren ar pez hon eus ezomm evit ar gouel », pe e c'hourc'hemenne d'ezan rei eun dra bennak d'ar beorien. Judaz, goude beza kemeret an tamm bara, a yeas kuit raktal. Deut e oa an noz.

KENTEL

Judaz a ya er-maez eus ar sal da rei e vestr d'ar Skribed ha d'ar Farizianed, met dija, o reseo ar gomunion e stad a bec'hed marvel, en deus e laket etre daouarn ar gwasa eus e enebourien, etre daouarn Satan !

Komprenomp ervat pegen grevus eo ar pec'hed-se. O reseo Hor Salver en eur galon lous, an den a werz e Zoue d'an diaoul hag a laka heman da ren en e galon evel eur roue war e dron. Pebez fallagriez !

Evit reseo ervat sakramant an Aoter, e ranker, da genta ha dreist pep tra, *beza e stad a c'hras.* An neb en deus lec'h da ziskredi n'eman ket e goustians e stad vat, pe abalamour n'en doa ket a geuz d'e bec'hejou. p'en deus bet an absolvenn, pe abalamour m'en deus graet eur pec'hed marvel nevez abaoe, ne dle ket tostaat ouz an Daol-Santel. N'eo ket a-walc'h d'ezan ober eun akt a gontrision barfet ha kaout bolontez da gofes a bec'hed diwezatoc'h. Ret eo d'ezan, a-raok komunia, mont da gofes ha reseo an absolvenn. Sakramant

ar binijenn hepken a c'hell rei ar peoc'h d'e goustians.

An neb en deus ankounac'haet eur pec'hed marvel bennak en e gofesion, a c'hell mont da gomunia ar memes tra, rak ar pec'hed-se a zo bet pardonet d'ezan asamblez gant ar re-all, nemet e vo ret d'ezan hen diskleria kenta tro ma 'z aio da gofes.

Ar boued a ra muioc'h a zroug eget a vad d'an den klanv, pa vez roet d'ezan d'ar mare n'eman ket e tro da zebri. Evel-se ivez an neb a gomuni e stad a bec'hed marvel, a reseo Jezuz-Krist, met evit e gondaonasion e reseo anezan, ha neket evit mad e ene. Digemer en eur galon lous an Hini eo ar Santelez memes ha lakat anezan etre daouarn an diaoul, pegen euzus n'eo ket an torfed-se ! Arabat eo goude-se beza souezet o welout an traou spontus a zeu da heul ar gomunion sakrilach. An hini a gomuni e stad fall, a zo alies e riskl d'en em galedi ha da goueza en dizesper.

Diwallomp mat d'ober biken ar pec'hed skrijus-se ! A-raok mont da gomunia, sellomp mat ouz hor c'houstians, ha m'hon eus eur pec'hed grevus bennak d'ober poan d'eomp, na zaleomp ket d'hen diskleria d'hon tad kofesour, evit kaout ar pardon anezan. Neuze e c'hellimp tostaat ouz an Daol-Santel leun a fizians, ha reseo Korf Sakr Hor Salver evit brasa mad hon ene.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Malloz d'an hini a werzo Mab an den. Gwelloc'h e vije d'an den-se na vije morse ganet.* »

---

(151)

Komzou diweza Jezuz d'e ziskibien er Gambrlid. — Ar gourc'hemenn nevez diwar-benn ar garantez.

Jezuz a lavaras d'e ziskibien : « Va bugaligou, n'emaoun mui nemet evit eur pennadig amzer ganeoc'h. Eur gourc'hemenn nevez a roan d'eoc'h, d'en em garout an eil egile, evel m'am eus ho karet. Dre ar merk-se ec'h anavezo an holl ez oc'h va diskibien, m'hoc'h eus karantez an eil evit egile. C'houi a zo va mignoned, ma rit ar pez a c'hourc'hemennan d'eoc'h. N'ho kalvin mui servijerien, rak ar servijer ne oar ket petra a ra e vestr ; met ho kalvet em eus vo mignoned, rak kement am eus desket gant va Zad, am eus roet d'eoc'h da anaout. Neket c'houi eo hoc'h eus va choazet ; me eo am eus ho choazet hag ho karget da vont ha da zougen frouez, frouez hag a bado. Ar pez a c'hourc'hemennan d'eoc'h, eo en em garout an eil egile.

« Na vezit ket strafuilhet en ho kalon. Kredi a rit e Doue, kredit ennoun-me ivez. Kalz plasou a zo e ti va Zad. Pa vin aet kuit ha p'am bezo pourchaset d'eoc'h eur plas, e tistroin hag ho kemerin ganin, evit ma vezoc'h, c'houi ivez, el lec'h m'emaoun. Ha d'al lec'h ma 'z an, c'houi a oar an hent. » Tomaz a lavaras d'ezan : « Aotrou, n'ouzomp ket da belec'h ez it ; penaos ec'h anavezfemp an hent ? » Jezuz a lavaras d'ezan : « Me eo an hent, ar wirionez, ar vuhez. Den ne zeu d'an Tad

nemet drezoun-me. M'ho pije va anavezet, ho pije anavezet ivez va Zad. A-vreman hen anavezit hag hoc'h eus her gwelet. » Filip a lavaras d'ezan : « Aotrou, diskouezit d'eomp an Tad ; a-walc'h eo an dra-se evidomp. » Jezuz a respontas d'ezan : « Ken pell amzer

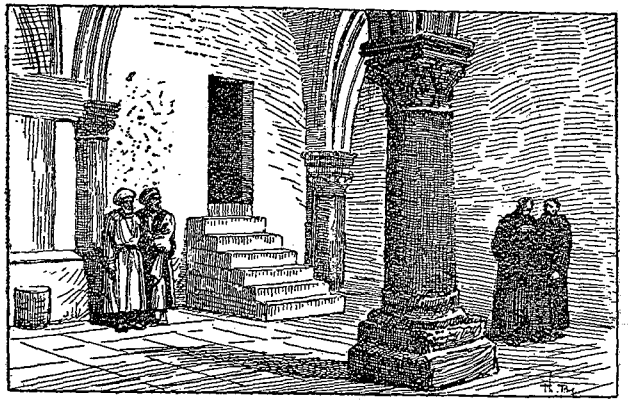

AR GAMBRLID EVEL M'EMAN HIRIO

El lec'h santel-se e savas H. S. Jezuz-Krist Sakramant an Aoter ha Sakramant an Urz, e roas e genteliou diweza d'e ebestel hag en em ziskouezas d'ezo goude e Rezueksion ; eno e reas an ebestel o retred asamblez gant ar Werc'hez Vari a-raok ar Pantekost hag e tiskennas warno ar Spered-Santel gant e zonezonou. — Ar gristenien a savas gwechall eur chapel war al lec'h-se, met, siouaz ! hirio eman etre daouarn an Arabed, hag ar re-man o deus graet anezan eur moske, da lavarout eo eun templ mahometan.

a zo abaoe m'emaoun ganeoc'h, ha n'hoc'h eus ket va anavezet ? Filip, an hini am gwel, a wel ivez va Zad. Ha ne gredit ket emaoun en Tad, hag an Tad ennoun ? E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, an hini a gred ennoun, a ra ivez an oberou a ran, ha re vrasoc'h

zoken a raio ; rak kement a c'houlennoc'h digant an Tad em hano, a rin. Betek vreman n'hoc'h eus goulennet netra em hano. Goulennit hag e resevoc'h, rak an Tad e-unan ho kar, abalamour m'hoc'h eus va c'haret ha m'hoc'h eus kredet ez oun deut eus Doue. »

KENTEL

Goude beza en em unanet gant e ebestel dre ar gomunion, Hor Salver a ro d'ezo sklerijenn ha ner evit an amzer-da-zont. Ar brezegenn a ra d'ezo breman, a zo ken kaer, e gomzou a zo ken karantezus ma lakont da dridal gant al levenez kalon kement hini o lenn.

Ar gourc'hemenn a ro d'ezo diwar-benn ar garantez, a zo e gwirionez ken koz hag ar bed; evit ar pez a sell ouz an doare d'e heulia koulskoude, ez eo nevez flamm. Diskibien Hor Salver Jezuz-Krist n'eo ket awalc'h d'ezo karout o nesa en eun doare bennak, ret eo d'ezo karout anezan evel ma 'z int bet karet o-unan gant o Mestr, da lavarout eo betek rei evito, neket hepken o madou, met o buhez zoken, ma vez ret.

An ebestel a selaou o Mestr gant evez, hà goudese en em lakont da gomz outan, d'ober goulennou outan, ha Jezuz a respont d'ezo. Selaou mouez Hor Salver e-barz ar galon ha kaozeal gantan evel eur mignon gant e vignon, setu aze ivez ar pez a dle eur c'hristen ober, goude m'en deus komuniet. Neuze e tle lavarout da Jezuz a-greiz kalon : « Vâ Doue, c'houi a zo d'in ha me a zo d'eoc'h » Da c'houde e tle adori anezan gant ar brasa resped, trugarekaat anezan, en eur lavarout d'ezan e vo hivizikien fidel d'e servija, goulenn digantan e c'hrasou, en eur ziskouez d'ezan gant fizians an ezomm en deus anezo, ha pedi evit

an Iliz, evit eneou ar purkator hag evit kement hini m'en deus an dever da bedi evito.

Bez' ez eus tud hag o deus ken nebeut a feiz hag a zevosion, ma ne reont koulz lavaret pedenn ebet d'Hor Salver Jezuz-Krist, goude ma vez diskennet en o c'halon. Ne vezont ket a-boan distroet d'o flas, ha dija e vezont prest da guitaat an iliz. Eur c'hristen mat ne ra ket evel-se. Biskoaz n'eo eürusoc'h eget pa vez unanet gant e Salver, ha setu perak e chom gantan keit ha ma c'hell, da vihana e-pad eur c'hard-eur bennak. Goude-se e tistro d'ar gêr, met n'an-kounac'haio ket ar c'hras kaer en deus bet digant an Aotrou Doue. E holl amzer a implijo o trugarekaat anezan evit e gomunion diweza hag oc'h en em lakat e stad d'e reseo adarre kenta ma c'hello.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo an Hent, ar Wirionez, ar Vuhez.* »

(152)

Komzou diweza Jezuz d'e ziskibien er Gambrlid (Kendalc'h). — Hen eo ar winienn, e ziskibien eo ar skourrou.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ziskibien : An neb en deus karantez evidoun, a zalc'ho d'am c'homzou, ha va Zad a garo anezan, hag e teuimp ennan da chom. Me eo ar winienn wirion, ha va Zad eo ar gwinienner. Kement skourr na zougo ket a frouez ennoun, a vo trouc'het gantan ; ar skourr a zougo frouez, a vo distaget

dioutan ar pez a zo a re, evit ma tougo muioc'h a frouez. Evel n'eo ket ar skourr evit rei frouez drezan e-unan, ma ne chom ket stag ouz ar winienn, evel-se c'houi kennebeut n'hellit ket dougen frouez, ma ne chomit ket ennoun. Me eo ar winienn, ha c'houi eo ar skourrou. An neb a chom ennoun ha me ennan, a zoug kalz

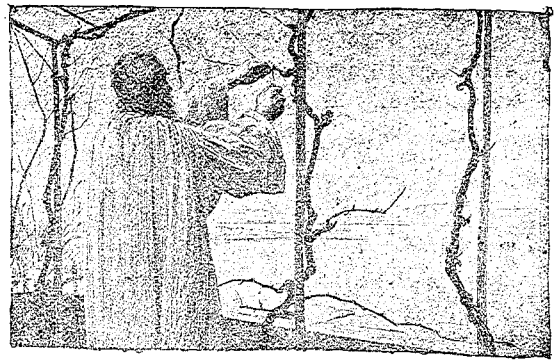

« Me eo ar winienn wirion, ha va Zad eo ar gwinienner. Kement skourr na zougo ket a frouez ennoun, a vo trouc'het gantan ; ar skourr a zougo frouez, a vo distaget dioutan ar pez a zo a re, evit ma tougo muioc'h a frouez ».

(H. S. Jezuz-Krist.)

frouez ; rak hepdoun n'hellit ober netra. An hini na chom ket ennoun, a vo stlapet kuit, evel ar skourr, hag e sec'ho, hag e vo dastumet, hag e vo taolet en tan, hag e tevo. Evel m'oun karet gant va Zad, me ivez ho kar ; dalc'hit d'am c'harantez. Ma sentit ouz va gourc'hemennou, e chomoc'h em c'harantez, evel m'am eus sentet ouz gourc'hemennou va Zad ha ma choman en e garantez. Eun nebeudig amzer c'hoaz, hag ar bed n'em gwelo mui ; met c'houi am gwelo, rak beo oun, ha c'houi ivez

a vevo. En deiz-se ec'h anavezoc'h emaoun em Zad, ha c'houi ennoun, ha me ennoc'h.

KENTEL

Eur skourr hag a zo distaget diouz ar wezenn, ne zoug mui tamm frouez ebet; dizec'ha a ra dioustu ha n'eo mui mat nemet d'ober tan. Er c'hontrol, keit ha ma chom stag ouz ar wezenn, en deus perz en he buhez hag e toug frouez. Gant Hor Salver Jezuz-Krist hag an eneou, eman an traou evel-se ivez. Eun ene hag a zo distaget diouz Hor Salver dre ar pec'hed orijinel pe dre ar pec'hed marvel, n'hell kaout perz ebet en e vuhez; ne zoug tamm frouez ebet evit ar baradoz. Er c'hontrol, an hini a zo unanet gantan, en deus perz en e vuhez hag en e santelez, hag a zoug dalc'hmat frouez a silvidigez.

Hogen penaos e ro Hor Salver perz d'eomp en e vuhez, penaos ez omp-ni unanet gantan ? *Dre ar c'hras a santelez,* hag ar c'hras-se a resevomp *dre ar sakramanchou.*

Hor Salver Jezuz-Krist, evit hor santelaat, en deus savet seiz sakramant, na muioc'h na nebeutoc'h : ar Vadeziant, ar Gonfirmasion, sakramant an Aoter, ar Binijenn, an Nouenn, an Urz hag ar Briedelez.

E-touez ar sakramanchou ez eus lod hag a ra d'eomp tremen eus ar stad a bec'hed d'ar stad a c'hras, o lakat ac'hanomp da veza just ha santel dirak Doue. Evel-se ar vadeziant a zo bet savet evit netaat an ene diouz ar pec'hed orijinel ha rei d'ezan ar vuhez kristen, ha sakramant ar binijenn evit rei d'ezan ar pardon eus ar pec'hejou graet goude ar vadeziant. An daou sakramant-se a vez hanvet sakramanchou ar re varo, abalamour ma 'z int bet savet evit ar re a zo e

stad a varo dirak Doue dre ar pec'hed orijinel pe dre ar pec'hed marvel.

Ar sakramanchou all a gresk ennomp buhez ar c'hras, o lakat ac'hanomp da veza santeloc'h dirak Doue ha da blijout muioc'h d'ezan. Ar gonfirmasion, sakramant an Aoter, an Urz hag ar Briedelez a vez hanvet sakramanchou ar re veo, abalamour ma ranker beza dija e stad a c'hras evit o reseo. An nouenn a ro ivez d'an den klanv ar pardon eus e bec'hejou, m'en deus keuz d'ezo ha ma n'en deus ket gellet kaout ar pardon anezo dre an absolvenn. Evit an ordinal koulskoude, e tle an den klanv beza e stad a c'hras a-raok beza nouet.

Ma vefe eun den, hep her gouzout, e stad a bec'hed marvel d'an amzer ma reseo unan eus sakramanchou ar re veo, e c'heller kredi e vefe pardonet ivez dre vertuz ar sakramant-se, gant m'en defe keuz gwirion da veza disentet ouz an Aotrou Doue.

Sakramant an Aoter, ar Binijenn, an Nouenn hag ar Briedelez a c'heller reseo meur a wech e-pad ar vuhez. Evit ar vadeziant avat, ar Gonfirmasion hag an Urz, n'eman ket evel-se. N'heller o reseo nemet eur wech hepken, abalamour ma lakont en ene eur merk, hanvet « *karakter* », hag a chom atao ennan. Diouz ar merk-se e vo anavezet ar re o devo resevet ar sakramanchou--se diouz ar re n'o devo ket o resevet. War an douar-man ne weler ket anezan, met er bed all e vo gwelet evel eur merk a c'hloar evit an dud santel hag eur merk a vez evit ar re zaonet. Ar Vadeziant a ro d'eomp merk bugale Doue, ar Gonfirmasion merk soudarded Jezuz-Krist, hag an Urz merk e vinistred. Ha pa vefe eun den e stad a bec'hed marvel,pa resev ar sakramant, ar « c'harakter » a zo er memes tra laket en e ene, ha da viken e chomo ennan.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Evel ma n'eo ket ar skourr evit rei frouez drezan e-unan, ma ne chom ket stag ouz ar winienn, evel-se c'houi kennebeut n'hellit ket dougen frouez, ma ne chomit ket ennoun.* »

(153)

Komzou diweza Jezuz d'e ziskibien er Gambrlid (Kendalc'h). - Ar Spered-Santel a vo digaset d'ezo hag a roio d'ezo skleriejenn, nerz ha levenez e-kreiz o foaniou.

Jezuz a lavaras c'hoaz d'e ebestel : « Me a ya breman d'an Hini en deus va digaset. N'ho lezin ket evel emzivaded, dont a rin d'ho kaout. Me a bedo an Tad, hag e tigaso d'eoc'h eur Frealzer all, a chomo atao ganeoc'h, ar Spered a wirionez, n'hell ket beza resevet gant ar bed, rak ar bed n'hen anavez ket. Met c'houi hen anavezo, rak ganeoc'h e chomo hag ennoc'h e vo. Deski a raio d'eoc'h pep tra ha digas a raio sonj d'eoc'h eus kement tra am eus lavaret d'eoc'h. Hennez a roio testeni d'in. Abalamour m'am eus lavaret d'eoc'h ez an d'an Hini en deus va digaset, ez eo ho kalon leun a dristidigez. Koulskoude talvoudus eo evidoc'h ez afen kuit. Rak, ma ne dan ket, ne vo ket digaset d'eoc'h ar Frealzer ; met, ma 'z an kuit, me hen digaso d'eoc'h.

« Kalz traou am eus c'hoaz da lavarout d'eoc'h, met n'oc'h ket evit o dougen holl breman. Pa vo kaset d'eoc'h ar Spered-se a wirionez a zeu eus an Tad, e tesko d'eoc'h pep gwirionez ; rak ne gomzo ket anezan e-unan. Eus ar pez a zo d'in, e resevo, hag hen disklerio d'eoc'h ; rak kement en deus an Tad, a zo d'in.

« Ma 'z oc'h kasaet gant ar bed, gouezit en deus bet kasoni ouzin-me da genta. Ma vijec'h eus ar bed, e karfe ar bed ar pez a zo d'ezan. Met abalamour n'oc'h ket eus ar bed, en deus ar bed kasoni ouzoc'h. Dalc'hit sonj eus ar gomz am eus lavaret d'eoc'h : ar servijer n'eo ket uheloc'h eget e vestr. M'o deus graet brezel d'in, e raint brezel d'eoc'h-c'houi ivez. Hen ober a raint, abalamour n'anavezont ket an Hini en deus va digaset. Ma ne vijen ket deut, ma n'em bije ket komzet, ma n'em bije ket graet en o zouez oberou evel n'en deus graet hini all ebet, neuze n'o dije ket a bec'hed. Met breman n'hell ket o fec'hed beza didamallet ; gwelet o deus, hag o deus bet kasoni ouzin hag ouz va Zad. Lavaret em eus d'eoc'h an traou-man, evit ma talc'hoc'h sonj em eus o lavaret d'eoc'h, pa vo deut an eur, evit na vezoc'h ket gwallskoueriet. Dont a ra an eur ma kredint meuli Doue o lakat ac'hanoc'h d'ar maro.

« Ar peoc'h a lezan ganeoc'h ; va feoc'h a roan d'eoc'h. N'eo ket evel ar bed e roan d'eoc'h ar peoc'h-se. Na vezit ket strafuilhet na spontet en ho kalon. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, c'houi a ouelo hag a hirvoudo, hag ar bed a vo el levenez ; c'houi a vo e-kreiz ar poaniou, met ho poaniou a droio e joa. Me ho

kwelo a-nevez, hag ho kalon a vo laouen, ha den ebet n'hello tenna ho joa diganeoc'h.

« Dont a ra an eur, ha deut eo, ma vezoc'h skignet pep-hini diouz e du ha m'am lezoc'h va-unan. Met n'emaoun ket va-unan, rak va Zad a zo ganin. Lavaret em eus d'eoc'h an traou-se, evit ma vo ar peoc'h ennoc'h. Trubuilh ho pezo er bed, met bezit leun a fizians, me a zo bet trec'h d'ar bed. »

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist en deus betek-hen komzet d'e ziskibien dreist-holl eus an daou berson kenta eus an Dreinded : an Tad hag ar Mab. Hirio e ro d'ezo da anaout ivez an drede : *ar Spered-Santel,* hag e promet d'ezo e tigaso d'ezo ar Spered-se, kerkent ha m'en devo kuitaet ar bed-man.

Ar Spered-Santel en deus ar memes natur hag an Tad hag ar Mab; Doue eo evelto ha par d'ezo e pep tra; evelto eman e pep lec'h, en Nenv ha war an douar; met bez' eman dreist-holl en eneou an dud just a garg eus e c'hrasou hag eus e zonezonou. Pa ziskenno war an ebestel da zeiz ar Pantekost, e raio d'ezo kompren kenteliou Hor Salver hag e lakaio en o c'halonou eur garantez ken bras evit an Aotrou Doue, ma n'o devo aon ebet mui o vont du-man du-hont da brezeg an Aviel.

Pa zeu da chom en eneou ar gristenien, ar Spered-Santel o c'harg eus e sklerijenn hag eus a bep seurt grasou. O distrei a ra diouz ar pec'hed, o dougen a ra da bedi, o lakat a ra da gaout plijadur gant an oberou a zevosion, ha rei a ra d'ezo nerz d'ober bepred o dever e-kreiz danjeriou ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Ar servijer n'eman ket uheloc'h eget e vestr : m'o deus graet brezel d'in, e raint brezel d'eoc'h-c'houi ivez.* »

(154)

Jezuz, evel beleg, a bed evitan e-unan, evit e ebestel hag an holl gristenien a zeuio war an douar betek fin ar bed.

Jezuz a savas neuze e zaoulagad etrezek an Nenv hag a lavaras : « Tad, deut eo an eur ; roit gloar d'ho Mab, ma roio ho Mab gloar d'eoc'h, pegwir hoc'h eus roet d'ezan galloud war bep den, evit ma kaso d'ar vuhez eternel ar re-holl hoc'h eus fiziet ennan. Hogen ar vuhez eternel eo m'hoc'h anavezint, C'houi, ar gwir Doue, hag an Hini hoc'h eus digaset, Jezuz-Krist. Me am eus roet gloar d'eoc'h war an douar ; peurc'hraet em eus al labour ho poa fiziet ennoun. Ha breman, Tad, roit d'in en ho kichen ar c'hloar am boa en ho kichen, a-raok ma oa krouet ar bed.

Diskleriet em eus ho hano d'an dud hoc'h eus dibabet eus ar bed evit o rei d'in. D'eoc'h e oant ; o roet hoc'h eus d'in, ha dalc'het o deus ho komz. Anavezet o deus ez oun deut ac'hanoc'h, ha kredet o deus eo C'houi hoc'h eus va digaset. Evito eo e pedan ; ne bedan ket evit ar bed. N'emaoun mui er bed ; i a zo er bed, ha me a zistro davedoc'h. Tad santel, diwallit en

ho hano ar re hoc'h eus roet d'in, evit na raint nemet unan eveldomp-ni. P'edon ganto, e tiwallen anezo en ho hano ; n'eus bet kollet hini ebet anezo, nemet mab ar gollidigez (*da lavarout eo Judaz*), evit ma teufe da wir ar pez a zo merket er Skritur. Met breman e teuan d'eoc'h ; hag e ran ar bedenn-man, evit m'o devo enno va joa a-leun. Ne c'houlennan ket diganeoc'h tenna anezo eus ar bed, met o diwall diouz an droug ; n'int ket eus ar bed, evel me kennebeut n'oun ket eus ar bed. Santelait-i er wirionez ; ho komz eo ar wirionez. Evel m'hoc'h eus va digaset er bed, me ivez o c'has er bed, hag en em santelaat a ran va-unan evito, evit ma vint ivez santelaet er wirionez.

N'eo ket evito hepken e pedan, met ivez evit ar re-holl a dle kredi ennoun war o ger. Evel m'emaoc'h ennoun, Tad, ha me ennoc'h, ra vint ivez unan ennomp. Ra vint unan, evel ma 'z omp unan, ni ivez. Me enno, ha C'houi ennoun, ma vint unanet start ha ma ouezo ar bed hoc'h eus va digaset hag hoc'h eus o c'haret eveldoun. Tad, goulenn a ran ma vo ivez ganin, el lec'h m'emaoun, ar re hoc'h eus roet d'in, evit ma welint va gloar. Graet em eus d'ezo anaout ho hano, hag hen ober a rin c'hoaz, evit ma vo enno ar garantez hoc'h eus bet evidoun, ha ma vin enno, me ivez. »

KENTEL

Goude beza graet d'e ebestel eur brezegenn leun a garantez evit o c'hennerza, Jezuz a sav e zaoulagad etrezek an Nenv, hag a bed e Dad eternel. Da genta,

e c'houlenn digantan rei d'ezan adarre ar c'hloar en doa en e gichen a-raok ma oa krouet ar bed, ha da c'houde, ma vo unanet e holl ziskibien betek fin ar bed : « Evel m'emaoc'h ennoun, Tad, emezan, ha me ennoc'h, ra vint ivez unan ennomp. Ra vint unan evel ma 'z omp unan, ni ivez. »

Ar bedenn-se, anat eo, a zo bet selaouet. Holl diskibien Jezuz, n'eus forz e-pelec'h emaint, a zo unanet etrezo, evel ma 'z eo unanet e-unan gant e Dad eus an Nenv. Setu ar pez a hanver ***komunion ar Sent.***

An Iliz, pa gomprener enni holl vugale Doue, he deus tri seurt memprou : ar re a zo c'hoaz war an douar, ar re a zo er purkator, hag ar re a zo dija er baradoz. Ar memprou-se a zo unanet etrezo, evel ma 'z eo unanet ar memprou en eur memes korf, hag ar penn anezo eo Hor Salver Jezuz-Krist, an Hini a ro buhez d'ezo holl. O gervel a reer Sent, abalamour ma 'z eus lod anezo santel dija, ha ma 'z eo galvet ar re-all ivez da veza santel d'o zro.

War an douar-man, holl vugale Doue, n'eus forz eus a be vro e vefent, o deus perz er memes madou spirituel, ha m'o deus c'hoant, e c'hellont o c'hinnig da Zoue an eil evit egile. Ar madou-se eo sakrifis santel an oferenn, ar sakramanchou, an induljansou (1), ar bedenn hag an oberou mat.

(1) Eun induljans a zo eun diskarg a ro d'eomp an Iliz eus ar boan a chom ganeomp da baea da justis Doue evit ar pec'hejou a vez bet pardonet d'eomp dre an absolvenn.

An induljansou ne roont ket ar pardon eus ar pec'hejou. Eur pec'hed veniel zoken n'hell ket beza pardonet drezo. Evit o gounit, eo ret beza dija resevet ar pardon eus ar pec'hejou. Ouspenn-se an induljansou ne roont ket an diskarg eus ar boan eternel dleet d'ar pec'hejou. Houman a dle beza dija pardonet dre an absolvenn; ne roont an diskarg nemet eus ar boan temporel a c'houlenn justis Doue peurvuia e plas ar boan eternel.

An Iliz a ro an diskarg-se d'eomp oc'h ober d'eomp kaout perz er meritou a zo bet gounezet gant Jezuz-Krist, ar Werc'hez hag ar

Ar Sent eus ar baradoz, eneou ar purkator ha ni, a zo unanet etrezomp, setu aman penaos. Ni a enor hag a bed ar Sent, hag ar Sent, diouz o zu, a bed an Aotrou Doue evidomp. Eneou ar purkator, diouz o c'hostez, a c'houlenn sikour diganeomp. Ma tennomp anezo diouz an tan dre hor pedennou, dre hon oberou mat, dre ar servijou a lakomp evito, ha dreist-holl dre sakrifis santel an oferenn, hen devo dirak an Aotrou Doué

Sent-Ar meritou-se ha n'o deus ket servijet d'Hor Salver evit hor prena pe n'int ket bet implijet gant ar Werc'hez Vari hag ar Sent evito o-unan, abalamour n'o doa ket ezomm anezo, ar meritou-se a zo evel eun tenzor etre daouarn an Tad Santel ar Pab ha an eskibien ; o c'hinnig a reont da Zoue evit paea d'ezan hon dle, hag evel-se o deus evidomp an diskarg eus ar boan a veritomp evit hor pec'hejou. Dre eno koulskoude ne fell ket d'ezo hon dispans d'ober pinijenn, pell ac'hano ; c'hoant o deus hepken d'hor sikour d'ober ar pez n'hellomp ket ober drezomp hon-unan.

Daou seurt induljansou a zo : *an induljansou leun hag an induljansou lodennek.*

An induljans leun a ro an diskarg eus an holl boan a vez c'hoaz dleet d'ar pec'hed goude an absolvenn. An neb en defe an eurvad da c'hounit eun induljans leun en he fez, a vefe disle dirak Doue, ha ma teufe da vervel er stad-se, ez afe war-eün d'ar baradoz. Met evit gounit eun induljans evel-se en he fez, e ranker kaout keuz da gement pec'hed a vez bet graet ; arabat eo na chomfe ar galon stag ouz an distera pec'hed veniel zoken. O veza ma'z eo diaes kement-se, e tleer poania da c'hounit eul lodenn eus meur a induljans leun evit gellout evel-se en eur zislea nebeut-ha-nebeut dirak justis Doue.

An induljansou lodennek ne roont an diskarg nemet eus eul lodenn hepken eus ar boan temporel dleet d'ar pec'hed. An Iliz a ro induljansou a zaou ugent dervez, a gant dervez, a seiz vloaz, etc. Dre eno ec'h intenter e ro d'ar pec'her eun diskarg eus ar boan dleet d'ar pec'hejou par d'an hini a vije bet gwechall oc'h ober daou ugent dervez, kant dervez pe seiz vloaz pinijenn a-wel d'an holl hervez al lezennou douget gant an Iliz en hec'h amzer genta, rak neuze, evel ma ouzer, e veze kondaonet ar bec'herien vras d'ober pinijenn a-wel d'an holl, hag a-wechou e rankent gortoz pell araok kaout an absolvenn.

Bez'ez eus induljansou hag a vez staget ouz ilizou, chapeliou pe aoteriou ; lod all a vez roet da c'hounit d'ar re a zo en eun Urz pe en eur vreuriez bennak ; lod all erfin a vez laket war ar c'hroaziou, ar metalennou, ar chapeledou, etc.

Evit gounit eun induljans, e ranker beza e stad a c'hras hag ober a boent da boent ar pez a zo merket gant an Iliz. Peurvuia atao, eun dra hag a zo gourc'hemennet a-hend-all, n'hell ket servija er memes amzer da c'hounit eun indlujans.

mignoned ha n'hon ankounac'haint ket; rak adalek ma vint bet digemeret er baradoz, e c'houlennit d'o zro evidomp an holl c'hrasou hon eus ezomm evit en em savetei.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da Zoue e Dad : « *Ra vint unan, evel ma 'z omp unan, ni ivez.* »

(155)

Jezuz a guita ar Gambrlid evit mont da liorz Jetsemani, eus kostez menez an Olived, hag a ziskleir d'e ebestel e vo dilezet ganto hag e vo nac'het gant Per.

Goude beza lavaret an himn [1], Jezuz hag e ebestel a yeas war menez an Olived. Jezuz a lavaras neuze d'e ebestel : « En noz-man e vezoc'h holl gwallskoueriet abalamour d'in. Rak skrivet eo : *Me a skeio war ar pastor, hag an denved a yelo du-man du-hont.* Met goude ma vin resusitet, me a yelo en ho raok d'ar Galile. » Per neuze da lavarout : « Ha pa vefe ar re-all gwallskoueriet abalamour d'eoc'h, evidoun-me ne vin ket. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Simon, Simon, setu m'en deus Satan da c'houlennet evit da ridella, evel ma vez ridellet ar gwiniz. Met me am eus pedet evidout, evit na zeuio ket da feiz da fallaat. Ha te, pa vi distroet

(1) An himn-man a zo eür c'hantig a veze kanet e fin ar pred, a-raok sevel ouz taol.

ouz Doue, kennerz da vreudeur. » Per a lavaras : « Aotrou, me a zo prest da vont ganeoc'h d'ar prizon ha d'ar maro. Me a roio va buhez evidoc'h. » Jezuz a respontas d'ezan : « Rei da vuhez evidoun ! E gwirionez, m'hel lavar d'it, en noz-man, a-raok ma kano ar c'hilhog, ez po va nac'het teir gwech. » Met Per a gomze krenvoc'h-krenva : « Ha goude ma tlefen mervel ganeoc'h, me n'ho nac'hin ket. » Hag an holl ziskibien a gomzas en hevelep doare.

Lavarout a reas d'ezo ivez : « P'am eus ho kaset hep yalc'h, hep sac'h hag hep botou, ha manket ez eus eun dra bennak d'eoc'h ? » Hag i a lavaras : « Netra. » Neuze e lavaras d'ezo : « Met breman, an neb en deus eur yalc'h hag eur sac'h, a dle kemer anezo, hag an neb n'en deus ket a c'hleze, a dle gwerza e sae evit prena unan. Rak, hel lavarout a ran d'eoc'h, ret eo e vefe sevenet ennoun ar pez a zo skrivet : *e-touez an dud fall eo bet laket.* Rak eman o tont da wir ar pez a zo bet lavaret diwar va fenn. » Hag i a lavaras d'ezan : « Aotrou, setu aman daou gleze. » Hag e respontas : « A-walc'h eo. »

KENTEL

An oan paskal a zo debret. Jezuz en deus savet eur sakramant nevez evit maga an eneou hag adnevezi ar sakrifis a dle kinnig da Zoue e Dad war ar menez Kalvar, roet en deus d'e ebestel e c'hourc'hemennou diweza, ha breman e sav ouz taol. Mont a ra er-maez eus ar sal, hag, evel ma oa boazet, e kemer hent menez an Olived. An ebestel a ya d'e heul, trist ha ne-

c'het o sonjal eman o Mestr o vont d'o c'huitaat, ha setu ma ro d'ezo da anaout an traou estlammus a dle c'hoarvezout : holl e tilezint anezan e-pad an noz ha Per zoken hen nac'ho.

An ebestel a gav ar c'homzou-se tenn da glevout, ha ne lavaront ger ebet. Per koulskoude, droug ennan o welout an nebeut a fizians en deus Jezuz ennan, a respont gant nerz : « Ha pa vefe ar re-all gwallskoueriet abalamour d'eoc'h, evidoun-me ne vin ket.... Me a zo prest da vont ganeoc'h d'ar prizon ha d'ar maro. »

Hor Salver, o welout e abostol o kaout kement a fizians ennan e-unan, a sell outan gant truez : « Rei da vuhez evidoun, emezan ! En noz-man zoken, a-raok ma kano ar c'hilhog, ez po va nac'het teir gwech. Met koulskoude, en desped d'ar pec'hed-se, da feiz ne fallaio ket, rak te eo am eus choazet evit beza penn va Iliz, te a zo karget da vlenia ar re-all; eur wech eta ma vi distroet ouz Doue goude da bec'hed, te a gennerzo an ebestel all ha kement hini a vo dindanout. — Nann, Aotrou, a respontas Per adarre, kement-se ne vo ket; ha pa dlefen mervel ganeoc'h, me n'ho nac'hin ket. »

An ebestel all a lavare eveltan. Met Jezuz o anaveze holl gwelloc'h eget n'en em anavezent o-unan, ha ne zaleo ket e gomzou da zont da wir : a-benn eun nebeudig amzer, e welimp anezo o tilezel o Mestr ha sant Per zoken o nac'h anezan teir gwech dioustu.

Setu aze ar pez a c'hoarvez gant kement hini a gont re warnan e-unan ha na laka ket e fizians e Doue. Bolontez an den a zo ken troet war an droug, ma n'hell ket dre e nerz e-unan en em ziwall diouz ar pec'hed. Ezomm en deus evit-se eus gras an Aotrou Doue.

O kaout *re a fizians* ennan e-unan, sant Per en deus graet eur pec'hed enep an esperans. Nag a gristen,

siouaz ! a ra kemend-all ! Ne bedont ket, pe, ma pedont, e pedont fall; ne resevont ar sakramanchou nemet an nebeuta ma c'hellont; ne fell ket d'ezo heulia an aliou mat a vez roet d'ezo gant an Iliz diwar-benn an dansou, ar festou-noz, ar skridou hag ar c'hompagnuneziou fall ; dalc'hmat emaint e-kreiz an danjeriou, hag en desped da gement-se e sonj d'ezo n'eus riskl ebet evit o ene. N'eo ket souezus goude-se e kouezfent ken buan ha ken alies etre krabanou an diaoul, rak an den, drezan e-unan, n'eo nemet sempladurez. N'eus forz piou e vefe, en deus ezomm da veza sikouret gant an Aotrou Doue e kement tra a ra evit gounit ar baradoz. Ma 'z eo just, en deus ezomm eus e c'hras evit kenderc'hel gant an hent mat; ma 'z eo pec'her, en deus ezomm anezi ivez evit chanj buhez hag ober pinijenn.

LAKOMP AR WIRIONEZ-SE DOUN EN HOR SPERED HA SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Hep va sikour, n'hellit ober netra.* »

(156)

Enkrez Jezuz e liorz Jetsemani. — Ar c'houezenn a wad.

Jezuz a zeuas neuze gant e ebestel en eul liorz hanvet Jetsemani, en tu-all da froud ar Sedron. Judaz, an trubard, a anaveze ivez al lec'h-se, rak Jezuz a oa deut di alies gant e ziskibien. Pa voe digouezet, Jezuz a lavaras d'ezo : « Azezit aman, e-pad ma 'z in da bedi. »

Kemer a reas gantan Per, Jakez ha Yann, hag e krogas ennan ar spont hag an enkrez. Neuze e lavaras d'ezo : « Trist eo va ene betek ar maro ; chomit aman ha beilhit ganin. » Ha goude beza aet eun nebeut pelloc'h, keit ha ma c'hell mont eur maen taolet gant an

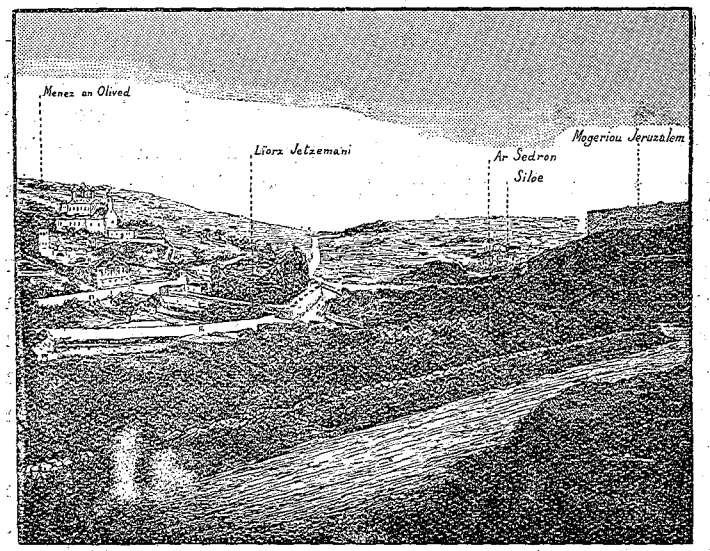

Jezuz, o veza kuitaet ar Gamburlid goude pred ar Pask a reas enni gant e Ebestel, a ziskennas ganto war-du stankenn ar Sedron, a dreuzas ar stêr-man hag en em gavas e liorz Jetsemani. Eno edo o pedi hag o c'houzanv trubuilhou a gorf hag a spered, pa zeuas ar soudarded, bleniet gant Judaz, da lakat an douarn warnan.

dourn, e kouezas war e zremm, astennet war an douar, o pedi hag o lavarout : « Va Zad, ma c'hell beza, ha c'houi a c'hell pep tra, ra bellaio diouzin ar c'halir-man ; evelato, ra vo graet, nann hervez va bolontez, met hervez

ho hini. » Hag e teuas da gaout e ziskibien, hag o c'havas kousket. Lavarout a reas da Ber : « Simon, ha kousket out ? Evel-se n'hoc'h eus ket gellet beilha eun eur ganin ! Beilhit ha pedit, evit na gouezoc'h ket e tentasion, rak ar spered a zo prim hag ar c'hig a zo sempl. »

Evit an eil gwech ez eas, hag e pedas en eur lavarout : « Va Zad, ma n'hell ket ar c'halir-se tremen hep beza evet ganin, ho polontez bezet graet ! » A-nevez e teuas, hag o c'havas kousket, rak pounner e oa o daoulagad gant ar c'hoant-kousket, ha ne ouient ket petra da respont.

Neuze o lezas, hag ez eas adarre, hag e pedas evit an drede gwech, o lavarout atao ar memes komzou. Eun ael eus an Nenv en em ziskouezas d'ezan neuze evit e gennerza. Hag, o veza kouezet en enkrez ar maro, e pede c'hoaz startoc'h ; hag e voe warnan eur c'houezenn graet gant beradou gwad a goueze war an douar.

Neuze e savas, e teuas da gaout e ziskibien, hag e lavaras d'ezo : « Kouskit breman ha diskuizit [1]. A-walc'h eo. Deut eo an eur ma tle Mab an den beza laket etre daouarn ar bec'herien. Savit, deomp ; an hini a dle va gwerza, a zo tost. »

(1) Hervez lod eus Tadou an Iliz, Jezuz, dre ar c'homzou-man, a raẹ goap eus e ebestel, evel p'en dije lavaret d'ezo : « e-pad m'edon o stourm ouz an anken, hoc'h eus va lezet va-unan ; breman pa'z eo echu ar stourmadenn, e c'hellit kousket ha diskuiza ». — Met gouzouṭ mat a rae e oa e enebourien o tont da gregi ennan, ha setu perak, goude beza pedet e ziskibien da gousket evit ober goap anezo, e lavaras d'ezo raktal sevel hag heulia anezan : « Savit, deomp, emezan, an hini a dle va gwerza, a zo tost. »

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist a zo Doue. Ar profesiou en deus graet pe a zo bet graet diwar e benn, hag ar miraklou ken niverus en deus graet dre e nerz e-unan, a zo eun testeni eus ar wirionez-se. Met koulskoude, ma 'z eo Doue, ez eo ivez den, d'ezan eur c'horf hag eun ene par d'hor re-ni. Kement-man hon eus komprenet mat dija, p'hon eus her gwelet o kaout naon, o veza skuiz hag o kousket evel pep-hini ac'hanomp; met hirio, o lenn ar pennad-man eus an Aviel, e c'hellomp her c'hompren gwelloc'h c'hoaz.

Eur wech digouezet en tu-all d'ar Sedron, war menez an Olived, Jezuz a gemer gantan Per, Jakez ha Yann, an tri o doa gwelet e sked war ar menez Tabor. I, hag i hepken, sklerijennet gant ar burzud kaer-se, a zo gouest breman da welout e anken hag e drubuilhou hep koll fizians ennan hag hep ankounac'haat ez eo atao Mab Doue diskennet war an douar.

A-vec'h m'eman e-unan ganto, ma 'z eo brevet e ene gant ar spont hag an dristidigez : « Va ene, emezan, a zo trist betek ar maro »; hag en eun taol kont e wel o tremen dirak e zaoulagad binviou ar Basion : ar c'herdin, ar foetou, an tachou, ar spern, ar groaz, ar vourrevien leiz o genou ganto a c'hoaperez hag a vlasfemou, eur bobl dirollet hag a ra d'ezan gwasa ma c'hell. Ar pec'hed, ar pec'hed euzus-se a zo kaoz d'e varo, en em ziskouez d'ezan ivez; gwelout a ra an holl dorfejou a zo bet graet abaoe Adam hag a vo graet betek fin ar bed; gwelout a ra milionou ha milionou a dud o c'hoapaat anezan eus an eil bloaz d'egile, oc'h ober brezel d'e Iliz, o profani an Osti-Sakr, o reseo anezi en eur galon lous, o vruzuna e Groaz-Santel, o vlasfemi en e enep hag en em zaoni evel-se en desped d'ar poaniou spontus a dle gouzanv evito. O sonjal e ke-

mend-all a grizder hag a fallagriez, setu ma kouez d'an douar,glac'haret ha spontet-holl! E gorf a zo goloet gant eur c'houezen a wad a ruilh a-hed e vizaj betek an douar, ha marvet e vije eno gant ar rann-galon, ma ne vije ket deut eun ael eus an Nenv d'e gennerza.

Taolomp evez mat ouz ar poaniou skrijus-se a c'houzanvas Hor Salver evidomp e liorz Jetsemani. Hor pec'hejou a zo bet kaoz d'e c'hlac'har. Prometomp d'ezan a-greiz hor c'halon ren hiviziken eur vuhez santel o senti dalc'hmat ouz e c'hourc'hemennou hag ouz gourc'hemennou e Iliz ; ha m' hon eus, ni ivez, poaniou da c'houzanv war an douar-man, SONJOMP ERVAT hon eus o meritet mil gwech dre hor fallagriez hag unanomp-i gant re Hor Salver en eur lavarout eveltan d'hon Tad eus ar Baradoz : « *Ho polontez bezet graet, ha nann va hini !* »

(157)

Judaz a laka Jezuz etre daouarn e enebourien e liorz Jetsemani.

Edo Jezuz c'hoaz o komz, p'en em gavas Judaz ; eur vandenn soudarded a oa bet roet d'ezan gant Prinsed ar Veleien hag ar Re-Goz eus ar bobl ; niverus e oant, hag e oa ganto leterniou ha flambezennou, klezeier ha bizier. An trubard en doa lavaret d'ezo evel-hen : « An hini a roin eur pok d'ezan, hennez eo ; krogit ennan hag her c'hasit ganeoc'h, met gant evez. » Ha

kerkent, o tostaat ouz Jezuz, e lavaras : « Salud, Mestr. » Hag e pokas d'ezan. Jezuz a lavaras d'ezan : « Va mignon, d'ober petra out deut ? Gant eur pok e werzez Mab an den ! »

Neuze ez eas d'o c'haout hag e lavaras d'ezo : « Piou a glaskit ? » Respont a rejont : « Jezuz a Nazared ! — Me eo, emezan. » Hag ez ejont war o c'hiz hag e kouezjont d'an douar. A-nevez e c'houlennas outo : « Piou a glaskit ? » Hag e lavarjont : « Jezuz a Nazared. » Jezuz a respontas : « Hel lavaret em eus d'eoc'h : me eo. Rak-se, ma 'z eo me a glaskit, lezit ar re-man da vont kuit. »

Ar re a oa gant Jezuz, o welout petra a oa o vont d'en em gaout, a lavaras d'ezan : « Aotrou, ha ma skofemp gant ar c'hleze ? » Ha Simon Per a denn[illegible] ar c'hleze a oa gantan, hag a skoas war servijer ar Beleg-Bras, e hano Malkus, hag a drouc'has d'ezan e skouarn dehou. Jezuz a lavaras d'ezan : Laka da gleze en e feur, rak ar re a skoio gant ar c'hleze, a varvo dre ar c'hleze. Ha ne dlean ket eva ar c'halir en deus roet d'in va Zad ? Ha n'hellan ket, a gav d'it, pedi va Zad, hag e tigasfe d'in raktal ouspenn daouzek arme aelez ? Penaos eta e teufe da wir ar Skritur, he deus diskleriet e tle beza evel-se ? » Hag e lakas e zourn war skouarn Malkus, hag e roas d'ezan ar pare.

Hag e lavaras d'ar re a oa deut enep d'ezan, Prinsed ar Veleien, ofiserien an Templ hag ar Re-Goz : « Gant klezeier ha gant bizier oc'h deut da gregi ennoun, evel ma rafec'h evit eur forban. Bemdez e vezen azezet

en ho touez, o kelenn en Templ, ha n'hoc'h eus ket laket ho tourn warnoun. Met kement-se a zo c'hoarvezet evit ma teufe da wir ar pez a zo bet skrivet gant ar Brofeded. Breman eo deut hoc'h eur ha galloud an denvalijenn. »

Neuze e lakjont o daouarn war Jezuz, hag e voe liammet ganto. Hag e holl ziskibien hen dilezas evit kemer an tec'h. Eun den yaouank e heulias, gwisket hepken gant eul lienenn ; pa grogjont ennan, e c'hellas en em žizober eus al lienenn ha tec'hout eus o daouarn.

KENTEL

Abaoe m'en deus kuitaet ar Gambrlid, Judaz n'en deus ket kollet e amzer. Aet eo da gaout ar Skribed hag ar Farizianed; lavaret en deus d'ezo ez ae Jezuz bemnoz gant e ebestel betek menez an Olived hag e tremene e amzer en eul lec'h distro a anaveze mat. Ne vefe ket diaes eta kregi ennan hep lakat trouz ebet e-touez ar bobl. Enebourien Horf Salver a gav mat-tre komzou an trubard. Hep-dale tamm ebet, e klaskont soudarded evit mont da gregi e Jezuz, ha setu ma tigouezont ganto e liorz Jetsemani, bleniet gant Judaz.

Aman avat e welomp madelez hep muzul Hor Salver Jezuz-Krist : lezel a ra e abostol digalon da rei d'ezan eur pok sakrilach; truez en deus outan, hag, o klask ober d'ezan distrei outan, e ra d'ezan rebechou c'houek : « Va mignon, emezan, petra out deut d'ober aman; gant eur pok e werzez Mab an den ? » Ar c'homzou-se a laka marteze an trubard da ruzia gant ar vez, met, e-lec'h koueza d'an daoulin da c'houlenn pardon, setu ma tistro da gaout ar soudarded. Ar re-man a chom eur pennad hep mont a-raok. Jezuz a ya neuze d'o c'haout : « Piou a glaskit, emezan ? — Jezuz a Nazared. — Me eo. » — Kerkent, ha war ar gomz-se hepken, setu an holl dud-se, soudarded hag enebourien Hor Salver, o vont war o c'hiz hag o koueza d'an douar.

Ret e oa da Jezuz, a-raok lezel e enebourien da gregi ennan, diskouez d'ezo ha d'ar bed holl na vije laket an dourn warnan nemet abalamour ma plije gantan. Hen eo an Doue holl-c'halloudek a zo mestr war gement tra a zo. Evit rei ar pare da Valkus, eo bet awalc'h d'ezan touch ouz e skouarn; n'en defe kennebeut nemet eur gomz da lavarout, hag e teufe armeou aelez d'hen difenn ha da vruzuna e enebourien. N'en deus ezomm ebet eta da veza difennet gant klezeier; ma 'z a d'ar maro, n'eo nemet a volontez vat, dre garantez evit an eneou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Kement-se a zo c'hoarvezet, evit ma teuje da wir ar pez a zo bet skrivet gant ar Brofeded.* »

(158)

Jezuz a zo kaset da genta dirak Annaz, da c'houde dirak Kaifaz, ar Beleg-Bras, hag a zo barnet diwar-benn e relijion.

Ar soudarded a gasas Jezuz da genta da gaout Annaz, tad kaer da Gaifaz, Beleg-Bras er bloaz-se. Kaifaz eo an hini en doa roet an ali-man d'ar Juzevien : « Talvoudus eo e varvfe eun den hepken evit ar bobl. » Annaz a gasas Jezuz liammet da Gaifaz. E ti Kaifaz

e oa bodet an holl veleien, ar Skribed hag ar Re-Goz.

Ar Beleg-Bras a reas goulennou ouz Jezuz diwarbenn e ziskibien hag e gelennadurez. Jezuz a respontas d'ezan : « Komzet em eus dirak an holl. Kelennet em eus atao er sinagog hag en Templ, e-lec'h ma vez bodet an holl Juzevien, ha n'em eus lavaret netra e-kuz. Perak e rit goulennou ouzin ? Goulennit ouz ar re o deus va c'hlevet ; ar re-se a oar petra am eus lavaret. » O klevout an dra-se, unan eus ar soudarded a oa eno, a roas eur javelad da Jezuz, en eur lavarout : « Evel-se e respontez d'ar Beleg-Bras ? » Jezuz a respontas d'ezan : « M'am eus komzet fall, diskouez perak ; m'am eus komzet mat, perak skei warnoun ? »

Evelato Prinsed ar Veleien hag ar re-holl a oa er C'huzul, a glaske eur fals-testeni bennak enep Jezuz, evit gellout e lakat d'ar maro. Ha ne gavjont ket, petra bennak ma oa savet kalz testou faos enep d'ezan ; rak o c'homzou en em zislavare. Erfin e teuas daou da ziskleria : « E glevet hon eus o lavarout : me a c'hell diskar an Templ-se graet gant an dud, hag e tri dervez ec'h adsavin eun all ha na vo ket graet gant daouarn an dud. » Ar Beleg-Bras, o sevel neuze, a lavaras d'ezan : « Ne respontez netra d'ar pez a damall d'it an dud-se ? » Met Jezuz a roe peoc'h.

KENTEL

An eizvet gourc'hemenn a Zoue a zifenn ouzomp noazout da vrud vat an nesa o lavarout gevier, o rei testeni faos, o troukprezeg, o tamall e gaou hag o

trouksonjal. Eus an tri bec'hed diweza-man hon eus komzet dija. Lavaromp hirio eur ger bennak diwarbenn an daou genta a welomp graet er pennad-man eus an Aviel gant kement a fallagriez evit noazout d'Hor Salver Jezuz-Krist.

Lavarout gevier a zo lavarout ar c'hontrol eus ar pez a sonjer evit trompla ar re-all. Ar pez a zo pec'hed aman, eo ar volontez a vez er galon da gomz enep ar wirionez. Ma lavarer eun dra bennak hag a greder a zo gwir, petra bennak n'eo ket, e fazier, met ne lavarer ket a c'hevier. Er c'hontrol, an neb a lavar eun dra hag a gav d'ezan n'eo ket gwir, petra bennak ma 'z eo, a lavar ar gaou ar memes tra.

Ne lavarer ket a c'hevier, pa gonter en eur gaozeal, evit diverra an amzer, traou ha n'eus den ebet tentet d'o c'hredi. Ne lavarer ket a c'hevier kennebeut, p'en em servijer eus komzou hag a oar an holl peseurt talvoudegez o deus, petra bennak n'int ket gwir drezo o-unan. Evel-se eur mevel hag a lavar war urz e vestr n'eman ket heman er gêr, petra bennak m'eman, ne lavar ket eur gaou. Rak an holl a oar peseurt talvoudegez o deus ar c'homzou-se, hag e fell d'ezan lavarout na fell d'e vestr rei digemer da zen ebet.

Lavarout gevier a zo atao pec'hed, ha pa vefe lavaret zoken evit ober vad pe evit en em ziwall diouz an droug. An Aotrou Doue en deus roet d'eomp ar gomz evit diskleria ar pez a sonjomp ha neket evit trompla ar re-all. Ar gevier koulskoude n'int ket atao ken bras pec'hed an eil hag egile. Lavarout gevier evit lakat ar re-all da c'hoarzin, pe evit tenna ar samm diwarnomp hon-unan, n'eo nemet eur pec'hed veniel. Met ma lavarer gevier evit noazout d'an nesa en eun doare grevus, neuze e reer eur pec'hed marvel.

Rei testeni faos a zo dougen testeni dirak ar barner enep ar wirionez. Pa vezer galvet da dest, e tleer lavarout ar wirionez, ar wirionez penn-da-benn ha netra nemet ar wirionez. Ma ne reer ket, ec'h ofanser Doue da genta, rak ar varnerien a zalc'h e blas war an douar-man evit ar pez a sell ouz ar justis, ha gwir o deus da anaout ar wirionez; ouz an nesa da c'houde, rak, o kuzat ar wirionez evel-se, e c'heller ober gaou outan.

Ar pec'hed a vez brasoc'h c'hoaz, pa vez laket an test da doui war e le e lavaro ar wirionez. Ma n'he lavar ket, e ra neuze eur *fals le-douet,* hag e pec'h war ar memes taol enep an eil hag an eizvet gourc'hemenn a Zoue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant ar profed David diwar-benn Hor Salver meur a gant vloaz a-raok : « *Testou faos a zo savet enep d'in.* »

(159)

Jezuz a ziskleir d'ar Beleg-Bras ez eo ar C'hrist, Mab Doue.

Ar Beleg-Bras a lavaras neuze da Jezuz : « Da aspedi a ran e hano an Doue beo, da lavarout d'eomp ha te eo ar C'hrist, Mab Doue. » Jezuz a respontas d'ezan : « Hel lavaret hoc'h eus, me eo. Ha gwelout a reoc'h Mab an den oc'h azeza en tu dehou d'an Holl-C'halloudeg hag o tont war goabrenn an Nenv. » Neuze e rogas ar Beleg-Bras e zilhad en eur lavarout : « Blasfemet en deus enep Doue. Hag ezomm hon eus c'hoaz a destou ? Klevet hoc'h eus ar blasfem. Petra a sonjit ? » Holl e respontjont : « Meritout a ra beza laket d'ar maro ! »

JEZUZ DIRAK KAIFAZ, AR BELEG-BRAS.

Ar Beleg-Bras a lavaras neuze da Jezuz : « Da aspedi a ran, e hano an Doue beo, da lavarout d'eomp ha te eo ar C'hrist, Mab Doue. » Jezuz a respontas d'ezan : « Hel lavaret ec'h eus, me eo... » Neuze e rogas ar Beleg-Bras e zilhad en eur lavarout : « Blasfemet en deus enep Doue ! »

Ar soudarded a reas neuze goap anezan, a roas d'ezan taoliou dourn, a granchas ouz e zremm. Ha, goude beza mouchet d'ezan e zaoulagad, e skoent gantan adarre, en eur lavarout : « Krist, piou en deus skoet ganit ? » Ha kalz traou all a lavarent d'ezan c'hoaz, d'ober goap anezan.

KENTEL

Abaoe m'eman Hor Salver o prezeg an Aviel, nag a wech en deus diskleriet d'an dud e oa Mab da Zoue, neket evel pep-hini ac'hanomp, pa lavaromp : « Hon Tad a zo en Nenv », met *Mab da Zoue e gwirionez ha dre natur!*

Eun dervez m'edo gant e ziskibien e-kichen Sesare a Filip, e c'houlennas outo : « Petra a lavar an dud diwar va fenn. Evit piou e kemeront ac'hanoun? — Darn evit Yann-Vadezour, emezo; darn evit Eliaz; darn-all evit Jeremiaz pe evit unan eus ar Brofeded koz savet eus a varo da veo. » Jezuz a lavaras d'ezo : « Ha c'houi, piou a lavarit-hu ez oun ? » Sant Per a respontas raktal : « C'houi eo ar C'hrist, Mab an Doue beo. »

Ma ne vije ket bet mat respont an abostol, Hor Salver en dije hen dislavaret dioustu gant ar brasa droug, rak diskleria Doue an hini n'eo nemet eun den a zo eur blasfem spontus. Met gwir e oa ar pez a lavare sant Per, ha setu perak e respontas Jezuz d'ezan : « Te a zo eürus, Simon, rak neket ar c'horf nag ar gwad, da lavarout eo da skiant a zen, eo o deus diskleriet d'it kement-se, met va Zad a zo en Nenv. »

Jezuz en deus atao komzet evel Doue : « Me eo sklerijenn ar bed, emezan, me eo ar penn eus pep tra; me eo an Hent, ar Wirionez hag ar Vuhez. » Lavaret en deus d'ar Juzevien e oa brasoc'h eget an holl, brasoc'h eget an Templ, brasoc'h eget Salomon, brasoc'h eget Jonaz, David hag an holl Brofeded, brasoc'h zoken eget Yann-Vadezour ha kosoc'h eget Abraham. An holl a dle mont d'e heul, hag evit-se e tleont beza prest da zilezel pep tra : tad ha mamm, breudeur ha c'hoarezed, arc'hant, madou ha buhez zoken, ma vez ret. En em laket en deus war ar memes renk hag e Dad eus an Nenv. « Kement tra en deus

an Tad, emezan, a zo d'in. » Ha goulennet en deus digantan rei d'ezan hep-dale perz er gloar en doa en e gichen a-raok krouidigez ar bed : « Tad, emezan, roit d'in adarre en ho kichen ar c'hloar am boa en ho kichen a-raok ma oa krouet ar bed. »

Eur wech m'edo e Templ Jeruzalem, e teuas ar Skribed hag ar Farizianed d'e gaout : « Betek pegeit, emezo, e talc'hoc'h hor sperejou en arvar ? Ma 'z oc'h ar C'hrist, lavarit-hen d'eomp sklaer. » Jezuz a respontas d'ezo : « Hel lavaret em eus d'eoc'h, ha n'em c'hredit ket... Va Zad ha me ne reomp nemet unan. » Neuze e kemeras ar Juzevien mein da stlapa gantan : « Kalz oberou am eus graet en ho touez, a lavaras Hor Salver d'ezo; evit pehini anezo am labezit ? » Ar Juzevien a respontas d'ezan : « Neket evit oberou mat eo e labezomp ac'hanoc'h, met evit blasfemi enep Doue, o tiskleria ez oc'h Doue, c'houi eun den. »

Ar Juzevien o doa eta komprenet mat e lavare Hor Salver d'ezo e oa Doue e gwirionez ha dre natur.

Hirio, dirak e varnerien, e welomp anezan o tiskleria a-nevez ar memes tra : « Hel lavaret ec'h eus, emezan da Gaifaz, me eo ar C'hrist, Mab Doue. »

E enebourien a gompren adarre ken mat ar c'homzou-se ma lammont gant ar gounnar. Ar Beleg-Bras, evit merka an droug a zo ennan, a rog e zilhad : « Blasfemet en deus », emezan. Ar re-all a hop en deus meritet ar maro, ha warc'hoaz vintin e lavarint da Bilad : « Ni hon eus eul lezenn, hag hervez al lezenn-se e tle an den-se mervel, abalamour m'en deus en em c'hraet Mab Doue. »

Jezuz eta en deus, e kant lec'h eus an Aviel, diskleriet e oa Mab da Zoue ha Doue e-unan. N'en deus ket hen diskleriet hepken ; hen diskouezet en deus

ivez en eun doare splann dre e viraklou ha dre e brofesiou, ha setu perak e tleomp kredi ennan gant hon holl nerz ha diskleria d'ezan, evel ma reas santez Marta, eun dervez, e Betani : « *Ya, Aotrou, ni a gred ez oc'h ar C'hrist, Mab an Doue beo, a zo deut er bed-man* », da savetei an eneou.

(160)

An abostol sant Per a nac'h e Vestr teir gwech.

Per a heulie Jezuz eus a-bell, betek porz ar Beleg-Bras, hag e chome er-maez, e-kichen an nor. Eun diskibl all, a oa anavezet gant ar Beleg-Bras, a gomzas ouz ar vatez a ziwalle an nor, hag a reas d'ezan dont er porz. Ar vatez-se a lavaras da Ber : « Ha n'out ket, te ivez, eus diskibien an den-se ? » Hen nac'h a reas dirak an holl, en eur lavarout : « N'ouzon ket petra a lavarez. »

Ar servijerien hag ar soudarded a oa azezet dirak eun tan bras, er porz, rak yen e oa an amzer. Ha Per en em domme ivez en o c'hreiz. Eur vatez all her gwelas e-kichen an tan, ha goude beza sellet mat outan, e lavaras d'ar re a oa eno : « Heman a oa ivez gant Jezuz a Nazared. » Ha Per a nac'has a-nevez, en eur doui : « N'anavezan ket an den-se. »

War-dro eun eur goude, ar re a oa eno, a dostaas hag a lavaras d'ezan : « Sur, te a zo ivez eus an dud-se.

Rak diouz da glevout o kaozeal, ez eo anat. » Hag unan eus servijerien ar Beleg-Bras, kar d'an hini a oa bet trouc'het d'ezan e skouarn gant Per, a lavaras d'ezan : « Ha n'em eus ket da welet gantan el liorz ? » Neuze en em lakas da vallozi gant kounnar ha da doui n' anaveze ket an den-se.

Kerkent e kanas ar c'hilhog. Jezuz, oc'h en em zistrei, a sellas ouz Per. Ha Per a zeuas sonj d'ezan eus ar ger lavaret gant Jezuz : « A-raok ma kano ar c'hilhog, te am nac'ho teir gwech. » Hag aet er-maez, en em lakas da skuilh daerou c'houero.

KENTEL

E-pad an nozvez spontus-se a dremenas Hor Salver Jezuz-Krist etre daouarn e enebourien, petra e oa deut e ebestel da veza ? Aet e oant du-man du-hont, pep-hini diouz e du. Pa weljont o Mestr o lezel ar soudarded da gregi ennan e liorz Jetsemani hep en em zifenn an distera, n'helljont ket mirout da fallgaloni. Tec'hout a rejont an eil war-lerc'h egile e-kreiz an denvalijenn, hag ez ejont da guzat en draonienn a zo etre menez an Olived ha Jeruzalem. Eno, e-touez ar reier kleuz, e kavjont eul lec'h distro da c'hortoz hanternoz.

Daou anezo koulskoude sant Per hag an diskibl all a zo hano anezan en Aviel, sant Yann sur awalc'h, a reas o sonj da heulia eus a-bell an dud a gase Jezuz da balez Kaifaz. C'hoant o doa da c'houzout petra a vije graet d'o Mestr, hep en em lakat eveltan e tro da veza paket ha gwallgaset. Eur wech digouezet e palez ar Beleg-Bras, sant Yann a welas n'o doa aon ebet da gaout, hag e tigasas Per gantan er porz.

Hen e-unan a yeas neuze betek ar sal e-lec'h m'edo ar varnerien, met Per ne fellas ket d'ezan mont d'e heul hag a chomas er porz, da c'hortoz ma vije echu an abadenn. Eno, e-touez ar soudarded hag ar vevelien, e teuas da wir evitan ar pez en doa lavaret d'ezan e Vestr: « A-raok m'en devo kanet ar c'hilhog, ez po va nac'het teir gwech. » Diskleria a reas dirak an holl na oa bet biskoaz diskibl da Jezuz a Nazared : « N'anavezan ket an den-se », emezan.

— N'anavezan ket an den-se ! n'anavezan nag e lezennou, nag e Iliz, nag e veleien ! — Pet ha pet kristen, siouaz ! ne vez ket klevet ivez en amzer-vreman o lavarout ar memes komzou diwar-benn Hor Salver Jezuz-Krist ! Gouzout a reont mat eman ar wirionez gantan ha gantan hepken; kredi a reont ennan, met ne fell ket d'ezo diskouez o feiz a-wel d'an holl, gant aon na vefe graet goap anezo. Da wener ha d'ar bevare amzer, e ti an ostiz, ne fell ket d'ezo goulenn peadra d'ober vijil. Tremen a reont dirak ar c'hroaziou santel ha dirak ar beleg hep o saludi. Mez o deus o pedi, o kaout eur chapeled, o heulia an ofisou en eul leor, o vont d'ar gousperou pe memes d'an oferenn, o sevel o mouez da zifenn o relijion. Eur mousc'hoarz, eur sell, pe eur gomz lavaret d'ezo gant eun diskiant bennak, setu a-walc'h evit o dinerza hag o flastra zoken.

Paour-keiz krenerien ! Plijout gant an Aotrou Doue rei d'ezo ar c'hras da gompren pegen bras eo o fec'hed, ha da gaout keuz d'ezan evel sant Per ! Eur c'hristen gwirion a dle beza a-ziavaez ar pez ma 'z eo e goueled e galon, hag anzav e feiz dirak an holl dre e gomzou ha dre e oberou. An neb en deus mez eus Hor Salver war an douar-man, Hor Salver, d'e dro, en devo mez anezan da zeiz ar varnedigez :

« *An neb am anzavo dirak an dud, emezan, me hen anzavo ivez dirak vo Zad a zo en Nenv ; met an neb am nac'ho dirak an dud, me hen mac'ho ivez dirak va Zad a zo en Nenv.* »

SONJOMP ERVAT er c'homzou-se ha bezomp atao kristenien leal ha dispont.

Gwener ar Groaz

(161)

Jezuz a zo kondaonet d'ar maro gant ar Sanhedrin, pe Kuzul-Bras ar Juzevien. — Judaz, broudet gant e goustians, a ya d'en em grouga.

Pa voe deut an deiz, ar Re-Goz eus ar bobl, Prinsed ar Veleien hag ar Skribed en em vodas ; hag, o veza galvet Jezuz dirazo, e lavarjont d'ezan : « Lavar d'eomp hag hen ez out ar C'hrist ? » Respont a reas d'ezo : « M'hel lavaran d'eoc'h, n'em c'hredoc'h ket ; ha ma ran goulennou ouzoc'h, ne respontoc'h ket d'in. Met hiviziken e vo azezet Mab an den en tu dehou da Zoue holl-c'halloudek. » Holl e lavarjont d'ezan : « Neuze te a zo Mab Doue ? » Respont a reas : « Hel

lavarout a rit ; ya, Mab Doue oun. » Hag e lavarjont : « Peseurt ezomm hon eus c'hoaz a destou ? E glevet hon eus hon-unan gant hon diouskouarn, eus e c'henou. » Sevel a rejont neuze, ha, goude beza e liammet, e kasjont anezan da Bilad, ar gouarnour.

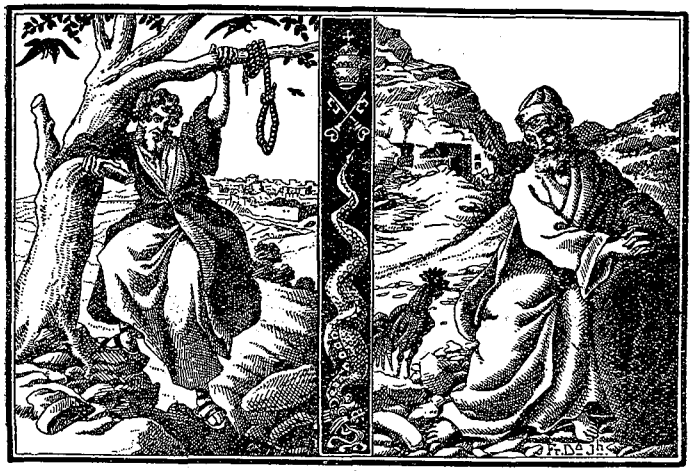

Judaz, goude beza gwerzet e Vestr, a gav e bec'hed re vras evit beza pardonet, a gouez en dizesper hag a ya ouz ar groug : « Gvelloc'h e vije bet d'ezan na vije morse ganet » eme Hor Salver.

Sant Per, er c'hontrol, n'eus forz pegen bras e vefe bet e bec'hed, a gendalc'h da gaout fizians e madelez e Vestr. Keuz en deus da veza e nac'het, goulenn a ra pardon digantan, ha pardonet eo war an taol.

Judaz, an hini en doa e werzet, o welout e oa kondaonet, a savas neuze keuz d'ezan hag a zigasas an tregont pez-arc'hant da Brinsed ar Veleien ha d'ar Re-Goz, en eur lavarout : « Pec'het em eus o werza gwad eun den direbech. » Hag e respontjont d'ezan :

« Petra a ra an dra-se d'eomp ? Ouzit eo e sell kement-se. » Neuze e taolas ar peziou-arc'hant er Santual, hag en em dennas evit mont d'en em grouga. E gorf a darzas dre an hanter, hag e vouzellou a zeuas holl er-maez.

Met Prinsed ar Veleien a zastumas ar peziou-arc'hant hag a lavaras : « N'hellomp ket lakat an arc'hant-se en tenzor, abalamour m'eo priz ar gwad. » Hag, o veza en em guzuliet, e prenjont gant an arc'hant-se park ar poder, evit bezia an divroidi. Ha setu perak e vez galvet ar park-se betek hirio c'hoaz : *Haseldama*, da lavarout eo park ar gwad.

KENTEL

An Aotrou Doue a zo leun a vadelez evit an holl. N'eo ket an dud just hepken o deus digantan ar grasou o deus ezomm evit ober o silvidigez, met ivez ar vrasa pec'herien. Ma teu an den d'en em goll eta, n'eo nemet abalamour ne fell ket d'ezan trei kein d'e bec'h ed ha digeri e galon d'an Aotrou Doue. Parabolenn ar mab prodig, istor Mari-Madalen, hini sant Per, Zache hag al laer mat, a zo eun testeni splann eus ar wirionez-se.

Setu aze koulskoude ar pez na gomprenas ket Judaz.

Ar Skribed hag ar Farizianed o doa dija kondaonet Hor Salver d'ar maro e ti Kaifaz; met o veza ma oa bet douget e-pad an noz, ar setans-se, hervez al Lezenn, n'he doa talvoudegez ebet. Ret e oa eta ma vije douget a-nevez. Setu ar pez a voe graet. Kerkent ha ma savas an deiz, e voe digaset Hor Salver dirak ar varnerien. Kondaonet e voe adarre d'ar maro ha kaset da c'houde da gaout Pilad.

O welout e oa kollet e Vestr, Judaz a gompre-nas pegen bras torfed en doa graet enep d'ezan, met, e-lec'h koueza d'an daoulin dirazan da c'houlenn pardon digantan, evel m'en doa graet sant Per, e kollas pep fizians hag e reas eur pec'hed spontus enep ar pempvet gourc'hemenn a Zoue : mont a reas d'en em grouga. Evel m'en doa lavaret Hor Salver diwar e benn : « Gwelloc'h e vije bet d'ezan na vije morse ganet. »

A-raok echui gant Judaz an trubard, tennomp c'hoaz eur gentel eus e vuhez. Alies e vez klevet tud o c'hlaouri war ar veleien : « Beleien fall a zo », emezo. Hag en em lakont da c'hlabousat war ar relijion. An darn-vuia eus ar pez a lavaront, n'int nemet gevier (1), met koulskoude, ha pa vefe eun dra bennak da rebech d'ar beleg-man pe d'ar beleg-se, petra en deus kement-se da welout gant ar relijion ? Hor Salver, p'en deus graet beleien, n'en deus ket o dibabet e-touez an Aelez, met e-touez an dud, hag ar c'henta beleg fall a zo bet, piou eo e gwirionez nemet Judaz, unan eus e zaouzek abostol, a oa bet kelennet gantan koulskoude gant kement a soursi hag a garantez ? Ar beleg, gwir eo, en deus digant an Aotrou Doue kalz muioc'h a c'hrasou eget ar re-all, ha setu perak en deus ivez kalz muioc'h a nerz egeto evit derc'hel penn d'an dentasion; met koulskoude, e sempladurez en deus evel an holl, ha, ma ne ziwall bet, e c'hell koueza koulz ha pep-hini. Ma c'hoarvez kemend-all gantan, pebez tristidigez n'eo ket evitan hag evit an Iliz ! Met, eur

(1) En desped d'ar pez a c'hellfed rebech d'ar beleg-man pe d'ar beleg-se, n'eus rummad tud ebet hag a vefe ken santel hag hini ar veleien. En o zouez eman, hag *eus a-bell*, ar muia a dud vertuzius. Kement-se a c'hellont diskouez ervat oc'h en em harpa zoken war baperiou justis ar gouarnamant, ha setu aze end-eün ar pez a ra d'o enebourien kaout kasoni outo ha klask tamall anezo e gaou.

wech c'hoaz, petra en deus an dra-se da welout gant relijion Hor Salver Jezuz-Krist ? An neb a chomfe hep en em louzaoui, war zigarez ma 'z eus medisined fall, pe hep senti ouz al lezennou, war zigarez ma 'z eus barnerien disleal, a vefe laket gant an holl e renk an dud diskiant; an neb a zilez e relijion war zigarez ma 'z eus eun dra bennak da rebech d'ar beleg-man pe d'ar beleg-se, daoust ha n'eo ket sotoc'h c'hoaz ?

En despet eta da bec'hed Judaz ha d'an holl bec'hejou a c'hellfe beza graet gant ar Veleien a-hed ar c'hantvejou, ar relijion prezeget gant an Iliz katolik a zo hag a chomo da viken relijion ar wirionez ha relijion ar santelez, hini Mab Doue diskennet war an douar evit hor savetei. SONJOMP ERVAT e kement-se, ha bezomp atao leun a zoujans eviti.

(162)

Jezuz a zo kaset dirak Pilad evit beza barnet hervez lezenn ar gouarnamant hag a ziskleir ez eo Roue.

Prinsed ar Veleien hag ar Re-Goz a gasas Jezuz eus ti Kaifaz da lez-varn ar gouarnour. Ar mintin e oa. *Hervez al Lezenn*, ne dejont ket o-unan el lez-varn, gant aon na vijent saotret o vont e ti eur pagan ha n'helljent ket debri ar Pask. Pilad a zeuas eta d'o c'haout er-maez hag a lavaras : « Petra a damallit d'an den-se ? » Respont a rejont : « Ma ne vije ket bet eun torfetour,

n'hor bije ket hen digaset d'eoc'h. » Pilad a lavaras d'ezo : « Kemerit-hen hoc'h-unan, hag hen barnit hervez ho lezenn. » Met i lavaras : « Ni hon eus difenn da lakat unan bennak d'ar maro. » Hag en em lakjont d'e damall, en eur lavarout : « Kavet hon eus an den-man o klask ober d'hor bro en em sevel enep ar Romaned hag o tifenn paea ar gwiriou da Sezar, rak lavarout a ra eo hen ar Christ-Roue. »

Pilad a yeas en e lez hag a c'halvas Jezuz : « Te a zo roue ar Juzevien ? », a c'houlennas outan. Jezuz a respontas : « Ac'hanoc'h hoc'h-unan e lavarit an drase, pe re-all o deus hel lavaret d'eoc'h diwar va fenn ? » Pilad a respontas : « Daoust ha me a zo Juzeo ? Da genvroiz ha Prinsed ar Veleien o deus da zigaset d'in ; petra ac'h eus graet ? » Jezuz a respontas : « Va Rouantelez n'eo ket eus ar bed-man ; ma vefe bet eus ar bed-man, va servijerien o defe stourmet da virout na vefen roet d'ar Juzevien. Met va Rouantelez n'eo ket eus ar bed-man. » Pilad a lavaras d'ezan : « Neuze te a zo Roue ? » Jezuz a respontas : « Hel lavaret ec'h eus, Roue oun. Evit-se oun ganet ha deut er bed-man : evit rei testeni d'ar wirionez. An neb a zo a-du gant ar wirionez, a selaou va mouez. » Pilad a lavaras d'ezan : « Petra eo ar wirionez ? » Hag a-nevez e teuas ar gouarnour er-maez da gaout ar Juzevien. Lavarout a reas d'ezo : « Evidoun-me, ne gavan torfed ebet da damall d'an den-se. » Evelato Prinsed ar Veleien a damalle a bep seurt traou da Jezuz. Pilad a c'houlennas outan adarre : « Ne respontez netra ? Ne glevez ket

ar gwall draou a damall d'it ar re-man ? » Met Jezuz ne respontas ger ebet d'en em zifenn. Ha Pilad a oa souezet-bras.

KENTEL

Evel m'hon eus gwelet er penn kenta eus al leorman, ar Jude, abaoe tri bloaz war-nugent, n'he doa mui he frankiz ; deut e oa da veza eul lodenn eus Rouantelez Rom, hag en he fenn e oa eur gouarnour hanvet gant an impalaer.

An Sanhedrin, da lavarout Kuzul-Bras ar Juzevien, a c'helle eskumunuga, prizonia ha skourjeza an dud, met o lakat d'ar maro, kement-se n'helle ket. Ar gouarnour hepken a c'helle hen ober, ha setu perak e welomp hirio enebourien Jezuz o tont gantan da lezvarn Pilad hag o c'houlenn digant heman lakat anezan d'ar maro.

Pilad a oa pemp bloaz a oa er Jude. Eun den ourgouilhus e oa ; ne gare tamm ebet ar Juzevien, hag, a-hend-all, ne glaske nemet eun dra : plijout da impalaer Rom. Pa voe digaset Jezuz dirazan, e komprenas dioustu na c'houlenne ar Skribed hag ar Farizianed e varo nemet dre gasoni outan, rak abaoe tri bloaz ne oa ken kaoz mui er Jude nemet eus profed Nazared hag eus e enebourien. Abalamour da-se en doa c'hoant bras da rei e frankiz d'Hor Salver.

Met ar Skribed hag ar Farizianed a ouie penaos en em gemer evit dont a-benn eus o zaol. E-pad an noz, dirakl ar bobl, o doa kondaonet Jezuz abalamour d'e relijion, war zigarez ma lavare e oa Mab Doue; breman, dirak ar gouarnour,e tamallont anezan da veza graet eun dra all ha n'en doa graet biskoaz : klask lakaat ar bobl d'en em sevel enep impalaer Rom ha difenn paea

ar gwiriou d'ezan : « Lavarout a ra, emezo, eo hen ar C'hrist-Roue. »

O klevout kemend-all, Pilad a gemer aon hag a ya da gaout Hor Salver : « Te a zo Roue ar Juzevien, emezan ? — Me a zo *Roue,* a respont Jezuz d'ezan, met va Rouantelez n'eo ket eus ar bed-man. »

Taolomp evez mat ouz ar respont-se, rak n'eus netra gwiroc'h : Jezuz-Krist, an eil Person eus an Dreinded en em c'hraet den, eo Roue ar bed holl. N'eus den ebet war an douar a-bez ha na vefe ket bet krouet gantan; n'eus d'en ebet kennebeut ha n'en defe ket prenet gant e wad prizius war ar menez Kalvar; holl eta ez omp d'ezan evel ma 'z eo eun dra d'an hini en deus her c'hrouet pe d'ar marc'hadour en deus e brenet ; hen eo hor mestr, ha ret eo d'eomp senti ouz e lezennou; ma ne fell ket d'eomp hen ober er bed-man, e vo ret-mat d'eomp hen ober er bed all.

An Iliz he deus nevez 'zo savet eur gouel da Jezuz-Krist Roue. Da genver ar gouel kaer-se, unanomp mat hor pedennou gant he re evit enori Rouantelez Hor Salver, ha poaniomp d'hec'h astenn ar muia ma c'hellimp, o lakat anezan da Roue, neket hepken warnomp hon-unan dre hor sentidigez ouz e lezennou, met ivez war hor familhou, war hor bro ha war an holl boblou betek ar penn pella eus ar bed.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me a zo Roue, met va Rouantelez n'eo ket eus ar bed-man.* »

(163)

Jezuz a zo kaset eus ti Pilad da di ar roue Herodez ha digaset en-dro da di Pilad.

Ar Juzevien a save uheloc'h o mouez da damall Jezuz : « Sevel a ra ar bobl, o kelenn dre an holl Jude adalek ar Galile, e-lec'h m'en deus komanset, betek aman. » Pilad, o klevout hano eus ar Galile, a c'houlennas hag eur Galilean e oa Jezuz ; ha pa glevas e oa eur Galilean, e kasas anezan da Herodez, a oa e Jeruzalem en derveziou-se.

O welout Jezuz, Herodez a voe laouen-bras. Rak pell a oa en doa c'hoant da welout anezan, abalamour d'an holl draou en doa klevet diwar e benn, ha fizians en doa e raje eur burzud bennak dirazan. Kalz goulennou a reas d'ezan, met Jezuz ne respontas netra. Evelato Prinsed ar Veleien hag ar Skribed a oa eno hag hen tamalle hep paouez. Herodez en em lakas neuze da c'hoarzin goap d'ezan dirak e soudarded. Goude beza gwisket d'ezan eur vantell wenn, e kasas anezan adarre da Bilad. Herodez ha Pilad a voe mignoned en deiz-se zoken, ha koulskoude, a-raok e oant enebourien.

KENTEL

Pilad, hep douetans ebet, en dije gellet barn Hor Salver, daoust d'ezan da veza Galilean, rak war douar ar Jude e oa bet paket; met n'en doa c'hoant ebet da gas ar varnedigez-se da benn, gant aon da gaout trouz ouz ar bobl, ha setu perak, kerkent ha ma ouezas e oa

Jezuz Galilean, e kasas anezan da Herodez, roue ar Galile.

Ar Roue divalo-man, evel m'hon eus her gwelet dija, a veve gant Herodiadez, e c'hoar-gaer, evel pried, hag en doa laket dibenna Yann-Vadezour, abalamour ma rebeche d'ezan e vuhez fall. E mare ar Basion edo e Jeruzalem en eur palez kaer savet d'ezan gant e dad. Pa voe digaset kelou d'ezan edo Pilad o vont da zigas d'ezan eun den hanvet Jezuz a Nazared evit beza barnet, e chomas souezet-bras; ne c'hortoze ket ar merk a vignonaj-se eus perz gouarnour ar Jude; rak abaoe pell'zo n'en em glevent mui. Ne oa nemet muioc'h a fouge ennan. Ouspenn-se, eürus-bras e oa o kaout an tu da welout Jezuz a Nazared, sonjal a rae d'ezan edo o vont da gaout kalz plijadur o komz gant ar Profed bras-se a oa ken brudet abaoe tri bloaz dre e furnez ha dreist-holl dre a viraklou. Met an taol-man e fazie.

Palez Herodez a oa eur c'hant paz bennak diouz tour Antonia, e-lec'h m'edo Pilad o chom; Jezuz, atao chadennet hag en-dro d'ezo eur bobl vil o hopal warnan hag o skei gantan, a zigouezas dirak ar roue. Heman a reas kalz goulennou outan diwar-benn e relijion hag e viraklou. Jezuz ne respontas seurt ebet. Ouz Judaz, Kaifaz, Pilad ha zoken ouz al lakez en doa skoet gantan e palez ar Beleg-Bras, en doa komzet. D'ar roue fall-man a rene eur vuhez ken mezus hag a oa c'hoaz ru e zaouarn gant gwad Yann-Vadezour, ne brizas ket lavarout eur gomz.

Roue ar Galile en em lakas neuze da c'hoarzin diwar goust Hor Salver : « An den-se, emezan, neket eun torfetour eo, n'eo nemet eun diot. » Hag e tisprizas anezan, evel ma vez disprizet eun den diskiant. Ober a reas gwiska d'ezan eur sae wenn, evel ma veze graet d'an dud diot en amzer-se, gervel a reas e dud hag e servijerien d'ober goap anezan, ha, goude beza bet e walc'h eus ar c'hoari sakrilach-se, e kasas anezan adarre da Bilad, deut en-dro da veza e amezeg.

Evel-se e raio, siouaz ! kement Herodez a zeuio war e lerc'h er bed-man. Ar c'halónou breinet gant ar pec'hed mezus ne savont mui war-du an Aotrou Doue; ar sperejou dallet gant ar plijaduriou fall, ne gomprenont mui kenteliou an Aviel, ha setu perak e tisprizont anezo hag e reont goap anezo !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant ar profed Isaiaz meur a gant vloaz a-raok diwar-benn Hor Salver : « *E gorf a zo blonset holl adalek ar penn betek an troad. Ne weler warnan nemet roudou an taoliou, blonsaduriou ha gouliou ruz ha ledan.* »

(164)

Pilad a glask savetei Jezuz, met ar Juzevien a ya a-du gant eul laer hanvet Barabaz.

Pilad a c'halvas neuze Prinsed ar Veleien, ar Re-Goz hag ar bobl, hag a lavaras d'ezo : « Digaset hoc'h eus d'in an den-se, o tamall d'ezan lakat ar bobl d'en em sevel ; ha me, goude beza graet outan goulennou dirazoc'h, ne gavan da rebech d'ezan hini ebet eus an torfejou a damallit d'ezan ; nag Herodez kennebeut. N'eus netra da damall d'ezan hag a c'houlennfe ar maro. Rak-se me e gastizo, ha da c'houde e roin d'ezan e frankiz. »

Hogen, da zeiz gouel Pask, ar gouarnour, hervez ar c'hiz, a roe e frankiz d'eur prizoniad, an hini a veze goulennet gant ar bobl. Bez' e oa neuze eur prizoniad, hanvet Barabaz, a oa bet taolet er prizon, gant dispac'herien all, evit eur muntr en doa graet e-pad eun tamm freuz e kêr. Ar Juzevien a c'houlennas digant ar gouar-

BARABAZ, AN TORFETOUR,

an hini a blijas muioc'h d'ar bobl eget Hor Salver Jezuz-Krist !

nour rei e frankiz d'eur prizoniad evel bep bloaz. Pilad a lavaras d'ezo : « Da biou e c'hoantait e vefe roet e frankiz, da Varabaz pe da Jezuz, hanvet ar C'hrist ? Hag e frankiz a roin da roue ar Juvezien ? »

Gouzout a rae e oa dre warizi o doa Prinsed ar Veleien digaset Jezuz d'ezan. Met Prinsed ar Veleien

Hag ar Re-Goz a alias ar bobl da c'houlenn al liberte evit Barabaz ha da lakat Jezuz d'ar maro. Ar gouarnour a lavaras a-nevez : « Anezo o-daou, pehini a c'hoantait lezel e liberte ? » Holl e lavarjont en eur grial : « Neket hennez, met Barabaz. » Hogen Barabaz a oa eur forban. Pilad, c'hoant d'ezan da savetei Jezuz, a lavaras : « Petra a rin eta eus Jezuz, hanvet ar C'hrist ? » Holl e lavarjont : « Ra vo staget ouz ar groaz ! Ra vo staget ouz ar groaz ! » Evit an drede gwech e lavaras d'ezo : « Met petra en deus graet ? Ne gavan netra ennan da veritout ar maro. Mont a ran eta d'e gastiza, ha da c'houde e lezin anezan da vont kuit. » Hag holl e krient adarre, ha krenvoc'h : « Ra vo staget ouz ar groaz ! »

Pilad, o welout na c'houneze netra hag e kreske ar freuz, evit ober plijadur d'ar bobl, a roas e liberte da Varabaz, eur muntrer hag eun dispac'her.

KENTEL

Ar Juzevien, dre gasoni ouz Hor Salver Jezuz-Krist, a ya a-du gant eul laer hag eun torfetour ! Pi u ne chomfe ket mantret o welout eun hevelep fallagriez? Ha koulskoude, siouaz ! en hon amzer-ni koulz ha gwechall, daoust ha ne c'hoarvez ket ivez kemend-all ? Pa ra an den eur pec'hed marvel, petra a ra e gwirionez nemet trei kein d'Hor Salver Jezuz-Krist ha mont a-du gant Barabaz, da lavarout eo gant an droug ha gant Satan, enebour bras an Aotrou Doue ?

Ar pec'hed marvel eo an hini a reer, pa vanker da lezennou Doue war eur poent grevus, gant eur ouiziegez

hag eur volontez parfet. A-wechou eo aes a-walc'h gouzout pe eo eun dra grevus pe n'eo ket. Evel-se lavarout gevier evit ober eur gaou bras ouz an nesa, a zo grevus; lavarout ar memes gevier evit lakat ar re-all da c'hoarzin, n'eo ket. Pa n'ouzer ket petra da sonjal diwar-benn eur pec'hed, neuze n'eus nemet goulenn kuzul digant an tad kofesour pe digant tud gouiziek ha vertuzius.

Evit ober eur pec'hed grevus, n'eo ket a-walc'h mankout da lezenn Doue war ar poent grevus, ret eo hen ober gant ar ouiziegez hag eur volontez parfet, da lavarout eo o welout mat eo fall ar pez a reer hag o kaout ar volontez start d'hen ober ar memes tra.

A-wechou ne weler ket an droug a reer, pe abalamour n'hen anavezer ket, pe abalamour ne sonjer ket ennan. A-wechou all ne ro ket ar volontez hec'h asant penn-da-benn d'ar pec'hed, evel pa vezer hanter-gousket. Neuze n'eus ket a bec'hed grevus.

Ar pec'hed grevus a vez hanvet pec'hed marvel, abalamour ma ro ar maro d'an ene. An ene n'hell ket koll e vuhez naturel, evel ma ra ar c'horf. Pa vez dispartiet diouz heman, ez a dirak Doue evit beza barnet. Pa lavaromp eta e ro ar pec'hed grevus ar maro d'hon ene, e roomp da intent e lam digantan, neket e vuhez naturel, met eur vuhez all hanvet ar vuhez dreist-naturel pe buhez ar c'hras. Hervez an Aviel, an neb a gar Doue hag a zo karet gantan, en deus ar wir vuhez, buhez bugale Doue. Met ma ra eur pec'hed marvel, eman kollet gantan mignonaj Doue hag an holl veritou en doa gounezet a-raok e bec'hed; hag ouspenn-se, kement vad a ra, e-pad ma chom er stad-se, a zo hep talvoudegez ebet evit ar bed all. Petra bennak eta ma 'z eus buhez ennan dirak an dud, ma komz, ma c'hoarz, ma vale, ma labour, dirak Doue

ez eo maro; n'en deus mui buhez ar c'hras, ha kollet eo gantan war ar memes tro ar gwir da vont d'ar baradoz. O vont a-du gant an drouk-spered, ez eo deut da veza e sklavour, ha ma varv er stad-se, gant eur pec'hed marvel hepken war e goustians, eman doanet da viken.

Taolomp evez mat ouz ar gwirioneziou-se evit kaout nerz da enebi ouz an dentasion, ha ma c'hoarvez ganeomp koueza en eur pec'hed grevus bennak, deomp da reseo sakramant ar binijenn kenta ma c'hellimp evit kaout en-dro buhez ar c'hras hag en em lakat adarre e peoc'h gant an Aotrou Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *N'heller ket servija daou vestr : an Aotrou Doue hag an diaoul.* »

(165)

Jezuz a zo skourjezet ha gwallgaset gant ar soudarded e porz lez-varn Pilad.

Pilad a lakas kregi e Jezuz hag e skourjeza. Ar soudarded her c'hasas neuze e porz al lez-varn hag a vodas en-dro d'ezan eur gompagnunez a oa eno. Tenna a rejont digantan e zilhad evit gwiska anezan gant eur vantell-voug. Ober a rejont ivez eur gurunenn gant spern da lakat d'ezan war e benn, hag en e zourn dehou e lakjont d'ezan eur gorzenn. Hag e plegent o glin dirazan, ha, dre c'hoaperez, e saludent anezan en eur lava-

rout : « Salud d'it, roue ar Juzevien ! » Hag e roent d'ezan taoliou dourn, hag e kranchent outan, hag, o kemer ar gorzenn, e skoent ganti war e benn.

Pilad a zeuas eur wech c'hoaz er-maez eus al lez hag a lavaras d'ar Juzevien : « Setu m'hen digasan d'eoc'h er-maez, evit ma oufec'h na gavan ennan torfed

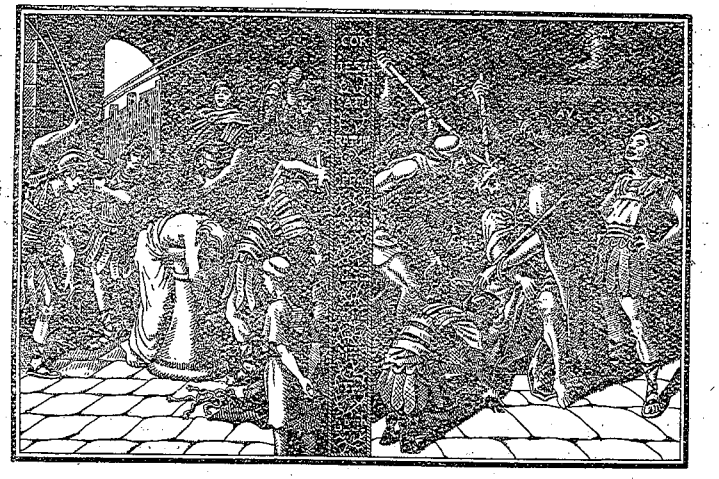

Jezuz a zo skourjezet ha gwallgaset gant ar soudarded e porz lez-varn Pilad.

ebet. » Jezuz eta a zeuas er-maez, war e benn eur gurunenn spern ha war e ziouskoaz ar vantell voug-ruz. Ha Pilad da lavarout d'ezo : « Setu aman an den ! » Prinsed ar Veleien hag o mevelien, pa weljont anezan, a grias : « Ra vo staget ouz ar groaz ! Ra vo staget ouz ar groaz ! » Pilad a lavaras d'ezo : « Kemerit-hen hoc'h-unan, hag her stagit ouz ar groaz. »

KENTEL

Pilad a ouie mat na oa netra da rebech d'Hor Salver Jezuz-Krist, met n'en doe ket nerz-kalon a-walc'h evit hen difenn enep e enebourien. Evit klask koulskoude bihanaat o c'hounnar, e roas urz d'e skourjeza. Setu ar pez a voe graet.

Jezus a voe kaset en eur sal vras, e traon al lez-varn. Diwisket e voe neuze; staget e voe dre e zaouarn ouz eur piler graet evit-se, ha dioustu en em lakas ar vourrevien da skei gantan en eun doare ken skrijus ma vije marvet etre o daouarn, ma n'en dije ket bet evel Doue nerz a-walc'h da zerc'hel betek ar fin. Skourjezet e voe, neket hepken gant gwial, evel m'edo ar c'hiz e-touez ar Juzevien, met gant foetou a oa tammou ploum stag ouz o fenn.

Kerkent ha ma kouezas an taoliou kenta warnan, e voe dispennet d'ezan e gorf santel; ne chomas ket unan eus e izili hep beza bronduet, gouliet ha diframmet gant ar foetou.

Ar vourrevien a yeas skuiz o skei hag a baouezas. A-boan m'o doa echuet, ma teuas eur vandenn soudarde kriz, war-dro c'houec'h kant bennak anezo, da gregi e Jezuz ha d'e stleja e-kreiz porz al lez-varn. Evel ma oa ret teurel eur gwiskamant bennak war e gorf paour, goloet a wad, e teuas sonj d'ezo en doa lavaret e oa Roue, hag e savas en o spered gwiska anezan evel eur roue. Teurel a rejont d'ezan war e ziouskoaz eur vantell-voug, hini eur soudard roman bennak sur a-walc'h; evel gwalenn , e lakjont d'ezan eur gorzenn en e zaouarn, ha war e benn, evel kurunenn, unan graet gant spern. O veza e laket er stad truezus-se, e rejont d'ezan gouzanv a bep seurt poaniou kriz, o c'hoarzin d'ezan, o tenna war e vleo ha war

e váro, o kranchat outan, o skei gantan hag o sanka ar gurunenn spern d'ezan en e benn.

Pa voe echu ganto ar c'hoaperez sakrilach-se, ar soudarded a gasas Jezuz da Bilad. Heman, o welout anezan en doare spontus ma oa neuze, a sonjas e vije a-walc'h ar gwel anezan evit lakat ar re grisa da gaout truez outan. Abalamour da-se e tigasas anezan er-maez eus al lez-varn, goloet gant e vantell-voug ha kurunet a spern, hag e lavaras d'ar Juzevien : « Setu an den; hen digas a ran d'eoc'h evit ma oufec'h na gavan torfed ebet ennan. »

Met kement-se ne servijas da netra. Ar Juzevien, e-lec'h kaout truez ouz Hor Salver, a hopas muioc'h-mui : « Ra vo staget ouz ar groaz ! ra vo staget ouz ar groaz ! »

Pebez tud digalon ! Korf santel Hor salver ne oa mui nemet eur gouli eus an eil penn d'egile, hag e felle d'ezo c'hoaz sailha warnan muioc'h-mui. Ni, da vihana, na vezomp ket henvel outo. Daoulinet dirak Hor Salver benniget, komprenomp evit petra en deus gouzanvet kemend-all : m'en deus lezet e vourrevien da zispenn d'ezan e gorf santel en eun doare ken skrijus, n'eo a-dra-sur nemet abalamour d'ar *pec'hejou* mezus hon eus-ni graet *enep ar burentez,* dre sonj, dre c'hoant, dre gomz, dre sell pe dre ober. Ni eo a zo bet eta e vourrevien genta. Taolomp evez mat ouz kement-se, goulennomp pardon digantan eus a-greiz hor c'halon ha prometomp d'ezan evit an amzer-da-zont e chomimp atao glan a gorf hag a spered.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant ar Profed Isaiaz diwar-benn Hor Salver : « *Abalamour d'hor pec'hejou eo bet goloet a c'houliou ; abalamour d'hon torfejou eo bet blonset e gorf.* »

(166)

Pilad, dre aon ouz ar bobl, a zoug enep Hor Salver Jezuz-Krist eur setans a varo.

O klevout Pilad o lavarout d'ezo n'en doa netra da damall da Jezuz, ar Juzevien a respontas d'ezan : « Ni hon heus eul Lezenn, hag hervez al Lezenn-se e tle mervel, abalamour m'en deus lavaret ez eo Mab Doue. » O klevout kement-se, Pilad a voe spontet muioc'h c'hoaz.

O tistrei d'al lez-varn, e lavaras da Jezuz : « Eus pelec'h out ? » Met Jezuz ne respontas ket. Pilad a lavaras d'ezan neuze : « Ne respontez ket d'in ? N'ouzout ket e c'hellan da lakat e kroaz hag ivez rei d'it da frankiz ? » Jezuz a respontas : « N'ho pefe galloud ebet warnoun, ma ne vefe ket bet roet d'eoc'h eus uheloc'h. Rak-se an hini en deus va laket etre ho taouarn, hennez en deus brasoc'h pec'hed. »

Hag adalek neuze e klaske Pilad an tu da rei d'ezan e frankiz.

Ar Juzevien a grie : « M'hel lezit e liberte, n'oc'h ket mignon da Sezar ; rak kement hini en em ra roue, a zo enebour da Sezar. » O klevout komz evel-se, Pilad a zigasas Jezuz er-maez hag a azezas en e lez, el lec'h hanvet e gregaj Lithostrotos, hag en hebreaj Galbata. Lavarout a reas d'ar Juzevien : « Setu aman ho roue. » Met ar Juzevien a grie : « Stlapit-hen, stlapit-hen pell diouzomp ! Ra vo staget ouz ar groaz ! » Pilad a lavaras d'ezo : « Staga ho roue ouz ar groaz ? »

Prinsed ar Veleien a respontas : « Ni n'hon eus ken roue nemet Sezar. »

Pilad a gemeras dour neuze hag a walc'has e zaouarn dirak ar bobl en eur lavarout : « Me a zo didamall eus gwad an den just-man. C'houi a responto. » Hag ar bobl, gant eur vouez, da lavarout : « Ra gouezo e wad warnomp ha war hor bugale ! »

Pilad a roas Jezuz neuze d'ar Juzevien evit beza staget ouz ar groaz.

KENTEL

Setu echu ar prosez graet d'Hor Salver Jezuz-Krist : kondaonet eo d'ar maro evit beza lavaret e oa Mab Doue ha klasket lakat ar bobl da sevel enep ar gouarnamant. Ar Skribed hag ar Farizianed a zo fouge eno, abalamour m'o deus bet ar gounid; Pilad a zistro d'e balez, nec'het ha tenval e benn; Jezuz, n'eus forz pegen dispennet e vefe e gorf ha n'eus forz pegen dismeganset e vefe bet, a sant e galon beuzet en eur mor a levenez, rak deut eo evitan erfin eur ar sakrifis, an eur-se edo o c'hortoz abaoe keit-all 'zo.

Met e gwirionez, *piou a zo kaoz* ma rank mervel ? Pilad da genta a dra-sur, rak o tougen enep d'ezan eur setans a varo, pa ouie e oa direbech, en deus manket d'eun dever grevus eus e stad.

An Aotrou Doue en deus merket da bep-hini ac'hanomp deveriou hervez e labour pe hervez e garg. Evel-se eur medisin n'en deus ket hepken gourc'hemennou Doue ha re an Iliz da heulia evel an holl. Bez' en deus ivez e zeveriou a vedisin d'ober. Ar memes tra a c'heller lavarout diwar-benn ar veleien, an alvokaded, ar varnerien, ar vistri, ar servijerien, ar vistri-skol, ar gannaded, ar senatourien hag ar re-holl o

deus perz e gouarnamant ar vro en eun doare bennak. Pilad eta, ne dalv ket d'ezan gwalc'hi e zaouarn ha lavarout ez eo didamall. Eun torfed bras en deus graet ha ret-mat e vo d'ezan respont anezan dirak justis an Aotrou Doue.

Met Pilad n'eman ket e-unan da damall, pell ac'hano. Ma 'z eo bet kondaonet Jezuz d'ar maro, eo neubeutoc'h dre e faot eget dre hini Judaz hag ar Juzevien : « An hini en deus va laket etre ho taouarn, eme Hor Salver da Bilad, hennez en deus brasoc'h pec'hed egedoc'h » ; hag ar Juzevien o veza goulennet ma kouezfe e wad warno ha war o bugale, Hor Salver ne zaleas ket da rei d'ezo o goulenn. Strewet int dre ar bed, evel tud villiget, hag abaoe daou vil vloaz ma klaskont sevel en-dro o rouantelez, n'int ket deut c'hoaz a-benn d'hen ober.

Taolomp evez mat ouz kement-se ha diskennomp doun en hor c'houstians. Ni ivez marteze, pet ha pet gwech n'hon eus ket kondaonet Hor Salver d'ar maro ? Judaz hag ar bobl o hopal warnan hag o c'houlenn e varo, piou a verkont e gwirionez nemet *ar bec'herien* na fell ket d'ezo senti ouz e lezennou hag a werz anezan evit eun tammig arc'hant, eun tammig enor pe eun tammig plijadur ? Piou a verkont dreist-holl nemet ar re a welit, *da zeiz ar votadeg,* o vont d'an ti-kêr *da gas o mouez d'ar franmansoned* evit ma vo graet brezel d'ar relijion ? Ma 'z eo bet laket Hor Salver ermaez eus ar skoliou, eus al leziou-barn hag eus ar c'houenchou, ma 'z eo bet lazet ar feiz kristen e spered kemend-all a dud, ar re-se eo a zo kaoz da genta, a-raok ar gouarnamant, rak biken gouarnamant ebet n'en dije gellet ober lezennou fall evel-se en hor bro, ma ne vije ket bet poulzet gant ar bobl ha gant holl ziskibien Judaz.

Komprenomp mat kement-se, ha m'hon eus eun dra bennak da rebec'h d'hor c'houstians war ar poent-se, na zaleomp ket da chanj buhez, hag en amzer-da-zont, bezomp atao a-du gant Hor Salver Jezuz-Krist hag e Iliz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da Bilad : « *An hini en deus va laket etre ho taouarn, hennez en deus brasoc'h pec'hed egedoc'h.* »

(167)

Jezuz a zo kaset d'ar Golgota (pe ar menez Kalvar) evit beza laket d'ar maro. — Hent ar Groaz.

Ar soudarded a dennas digant Jezuz ar vantell-voug, a roas d'ezan e zilhad hag her c'hasas er-maez eus ar gêr evit e staga ouz ar groaz. Jezuz a zeuas er-maez eus al lez, o tougen e groaz, hag a yeas etrezek al lec'h hanvet Kalvar, en hebreaj : Golgota.

E-pad m'edont o kas Jezuz, e weljont eun den, Simon a Siren, a dremene dre eno, o tont eus e barkeier, hag e rojont urz d'ezan da zougen ar groaz war-lerc'h Jezuz.

Eun niver bras a dud a heulie, hag ivez merc'hed, a ouele hag a ziskoueze truez ouz Jezuz. Met Jezuz, oc'h en em drei outo, a lavaras d'ezo : « Merc'hed Jeruzalem, na ouelit ket warnoun-me ; gouelit kentoc'h warnoc'h ha war ho pugale. Rak setu derveziou o tont ma vo lavaret : « Eürus ar merc'hed n'o deus ket a vugale ! Neuze en em lakaint da lavarout d'ar meneziou : Kouezit warnomp, ha d'an uhelennou : Kuzit

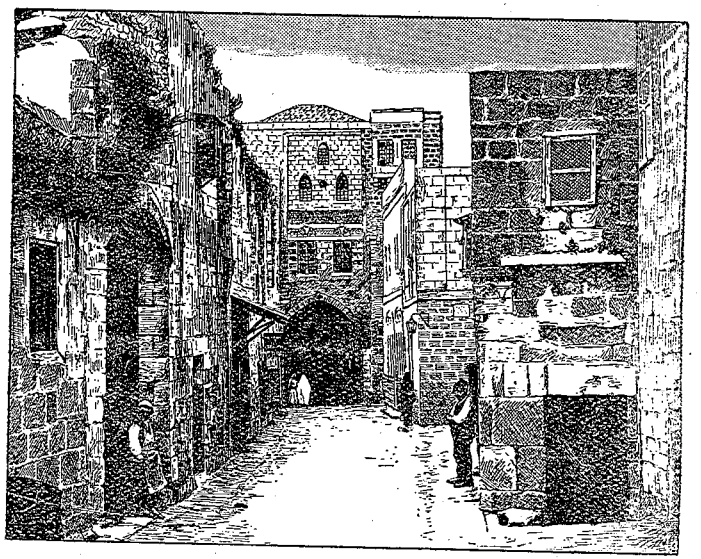

EUL LODENN EUS HENT AR GROAZ

Er ru-man, a gredar, en em gavas ar Werc'hez Vari gant he Mab, e-pad m'edo o vont d'ar Menez Kalvar, daoubleget dindan e groaz ha gwallgaset gant ar soudarded hag ar bobl.

ac'hanomp. Rak ma reer evel-se d'ar c'hoad glas, petra ne c'hoarvezo ket gant ar c'hoad sec'h ? »

Ouspenn Jezuz, e kasent c'hoaz daou zen all, daou dorfetour, evit o lakat d'ar maro en e gichen.

KENTEL

Simon ar Sirenean a yeas da genta en desped d'ezan da zougen eul lodenn eus kroaz Hor Salver, met ne zaleas ket da gompren peseurt gras dispar ha peseurt enor a rae d'ezan an Aotrou Doue. Truez en doe ouz an den-se a oa ken gwallgaset hag a seblante goulenn sikour digantan, ha setu ma kemeras ar muia ma c'hellas eus ar groaz. Jezuz n'ankounac'haas ket an akt a drugarez-se, hag a roas d'ar Sirenean ha d'e zaou vab, Aleksandr ha Rufus, ar c'hras da veza hepdale e ziskibien hag ebestel zoken eus ar feiz kristen.

O c'hervel evel-se tud d'e sikour, Hor Salver a ro d'eomp eur gentel vras : rei a ra d'eomp da gompren e tleomp unani hor poaniou gant e re, evit paea asamblez gantan ar boan a zo dleet d'hor pec'hejou.

Ni a zo holl pec'herien. Pa zisentomp ouz Doue, e tleomp rapari ar gaou a reomp outan, o c'houzanv ar boan hon eus meritet dre hon disentidigez. Met ac'hanomp hon-unan, n'omp ket gouest d'hen ober. Hogen Hor Salver Jezuz-Krist en deus bet truez ouzomp; deut eo war an douar da c'houzanv en hor plas, hag abaoe, evit rapari ar gaou a reomp ouz Doue dre hor pec'hejou, e c'hellomp kinnig d'ezan meritou e Vab marvet evidomp war ar groaz.

Met koulskoude, memes abaoe, e chom ganeomp c'hoaz poaniou da c'houzanv hag eul lodenn eus ar groaz da zougen; setu aman perak.

Dre ar pec'hed marvel en em lakomp war hent an ifern hag e veritomp eur boan eternel, da lavarout eo eur boan hag a dle padout da viken. An absolvenn roet d'eomp gant ar beleg e hano Hor Salver Jezuz-Krist, hon tenn diwar hent an ifern hag a bardon d'eomp ar boan eternel-se. Met en he flas, e rankomp, er bed-man

pe er bed-all, paea da justis Doue eur boan all hanvet poan temporel, da lavarout eo eur boan ha na bad nemet eur pennad. Setu aze da vihana ar pez a c'hoarvez peurliesa, rak a-wechou e c'hell beza kement a geuz hag a garantez e kalon ar pec'her, pa 'z a da gofes, ma ne chom mui poan ebet gantan da c'houzanv, goude m'en deus bet an absolvenn.

Ar pez en deus ar muia a dalvoudegez evit paea da justis Doue er bed-man ar boan a dleomp d'hor pec'hejou, eo a dra-sur ar binijenn a ro d'eomp hor c'hofesour. Houman a zo evel eul lodenn eus ar sakramant, ha setu perak he deus eur vertuz dispar. Met koulskoude, meur a zoare all hon eus c'hoaz da rapari ar gaou graet ouz Doue gant hor pec'hejou. Hen ober a c'hellomp dre ar bedenn hag an oberou a zevosion, evel ma 'z eo ar chapeled, an induljansou a c'hellomp gounit, hent ar groaz graet o sonjal e Pasion Hor Salver, an aluzenou hag an oberou a drugarez e-kenver an nesa, ar yun hag an holl drubuilhou a gorf pe a spered hon eus da c'houzanv war an douarman.

Poaniou ar vuhez-man a zo dister ha skanv e-kichen re ar purkator. Greomp eta eun implij mat anezo evit paea da justis Doue ar boan a dleomp d'hor pec'hejou. Setu aze ar pez a c'houlenn Jezuz diganeomp o tougen e groaz war hent ar Menez Kalvar : « Ma reer evel-se d'ar c'hoad glas, emezan, petra ne c'hoarvezo ket gant ar c'hoad sec'h ? » Ar c'hoad glas, an hini a c'hell renta servij, a verk Hor Salver e-unan, a zo ar santelez memes dirak Doue e Dad; ar c'hoad sec'h, er c'hontrol, an hini n'eo mat nemet d'ober tan, a verk ar bec'herien, ar re a zo didalvez dirak Doue. Ma 'z eo kastizet Jezuz evel-se en desped d'e santelez, petra ne raio ket justis an Aotrou Doue d'ar re o deus

disentet outan ken alies a wech ? Hastomp eta paea d'ezan an holl boan a dleomp d'hor pec'hejou. Hor Salver, ar Werc'hez Vari hag an dud santel a oa d'e heul war hent ar groaz, setu aze hor skoueriou : unanomp mat hor poaniou gant o re, ha neuze, goude beza bet kalonek evelto e-kreiz an trubuilh, ez aimp ivez asamblez ganto da gemer perz e levenez ar baradoz e-pad an eternite.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb na zoug ket e groaz ha na zeu ket war va lerc'h, n'hell ket beza va diskibl.* »

(168)

Jezuz a erru war ar Golgota, pe ar menez Kalvar, hag a zo staget ouz ar groaz etre daou laer.

Pa voe en em gavet ar soudarded war ar C'halvar, e rojont da eva da Jezuz gwin mesket gant mirh ; met p'en doe tanvaet, ne fellas ket d'ezan eva. Teir eur e oa (*da lavarout eo nao eur diouz ar mintin evidomp-ni*) ; neuze e stagjont anezan ouz ar groaz, ha gantan daou dorfetour, unan a-zehou, eun all a-gleiz, ha Jezuz e-kreiz. Evel-se e teuas da wir komzou ar Skritur-Sakr : « Laket eo bet e renk an dorfetourien. » Ha Jezuz a lavare : « Tad, pardonit d'ezo, rak n'ouzont ket petra a reont. »

Pilad a reas eur skritell a roas urz da lakat a-us d'ar groaz, skrivet warni : *Jezuz a Nazared, roue ar Juzevien.* Kalz Juzevien a lennas ar skritell, rak al lec'h ma oa bet krusifiet Jezuz ennan, a oa tost da Gêr, ha skrivet e oa en hebreaj, e gregaj hag e latin. Prinsed ar Veleien a lavaras da Bilad : « Na lakit ket : *Roue ar Juzevien,* met : *lavaret en deus : Me eo roue ar Juzevien.* » Pilad a respontas d'ezo : « Ar pez am eus skrivet, am eus skrivet. »

Goude beza staget Jezuz ouz ar groaz, ar soudarded a gemeras e zilhad hag a reas peder lodenn anezo, unan evit pep soudard. Kemer a rejont ivez e vantell ; ne oa ket griet, met en eun tamm eus an eil penn d'egile. Hag e lavarjont etrezo : « Na drouc'homp ket houman, met tennomp plouz da welout da biou e vo. » E-giz-se e teuas da wir komzou ar Skritur-Sakr : « Rannet o deus va dilhad ha tennet o deus plouz war va mantell. » Evel-se e reas ar soudarded. Azeza a rejont da c'houde, hag e talc'hent pep-hini e lodenn.

An dud a chome eno o sellout ouz Jezuz war ar groaz. Ar re a dremene, a daole warnan gwallgomzou, hag, en eur heja o fenn, e lavarent : « Te hag a c'hell dismantri Templ Doue ha sevel anezan adarre e tri dervez, n'ec'h eus breman nemet en em savetei da-unan. Ma 'z out Mab Doue, diskenn eus ar groaz ! » Prinsed ar Veleien ivez a rae goap anezan, gant ar Skribed hag ar Re-Goz, hag e lavarent : « Saveteet en deus ar re-all, ha n'eo ket gouest d'en em savetei e-unan ! Ma 'z eo roue Israel, ra ziskenno breman eus ar groaz, hag e kredimp ennan ! Fizians en deus e Doue : da Zoue breman d'hen delivra, m'en deus karantez evitan ; rak

lavaret en deus : Me eo Mab Doue. » Ar soudarded ivez a rae goap anezan, hag, o tostaat outan, e kinnigent d'ezan gwinegr, en eur lavarout : « Ma 'z out roue Israel, en em savete ! »

KENTEL

Ar pec'hed a zo eun disentidigez ouz gourc'hemennou Doue pe ouz gourc'hemennou an hini a zalc'h e blas war an douar, da lavarout eo an Iliz.

Daou seurt pec'hejou a zo : ar pec'hed orijinel hag ar pec'hed aktuel; eus ar pec'hed orijinel hon eus komzet dija hir a-walc'h; lavaromp hirio eur ger bennak diwar-benn ar pec'hed aktuel.

Ar pec'hed aktuel a zo eur pec'hed a vez graet gant an den e-unan, a volontez vat, goude ma vez deut da gaout skiant a-walc'h evit anaout ar mad diouz an droug, da lavarout eo goude an oad a seiz vloaz pe war-dro. An Aotrou Doue en deus hor c'hrouet libr, ha setu perak e c'hellomp choaz etre senti ha disenti outan. Ma reomp an droug, da lavarout eo ma reomp ar pez a zo difennet gant Doue, neuze e reomp eur pec'hed a vez hanvet pec'hed aktuel. Neuze en em savomp enep hor C'hrouer, hag e reomp e-giz pa lavarfemp d'ezan : « Ne fell ket d'eomp ho servija, ne sentimp ket ouzoc'h. » Aes eo kompren pegen grevus eo eun dra evel-se. Ar pec'her a ra fae war madelez Doue hag a ziskouez d'ezan na ra forz ebet gant e c'hourdrouzou. En desped da rebechou e goustians, e klask dre an disentidigez eur blijadur ha na bado nemet eur pennadig amzer, eur blijadur ha na lezo war e lerc'h nemet poan ha tristidigez.

Ar pec'hed eo ar brasa droug a c'hellfe erruout ganeomp. Ken bras droug eo ma n'heller morse disenti

ouz an Aotrou Doue evit digarez ebet, na zoken evit savetei hor buhez hon-unan pe hini ar re-all. Evit kompren kemend-all, n'hon eus nemet sellout ouz ar groaz a zo plantet war ar menez Kalvar. An hini a welomp stag warni etre daou laer eo an Eil Person eus an Dreinded-Sakr en em c'hraet den. Ar soudarded, evit souplaat d'ezan e boaniou, a ginnig d'ezan eun evaj graet gant gwin ha mirh. Hen tanva a ra evit santout ar c'houervder anezan, met n'hen ev ket, abalamour ne fell ket d'ezan dousaat e varo an distera. Ouspenn teir eur e chomo evel-se war ar groaz da c'houzanv en e gorf hag en e spered ar c'hrisa poaniou a zo bet gouzanvet gant den ebet.

Perak ar maro-se hag eur maro ken spontus ? Abalamour d'ar pec'hed, abalamour d'hor pec'hejouni.

Taolomp evez mat ouz kement-se; daoulinet dirak Kroaz Hor Salver, goulennomp pardon digantan eus hor fallagriez tremenet, hag evit an amzer-dazont, prometomp d'ezan e raimp d'ar pec'hed eur brezel kalet hag e sentimp dalc'hmat ouz e lezennou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver stag ouz ar groaz : « *Tad, pardonit d'ezo, rak n'ouzont ket petra a reont.* »

(169)

Jezuz stag ouz ar groaz a bardon d'al laer a oa en tu dehou d'ezan hag a ro d'eomp ar Werc'hez Vari da vamm.

Unan eus an daou laer a oa staget ouz ar groaz, a lavare da Jezuz gwallgomzou : « Ma 'z out ar Christ, en em savete da-unan, hag hor savete ganit. » Met egile e c'hourdrouzas, en eur lavarout : « Te kennebeut n'ec'h eus ket doujans Doue, te kondaonet d'ar memes poan ? Ha c'hoaz, ni hon eus ar pez a oa dleet d'eomp, met heman n'en deus graet droug ebet. » Hag e lavaras da Jezuz : « Aotrou, dalc'hit sonj ac'hanoun, pa vezoc'h digouezet en ho Rouantelez. » Neuze e lavaras Jezuz d'ezan : « E gwirionez, m'hel lavar d'it, hirio e vi ganin er baradoz ! »

Koulskoude, e-kichen kroaz Jezuz, edo en o sav e Vamm ha c'hoar e Vamm, Mari, gwreg Kleofaz, ha Mari-Madalen. O veza eta gwelet e Vamm hag en he c'hichen an diskibl a gare, Jezuz a lavaras : « Itron, setu aze ho mab. » Ha d'an diskibl e lavaras : « Setu aze ho Mamm. » Hag adalek neuze e kemeras an diskibl anezi en e di.

KENTEL

An Aotrou Doue a zo leun a drugarez e-kenver an holl bec'herien, e-pad ma vezont war an douar-man. O gervel a ra da zistrei outan, ha, ma sentont ouz e vouez, e ro d'ezo ar pardon, n'eus forz petra o

defe graet. N'eus pec'hed ebet eta ha n'hellfe ket beza pardonet, pa vez keuz gwirion d'ezan; n'eus den ebet ha n'hellfe ket ober e silvidigez, ma 'z eus bolontez vat eus e berz.

Setu aze ar gentel vras a ro d'eomp maro al laer dehou war ar menez Kalvar. Sklerijennet gant gras an Aotrou Doue, setu ma anavez ez eo Jezuz Mab Doue deut war an douar da c'houzanv evidomp. O welout poaniou Hor Salver, e teu keuz d'ezan da veza graet kemend-all a bec'hejou; an daerou a sav d'e zaoulagad, hag, o trei e benn war-du Jezuz, e lavar d'ezan gant karantez : « Aotrou, pa vezoc'h digouezet en ho Rouantelez, ho pet sonj ac'hanoun. » Ha Jezuz da respont d'ezan : « Hirio e vi asamblez ganin er baradoz. »

Arabat e vefe koulskoude d'ar pec'her dalea da chanj buhez war zigarez ma pardon an Aotrou Doue ar brasa pec'hejou d'ar re o deus keuz d'ezo. Arabat eo disenti ouz e c'hourc'hemennou, war zigarez ma 'z eo mat, rak, ma 'z eo trugarezus, ez eo ivez just, hag a-wechou, o skuiza re e basianted hag e drugarez, en em gaver skoet gant e justis.

Setu aze ar pez a zesk d'eomp istor al laer fall. Heman, evel e gamalad, a varvas e-kichen Hor Salver Jezuz-Krist, met n'en doe ket eveltan ar chans da gaout eur maro mat. Perak ? N'ouzomp ket. Eun implij re fall en doa graet marteze eus ar grasou en doa roet an Aotrou Doue betek neuze ; re skuizet en doa e basianted, sur a-walc'h, ha setu perak, e-lec'h trei war-du Jezuz da c'houlenn pardon digantan, e varvas evel ma varv ar re zaonet : o vlasfemi hag o c'hoarzin goap d'an Aotrou Doue.

Taolomp evez mat ouz kement-se, ha m'hon eus renet betek-hen eur vuhez kontrol da lezennou an

Aotrou Doue, na zaleomp ket da zistrei outan a-greiz kalon.

M'en em gavomp re zinerz evit dilezel ar pec'hed hag heulia ar gourc'hemennou, troomp hon daoulagad war-du an hini a welomp en he sav e-harz kroaz Hor Salver hag a zo deut breman da veza *hor Mamm*, war-du *ar Werc'hez Vari.* Hi a c'houlenno evidomp sklerijenn ha nerz digant an Aotrou Doue.

Pa guitaas Jezuz ar Gambrlid evit mont da liorz Jetsemani, Mari en em dennas e ti eun den mat bennak eus Jeruzalem hag a c'hortozas eno gant nerzkalon ar perz a dlee c'hoarvezout gant he Mab. Pa zigouezas betek enni ar c'helou spontus e oa kondaonet d'ar maro, e kuitaas raktal an ti e-lec'h m'edo, hag e teuas war dachenn al lez-varn gant Sant Yann hag ar gwragez santel. C'hoant he doa da gemer perz e merzerenti he Mab ha da c'houzanv asamblez gantan evit silvidigez an eneou. Mont a reas d'e heul betek ar menez Kalvar, ha, digouezet eno, e chomas en he sav e-kichen ar groaz, rannet he c'halon gant ar glac'har.

Jezuz, o welout e Vamm e-harz ar groaz, a droas war-du enni e zaoulagad leun a vadelez, hag, o tiskouez d'ezi e abostol mui-karet, e lavaras d'ezi : « Itron, setu aze ho Mab. » Goude-se e troas war-du sant Yann, hag, o tiskouez d'ezan e Vamm, e lavaras d'ezan : « Setu aze ho Mamm. »

Pa glevas ar c'homzou-se, Mari a santas he c'halon o ledanaat hag o leunia a garantez evit holl vugale an dud; rak, her gouzout a rae, ar mab nevez a roe Hor Salver d'ezi e-kreiz an daerou, a oa, neket hepken sant Yann, met ivez an holl gristenien prenet gant e wad prizius.

Mari a zo eta mamm d'eomp-ni holl, evel ma 'z eo Mamm da Zoue. Deomp d'he c'haout evel ma 'z a ar vugale da gaout o mamm, gant eur fizians hep muzul en he madelez hag en he c'halloud. Hi hon diwallo e-pad ar vuhez-man ha d'an eur hor maro e vo adarre en hor c'hichen evit hor c'hennerza ha digeri d'eomp dor ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Bernez : « *Eur gwir servijer da Vari n'hell ket beza daonet.* »

(170)

Hor Salver Jezuz-Krist a anzav eo deut da wir an holl brofesiou a zo bet graet diwar e benn, hag a varv.

An heol a gollas e sked, an denvalijenn a c'holoas an douar a-bez adalek c'houec'h eur betek nav eur (*da lavarout eo : adalek kreisteiz betek teir eur evidomp-ni*). Ha d'an navet eur, Jezuz a lezas eur griadenn vras : « Eloi, Eloi, lamma Sabachtani ? da lavarout eo : Va Doue, va Doue, perak hoc'h eus va dilezet ? » Lod eus ar re a oa eno, a lavare : « Eman o c'hervel Eliaz. Gwelomp ha dont a raio Eliaz d'hen dilivra. »

Jezuz, o c'houzout e oa peurc'hraet breman pep tra, evit ma teufe da wir ar Skritur, a lavaras goude-se : « Sec'hed am eus. » Bez' e oa eno eur pod leun a winegr. Ar soudarded a gargas eur spoue a winegr, hag, o lakat ar spoue e beg eur gorzenn hizop, e c'hell-

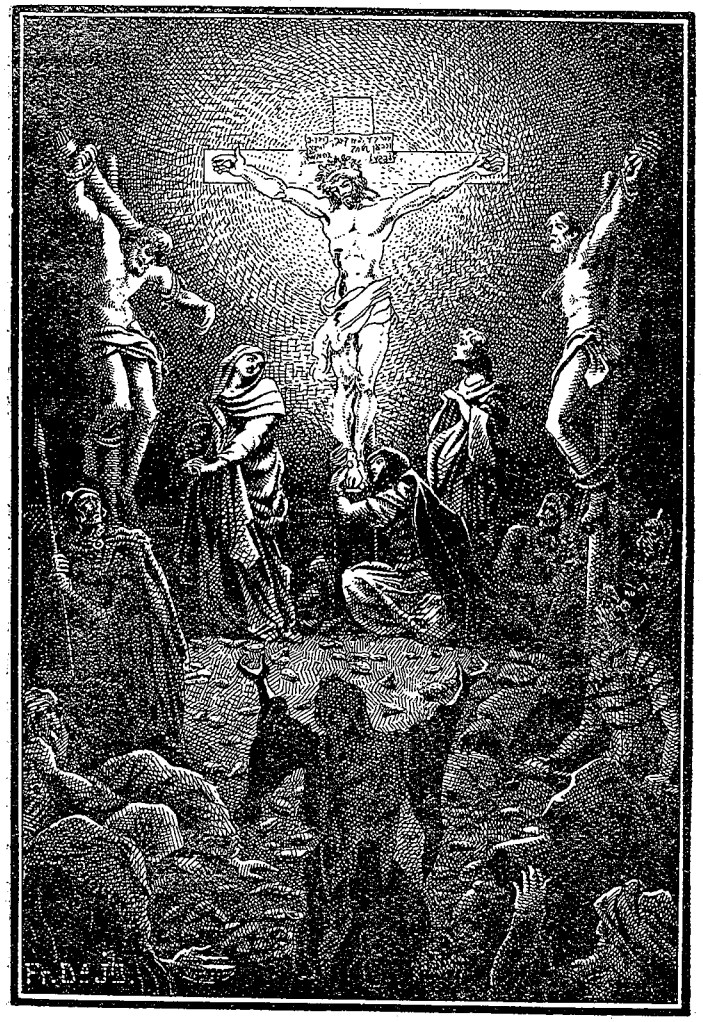

Goude beza bet stag ouz ar groaz ouspenn teir eur. Jezuz a anzav eo deut da wir an holl brofesiou a zo bet graet diwar e benn abaoe ar penn kenta eus ar bed, hag a varv. Ha setu dasprenet an eneou gantan ha digoret d'eomp adarre dor ar Baradoz !

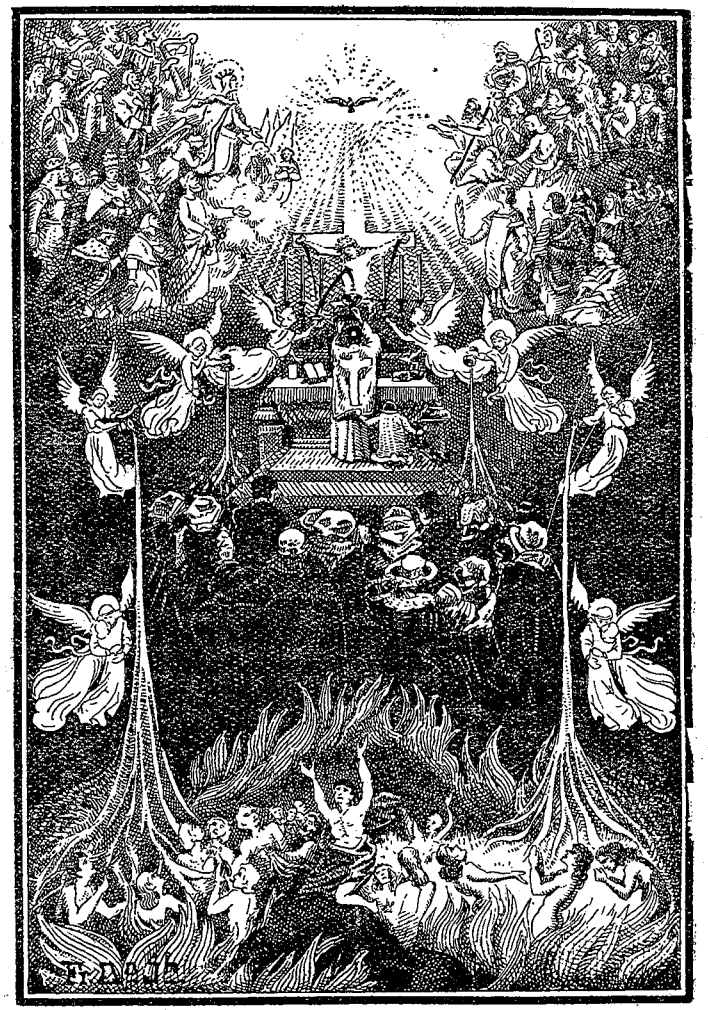

E-pad an oferenn, sonjomp ervat er poaniou a c'houzanvas Hor Salver evidomp war ar Menez Kalvar, rak sakrifis an Oferenn a zo ar memes hini hag hini ar Groaz. Ar Basion e oa an Oferenn war ar Menez Kalvar ; an Oferenn eo ar Basion war an aoter.

jont tostaat anezi ouz e c'henou, hag e rojont d'ezan da eva. Jezuz, goude beza kemeret gwinegr, a lavaras : « Peurc'hraet eo pep tra. » Hag, o lezel a-nevez eur griadenn, e lavaras gant eur vouez krenv : « Tad, me a laka va spered etre ho taouarn. » En eur lavarout ar c'homzou-se, e plegas e benn hag e varvas.

KENTEL

Jezuz a zo war ar groaz, goloet gant pec'hejou an dud, gwallgaset en e gorf, gwallgaset en e spered, dilezet gant an holl. E ene a gemer heug eus an douar hag a sav war-du an Nenv. Met an Aotrou Doue kennebeut ne ra van ebet ouz e glevout; e justis a c'houlenn ma vo raparet penn-da-benn ar gaou graet outan gant ar pec'hed. War-dro nav eur evit ar Juzevien, da lavarout eo teir eur goude kreisteiz evidompni, eus kalon Hor Salver ankeniet e sav eur griadenn glemmus : « Va Doue, va Doue, emezan, perak hoc'h eus va dilezet ? »

Ar c'homzou-se eo ar c'henta re eus ar Salm 21 bet skrivet gant ar Profed David diwar-benn Hor Salver. N'int ket eta komzou a zizesper, met hepken komzou a anken. Kement-se a gomprener mat, pa glever Hor Salver o lavarout prestik goude ar c'homzou-man ken leun a fizians en e Dad : « Va Zad, me a laka va spered etre ho taouarn. »

Ha neuze, o welout eo deut da wir an holl brofesiou bet graet diwar e benn a-hed ar c'hantvejou, e stou e benn hag e varv.

Setu echu Sakrifis bras ar C'halvar : an eneou a oa kollet gant ar pec'hed ha kondaonet d'an ifern ; Jezuz en deus o dasprenet gant e wad prizius ha digoret d'ezo adarre dor ar baradoz.

Met kement-se n'eo ket c'hoaz a-walc'h evit e garantez hep muzul. Breman e fell d'ezan digas sonj d'an dud eus ar sakrifis-se hag hen nevesaat bemdez dirazo betek fin ar bed evit rei d'ezo perz en e veritou. Abalamour da-se, a-raok gouzanv ar maro zoken, hon eus her gwelet oc'h ober beleien nevez eus e ebestel hag o rei d'ezo ar garg hag ar galloud da gonsakri eveltan ar bara hag ar gwin ha da ginnig evel-se da Zoue sakrifis santel an oferenn evit adnevezi hini ar Groaz. *Rak sakrifis an oferenn a zo ar memes hini hag hini ar groaz.* An Aoter a zo evel eur C'halvar nevez e-lec'h ma kinnig Hor Salver Jezuz-Krist da Zoue e Dad ar maro en deus gouzanvet evidomp. Eno e ro d'eomp perz e meritou e Basion hag e skuilh war hon eneou ar gwad en deus dija skuilhet war ar groaz. Er C'halvar eman ar soursenn eus an holl c'hrasou, met dre an Aoter eo o resevomp. Ar groaz he deus dastumet ar meritou, met an oferenn eo a ro perz enno d'an neb a gar o lakat da dalvezout evit e silvidigez.

En oferenn, evel war ar groaz, eman Hor Salver e-unan oc'h en em ginnig d'e Dad; ar beleg ne ra nemet presta d'ezan e vouez hag e zaouarn. Ar pez a lavar ar beleg, a lavar e hano Jezuz-Krist, hag ar c'homzou-se a chanj ar bara hag ar gwin e korf ha gwad Hor Salver, eo ivez ar re a lavaras Jezuz e-unan, pa ginnigas da Zoue e Dad an oferenn genta er Gambrlid asamblez gant e ebestel.

N'eus ken kemm etre sakrifis an oferenn hag hini ar groaz, nemet abalamour war ar groaz e skuilhas Hor Salver e wad e gwirionez, e-lec'h en oferenn n'her skuilh ket. War ar groaz e kinnigas da Zoue ar maro a c'houzanvas eno; war an aoter e kinnig d'ezan ar maro en deus dija gouzanvet hag ar gwad en deus dija skuilhet war ar C'halvar.

An doare da ginnig ar sakrifis a zo dishenvel, met ar sakrifis a zo ar memes hini. Deomp eta da gemer perz ennan, neket hepken da sul ha d'ar goueliou berz, met ivez war ar sizun, ken lies gwech ha ma c'hellomp. An amzer a dremener en Iliz e-pad an oferenn, n'eo ket eun amzer gollet, pell ac'hano; n'eus amzer ebet zoken ken prizius evit hor silvidigez ha silvidigez ar re-all.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel er Gambrlid, d'an deiz a-raok e varo, pa savas sakrifis santel an oferenn : « *Kemerit, an dra-man eo va c'horf a zo roet evidoc'h... An dra-man eo va gwad a zo skuilhet evidoc'h... Grit an dra-man evit derc'hel sonj ac'hanoun.* »

(171)

Burzudou c'hoarvezet war-lerc'h maro Jezuz.

Goude maro Jezuz war ar groaz, setu gouel [1] an Templ roget e daou damm, dre greiz, eus al lein betek an traon. An douar a grenas, ar reier a faoutas, ar beziou a zigoras ha kalz a gorfou Sent, kousket er maro, a zistroas e buhez. Hag o sevel eus o beziou, e teujont er

(1) Voile e galleg. — Ar ouel-man en em gave en Templ etre al Lec'h-Santel hag al Lec'h-Santela. O lakat anezan da regi evelse, an Aotrou Doue a ziskoueze e oa echu gant al Lezenn hag an Testamant Koz hag e oa an dud breman dindan al Lezenn hag an Testamant Nevez.

Gêr Santel (da lavarout eo e Jeruzalem) hag en em ziskouezjont da galz a dud.

Ar c'habiten a oa dirak Jezuz, o welout e oa maro en eur lezel eur griadenn vras, a veulas Doue hag a lavaras : « An den-se, sur-tre, a oa eun den santel. » Hen hag ar re a oa gantan evit diwall Jezuz, o veza gwelet an douar o krena hag an holl draou a dremene, a voe gwall spontet hag a lavaras : « E gwirionez, an den-se a oa Mab Doue. »

Hag ar re-holl a oa eno hag o doa gwelet petra a oa c'hoarvezet, a zistroe en eur skei war o feultrin.

Holl vignoned Jezuz hag ar merc'hed a heulie hag a servije anezan er Galile, ha kalz re-all c'hoaz pignet gantan da Jeruzalem, a selle eus a-bell.

KENTEL

Sakrifis santel an oferenn a zo ar memes hini hag hini ar Groaz, ha setu perak e tleomp kemer perz ennan, e-giz m'hor bije kemeret perz e sakrifis ar C'halvar e-unan.

Eno, evel an ofiser hag ar soudarded, e vijemp kouezet d'an douar evit adori an Aotrou Doue ha diskleria d'ezan hor feiz. Evel ar bobl a oa bodet endro d'ar groaz, e vijemp distroet d'ar gêr o skei war hor peultrin hag o c'houlenn pardon eus hor pec'hejou. Evel ar Werc'hez Vari, sant Yann hag ar Merc'hed Santel, hor bije trugarekaet an Aotrou Doue, lavaret d'ezan hor c'harantez ha goulennet digantan e c'hrasou.

E-pad an oferenn e tleomp ober kemend-all ivez, da lavarout eo : *adori* Doue, e *drugarekaat* evit e va-

doberou, *goulenn* digantan ar *pardon* eus hor pec'hejou ***hag ar grasou*** hon eus ezomm.

Evit kement-se holl en deus Hor Salver en em ginniget da Zoue e Dad war ar menez Kalvar; evit kement-se ivez e kendalc'h d'en em ginnig d'ezan c'hoaz war an aoter; ha ni, evit kemer perz en e sakrifis, n'hon eus nemet unani hor pedennou gant e re. Adomp asamblez gantan, trugarekaomp asamblez gantan, goulennomp asamblez gantan ar pardon eus hor pec'hejou hag ar c'hrasou hon eus ezomm, hag an Aotrou Doue, hep douetans ebet, hor selaouo, rak biskoaz ne ro skouarn vouzar da zen ebet, ma ped anezan unanet gant e Vab.

Kalz tud a vez kavet, dreist-holl en oferenn hep kan, hag a lavar o chapeled e-pad m'eman ar beleg ouz an Aoter. Ne damallomp ket d'ezo kement-se, pell ac'hano. Koulskoude ar gwella doare da heulia an oferenn eo an em unani gant ar beleg o sonjal e Pasion Hor Salver pe o lenn ar memes pedennou gantan en eul leor-oferenn.

Eur c'hristen mat a ra muioc'h c'hoaz. Ken lies gwech ha ma c'hell, e *tosta ouz an Daol-Santel* da vare ar gomunion hag e reseo Korf-Sakr Hor Salver. Ma n'eo ket evit hen ober, e ra evelato *eur gomunion a spered,* da lavarout eo e lavar Zoue ar garantez en deus evitan hag ar c'hoant en deus d'en em unani gantan. Evel-se e resev ivez e-leiz a c'hrasou.

Heuliomp an oferenn gant feiz ha karantez; na dremenomp ket eun amzer ken santel o kaozeal, o c'hoarzin, o sellout a-gleiz hag a-zehou pe o sonjal e traou ar bed. Pa rentas Hor Salver e spered da Zoue war ar menez Kalvar, e voe gwelet gouel an Templ o regi, an douar o krena hag ar reier o faouta. Ar grouadurien mut, ar re n'o deus ket an distera spered, a

ziskoueze dre eno e santent maro o C'hrouer; ha ni, pec'herien didruez, ni a gredfe chom da gaozeal, da c'hoarzin dirazan e-pad m'eman oc'h en em ginnig evidomp war an Aoter ! Taolomp evez mat ouz kement-se, ha m'hon eus eun dra bennak da rebec'h d'hor c'houstians war ar poent-se evit an amzer dremenet, bezomp hiviziken tud a feiz hag heuliomp sakrifis santel an oferenn, evel pa vefemp e tal ar groaz, o sellout ouz Hor Salver o vervel evit hor savetei.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man eus leor an Imitasion : « *An oferenn a zo eun enor evit Doue, eul levenez evit an aelez, euz skor evit an Iliz, eur skoazell evit ar re veo hag eur sikour evit an anaon.* »

(172)

Eur soudard a doull kalon Jezuz gant eun taol goaf.

O veza m'edod derc'hent eur Sabad eus ar re vrasa, evit na chomfe ket a gorfou stag ouz ar groaz da seiz ar Sabad, ar Juzevien a c'houlennas digant Pilad ma vefe torret o divesker d'ar re a oa stag ouz ar groaz ha ma vefent da c'houde distaget. Dont a reas eta ar soudarded, hag an daou a oa bet staget ouz ar groaz gant Jezuz, a voe torret o divesker d'ezo. Met deut betek Jezuz, hag o welout e oa maro, ar soudarded a chomas hep terri d'ezan e zivesker ; met unan anezo a doullas d'ezan e gostez gant eun taol goaf, ha kerkent e teuas anezi gwad ha dour.

KENTEL

Ar sabad, da lavarout eo an deiz konsakret da Zoue, a zigore da c'houec'h eur en deiz a-raok; adalek neuze, evel m'hon eus her gwelet dija, e oa difennet krenn gant ar Skribed hag ar Farizianed dougen an distera tra eus eul lec'h d'eul lec'h all ; ha koulskoude, hervez al Lezenn ivez, e oa ret-mat sebelia en deiz-se zoken ar re a oa stag ouz ar groaz. Abalamour da-se e welomp ar Juzevien o vont da gaout Pilad hag o c'houlenn digantan rei d'ezo soudarded da beurlaza Jezuz hag an daou laer, evit ma c'helljent o distaga buan diouz ar groaz hag o dougen d'an douar a-raok ar c'huz-heol.

Setu ar pez a voe graet; met, Jezuz o veza dija maro, unan eus ar soudarded, evit beza suroc'h e oa tremenet, a zigoras d'ezan e galon gant eun taol goaf, ha kerkent e teuas anezi gwad ha dour.

Ar galon-se a redas anezi gwad ha dour war ar menez Kalvar, a verk d'eomp karantez hep muzul Hor Salver Jezuz-Krist evidomp. Adoromp-hi gant an vrasa doujans. Hor Salver e-unan en deus her goulennet diganeomp, setu aman penaos.

Er 17et kantved, e kouent Paray-le-Monial, en eskopti Autun, e veve eul leanez santel-meurbet, he hano *Marc'harid-Mari.*

Eun deiz eus Miz Mezeven 1675 m'edo dirak Sakramant an Aoter, e sonje e karantez Hor Salver evit an eneou. Hag en eun taol kont, setu ma welas Jezuz dirazi. Diskouez a reas d'ezi e galon, a oa enni merk an taol goaf, hag e lavaras d'ezi : « Setu aman ar Galon-se he deus kement karet an dud, hag en anaoudegez eus he holl vadoberou, ne reseo digant ar darn-vuia anezo nemet dismegans ha dispriz en he Sakramant a garantez. » Hag e c'houlennas digan-

ti ma vije savet eur gouel d'e Galon-Sakr, d'ar gwener war-lerc'h eizved gouel ar Sakramant.

Al leanez santel a reas da anaout ar pez en doa diskleriet Jezuz d'ezi hag an devosion d'ar Galon-Sakr

Kunzli S. A. Zurich (Suiz)

« Setu aman ar Galon-se he deus kement karet an dud.... ha ne reseo digant an darn-vuia anezo nemet dismegans ha dispriz en he Sakramant a garantez ! »

Komzou H. S. Jezuz-Krist da santez Marc'harid-Mari e kouent Paray-le-Monial (Mezeven 1675).

a greskas kerkent en desped d'hec'h enebourien. Eur bloaz bennak war-lec'h, setu burzudou niverus o c'harvezout. Ar burzudou-se a verke bolontez Hor Salver, hag an Iliz ne zaleas da aotrea eur gouel hag eun ofis

en enor d'ar Galon-Sakr. An devosion nevez a yeas atao war gresk adalek neuze, hag hirio ez eo brudet er pevar c'horn eus ar bed.

Hag e gwirionez, pegwir he deus kalon Hor Salver diskouezet kement a garantez en hor c'henver, d'eomp-ni eo breman da ziskouez d'ezi hon anaoudegez-vat. Kement-se a raimp *o karout anezi hag o rapari* eus hor gwella ar boan a ra d'ezi pec'hejou an dud.

Evit diskouez hor c'harantez d'Hor Salver, heuliomp mat e c'hourc'hemennou. Kement-se a c'houlenn diganeomp a-raok pep tra all: « M'hoc'h eus karantez evidoun, emezan, heuilhit va gourc'hemennou. » An dra-se koulskoude n'eo ket a-walc'h. Ma karomp e gwirionez an Hini en deus bet kement a garantez evidomp, e raimp muioc'h eget ar pez a c'hourc'hemenn d'eomp dindan boan a bec'hed. Ar pedennou lavaret alies ha mat, an oferenn klevet gant devosion, neket hepken da sul, met ivez war ar sizun hervez hor galloud, ar sakramanchou resevet gant feiz, neket hepken eur wech an amzer, met bep miz da vihana, hag aliesoc'h zoken, ma c'hellomp; an nesa karet ha sikouret abalamour d'ezan; poaniou ar vuhez gouzanvet gant pasianted ha kinniget d'ezan; ar vuhez kristen heuliet mat en ti ha taolenn e Galon-Sakr laket en eur plas a enor evit digas sonj d'an holl eus e garantez evidomp; setu aze an doare gwirion da ziskouez d'Hor Salver Jezuz-Krist hor c'harantez en e genver.

Met kement-se n'eo ket a-walc'h c'hoaz; goude karout, e tleomp rapari. Blasfemou, komzou vil, c'hoantegeziou lous, oberou dizonest, dervez santel ar Sul profanet dre al labour difennet hag an dansou, an oferenn dilezet pe heuliet fall, komunionou sakrilach, torfejou a bep seurt, nag a bec'hejou, siouaz ! a vez

graet dalc'hmat dre ar bed holl ! Nag a lec'h hon eus d'ober pinijenn evit kemend-all a fallagriez ha da garout Hor Mestr evit kemend-all a dud ha na ziskouezont d'ezan nemet yenijenn ha kasoni !

Karout ha rapari, setu ar pez he deus graet Hor Salver e-pad an amzer en deus tremenet war an douarman. Setu aze ivez ar pez a c'houlenn digant kement hini en deus karantez evitan. Taolomp evez ouz kement-se ha bezomp atao devot d'e Galon Sakr (1).

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da santez Marc'harid-Mari : « *Setu aman ar Galon-se he deus kement karet an dud, ha na reseo digant an darn-vuia anezo nemet dismegans ha dispriz en he Sakramant a garantez !* »

---

(1) Hor Salver Jezuz-Krist, oc'h en em ziskouez da santez Marc'harid-Mari, a reas d'ezi promesaou kaer evit ar re a vefe devot d'e Galon-Sakr. Setu i aman :

1. Me a roio d'ezo ar grasou o devo ezomm en o stad.
2. Lakat a rin ar peoc'h en o ziegeziou.
3. O diboania a rin en o holl drubuilhou.
4. O diwall a rin mat a-hed o buhez, ha dreist-holl en eur eus o maro.
5. E kement tra a raint, e vo ganto va gwella bennoz.
6. Ar bec'hemen a gavo em C'halon eur vammenn hag eur mor bras a drugarez.
7. An eneou klouar a zeuio da garout Doue.
8. An eneou a garo Doue, a savo uhel er santelez.
9. Benniga a rin an tiez ma vo staget hag enoret enno skeudenn va C'halon-Sakr.
10. Rei a rin d'ar veleien ar c'hras da deneraat ar c'halonou ar muia kaledet.
11. Ar re a roio da anaout an devosion-man, o devo o hano skrivet da viken em C'halon.

(173)

Jezuz a zo diskennet eus ar groaz ha laket er bez.

Bez' e oa eun den pinvidik, hanvet Jozef, eus ar C'huzul-Bras, den eün ha mat ha n'en doa ket kemeret perz e menoziou nag en oberou ar re-all. Eus Arimati e oa, eur gêr eus ar Jude, hag hen ivez a c'hortoze Rouantelez Doue ; rak diskibl e oa da Jezuz, met e-kuz, dre aon rak ar Juzevien. D'an abardaez, ez eas dispont da gaout Pilad, hag e c'houlennas korf Jezuz. Pilad a voe souezet o klevout e oa marvet ken buan ; ha goude beza galvet ar c'habiten, e c'houlennas outan ha marvet e oa a-benn neuze. Ha war respont ar c'habiten, e roas ar c'horf da Jozef.

Heman, prenet gantan eul linsel wenn, a zeuas hag a zistagas korf Jezuz diouz ar groaz. Nikodem, an hini a oa deut a-raok da gaout Jezuz e-pad an noz, a zeuas ivez, gantan war-dro kant lur mirh hag aloes mesket. Kemer a rejont eta korf Jezuz, hag e lakjont en-dro d'ezan al linsel gant al louzou-c'houez-vat, evel m'eman ar c'hiz gant ar Juzevien da sebelia.

E-kichen al lec'h ma voe staget Jezuz ouz ar groaz, e oa eul liorz, hag el liorz-se eur bez nevez en doa Jozef graet toulla er roc'h evitan e-unan ha na oa bet c'hoaz laket den ebet ennan. Eno e lakjont korf Jezuz, o veza ma oa tost ar bez-se ha m'edo ar Sabad o tont. Jozef a ruilhas eur maen bras da gloza ar bez hag en em dennas.

Azezet dirak ar bez, Mari-Madalen hag ar merc'hed deut eus ar Galile gant Jezuz, a selle penaos e oa diskennet ar c'horf er bez. Distrei a rejont, evit prepari louzou-c'houez-vat. Hag e-pad deiz ar Sabad e chomjont da ehana, hervez al Lezenn.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist a zo maro. E gorf santel a zo diskennet er bez, met e ene, e-pelec'h eman ? Diouz e gomzou e-unan, e c'hellomp her gouzout. P'edo c'hoaz stag ouz ar groaz ha pa c'houlennas al laer dehou digantan kaout sonj anezan en e Rouantelez, e respontas d'ezan : « Hirio e vi asamblez ganin er Baradoz. »

Ene Jezuz eta, kerkent ha ma voe dispartiet diouz e gorf, a yeas di asamblez gant hini al laer dehou.

Dre ar gêr « *Baradoz* » evelato, n'intenter ket aman al lec'h m'eman hirio ar Sent asamblez gant an Aotrou Doue, met eur plas all hanvet ivez *al Limbou pe an Iferniou,* e-lec'h m'edo neuze eneou an dud just, da lavarout eo ar re a oa marvet e gras Doue abaoe ar penn kenta eus ar bed. An eneou-se n'o doa ket gellet c'hoaz mont da varadoz an Aotrou Doue, rak abaoe pec'hed hon tud kenta, e oa serret an nor outo; hogen gouzout mat a raent e teuje eur Salver d'he digeri d'ezo a-nevez, ha setu perak e oant holl war c'hed anezan.

Pebez levenez evito, pa weljont ar Salver benniget-se o tigouezout ! Lavarout a reas d'ezo n'o doa mui pell da c'hortoz evit kaout perz en eürusted an Nenvou. Hag e gwirionez, daou-ugent dervez goude ma voe savet eus a varo da veo, ez ejont holl asamblez gantan d'ar baradoz.

An eneou santel-se, sur a-walc'h, n'o doa poan

ebet da c'houzanv el Limbou, met koulskoude, o veza bet keit-all o c'hortoz ar Salver prometet gant Doue er penn kenta eus ar bed, daoust ha ne zigasont ket sonj d'eomp eus eneou ar purkator, a zo ivez o c'hortoz unan bennak da zont da zigeri d'ezo dor ar baradoz ?

Abaoe ma 'z omp bet dasprenet gant gwad Hor Salver, an neb a varv e stad a c'hras ha disle dirak

Eneou ar purkator o c'houlenn sikour hag o c'hortoz ma vo digoret d'ezo dor ar Baradoz.

justis an Aotrou Doue, a ya war-eün d'ar baradoz; met an neb en deus eur pec'hed bennak war e goustians n'eus forz pegen dister e vefe, pe n'en deus ket c'hoaz paet da Zoue an holl boan dleet d'e bec'hejou, hennez a rank diskenn er purkator d'ober pinijenn.

Ar purkator a zo eul lec'h a boaniou bras. An eneou a zo eno, ne welont ket Doue, ha kement-se a zo eur rann-galon evito, rak karout a reont anezan... hag e rankont chom pell dioutan ! Eur boan all o deus

c'hoaz da c'houzanv, hini an tan. Erfin eur c'heuz bras o deus da veza kollet o amzer, e-pad m'edont war an douar. Neuze e oa aes d'ezo en em ziwall diouz ar pec'hed, pe ober pinijenn goude beza disentet ouz an Aotrou Doue; ha breman n'ouzont ket pe da vare o devo peurbaet o dle d'e justis na pegeit o devo c'hoaz da c'hortoz a-raok beza resevet er baradoz.

Diwallomp mat d'ankounac'haat an eneou paourse ! Lod anezo marteze n'emaint er purkator nemet abalamour d'ar skoueriou fall hon eus roet d'ezo pe da bec'hejou graet en hor c'hompagnunez. Selaouomp o c'hlemmou gant truez ha goulennomp pardon evito. O pedi, o komunia, o lakat oferennou ha servijou evito, o kinnig evito da Zoue pinijennou hag oberou mat, e c'hellomp hasta ar mare ma 'z aint da welout an Aotrou Doue. N'espernomp netra evit o sikour, hag, o sonjal er poaniou bras o deus da c'houzanv e-kreiz an tan, kemeromp ar rezolusion start d'ober breman dioustu ar pez a zo en hor galloud evit paea da Zoue ar boan a zo dleet d'hor pec'hejou, o c'houzanv gant pasianted holl ankeniou hag holl drubuilhou ar vuhezman.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Grit d'ar re-all ar pez a garfec'h a vefe graet d'eoc'h hoc'h-unan.* »

Ar Sadorn Fask

(174)

Prinsed an veleien hag ar Farizianed a laka soudarded da ziwall bez Hor Salver.

Antronoz, deiz ar Sabad, e teuas Prinsed ar Veleien hag ar Farizianed da gaout Pilad, hag e lavarjont d'ezan : « Aotrou, ni a zo deut sonj d'eomp en deus an toueller-se lavaret, e-pad ma veve : Goude tri dervez, me a resusito. — Grit eta diwall ar bez betek an trede deiz, gant aon na zeufe e ziskibien da laerez e gorf ha da lavarout da c'houde d'ar bobl : savet eo eus a-douez ar re varo. Hag ar fazi-se a vefe gwasoc'h c'hoaz eget ar c'henta. » Pilad a lavaras d'ezo : « C'houi hoc'h eus soudarded ivez ; it hag hen diwallit evel ma plijo d'eoc'h. » Mont a rejont eta, hag, evit beza sur na dafe den er bez, e lakjont ar siell war ar maen ha soudarded e-kichen.

KENTEL

Al liorz e-lec'h ma voe laket korf Hor Salver, a oa e-kichen ar menez Kalvar; al liorz hag ar menez a oa neuze er-maez eus kêr Jeruzalem, met hirio n'eman mui an traou evel-se. Mogeriou koz Jeruzalem a zo bet diskaret ha savet a-nevez kalz pelloc'h war- du ar c'huz-heol hag an hanternoz, ha setu perak breman en em gav *ar Bez-Santel hag ar menez Kalvar* en diabarz eus kêr. Eun iliz kaer ha ledan a zo bet

savet warno, met a-hend-all emaint atao evel m'edont gwechall, en amzer Hor Salver.

Eno e vez bep bloaz milierou ha milierou a bir-c'hirined o lavarout pedennou kalonek hag o ouela d'o fec'hejou, o sonjal e Pasion Hor Salver.

Ouspenn ar Bez-Santel hag ar C'halvar, e c'heller gwelout eno ivez eul lec'h santel all : an hini m'eo bet kavet ennan Kroaz Hor Salver.

Goude beza roet korf Jezuz da Jozef ha da Nikodem, ar Juzevien a dennas e groaz ha kroaziou an daou laer diouz an douar, hag o stlapas a-drenv ar C'halvar, en tu enep d'ar Bez-Santel; asamblez ganti e taoljont ivez an tachou a voe laket e treid hag e daouarn Hor Salver, hag ar planken a oa bet laket d'ezan a-zioc'h d'e benn, skrivet warnan ar c'homzouman : Jezuz a Nazared, roue ar Juzevien. Ar binviou sakr a servijas da varo Hor Salver, a chomas eno e-pad tri c'hant vloaz, kuzet dindan an atrejou. Ne voent kavet en-dro nemet er bloaz 316, gant micherourien santez Helena, mamm Konstantin, impalaer Rom.

Ar santez -man he doa eun devosion vras da Basion Hor Salver, ha c'hoant bras he doa da adori ar groaz en doa santelaet gant e gorf santel hag e wad prizius. Mont a reas eta hec'h-unan da Jeruzalem hag e reas d'he micherourien toulla e-touez an atrejou a oa eus kostez ar menez Kalvar. A-benn eun nebeudig amzer e kavas an *teir groaz, an tachou hag ar planken.*

Met neuze e voe nec'het-bras : eus an teir groaz, pehini e oa hini Hor Salver ? Den ne ouie. Petra a reas neuze santez Helena ? Mont a reas da c'houlenn kuzul digant sant Maker, eskob Jeruzalem. Ar Sant a gemeras an teir groaz hag o stokas an eil war-lerc'h eben eus korf eur vaouez klanv. An diou genta, re al laeron, ne rejont vad ebet d'ezi; met, pa

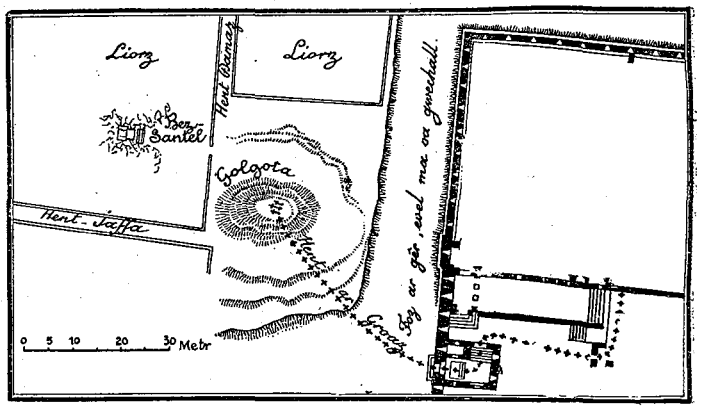

Ar Golgota (pe ar Menez Kalvar) hag ar Bez-Santel a oa gwechall er-maez eus Jeruzalem, ar Golgota eun tregont metr bennak diouz mogeriou kêr, hag ar Bez-Santel war-dro tregont metr all pelloc'h, en eul liorz da Jozef a Arimati.

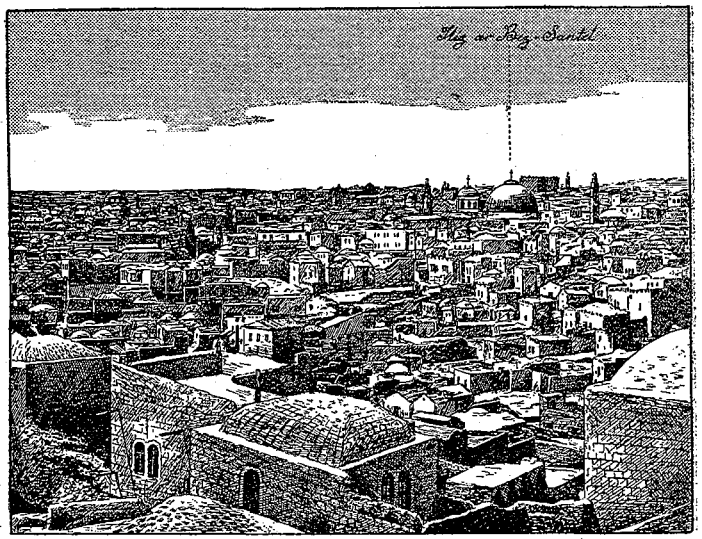

Met hirio, ar Golgota hag ar Bez-Santel a zo en diabarz eus Jeruzalem. Warno ez eus bet savet eun Iliz kaer-meurbet hanvet Iliz ar Bez-Santel, a weler aman war an daolenn.

douchas an drede outi, en em santas pare war an taol. Hounnez e oa eta hini Hor Salver.

Ar Groaz Santel a voe miret e Jeruzalem e-pad daou c'hant vloaz, goude-se e voe laeret gant roue ar Berz; met an impalaer Heraklius a reas brezel da heman, a drec'has warnan hag a zeuas a-benn da

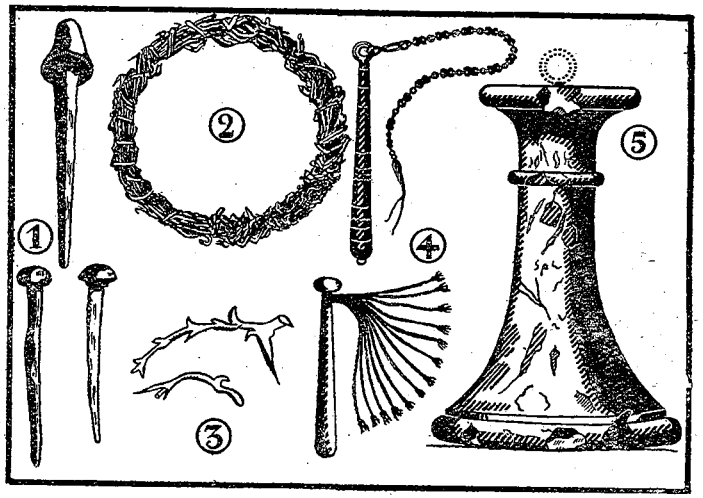

Ar gristenien o deus miret gant evez ha gant doujans ar binviou sakr a servijas da Basion Hor Salver. E Groaz Santel a zo bet rannet e meur a damm hag a vez enoret hirio en eun niver bras a ilizou. An N° 1, *aman war an daolenn, a verk tri eus an tachou a doullas daouarn ha treid Hor Salver ; unan anezo a zo miret en Iliz-Veur Trev (Alamagn) hag an daou all e Veniz (Italia).* An N° 2 *a verk ar gurunenn spern, a zo miret en Iliz-Veur Pariz.* An N° 3 *a verk daou zraen eus er gurunenn miret unan e Trev, egile e Piz (Italia).* An N° 4 *a verk foetou eus ar seurt a servijas da skourjeza Hor Salver.* An N° 5 *a verk ar piler ma voe staget Hor Salver outan evit beza skourjezet ; en iliz Santez Praksed, e Rom, eman hirio.*

denna ar Groaz digantan. Hogen e-lec'h he lezel e Jeruzalem, e tigasas anezi gantan da Gonstantinopl e-lec'h m'edo o chom. Da c'houde e voe lodennet etre

ilizou ar bed katolik hag eno e vez adoret hirio gant an dud fidel.

Ar groaz, ken disprizet a-raok, abalamour ma servije da varo an dorfetourien, a zo deut evel-se da veza eur merk a zoujans hag a enor.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Pa vin bet savet eus an douar ha staget war ar groaz, me a denno an holl etrezek ennoun.* »

« Perak e klaskit e-touez ar re varo an Hini a zo beo ? N'eman ket aman... Resusitet eo ! »

Komzou an aelez d'ar Merc'hed-Santel da zeiz ar Pask, diouz ar mintin, pa zeuas ar **re-man da vez Hor Salver.**

C'HOUEC'HVET PENNAD

Buhez H. S. Jezuz-Krist
goude e Rezureksion

(175)

Jezuz a sav eus a varo da veo da zeiz ar Pask diouz ar mintin.

Tremenet ar Sabad, setu ma voe eur c'hren-douar bras ; eun ael, a-berz an Aotrou, a ziskennas eus an Nenv ; hag, o tostaat ouz ar bez, e ruilhas ar maen hag

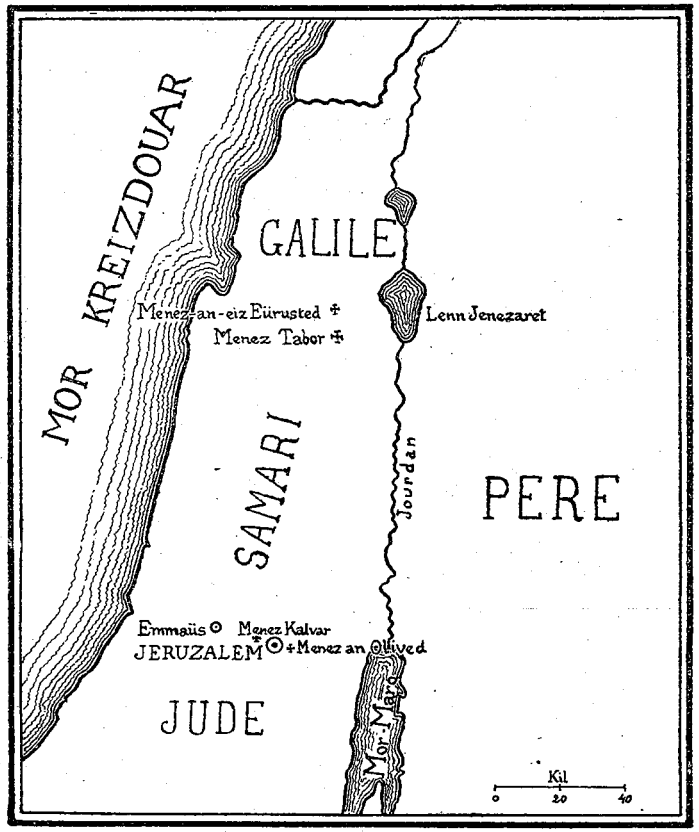

KARTENN BUHEZ HOR SALVER JEZUZ-KRIST GOUDE E REZUREKSION

Jezuz, savet eus a varo da veo, en em ziskouez 1° *d'e Vamm Santel, e Jeruzalem, a greder ;* 2° *da Vari-Vadalen, er C'halvar ;* 3° *d'ar Merc'hed-Santel, etre ar c'halvar ha Jeruzalem ;* 4° *da Sant Per, e Jeruzalem ;* 5° *da zaou ziskibl, e kêriadenn Emmaüs ;* 6° *d'an Ebestel, nemet Tomaz, e Jeruzalem ;* 7° *d'an Ebestel, Tomaz asamblez ganto, e Jeruzalem ;* 8° *d'an Ebestel, war bord lenn Jenezared. : ar besketerez vurzudus ha sant Per laket evit mat e penn an Iliz ;* 9° *d'an ebestel ha da ouspenn* 500 *diskibl war eur menez eus ar Galile, ar Menez Tabor pe marteze Menez-an-Eiz-Eürusted ;* 10° *d'an ebestel, d'e Vamm Santel ha d'eun nebeut diskibien e Jeruzalem, er Gambrlid sur a-walc'h ; goude-se e kas anezo gantan war menez an Olived, e kimiad diouto hag e pign d'an Nenv dirazo.*

ec'h azezas warnan. Henvel e oa ouz eul luc'hedenn, hag e zilhad a oa gwenn evel an erc'h. Ouz e welout, ar soudarded a voe spontet-holl hag a zeuas da veza evel maro.

Lod anezo a zeuas e kêr hag a lavaras da Brinsed ar Veleien kement a oa tremenet. Ar re-man en em vodas gant ar Re-Goz, ha, goude beza divizet etrezo, e rojont eur yalc'had vras a arc'hant d'ar soudarded, en em gemenn d'ezo : « Lavarit evel-hen : e ziskibien a zo deut e-pad an noz hag o deus her c'haset ganto, e-pad ma oamp kousket. Ha ma teu ar gouarnour da c'houzout kement-se, ni a raio d'ezan chom hep kounnari hag a denno ar bec'h diwarnoc'h. » Ar soudarded a gemeras an arc'hant hag a reas hervez an ali roet d'ezo ; hag ar brud-se a zo en em skignet betek hirio e-touez ar Juzevien.

Mintin mat, e-pad ma oa tenval c'hoaz, Mari-Madalen, Janed, Mari, mamm Jakez, Salome ha merc'hed all a zeuas d'ar bez, ganto al louzou-c'houez-vat o doa preparet. Hag e-pad an hent e lavarent etrezo : « Piou a ruilho diwar hon hent ar maen a zo o stanka ar bez ? » Ha goude beza sellet, e weljont ar maen ruilhet a-gostez. Eur maen bras-meurbet e oa. Aet ar bez, ne gavjont ket korf Jezuz an Aotrou. Ha Mari-Madalen a redas da gaout Per hag an diskibl all, an hini a oa karet gant Jezuz (*da lavarout eo sant Yann*), hag a lavaras d'ezo : « Kaset o deus an Aotrou kuit eus ar bez, ha n'ouzomp ket e-pelec'h o deus e laket. »

Hogen, evel ma chome ar merc'hed souezet, sell

m'en em ziskouezas en o sav dirazo daou zen, eur vantell skedus ganto. Evel ma oant spontet-holl ha ma troent o fenn ouz an douar, an daou zen-se a lavaras d'ezo : « Perak e klaskit e-touez ar re varo an hini a zo beo ? N'eman ket aman ; setu aman ar bez e-lec'h ma oa bet laket. Resusitet eo, evel m'en doa lavaret d'eoc'h a-raok, p'edo c'hoaz er Galile. Met it, lavarit d'e ziskibien ha da Ber eman en ho raok er Galile. Eno e weloc'h anezan, evel m'en deus lavaret d'eoc'h. » Neuze ez ejont er-maez eus ar bez, hag en em lakjont da dec'hout, rak krena a raent gant ar spont.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist en doa lavaret e vije savet eus a varo da veo a-benn tri dervez : « Mab an den, emezan, a vo laket d'ar maro, met d'an trede deiz e tistroio e buhez. Evel ma voe Jonaz tri dervez ha teir nozvez e kof ar pesk, evel-se ivez e vo Mab an den tri dervez ha teir nozvez e-barz an douar. »

An ebestel, kollet ganto pep fizians, o doa ankounac'haet ar profesi-se, met ar Skribed hag ar Farizianed n'o doa ket, ha setu perak hon eus o gwelet o lakat ar siell war ar bez ha soudarded en-dro d'ezan.

Poan gollet ! Da genver gouel Pask, diouz ar mintin, setu m'en em lakas an douar da grena. Korf Hor Salver, bet dispartiet diouz e ene e-pad tri dervez, en em unanas gantan adarre hag a savas leun a vuhez. Ne faoutas ket ar roc'h e-lec'h ma oa toullet ar bez, ne finvas ket ar maen a oa o stanka an nor, ne reas ket zoken an distera droug d'ar siell a oa laket war ar maen-se; met dre vurzud, hep direnka an distera tra, e kuitaas ar bez. Neuze e tiskennas eus an Nenv

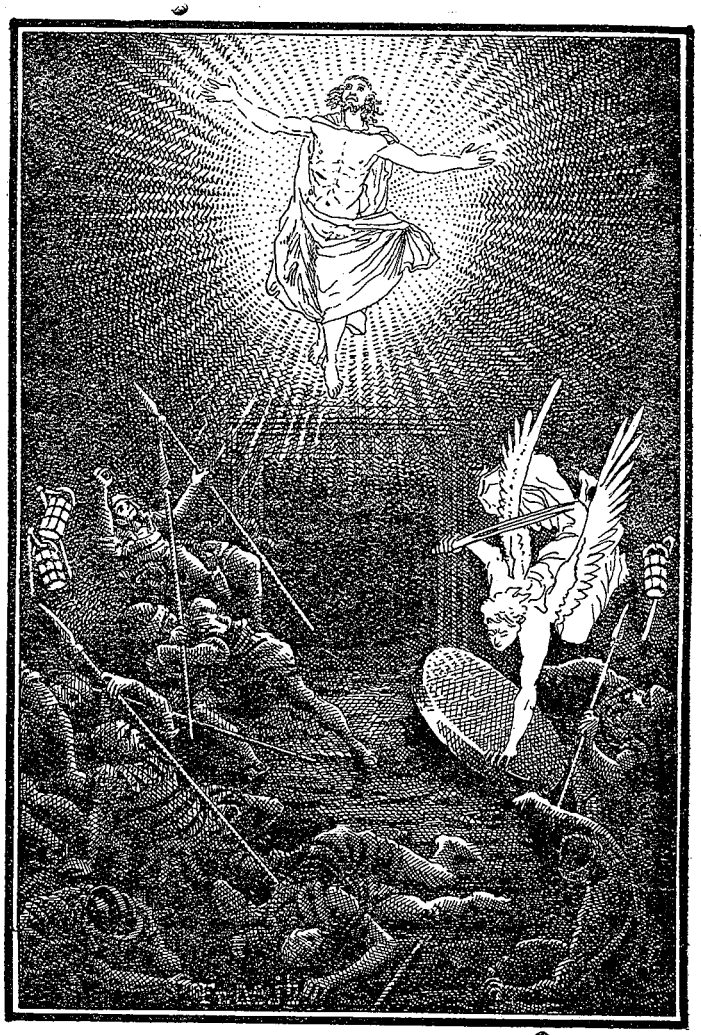

Trememet ar Sabad, setu ma voe eur c'hren-douar bras ; Jezuz a yeas kuit eus ar bez, leun a vuhez ; *hag eun ael, o tostaat, a ruilhas ar maen hag a azezas warnan... Ouz e welout, ar soudarded a voe spontet-holl...*

eun ael, ha goude beza ruilhet ar maen, evit ma c'hellje ar Merc'hed Santel mont er bez, ec'h azezas warnan, hag o welout ar merc'hed nec'het, e lavaras d'ezo : « Perak e klaskit e-touez ar re varo an hini a zo beo ? N'eman ket aman; resusitet eo, evel m'en doa lavaret d'eoc'h a-raok, p'edo er Galile. »

Setu aze ar burzud bras, ar brasa hini en dije graet Hor Salver Jezuz-Krist. Ar Skribed hag ar Farizianed, nec'het-bras, a glasko dre-guz lakat an dud da gredi na oa ket resusitet e gorf santel, met e oa bet laeret gant e ziskibien. Met kaer o devo, n'hellint ket nac'h ar mirakl a-wel d'an holl. Rak penaos kompren o dije ar soudarded gwelet laerez ar c'horf, ma oant kousket e gwirionez, evel ma lavarent ? « Ma oac'h kousket, eme sant Aogustin, penaos hoc'h eus gwelet laerez ar c'horf ? Ha ma oac'h dihun, perak n'hoc'h eus ket miret ouz an diskibien d'e laerez ? »

Ha neuze, Hor Salver ne zistroio ket dioustu d'ar baradoz. Gwelet e vo c'hoaz war an douar gant ar c'horf en doa a-raok. E-pad daou-ugent dervez e chomo gant e ziskibien, o prezeg d'ezo, o tebri asamblez ganto, oc'h en em rei d'ezo da douch, hag evel-se e tiskouezo d'ezo ha d'an holl na oa nemet gevier gant e enebourien hag e oa e gwirionez savet eus a varo da veo.

Evit enori Resureksion Hor Salver, an Iliz he deus savet *gouel Pask*. Ar gouel-se eo ar c'haera eus ar goueliou kristen. Bep bloaz, da genver an deiz-se, kanomp an Alleluia a-greiz hor c'halon, hag evit rei d'Hor Salver eun testeni eus hor c'harantez hag eus hon anaoudegez-vat, en em unanomp gantan dre eur gomunion santel.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant

Hor Salver : « *Mab an den a vo laket d'ar maro, met d'an trede deiz e tistroio e buhez.* »

(176)

Da zeiz ar Pask, diouz ar mintin, sant Per ha sant Yann a ya d'ar bez. — Jezuz en em ziskouez da Vari-Vadalen ha d'ar Merc'hed Santel.

O veza klevet Mari-Madalen o lavarout d'ezo na oa mui korf Jezuz er bez, Per hag an diskibl all (*da lavarout eo sant Yann*) a yeas er-maez *eus an ti e-lec'h m'edont* hag a gemeras hent ar bez.

O-daou e redent asamblez, met an diskibl all a redas buanoc'het eget Per hag en em gavas da genta. Hag o plega e benn, e welas al lien-sebelia war an douar. Met ne deas ket er bez. Simon, a zeue war-lerc'h, a zigouezas d'e dro hag a yeas e-barz ar bez. Hag e welas al linsel war an douar, hag al lienenn a oa bet laket war ar penn, nann gant al linsel, met rodellet ha taolet a-gostez. An diskibl all, a oa en em gavet da genta, a yeas neuze er bez ivez, hag e welas, hag e kredas. Hogen, ne gomprenent ket c'hoaz ar Skritur-Sakr, a verke e tlee resusita eus a-douez ar re varo. Distrei a rejont eta d'ar gêr, souezet-bras gant ar pez a oa c'hoarvezet.

Jezuz, resusitet diouz ar mintin, en em ziskouezas da genta da Vari-Vadalen. E-kichen ar bez, er-maez.

edo, o ouela. En eur ouela, e plegas he fenn hag e sellas er bez. Hag e welas daou ael gwisket e gwenn el lec'h ma oa bet diskennet korf Jezuz, unan e plas ar penn, eun all e plas an treid. Lavarout a rejont d'ezi : « Maouez, perak e ouelit ? » Hi a respontas : « Abalamour m'o deus kaset kuit korf va Aotrou, ha n'ouzon

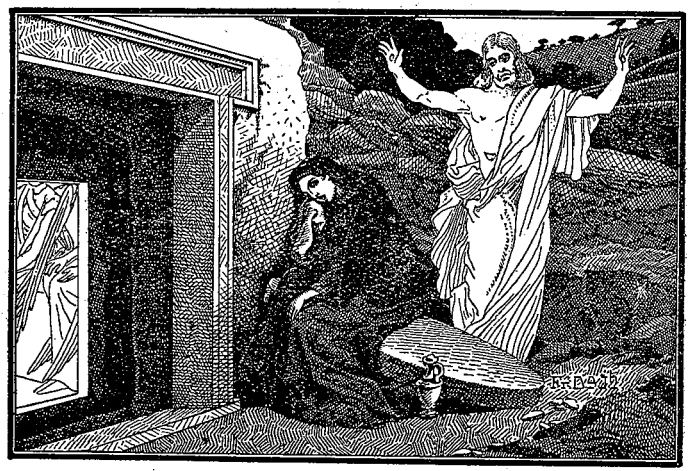

JEZUZ EN EM ZISKOUEZ DA VARI-VADALEN.

Jezuz a lavaras d'ezi : « Mari ! » En em zistrei a reas hag e lavaras : « Mestr ! »

ket e-pelec'h o deus e laket. » Goude beza komzet evel-se, e tistroas e fenn hag e welas Jezuz en e sav ; met ne ouie ket e oa Jezuz. Jezuz a lavaras d'ezi : « Maouez, perak e ouelit ? Piou a glaskit ? » O kredi e oa-hen ar jardiner, e lavaras d'ezan : « Aotrou, ma 'z eo c'houi hoc'h eus her c'haset kuit, lavarit d'in e-

pelec'h hoc'h eus e laket, hag ez in d'e gerc'hat. » Jezuz a lavaras d'ezi : « Mari ! » En em zistrei a reas hag e lavaras : « Mestr ! » Jezuz a lavaras d'ezi : « Na douchit ket ouzin ; rak n'oun ket pignet c'hoaz da gaout va Zad. Met it betek va breudeur ha lavarit d'ezo : « Pignat a ran da-gichen va Zad hag ho Tad, va Doue hag ho Toue. » Mari-Madalen a zeuas da rei da glevout d'an diskibien : « Gwelet em eus an Aotrou, ha setu aman petra en deus lavaret d'in. » Met an diskibien, o klevout anezi o lavarout e oa beo hag he doa gwelet anezan, ne gredjont ket d'he c'homzou.

Hogen, ar merc'hed, leun a spont hag a joa, a rede da gas ar c'helou d'an diskibien. Ha setu Jezuz oc'h en em ziskouez d'ezo hag o lavarout : « Salud d'eoc'h. » Tostaat a rejont, hag, o stoui dirazan, e pokjont d'e dreid. Neuze e lavaras d'ezo : « N'ho pet ket aon. It da gemenn d'am breudeur mont d'ar Galile. Eno e welint ac'hanoun. » Konta a rejont an holl draou-se d'an Unnek ha d'ar re-all. Met an diskibien a gemeras evit sorc'hennou ar pez a gontent, ha n'o c'hredjont ket.

KENTEL

An Aviel ne lavar ket d'eomp en defe Jezuz en em ziskouezet d'e Vamm, goude ma voe savet eus a varo da veo. Ha koulskoude n'heller kaout douetans ebet war ar poent-se. D'ezi zoken en em ziskouezas da genta. Ma n'eus hano ebet eus a gement-se en Aviel, a lavar sant Anselm, eo abalamour ne oa ezomm ebet d'hel lavarout. A-walc'h eo sonjal e oa Mari Mamm Hor Salver, evit her c'hompren. An Aviel. o

rei d'eomp da anaout en em ziskouezas da genta da Vari-Vadalen ha d'ar Merc'hed Santel, ne lavar ket ar c'hontrol. Ne ra nemet merka d'eomp en em ziskouezas d'ezo a-raok en em ziskouez d'e ebestel

Ar Merc'hed Santel o doa bet kalz karantez evit Hor Salver e-pad e Basion : truez o doa bet outan hag aet e oant d'e heul betek ar menez Kalvar, e-pad ma oa e ebestel kuzet du-man du-hont. Jezuz n'ankounac'ha ket kemend-all, ha setu perak en em ziskouez d'ezo a-raok en em ziskouez d'e ebestel hag e karg anezo da gas d'ar re-man ar c'helou bras.

Met an ebestel n'o c'hredont ket. Evito, Jezuz a zo kollet ha kollet evit mat. D'ar mare ma oa asamblez ganto, en doa lavaret d'ezo meur a wech e vije laket d'ar maro, met biskoaz n'o doa kredet kemend-all. Lavaret en doa d'ezo ivez e savje eus a varo da veo tri dervez goude beza bet laket er bez, met n'o doa ket komprenet ar c'homzou-se kennebeut. Ar pez a oant o c'hortoz goude prosesion dudius Sul ar Bleuniou, neket eur maro glac'harus e oa, met enoriou dispar e Rouantelez Israel savet a-nevez gant Hor Salver. Setu perak, abaoe m'o deus her gwelet dismegansət ha goapaet evel ma 'z eo bet, ez int holl fallgalonet. Jezuz n'eo mui evito nemet eur Profed evel ar Brofeded all, hag e kemeront evit sorc'hennou ar pez a lavar d'ezo ar Merc'hed Santel ! Ne gredint e gwirionez ez eo resusitet o Mestr nemet pa welint anezan o-unan, pa c'hellint klevout e vouez, touch outan ha debri asamblez gantan. Neuze avat e chanjint a-grenn hag ez aint dre ar bed holl da renta testeni d'e Rezureksion. Eur testeni evel-se roet gant tud hag a oa ken diskredik da genta, n'en deus evidomp nemet muioc'h a bouez.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man a lavaras sant

Per d'ar Juvezien : « *Jezuz a zo savet eus a varo da veo ; ni a zo test eus a gement-se.* »

(177)

Da zeiz ar Pask diouz an abardaez, Jezuz en em ziskouez da zaou ziskibl eus Emmaüs ha da sant Per.

Hogen, er memes dervez, *da lavarout eo da zeiz ar Pask*, e oa daou eus an diskibien o vont d'eur vourc'hadenn hanvet Emmaüs, war-dro diou leo hanter eus Jeruzalem. Hag e komzent etrezo eus kement a oa c'hoarvezet. Hag e-pad ma komzent ha ma lavarent an eil d'egile o sonjou, setu ma teuas Jezuz e-unan d'ober hent ganto ; met o daoulagad n'hellent ket e anaout.

Lavarout a reas d'ezo : « Petra eo ar c'homzou-se a zo ganeoc'h, ha perak eo tenval ho penn evel-se ? » Unan anezo, Kleofaz e hano, a respontas : « C'houi hepken eo an divroad e Jeruzalem n' anavezfe ket ar pez a zo c'hoarvezet er gêr-se en derveziou-man ? — Petra ? emezan. » Hag e respontjont : « Diwar-benn Jezuz a Nazared, a zo bet eur Profed galloudus en e oberou hag en e gomzou dirak Doue hag ar bobl ; laket eo bet d'ar maro war ar groaz gant Prinsed ar Veleien hag hor barnerien. Hogen, ni hor boa fizians e tlee delivra Israel. Met setu aman tri dervez abaoe m'eo c'hoarvezet kement-se. Gwir eo, souezet-bras omp bet o klevout merc'hed a zo ganeomp. Aet a-raok d'ar bez, n'o deus

ket kavet ar c'horf, hag o deus lavaret d'eomp o deus gwelet aelez a zisklerias d'ezo eman e buhez. Lod ac'hanomp a zo aet ivez d'ar bez hag o deus kavet an traou evel ma lavaras ar merc'hed ; met Jezuz, n'o deus ket her c'havet. »

Neuze e lavaras Jezuz d'ezo : « O tud diskiant, pell ho kalon o kredi kement a zo bet diskleriet gant ar Brofeded ! Ha ne dlee ket ar C'hrist gouzanv an holl draou-se evit mont da c'houde en e c'hloar ? » Hag o komans dre Voizez, e komzas diwar-benn an holl Brofeded, hag e tisplegas d'ezo ar pez a oa merket er Skritur-Sakr diwar e benn.

Pa voent tost d'ar vourc'hadenn, e reas an neuz da vont pelloc'h. Met i a glaske hen derc'hel, en eur lavarout : « Chomit ganeomp, eman an noz o tont ha diskennet eo dija an deiz. » Hag ez eas ganto en ti. E-pad m'edo ganto ouz taol, e kemeras bara, her bennigas, her rannas hag her c'hinnigas d'ezo. Neuze e tigoras o daoulagad hag ec'h anavevezjont anezan, met hen a yeas kuit diouto. Hag e lavarjont an eil d'egile : « Pegen tomm ne oa ket hor c'halon en hor c'hreiz, e-pad ma komze ouzomp a-hed an hent ha ma tisplege d'eomp ar Skritur-Sakr ? » Hag e savjont kerkent da zistrei da Jeruzalem.

Kaout a rejont bodet (*er Gambrlid sur a-walc'h*) an Unnek hag ar re a oa ganto. Ar re-man a lavaras d'ezo : « Resusitet eo an Aotrou e gwirionez, hag en em ziskouezet en deus da Ber. » Hag i a gontas d'o zro ar pez a oa c'hoarvezet ganto e-pad o beaj ha penaos o

doa hen anavezet, p'en doa rannet ar bara asamblez ganto.

KENTEL

E-pad m'edo Jezuz e ti diskibien Emmaüs, a lavar d'eomp an Aviel, e kemeras bara, ha, goude beza her benniget, da lavarout eo konsakret, her c'hinnigas d'ezo; ha kerkent ha m'o doe en em unanet gantan dre ar gomunion, ec'h anavezjont anezan hag e santjont o c'halon beuzet en eur mor a levenez.

N'eo ket souezus e tougfe ar gomunion frouez ken kaer, rak, pa gomunier, n'eo ket grasou hepken a resever, met an Hini eo ar soursenn eus an holl c'hrasou, an Aotrou Doue e-unan, hag *en em unani* a reer gantan en doare ar strisa.

Hor c'horf hag ar boued a gemeromp, a zeu da veza ken unanet ma ne reont mui nemet unan. E mare ar gomunion, e c'hoarvez ivez kemend-all gant Jezuz ha ganeomp. Hor Salver a ziskenn ennomp hag a ra d'eomp beva eus e vuhez. Hen a chom ennomp ha ni a chom ennan. Ne reomp mui nemet unan.

Eur gomunion vat *a gresk ennomp buhez ar c'hras hag a dor nerz an techou fall.* Evel ma teu nerz ar c'horf da greski dre ar boued a zebr, evel-se ivez e teu karantez an ene da grenvaat dre ar gomunion. Neuze eo aesoc'h d'eomp derc'hel penn d'hor techou fall ha trec'hi war enebourien hor silvidigez.

Ar gomunion vat a zo ouspenn *eun errez* (1) *eus ar rezureksion glorius:* « An neb a zebr va c'horf hag a ev va gwad, eme Hor Salver, en devo ar vuhez a bado da viken, ha d'an deiz diweza eus ar bed, me a raio d'ezan sevel eus a varo da veo. » Setu aze penaos e

(1) Gage e galleg.

teu ar gumunion da santelaat, neket hepken an ene, met ivez ar c'horf.

Ma ne zoug ket atao Sakramant an Aoter kement-se a frouez, n'eo nemet abalamour ma komunier gant nebeut a zevosion, hep bolontez vat ebet da chanj buhez ha da vont war wellaat ! Hor Salver en deus c'hoant bras d'en em unani ganeomp. Deomp eta d'e reseo ken lies gwech ha ma c'hellomp. Met a-raok tostaat ouz an Daol-Santel, n'ankounac'haomp ket lakat en hor c'halonou santimanchou a feiz krenv hag a garantez virvidik, ha pa vo diskennet Hor Salver ennomp, chomomp gantan ar pella ar gwella d'e adori, d'e drugarekaat ha da c'houlenn digantan an holl c'hrasou hon eus ezomm. Evel-se e raimp komunionou santel hag e vevimp atao muioc'h-mui e karantez an Aotrou Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h... An neb a zebr va c'horf, a chom ennoun ha me ennan... Hennez a vevo da viken.* »

(178)

Da zeiz ar Pask, diouz an abardaez, Jezuz en em ziskouez d'e ebestel, er Gambrlid, hag a sav sakramant ar Binijenn.

Hogen, e-pad ma komze an diskibien etrezo evel-se, an noriou serret gant aon rak ar Juzevien, Jezuz en em ziskouezas en o c'hreiz hag a lavaras d'ezo : « Ar peoc'h ra vo ganeoc'h ! Me eo, n'ho pet ket aon. »

Met i, strafuilhet ha spontet, a gave d'ezo gwelout eun teuz [1]. Hag e lavaras d'ezo : « Perak oc'h strafuilhet ? Perak ez eus disfizians en ho kalonou ? Sellit ouz va daouarn hag ouz va zreid, me eo e gwirionez. Dournatit ha gwelit. Eun teuz n'en deus a gig nag a eskern, evel m'am eus-me. » Ha goude beza komzet evel-se, e tiskouezas d'ezo e zaouarn hag e dreid hag e gostez. O veza na gredent ket c'hoaz ha ma oant souezet, ken bras e oa o joa, e lavaras d'ezo : « Hag eun dra bennak hoc'h eus aman da zebri ? » Kinnig a rejont d'ezan eun tamm pesk rostet hag eun nebeudig mel. Debri a reas dirazo, hag e kemeras ar pez a chome da rei d'ezo.

O gourdrouz a reas evit o disfizians hag o c'halon galet, abalamour n'o doa ket kredet ar re o doa e welet resusitet. Hag e lavaras d'ezo : « Setu aze ar pez a zisplegen d'eoc'h, p'edon c'hoaz ganeoc'h, e tlee dont da wir kement tra a zo bet skrivet diwar va fenn e Lezenn Moizez, er Brofeded hag er Salmou. Neuze e tigoras d'ezo o spered, d'ober d'ezo kompren ar Skritur, hag e lavaras d'ezo : « Evel-se eo skrivet, hag evel-se e tlee ar C'hrist gouzanv ha resusita eus a-douez ar re varo d'an trede deiz, hag, en e hano, beza prezeget ar binijenn ha pardon ar pec'hejou dre an holl vroiou, o komans dre Jeruzalem. C'houi a zo test a gement-man. »

A-nevez e lavaras d'ezo : « Ar peoc'h ra vo ganeoc'h ! Evel m'oun bet digaset gant va Zad, me ivez ho kas. » Ha goude ar c'homzou-se, e reas warno eur

(1) Fantôme e galleg.

c'houezadenn hag e lavaras d'ezo : « Resevit ar Spered-Santel ; ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met dalc'hint e vint d'ar re ho pezo o dalc'het d'ezo. »

KENTEL

A-wechou e vez klevet tud o lavarout : « *Ar gofesion* a zo bet savet gant ar veleien. I eo o deus da genta gourc'hemennet d'an dud kofes d'ezo o fec'hejou. »

Penaos eta e c'heller kredi eun hevelep sorc'henn ? Lezenn ar gofesion a zo ar memes hini evit an holl : ar veleien, an eskibien, an Tad santel ar Pab koulz hag ar re-all, a dle mont da gofes, pa vez eun dra bennak o vec'ha d'ezo o c'houstians. Hag e vijent ket diskiant a-walc'h evit dougen eul lezenn evel-se ? Tremen euriou war euriou en eur gador-gofez, o selaou a bep seurt pec'hejou hag a bep seurt tud, n'eo ket plijadurus, pell ac'hano ; ar veleien koulskoude a rank hen ober evit heulia lezenn ar gofesion; hag e vijent ket diskiant a-walc'h evit dougen eun hevelep lezenn ? Ha neuze, ma 'z eo gwir eo bet savet ar gofesion gant ar veleien, pere eo eta ar veleien-se, ha pe da vare o deus gourc'hemennet kemend-all d'ar gristenien fiziet enno ? Den n'her goar, ha n'eo ket diaes gouzout perak. ***Rak Lezenn ar gofesion a zo bet savet, neket gant ar veleien, met gant Hor Salver Jezuz-Krist e -unan,*** ar wech kenta m'en em ziskouezas d'e ebestel goude e Rezureksion, hag abalamour da-se, abaoe ar penn kenta eus an Iliz, e welomp ar gristenien o kofes o fec'hejou d'ar veleien evit kaout ar pardon anezo.

D'an amzer ma prezege an Aviel, Hor Salver en doa alies pardonet o fec'hejou d'ar re a gave din eus

ar c'hras-se; met ne dlee ket chom atao war an douar, ha setu perak, a-raok kuitaat ar bed-man, e roas ar memes galloud d'e ebestel : « Resevit ar Spered Santel, emezan; ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met dalc'hit e vint d'ar re ho pezo o dalc'het d'ezo. »

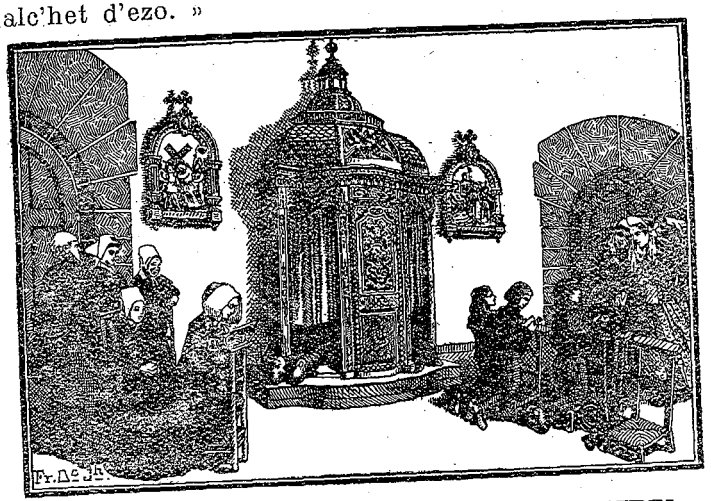

AR GADOR-GOFEZ, PE LEZ-VARN AR BINIJENN

« Resevit ar Spered-Santel ; ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met dalc'het e vint d'ar re ho pezo o dalc'het d'ezo. »

(Komzou H. S. Jezuz-Krist d'e ebestel, ha d'ar veleien a dlee dont war o lerc'h.)

Setu savet eur sakramant nevez, sakramant ar binijenn; setu laket an ebestel, hag ar veleien war o lerc'h, da varnerien war ar c'houstiansou.

Met evit gouzout pe da vare rei an absolvenn ha pe da vare he nac'h, ar beleg a rank gouzout e pe stad eman koustians ar re a zeu d'e gaout. Anez-se, anat eo, n'hellfe ket dougen war ar c'houstiansou-se eur setans hag a vefe hervez ar gwir hag al lealded. Hogen,

n'eus nemet ar bec'herien o-unan hag a c'hellfe rei d'ezan da anaout e pe stad eman o ene. M'o deus c'hoant eta da gaout an absolvenn digantan hag ar pardon digant Doue, eo ret-mat d'ezo kofes d'ezan o fec'hejou.

Ar gofesion a ra d'an den en em izelaat ha lakat e ourgouilh dindan e dreid; dre eno ez eo ar gwella louzou enep klenvejou an ene, rak ma kouez an den ken alies er pec'hed, petra a zo kaoz d'ezan peurliesa nemet e ourgouilh ? Ouspenn-se, ar gofesion, hag ar gofesion hepken, a laka ar peoc'h en e goustians hag a ra d'ezan en em deurel gant fizians etre divrec'h an Aotrou Doue.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e Ebestel ha d'an holl veleien war o lerc'h : « *Resevit ar Spered Santel : ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re ho pezo pardonet d'ezo, met dalc'het e vint d'ar re ho pezo o dalc'het d'ezo.* »

(179)

Eiz deiz goude Pask. — Sant Tomaz ne fell ket d'ezan kredi ez eo resusitet Hor Salver, nemet her gwelout a rafe ; Jezuz en em ziskouez d'ezan.

Hogen Tomaz, unan eus an Daouzek, hanvet Didim, n'edo ket gant an diskibien, pa zeuas Jezuz. Ar re-all a lavaras d'ezan : « Gwelet hon eus an Aotrou. » Met hen a lavaras d'ezo : « Ma ne welan ket en e zaouarn merk en tachou, ma ne lakan ket va

biz e toullou an tachou ha va dourn en e gostez, ne gredin ket. »

JEZUZ EN EM ZISKOUEZ DA SANT TOMAZ

« *Abalamour m'ac'heus va gwelet, Tomaz, ec'h eus kredet, Eürus ar re n'o deus ket gwelet, hag o deus kredet.* »

(komzou H. S. Jezuz-Krist da S. Tomaz)

Eiz dervez goude, edo adarre bodet an diskibien er memes lec'h, ha Tomaz ganto. Jezuz a zeuas, an noriou klozet, hag, en em gavet en o c'hreiz, e lavaras : « Ar peoc'h ra vo ganeoc'h ! » Da c'houde e lavaras da Domaz : « Laka da viz aman, ha sell ouz va daouarn ; tosta ivez da zourn ha laka anezan em c'hostez ; na chom ket da argila, met kred. » Tomaz a respontas : « Va Aotrou ha va Doue ! » Jezuz a lavaras d'ezan : « Abalamour m'ac'h eus va gwelet, Tomaz, ec'h eus

kredet. Eürus ar re n'o deus ket gwelet hag o deus kredet ! »

KENTEL

An ebestel, laouen o welout o Mestr leun a vuhez, a yeas d'ar red da gaout Tomaz : « Ni hon eus gwelet an Aotrou, emezo. » Sur e oant eus ar pez a lavarent; met Tomaz n'o c'hredas ket da genta : « Ma ne welan ket anezan va-unan, emezan, ne gredin ket. »

Selaouit mat en-dro d'eoc'h, hag e klevoc'h ivez ar memes komzou en amzer-vreman war muzellou lod eus an dud; pa zispleger dirazo gwirioneziou ar relijion, e lavaront raktal : « A-raok kredi an traouse, e karfemp o gwelout gant hon daoulagad hon-unan; eun den fur ne gred nemet ar pez a wel. » Hag e nac'hont miraklou an Aviel ha re Lourd, hag e nac'hont zoken an Aotrou Doue, an ene, ar baradoz hag an ifern !

Na diskiant eo an dud-se e gwirionez ! Ma ne gredont nemet ar pez a welont, petra eta a chom ganto da gredi ? Nebeut a dra, a dra-sur, rak eus ar pez o deus klevet gant ar re-all pe lennet e leoriou, n'o deus gwelet koulz lavaret netra gant o daoulagad o-unan. Evel-se Klovis, Napoleon, ar broiou hag ar c'hêriou pell, kement tra o deus desket en istor hag e jeografi, setu aze tud ha traou ha n'o deus biskoaz gwelet ! Daoust ha ne gredfent ket enno kennebeut ?

A-walc'h hon eus lavaret evit diskouez pegen diboell eo an dud-se. An neb en deus eun tammig skiant hepken, a oar mat-tre n'eo ket ret d'ezan beza gwelet miraklou an Aviel ha re Lourd evit kredi enno. A-walc'h eo d'ezan kaout diwar o fenn testeni tud o deus o gwelet o-unan hag a zo din da veza kredet.

Hogen n'eo ket testeniou evel-se a vank d'eomp. Miraklou Hor Salver Jezuz-Krist a zo bet displeget d'eomp gant e ebestel, hag, evit diskouez d'eomp e oa ar wirionez ganto, o deus skuilhet o gwad betek ar berad diweza kentoc'h eget nac'h o Mestr. Tud evel-se, daoust hà n'heller ket o c'hredi war an taol ? Evit miraklou Lourd, e rankomp lavarout ar memes tra ; penaos e c'hellfemp chom hep kredi enno, p'hon eus diwar o fenn testeniou medisined brudet eus pep korn eus ar bed a zo bet e Lourd o-unan hag o deus studiet ar burzudou-se gant ar vrasa evez ?

Eun den a skiant vat a oar mat-tre ivez n'eo ket ret d'ezan beza gwelet e ene, Doue, ar baradoz hag an ifern evit kredi enno. Mouez e goustians, ar bed a wel en-dro d'ezan ha kelennadurez Hor Salver Jezuz-Krist a zo evitan testeniou sklaer na varv ket an den a-berz hag ez eus eur Mestr bras a roio da bep-hini hervez e oberou, d'ar re vat ar baradoz, d'ar re fall an ifern.

Bezomp eta tud a feiz, n'eus netra furoc'h ; an Aotrou Doue en deus roet d'eomp merkou splann eman ar wirionez er Skritur-Sakr hag en Iliz katolik ; kredomp enno gant hon holl nerz ha SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da sant Tomaz : « *Eürus ar re n'o deus ket gwelet hag o deus kredet.* »

(180)

Jezuz en em ziskouez d'e ebestel war bord lenn Jenezared hag a ra ganto eur besketerez vurzudus.

An unnek Abostol a yeas d'ar Galile. Ha Jezuz en em ziskouezas a-nevez d'e ziskibien war bord lenn Jenezared, setu aman penaos. Simon-Per ha Tomaz, Natanael ha mibien Zebede, ha daou all eus an diskibien, a oa asamblez. Simon-Per a lavaras d'ezo : « Mont a ran da besketa. » Lavarout a rejont d'ezan : « Ni a ya ganit. » Hag ez ejont, ha setu i o pignat en eur vag, met ne bakjont netra en noz-se. Deut ar mintin, Jezuz en em gavas war bord al lenn, met an diskibien ne ouient ket e oa-hen Jezuz. Lavarout a reas d'ezo : « Bugale, n'hoc'h eus netra da zebri ? — Nann, emezo. — Mat, taolit ho roued a-zehou d'ar vag, hag e kavoc'h. » Hen teurel a rejont, ha n'hellent mui tenna anezi, kement a besked a oa enni. An diskibl karet gant Jezuz (*da lavarout eo sant Yann*) a lavaras neuze da Ber : « An Aotrou eo. »

Pa glevas Per edo an Aotrou eno, e lakas e vantell hag e c'houriz, rak e noaz e oa, hag e lammas er mor. An diskibien all a zeuas gant ar vag (rak tost e oant d'an douar, war-dro daou-c'hant ilinad), o tigas o roued leun a besked. Diskennet d'an douar, e weljont glaou beo, ha pesked war ar glaou, ha bara. Jezuz a lavaras d'ezo : « Digasit unan bennak eus ar pesked hoc'h eus nevez paket. » Simon-Per a bignas er vag, ha daoust d'an niver bras a besked a oa ennan, ne voe ket roget ar roued. Jezuz a lavaras d'ezo : « Deuit ha debrit. » Hag hini ebet eur ar re a oa o tebri gantan, ne grede goulenn outan : « Piou oc'h ? » Rak gouzout mat a raent e oa-hen an Aotrou. Jezuz a dostaas, a gemeras ar bara, a roas d'ezo eun tamm, ha pesked ivez.

An drede gwech e oa da Jezuz d'en em ziskouez d'e ziskibien, abaoe ma oa resusitet eus a-douez ar re varo.

KENTEL

Ar pez hon eus lennet betek-hen diwar-benn Rezureksion Hor Salver, a zo c'hoarvezet er Jude, e Jeruzalem hag e kêr Emmaüs. Hogen, goueliou Pask eur wech tremenet, an ebestel, hervez m'en doa gourc'hemennet d'ezo Hor Salver, a zistroas d'ar Galile, ha Jezuz e-unan a yeas di a-raozo. Er vro-se, e-lec'h m'en doa graet kement a brezegennou hag a viraklou, e felle d'ezan rei d'e ebestel e gelennadurez diweza a-raok kuitaat ar bed-man.

Eun abardaez, an ebestel a yeas da besketa, met ne bakjont netra en noz-se. Deut ar mintin, Jezuz en em gavas war bord al lenn, hag, eur pennad goude, e reas eur mirakl bras dirak e ziskibien : Ober a reas d'ezo teurel o roued, ha kement a besked en em gavas enni war an taol ma n'hellent mui tenna anezi; hogen, a lavar d'eomp an Aviel. « An ebestel n'hen anavezent ket da genta. »

Taolomp evez mat ouz ar c'homzou-se. Daoust ha ne verkont ket d'eomp ar pez a c'hoarvez hirio ivez gant an darn-vuia eus ar gristenien ? Jezuz, abaoe pell

'zo, a zo noz-deiz o chom en hon touez en e Sakramant a garantez, ha koulskoude siouaz ! nag a hini n'hen anavezont ket ! Nag a hini n'o deus sonj ebet anezan ha n'en em zirenkont morse evit mont d'e gaout! Bep mintin, e mare an oferenn, e ra en o c'hichen eur burzud dispar a laka an aelez hag eneou ar purkator da dridal gant ar joa, hag i, n'eus forz pegen dibrez e vefent, ne deont morse d'an iliz. Lod anezo zoken n'o deus ket a vez o lakat gourc'hemennou e Iliz dindan o zreid hag a vankout d'an oferenn da sul. Bep mintin e kinnig d'ezo e Gorf Sakr hag e lavar d'ezo evel d'an ebestel war bord lenn Jenerazed : « Kemerit da debrit », hag i, e-lec'h senti outan, a chom meur a viz ha meur a vloaz a-wechou zoken hep tostaat ouz an Daol-Santel !

Ma 'z eo chomet Hor Salver ganeomp en hon ilizou, n'eo nemet dre garantez evidomp, evit maga hon eneou ha rei d'eomp perz en e veritou. Na poanius eo eta gwelout ar gristenien ken lezirek all da vont d'e gaout ! Nag a dud klanv a ra beajou hir hag a zispign kalz arc'hant evit klask ar yec'hed, ha c'hoaz alies, ne gavont ket ar pez a glaskont. Ni hon eus ekreiz hor parreziou an Hini a ro nerz ha buhez da gement tra a zo, ha ne reomp ket koulz lavaret netra evit kaout digantan yec'hed hon eneou !

Ha ne dalv ket klask digareziou ha lavarout n'hon eus ket amzer da vont d'e gaout. Amzer a-walc'h a vez kavet evit kaout soursi ouz traou ar bed-man ha poan a-walc'h a vez kemeret ganto. Evit tostaat ouz Hor Salver en e Sakramant a garantez, e vefe kavet amzer a-walc'h ivez, ma vefe c'hoant d'hen ober. Ar pez a vank d'eomp, neket amzer eo, met karantez evit an Aotrou Doue ha soursi ouz silvidigez hon ene.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver da santez Marc'harid-Mari : « *Setu aman ar galon-se he deus kement karet an dud ha na reseo digant an darn-vuia anezo nemet dismegans ha dispriz en he Sakramant a garantez.* »

(181)

Jezuz a laka sant Per evit mat e penn an Iliz, hag a ro d'ezan da anaout e vo merzeriet.

Goude m'o doe debret an Ebestel, Jezuz a lavaras da Simon-Per : « Simon, mab Yann, va c'harout a rez muioc'h eget ar re-man ? » Respont a reas : « Ya, Aotrou, gouzout a rit ho karan. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Bez pastor va denved bihan. » Eun eil gwech e lavaras d'ezan : « Per, mab Yann, va c'harout a rez ? » Per a respontas : « Ya, Aotrou, gouzout a rit ho karan. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Bez pastor va denved bihan. » Evit an drede gwech e lavaras d'ezan : « Simon, mab Yann, va c'harout a rez ? » Per a voe glac'haret o klevout Jezuz o c'houlenn outan evit an drede gwech : « Va c'harout a rez ? » Hag e respontas : « Aotrou, c'houi a anavez pep tra, c'houi a oar ho karan. » Jezuz a lavaras d'ezan : « Bez pastor va denved bras. E gwirionez, e gwirionez, m'hel lavar d'it, pa oas yaouankoc'h, e lakes da-unan da c'houriz en-dro d'it hag ez aes el lec'h ma kares ; met,

pa vi deut koz, ec'h astenni da zaouarn, hag eun all a lako d'it da c'houriz ha da gaso d'al lec'h na fello ket d'it mont. » Kement-se a lavaras evit diskouez dre beseurt maro e tlee Per enori Doue. Ha goude beza komzet evel-se, e lavaras d'ezan : « Deus war va lerc'h. »

KENTEL

Evel m'hon eus her gwelet dija, Jezuz en doa prometet da Ber e vije laket e penn e Iliz a-bez : « Te a zo Per, en doa lavaret d'ezan, da lavarout eo maen, ha war ar maen-se me a savo va Iliz, ha doriou an ifern ne vint ket trec'h d'ezi. »

Hirio e welomp Hor Salver o lakat e abostol en e garg evit mat. Met a-raok e fell d'ezan rei d'ezan eur gentel vras. M'en deus e lezet da nac'h anezan e-pad e Basion, ne oa nemet evit deski d'ezan beza izel a galon ha kaout diwezatoc'h truez ouz ar bec'herien, pa zeufent da goueza d'o zro. Digas a ra sonj d'ezan pegen dibarfet eo bet, ha war ar memes tro e ro d'ezan an tu da rapari e bec'hed. Sant Per en doa lavaret d'Hor Salver : « Ha pa zeufe ar re-all da veza gwallskoueriet ganeoc'h, me ne vin ket. » O sonjal er c'homzou-se hag o tiskouez d'ezan an ebestel all, Jezuz a c'houlenn outan : « Simon, va c'harout a rez muioc'h eget ar re-man ? » Per, glac'haret, ne gred mui en em sevel dreist an ebestel all : « Aotrou, emezan, gouzout a rit ho karan. » Diou wech all c'hoaz e c'houlenn Hor Salver outan hag hen en deus karantez evitan. Teir gwech en doa an Abostol nac'het e Vestr; teir gwech ivez e rank breman diskleria d'ezan e garantez; ha neuze e ro Jezuz d'ezan ar garg a bastor : « Bez pastor va denved bihan, a lavar-hen d'ezan, da lavarout

eo bez pastor ar bobl kristen, ha pastor va denved bras, da lavarout eo pastor va ebestel all hag an eskibien a zeuio war o lerc'h. »

Setu eta sant Per laket e penn an Iliz a-bez. Hepdale en em servijo eus e c'halloud. Kerkent ha ma vo pignet Hor Salver d'an Nenv, e welimp anezan o choaz eun abostol nevez e plas Judaz ; hen eo a raio d'ar bobl ar brezegenn genta ; hen eo a reno e pep tra ar gristenien genta, hag an holl a sento outan evel ouz Hor Salver e-unan.

Goude beza laket Per en e garg, Jezuz a lavaras d'ezan : « Pa oas yaouankoc'h, e lakes da-unan da c'houriz en-dro d'it hag ez aes e-lec'h ma kares; met pa vi deut koz, ec'h astenni da zaouarn; eun all a lakaio d'it da c'houriz ha da gaso d'al lec'h na fello ket d'it mont. » Dre ar c'homzou-se, e verke d'e abostol e tlee koueza etre daouarn e enebourien ha beza laket ganto d'ar maro. Kement-se a c'hoarvezas e gwirionez e kêr Rom er bloaz 64. Eno e voe staget sant Per ouz ar groaz, met o veza n'en em gave ket din da vervel evel e Vestr, e c'houlennas beza staget warni e benn en traon.

Evel-se e varvas ar pab kenta. War e lerc'h ez eus deut Pabed all, hag en enor d'ezan ez int deut da chom da Rom. Eveltan o deus kendalc'het da ren an Iliz, rak eveltan e talc'hont war an douar-man plas Hor Salver Jezuz-Krist. Grasou an Aotrou Doue a ya evel-se betek an distera eus ar gristenien, hervez an urz a zo bet choazet gant Hor Salver, evit ma c'hellje an holl en em savetei. An dud fidel a zo kelennet gant ar veleien; ar re-man a zo gouarnet gant an eskibien, ha dreist an eskibien o-unan, eman an Tad Santel ar Pab, sklerijennet ha skoazellet gant ar Spered-Santel.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver diwar-benn e Iliz : « *An hini ho selaou, am selaou ; an hini ho tispriz, am dispriz, hag an hini am dispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset.* »

(182)

Jezuz en em ziskouez d'e ebestel war eur menez eus ar Galile hag o c'has da brezeg e Aviel d'ar bed holl.

An unnek abostol a yeas war eur menez eus ar Galile, e-lec'h m'en doa Jezuz roet urz d'ezo da vont.

Eno en em ziskouezas da ouspenn 500 diskibl asamblez. Hen adori a rejont, p'her gweljont. Hiniennou koulskoude a oa en arvar. Jezuz a dostaas hag a lavaras d'e ebestel : « Pep galloud a zo bet roet d'in en Nenv ha war an douar. It eta dre ar bed holl : prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; kelennit an holl boblou, badezit-i e hano an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel, deskit d'ezo derc'hel da gement tra am eus gourc'hemennet d'eoc'h. Setu m'emaoun ganeoc'h bemdez betek fin ar bed. An neb a gredo hag a vo badezet, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet. Setu aman ar burzudou a raio ar re o devo kredet : em hano e kasint kuit an drouk-sperejou ; komz a raint yezou nevez ; kregi a c'hellint en naered hep droug ebet, ha ma evont eun ampoezon bennak, ne noazo ket d'ezo ; astenn a raint o daouarn war ar re glanv, hag ar re glanv a vo pareet. »

KENTEL

Goude beza laket sant Per e penn an Iliz, Jezuz a fell d'ezan rei e-unan galloud d'ar vicherourien a dle labourat asamblez gantan. Abalamour da-se en deus galvet e ebestel war eur menez uhel eus ar Galile, ar menez Tabor sur a-walc'h, pe marteze menez en Eiz-Eürusted.

Da heul an ebestel ez eus deut, a lavar d'eomp sant Paol, ouspenn 500 diskibl, c'hoant d'ezo da welout eur wech c'hoaz ar Mestr mat en deus graet en o zouez kement a brezegennou hag a viraklou.

Eno eta, dirak ar bobl tud-se, e sav Hor Salver e vouez evit rei d'e ebestel e destamant. Ar Rouantelez eo deut da sevel war an douar, setu m'eo savet e gwirionez. Ar Rouantelez-se eo e Iliz; Hen eo ar penn anezi; met, o veza m'eman o vont da zistrei d'ar baradoz, e karg sant Per hag e ebestel all da gender-c'hel gant e labour ha da astenn an Iliz-se betek ar penn pella eus ar bed, hag e ro d'ezo da anaout e vo a bep seurt burzudou da heul o frezegennou, evit rei muioc'h a nerz d'o chomzou. An dra-man a zeuio da wir dreist-holl en amzeriou kenta eus an Iliz.

Prezeg an Aviel, klask tud d'o sikour evit al labour-se, kas re-all d'hen ober en o flas, pa ne vint mui war an douar, evit ma vo sklerijennet an holl boblou betek fin ar bed, derc'hel mat d'an holl gwirioneziou en deus desket d'ezo, digemer an dud en e Iliz o rei d'ezo ar vadeziant en doare merket gantan, setu aze eta ar garg hag ar galloud bras o deus bet digant Hor Salver an ebestel hag ar re-holl a dlee dont war o lerc'h.

An ebestel, sentus ouz o Mestr, a zo aet hag o deus prezeget. Ar re a zo deut war o lerc'h, o deus graet kemend-all. Hirio, tost da zaou vil vloaz goude Hor Salver Jezuz-Krist, eo mat d'eomp anaout al labour o deus graet : evit-se greomp eun taol-lagad war an daolenn a zo aman el leor : « Penaos ! a lavaro marteze meur a hini, goude daou vil vloaz ez

Jezuz a ro d'e Ebestel ar garg hag ar galloud da brezeg an Aviel : « It, emezan, dre ar bed holl ; prezegit an Aviel d'an holl grouadurien... An neb a gredo hag a vo badezet, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet. »

eus c'hoaz kemend-all a dud ha n'o deus ket klevet hano eus an Aviel ! »

Ya, a dra-sur, evel-se eman an traou, ha retmat eo her gouzout evit ma c'hello pep-hini ac'hanomp diskenn doun en e goustians ha gwelout hag hen n'en deus ket eun dra bennak da rebech d'ezan e-unan war ar poent-se; rak, evel ma lavar ar Skritur-Sakr : « An Aotrou Doue en deus karget pep-hini ac'hanomp eus e nesa. » Hor Salver Jezuz-Krist en deus skuilhet e wad evit an holl. Petra hon eus-ni graet evit lakat an

dud divadez da gaout eveldomp perz en e veritou ? Ar visionerien a ya betek ar penn pella eus ar bed da gas d'ar baganed paour sklerijenn an Aviel. Petra hon eus-ni graet evit o sikour dre hor pedennou hag hon aluzenou ? N'eus anezo holl nemet eun nebeut milierou ha pep-hini en deus da soursial ouz 130.000 ene bennak ! Petra hon eus-ni graet evit kreski an

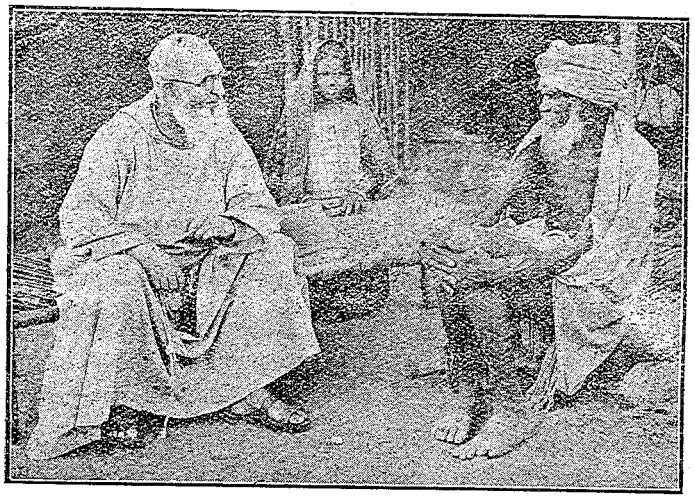

Sentus ouz gourc'hemenn o Mestr, an Ebestel o deus prezeget an Aviel da gement bro a oa anavezet en o amzer. Hirio ivez, ar misioner a gendalc'h gant ar memes labour. Dre garantez evit an eneou, ez a d'ar broiou pell, hag eno e tremen eus an eil ti d'egile en eur gomz d'ar baganed eus an Aotrou Doue en em c'hraet den evit o savetei ha maro evito war eur groaz.

niver anezo ? Ya, diskennomp doun en hor c'houstians ha komprenomp ervat hon dever e-kenver Breuriez ar Feiz; eur c'hristen ha n'eo kristen nemet evitan e-unan, n'eus deus a gristen nemet an hano !

Al labour a zo bet graet abaoe daou vil vloaz, a

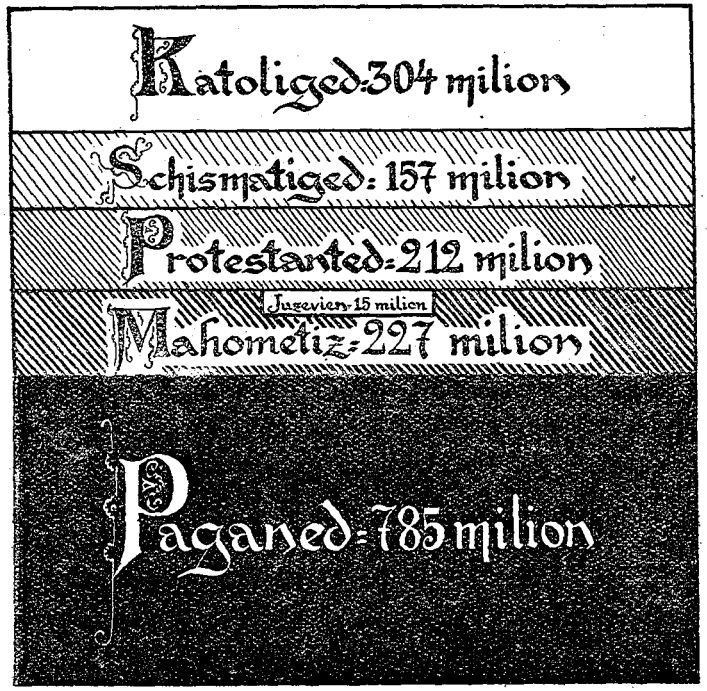

TAOLENN DA LENN, DAOULINET DIRAK EUR C'HRUSIFI.

Tost da 2.000 vloaz goude maro H. S. Jezuz-Krist, nag a dud a zo er-maez eus ar wir Iliz ! Nag a hini, siouaz ! ha n'o deus ket c'hoaz klevet hano eus eun Doue madelezus en em c'hraet den dre garantez evito ha maro war eur groaz evit o savetei ! Ni hon eus resevet ar Feiz kristen ; ha graet hon eus ar pez a oa en hor galloud evit kas ar Feiz-se d'ar broiou pell ? — Ni hon eus perz e meritou Hor Salver! ha graet hon eus ar pez a oa en hor galloud evit rei d'ar baganed. perz er memes meritou hag lakat amezo war hent ar baradoz ?

Daoulinomp dirak skeudenn Hor Salver stag ouz ar Groaz, ha greomp hon eksamin a goustians war ar poenchou-se.

zo bihan a-walc'h eta e-kichen an hini a chom d'ober, ha koulskoude, ret eo her gouzout ivez, eul labour souezus-meurbet eo. An Iliz, en desped da enebourien a bep seurt, he deus en em astennet war ar bed holl, hag hirio, muioc'h eget biskoaz, e kendalc'h da sklerijenna ha da savetei an eneou. Etre 2 ha 3 milion a dud badezet ha kelennet, setu aze ar gounid kaer a ra bep bloaz ! Na fallgalonomp ket eta; dre hor pedennou hag hon aluzenou, sikouromp hor misionerien da skrigna hor feiz dre ar bed; kasomp d'ezo misionerien yaouank ar muia ma c'hellimp, hag evel-se e vo saveteet bemdez muioc'h-mui a eneou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Setu m'emaoun ganeoc'h bemdez betek fin ar bed. An neb a gredo hag a vo badezet, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet.* »

(183)

Jezuz en em ziskouez d' ebestel evit ar wech diweza e Jeruzalem hag a c'houlenn diganto chom eno ken n'o devo resevet ar Spered-Santel.

Jezuz en em ziskouezas d'an unnek abostol, e-pad m'edont ouz taol e Jeruzalem, hag a gemennas d'ezo chom tost d'ar gêr-man en eur lavarout : « Me a zigaso d'eoc'h an donezon prometet gant va Zad hag am eus roet d'eoc'h da anaout dre va c'homzou. Chomit eta e

kêr, betek ma vezoc'h bet gwisket gant eun nerz eus an Nenv. Yann en deus badezet dre an dour, met c'houi a vo badezet dizale er Spered-Santel. » An ebestel eta, bodet, a c'houlennas outan : « Aotrou, ha deut eo an amzer ma savoc'h rouantelez Israel ? » Respont a reas d'ezo : « Neket d'eoc'h-c'houi eo da anaout an amzeriou nag ar poent en deus merket va Zad dre e c'halloud. Met, pa vo diskennet warnoc'h ar Spered-Santel, e resevoc'h eur gwiskamant a nerz hag e vezoc'h testou d'in e Jeruzalem, er Jude a-bez, er Samari, ha betek ar penn pella eus ar bed. »

KENTEL

An ebestel, war urz Hor Salver, o deus kuitaet ar Galile hag a zo deut da Jeruzalem. Er gêr santelman e fell da Jezuz en em ziskouez d'ezo evit eur wech diweza.

Kaer en deus bet Hor Salver sklerijenna e ebestel, betek an eur diweza e sonj d'ezo ez eo deut da gas ar Romaned kuit eus ar vro ha da sevel en-dro Rouantelez Israel : « Aotrou, emezo, ha deut eo an amzer ma savoc'h Rouantelez Israel ? » Met Jezuz ne respont ket d'ezo : « Neket d'eoc'h-c'houi eo, emezan, da anaout an amzeriou nag ar poent en deus merket va Zad dre e c'halloud. » N'eo ket ouz Rouantelez Israel e tle an ebestel kaout soursi breman, met ouz Rouantelez Doue, an hini eo deut Jezuz da sevel e gwirionez hag a zo digor breman d'an holl dud a volontez vat. Digas eneou niverus er Rouantelez-se o rei d'ezo ar vadeziant, prezeg an Aviel e pep lec'h ha beza test d'o Mestr e Jeruzalem, er Jude a-bez, er Samari ha betek ar penn pella eus ar bed, setu aze ar

pez o deus d'ober hiviziken. Al labour-se a vo tenn a dra-sur, hag en ebestel a zo dic'halloud, met Jezuz o skoazello : « Hep-dale, emezan, e tigasin d'eoc'h an donezon prometet gant va Zad hag am eus roet d'eoc'h da anaout dre va c'homzou.... a-benn eun nebeut derveziou, e vezoc'h badezet er Spered-Santel. »

Hag e gwirionez, a-benn dek dervez, e tiskennoz ar Spered-Santel war an ebestel, hag, en eun taol, e raio anezo tud nevez, tud dispont ha leun a furnez.

Sklerijenna hor spered ha rei nerz d'hor bolontez, setu aze ivez ar pez a ra ar Spered-Santel ennomp, pa resevomp anezan dre sakramant ar Gonfirmasion.

Ar gonfirmasion a zo eur Sakramant hag a ro d'eomp ar Spered-Santel gant e seiz donezon evit ober ac'hanomp kristenien barfet. Gant Hor Salver Jezuz-Krist eo bet savet, kement-se a zo sur; met pe da vare, kement-se n'ouzer ket ervat, rak an Aviel n'hel lavar ket d'eomp. Kredi a reer koulskoude e savas Hor Salver anezan etre e rezureksion hag an dervez ma pignas d'an Nenv, d'an amzer ma promete ar Spered-Santel d'e ebestel.

Da seiz hor badeziant e resevomp dija ar Spered-Santel, rak, ken lies gwech ha ma resever ar c'hras a santelez, e tiskenn e-barz hon ene koulz hag an daou Berson all eus an Dreinded. Met dre ar Gonfirmasion e ro d'eomp grasou nevez hag e toug ac'hanomp da veza aketusoc'h e servij Doue.

Ar Gonfirmasion a gresk ennomp buhez ar c'hras hag a ro d'eomp nerz da anzav hor feiz, ha pa vefe riskl evidomp da goll hor buhez. Ar Sakramant-se eo a rae d'an ebestel ha d'ar verzerien beza ken dispont dirak o barnerien. Dre eno e weler dioustu ar c'hemm a zo etre ar vadeziant hag ar gonfirmasion. Ar vadeziant a ra ac'hanomp kristenien; ar Gonfirma-

sion a ra ac'hanomp kristenien barfet. Ar vadeziant a ra ac'hanomp bugale da Zoue, ar Gonfirmasion a ra ac'hanomp soudarded da Jezuz-Krist. Eur merk a laka war hon ene ha na vo biken lamet diwarnan, hag ar merk-se a dle digas sonj d'eomp e tleomp beza atao prest da ziskouez hor feiz dre hor c'homzou hag hon oberou mat ha da zifenn Hor Salver Jezuz-Krist hag e Iliz enep an holl enebourien a ra brezel d'ezo.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *An neb am anzavo dirak an dud, me hen anzavo ivez dirak va Zad a zo en Nenv ; met an neb am nac'ho dirak an dud, me hen nac'ho ivez dirak va Zad a zo en Nenv.* »

(184)

Jezuz a ya gant e ebestel war menez an Olived hag a bign d'an Nenv dirazo.

Goude beza komzet evel-se, Jezuz a gasas e ebestel er-maez eus kêr Jeruzalem, war-du Betani, war menez an Olived. Sevel a reas e zaouarn d'o benniga. E-pad m'o bennige, en em zispartias diouto hag e savas dirazo d'an Nenv, e-lec'h m'eman azezet en tu dehou da Zoue. Hag eur goabrenn her c'huzas ouz o daoulagad.

Hag e-pad m'edont o sellout outan o pignat d'an Nenv, setu ma teuas d'o c'hichen daou zen, gwisket e gwenn, hag a lavaras : « Tud Galile, perak e sellit ouz an Nenv ? Jezuz, an Hini a zo pignet d'an Nenv

Jezuz a gasas e Ebestel er-maez eus kêr Jeruzalem war-du Betani, war Menez an Olived..... hag e savas dirazo d'an Nenv, e-lec'h m'eman azezet en tu dehou da Zoue. Hag eur goabrenn her c'huzas ouz o daoulagad.

dirak ho taoulagad, a ziskenno adarre evel m'hoc'h eus her gwelet o pignat. »

Ha goude beza e adoret, e tistrojont da Jeruzalem, laouen-holl. Hag e vezent atao en Templ o veuli Doue hag o lavarout bennoz d'ezan.

Kalz traou all en deus graet Jezuz c'hoaz ; ma vefent kontet penn-da-benn, ne gav ket d'in e c'hellfe ar bed rei plas d'an holl leoriou a vefe da skriva.

An dra-man a zo bet skrivet evit ma kredoc'h ez eo Jezuz ar C'hrist Mab Doue, hag evit m'ho pezo, o kredi, ar vuhez eternel.

KENTEL

O welout Hor Salver kuitaat an douar hag o sevel d'an Nenv, greomp eun taol-lagad war an amzer dremenet.

An Aotrou Doue en doa krouet hon tud kenta en eur stad eürus-meurbet; n'o doa poan ebet da c'houzanv, ha goude beza tremenet eun nebeut bloaveziou war an douar-man, e tleent mont d'ar baradoz hep tremen dre ar maro. Met eun dervez e tisentjont ouz o C'hrouer, ha kerkent e kouezjont en eur stad reuzeudik-meurbet, hag e voe serret dor ar baradoz outo o-unan hag ouz o bugale.

Met an eil Person eus an Dreinded-Sakr en deus bet truez ouzomp. Evit paea hon dle da justis e Dad, en deus kemeret eur chorf par d'hon hini hag eo deut war an douar da c'houzanv en hor plas. Tri bloaz ha tregont en deus tremenet e-touez an dud : tregont vloaz e ti bihan Nazared o labourat evel eur micherour, ha tri bloaz o prezeg e Aviel hag oc'h ober miraklou bras evit diskouez d'an dud e oa-hen Mab Doue en em c'hraet den.

Met en desped da gement-se, n'eo ket bet digemeret mat gant an dud. Enebourien digalon o deus graet brezel d'ezan, abalamour ma lavare e oa Mab da Zoue, hag a-benn ar fin o deus laket an dourn warnan ha graet d'ezan gouzanv eur maro spontus war ar groaz.

Goude beza chomet tri dervez er bez, Jezuz a zo savet eus a varo da veo dre e nerz e-unan. Abaoe daougent dervez eman gant e ebestel, o krenvaat o feiz, o rei d'ezo e genteliou diweza hag o tiazeza e Iliz evit mat.

Ha breman, p'en deus dasprenet an eneou ha digoret d'ezo adarre dor ar Baradoz, ez eo echu gantan e labour war an douar-man hag e tistro d'ar baradoz. Gervel a ra war Menez an Olived e ebestel, hag ivez sur-tre e Vamm Santel, Lazar, Marta ha Mari-Madalen, ha, goude beza o benniget, e sav dirazo war-du an Nenv dre e nerz e-unan.

Ar sent hag an aelez a zeu d'e ziambroug hag hen digemer evel eur Roue o tistrei d'ar gêr, trec'het gantan e holl enebourien. Goude kement a boan hag a zismegans eur perz ar bec'herien war an douar, setu aze eun digoll kaer evitan !

Jezuz a zo breman er baradoz, azezet en tu dehou da Zoue holl-c'halloudek, evel ma lavar d'eomp an Aviel. Dre ar c'homzou-se koulskoude, e vefe arabat d'eomp intent eman Hor Salver azezet eno evel eur Roue war eun tron. Doue o veza eur spered pur, n'hell kaout na tu dehou na tu kleiz. Komzou an Aviel a verk hepken eman Jezuz leun a c'hloar er baradoz, hag en deus eno eur galloud par da hini Doue e Dad.

Jezuz, evel den, n'eman ket hepken er baradoz, met ivez war an douar, e Sakramant an Aoter. Evel Doue evelato, eman e pep lec'h, e-giz an daou berson all eus an Dreinded-Sakr.

Ha setu echu ganeomp buhez Hor Salver Jezuz-Krist. Kalz traou all en deus graet c'hoaz, met n'int bet skrivet gant den ebet. Lod anezo a zo deut betek ennomp er memes tra dre ar Werc'hez Vari hag an ebestel; lod all n'anavezomp ket. A-walc'h a ouzomp koulskoude diwar e benn evit anzav ez eo e gwirionez Mab Doue diskennet war an douar evit hon dasprena. Ha setu perak, a-raok kimiada dioutan ha staga gant istor e Iliz, e tleomp hen adori gant ar vrasa doujans ha lavarout d'ezan a-greiz hor c'halon e vimp atao fidel d'e c'hourc'hemennou, da c'hortoz an dervez ma plijo gantan hon digemer ivez en e varadoz.

Evel-se bezet graet !

TEIRVET LODENN

Istor an Iliz[1]

pe

H. S. JEZUZ-KRIST

PREZEGET D'AR POBLOU

« Te a zo Per, da lavarout eo maen, ha war ar maen-se me a savo va Iliz, ha doriou an ifern ne vint ket trec'h d'ezi. »

Komzou H. S. Jezuz-Krist da sant Per, kenta pab.

« An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz, hag an neb am dispriz, a zispriz dn Hini en deus va digaset. »

« It dre ar bed holl, prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; kelennit an holl boblou. An neb a gredo hag a vo badezet, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet. »

Komzou H. S. Jezuz-Krist d'e ebestel.

(1) Ar pez a lakomp aman, n'eo nemet Istor an Iliz e berr gomzcu. War ar penn kenta anezi e pouezomp ar muia.

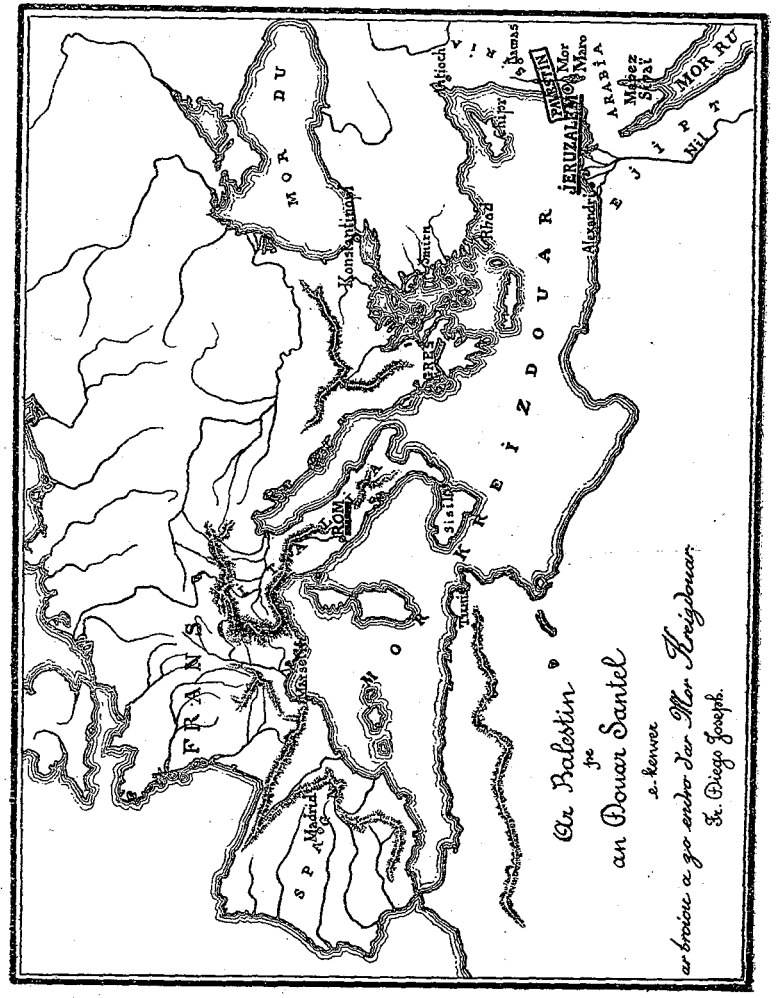

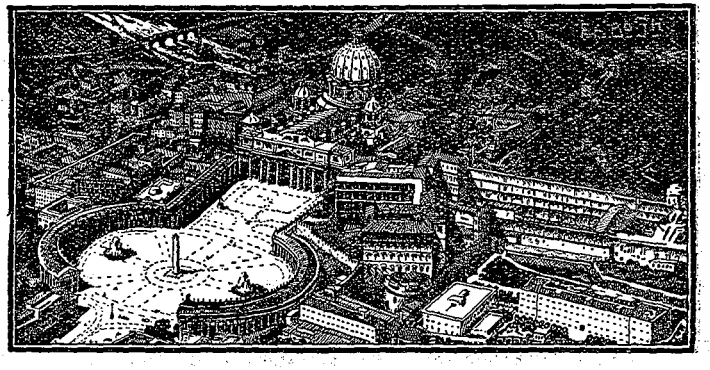

ILIZ-VEUR SANT-PER, *e Rom, hag* AR VATIKAN. *e-lec'h m'eman an Tad Santel ar Pab o chom.*

(185)

An ebestel a zistro da Jeruzalem, en em vod er Gambrlid hag a zibab eun abostol nevez e plas Judaz.

Distro da Jeruzalem, an ebestel a bignas er Gambrlid e-lec'h ma vezent peurliesa : Per ha Yann, Jakez hag Andre, Filip ha Tomaz, Bertele ha Maze, Jakez, mab Alfe ha Simon an C'hananean, ha Jud, breur Jakez. Holl, gant eur memes spered, e kendalc'hent da bedi, ha ganto e oa ivez eun nebeud merc'hed, ha Mari, Mamm Jezuz, hag e vreudeur.

En derveziou-se, Per, o sevel e-kreiz e vreudeur bodet war-dro c'houec'h-ugent anezo, a lavaras : « Va breudeur, dont a ranke da wir ar pez a zo merket er Skritur-Sakr dre c'henou ar Spered-Santel diwar-benn Judaz, an hini a ziskouezas o hent d'ar re a grogas e

Jezuz, Judaz, an hini a voe ganeomp, abostol eveldomp. Skrivet eo e leor ar Salmou : Ra vo roet e garg d'eun all. — Rak-se eta, e-touez an dud-man a zo ganeomp abaoe ar penn kenta, abaoe m'eo bet Jezuz hon Aotrou o veva en hon touez, abaoe badeziant Yann betek an deiz m'en deus hon dilezet, e rankomp kemer unan da veza ganeomp test eus e rezureksion. »

Daou a voe laket war ar renk : Jozef, hanvet Barsabaz ha leshanvet ar Just, ha Matiaz. Hag en eur bedi e lavarjont : « Aotrou, c'houi a anavez kalonou an holl, diskouezit piou a gemerit eus an daou-man, da vont e karg hag e plas Judaz, an trubard. » Hag e tennjont d'ar sort ; hag e kouezas ar sort war Matiaz, a voe laket e renk an ebestel.

KENTEL

Ar pez a lakomp aman diwar-benn ar penn kenta eus an Iliz, a zo tennet eus eul leor a zo bet skrivet gant sant Lukaz hag a vez hanvet : *Oberou an Ebestel.*

Kerkent ha ma voe pignet Hor Salver d'an Nenv, an ebestel a guitaas menez an Olived, a zistroas da Jeruzalem hag en em vodas en eur sal, asamblez gant ar Werc'hez Vari, eun nebeud merc'hed ha breudeur Jezuz, da lavarout eo e gerent tosta. Ar sal-se, e-lec'h ma vezent peurliesa, evel ma lavar d'eomp sant Lukaz, a oa surtre ar Gambrlid. Pebez lec'h santel ! Eno en doa Hor Salver savet sakramant an Aoter ha sakramant an Urz ha lavaret an oferenn genta ! Eno en doa en em ziskouezet d'e ebestel goude e rezureksion ! Eno e tlee ar Spered-Santel diskenn war an ebestel eun nebeut derveziou goude.

Ar Werc'hez Vari, savet eus a varo da veo, a bign d'an Nenv, douget gant an Aelez. Eno eman abaoe, savet dreist an holl grouadurien all ; hi eo Rouanez ar Baradoz !

Hirio, e plas ar Gambrlid, ez eus eur chapel bet savet gant ar gristenien, met siouaz ! etre daouarn an Arabed eman hag ar re-man o deus graet anezi eur moske, da lavarout eo eun templ mahometan. Ar bir-c'hirined kristen a c'hell atao mont ennan da bedi, met, koulskoude, na poanius eo evito gwelout eul lec'h ken santel etre daouarn enebourien o feiz !

An ebestel a chomas e-pad dek dervez er Gambrlid oc'h en em lakat e stad da reseo ar Spered-Santel. Ar Skritur-Sakr ne lavar d'eomp war gement-se nemet ar gomz-man : « Holl, gant ar memes spered, e kendalc'hent da bedi, ha ganto e oa ivez Mari, Mamm Jezuz. » Met ar gomz-se, n'eus forz pegen berr e vefe, a ro d'eomp da gompren mat a-walc'h pegen santel e voe an amzer a dremenjont eno. Mari o c'helenne hag a bede asamblez ganto, ha drezi, anat eo, e teuas d'ezo grasou dispar evit en em lakat e stad da reseo ervat donezonou ar Spered-Santel.

Ar Werc'hez Vari a chomas da c'houde e-pad eun nebeut bloaveziou e Jeruzalem e ti sant Yann an Avielour, a oa bet karget gant Jezuz da ziwall anezi. Diwezatoc'h ez eas gantan da Efez. Pegeit e chomas er gêr-man, n'ouzer ket. Hogen sur eo e tistroas da Jeruzalem a-raok he maro. Eno e tremenas he bloaveziou diweza o komunia bemdez, o pedi, o sonjal e misteriou ar feiz, o tremen dre al lec'hiou a oa bet santelaet gant he Mab, oc'h ober hent ar Groaz hag o kelenn ar gristenien hag an ebestel. D'ar re-man e roas da anaout dreist-holl ar pez n'anavezent ket c'hoaz diwar-benn ginivelez ha bugaleaj Hor Salver. An ebestel hag ar gristenien a zalc'has mat sonj eus an traou-se, hag unan anezo, sant Lukaz, o skrivas er penn kenta eus e Aviel.

Ar Werc'hez Vari a dremenas evel-se meur a

vloaz o sikour an Iliz a oa neuze o sevel. Pa welas anezi skignet a bep tu hag an niver eus ar gristenien o vont atao war gresk, e savas c'hoant ganti da vont d'ar baradoz da welout he Mab, hag e varvas, neket dre glenved na dre sempladurez, met dre garantez evit an Aotrou Doue. Laket e voe er bez, met ne chomas ket pell eno, rak Hor Salver n'helle ket gouzanv e vije chomet korf e Vamm da vreina e kalon an douar. Goude eun nebeut derveziou e savas leun a vuhez hag e voe douget gant an aelez korf hag ene d'ar baradoz.

Eno eman abaoe, savet uheloc'h eget an holl grouadurien all, uheloc'h zoken eget an aelez; eur gurunenn a zo ganti war he fenn, rak hi eo Rouanez ar baradoz. Met n'hen ankounac'haomp het, ma 'z eo Rouanez ar baradoz, ez eo ivez hor Mamm garantezus, atao prest d'hor sikour. En em lakomp eta dindan he skoazell ha goulennomp diganti kaout sonj ac'hanomp breman hag en eur eus hor maro.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant sant Bernez : « *Eur gwir servijer da Vari n'hell ket beza daonet.* »

---

(186)

Ar Spered-Santel a ziskenn war an ebestel er Gambrlid da zeiz ar Pantekost.

Da zeiz ar Pantekost edo an ebestel bodet holl asamblez. Raktal e voe klevet eun trouz bras o tont eus an Nenv, evel eun avel diroll, a gargas an ti a-bez e-lec'h

m'edont. Hag e weljont evel teodou tan distag an eil diouz egile, a ziskennas war bep-hini anezo. Hag e voent holl karget gant ar Spered-Santel, hag en em lakjont da gomz e meur a yez, hervez ma rae ar Spered-Santel d'ezo komz.

Bez' e oa e Jeruzalem Juzevien eus pep bro, tud a relijion. Pa 'z eas ar brud eur ar pez a oa c'hoarvezet, e teujont niverus, hag e voent souezet-bras o klevout an ebestel o komz e yez pep-hini anezo. Hag e lavarent : « An dud-se, a glevomp o komz, ha n'int ket holl eus ar Galile ? Penaos eta o c'hlevomp holl o komz e yez hor bro, oc'h embann en hor yez an traou burzudus graet gant Doue ? Petra eo an dra-man ? » Met re-all a c'hoapae, en eur lavarout : « Re a win nevez o deus evet. »

KENTEL

Er brezegenn a reas d'e ebestel er Gambrlid, d'an deiz a-raok mervel, Hor Salver en doa lavaret d'ezo : « Me a bedo an Tad, hag e tigaso d'eoc'h eur Frealzer all a chomo atao ganeoc'h, ar Spered a wirionez. Hen a zesko d'eoc'h pep tra. » Ar wech diweza m'en em ziskouezas d'ezo a-raok distrei d'ar baradoz, e lavaras d'ezo adarre : « Me a zigaso d'eoc'h hep-dale an donezon prometet gant va Zad hag am eus roet d'eoc'h da anaout dre va c'homzou... Pa vo diskennet ar Spered-Santel warnoc'h, e resevoc'h eur gwiskamant a nerz hag e vezoc'h testou d'in e Jeruzalem, er Jude a-bez, er Samari ha betek ar penn pella eus ar bed. »

Setu aze ar promesa en doa graet Jezuz d'e ebestel diwar-benn ar Spered-Santel. Ne dlee ket dalea da zont da wir. Da genver ar *Pantekost*, an eil eus

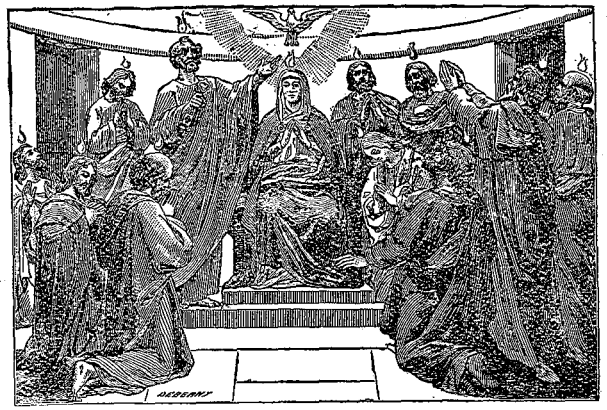

Da zeiz ar Pantekost edo an Ebestel bodet holl asamblez. Raktal e voe klevet eun trouz bras o tont eus an Nenv... Hag e weljont evel teodou tan... a ziskennas war bep-hini anezo.

An Ebestel a resevas ar Spered-Santel gant e zeiz donezon da genver ar Pantekost. Ni a reseo anezan ivez gant ar memes grasou da zeiz hor c'honfirmasion.

goueliou ar Juzevien, a zigoueze bep bloaz 50 dervez goude Pask, edo an ebestel bodet holl asamblez er Gambrlid, e Jeruzalem. Ar Werc'hez Vari a oa ivez asamblez ganto. Ha setu en eun taol ar Spered-Santel o tiskenn warno dindan furm teodou tan hag o rei d'ezo, dre e zonezonou, an holl c'hrasou o doa ezomm evit mont dispont dirak ar bed da brezeg an Aviel.

Donezonou ar Spered-Santel a zo plegou mat a laka Doue en hon ene evit ober kement tra a c'houlenn diganeomp. Seiz a zo anezo : ***ar furnez, ar skiant, ar c'huzul, an nerz, ar ouiziegez, an devosion hag an doujans a Zoue.***

Ar furnez hon doug da garout ha da saouri madou an Nenv ha da zispriza traou an douar.

Ar skiant hor sikour da gompren gwirioneziou ar relijion hag ar pez a c'hell beza talvoudus evit hor silvidigez.

An donezon a guzul a ra d'eomp choaz e poent hag en amzer ar pez a dle servija d'hor santelaat.

An donezon a nerz a vir ouzomp da gaout aon oc'h anzav hor feiz pe da fallgaloni o vrezelekaat enep hon techou fall, ar bed hag an drouk-spered.

An donezon a ouiziegez a ra d'eomp anaout an hent a dleomp heulia evit mont d'ar baradoz hag an danjeriou hon eus da ziwall diouto.

An donezon a zevosion a ra d'eomp karout Doue evel hon Tad ha kaout plijadur en e servij.

An donezon a zoujans Doue a laka en hor c'halon eun doujans vras evit Doue hag aon rak kement tra a c'hellfe displijout d'ezan.

Ar Spered-Santel, dre e zonezonou, a reas tud nevez eus an ebestel. I, ken aonik a-raok ha ken fall da gompren kenteliou Hor Salver, a zeuas neuze da veza tud dispont ha leun a furnez.

An donezonou-se a roas ar Spered-Santel d'an ebestel, ni o reseo digantan ivez da zeiz hor c'honfirmasion ; diskenn a ra ennomp ouspenn, ken lies gwech ha ma resevomp ar c'hras a santelez, ha setu perak, m'hon eus c'hoant, e raio ivez en hon eneou ar pez a reas e re an ebestel. N'hon eus evit-se nemet goulenn digantan sklerijenn ha nerz. Da zeiz hor C'honfirmasion, an aliesa ar gwella e-pad hor buhez ha dreist-holl da zeiz ar Pantekost, pedomp-hen da skuilh e c'hrasou warnomp gant largentez ha greomp d'ezan ar bromesa start da senti outan ken lies gwech ha m'hor poulzo d'ober eun dra vat bennak evit gloar Doue ha silvidigez an eneou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *Pa vo diskennet ar Spered-Santel warnoc'h, e resevoc'h eur gwiskamant a nerz hag e vezoc'h test d'in betek ar penn pella eus ar bed.* »

(187)

Sant Per a brezeg d'ar bobl evit ar wech kenta. — Tri mil den a reseo ar vadeziant.

Per, o tont dirak ar bobl gant an unnek abostol, a savas neuze e vouez hag a lavaras : « Juzevien ha c'houi holl a zo e Jeruzalem, klevit mat ha taolit evez ouz va c'homzou. An dud-man n'int ket mezo, evel ma kredit ; rak n'eo c'hoaz nemet teir eur (*da lavarout eo nav eur diouz ar mintin evidomp-ni*) ; ar pez a welit, eo ar pez a zo bet diskleriet gant ar profed Joel :

en deiziou diweza, eme an Aotrou, *me a skuilho va Spered war bep den ; ho mibien hag ho merc'hed a gomzo e-giz profeded ; ho tud yaouank a welo skeudennou, ho tud koz o devo hunvreou. Neuze e vo saveteet kement hini a bedo hano an Aotrou.* — Bugale Israel, selaouit ar c'homzou-man : Jezuz a Nazared, an den-se a zo bet roet testeni d'ezan gant Doue evidoc'h dre an oberou galloudus, ar miraklou hag an traou kaer en deus graet en ho touez, evel ma ouzoc'h hoc'h-unan, an den-se, bet roet d'eoc'h dre volontez vat ha furnez Doue, c'houi hoc'h eus e staget ouz ar groaz hag e laket d'ar maro dre zaouarn an dud fall. Doue en deus e savet eus a varo da veo, ha ni a zo test eus a gement-se. Ha breman p'eo bet savet d'an Nenv dre nerz Doue ha p'en deus resevet digant an Tad ar bromesa eus ar Spered-Santel, en deus skuilhet ar Spered-se a welit hag a glevit. Ra ouezo eta holl bobl Israel, hep aon da fazia, en deus Doue graet Aotrou ha Krist ar Jezuz-se hoc'h eus staget ouz ar groaz. »

O c'halon a voe treuzet gant ar c'homzou-se, hag e lavarjont da Ber ha d'an ebestel all : « Breudeur, petra a raimp ? » Per a respontas d'ezo : « Grit pinijenn ; ha ra vo pep-hini ac'hanoc'h badezet e hano Jezuz-Krist evit kaout ar pardon eus e bec'hejou. Hag e resevoc'h donezon ar Spered-Santel. » Dre galz komzou all e pede hag ec'h aspede anezo en eur lavarout : « En em saveteit eus a-douez an dud fall-man. »

Ar re a zigemeras e gomz, a voe saveteet. Hag en deiz-se en em unanas war-dro tri mil den gant an diskibien.

KENTEL

Setu ganet an Iliz santel katolik : war-dro tri mil den a zo enni dija; sant Per, vikel Hor Salver Jezuz-Krist, eo ar penn anezi, hag an ebestel all eo hec'h eskibien genta. N'eo c'hoaz nemet eur c'hreunenn vihan, met kreski a raio buan, hag hep-dale zoken e teuio da veza eur wezenn vras, astennet ganti he brankou war ar bed holl.

O welout tri mil den digemeret en Iliz dioustu goude prezegenn genta sant Per, komprenomp pegen madelezus eo bet Hor Salver en hor c'henver, p'en deus savet evit hor savetei eur Sakramant ken aes da reseo ha sakramant ar Vadeziant.

Ar veleien eo ar ro peurliesa ar Vadeziant. Kerkent ha ma vez ganet eur c'hrouadur, e tleer eta her c'has d'ezo. Koulskoude, pa ne vez ket amzer da c'hervel ar beleg, n'eus forz piou, gwazed, merc'hed, ha bugale zoken, m'o deus skiant, a c'hell e vadezi. Ar vadeziant a zo eur Sakramant ken ret d'an holl, ma 'z eo falvezet gant Hor Salver e vije an traou evel-se. Ma chom ar c'hrouadur beo, e tleer da c'houde kas anezan d'an Iliz ha lavarout d'ar beleg en deus bet badeziant an ti.

Hor Salver a zo falvezet gantan ivez e vije aes badezi. Evit rei mat ar vadeziant, e ranker skuilha dour war benn an hini a vadezer ha, ma n'heller ket hen ober, war unan eus e vrasa memprou, ha lavarout er memes amzer ar c'homzou-man : « Me ho padez e hano an Tad, ar Mab hag ar Spered-Santel. »

An dour a dle beza dour naturel, evel dour mor, dour ster pe dour glao, ha ret eo e skuilh e gwirionez hag e skuilh war gorf ar c'hrouadur en hevelep doare ma c'hellfec'h lavarout eo bet heman badezet, da lavarout eo gwalc'het. N'eo ket a-walc'h eta skuilh dour

d'ezan war e vleo pe war e zilhad na kennebeut souba ar biz en dour hag e lakat da c'houde da douch ouz e gorf.

Ar memes hini a dle skuilh an dour ha lavarout ar c'homzou a zo merket, hag ar c'homzou-man a dle beza lavaret er memes amzer ma skuilher an dour. Ar Vadeziant a c'hell beza roet e brezoneg, e galleg, e latin, pe e n'eus forz peseurt yez all, met ret eo lavarout ar c'homzou fraez hag hep lezel a-gostez hini ebet anezo.

D'ar mare ma teuomp, dre ar vadeziant, da veza bugale da Zoue ha d'an Iliz, e tigaser sonj d'eomp eus eur mister bras eus hor relijion, hini eun Doue hepken e tri Ferson : an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel. Komprenomp mat ar gentel-se, hag, e-pad hor buhez penn-da-benn, bezomp tud a feiz ha servijerien leal d'ar Dreinded-Sakr.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *It dre ar bed holl, prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ha badezit-i e hano an Tad, ar Mab hag ar Spered Santel.* »

(188)

Sant Per a gav eun den seizet e-harz an Templ hag a ro d'ezan ar pare.

Er memes dervez, war-dro teir eur diouz an abardaez, edo Per ho Yann o vont d'an Templ da bedi. Ha setu, e-kichen an nor hanvet an Nor Gaer, eur paour a oa ganet kamm hag a veze douget di bemdez da

c'houlenn an aluzen. O welout Per ha Yann o tremen dirazan, ec'h astennas e zourn da c'houlenn diganto eun draig bennak. Per a lavaras d'ezan : N'em eus nag aour nag arc'hant, met ar pez am eus, a roan d'it. E hano Jezuz-Krist, sav ha bale. » Hag, o veza kroget en e zourn dehou, e reas d'ezan sevel, ha kerkent e teuas nerz d'ezan en e zivesker, hag en em lakas da vale ha da veuli Doue.

S. Per a ro ar pare d'eun den seizet e-kichen dor an Templ : « N'em eus nag aour, nag arc'hant da rei d'it, emezan d'an den, met ar pez am eus, a roan. E hano Jezuz-Krist, sav ha bale. »... Ha kerkent e teuas nerz d'ezan en e zivesker...

Ar bobl, souezet-bras o welout kemend-all, a ziredas da gaout Per ha Yann. Sant Per a savas neuze e vouez hag a gomzas evel-hen : « Tud Israel, perak ez oc'h-c'houi ken souezet gant ar pez a welit, e-giz p'hor befe graet d'an den-se sevel gant hon nerz hon-unan ? Jezuz, Mab Doue, eo en deus, dre ar galloud eus e hano ha dre ar feiz hon eus-ni er galloud-se, graet ar burzud hoc'h eus gwelet breman. Hen eo en deus laket an den a welit aman dirazoc'h hag

a anavezit mat, da veza pare diouz e glenved. Gouzout a ran na ouiec'h ket petra a raec'h, p'hoc'h eus laket Mab Doue d'ar maro. Grit eta pinijenn hag e vezoc'h pardonnet. »

Kalz eus ar re a oa o selaou ar brezegenn-se, a gredas, ha war-dro pemp mil anezo a c'houlennas ar vadeziant.

Per ha Yann a oa c'hoaz o komz ouz ar bobl, pa zigouezas ar Veleien hag an ofiser a oa e penn soudarded an Templ, hag ar Saduseaned. Ar re-man, droug enno o welout an ebestel o prezeg Jezuz savet eus a varo da veo, a roas urz d'o c'has dioustu d'ar prizon da dremen an noz.

En deiz war-lerc'h, Prinsed ar Veleien hag ar Skribed a c'halvas Per ha Yann dirazo : « Dre beseurt galloud pe dre hano piou, emezo, hoc'h eus graet kemendall dec'h ? » Per a respontas : « Selaouit, Prinsed Israel. M'eman an hini a zo ganet kamm aman en e sav dirazoc'h, n'eo nemet dre nerz ha galloud hano Hor Salver Jezuz-Krist. Ar Salver-se, c'houi ho poa e laket d'ar maro, met Doue en deus e resusitet ; n'eus silvidigez ebet da c'hortoz nemet drezan. »

Prinsed ar Veleien n'o doa netra da lavarout enep an ebestel. Gourc'hemenn a rejont d'ezo mont er-maez eus ar sal, ha goude-se en em lakjont da gemer kuzul an eil digant egile : « Petra a raimp-ni d'an dud-se, emezo ? Rak eur burzud o deus graet hag a zo anavezet gant an holl ; n'hellomp ket hen nac'h. Met evit mirout ouz ar brud-se da vont pelloc'h, difennomp outo komz

mui e hano Jezuz. » Met Per ha Yann, o veza bet digaset dirazo adarre, a respontas : « Gwelit hoc'h-unan hag hen e vefe eun dra vat senti ouzoc'h kentoc'h

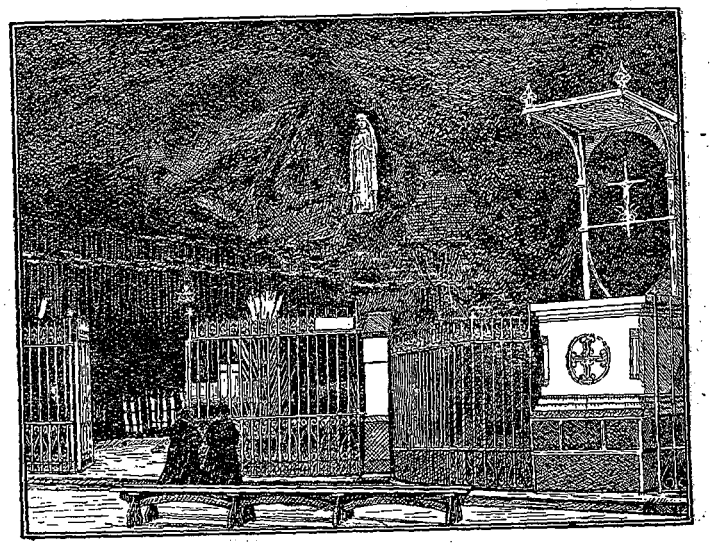

ITRON-VARIA-LOURD

E-pad m'edo war an douar, H. S. Jezuz-Krist a reas miraklou niverus evit rei da anaout e oa Doue. D'e Ebestel, evel testeni e oa gwirion o c'helennadurez, e roas ivez ar galloud da barea an dud klanv, da renta ar vuhez d'ar re varo, etc. Ar memes burzudou a gendalc'h da c'hoarvezout abaoe en Iliz katolik, hag enni hepken. E Lourd dreist-holl, abaoe ar bloaz 1858 *m'en em ziskouezas ar Werc'hez Vari da Vernaded, ez int niverusoc'h eget biskoaz, ha kement-se a verk d'eomp e prezeg an Iliz e hano an Aotrou Doue hag eman ar wirionez ganti ha ganti hepken.*

eget senti ouz Doue. Rak n'hellomp ket chom hep diskleria ar pez hon eus gwelet ha klevet. »

Goude ar respont-se, ar varnerien a lezas an daou

abostol da vont kuit, hep ober droug ebet d'ezo, rak aon o doa rak ar bobl.

KENTEL

Ar mirakl, pa vez graet evit harpa eur gelennadurez, a ziskouez eo gwir ar gelennadurez-se, rak n'hell beza graet nemet gant an Aotrou Doue, hag an Aotrou Doue, ar wirionez memes, ne rafe biken eur burzud evit harpa eur gelennadurez faos. Abalamour da-se hon eus gwelet Hor Salver oc'h ober kemend-all a viraklou e-pad e vuhez; evelse e tiskoueze e oa ar wirionez gantan, pa zisklerie e oa Doue, hag e oa ret digemer e gelennadurez evel hini an Aotrou Doue e-unan.

AR PLAC'H-EURUS BERNADED SOUBIROUS (1844-1879)

Ar Werc'hez Vari en em ziskouezas d'ezi 18 *gwech e Lourd er bloaz* 1858, *a zisklerias d'ezi e oa an Itron-Varia konsevet hep pec'hed, hag a c'houlennas diganti mont da gaout ar veleien ha lavarout d'ezo sevel eur chapel en hec'h enor ha digas tud ennan da bardona.*

Eur wech pignet d'an Nenv, evel ma welomp er pennad eus Oberou an Ebestel hon eus lennet hirio, Jezuz a roas d'e ebestel ar galloud d'ober ar memes burzudou egetan. An dud a welas ivez dre eno e oa gwir ar pez a zisklerient d'ezo, a zigemeras o c'helennadurez hag a zeuas da veza kristen.

Hirio, tost da zaou vil vloaz war-lerc'h an ebestel, an Iliz a c'hell atao rei d'ar poblou ar memes merkou eman ar wirionez ganti. Abaoe m'eo en em ziskouezet ar Werc'hez Vari da Vernaded e Lourd, pet ha pet mirakl n'eus ket c'hoarvezet eno bep bloaz ? N'eus medisin ebet er bed holl hag a c'hellfe nac'h kemend-all, nemet c'hoant en defe da nac'h ar wirionez. Sellit ouspenn ouz ar sent a vez enoret gant an Iliz, evel santez Tereza eus ar Mabig-Jezuz, ken anavezet war an douar a-bez. Pet ha pet mirakl ne reont ket ivez bep bloaz dre ar bed holl ?

Kement-se ne c'hoarvez nemet en Iliz katolik, ha setu perak ez eus aze evit an holl dud a volontez vat eun testeni splann eman ar wirionez ganti ha ganti hepken.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'ar Juzevien : « *An oberou en deus roet va Zad galloud d'in ober, an oberou-se a zo eun testeni ez oun digaset gant va Zad.* »

(189)

An ebestel, taolet er prizon, a ya er-maez dre virakl. — O nerz-kalon dirak ar varnerien.

An ebestel a rae kalz miraklou. Eus ar c'hêriou diwar-dro Jeruzalem, e veze digaset d'ezo tud klanv, hag e roent d'ezo ar pare. O welout ar burzudou-se hag an doujans a zouge ar bobl d'ezo, Prinsed ar Veleien, droug bras enno, a roas urz d'o lakat er prizon.

Met eun ael a zeuas eus perz Doue hag o lakas ermaez, hep zoken digeri an noriou. Hag an ebestel a yeas adarre da brezeg d'ar bobl. Neuze e voent digaset dirak ar C'huzul-Bras, ha Kaifaz, ar Beleg-Bras, a gomzas d'ezo evel-hen : « Ha n'hor boa ket difennet ouzoc'h kelenn en hano-se ? Ha setu m'hoc'h eus skignet ho kelennadurez dre holl gêr Jeruzalem, hag hoc'h eus c'hoant da damall d'eomp gwad an den-se ! »

Per hag an ebestel a respontas d'ezan : « Ret eo senti ouz Doue kentoc'h eget ouz an dud. Doue hon Tadou en deus resusitet Jezuz, hoc'h eus laket d'ar maro war ar groaz. Hen eo an Hini a zo bet savet gant nerz Doue, da rei da Israel gras ar binijenn hag ar pardon eus ar pec'hejou. Hogen ni a zo test eus ar pez a lavaromp d'eoc'h ; hag ar Spered-Santel, en deus roet Doue d'ar re a sent outan, a zo test ivez. » O klevout ar chomzou-se, e voent leun a gounnar, hag e klaskent an tu d'o lakat d'ar maro.

Goude beza roet urz da skourjeza an ebestel, e lavarjont d'ezo o doa difenn da gomz hiviziken e hano Jezuz.

An ebestel, en eur vont kuit eus ar C'huzul-Bras, a oa leun a joa, abalamour ma oant bet kavet mat da c'houzanv dismegans evit hano Jezuz-Krist. Ha ne baouezent, dervez ebet, da gelenn ha da rei da anaout Jezuz-Krist en Templ hag en tiez.

KENTEL

A-raok digas ar Spered-Santel d'e ebestel, Jezuz

en doa lavaret d'ezo : « Pa vo diskennet ar Spered-Santel warnoc'h, e vo roet d'eoc'h eur gwiskamant a nerz hag e vezoc'h test d'in e Jeruzalem, er Jude a-bez, er Samari ha betek ar penn pella eus ar bed. »

Setu ar c'homzou-se o tont dija da wir e Jeruzalem. Kaifaz, ar Beleg-Bras, droug ennan o klevout an ebestel o prezeg eur relijion nevez, hini Hor Salver Jezuz-Krist, o c'halv dirazan hag a ra d'ezo rebechou. Met kaer en deus o gourdrouz hag o skourjeza, ne spontont ket dirazan, pell ac'hano. Laouen int o c'houzanv evit o Mestr, ha kenderc'hel a reont da brezeg an Aviel. Hep-dale zoken ez aint kuit eus ar Jude, pep-hini diouz e du, da sklerijenna ar bed holl.

Hogen, a-raok en em zispartia evit mat, an ebestel a lakas en eun nebeut komzou ar pez a ranker kredi evit beza salvet, hag er memes amzer en em glevjont da zeski an nebeut komzou-se d'an holl gristenien, evit ma c'helljent en em anaout e-touez ar poblou n'o doa ket ar memes kredennou egeto. An nebeut komzou-se eo ar pez a hanver ar *Gredo* pe ***Simbolenn an Ebestel.***

Ar Gredo a zo eta eun doare da anzav ar feiz hag eur merk evit anaout gwir ziskibien Jezuz-Krist, ar re o deus atao hag e pep lec'h kredet ar memes gwirioneziou. Abalamour da-se e vez hanvet ***simbolenn***; ar ger-man en deus ar memes talvoudegez ha ***merk.***

Diwezatoc'h, pa voe nac'het lod eus gwirioneziou ar feiz gant an eretiged, an Iliz a astennas ar Gredo eun nebeut evit rei da anaout sklaeroc'h ar pez a oa bet diskleriet gant Hor Salver Jezuz-Krist. Ac'hano eo deut ***simbolenn Nise ha simbolenn Konstantinopl,*** pe ***ar Gredo a vez kanet da sul en oferenn-bred.***

Met ar feiz n'eo ket bet chanjet evit-se. An Iliz a gred hag a zesk hirio d'an dud ar pez he deus kredet ha desket d'ezo abaoe m'eo bet savet. A-hend-all, ret

eo her gouzout ivez, ar gwirioneziou e zo bet diskleriet d'ezi gant Hor Salver, n'emaint ket holl er Gredo; n'eus enni nemet ar pep brasa anezo, met ar re n'emaint ket enni, a dleomp kredi ivez koulz hag ar re-all, e-giz ma vezont displeget d'eomp gant an Iliz; hi eo a zo bet karget gant Hor Salver d'hor c'helenn en e blas, ha gouzout mat a reomp e c'hellomp kaout enni eur fizians hep muzul, rak, evit kement tra a sell ouz ar feiz, n'hell na fazia nag hol lakat da fazia.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e Iliz : « *Setu m'emaoun ganeoc'h bemdez betek fin ar bed ; an neb a gredo hag a vo badezet, a vo salvet ; an neb na gredo ket, a vo kondaonet.* »

(190)

Buhez ar gristenien en amzeriou kenta.

An dud nevez-badezet a voe aketus da zont da glevout kelennadurez an ebestel, d'en em voda da bedi ha da gemer lod eus ar bara rannet. An ebestel a rae kalz burzudou e Jeruzalem hag a roe testeni, gant nerz, da rezureksion Jezuz-Krist, Hor Salver. En holl e oa eur vadelez hag eun doujans vras. Ar re a grede, n'o doa nemet eur galon hag eun ene ; asamblez e vevent ; hini ebet anezo ne lavare e oa d'ezan ar pez en doa ; an holl draou a oa boutin [1] etrezo. Ne oa den ezommek ebet en o zouez ; ar re-holl o doa douarou, madou, tiez,

(1) commun e galleg.

o gwerze hag a ginnige d'an ebestel ar priz o doa bet evito. Ha da c'houde e veze rannet etre an holl, hervez ezomm pep-hini. Bemdez e teuent holl d'ar memes eur d'an Templ, hag o ranna ar bara en o ziez, e kemerent o frejou, laouen ha didrouz, o veuli Doue ha gwelet mat gant holl dud ar bobl. Hag an Aotrou a zigase bemdez d'an Iliz ar re a oa war hent ar silvidigez.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist n'en deus ket gourc'hemennet d'an dud gwerza o madou hag o rei d'ar beorien, met hepken distaga o c'halonou diouto hag ober eun implij mat anezo. Hogen digant ar re o deus c'hoant da veza parfet, en deus goulennet en em zizober diouz kement tra o deus ha beza paour eveltan. « M'hoc'h eus c'hoant da veza parfet, emezan, it. gwerzit kement tra hoc'h eus, roit-i d'ar beorien hag ho pezo eun tenzor er baradoz; ha da c'houde deuit d'am heul. »

Ar gristenien genta, c'hoant d'ezo da veza henvelrik ouz o Mestr, en em lakas raktal da veva diouz an ali-se. Goude beza gwerzet kement tra o doa, e tigasjont ar priz anezo d'an ebestel, hag ez ejont asamblez da veva, ha n'o doa nemet eur galon hag eun ene. Pebez skouer a vuhez parfet evidomp-ni, a zo alies ken klouar e servij an Aotrou Doue ha ken yen an eil e-kenver egile !

Met arabat eo hen ankounac'haat, ma teuas ar gristenien genta a-benn da ren eur vuhez ken santel, n'eo nemet abalamour *ma vagent o ene gant Sakramant an Aoter.* Bemdez, a lavar d'eomp an Aviel, e kemerent o lod eus ar bara rannet, da lavarout eo bemdez e komunient, pe en Templ pe en o zi.

Hogen dre ma teuas an niver eus ar gristenien da greski, e teuas ivez o c'harantez evit an Aotrou Doue da vihanaat. E-pad tri-c'hant vloaz bennak evelato, e kendalc'hjont c'hoaz da gomunia meur a wech ar sizun, ha bemdez zoken lod anezo. Met a-benn ar fin e teujont da veza ken diegus da dostaat ouz an Daol-Santel ma rankas an Iliz gourc'hemenn d'ezo dindan boan a bec'hed marvel, mont da gofes ha da gomunia da vihana eur wech ar bloaz, da Bask. Al lezenn-se eo an hini hon eus da heulia, ni ivez, en amzer-vreman.

Ar re a dle komunia da Bask, eo, neket hepken an dud vras, met kement hini a zo en oad da c'houzout mat petra a ra ha da gompren petra eo Sakramant an Aoter hag e pe stad e tleer beza evit hen reseo. An tadou hag ar mammou o deus eta an dever grevus da gas o bugale d'ober o Fask kerkent ha m'eo deut o skiant d'ezo ha ma ouzont katekiz a-walc'h evit tostaat ouz an Daol-Santel.

Komunion Bask a c'hell beza graet n'eus forz e pe iliz, adalek sul ar Bleuniou betek sul a C'hazimodo; an amzer-man a c'hell beza astennet a-wechou gant an Aotrou 'n Eskob evit mad an dud fidel.

An neb n'en deus ket komuniet e-pad amzer Bask, a dle hen ober goude kerkent ha ma c'hell, hag an neb en deus graet eur gomunion sakrilach, a dle ober kemend-all, rak ne vez ket heuliet *ar pevare gourc'hemenn eus an Iliz* o tigemer Hor Salver Jezuz-Krist en eur galon louset gant ar pec'hed marvel.

An Iliz ne c'hourc'hemenn d'eomp nemet komunia eur wech ar bloaz da Bask. En desped da gement-se koulskoude, an neb na gomunife nemet eur wech ar bloaz, a ziskouezfe en deus nebeut a garantez evit Hor Salver ha nebeut a soursi ouz e silvidigez; an ene en deus kement ezomm eus Sakramant an

Aoter hag ar c'horf eus ar boued a zebr; ma n'eo maget eta nemet eur wech ar bloaz, penaos e c'hello beza krenv a-walc'h evit enebi ouz an droug ? Abalamour da-se eo boazet an Iliz da alia start an holl gristenien, bihan ha bras, yaouank ha koz, da gomunia an aliesa ar gwella, da vihana d'ar goueliou bras, bep miz ha bemdez zoken, ma c'hellont.

Evit komunia ervat, n'eus nemet *daou dra ret evit ar pez a sell ouz an ene: beza e stad a c'hras ha komunia evit en em santelaat pe evit ober plijadur da Zoue.*

Lezomp eta a-gostez an digareziou. Selaouomp mouez an Iliz, a zo karget d'hor blenia war hent ar baradoz, hag, evel ar gristenien genta, tostaomp ouz an Daol-Santel ken lies gwech ha ma chellomp ; eno eman ar vuhez hag ar silvidigez evit hon eneou.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Va c'horf a zo e gwirionez eur vagadurez... Ma ne zebrit ket va c'horf, n'ho pezo ket ar vuhez ennoc'h.* »

(191)

Sant Paol, (hanvet da genta Saul), a zo gounezet d'ar feiz kristen war hent Damaz hag en em laka da brezeg an Aviel.

Saul, leun c'hoaz a gounnar ouz ar gristenien ha c'hoant d'ezan d'o laza, a zeuas en amzer-se da gaout

ar Beleg-Bras, da c'houlenn digantan lizerou evit sinagogou Damaz, ha, ma kavje eno kristenien, gwazed pe verc'hed, e tigasfe anezo liammet da Jeruzalem.

Evel m'edo en hent ha tost da gêr Damaz, e voe raktal kelc'het gant eur sklerijenn a zeue eus an Nenv, ha, kouezet d'an douar, e klevas eur vouez o lavarout d'ezan : « Saul, Saul, perak e rez brezel d'in ? »

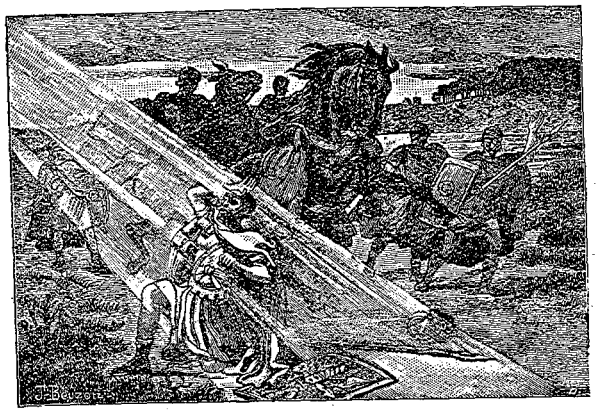

Kouezet d'an douar, Saul a glevas eur vouez o lavarout d'ezan : « Saul, Saul, perak e rez brezel d'in ? » Respont a reas : « Piou oc'h Aotrou ? » Hag an Aotrou a lavaras : « Me eo Jezuz, an Hini a rez brezel d'ezan. »

Respont a reas : « Piou oc'h, Aotrou ? » Hag an Aotrou a lavaras : « Me eo Jezuz, an Hini a rez brezel d'ezan. Kalet eo d'it herzel ouz ar broud. »

Neuze, o krena, spontet-holl, e lavaras : « Aotrou, petra a fell d'eoc'h a rafen ? » Ha Jezuz da lavarout d'ezan : « Sav, kerz e kêr, hag eno e vo lavaret d'it petra da ober. »

An dud a oa gantan, a oa souezet-bras, rak klevout a raent ar vouez, met ne welent den ebet.

Saul a savas diwar an douar, ha, daoust ma oa digor e zaoulagad, ne wele netra. Ar re a oa gantan, a grogas en e zaouarn hag her c'hasas da Zamaz. Chom a reas eno tri dervez hep gwelout, ha ne zebras na ne evas. Hogen, bez' e oa ivez e Damaz eun diskibl hanvet Ananiaz. Hag an Aotrou, en em ziskouezet d'e spered, a lavaras d'ezan : « Sav ha kerz dre ar ru hanvet ar Ru Eün, ha klask e ti Judaz eun den hanvet Saul, eus Tarz ; o pedi eman. » Ananiaz a respontas : « Aotrou, klevet em eus kalz tud o lavarout pegement a zroug en deus graet an den-se d'ho Sent eus Jeruzalem. Ha deut eo er gêr-man zoken, karget gant Prinsed ar Veleien da gas gantan d'ar prizon ar re-holl a bed ho hano. » An Aotrou a respontas d'ezan : « Kerz d'e gaout, rak an den-se a zo eur benveg am eus dibabet evit kas va hano dirak ar baganed, ar rouaned ha zoken bugale Israel. Rak me a zesko d'ezan petra en devo da c'houzanv evit va hano. »

Ananiaz a sentas, hag, aet en ti, ec'h astennas e zaouarn war Saul hag e lavaras d'ezan : « Saul, va breur, Jezuz an Aotrou, an Hini a zo en em ziskouezet d'eoc'h war an hent, en deus va digaset d'ho kaout, da rei d'eoc'h ar gweled ha donezonou ar Spered-Santel. »

Ha kerkent e kouezas eus e zaoulagad evel skant, hag e kavas ar gweled, hag e savas hag e voe badezet. Ha kerkent e prezegas Jezuz er sinagogou, o tiskleria a oa Mab Doue. Ar re-holl a gleve anezan, a oa souezet

hag a lavare : « Ha n'eo ket hennez an hini a rae brezel kriz e Jeruzalem d'ar re a grede e hano Jezuz, an hini a zo deut aman evit o c'has chadennet da Jeruzalem.

Met Saul a gloze o genou d'ar Juzevien a oa e Damaz, o tiskouez d'ezo e oa Jezuz ar Christ.

KENTEL

Ar c'hras a zo eun donezon dreist-natur a ro Doue d'eomp en e vadelez hag er gwel eus meritou Jezuz-Krist, evit hor sikour d'ober hor silvidigez. Daou seurt grasou a zo : ar c'hras a ro ar santelez hag ar c'hras a ro sikour.

Ar c'hras a ro ar santelez, evel m'hon eus hen displeget dija, a chom en ene noz-deiz, keit ha n'eo ket louset heman gant ar pec'hed marvel. Setu ar pez a hanver ar stad a c'hras.

Ar c'hras a ro sikour, er c'hontrol, ne chom ket en ene, rak n'eo nemet eur sikour a ro Doue d'eomp d'ar mare hepken m'hon eus ezomm anezan. Ar seurt gras-se eo an hini a roas da sant Paol war hent Damaz. Ar sant distroet ouz Doue, a yeas neuze a-du gant ar gristenien hag en em lakas da brezeg an Aviel asamblez gant an ebestel. Evit sklerijenna ar baganed, e reas beajou hir hag e skrivas d'ezo meur a lizer talvoudus-bras. Ar re-man a vez lennet alies pennadou anezo er penn kenta eus an oferenn.

An Aotrou Doue, pa blij gantan, a ro evel-se e c'hrasou d'an eneou dre virakl. Peurliesa koulskoude en em gemer en eun doare all evit o skoazella. A-wechou e teu e c'hras d'eomp dre ar sonjou mat a laka en hor spered ha dre ar rebechou a zigas d'hor c'houstians; a-wechou all e teu d'eomp dre ar chuzuliou mat a resevomp, dre ar skoueriou mat a welomp, dre

al leoriou a lennomp, dre an traou a c'hoarvez endro d'eomp hag a sko taoliou pounner war hor c'halon.

Ma vefemp war evez, e welfemp mat-tre e ro an Aotrou Doue d'eomp evel-se eun niver bras a c'hrasou a sikour evit ober ar mad hag hon diwall diouz an droug. Lavaromp mil bennoz d'ezan evit kement-se a vadelez, hag, evel sant Paol, diskouezomp d'ezan hon anaoudegez-vat oc'h ober eun implij mat eus kement sikour a ro d'eomp.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Hep va sikour, n'hellit netra... Goulennit hag e vo roet d'eoc'h.* »

(192)

Istor an Iliz adalek an Ebestel betek an Impalaer Konstantin (33-313). — An Iliz en em astenn dre ar bed hag a zo trec'h d'hec'h enebourien. — Ar Verzerien.

Evel m'hon eus her gwelet uheloc'h, an ebestel, dioustu goude ar Pantekost, en em lakas da brezeg an Aviel, d'ar Juzevien da genta. Kalz eus ar re-man a resevas ar vadeziant diganto ; met kalz re-all, e-lec'h digemer o c'helennadurez, a reas brezel d'ezo hag a lakas zoken d'ar maro lod eus ar gristenien, en o zouez Sant Stefan. Met an Aotrou Doue ne dlee ket dalea d'o skei. Eun nebeut bloaveziou goude-se, er bloaz 70, e tigasas ar Romaned da gelc'hi Jeruzalem. Ar gêr a voe

dismantret-holl hag ar Juzevien lazet pe strewet dre ar bed. Evel-se e teuas da wir ar brofesi en doa graet Hor Salver Jezuz-Krist diwar-benn Jeruzalem eun nebeut bloaveziou a-raok, war menez an Olived.

Goude beza prezeget er Jude, an ebestel en em zispartias evit mat hag a yeas unan en eun tu, eun all en eun tu all.

Ar bed anavezet d'an amzer-se a oa koulz lavaret holl etre daouarn impalaered Rom. Pagan e oa ha goloet a c'hevier hag a vreinadurez. An dud a adore doueed faos hag a ginnige d'ezo sakrifisou mezus. An tad a c'helle en em zizober eus e vugale, pa blije gantan ; ar vaouez a oa disprizet ha dismeganset ; milionou ha milionou a dud a oa sklavourien hag a veze gwerzet evel loened. Ar re baour, ar re glanv hag ar re goz ne veze ket sellet outo, ha pa veze c'hoant zoken, e c'helled o lakat d'ar maro. Ne oa e pep lec'h nemet *dizurz ha fallagriez.*

An ebestel, tud hep galloud na deskadurez, a yeas dre ar bed divalo-se, leun a fizians en Aotrou Doue. Pa zigouezent en eur gêr pe en eur gêriadenn bennak, en em lakent da brezeg Jezuz maro war ar groaz ha savet eus a varo da veo ; eun niver bras a viraklou a raent en e hano, ha kalz tud a c'houlenne diganto ar vadeziant. A-raok o c'huitaat, e savent en o zouez ilizou nevez, hag en o fenn e lakent eskibien ha beleien nevez bet dibabet ganto.

Ouspenn-se evit rei da anaout gwelloc'h Hor Salver hag e gelennadurez d'ar re a zeue da veza kristenien,

en em lakjont da skriva leoriou diwar e benn. *Sant Vaze, sant Mark*, diskibl sant Per, *sant Lukaz*, diskibl sant Paol, ha *sant Yann*, a skrivas evel-se *ar pevar Aviel, da lavarout eo Buhez Hor Salver Jezuz-Krist.*

Sant Per ha sant Paol, goude beza graet beajou hir, badezet ha sklerijennet eun niver bras a gêriou, en em gavas asamblez e Rom, hag eno e voent laket d'ar maro er memes dervez dre urz an impalaer Neron. An ebestel all a c'hoarvezas ganto ivez ar memes tra. Holl e voent merzeriet abalamour d'o feiz, hag evel-se e rojont d'ar poblou eun testeni splann e oa gwir kement tra a brezegent d'ezo diwar-benn Jezuz a Nazared.

A-hend-all tud santel hag o doa ivez anavezet Hor Salver, a sikouras an ebestel da brezeg an Aviel. Hervez an istor goz, Lazar, mignon Hor Salver, a zeuas da Varseilh ; Mari-Madalen ha Marta, e c'hoarezed, da Santez-Balm, e-kichen Marseilh, ha Zache da Rok-Amadour, e departamant al Lot.

Evel-se en em skignas buan ar feiz kristen en holl vroiou a oa en-dro d'ar Mor Kreizdouar.

Met hep-dale e c'houezas war an Iliz eur barrad avel spontus. Impalaered Rom, droug enno o welout ar gristenien o tilezel an idolou evit adori Jezuz-Krist ha ren eur vuhez santel, a roas urz da lakat d'ar maro ar re-holl na fellfe ket d'ezo trei kein d'o relijion. *Diskibien Hor Salver a voe kaset evel-se dirak ar varnerien*, hag eno e voe klasket ober d'ezo nac'h o feiz. Met e-lec'h senti ouz an impalaered, e respontjont atao an eil war-lerc'h egile : « Kristen oun ! Kristen oun !

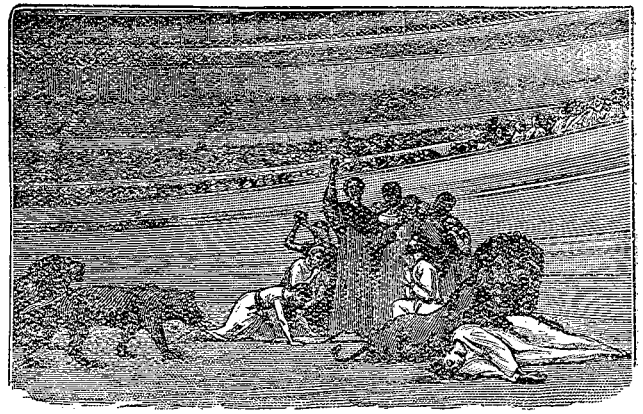

Impalaered Rom, droug bras enno e welout ar gristenien o tilezel an douced faos evit adori Jezuz-Krist, a reas o merzeria e pep seurt doare: lod anezo a voe dibennet, lod a voe stlapet en dour bero pe e-kreiz an tan, lod all a voe dastumet en eul lec'h bras a servije d'ar c'hoariou hag a veze hanvet Kolize, *hag eno e voent roet da zispenn d'al loened gouez dindan daoulagad ar bobl.*

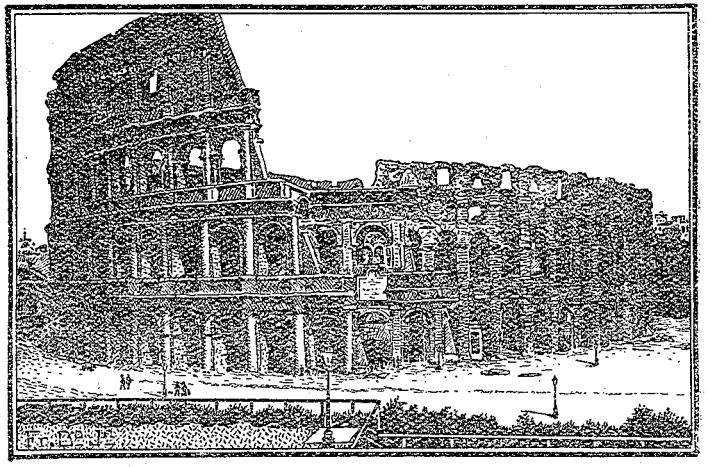

An daolenn-man a ziskouez d'eomp ar pez a chom hirio e Rom eus ar C'holize, *e-lec'h ma veze roet gwechall ar verzerien da zispenn d'al loened gouez dindan daoulagad ar bobl.*

Kristen oun ! » Tud a bep oad hag a bep stad, gwazed, merc'hed, ha bugale zoken, en em lezas da veza devet gant an tan, dispennet gant al loened gouez ha beuzet en o gwad kentoc'h eget trei kein d'o religion ha koll ar baradoz. E-pad 300 vloaz, e varvas evel-se ouspenn 12.000.000 anezo. Met niver ar gristenien ne vihanaas ket evit-se, ar c'hontrol eo ; seul-vui ma veze graet brezel d'an Iliz, seul-vui en em astenne dre ar bed. O welout pasianted ha santelez ar verzerien, ar baganed a gomprenas na oa ket o relijion eur relijion evel ar re-all, met hini an Aotrou Doue e-unan, ha kalz anezo a c'houlennas ar vadeziant.

Ar brezel graet d'an Iliz a ehanas er bloaz 313, setu aman penaos. *Am impalaer Konstantin* a oa war bouez mont d'en em ganna gant eun enebour d'ezan hanvet Maksans, hag en eun taol kont, setu ma welas dirazan eur groaz lugernus, skrivet warni ar c'homzouman : *in hoc signo vinces ; dre ar sin-man ho pezo an trec'h.* An impalaer a reas neuze lakat ar groaz war banniel e arme, hag ez eas d'an emgann, leun a joa hag a fizians. Trec'hi a reas war e enebour, ha kerkent, evit trugarekaat an Aotrou Doue, e roas ar peoc'h d'an Iliz. Evit rei zoken e balez d'an Tad santel ar Pab, e kuitaas Rom hag ez eas da chom da Vizans, a voe hanvet adalek neuze Konstantinopl, da lavarout eo kêr Konstantin.

O kloza ar pennad-man eus istor an Iliz, SONJOMP ERVAT er c'homzou-man en doa lavaret Hor

Salver d'e ebestel : « *M'o deus graet brezel d'in, e raint brezel d'eoc'h-c'houi ivez. Met n'ho pet aon ebet, me a zo bet trec'h d'ar bed.* »

(193)

Istor an Iliz adalek Konstantin betek ar pab sant Leon (313-440). — An Iliz a zo trec'h d'ar fals-kredennou.

Ar gristenien genta, e-pad ar brezel a voe graet d'ezo gant impalaered Rom, da lavarout eo e-pad 300 vloaz bennak, o doa ranket en em guzat. E-kichen Rom o doa graet dindan an douar toullou doun, a c'heller gwelout hirio c'hoaz hag a veze hanvet Katakombou. Eno en em vodent evit pedi, klevout an oferenn, sebelia o zud varo hag enori ar verzerien.

Met breman pa oa roet he frankiz d'an Iliz gant an impalaer Konstantin, e oa chanjet an traou. Ar gristenien a c'hellas mont ha dont evel an holl, ha kerkent e voe anavezet pegen madelezus e oant. Gwelet e voent o rei sikour d'an holl, d'ar re baour, d'ar re goz, d'an intanvezed, d'an emzivaded. E-kichen o *ilizou* e savjont *skoliou* da gelenn ar bobl hag *ospitaliou* da reseo an dud reuzeudik. *Ar sklavourien* o-unan, ken gwallgaset betek neuze, a voe rentet d'ezo o frankiz gant o mistri kristen ha digemeret ganto evel breudeur. O welout kemend-all, ar baganed a gomprenas muioc'h-mui pegen mat

e oa ar relijion nevez, ha setu ma teuas ar feiz kristen d'en em skigna muioc'h-mui en o zouez.

Hep-dale koulskoude, e kavas an Iliz dirazi enebourien nevez danjerus-bras, *an eretiged.*

Hiniennou eus ar gristenien, touellet gant ar spered a ourgouilh, a nac'has lod eus gwirioneziou ar feiz. Evel-se evit *Arius*, Hor Salver Jezuz-Krist ne oa ket Doue ; evit *Masedonius*, ar Spered-Santel ne zeue ket eus an Tad nag eus ar Mab ; evit *Nestorius*, Mari ne oa ket Mamm da Zoue, met d'ar C'hrist hepken evel den ; evit *Eutichez*, Jezuz-Krist ne oa ket den, met Doue hepken ; evit *Pelajius*, an den n'en doa ket a bec'hed orijinel hag a c'helle en em savetei hep sikour ebet eus an Nenv.

An Iliz, karget gant an Aotrou Doue da sklerijenna ar bed, n'helle ket lezel an dud-se da drompla he bugale, ha setu perak, bep taol ma savas hini pe hini eus an ereziou-se, e reas d'ezi eur brezel kalet. Tud santel ha gouiziek evel *sant Atanaz, sant Bazil, sant Gregor a Nazians, sant Yann Krisostom, sant Ambroaz, sant Aogustin, sant Jerom*, a skrivas leoriou a-bouez evit displega ar wirionez ha dispenn ar fals-kredennou. Ar Babed, diouz o zu, a vodas holl eskibien ar bed e *sened* (1) e *Nise*, e *Konstantinopl*, *en Efez*, *hag e Kalsedoan*, ha, goude beza goulennet kuzul diganto, e kondaonjont an eretiged. Diwar neuze e ouezas mat ar gristenien e-pelec'h edo ar wirionez.

(1) concile e galleg.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist n'en deus savet nemet eun Iliz, ha falvezet eo gantan na vije nemet eur pastor hag eur vandenn denved. Iliz Rom eo a zo bet karget gantan da gelenn an dud en e blas ha d'o c'has d'ar baradoz. Ar re eta na gredont ket enni, pe na fell ket d'ezo dont da veza he bugale dre ar vadeziant, pe na selaouont ket he c'helennadurez ha na soujont ket d'e fastored, ar re-se holl n'hellont ket beza salvet. Disenti ouz an Iliz a zo disenti ouz Doue e-unan, hag an neb n' anavez ket an Iliz evit e vamm, n'hell ket kennebeut kaout Doue evit Tad. Setu aze penaos n'heller ket beza salvet er-maez eus an Iliz.

Bez' ez eus tud koulskoude ha n'ouzont ket o-unan emaint er-maez eus ar wir Iliz, tud zoken ha n'o deus biskoaz diskredet na vije ket ar wirionez ganto. An dud-se ne vint ket kondaonet gant Doue, rak ma n' anavezont ket ar wir Iliz, n'eo ket dre o faot, ha Doue ne gondaon morse an den nemet evit an droug a ra dre e faot e-unan. An dud-se, abalamour ne gemeront ket a berz er sakramanchou ha n'anavezont ket galloud ar re a zo karget d'o gouarn, n'emaint ket er wir Iliz a gorf, met, m'o deus en o c'halon ar feiz, an esperans hag ar garantez a zo ret evit beza salvet, emaint enni *a ene, da lavarout eo a galon.* Evelse, e-touez an eretiged hag ar schismatiged, ar vugale a varv a-raok beza deut d'an oad a skiant, a ya war eün d'ar baradoz, ma 'z int bet badezet mat, hag ar re vras zoken, ma klaskont ar wirionez eus a-greiz o c'halon ha ma 'z int prest d'ober kement tra a c'houlenn an Aotrou Doue diganto, a c'hell beza salvet ivez. Koulskoude evit beva ha mervel e stad a c'hras, n'o deus ket ar sikouriou niverus ha nerzus a gavomp-ni er sakramanchou ha setu perak eo kalz diaesoc'h d'ezo gounit ar baradoz.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e ebestel : « *An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz, hag an neb ho trispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset.* »

(194)

Istor an Iliz adalek ar Pab sant Leon betek Charlez-Veur [1] (440-814). — An Iliz a ra kristenien eus ar Varbared.

Er penn kenta eus ar pevare kantved, Rouantelez Rom, a oa bet ken nerzus koulskoude, n'he doa mui koulz lavaret tamm galloud ebet, hag, en eun taol, setu ma voe gwelet o tont warni eus kostez ar Sav-Heol eun niver bras a boblou hanter-c'houez bleniet gant mistri kriz ha garo evel *Alarig, Atila ha Kloviz.* An holl a sponte dirazo, met an Iliz a zalc'has penn d'ezo. Pa zigouezas Atila e-kichen Pariz, e kavas dirazan *santez Jenovefa* o pedi anezan da espern ar gêr, ha kerkent ez eas kuit. An Tad Santel ar Pab *sant Leon* e-unan a yeas war e hent betek Mantou hag a viras outan da vont da Rom. An eskibien a reas ivez ar memes tra meur a wech all. Unan anezo, *sant Remi*, eskob Reims, en doa zoken an eurvad da vadezi Kloviz, hag evel-se e c'hounezas d'ar feiz kristen, neket hepken roue ar Franked, met ar Franked o-unan hag o bro a-bez.

(1) Charlemagne e galleg.

Ar Varbared, goude beza aet ha deut dre Rouantelez Rom oc'h ober a-bep seurt droug, a reas o sonj da chom enni evit mat, met tud garo e kendalc'hent da veza atao, hag evit an distera digarez e vezent prest da laerez ha da laza. Ret-mat e oa eta chanj d'ezo o spered hag o c'halonou o trei anezo war-du an Aotrou Doue. Setu aze ar pez a reas an Iliz. *He menec'h, pe he relijiused*, a yeas da veva en o zouez : lod anezo a bede hag a studie ; lod a brezege an Aviel ; lod all a dremene o amzer o tifonta ar c'hoajou, oc'h ober henchou, o tizec'ha al lagennou, o tizoura ar prajeier, o hada ed hag o planta gwini. Hep-dale e voe gwelet an dud o tiredek hag oc'h en em voda en-dro d'o ziez, hag, evelto, e fellas d'ezo pedi, studia ha labourat.

Ar venec'h a savas neuze *ilizou*, ha, goude an ilizou, *ospitaliou ha skoliou e-lec'h* ma tigemerent an holl, paour ha pinvidik. Ac'hano e teuas nebeut-ha-nebeut ar darn-vuia eus ar c'hêriou hag eus ar c'hêriadennou a welomp hirio e Frans, en Itali, en Alamagn hag e Bro-Saoz.

Eun dra vras all a reas c'hoaz en Iliz e-pad ar memes amzer : *rei o frankiz d'ar sklavourien.* Ar Pab *Gregor VII* a zougas eul lezenn a lake ar paour-keiz tud-se war renk an dud all, ha da c'hortoz ma vije heuliet al lezenn-se gant an holl, e reas prena diwar goust an Iliz kement sklavour a zeue da veza kristen.

KENTEL

Alies e vez klevet tud o lavarout eman an Iliz o

klask mirout ouz ar bobl da gaout deskadurez : « *Ar veleien, emezo, a zo enep an deskadurez.* » Eur sorc'henn evel-se a c'hell beza kredet gant ar re a zo beur a spered, met ar re a anavez eun nebeut hepken an istor, a oar mat n'eo nemet eur gaou spontus !

A-raok Hor Salver Jezuz-Krist e oa skoliou ivez koulz ha hirio, met evit ar re binvidik hepken; an darn-vuia eus ar re baour a oa sklavourien ha den ebet n'en doa soursi outo. Jezuz avat en doe truez outo : « Eurus ar re baour, emezan ; d'ezo e vo Rouantelez an Nenv. » Ha setu perak, adalek ar penn kenta, e welomp an Iliz o kemer poan gant an dud ezommek hag o sevel skoliou evito : « Ha n'hoc'h eus ket a vez, kristenien divalo, a lavare an impalaer Julian da ziskibien Hor Salver, ha n'hoc'h eus ket a vez o sevel evel-se skoliou evit ar bobl, ha memes evit bugale ar sklavourien ? »

Setu aze ar wirionez : *an Iliz eo a zo bet da genta o rei deskadurez d'ar bobl,* ha kement-se he deus graet gant he nerz hec'h-unan, hep sikour den all ebet. Ar skoliou laik ne oa c'hoaz hano ebet anezo, pell alese, ha dija e oa milierou ha milierou a skoliou kristen digor d'an holl, paour ha pinvidik.

A-raok Revolusion 1789, e oa e Frans 24 *universite ha* 800 *skolaj;* 72000 *skoliad a oa enno, ha* 42.000 *anezo o doa skol evit netra.* Ar skoliou savet er c'houenchou hag er presbitaliou a oa anezo e pep parrez, hag e oa kalz nebeutoc'h a dud dizesk eget breman. Adalek amzer Charlez-Veur zoken e veze desket d'ar vugale lenn ha skriva, hag e veze studiet an aritmetig, ar jeometri, an astronomi, ar filozofi hag ar c'han.

Ar Brotestanted a zismantras kalz eus ar skoliouse; ar gatoliged o savas en-dro; met ar Revolusion a zeuas, o laeras hag o distrujas holl. N'eo ket souezus

goude-se e vefe bet kennebeut a zeskadurez e-touez ar bobl er penn kenta eus an naontekvet kantved.

Abaoe ar Revolusion, petra he deus graet an Iliz ?

SANT YANN-VADEZOUR EUS AR SALLES
(1651-1719)

Sant Yann-Vadezour a savas er bloaz 1679 Breuriez Breudeur ar Skoliou Kristen (Frères de la Doctrine Chrétienne) evit rei deskadurez da vugale ar bobl.

E plas ar skoliou a oa bet laeret diwarni, he deus savet re-all. He mistri-skol a zo atao mistri dispar, ha setu perak o deus o enebourien avi ha kasoni outo. Pa

c'hellont, e vironf outo d'ober skol. Pa n'hellont ket, e klaskont o lakat da vervel gant an naon hag e reont d'ezo a-bep seurt brezel. Piou eta a zo enep an deskadurez, nemet an dud divalo-se a fell d'ezo serri skoliou dispar ha na goustont netra da zen ebet ?

An Iliz n'he deus aon ebet rak ar wir deskadurez, ar c'hontrol eo; rak seul-vui ma vo a zeskadurez vat e-touez an dud, seul-vui e vo anavezet, karet ha servijet Hor Salver Jezuz-Krist evit brasa gloar an Aotrou Doue, brasa mad an eneou, ha brasa eürusted ar bobl !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Me eo sklerijenn ar bed ; an neb a zeu d'am heul, ne vale ket en denvalijenn.* »

(195)

Istor an Iliz adalek Charlez-Veur betek ar Pab Leon X (732-1513).

Er penn kenta eus ar seizvet kantved en em gavas an Iliz katolik en eun danjer bras. *Ar Vahometiz,* da lavarout eo diskibien ar fals-profed Mahomed, en em lakas da brezeg o relijion e pep lec'h. Graet o doa dija o mistri war an Ejipt, ar penn uhela eus an Afrik hag eus ar Spagn ; hag edont o tont e Frans gant ar c'hoant da c'hounit an Europ a-bez, pa zeuas an Aotrou Doue da savetei e Iliz. Charlez-Martel a savas eun arme ha, gant sikour an Nenv, e vruzunas ar Vahometiz e Poitiers, er bloaz 732.

Diwezatoc'h he doe an Iliz poaniou all da c'houzans. *Fosius*, eskob Konstantinopl, a savas enep an Tad santel ar Pab hag a reas da holl vroiou ar Sav-Heol koueza asamblez gantan en eur schism hag a bad hirio c'hoaz. An Normanded a ziskennas eus an hanternoz war an Europ, o trailha pep tra war o hent, o tismantra an ilizou, ar c'houenchou hag ar skoliou.

Hep-dale koulskoude he doe an Iliz ar joa da welout ar feiz oc'h en em astenn en eun doare souezus hag ar vertuziou o vleunia e-touez ar bobl. *An Normanded*, deut da chom d'ar c'horn-bro a vez hanvet hirio an Normandi, a zeuas da veza kristen. *Poblou an Danemark, ar Sued, an Norvej, ar Vohem hag ar Bologn* a reas kemend-all. Milierou ha milierou a dud a yeas da *zifenn an Douar-Santel enep ar Vahometiz*. Ar gristenien a savas du-man du-hont *chapeliou* hag *ilizou* eun dudi o gwelout hirio c'hoaz. Ar brezeliou a yeas war nebeutaat hag e voe muioc'h a garantez etre an dud. *Sant Fransez a Asiz ha sant Dominig* a savas urziou nevez evit prezeg d'ar poblou ha rei d'ezo skouer vat. E *Pariz*, e *Rom*, e *Louvain* hag e meur a lec'h all, e voe savet skoliou bras, ha war ar maeziou ivez e kreskas atao muioc'h-mui an niver eus ar skoliou bihan.

Neuze, koulz ha breman, edo ar vicherourien en danjer da veza gwasket ha sunet gant tud pinvidik digalon. Evit o difenn, an Iliz o bodas e *sindikajou* a veze hanvet e galleg « *corporations* », hag an unvanieziou-se a reas d'ezo eur vad dispar. O lakat a rejont da veva e peoc'h an eil gant egile, d'en em sikour e pep

doare ha dreist-holl da veva aes eus o labour, o terc'hel atao war eur priz dereat.

KENTEL

Eur sorc'henn hag a vez klevet alies gant enebourien ar relijion, eo houman : « An Iliz a zo enep ar bobl. » Hag e vez kavet tud sot a-walc'h evit kredi ar pez gaou-se ! N'eo ket diaes koulskoude gouzout e-pelec'h eman ar wirionez.

A-raok Hor Salver Jezuz-Krist, setu aman penaos e oa an traou. Ar vicherourien a oa holl sklavourien, henvel o stad ouz hini ar chatal mut; pa ne blijent mui, e vezent gwerzet; pa vezent koz pe klanv, e vezent laket d'ar maro.

Hor Salver a chanjas an traou spontus-se. O labourat betek an oad a dregont vloaz e ti bihan Nazared, e teskas d'an dud ober muioc'h a stad eus al labour a gorf. O prezeg d'ar Juzevien ez eo ar re baour hag ar re binvidik par an eil d'egile dirak o Zad eus an Nenv hag o vervel evito holl war ar groaz, e kondaonas ar sklavaj euzus a laka an den war renk an anevaled.

An Iliz a roas d'ar poblou ar memes kelennadurez hag he Mestr. Evit gwellaat stad an dud reuzeudik, e savas evito skoliou, ospitaliou ha sindikajou, evel m'hon eus her gwelet. Met siouaz ! eus al labour souezus-se a reas evit ar bobl e-pad meur a gant vloaz, ne chomas koulz lavaret netra goude *Revolusion vras* 1789. Ar skoliou hag an ospitaliou a voe dismantret hag ar sindikajou difennet sevel anezo en-dro dindan boan da veza laket d'ar maro !

An Iliz koulskoude ne fallgalonas ket evit-se. Goude an Dispac'h, ar vicherourien, kollet ganto o sindikajou, a welas o stad o vont bemdez war wasaat; ar Babed, ha dreist-holl Leon XIII, a savas adarre o mouez

evit o difenn, Met kaer o doe ober, ar vicherourien ne gavjont en-dro o sindikajou nemet er bloaz 1883, *da lavarout eo kant vloaz goude ar Revolusion,* ha ma voe votet lezenn ar Sindikajou er bloaz-se, e voe dleet neket d'ar sosialisted, pegwir e oant holl enep d'ezi, met

SANT VISANT A BAOL
(1576-1660)

Sant Visant a Baol a reas war-dro ar re baour a-hed e vuhez penn-da-benn. Evit kelenn ar bobl, ha dreist-holl an dud diwar ar maez, e savas eur Vreuriez Misionerien, al Lazaristed, hag evit kaout soursi ouz ar re baour, eur Vreuriez leanezed, hanvet Breuriez Plac'hed ar Garantez (Filles de la Charité pe Sœurs de Saint Vincent de Paul). — ar Vreuriez-man a zo brudet hirio e kement korn a zo eus ar bed, hag a vez kavet e kement lec'h ma z'eus vad d'ober d'an dud reuzeudik.

d'ar c'hatolig dispar Albert de Mun, a oa neuze kannad ar Finister.

E plas ar skoliou hag an ospitaliou bet laeret diwarni gant ar Revolusion, an Iliz he deus savet re nevez. *Er bloavez* 1900, he doa en hec'h ospitaliou 102.700 *bugel,* 1.400 *maouez,* 19.850 *den koz,* 6.500 *den kollet ganto o fenn, da lavarout eo* 130.700 *den reuzeudik.* He leanezed a ya da gaout an dud paour betek en o zi, d'o louzaoui ha d'o frealzi, hag he misionerien, hirio koulz ha gwechall, a red da gement bro a zo da ziskouez d'ar poblou pagan penaos gounit ar baradoz ha kaout war an douar-man eun tammig muioc'h a eürusted.

Ha setu aze an hini a hanver : enebourez ar bobl ! Ha piou eta a gred rei d'an Iliz an hano-se ? Ar re o deus laeret diwarni he skoliou hag hec'h ospitaliou ha freuzet d'ezi he sindikajou. Pebez gaou ha pebez fallagriez ! Nann, a dra-sur, an hini he deus taolet d'an traon ar sklavaj, savet meur a gant vloaz 'zo ar c'henta skoliou, ar c'henta ospitaliou hag ar c'henta sindikajou, hounez, neket enebourez ar bobl eo, met ar c'henta hag ar gwella eus he madoberourien.

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver : « *Deuit holl d'am c'haout, c'houi a zo skuiz ha sammet, ha me ho tiboanio.* »

(196)

Istor an Iliz adalek ar pab Leon X betek ar Revolusion vras (1513-1789). — An Iliz a drec'h war ar Brotestanted.

A pez en deus graet ar muia a zroug d'ar relijion gristen abaoe eun nebeut kantvejou, eo ar spered pagan, a savas dreist-holl er penn kenta eus ar c'houezekvet kantved. Lod eus ar gristenien, e-lec'h en em lezel da veza bleniet gant an Iliz, a yeas da glask sklerijenn e

skridou ar skrivagnerien pagan a veve a-raok Hor Salver Jezuz-Krist hag a zeuas evel-se nebeut-ha-nebeut da goll spered an Aviel ha da goueza er brasa dizurziou.

Petra a c'hoarvezas neuze ? *Luther ha Kalvin*, war zigarez adnevezi ar vuhez kristen e-touez an dud, a savas enep an Tad Santel ar Pab hag en em lakas da brezeg eur relijion nevez : ar Pab, war o meno, n'en doa galloud ebet da gelenn an dud ; ar sakramanchou hag an oberou mat n'o doa talvoudegez ebet ; an devosion d'ar Werc'hez Vari ha d'ar Sent a oa eun dra fall. *Herry VIII, Roue Bro-Saoz*, a yeas a-du ganto, war zigarez na felle ket d'an Tad Santel ar Pab rei aotre d'ezan da zilezel e bried evit kemer unan all. Ar fals-kredennou en em skignas buan e-touez ar bobl, hag *an Iliz a gollas evel-se an Alamagn, ar Suiz ha Bro-Saoz.*

An Tad santel ar Pab a vodas neuze eskibien ar bed holl *e Sened Bras e kêr Trente*, en Tirol. Ar Sened-man a gondaonas ar Brotestanted, da lavarout eo Luther, Kalvin, Herri VIII hag o c'henseurted, hag a zougas eun nebeut lezennou a dlee nevesaat e gwirionez ar vuhez kristen e-touez ar bobl. Sevel a reas *Seminariou* evit ar veleien, goulenn a reas ma vije laket leoriou *katekiz* etre daouarn an holl vugale, ha diwarbenn ar *skoliou*, e c'hourc'hemennas ma vije e pep parrez unan da vihana e-lec'h ma vije digemeret ar re baour evit netra.

Ar Brotestanted a gendalc'has koulskoude da skigna o erezi hag en em lakas ouspenn da laerez, da

laza ha da enebi ouz ar gouarnamant. Ar gatoliged evel just en em zifennas, ha setu penaos e savas ar brezeliou a vez hanvet « brezeliou a relijion. »

An Aotrou Doue, evit sikour an Iliz enep an eretiged ha lakat ar vertuziou kristen da vleunia adarre e-touez an dud, a zigasas d'ezi Urziou ha Breuriezou nevez. *An Tadou Jezuisted hag an Tadou Kapusined* a sklerijennas ar gristenien war gwirioneziou ar relijion hag a zalc'has penn d'ar Brotestanted. *Sant Visant a Baol* a vodas en-dro d'ezan beleien santel evit mont eus an eil parrez d'eben d'ober misionou hag a savas Breuriez Plac'hed ar Garantez evit ober war-dro an dud reuzeudik. *Sant Yann-Vadezour eus ar Salles*, diouz e du, a savas, evit kelenn ar bobl, Breuriez Breudeur ar Skoliou Kristen, o deus graet hag a ra c'hoaz kement a vad d'ar relijion ha d'ar vro.

KENTEL

Hor Salver Jezuz-Krist, evel m'hon eus hel lavaret dija, n'en deus savet nemet eun Iliz. Met pehini eo an Iliz-se ? Bez' hon eus merkou evit hec'h anaout, hag ar merkou-se, a lavar d'eomp ar Gredo, eo ar reman : « An Iliz a zo *unan, santel, katolik hag abostolik.*

An Iliz a rank beza *unan.* Ar wirionez eo atao ar wirionez, ha setu perak n'hell ket beza er memes amzer e meur a Iliz hag a lavar ar c'hontrol-beo an eil eus eben. Diskibien Hor Salver Jezuz-Krist eta, n'eus forz e peseurt bro e vefent, a dle holl kredi ar memes gwirioneziou, reseo ar memes sakramanchou ha senti ouz ar memes pastor.

An Iliz a rank beza *santel,* rak Hor Salver Jezuz-Krist, he Mestr, a zo santel; ar gelennadurez en deus roet d'ezi, a zo santel ivez, ha m'en deus he savet, n'eo e gwirionez nemet evit santelaat an eneou.

An Iliz a rank beza *katolik,* da lavarout eo en em astenn e pep lec'h, hervez an urz he deus bet digant Hor Salver : « It dre ar bed holl ha prezegit an Aviel da gement den a zo. »

Abostolik e rank beza ivez, da lavarout eo dont eus an ebestel ha beza gouarnet gant ar re a zalc'h o flas, gant an Tad santel ar Pab, a zalc'h plas sant Per, ha gant an eskibien, a zalc'h plas an ebestel all.

Iliz Rom, hag hi hepken, a zoug an holl verkou-se a rank kaout ar wir Iliz. Bez' ez eo unan, rak atao he deus bet eur memes kredenn, ar memes sakramanchou hag ar memes gouarnamant. Santel eo en he c'helennadurez, rak ne zesk d'eomp nemet ar pez he deus desket hec'h-unan gant Hor Salver Jezuz-Krist, hag e-touez he bugale e vez atao eur maread tud santel-bras. Katolik eo, rak skignet eo dre ar bed holl ha n'ehan morse d'en em astenn muioc'h-mui. Abostolik eo ivez, rak gouarnet eo gant ar Babed hag an eskibien a zo deut war-eün an eil war-lerc'h egile adalek sant Per hag an Ebestel betek hirio. An Tad Santel ar Pab Pi XI, a zo breman en he fenn, eo an 265et eus ar Babed-se.

Ilizou an eretiged hag ar schismatiged, er c'hontrol, ne zougont ket ar merkou eus ar wir Iliz. N'int ket unan, rak bez' ez eus en o zouez ken alies a gredenn hag ar vro, hag a-wechou zoken ken alies a gredenn hag a zen. Ne gaver ket enno sent ha sentezed evel en Iliz katolik, da lavarout eo tud hag a zo bet pell dreist ar reall dre o vertuziou dispar. Ne zeuont ket eus an ebestel kennebeut, rak gouzout mat a reer pe da vare ha penaos o deus en em zistaget diouz Iliz Rom. Luther

AN TAD SANTEL AR PAB PIE XI,
a ren hirio an Iliz a-bez e hano H. S. Jezuz-Krist.

Pi XI a zo ganet e Desio, kêr vihan eus eskopti Milan (Italì) er bloaz 1857, a zo bet beleget e Rom er bloaz 1879, a zo bet graet kardinal er bloaz 1921 hag hanvet da Bab d'ar 6 a viz C'houevrer 1922. Bez'ez eo war ar memes tro eun den santel, madelezus ha gouiziek-bras war skianchou ar bed. Hen eo an 265et pab abaoe Sant Per. — Ra zalc'ho an Aotrou Doue anezan pell e penn an Iliz !

ha Kalvin eo o deus o savet, ha nann Hor Salver Jezuz-Krist .

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e Iliz : « *An neb ho selaou, am selaou ; an neb ho tispriz, am dispriz ; hag an neb am dispriz, a zispriz an Hini en deus va digaset.* »

(197)

Istor an Iliz adalek Revolusion 1789 betek hirio. — An Iliz a gendalc'h d'ober al labour merket d'ezi gant Hor Salver Jezuz-Krist.

En desped d'ar boan a gemeras an Iliz evit enebi ouz an droug, ar falz-kredennou hadet gant ar Brotestanded hag an dud difeiz, evel Voltaire ha Rousseau, a gempenne atao muioc'h-mui an hent d'*ar Revolusion ;* houman a strakas en eun taol kont er bloaz 1789, ha kerkent e voe gwelet an dud fall o sailha war ar relijion, o laza ar veleien hag ar relijiused, o profana an tabernaklou, o laerez madou an Iliz hag o teurel d'an traon an ospitaliou, ar skoliou hag ar sindikajou kristen.

Ar barrad avel spontus-se a badas eun dek vloaz bennak, hag an Iliz a stagas adarre gant he labour a silvidigez. Ar Babed *Benead XIV*, *Pi IX*, *Leon XIII ha Pi X* a gondaonas ar *Franmansoned* hag o c'henseurted, a zo dre-guz o skigna a bep seurt gevier

enep ar religion hag o klask mouga ar feiz er c'halonou dre ar skridou fall hag ar skoliou dizoue. *Sened bras ar Vatikan*, renet gant ar Pab Pi IX, a zisklerias n'helle ket ar pab fazia, pa verke da gristenien ar bed holl, evel Vikel da Jezuz-Krist, ar pez o deus da gredi ha d'ober evit beza salvet, hag e oa bet ar Werc'hez Vari diwallet a-viskoaz diouz pep pec'hed, zoken diouz ar pec'hed orijinel.

AR JENERAL DE CASTELNAU

Ar jeneral de Castelnau, unan eus hor brasa jeneraled e-pad ar brezel 1914-1918, *a oa er memes amzer eur c'hristien leun a feiz. Pa voe savet an Unvaniez Katolik er bloaz* 1924 *evit défenn an Iliz enep hec'h enebourien, e voe laket en he fenn, hag he blenia a ra gant furnez ha nerz-kalon evit brasa mad ar relijion hag ar vro.*

Hirio koulz ha biskoaz, an Iliz katolik, evel eur Vamm leun a vadelez, a gendalc'h da gaout soursi ouz he holl bugale, memes eus ar re a ra brezel d'ezi. Hec'h eskibien hag he beleien en em ro kement ha ma c'hellont d'an oberou a drugarez : prezegennou sant Visant a Baol, Breuriez ar Feiz, patronajou, skoliou kristen, sindikajou, kefiou a bep seurt, etc., etc. He relijiused hag he leanezed a zilez plijaduriou ar bed evit implija o holl amzer oc'h ober vad d'o nesa. Lod a ra skol d'ar vugale, sikouret gant ar vistri hag ar mestrezed-skol kristen, a intent ouz an dud klanv en o ospitaliou pe a ya da welout an dud

paour d'o zi ; lod all a vev er c'houenchou hag a ra muioc'h a vad c'haoz o pedi evit ar re na bedont ket pe a bed re nebeut, hag o kinnig a finijennou da Zoue evit paea d'ezan ar boan dleet da bec'hejou an dud ha goulenn ma tistroio d'ar gêr an denved dianket.

Nevez 'zo, evit difenn gwelloc'h ar relijiused, ar skoliou hag ar familhou kristen enep an dud difeiz ha skigna buanoc'h ar feiz dre ar bed, an Tad Santel ar Pab hag an eskibien o deus bodet ar gristenien en eun unvaniez vras hanvet an « *Unvaniez katolik* ». E Frans, an unvaniez-se he deus graet dija eur vad souezus o virout ouz enebourien hor relijion da gas da benn o lezennou diaoulek. En he fenn eman *ar jeneral de Castelnau.* Plijout gant an Aotrou Doue benniga he labour ha lakat drezi atao muioc'h-mui a emgleo e-touez ar gristenien evit brasa mad ar relijion hag ar vro !

E mil ha mil doare eta e welomp an Iliz katolik o poania da savetei an eneou hag o klask rei d'ar re baour ha d'ar vicherourien an holl eürusted a c'hell an den kaout war an douar-man. Kement-se he deus graet atao, ha kement-se a raio betek fin ar bed, n'eus forz pegement a c'hevier a vefe lavaret enep d'ezi ha n'eus forz pegement a vrezel a vefe graet d'ezi gant mevelien Satan.

KENTEL

An Iliz, savet gant Hor Salver Jezuz-Krist evit santelaat an eneou ha skigna an Aviel dre ar bed, ne oa da genta nemet eur c'hreunenn vihan, met breman eo deut da veza eur wezenn vras-meurbet astennet ganti he brankou betek ar penn pella eus ar bed.

Jezuz en doa lavaret d'e ebestel : « An diskibl n'eman ket dreist e vestr; ma 'z oun bet gwallgaset, c'houi a vo gwallgaset ivez. » Istor an Iliz, adalek ar amzer genta betek hirio, a ziskouez d'eomp ar c'homzou-se o tont da wir. Atao koulz lavaret, e korn pe gorn eus ar bed, ez eus bet graet brezel d'ezi. Ha n'eo ket souezus kemend-all, rak, evel he Mestr, ken lies gwech ha ma vez ret, e sav he mouez evit kondaoni ar bed, e fallagriez hag e genteliou faos (1).

---

(1) Breman'z eus eun nebeut bloaveziou edo ar c'hiz gant an dud dizoue da lavarout e oa kontrol ar feiz d'an deskadurez vras. Hirio, a drugarez Doue, o kredi ar gonchenn-se, n'eus mui nemet an dud diskiant. Ar pez a zo gwir, eo an dra-man : ar Feiz a zoug d'an deskadurez vras, hag an deskadurez vras a zoug d'ar Feiz. Evit kompren mat kement-se, n'eus nemet gwelout pere eo an dud desket-bras, ar re o deus chanjet doare ar bed gant o ijin. An darnvuia anezo a zo pe tud a iliz pe gristenien. Ar re-man a zo ken niverus ma n'heller ket o c'honta holl. Setu aman eun nebeut hanoiou hepken choazet e pep amzer hag e-touez pep rummad tud desket :

1) — Tud desket hag o deus kavet a bep seurt traou : ar manac'h Roger Bakon, a gavas an doare d'ober poultr ; an avieler Flavio de Gioja, eus Napl, a gavas an nadoz-vor, hag ar manac'h Jakez a Vitry, a voe ar c'henta o lakat anezi da servija war vor ; sant Izidor a Sevilh, a skrivas ar c'henta leor diwar-benn al labourdoussr ; ar manac'h Despina, a reas ar c'henta lunedou ; ar pab Silvestr II, a reas ar c'henta horoiaj gant rodou ; an den-enorus Beda, a zisplegas perak e vez atao ar mor o pignat hag o tiskenn ; ar venec'h Othon hag Arduin, a gavas al lizerennou a servij d'eomp hirio da skriva ; daou vanac'h eus Urz sant Benead a gavas an doare da gelenn an dud bouzar ha mut, hag an Abad de l'Epée, a wellaas c'hoaz ar pez a oa bet kavet ganto ; ar manac'h Guy d'Arezzo, a gavas an notennou evit ar muzig ; an Tad Magnan, a gavas ar mikroskop ; an Tad Ambriaco, a gavas an hydrokronometr hag ar sismograf.

2) — Filozofed : Sant Aogustin, sant Tomaz, Duns Skot, Descartes, Malebranche, de Bonald, de Maistre, ar c'hardinal Mercier, etc., etc.

3) — Skrivagnerien : an Dante, Corneille, La Fontaine, Racine, Boileau, Bossuet, Fénelon, Montesquieu, Buffon, Bourdaloue, Fléchier, La Bruyère, Massillon, Lamartine, Châteaubriand, Lacordaire, Donoso-Cortès, Cochin, Ozanam, L. Veuillot, Coppée, Montalembert, Brunetière, etc., etc.

4) — Tud a lezenn : Lamoignon, Cujas, d'Aguesseau, Molé, etc.

5) — Tud a arme : Janed a Ark, Condé, Turenne, Drouot,

Ma 'z eo deut komzou Hor Salver da wir en amzer dremenet, en amzer-da-zont e teuint ivez, met arabat eo d'eomp kaout aon, an Iliz katolik a zo graet evit

Napoléon, Lamoricière, an Amiraled Courbet, ha Dupetit-Thouars, Chanzy, Mac-Mahon, Canrobert, Foch, Castelnau, Pau, Mangin, Fayolle, Pétain, Lyautey, Franchet d'Esperey, etc.

6) — Artisted : Mikael-Ael, Rafael, Lenoard a Vinci, Fra Angelico, Horace Vernet, Flandrin, Mozart, Gounod, Rossini, Franck, Bethowen, Palestrina, etc.

7) — Astronomed : Copernic, Laplace, Le Verrier, Puiseaux, d'Abadie an Tad Secchi, an Ao. Abad Moreux, etc.

8) — Matematisianed : Cauchy, Hermitte, etc.

9) — Chimisted : Lavoisier, Chevreul, J. Dumas, Ste Claire-Deville, Thémard, etc.

10) — Fisisianed : an Tadou Lana ha Beccaria, Galvani, Regnault, Faraday, Volta (a gavas kement a draou diwar-benn an elektrisite) ar 4 Becquerel, Ampère, Fresnel, Branly (a gavas an telegrafi hep orjal), Marconi, etc.

11) — Naturalisted : Ant. ha Bern. de Jussieu, Elie de Beaumont, Cuvier, Lamark, de Blainville, an 2 Geoffroy Saint-Hilaire, Quatrefages, Haüy, Claude Bernard, Lapparent, Pasteur, Latreille, (beleg), Fabre, etc.

12) — Medisined : Récamier, Dupuytren, Laënnec, Boissarie, Grasset, etc.

Evit respont d'ar re a lavar ez eo kontrol ar feiz d'an deskadurez vras, eur skrivagner gouiziek, e hano Antonin Eymieu, en deus skrivet daou leor a-bouez diwar-benn ar Feiz hag an dud desket-bras e-pad an naontekvet kantved. (La part des Croyants dans les progrès de la science au XIXe — Perrin, 35, Quai des Gds Augustins, Paris, eil leor, pajenn 274). Dre ar ger : croyants, ec'h intent, neket hepken an dud desket a zo bet diskibien d'Hor Salver Jezuz-Krist met ivez ar re-holl a grede e Doue en e Brovidans en e vadelez hag en e justis ; koulskoude an darnvuia eus an dud desket en deus kavet an naontekvet kantved, a zo kristenien ha zoken katoliged.

Setu aman penaos e kloz e eil leor :

Nous avons passé en revue dans les deux volumes 432 noms appartenant au XIXe siècle. En écartant de ce nombre les 34 dont l'attitude religieuse nous est inconnue, il en reste 398 qui se répartissent ainsi : 15 indifférents ou agnostiques, 16 athées et 367 croyants.....

Mais c'est uniquement au sujet des principaux *initiateurs* que nous pouvons essayer une comparaison numérique entre croyants et incrédules... Voici le résumé de nos constatations :

Nous avons reconnu les titres de 150 *initiateurs* : Sur ces 150 savants, il y en a 13... dont les sentiments religieux nous sont inconnus. Il y en a 9 indifférents ou agnostiques..... qu'on peut aussi écarter du débat, puisqu'ils se désintéressent ou se récu-

PASTEUR
(1822-1895)

AR MARECHAL FOCH
(1851-1929)

BRANLY
a gavas an Telegrafi hep orjal

Pasteur, Foch ha Branly, an tri spered brasa marteze eus ar c'hantved diweza, a zo bet er memes amzer tud a feiz kreñv, eun enor evito dougen an hano a gristen, fidel d'an oferenn, neket hepken da sul, met ivez war ar sizun, hag aketus da dostaat ouz ar sakramanchou ken lies gwech ha ma c'hellent.

Hag e vez kavet tud diskiant a-walc'h evit kredi ez eo kontrol ar Feiz d'an deskadurez !! Hag e vez kavet tud ha na gredont mui heulia o relijion, war zigarez m'o deus bet o « certificat d'études »!! Ma n'eo ket eun druez !

an holl amzeriou ; Jezuz a zo ganti evit he sklerijenna hag he skoazella, ha biken ne vo an·ifern trec'h d'ezi. Hec'h istor ne vo ket klozet er bed-man, met er bed

sent. Ces défalcations faites, il en reste 128 qui ont pris position en face du problème religieux, et qui se répartissent ainsi : **5 athées,.. soit un peu moins de 4 %; et 123 croyants, ...soit un peu plus de 96 %.**

Il faut croire qu'ils n'avaient pas prévu ce résultat, ceux qui nous disaient avec un tranquille sourire, quand on leur parlait des croyants : « Nous en dresserons si vous voulez le catalogue. » Eh bien, le voilà ! nous l'avons dressé. Nous avons cité les noms, nous avons établi les faits et nous avons fourni les références.....

Il n'y a que deux façons de s'inscrire en faux contre ces résultats, c'est de nous indiquer les noms à biffer dans la liste des croyants ou ceux qu'il faut encore inscrire dans la liste des athées. On peut en trouver, c'est entendu...

Mais les additions ou les soustractions que nos deux listes comportent, ne changeront guère, et surtout ne renverseront pas les proportions. Voila un point où il n'y a aucun risque d'erreur. Que si les incroyants sont d'un avis contraire, ils n'ont qu'à le justifier; et si vraiment ils se sentent en état de nous montrer, parmi les grands initiateurs de la science, une centaine d'athées, c'est à notre tour de leur dire : « Vous en dresserez, si vous voulez, le catalogue. »

En attendant, le notre demeure, et on ne le supprimerait pas, même si l'on en dressait le pareil en face; on n'en supprimerait ni les noms ni les œuvres. Et quelles œuvres ! En voyant ce qu'elles représentent, on se demande ce qui resterait de la science moderne, défalcation faite de l'apport des croyants. De la Microbiologie, de la Sérothérapie, de l'Anatomie, de la Biologie, de la Cristallographie, de la Minéralogie, de la Paléontologie de l'Electricité, de l'Electromagnétisme de la lumière, de la Thermodynamique il ne resterait rien. Et pour les autres sciences, à quel siècle, à quelle ignorance serions-nous reconduits? Nous en serions à la chirurgie timide, impuissante et barbare, qui opérait parmi les cris de douleur, et si souvent ne précédait que de quelques heures les pompes funèbres. Nous en serions pour la médecine aux coups de lancette et aux sangsues de Broussais, ou même nous l'avons vu, à la thérapeutique de Dioscoride et d'Hippocrate..... Nous en serions, sauf sur quelques points et les moins importants, à la chimie des Arabes... Nous en serions à la physique d'Aristote et à l'astronomie des Chaldéens. Où seraient nos télégraphes optiques ou électriques avec ou sans fil, sur terre et sous la mer ? Notre éclairage électrique ou au gaz, aux bougies ou aux quinquets? Où seraient nos dynamos, nos machines à vapeur, nos chemins de fer, nos vaisseaux, nos tramways, notre industrie, notre métallurgie? Où serait notre civilisation ? Et que resterait-il des fameux progrès de la science ?

all. Eun dervez, evel m'en deus hen diskleriet e-unan, e welimp Hor Salver Jezuz-Krist o lakat ar re varo da zistrei e buhez, o tastum dirazan an holl dud a vo bet war an douar abaoe ar penn kenta eus ar bed betek ar penn diweza, hag o rei da bep-hini hervez e oberou : d'ar re vat, ar baradoz, d'ar re fall an ifern.

Neuze hepken e vo echu pep tra ha klozet istor an Iliz.

Da c'hortoz an deiz bras-se, bezomp atao a-dro gant Jezuz hag e Iliz, hag heuliomp mat lezennou. Ma n'hellomp mui gwelout Hor Salver gant daoulagad hor c'horf, evel ma rae ar Juzevien gwechall, ec'h ouzomp mat koulskoude eman atao o chom ganeomp en e Iliz, rak hi he deus bet digantan ar garg hag ar galloud d'hor blenia war hent ar baradoz. Ar Pab a zo en he fenn eo e Vikel; an Aviel a zispleg d'eomp, eo e gelennadurez, hag ar sakramanchou a ro d'eomp evit hor santelaat, eo ar re a zo bet savet gantan e-unan evit hor maga ha rei d'eomp perz en e veritou. Sentomp eta ouz an Iliz evel ma sentfemp ouz Jezuz e-unan, difennomp-hi evel ma tifennfemp anezan, sikouromp-hi da savetei an eneou evel ma sikourfemp anezan e-unan, ha neuze, goude beza karet ha servijet anezan e-pad ar vuhez-man, ez aimp eun dervez asamblez gantan d'ar baradoz da gemer perz en e c'hloar hag en e eürusted e-pad an eternite. Evel-se bezet graet !

SONJOMP ERVAT er c'homzou-man lavaret gant Hor Salver d'e Ebestel : « *It dre ar bed holl ; prezegit an Aviel d'an holl grouadurien ; kelennit an holl boblou... Deskit d'ezo derc'hel da gement tra am eus gourc'hemennet d'eoc'h. Setu m'emaoun ganeoc'h bemdez betek fin ar bed.* »

PEDERVET LODENN

AR PEDENNOU

DIOUZ AN NOZ

EN TIEGEZ KRISTEN

« *Goulennit hag e vo roet d'eoc'h* »

« *Me a lavar d'eoc'h : ma'z eus daou ac'hanoc'h oc'h en em glevout war an douar, n'eus forz petra a c'houlennint, e vo roet d'ezo gant va Zad a zo en Nenv. Rak e-lec'h ma'z eus daou pe dri unanet em hano, me a zo en o zouez.* »

(H. S. Jezuz-Krist.)

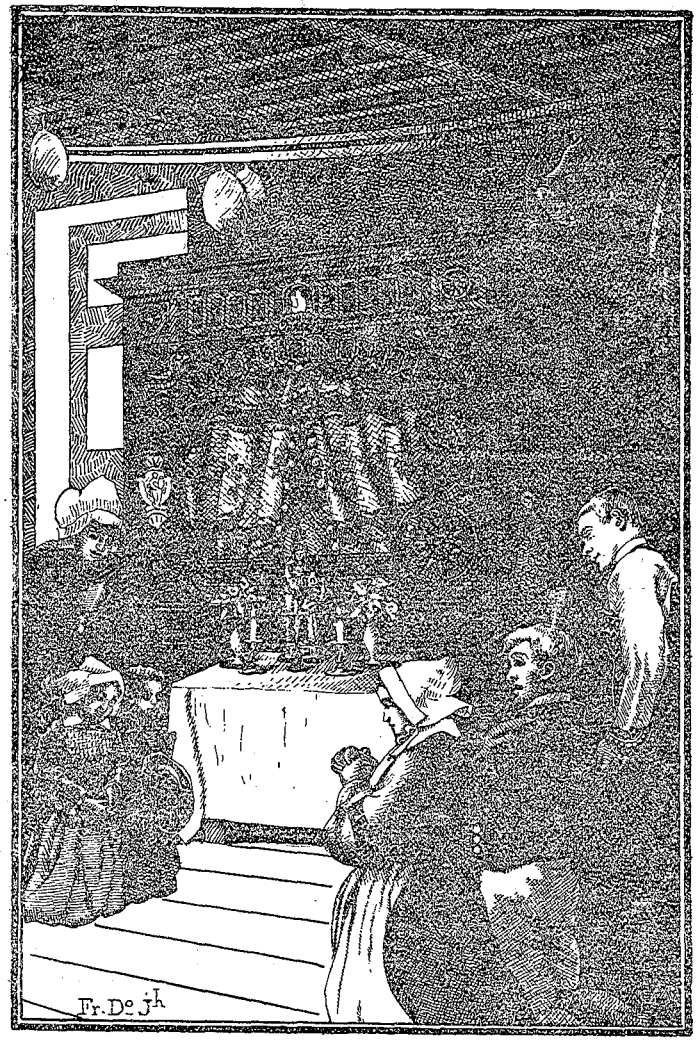

An tiegez kristen a zo eun tiegez a bedenn. Bemdez, diouz ar mintin ha diouz an noz, e mare an Angelus, a-raok ha goude ar prejou, e sav ar sperejou hag ar c'halonou war-du an Aotrou Doue, ha diouz an noz da vihana e vez gwelet holl dud an ti oc'h en em voda evit pedi asamblez « o Zad a zo en Nenv. »

En hano an Tad, hag ar Mab, hag ar Spered Santel. Evel-se bezet graet.

Evit enori Doue ha goulenn sikour digantan.

Hon Tad a zo en Nenv, ho hano bezet santifiet ; ho rouantelez deuet d'eomp ; ho polontez bezet graet war an douar evel en Nenv ; roit d'eomp hirio hor bara pemdeziek, pardonit d'eomp hon ofansou, evel ma pardonomp d'ar re o deus hon ofanset, ha na bermetit ket e kouezfemp e tentasion, met hon dilivrit diouz an droug. Evel-se bezet graet.

Pater noster, qui es in cœlis, sanctificetur nomen tuum ; adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in cœlo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. Amen.

Evit pedi hag enori ar Werc'hez.

Me ho salud Mari, leun a c'hras, an Aotrou Doue a zo ganeoc'h, benniget oc'h dreist an holl wragez, ha benniget eo ar frouez eus ho korf, Jezuz. Santez Mari, mamm da Zoue, pedit evidomp pec'herien, breman hag en eur eus hor maro. Evel-se bezet graet.

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui, Jesus. Sancta Maria, mater Dei, ora pro nobis, peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen.

Evit kredi a galon an holl artiklou eus ar feiz.

Me a gred e Doue, an Tad holl - c'halloudek, krouer an Nenv hag an douar, hag e Jezuz-Krist, e Vab unik, hon Aotrou, a zo bet konsevet dre vertuz ar Spered-Santel, ganet gant ar Werc'hez Vari, en deus gouzanvet dindan Pons-Pilad, a zo bet krusifiet, maro ha sebeliet ; a zo diskennet d'an iferniou ; d'an trede deiz, resusitet a varo da veo ; a zo pignet en Nenv, a zo azezet en tu dehou da Zoue an Tad holl-c'halloudek ; ac'hano e teuio da varn ar re veo hag ar re varo. Me a gred er Spered-Santel, en Iliz santel katolik, komunion ar Sent, remision ar pec'hejou, rezureksion ar c'hig, ar vuhez eternel. Evel-se bezet graet.

Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cœli et terrae, et in Jesum Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio-Pilato, crucifixus, mortuus et sepultus ; descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mortuis, ascendit ad cœlos ; sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis, inde venturus est judicare vivos et mortuos. Credo in Spiritum Sanctum, sanctam ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam aeternam. Amen.

Taolomp eur sell war hor c'houstians evit anaout ar pec'hejou hor befe graet hirio. — Goude an enklask-se e vez lavaret.

Me a gofez ouz Doue holl-c'halloudek, ouz ar Werc'hez glorius Vari, ouz an Aotrou Sant Mikael Arc'hael, ouz an Aotrou Sant Yann-Vadezour, ouz an ebestel sant Per ha sant Paol, hag ouz an holl Sent, abalamour m'am eus pec'het bras dre sonj, dre gomz, dre ober : dre va faot, dre va faot, dre va brasa faot. Rak-se e pedan ar Werc'hez glorius Vari, an Aotrou Sant Mikael arc'hael, an Aotrou Sant Yann-Vadezour, an ebestel sant Per ha sant Paol hag an holl sent da bedi Doue evidoun. Evel-se graet.

Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper virgini, beato Michaeli archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis apostolis Petro et Paulo, omnibus sanctis, quia peccavi nimis cogitatione, verbo et opere ; mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper virginem, beatum Michaelem archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, et omnes sanctos, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Litaniou ar Werc'hez

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.
Christe, audi nos.
Christe, exaudi nos.
Pater de cœlis, Deus, miserere nobis.
Fili, redemptor mundi, Deus, miserere nobis.
Spiritus Sancte, Deus, miserere nobis.
Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis.
Sancta Maria, ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix,
Sancta Virgo virginum,
Mater Christi,
Mater divinæ gratiæ,
Mater purissima,
Mater castissima,
Mater inviolata,
Mater intemerata,
Mater amabilis,
Mater admirabilis,
Mater boni consilii,
Mater Creatoris,
Mater Salvatoris,
Virgo prudentissima,
Virgo veneranda,

Virgo prædicanda,
Virgo potens,
Virgo clemens,
Virgo fidelis,
Speculum justitiæ,
Sedes sapientiæ,
Causa nostræ lætitiæ,
Vas spirituale,
Vas honorabile,
Vas insigne devotionis,
Rosa mystica,
Turris Davidica,
Turris eburnea,
Domus aurea,
Fœderis arca,
Janua cœli,
Stella matutina,
Salus infirmorum,
Refugium peccatorum,
Consolatrix afflictorum,
Auxilium christianorum,
Regina angelorum,
Regina patriarcharum,
Regina prophetarum,
Regina apostolorum,
Regina martyrum,
Regina confessorum,
Regina virginum,
Regina sanctorum omnium,
Regina sine labe originali concepta,
Regina sacratissimi Rosarii,
Regina pacis, ora pro nobis,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, parce nobis, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, exaudi nos, Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.

Sub tuum præsidium confugimus, sancta Dei Genitrix ; nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris, sed a periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa et benedicta.

v. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix,

r. Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS

Defende, quæsumus, Domine, beatâ Mariâ semper virgine intercedente, istam ab omni adversitate familiam

et toto corde tibi prostratam, ab hostium propitius tuere clementer insidiis. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Evit an Anaon

De profundis clamavi ad te, Domine, Domine, exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit ?

Quia apud te propitiatio est, et propter legem tuam sustinui te, Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus : speravit anima mea in Domino.

A custodiâ matutinâ usque ad noctem, speret Israël in Domino.

Quia apud Dominum misericordia, et copiosa apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israël ex omnibus iniquitatibus ejus.

Requiem æternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

Requiescant in pace. Amen.

OREMUS

Fidelium, Deus, omnium conditor et redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum, ut indulgentiam quam semper optaverunt piis supplicationibus consequantur : Qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Evit Breuriez ar Feiz

Sant Fransez-Zavier, pedit evidomp.

Pater — Ave

pe

Hon Tad a zo en Nenv — Me ho salud, Mari

Evit goulenn digant an Aotrou Doue beleien niverus ha santel :

O Jezuz, Mab Doue, c'houi hag hoc'h eus desket d'eomp goulenn digant Mestr an eost kas eosterien d'e bark, grit ma savo en hoc'h Iliz, hag en Eskopti-man dreist-holl, beleien niverus ha santel da labourat evit silvidigez an eneou ha gloar Doue. Ha ma plijfe ganeoc'h ober ho tibab en hon tiegez daoulinet aman dirazoc'h, a-greiz kalon ni a lavaro bennoz d'eoc'h da-virviken. Evel-se bezet graet.

(*Induljans* 50 *dervez*).

Kalon-Sakr a Jezuz, roit d'eomp beleien santel.
O Mari, Rouanez ar veleien, goulennit evidomp beleien [santel.
Sant Kaorantin ha sant Paol, pedit evidomp.
Sant Brieg ha sant Erwan, pedit evidomp.

Evit holl ezommou an Iliz, ar vro, an eskopti, ar barrez hag hon tiegez.

Pater — Ave.

pe

Hon Tad a zo en Nenv — Me ho salud, Mari

Pedennou da lavarout a-hed an deiz

Diouz ar mintin, pa zihuner :

Va Doue, me hoc'h ador hag ho kar a-greiz va c'halon. Me a ginnig d'eoc'h va oberou ha va foaniou gant ar c'hoant am eus da heulia e pep tra ho polontez santel.

*
**

Diouz ar mintin, da greisteiz ha diouz an abardaez :

Angelus Domini nuntiavit Mariæ, et concepeit de Spiritu Sancto. — Ave, Maria, etc.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. — Ave, Maria, etc.

Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. — Ave, Maria, etc.

Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix.

— Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

OREMUS

Gratiam tuam, quæsumus, Domine, mentibus nostris infunde, ut qui, angelo nuntiante, Christi Filii tui incarnationem cognovimus, per passionem ejus et crucem ad resurrectionis gloriam perducamur. Per eumdem Christum Dominum nostrum. — Amen.

*
**

A-raok ar prejou :

E LATIN. — Benedic, Domine, nos et haec tua dona quae de tua largitate sumus sumpturi. Per Christum Dominum nostrum.

E BREZONEG. — Va Doue, bennigit ar boued emaoun o vont da gemer evit derc'hel da veva en o servij.

Goude ar prejou :

E LATIN. — Agimus tibi gratias, omnipotens Deus, pro universis beneficiis tuis. Qui vivis et regnas in saecula saeculorum. Amen.

E BREZONEG. — Va Doue, m'ho trugareka evit ar boued am eus kemeret evit derc'hel da veva en ho servij.

*
**

Ken lies ha ma c'heller (1) :

EN ESKOPTI KEMPER :

AKT A FEIZ

Va Doue, me a gred start kement tra hoc'h eus diskleriet hag a ordren an Iliz d'in kredi, abalamour ma 'z oc'h ar wirionez memes ha n'hellit na fazia hoc'h-unan nag hol lakat da fazia.

(1). — An aktou a Feiz, a Esperans, a Garantez hag a Gontrision a c'hello beza lavaret ivez gant ar pedennou diouz an noz, ma vez c'hoant.

AKT A ESPERANS

Va Doue, me a esper digant ho madelez ha dre veritou Jezuz-Krist, va Salver, ho krasou er bed-man hag ar baradoz er bed all, abalamour m'hoc'h eus lavaret o rojec'h d'in ha ma talc'hit atao d'ho ker.

AKT A GARANTEZ

Va Doue, me ho kar a-greiz va c'halon ha dreist kement tra a zo, abalamour ma 'z oc'h infinimant mat hag infinimant din da veza karet ; me a gar ivez va nesa eveldoun va-unan abalamour d'eoc'h.

AKT A GONTRISION

Va Doue, eur c'heuz bras am eus d'ho peza ofanset, abalamour ma 'z oc'h infinimant mat hag infinimant din da veza karet, ha ma tisplij d'eoc'h ar pec'hed. Ho pedi a ran d'am pardoni dre veritou Jezuz-Krist ; ha me a lavar d'eoc'h eus a-greiz va c'halon n'hoc'h ofansin mui, gant sikour ho kras, hag e rin piniienn.

EN ESKOPTI SANT BRIEG :

AKT A FEIZ

Me a gred ferm, o ma Doue,
An holl artiklou eus ar Fe.
Rak c'houi hoc'h eus o revelet
hag a zo gwirion, pa gomzet ;
Hag an Iliz a bropos d'in
an artiklou-se da gredin.

AKT A ESPERANS

Ma Doue, ma holl esperans,
Ennoc'h eman ma holl fians :
M'esper digant ho madelez
gras d'ober ma silvidigez,
Dre sikour Jezuz, ma Aotrou,
Mar miran ho kourc'hemennou.

AKT A GARANTEZ

Doue, leun a berfeksion,
Me ho kar a-greiz ma c'halon,
Abalamour ma veritet
Dreist pep tra holl beza karet ;
Ma nesa a garan ivez
Abalamour d'ac'h, ma Doue.

AKT A GONTRISION

Ma Doue, me 'zo glac'haret
d'ho pean kement ofanset,
abalamour d'ho madelez,
d'ho majeste, d'ho santelez.
Me a bromet en em viret,
gant gras Doue ouz pep pec'hed
spesialamant ouz ar re
ma oun ar muia kustum d'ê.

TAOLENN AR PENNADOU

Pajenn

Lizerou a aotreadur V
D'hol lennerien XIII

EUR GER A-RAOK DIWAR-BENN AR SKRITUR-SAKR

1. — Petra eo ar Skritur-Sakr ? 3
2. — Ar pez a zo merket er Skritur-Sakr a zo gwir 6
3. — Er Skritur-Sakr eman kelennadurez Doue d'an dud ; ar *miraklou* a zo eun testeni eus ar wirionez-se .. 10
4. — Er Skritur-Sakr eman kelennadurez Doue d'an dud ; ar *profesiou* a zo eun testeni eus ar wirionez-se .. 14

KENTA LODENN

An Testamant Koz pe H. S. Jezuz-Krist prometet gant Doue ha gortozet gant ar poblou

5. — Krouidigez an Aelez. — *Kentel: Petra eo kroui. — An Aelez* 19
6. — Krouidigez ar bed hag hon tud kenta. — *Kentel : Bez'ez eus eun Doue* 22
7. — Adam hag Eva a zisent ouz Doue. — *Kentel : ar pec'hed orijinel* 26
8. — Istor ar bed adalek Adam betek Abraham. — *Kentel : ar goustians* 30
9. — Abraham hag ar Batriarched. An Israelited en Ejipt (Adalek 2000 betek 1500 a-raok Jezuz-Krist) 34
10. — An Israelited a guita an Ejipt ; Doue a ro an dek gourc'hemenn da Voizez war ar menez Sinaï. (1500-1055 a-raok J.-K.) 37
11. — An Israelited e bro Ganaan — Ar Varnerien — Ar Rouaned. (1100-975 a-raok J.-K.). — *Kentel : ar relijion a zo eun dra ret* 42
12. — Ar Brofeded a gomz d'ar Juzevien eus ar Salver prometet (Adalek 975 betek ginivelez Hor Salver) .. 45
13. — Stad ar Balestin, pa zeuas Hor Salver war an douar. *Penaos e oa gouarnet* 49
14. — Stad ar Balestin, pa zeuas Hor Salver war an douar. — *Ar relijion* 55

EIL LODENN

An Testamant Nevez pe Buhez H. S. Jezuz-Krist hervez ar pevar Avielour

Pajenn

15. — An Aviel, pe Buhez Hor Salver, eo an talvoudusa eus al leoriou 63
16. — Gant piou eo bet skrivet an Aviel ? 66

KENTA PENNAD. — Bugaleaj ha buhez kuset H. S. Jezuz-Krist e Nazared (betek an oad a dregont vloaz).

17. — Ar Verb Eternel en em ra den. — *Kentel : piou eo ar Verb Eternel* 71
18. — An Arc'hael Gabriel kaset da di Zakariaz. — *Kentel : Doue a zo parfet, eternel, galloudus,* etc. .. 75
19. — An Arc'hael Gabriel kaset da Nazared da gaout ar Werc'hez Vari. — *Kentel : Jezuz-Krist a zo gwir Doue ha gwir den* 78
20. — Ar Werc'hez Vari a ya da Ain-Karim da gaout Santez Elizabed. — *Kentel : ar bedenn « Me ho salud, Mari »* 83
21. — Ginivelez sant Yann-Vadezour. — *Kentel : deveriou ar gerent e-kenver o bugale* 85
22. — Eun ael a ro sklerijenn da sant Jozef diwar-benn Mari. — *Kentel : an devosion da sant Jozef* 88
23. — Ginivelez Hor Salver Jezuz-Krist e Betleem. — *Kentel : ar binijenn, ar baourentez, Gouel Nedeleg* .. 91
24. — Ar Sirkonsizion. — Purifikasion ar Werc'hez. — *Kentel : an hano santel a Jezuz* 96
25. — Ar Rouaned Maj oc'h adori ar Mabig-Jezuz. — *Kentel: ar c'henta gourc'hemenn a Zoue.* — *Adori* .. 99
26. — Ar Familh Santel a dec'h d'an Ejipt. An Inosanted santel. — *Kentel : ar vadeziant a zour, a wad hag a c'hoant* 102
27. — Jezuz kollet ha kavet adarre. — E. Nazared. — *Kentel : deveriou ar vugale e-kenver o zud* 106
28. — Yann-Vadezour a ziskleir d'ar Juzevien eman tost ar Salver. — *Kentel : ar binijenn* 111

EIL PENNAD. — Jezuz, oajet a dregont vloaz, a ya da brezeg an Aviel (bloaz kenta).

29. — Jezuz a zo badezet gant sant Yann er Jourdan. — *Kentel : Mister an Dreinded* 117
30. — Jezuz a zo tentet gant an diaoul e dezert Jeriko — *Kentel : an dentasion ; ar c'horaiz* 122
31. — Yann-Vadezour a rent testeni da Jezuz ; diskibien genta Hor Salver. — *Kentel: Hanoiou Jezuz* 126
32. — Jezuz a ra e virakl kenta e Kana. — *Kentel : ar briedelez* 129

33. — Jezuz a gas ar varc'hadourien er-maez eus Templ Jeruzalem. — *Kentel : ar pec'hejou enep ar vertuz a relijion* 133
34. — Jezuz ha Nikodem. — *Kentel : ar vadeziant* 136
35. — Jezuz o vadezi e kêriou ar Jude ; Sant Yann dibennet. — *Kentel : petra eo eur sakramant* 140
36. — Jezuz hag ar Samaritanez. — *Kentel : Doue a zo spered.* 143
37. — Jezuz a gelenn e ebestel hag a brezeg da dud Sichem. — *Kentel : skigna ar feiz dre ar bed* 147
38. — Jezuz a bare mab eun ofisar e Kana. — *Kentel : ar vertuziou teologal* 150
39. — Per, Andre, Jakez ha Yann galvet evit mat da ziskibien. — *Kentel: Sakramant an Urz* 153
40. — Jezuz a brezeg e Kafarnaum hag a bare kalz tud. — *Kentel : ar c'hatekiz hag ar gelennadurez kristen en Iliz* 157
41. — Jezuz a brezeg er Galile hag a bare eun den lor. — *Kentel : ar pec'hejou enep ar 6e hag 9es gourc'hemenn a Zoue* 161
42. — Jezuz a bardon e bec'hejou d'eun den seizet hag a ro d'ezan ar pare. — *Kentel : an absolvenn* 166
43. — Jezuz a c'halv da ziskibl eur publikan hanvet Maze. — *Kentel : Lezenn ar yun ha Lezenn ar vijil* 169

TREDE PENNAD. — Jezuz a brezeg an Aviel (eil bloaz).

44. — Jezuz a ya da Jeruzalem hag a bare eun den seizet da zeiz ar Sabad. — *Kentel : ar sul hag ar goueliou berz.* 173
45. — Jezuz a ziskouez d'ar Juzevien ez eo Mab Doue. — *Kentel : ar miraklou hag ar profesiou* 178
46. — An ebestel a gutuilh pennou-ed da zeiz ar Sabad ; Kounnar ar Farizianed. — *Kentel : al labour sul* 182
47. — Jezuz a bare da zeiz ar sabad eun den dizec'het e zourn. — *Kentel : penaos santelaat ar sul* 185
48. — Jezuz a zibab daouzek abostol. — *Kentel : sakramant an Urz* 189
49. — Jezuz a brezeg d'ar bobl war eur menez hag a zispleg d'ezi e-pelec'h eman an eürusted 192
50. — Ar brezegenn war ar menez : Jezuz a zispleg d'ar bobl deveriou e ziskibien 195
51. — Ar brezegenn war ar menez : ar garantez e-kenver an nesa. — *Kentel : ar pempved gourc'hemenn a Zoue* 198
52. — Ar brezegenn war ar menez : ar sonjou hag ar c'hoantegeziou fall ; an divorz. — *Kentel : ar pez a zoug d'ar pec'hed vil* 202
53. — Ar brezegenn war ar menez : Jezuz a zifenn toui. — *Kentel : an zil gourc'hemenn a Zoue* 205
54. — Ar brezegenn war ar menez : pardoni ha karout an enebourien. — *Kentel : ar garantez e-kenver an nesa hag an enebourien* 208

Pajenn

55. — Ar brezegenn war ar menez : ober pep tra evit Doue. — *Kentel : penaos santelaat hon dervezioù* 211
56. — Ar brezegenn war ar menez : distaga ar c'halonou diouz madou an douar ha kaout fizians e Doue. — *Kentel : Providans an Aotrou Doue* 214
57. — Ar brezegenn war ar menez : difenn da varn an nesa. — *Kentel : an eizvet gourc'hemenn a Zoue* 217
58. — Fin ar brezegenn war ar menez : ret eo heulia kenteliou Jezuz. — *Kentel : an den en em ro holl da Zoue dre ar vadeziant* 221
59. — Jezuz a bare mab eun ofiser e Kafarnaum. — *Kentel : ar Feiz* 224
60. — Jezuz a ro ar pare da vab eun intanvez eus Naim. — *Kentel: danjeriou ar yaouankiz* 227
61. — Yann-Vadezour a gas kannaded da gaout Jezuz *Kentel : Yann-Vadezour* 230
62. — Mari-Madalen a c'houlenn pardon digant Jezuz e Naim. — *Kentel : ar gontrision barfet hag ar gontrision dibarfet* 234
63. — Jezuz a bare eun den dall ha mut hag a zo tamallet d'ober e viraklou e hano Satan. — *Kentel : ar pec'hed enep ar Spered-Santel* 237
64. — Enebourien Jezuz a c'houlenn eur burzud digantan. Hor Salver a ro da anaout pere eo e gerent 240
65. — Eil mision er Galile — Parabolenn an hader. — *Kentel : petra eo eur barabolenn* 243
66. — Parabolenn ar draog. — *Kentel : petra eo Rouantelez Doue ?* 247
67. — Eun nebeut parabolennou diwar-benn Rouantetez an Nenv 250
68. — Jezuz a dorr eur barr-amzer war lenn Jenezared. — *Kentel : an Iliz atao gwall-gaset hag atao trec'h* 253
69. — Jezuz a bare e bro Jeraza daou zen a oa eun diaoul hudur enno. — *Kentel : ar pec'hed vil* 256
70. — Jezuz a rent ar vuhez da verc'h Jair hag a bare eur vaouez klanv gant an diwada. — *Kentel : an Esperans* 259
71. — Jezuz kaset kuit eus Nazared gant e genvroiz. — *Kentel: Jezuz kaset kuit eus hor buhez dre ar pec'hed* 262
72. — Jezuz a gelenn e ebestel a-raok o c'has da brezeg. — *Kentel : penaos e tle ar veleien beva* 266
73. — Jezuz a gendalc'h da gelenn e ebestel a-raok o c'has da brezeg. — *Kentel: an den en deus eun ene* .. 269
74. — Jezuz a gelenn e ebestel hag o c'has da brezeg. — *Kentel : karout Doue dreist pep tra* 272
75. — Herodez a ra dibenna Yann-Vadezour. — *Kentel : ar vezventi hag an dansou* 275
76. — Jezuz a laka ar bara da greski evit maga ar bobl. — *Kentel : ar gomunion* 278
77. — Jezuz a vale war lenn Jenezared. — *Kentel : kaout fizians e Doue* 283
78. — Jezuz a bromet d'ar Juzevien sakramant an Aoter. — *Kentel : Sakramant an Aoter* 286

Pajenn

79. — Jezuz a bromet d'ar Juzevien Sakramant an Aoter. — *Kentel : hon deveriou e-kenver Sakramant an Aoter* 289
80. — O klevout komzou Jezuz diwar-benn Sakramant an Aoter, lod a dro kein d'ezan. — *Kentel : petra eo eur mister* 293

PEDERVET PENNAD. — Jezuz a brezeg an Aviel (trede bloaz).

81. — Jezuz a zispleg d'e enebourien petra a zo pec'hed 297
82. — Jezuz a bare merc'h eur Gananeanez. — *Kentel : penaos e ranker pedi evit beza selaouet* 302
83. — Jezuz a ro ar pare d'eun den bouzar ha mut en Dekapol. — *Kentel : petra diskleria, pa'z eer da gofes* 304
84. — Jezuz a laka ar bara da greski evit an eil gwech evit maga ar bobl. — *Kentel : e pe stad e tle ar c'horf beza evit mont da gomunia* 307
85. — Jezuz a c'houlenn digant e ebestel diwall diouz kelennadurez e enebourien. — *Kentel : ar skridou fall* 311
86. — Jezuz a ro ar gweled d'eun den dall eus Betsaida. — *Kentel : ar Feiz* 314
87. — Jezuz a bromet da sant Per e vo laket e penn an Iliz. — *Kentel: an Iliz hag ar Pab n'hellont ket fazia* 317
88. — Jezuz a ro da anaout d'e ebestel e vo laket d'ar maro. — *Kentel: silvidigez an ene* 320
89. — Jezuz en em ziskouez da dri eus e ziskibien war an Tabor. — *Kentel : eürusted ar baradoz* 323
90. — Jezuz a ro ar pare d'eur bugel loarick. — *Kentel : ar bedenn hag ar binijenn (ar yun hag ar vijil)* .. 327
91. — Jezuz a ziskleir adarre e vo laket d'ar maro hag a bae an tailhou evitan hag evit sant Per. — *Kentel: profesiou H. S. Jezuz-Krist* 330
92. — Jezuz a gelenn e ebestel diwar-benn an umilite hag ar pec'hed a skouer fall. — *Kentel : ar skouer fall* 333
93. — Jezuz a gelenn e ebestel diwar-benn talvoudegez ar bedenn graet e komun hag a bromet d'ezo ar galloud da varn ar c'houstiansou. — *Kentel : ar bedenn e komun, Sakramant ar binijenn* 336
94. — Parabolenn ar servijer didruez. — *Kentel : pardoni d'an nesa* 339
95. — Jezuz a brezeg e Jeruzalem evit gouel an Tabernaklou. Lod a ya a-du gantan, lod all a ya enep d'ezan 343
96. — Jezuz a ro ar pardon d'eur vaouez avoultrerez. — *Kentel : ar gontrision* 347
97. — Jezuz a ziskleir e Templ Jeruzalem ez eo Doue. — *Kentel : Hor Salver en deus alies diskleriet e oa Doue* 350
98. — Jezuz a ro ar pare d'eun den ganet dall. — *Kentel : enebourien Hor Salver a daole evez war e oberou* .. 354
99. — Parabolenn ar Pastor mat. — *Kentel : An Tad Santel ar Pab Pastor mat* 358

Pajenn

100. — An 72 diskibl kaset da brezeg hag ar c'hêriou fall mallozet : *Kentel : ar garantez kristen, ar vuanegez, ar binijenn* 362
101. — Jezuz a ro ar pare da zek den lor. — *Kentel : al lealded pa'z eer da gojes ; an eksamin a goustians* .. 366
102. — Parabolenn ar Samaritan madelezus. — *Kentel : ret eo karout an nesa, betek an enebourien* 369
103. — Jezuz a lavar d'e ziskibien diwall diouz pilpouserez e enebourien. — *Kentel : ar bilpoused hag ar relijion gristen* 374
104. — Parabolenn ar pinvidik diskiant. — *Kentel : diwall diouz an avaristed* 377
105. — Ar servijerien hag an tad a familh eveziek ; ar merour mat hag ar merour fall. — *Kentel : servija mat an Aotrou Doue ha beza atao prest* 382
106. — Jezuz a gelenn e ebestel diwar-benn ar binijenn hag an oberou mat. — *Kentel : ar binijenn hag an oberou mat* 385
107. — Distro an 72 diskibl. — Laouenidigez Hor Salver. — *Kentel : Jezuz a zo par d'e Dad ; eürus ar re a wel anezan* 388
108. — Jezuz a gomz d'e ebestel diwar-benn ar silvidigez hag a gas eur gefridi da Herodez 391
109. — Parabolenn al lein vras. — *Kentel : an digarezioù evit chom hep komunia* 394
110. — Ret eo dougen ar groaz da heul Jezuz. — Parabolenn an tour hag ar Roue brezelour 398
111. — Parabolennou an danvad dianket, ar pez-arc'hant kollet hag ar mab prodig. — *Kentel : madelez Doue e-kenver ar bec'herien* 401
112. — Parabolenn ar merour fall. — *Kentel : ar seizvet hag an dekvet gourc'hemenn a Zoue: al laeronsi* 407
113. — Parabolenn ar paour-kaez Lazar. — *Kentel : an ifern* 411
114. — Jezuz e ti Marta ha Mari-Madalen. — *Kentel : an tiegez kristen* 416
115. — Jezuz a zesk d'e ziskibien : « Hon Tad a zo en Nenv » — *Kentel : Ar Bater* 420
116. — Jezuz a gelenn e ziskibien diwar-benn ar bedenn. — *Kentel : penaos pedi mat* 423
117. — Jezuz a ziskleir d'ar Juzevien ez eo Mab da Zoue ha Doue e-unan. — *Kentel : miraklou H. S. Jezuz-Krist* 426
118. — Jezuz a gondaon an divorz hag a veul ar werc'hted. — *Kentel : an divorz; ar werc'hted* 429
119. — Ar barner disleal. — Ar publikan hag ar Farizian. — Ar servijerien didalvez. — *Kentel : an ourgouilh* 434
120. — Jezuz a ro e vennoz d'ar vugale vihan. — *Kentel : ar vugale hag ar gomunion ; ar vugale hag ar skol* 439
121. — Jezuz hag an den yaouank pinvidik. — *Kentel : an danvez a zo peurvuia kontrol d'ar silvidigez* 444
122. — Parabolenn labourerien ar winienn. — *Kentel : ar pevare gourc'hemenn a Zoue: ar vistri hag ar servijerien* 448

Pajenn

123. — Jezuz a rent ar vuhez da Lazar e Betani. — *Kentel : galloud Hor Salver* 452
124. — Ar sanhedrin a gondaon Jezuz d'ar maro ; Hor Salver a dec'h da Efrem. — *Kentel : petra eo eur sakrifis ?* 456
125. — Mamm Jakez ha Yann o veza goulennet evito ar plas kenta, Jezuz a ro d'e ebestel eur gentel a umilite 460
126. — Jezuz a ziskenn e ti Zache e Jeriko. — *Kentel : ret eo rapari ar gaou graet gant ar pec'hed* 462
127. — Parabolenn ar peziou-arc'hant. — *Kentel : finveziou diweza an den* 464
128. — Jezuz a ro ar pare d'eun den dall. — *Kentel : ret eo trugarekaat an Aotrou Doue* 468
129. — Jezuz o preja e ti Simon al Lor. — Mari-Madalen hag al louzou-c'houez-vat. — *Kentel : ar gontrision* 472

Pempved Pennad. — Pasion Hor Salver Jezuz-Krist.

SUL AR BLEUNIOU :

130. — Jzuz a zo roet d'ezan eun digemer laouen e Jeruzalem. — *Kentel : Jezuz Mesiaz* 477
131. — Goulenn ar baganed ; Mouez an Nenv ; ar Juzevien ne fell ket d'ezo kredi. — *Kentel : kaout feiz ha beva diouti* 484

AL LUN SANTEL :

132. — Ar wezenn fiez mallozet; goulenn Prinsed ar Veleien. — *Kentel : ar Feiz ; ar fizians e Doue ; an oberou mat* 487
133. — Parabolennou an daou vab hag ar winierien vuntrer. *Kentel war an diou barabolenn* 491
134. Parabolenn eured Mab ar Roue. — *Kentel : ar c'hras a santelez* 495

AR MEURZ SANTEL :

135. — Ar Farizianed a glask touella Jezuz-diwar-benn paea an tailhou. — *Kentel : an deveriou e-kenver ar gouarnamant, dever ar votadeg* 499
136. — Ar Saduseaned a ra goulennou ouz Jezuz diwar-benn ar Rezureksion. — *Kentel: Rezureksion ar re varo* 503
137. — Eur Skrib a c'houlenn ouz Jezuz pehini eo ar brasa gourc'hemenn. — *Kentel . ar vertuz a relijion ; karout Doue hag an nesa* 507
138. — Jezuz a daol e valloz war ar Skribed hag ar Farizianed. hag a gondaon o faliagriez hag o ourgouilh 510
139. — Jezuz a gendalc'h da deurel e valloz war ar Skribed hag ar Farizianed 512
140. — Jezuz a ra meuleudi eun intanvez hag a rae eun aluzen d'an Templ. — *Kentel : ober vad d'an nesa* .. 515
141. — Jezuz a ziskleir d'e ziskibien e vo dismantret Jeruzalem. — *Kentel: profesi Hor Salver deut da wir* 519
142. — Jezuz a gomz d'e ziskibien eus fin ar bed. — *Kentel : fin ar bed* 523

Pajenn

143. — Parabolenn an dek gwerc'hez. — *Kentel : ar maro ; an nouenn* 527
144. — Parabolenn an talanchou. — *Kentel : ar maro mat hag ar maro fall* 531
145. — Jezuz a gomz d'e ziskibien eus ar varn diweza. — *Kentel : ar varn diweza* 535

AR MERC'HER SANTEL :

146. — Judaz a werz e Vestr d'e enebourien. — *Kentel : ar profesiou diwar-benn Pasion Hor Salver* 540

AR YAOU-GAMBRLID :

147. — Jezuz a vod ebestel er Gambrlid. — *Kentel: Gouel Pask ar Juzevien* 544
148. — Jezuz a ro d'e ebestel eur gentel a umilite hag a burentez o walc'hi d'ezo o zreid. — *Kentel : ar pec'hed, veniel* 548
149. — Jezuz a sav Sakramant an Aoter ha Sakramant an Urz. — *Kentel : an Testamant, ar sakrifis hag ar veleien nevez* 552
150. — Judaz diskuilhet ; e gomunion sakrilach. — *Kentel : ar gomunion sakrilach* 556
151. — Gourc'hemenn nevez Hor Salver diwar-benn ar garantez. — *Kentel : penaos ober goude beza bet o komunia ?* 559
152. — Jezuz eo ar winienn, e ziskibien ar skourrou. — *Kentel : ar sakramanchou* 562
153. — Jezuz a bromet ar Spered-Santel d'e ziskibien. — *Kentel : ar Spered-Santel* 566
154. — Jezuz a bed evitan e-unan hag evit e holl ziskibien betek fin ar bed. — *Kentel : Komunion ar Sent, an induljansou* 569
155. — Jezuz a ya da liorz Jetsemani en eur ziskleria d'e ebestel e vo dilezet ganto. — *Kentel : arabat eo kaout re a fizians ennomp hon-unan* 573
156. — Enkrez Jezuz e liorz Jetsemani ; ar c'houezenn a wad. — *Kentel : poaniou Hor Salver* 576
157. — Judaz a laka Jezuz etre daouarn e enebourien. — *Kentel : Jezuz a ya d'ar maro a volontez vat* 580
158. — Jezuz dirak Annaz ha Kaifaz ; an testou faos. — *Kentel : Lavarout geiz ; rei testeni faos ; ar fals le-douet* 583
159. — Jezuz a ziskleir d'ar Beleg-Bras ez eo ar C'hrist Mab Doue. — *Kentel: Jezuz en deus atao komzet evel Doue* 586
160. — Sant Per a nac'h e Vestr teir gwech. — *Kentel : arabat eo kaout aon o tiskouez hor feiz* 590

GWENER AR GROAZ :

161. — Jezuz a zo kondaonet d'ar maro ; Judaz a y a ouz ar groug. — *Kentel : an dizesper.* — « *Beleien fall a zo.* » 593

Pajenn

162. — Jezuz dirak Pilad ; diskleria a ra ez eo Roue. — *Kentel: Pilad; Jezuz-Krist Roue* 597
163. — Jezuz a zo kaset da di Herodez. — *Kentel : Herodez* 601
164. — Ar Juzevien, e-lec'h rei e liberte da Jezuz, a ya a-du gant Barabaz. — *Kentel : ar pec'hed marvel* 603
165. — Jezuz a zo gwallgaset ha skourjezet gant ar soudarded. — *Kentel : poaniou Hor Salver e-pad an amzerse* 607
166. — Pilad a zoug enep Jezuz eur setans a varo. — *Kentel : piou a zo kaoz, ma'z eo kondaonet Hor Salver ?* 611
167. —, Hent ar Groaz. — *Kentel : pep-hini ac'hanomp a dle dougen e groaz evel Jezuz* 614
168. — Jezuz a zo staget war ar groaz etre daou laer. — *Kentel : ar pec'hed* 618
169. — Jezuz a bardon d'al laer dehou hag a ro d'eomp ar Werc'hez Vari da Vamm. — *Kentel : an Aotrou Doue hag ar bec'herien ; Mari hor Mamm* 622
170. — Maro Hor Salver. — *Kentel : sakrifis ar Groaz hag hini an Oferenn* 625
171. — Burzudou c'hoarvezet war-lerc'h maro Jezuz. — *Kentel : penaos heulia mat an oferenn* 630
172. — Eur soudard a doull kalon Jezuz gant eun taol goaf. — *Kentel : an devosion d'ar Galon-Sakr* 633
173. — Jezuz a zo diskennet eus ar Groaz ha laket er bez. — *Kentel : al Limbou ; eneou ar Purkator* 638

AR SADORN FASK :

174. — Prinsed ar Veleien a laka soudarded da ziwall bez Hor Salver. — *Kentel : Binviou Sakr ar Basion adkavet* 642

C'HOUEC'HVET PENNAD. — Buhez Hor Salver Jezuz-Krist goude e Rezureksion.

175. — Jezuz a sav eus a varo da veo. — *Kentel : Profesiou Hor Salver deut da wir; gouel Pask* 647
176. — Per ha Yann er bez ; Jezuz en em ziskouez da Vari-Vadalen ha d'ar Merc'hed-Santel. — *Kentel : an ebestel diskredik* 653
177. — Jezuz en em ziskouez da ziskibien Emmaüs ha da sant Per. — *Kentel : frouez ar gomunion graet mat* 657
178. — Jezuz en em ziskouez d'e ebestel hag a sav Sakramant ar Binijenn. — *Kentel : ar gofesion* 660
179. — Jezuz en em ziskouez da sant Tomaz. — *Kentel : bezomp tud a feiz, n'eus netra furoc'h* 664
180. — Ar besketerez vurzudus war bord lenn Jenezared. — *Kentel : Jezuz ankounac'haet e Sakramant an Aoter* 668
181. — Sant Per laket e penn an Iliz. — *Kentel : ar pab kenta* 671
182. — Jezuz a gas e Ebestel da brezeg an Aviel. — *Kentel : al labour graet en Iliz abaoe an Ebestel* 674

Pajenn

183. — Jezuz a c'houlenn digant e Ebestel chom e Jeruzalem ken n'o devo resevet ar Spered-Santel. — *Kentel: Sakramant ar Gonfirmasion* 679
184. — Jezuz a ya war menez an Olived gant e Ebestel hag a bign d'an Nenv. — *Kentel : eun taol-lagad war istor Jezuz* 682

TEIRVET LODENN

Istor an Iliz
pe H. S. Jezuz-Krist prezeget d'ar poblou

185. — An Ebestel en em vod er Gambrlid hag a choaz eun abostol all e plas Judaz. — *Kentel : Buhez ar Werc'hez Vari goude ma voe pignet Jezuz d'an Nenv* 689
186. — Ar Spered-Santel a ziskenn war an Ebestel da zeiz ar Pantekost. — *Kentel : donezonou ar Spered-Santel* 693
187. — Sant Per a brezeg d'ar bobl; 3000 den a reseo ar vadéziant. — *Kentel : penaos badezi* 637
188. — Sant Per a ro ar pare d'eun den seizet e-kichen an Templ. — *Kentel : ar miraklou en Iliz katolik ; Lourd.* 700
189. — An Ebestel er prizon ; saveteet dre virakl ; o nerzkalon. — *Kentel : ar Gredo pe simbolenn an Ebestel* 705
190. — Buhez ar gristenien en amzeriou kenta. — *Kentel : komunia alies* 708
191. — Sant Paol gounezet d'ar Feiz kristen war hent Damaz. — *Kentel : ar c'hras a ro sikour* 711
192. — Istor an Iliz adalek an Ebestel betek an Impalaer Konstantin (33-313) ; ar Verzerien 715
193. — Istor an Iliz adalek Konstantin betek ar pab Sant Leon (313-440). — *Kentel : ar re a zo en Iliz a ene, met nann a gorf* 720
194. — Istor an Iliz adalek sant Leon betek Charlez-Veur (440-814). — *Kentel : an Iliz hag an deskadurez* .. 723
195. — Istor an Iliz adalek Charlez-Veur betek ar pab Leon X (732-1513). — *Kentel : an Iliz hag ar vicherourien* 727
196. — Istor an Iliz adalek Leon X betek ar Revolusion vras (1513-1789). — Ar Brotestanted. — *Kentel : merkou ar wir Iliz* 731
197. — Istor an Iliz adalek Revolusion 1789 betek hirio. — *Kentel : an Iliz a gendalc'ho gant e labour betek fin ar bed. — Ar Feiz hag an deskadurez* 736

ECHUET MOULA
d'ar 24 a viz Gouere 1930
GANT
« MOULEREZ BREIZ-IZEL »
18, Plasenn Bisson
AN ORIANT

BIBLIOTHEQUE
QUIMPER
DIOCESAINE